

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOG
FOR
RIGSDAGSSAMLINGEN
1934—35

SAMT
OVERORDENTLIG RIGSDAGSSAMLING 1935

VED
JENS MØLLER
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS A.-S. J. H. SCHULTZ

1935

Pris: 5 Kr.

AARBOG
FOR
RIGSDAGSSAMLINGEN
1934—35

SAMT
OVERORDENTLIG RIGSDAGSSAMLING 1935

VED
JENS MØLLER
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG
TRYKT HOS A.-S. J. H. SCHULTZ
1935

Indhold

	Side
Mindetaler	V—XI
Sveriges Riksdags 500 Aars Mindefest	XIII—XV
Den ordentlige Rigsdagssamling 1934—35	1
Ministeriets Medlemmer	2
Rigsdagens Medlemmer	3— 14
Partigruppering	15
Partiernes Bestyrelser	15— 16
Dansk interparlamentarisk Gruppe	16— 17
Rigsdagens Aabningsmøde	18— 22
Tingenes Præsidium og Sekretærer	23— 24
Medlemmer af de staaende Udvalg	23— 25
Fortegnelse over Lovforslag, Beslutninger m. m. . .	26 — 37
Finanslov	38— 62
Tillægsbevillingslov	63— 76
Øvrige vedtagne Lovforslag	77—337
Ikke vedtagne Lovforslag	338—456
Beslutninger m. m.	457—471
Forespørgsler	471—479
Valgs Prøvelse	480—481
Valg til Kommissioner og Hverv	481—486
Andragender	486
Den overordentlige Rigsdagssamling 1935	487—510
Partiprogrammer og Partiidtalelser	511—540
Sagregister	541—553

Siden forrige Rigsdagssamlings Slutning den 7. September 1934 er følgende Medlemmer afgaaet ved Døden:

1. Landstingsmand, Redaktør *J. V. Christensen* døde den 20. September 1934. I Landstingets Møde den 2. Oktober udtalte Formanden (*J. Jensen-Klejs*): „Tingvalgt Medlem af Landstinget Redaktør *J. V. Christensen* er siden Tingets sidste Møde afgaaet ved Døden kun godt 58 Aar gammel.

Ved dette Dødsfald blev en sjældent virksom Arbejdsdag afbrudt. Hans nære Medarbejdere havde nok det sidste Aars Tid mærket, at Helbredet nu og da paalagde ham Hvile, hvor hans Virkestrang vilde have foretrukket Arbejde, men at en saa arbejdsfyldt Dag var Afslutningen nær, havde vi dog ikke ventet.

Et nøje Kendskab til og Fortrolighed med den Egn's Historie, hvor *J. V. Christensen* var født og virkede, i Forbindelse med et aabent Blik for Folkets Tarv og Trang gav ham særlige Betingelser for i betydende Grad fra sit Blads Talerstol at komme til at præge Udviklingen og Stemningen paa Egnen. Hans Blad bar Vidnesbyrd om et stort personligt Arbejde og om hans levende Interesse for og Kærlighed til den Gerning, han først og fremmest havde viet sine Kræfter.

Ogsaa Byens kommunale Ledelse tog hans rige Evner og betydelige Indsigt i Brug.

VI

J. V. Christensens Deltagelse i Arbejdet her i Landstinget bar Præg af en fast Overbevisning om Rigtigheden af de Ideer, han kæmpede for, ligesom han havde et klart Blik for Konsekvenserne af denne eller hin Stilling. Han var ogsaa her en flittig Arbejder, som med Dygtighed røgtede de Opgaver, der blev ham betroet, tillige en nobel og retlinet Personlighed. Og selv om Tabet naturligvis føles stærkest af det Parti, han tilhørte, gaar jeg ud fra, at hele Tinget med Respekt og Anerkendelse vil mindes hans 10-aarige Virksomhed iblandt os.“

2. Folketingsmand, Husejer *J. P. Olufson* afgik ved Døden den 28. September 1934. I Folketingets Møde den 2. Oktober udtalte Formanden (*Hans Rasmussen*): „Siden Folketinget sidst var samlet, har Døden hentet et af Tingets Medlemmer, idet Folketingsmand Jens Peter Olufson ganske uventet og hastigt den 29. September blev revet bort, kun 59 Aar gammel. Uden forudgaaende Sygdom segnede han i Fredags i sit Hjem under et af de korte Ophold dér, som hans travle Færden tillod ham.

I godt 16 Aar var Jens Peter Olufson Medlem af Rigsdagen. Han var Landstingsmand i Aarene 1918—20 og derefter Folketingsmand, først for Hjørring Amtskreds fra 1920—24 og siden 1924 for Randers Amtskreds.

Paa flere Omraader var der i det offentlige Liv lagt Beslag paa Olufsons Arbejdskraft og stærke Arbejdsvilje, dels i sin Tid i det hjemlige Sogneraad og desuden paa en Række andre lokale Felter.

Straks i Husmandsbevægelsens første Tid var Olufson med i Arbejdet for at højne det lille Landbrugs Stilling i vort Samfund. Samtidig var han en ivrig og uforfærdet Deltager i Bestræbelserne for at samle og organisere Arbejderne, der var den Del af vort Folk, som han i et og alt hørte til, og hvis Forhold han kendte fra sin Barndom og gennem sine egne Erfaringer som ung Mand. Ved Siden af dette var han fra et forholdsvis tidligt Tidspunkt i sit Liv blevet en interesseret og aktiv Deltager i den danske Afholdsbevægelse, i hvilken han saa et uvurderligt Hjælpemiddel til Højnelse af hele Underklassen i vort Samfund.

VII

Olufson blev Tillidsmand paa alle de Omraader, jeg her har nævnt. En Mængde Hverv blev ham betroet. Dette sidste gjorde sig ogsaa gældende her inde paa Rigsdagen. Vor afdøde Kollega blev udpeget til Medlem af Statens Jordlovsudvalg, Over-Skyldraadet og Rigsdagens grønlandske Udvalg. I 10 Aar har han haft Sæde i Folketingets Finansudvalg som en af den socialdemokratiske Gruppes Repræsentanter.

Olufson var udrustet med Evnen til at kunne deltage i Behandlingen af mange forskellige Sager, og han kom aldrig i Forlegenhed med at finde Udtryk for sin Opfattelse. Han var altid slagfærdig i en Forhandling, og han havde i mange Aar været en af de politiske Debattører, som man ude paa Møderne rundt om i Landet gerne hørte. Altid var han parat til at forfægte den Sag, der var blevet hans, og altid mødte han villigt, naar der blev kaldt paa ham.

Her i Folketinget var vi vant til at se Olufson som den travlt optagne Mand, der med et ukueligt Humør og Arbejdsmod gik i Lag med alle de mange Opgaver, der var ham betroet. Intet Besvær kunde afskrække ham.

Vi vil savne Jens Peter Olufson.

Først og fremmest vil den socialdemokratiske Gruppe føle Tabet af en saare flittig og loyal Kollega. Men Folketinget som Helhed er ligesom blevet fattigere ved Olufsons Bortgang. Han var afholdt af mange og velset af alle herinde.

Jeg udtaler paa Tingets Vegne vor Deltagelse over for Olufsons efterladte Hustru og Børn, som ved dette Dødsfald er blevet ramt saa haardt og saa pludseligt.

En virksom Folkets Mand var Jens Peter Olufson. Længe vil han mindes iblandt os.“

3. Folketingsmand, Gaardbestyrer *Hans Jacob Sørensen* døde den 20. Februar 1935. I Folketingets Møde den 21. Fe-

VIII

bruar udtalte Formanden (*Hans Rasmussen*): „Der er i Dag hejst Sørgeflag ved Indgangen til Rigsdagens Hus. Anledningen hertil turde allerede være kendt af Tingets Medlemmer. Der er indløbet Meddelelse om, at Folketingsmand Hans Jacob Sørensen i Gaar er død paa Hospital her i Hovedstaden.

Hans Jacob Sørensen rantes i Fjor af en alvorlig Sygdom, som længe hindrede ham i at varetage sin Gerning. For nylig vendte han dog for en kortere Periode tilbage til Rigsdagen og kom straks i Virksomhed med noget af det Arbejde, hvormed han tidligere med Dygtighed havde beskæftiget sig. Hans Udseende tydede paa, at Sygdommen ikke var helt

overstaaet. Men paa den anden Side turde Haabet om Helbredelse ikke opgives. Hans Jacob Sørensen var jo en ung Mand.

Imidlertid indtraadte i Forgaars et betænkeligt Tilbagefald, der gjorde en hurtig Hospitalsindlæggelse nødvendig. Men Lægerne stod magtesløse. I Gaar Eftermiddags hentede Døden vor Kollega.

I en ganske ung Aider droges Hans Jacob Sørensen af det offentlige Liv, og han sluttede sig tidligt til den Ungdomsbevægelse, som dengang voksede frem i Tilknytning til Venstrepartiet. Inden for denne Ungdomsbevægelse deltog han flittigt i Behandlingen af Samfundsanliggender og blev ret hurtigt en stærkt benyttet Talsmand ved Møder omkring i Landet, hvor han overalt vandt Tillid og vakte Sympati ved sin Veltalenhed og sin noble og hensynsfulde Fremtræden.

Kun ca. 26 Aar gammel blev han opstillet som Folketingskandidat, og i 1920 blev han valgt til Medlem af Tinget som Repræsentant for Venstre i Odense Amt og beholdt dette Hverv i 6 Aar. I 1929 valgtes han som den ene af Partiet Venstres Repræsentanter for Ribe Amt.

Her i Tinget vandt han sig den smukkeste Position. Naar han mødte op paa Talerstolen, iklædte han sine Tanker og Anskuelser et formfuldendt Sprog. Hans Indlæg bar til enhver Tid Vidnesbyrd om, at han fuldt ud beherskede sit Stof, og at han havde sat sig grundigt ind i de Sager, hvis Varetagelse var ham betroet. Mere end een Gang gennem Aarene har jeg ment at kunne skønne, at hans Gruppetæller følte sig veltilfredse, naar han paa sit Partis Vegne havde røgtet et Ordførerskab under Forhandlingerne her i Salen.

For os alle gjaldt det, at det var en Nydelse at høre en Tale af Hans Jacob Sørensen.

Han skabte Respekt om sig gennem sit Arbejde og ved hele sin redelige Færd iblandt os. Vi kom alle til at sætte Pris paa denne evnerige Kollega, og der fæstnede sig hos os en sikker Formodning om, at han havde en betydningsfuld Fremtid for sig som Medlem af den lovgivende Forsamling.

Vi forstaar, at der er Sorg mellem hans Gruppetæller i Anledning af Hans Jacob Sørensens Død. Tinget som Helhed maa stemmes til forstaaende Medfølelse ved dette triste Dødsfald.

Kun 42 Aar gammel blev Hans Jacob Sørensen. Et forholdsvist kort Liv. Men for hans Vedkommende langt nok til, at han gennem sin Virksomhed naaede at rejse sig et Minde, som længe vil blive staaende.

Her i Folketinget vil vi i vor Erindring bevare et saare tiltalende Billede af vor bortgangne gode Kollega.“

Efter Slutningen af den ordentlige Rigsdagssamling 1934—35 er følgende Medlemmer afgaaet ved Døden:

1. Medlem af Landstinget, Ekspeditionssekretær i Overformynderiet, Frk. *Fritze Teisen* afgik ved Døden den 18. Juni 1935. I Landstingets 1ste Møde i den overordentlige Rigsdagssamling udtalte Landstingets Formand (*Jensen-Klejs*): „Tinget er nu konstitueret og kan paabegynde sit Arbejde, men i dette Arbejde vil savnes en virksom og kyndig Deltager, idet Medlem af Landstinget, Frøken Fritze Teisen er afgaaet ved Døden, siden Tinget sidst var samlet. I en Alder af kun 48 Aar blev Frøken Teisen, der var udstyret med

rige Evner og havde en omfattende offentlig Virksomhed, taget bort fra denne.

I Landstinget havde Frøken Teisen haft Sæde siden 1930, og de Ordførerskaber, der af hendes Parti, Det konservative Folkeparti, blev betroet hende, røgtede hun med megen Dygtighed. Gennem hendes Taler, der sædvanlig holdtes uden synderligt Manuskript, gik et indgaaende Kendskab til Sagernes Enkeltheder, og de bar Vidne om, at hun forud for sin Indtræden i Landstinget var fuldt fortrolig med de Problemer, hun her kom til at beskæftige sig med.

Foruden rige Evner var Frk. Teisen i Besiddelse af megen Energi og Viljestyrke. Dette gav sig ogsaa Udslag i, at hun længe holdt Stand over for den Sygdom,

der langsomt og snigende udtømte hendes Livskræfter.

Ogsaa uden for dette Ting var der gennem Aarene lagt stærkt Beslag paa Frk. Teisens Arbejdskraft. Fra 1921 havde hun Ansættelse i Københavns Overpræsidium, hvortil hun med sin juridiske Embedseksamen havde kvalificeret Adgang, og hvor hun blev Ekspeditionssekretær i 1926. Af Københavns Borgerrepræsentation var Frøken Teisen Medlem fra 1921, og hendes Taler her — bl. a. Budgetordførelser — vidnede om et omfattende Arbejde med Sagernes Enkeltheder. Hun var tillige Medlem af en Række Bestyrelser af politisk, kommunal, social og kirkelig Art. Alt sammen Vidnesbyrd om, at hendes Arbejdskraft og Arbejdsvilje var værdsat.

Her i denne Sal blev Frk. Teisens Arbejdsdag ikke lang, men dog lang nok til, at hendes Indsigt og Flid vil sikre hende længe at blive husket med Tak og Anerkendelse.“

2. Folketingsmand, Landpostbud *Th. M. Bach*, afgik ved Døden den 21. Juni 1935. I Folketingets 1ste Møde i den

overordentlige Rigsdagssamling udtalte Formanden (*Hans Rasmussen*): „Siden den ordinære Rigsdagssamling sluttede, har Folketinget mistet et af sine Medlemmer, idet en af Repræsentanterne for Aalborg Amtskreds, Th. Bach, den 21. Juni afgik ved Døden paa Amtssygehuset i Aalborg.

Under den sidste Del af Samlingen maatte Th. Bach søge Orlov paa Grund af Sygdom. Ingen herinde tillagde dette nogen alvorlig Betydning, thi Th. Bach var jo en forholdsvis ung Mand. Men efter som Sygdommen trak ud, erfarede adskillige af dem, der stod ham nær, at der var Tale om et Sygdomsangreb af betænkelig Karakter. Dette sidste viste sig desværre rigtigt. Lægerne stod magtesløse. Vor Kollega bukkede under.

Th. Bach var i en Aarrække Medlem af Sogneraadet i sin Hjemstedskommune, og fra 1928 til sin Død var han Medlem af Aalborg Amtsråd.

I Begyndelsen af Maj 1933 indtraadte Th. Bach i Folketinget som Stedfortræder for Tingets tidligere Formand, Gerhard Nielsen, der døde 1. Maj 1933.

Det blev altsaa kun i ca. 2 Aar, at Th. Bach kom til at virke blandt os, men længe nok til, at hans Gruppefæller i Socialdemokratiet, og sikkert ogsaa mange andre her i Tinget, naede at danne sig Indtrykket af en nobel og stilsfærdig Kollega, der med største Interesse fulgte Forhandlingerne, og som med Flid varetog de Opgaver, der blev ham betroet.

Th. Bach havde utvivlsomt gode Betingelser for at blive en dygtig Medarbejder i Rigsdagen.

Vi vil mindes ham med Venlighed.“

Sveriges Riksdags 500 Aars Mindefest.

Til Mindefesten i Anledning af Sveriges Riksdags 500-
aarige Bestaaen indbød Formændene for Riksdagens tvende
Kamre ved Skrivelse af 20. Februar 1935 (F. F. Sp. 3995, L.
F. Sp. 816) 4 Repræsentanter for den danske Rigsdag. Rigs-
dagen blev ved Mindefesten, der i Slutningen af Maj holdtes
dels i Arboga, dels i Stockholm, repræsenteret af Tingenes
Formænd, Landstingets 1. Næstformand og Folketingets 3.
Næstformand, og Deputationen overbragte følgende *Adresse*:

„DANMARKS RIGSDAG bringer

SVERIGES RIKSDAG

*paa den Dag, da den fejrer Femhundredaaret for sin Grund-
læggelse, sin Hyldest og varme Lykønskning.*

Med Beundring har Danmark gennem Tiderne set hen
til den rige nationale Kultur, som har udfoldet sig i dets
Naboland, hos dets Broderfolk. Grundpillen i dette kraftige
aandelige og materielle Liv har Sveriges Riksdag været.
Den udsprang af det svenske Folks Midte paa en Tid, da
lignende folkelige Styre-Former saa Lyset flere Steder i
Europa, saaledes ogsaa i vort Hjemland. Men det svenske
Folk har haft den næsten enestaaende Lykke at kunne be-
vare sin Riksdag gennem Aarhundrederne, som et Folke-
vaaben i Opgangstider, som en Folkeborg i Modgangens
Dage. Nu staar den stærkere end nogensinde.

Før der endnu fandtes et frit politisk Liv i Danmark,
skabtes mellem Rigerne en fælles Neutralitetspolitik, som
senere er blevet forbilledlig for hele den civiliserede Verden.
Da ogsaa vort Land fik sin frie Forfatning, blev de Traade,

der saaledes fra gammel Tid var knyttet mellem de to Riger, til faste Baand.

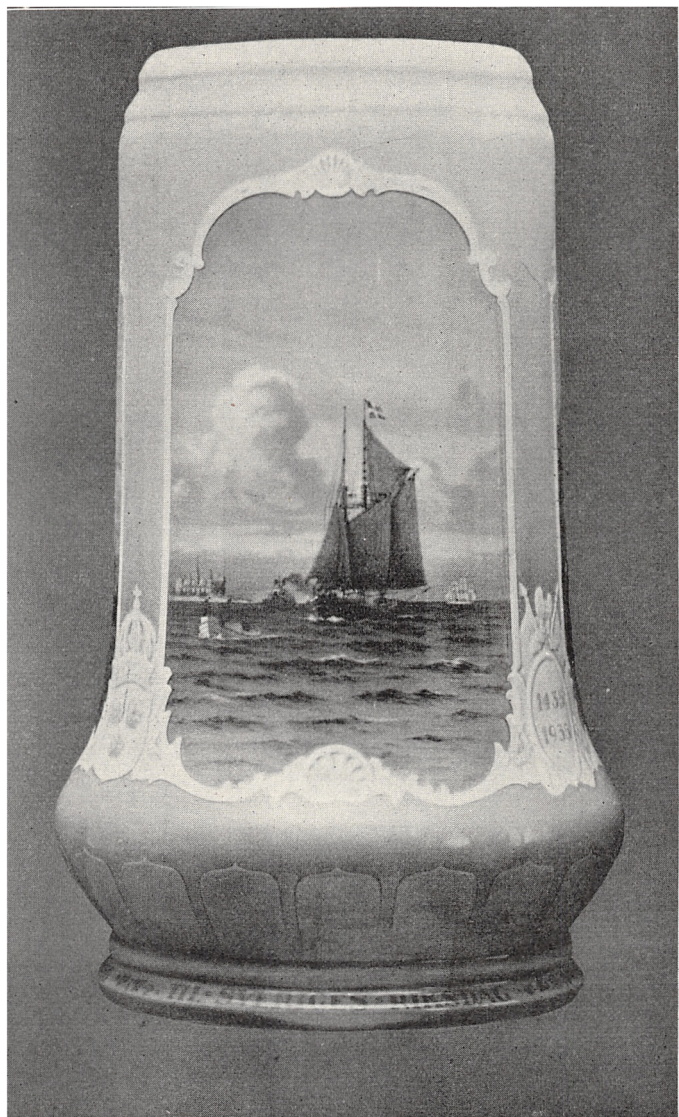
Inden længe begyndte Arbejdet paa i Frihedens og Fremskridtets Aand at skabe en ensartet Lovgivning i de nordiske Lande. Dette Arbejde i de to Rigers lovgivende Forsamlinger for de samme Ideers Gennemførelse har maaske mere end noget andet bidraget til at nærme Landene til hinanden. Det er endnu i fuld Gang, og Danmark skylder Tak for den Vilighed til Samarbejde, som man paa disse Omraader altid har fundet i Sverige. Siden 1907 har den nordiske Gruppe af de interparlamentariske Konferencer virket i Fredens Aand og gjort en Indsats i det interskandinaviske og mellemfolkelige Arbejde. Paa svensk Initiativ og paa svensk Grund fandt 1914 det første skandinaviske Konge- og Ministermøde Sted. Disse Møder har muliggjort en fælles Holdning over for Omverdenen, derunder de nordiske Landes Deltagelse i Folkeforbundets Gerning.

Vi nærer den Fortrøstning, at dette Samarbejde vil blive fortsat til Fæstelse og Udvikling af Folkestyret i Norden.

Men Sveriges Riksdag har ogsaa en Betydning, der rækker ud over Skandinaviens Grænser. I et Aarhundrede, da folkelig Frihed og Lighed ikke længer er selvfølgelige, umistelige Værdier, staar Sveriges 500-aarige Riksdag som en af Høfderne i Tidens Brænding.

Danmarks Rigsdag ønsker den fortsat Lykke og Trivsel, til Ære for Sverige, til Gavn for Norden og Menneskeheden.“

Den danske Delegation, der som Gave fra Rigsdagen overrakte en Porcelænsvase med Motiver bl. a. fra Christiansborg og Kronborg (se hosst. Gengivelse), modtog en Erindringsmedaille i Guld, der opbevares i Rigsdagen.

Den ordentlige Rigsdagssamling 1934 — 35.

Rigsdagens 87. ordentlige Samling aabnedes den 2. Oktober 1934. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen (se Side 18).

Samlingen sluttede den 11. Maj 1935.

Der afholdtes 158 Møder i Folketinget og 131 i Lands-
tinget.

Ministeriet Stauning.

Udnævnelsesdatum: 30. April 1929.

Statsminister og Forsvarsminister: *Th. A. M. Stauning*, f. 73.)*

Udenrigsminister: *P. Munch*, f. 70.

Finansminister: *H. P. Hansen*, f. 72.**)

Justitsminister: *C. Th. Zahle*, f. 66.

Kirkeminister: *N. P. L. Dahl*, f. 69.

Undervisningsminister: *F. H. J. Borgbjerg*, f. 66.

Landbrugsminister: *Kr. M. Bording*, f. 76.

Indenrigsminister: *Bertel Dahlgaard*, f. 87.

Socialminister: *K. K. Steincke*, f. 80.

Minister for offentlige Arbejder: *J. F. N. Friis-Skotte*, f. 74.

Minister for Handel og Industri samt Minister ad interim for
Søfart og Fiskeri: *C. N. Hauge*, f. 70.***)

*) Udnævnt til Forsvarsminister fra $31/5$ 1933; Minister for Søfart og Fiskeri fra $30/4$ 1929 til $31/5$ 1933.

***) Udnævnt til Finansminister fra $31/5$ 1933; Forsvarsminister fra $24/11$ 1932 til $31/5$ 1933.

*****) Udnævnt til Minister ad interim for Søfart og Fiskeri fra $31/5$ 1933.

Medlemmerne af Rigsdagen.

Parti- eller Gruppebetegnelser: S. = Socialdemokrat; V. = Venstre; KF. = Det konservative Folkeparti; RV. = Det radikale Venstre; DR. = Danmarks Retsforbund; DK. = Danmarks kommunistiske Parti; FF. = Det frie Folkeparti; Sl. = Slesvigske Parti; U. = De Uafhængige.

A. Folketinget.

Efter Valget til Folketinget den 16. November 1932.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
A. Storkredse i København—Frederiksberg.¹⁾			
I. Søndre Storkreds.			
Gerda Mundt, Borgerrepræsentant ..	4/9 74	KF.	16/11 32
O. P. Bouet, Værkmester.....	25/3 79	KF.	11/4 24 ²⁾
Th. Stauning, Statsminister og Forsvarsminister.....	26/10 73	S.	29/5 06
Chr. Hansen, Møllermester.....	10/12 61	S.	25/5 09
F. J. Borgbjerg, Undervisningsminister	10/4 66	S.	28/9 98
Helga Larsen, Frue.....	21/4 84	S.	22/4 18
E. Friis, Rodemester.....	20/8 77	S.	24/4 29
II. Østre Storkreds.			
Aksel Larsen, Støberiarbejder.....	5/8 97	DK.	16/11 32
William Prieme, Grosserer.....	16/8 94	KF.	16/11 32
C. Westermann, Orlogskaptajn.....	14/2 94	KF.	2/9 33

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge inden for hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 7. November 1932) og inden for Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

Folketinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Elna Munch, Cand. mag., Frue	13/6 71	RV.	22/4 18
Oluf Andersen, Overportør	18/10 76	S.	24/4 29
Fr. Andersen, Forretningsfører	12/10 62	S.	22/4 18
J. Friis-Skotte, Minister for offentlige Arbejder	1/12 74	S.	22/4 18
F. K. Madsen, Journalist	3/4 64	S.	6/7 20
Vilhelm Rasmussen, Forstander for Statens Lærerhøjskole	31/7 69	S.	9/3 15
Julius Schrøder, Typograf	19/7 79	S.	11/4 24
III. Vestre Storkreds.			
C. J. F. Sven, Overretssagfører	24/1 87	KF.	26/4 20
J. Oskar Andersen, Professor ved Uni- versitetet, Dr. theol.	15/5 66	KF.	22/4 18
K. E. S. Rager, Ingeniør, Cand. polyt. .	15/9 84	RV.	24/4 29
J. P. Jønson, Forretningsfører	2/6 65	S.	17/12 19
Alsing Andersen, Partisekretær	5/2 93	S.	24/4 29
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
Einer-Jensen, O. E., Hovedkasserer . .	5/7 89	S.	20/1 24
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Axel Dam, Dr. phil.	4/5 68	DR.	2/12 26
Povl Drachmann, Redaktør, Cand. polit.	30/6 87	KF.	26/4 20
A. Grathwohl, Skoleforstander	9/8 66	KF.	11/4 24
Kristen Amby, Sognepræst	4/3 94	KF.	16/11 32
Aage J. Fogh, Konsulent	6/5 96	RV.	29/6 34 ¹⁾
Vilhelm Nygaard, Formand for De samvirkende Fagforbund	11/1 72	S.	16/11 28
N. P. Nielsen, Sogneraadsformand . . .	7/1 71	S.	11/1 16 ²⁾
W. Villumsen, Typograf	23/7 89	S.	16/11 32
J. S. Smørum, Husmand	3/2 91	S.	24/4 29

¹⁾ Indtraadt som midlertidig Stedfortræder for Niels Frederiksen, Formand for Statens Jordlovsudvalg (se Aarbog 1933—34 Side 607).

²⁾ Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

Folketinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Frederiksborg Amtskreds.			
Victor Larsen, Proprietær	25/2 90	KF.	11/4 34
Jørgen Jørgensen, Gaardejer	19/5 88	RV.	24/4 29
J. P. Larsen, Redaktør	19/8 72	S.	26/4 20
Hans Hansen (Usserød), Tømrer	9/11 85	S.	16/11 32
J. C. A. Larsen, Smedemester	31/8 63	V.	26/4 20
Holbæk Amtskreds.			
N. P. Andreasen (Forsinge), Parcellist	25/7 81	RV.	24/4 29
Fr. Andersen, Borgmester	26/5 77	S.	26/4 20 ¹⁾
Hans Clausager, Landbrugslærer, Gaardejer	21/3 74	V.	26/4 20
Christen Christensen (Høng), Dommer- fuldmægtig, Cand. jur.	13/5 74	V.	2/12 26
Sorø Amtskreds.			
Alfred Bindslev, Redaktør	21/5 96	KF.	2/12 26
H. P. Hansen, Finansminister	6/10 72	S.	20/5 13
J. P. Jensen, Dyrlæge	23/1 69	S.	6/7 20
Arnth Jensen, Førstelærer	27/9 83	V.	8/8 27
Johannes Hansen, Husmand	8/11 86	V.	24/4 29
Præstø Amtskreds.			
Johs. Ulrich, Forpagter	9/5 69	KF.	22/4 18 ²⁾
Mads Larsen, Gaardejer	28/5 62	RV.	3/4 01 ³⁾
N. Andreasen (Næstved), Redaktør ..	30/11 77	S.	29/5 06
H. P. Hansen, Borgmester	21/1 75	S.	16/11 32
Ole Frederik Olsen, Gaardejer	12/3 77	V.	16/11 32
Otto Himmelstrup, Sekretær, Cand. polit.	1/12 83	V.	11/4 24

1) Var ikke Medlem 21/9 20—11/4 24.

2) Var ikke Medlem 6/7—21/9 20.

3) Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 26/4—6/7 20.

Folketinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør.....	23/6 73	S.	29/5 06 ¹⁾
Axel Køefoed, Gaardejer.....	18/1 84	V.	24/4 29
Maribo Amtskreds.			
F. W. Larsen-Badse, fhv. Gaardejer .	24/6 74	KF.	26/4 20
A. M. Hansen, Statsrevisor.....	21/9 77	RV.	22/4 18 ²⁾
S. Bresemann, fhv. Borgmester.....	14/11 64	S.	20/5 13
Sigvard J. Munk, Forretningsfører ..	17/4 91	S.	28/11 31
Hartvig Frisch, Lektor.....	17/1 93	S.	2/12 26
N. C. Løje, Proprietær.....	25/12 73	V.	16/11 32
Odense Amtskreds.			
Christmas Møller, Cand. jur.....	3/4 94	KF.	21/9 20
J. C. A. Carlsen-Skiødt, Handelsgartner	9/3 66	KF.	21/9 20
Oluf Steen, Landmand.....	16/7 92	RV.	11/4 24
C. N. Hauge, Minister for Handel og Industri og Minister ad interim for Søfart og Fiskeri.....	13/9 70	S.	25/5 09 ³⁾
L. D. Rasmussen, Statsrevisor.....	2/7 68	S.	20/5 13
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer....	22/5 83	S.	2/12 26
Vagn Bro, kst. Politimester.....	17/2 94	V.	26/4 20 ⁴⁾
Søren P. Larsen, Lærer.....	14/7 88	V.	2/12 26
Svendborg Amtskreds.			
A. C. D. Petersen, Statsrevisor, Gaard- ejer.....	3/4 80	KF.	11/4 24
P. Munch, Udenrigsminister, Dr. phil.	25/7 70	RV.	25/5 09
J. J. Bjerring, Godsekspeditor.....	14/11 78	S.	22/4 18
P. Andersen, Redaktør.....	11/6 70	S.	22/4 18 ⁵⁾
A. C. Duborg, Godsejer.....	20/8 79	V.	24/4 29
J. Chr. Jensen (Broby), Gaardejer...	18/2 88	V.	18/2 19

1) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

3) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

4) Var ikke Medlem 6/7 20—2/12 26.

5) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

Folketinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
H. F. Ulrichsen, Overretssagfører ...	25/1 88	KF.	11/4 24 ¹⁾
Chr. Ludvigsen, Fisker	15/1 66	S.	11/4 24
E. O. Levinsen, Forretningsfører	7/5 91	S.	16/11 32
Hans Pinstrup, Gaardejer	7/8 92	V.	16/11 32
J. S. Vanggaard, Statsrevisor, Gaard- ejer	25/12 75	V.	20/5 10
O. Thorhaug, Husmand	21/11 69	V.	22/4 18 ²⁾
A. Chr. Christensen, Gaardejer	9/3 74	V.	2/12 26
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Proprietær	14/2 86	KF.	26/4 20
Marinus Sørensen, Gaardejer	8/2 86	S.	2/12 26
Kr. Fuglsang, Landmand	29/1 78	V.	2/12 26
J. E. Nørgaard, Gaardejer	17/8 91	V.	16/11 32
Aalborg Amtskreds.			
Ole Bjørn Kraft, Redaktør	17/12 93	KF.	2/12 26
H. C. Hansen, Husmand	27/3 80	RV.	22/4 18 ³⁾
J. N. A. Strøm, Fabriksarbejder ...	21/12 98	S.	16/11 32
Jens Sørensen (Sejlfjord), Gaardejer ..	14/7 78	S.	1/1 30
Th. M. Bach, Landpostbud	24/8 82	S.	2/5 33
N. Elgaard, Redaktør	1/2 79	V.	24/12 22
N. Edvard Sørensen, Statshusmand ..	29/8 93	V.	24/4 29
Viborg Amtskreds.			
Hans Thyge Jacobsen, Præst	12/11 96	KF.	24/4 29
Bertel Dahlgard, Indenrigsminister .	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør	22/1 70	S.	26/4 20
S. Th. Wittrup, Redaktør	5/4 83	S.	16/11 32
Laust Nørskov, Gaardejer	22/1 83	V.	30/9 14
S. Brorsen, fhv. Minister, Gaardejer .	1/7 75	V.	17/9 07 ⁴⁾

1) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

2) Var ikke Medlem 26/4—6/7 20.

3) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

4) Var ikke Medlem 24/4 29—1/5 32.

Folketinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Randers Amtskreds.			
V. Pürschel, Generalauditør	28/8 77	KF.	26/4 20
Th. Povlsen, fhv. Minister	22/8 68	RV.	20/5 10
O. R. Lundberg, Direktør	10/1 88	S.	6/7 20
M. F. Mortensen, Statshusmand	5/5 74	S.	24/4 29
Gustav Pedersen, Forretningsfører	3/4 93	S.	11/4 24 ¹⁾
Knud Kristensen, Gaardejer	26/10 80	V.	26/4 20 ²⁾
F. R. Christiani, Ingeniør, Dr. techn.	8/2 77	V.	16/11 32
Aarhus Amtskreds.			
C. E. Siegfredsen, Statshusmand	19/7 93	FF. ³⁾	16/11 32
H. Hasle, Landsretssagfører	2/11 00	KF.	16/11 32
A. Sneum, Kommuelærer	29/7 79	S.	11/4 24
P. Kammersgaard, Førstelærer	20/4 71	S.	22/4 18
Leonhard Hansen, Forretningsfører	18/6 87	S.	16/11 32
J. Kr. Jensen (Lillering), Gaardejer	1/12 87	S.	11/4 24 ⁴⁾
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør	17/7 74	KF.	22/4 18
Hans Nielsen, Redaktør	15/4 69	S.	25/5 09
N. Fisker, Hypotekbankdirektør	9/9 86	S.	4/12 24
J. C. C. Kyed, Gaardejer	16/11 78	V.	11/4 24
Vejle Amtskreds.			
P. Gregersen, Lærer	13/11 89	DR.	16/11 32
Valdemar Thomsen, Gaardejer	12/12 87	FF. ⁵⁾	16/11 32

1) Var ikke Medlem 2/12 26—20/9 34. — Indtraadt i Stedet for Husejer J. P. Olufson, der afgik ved Døden 28/9 34. (F. Sp. 1 og 6).

2) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

3) Anmeldt 3/10 34 som Medlem af Partiet: »Det frie Folkeparti«.
(F. Sp. 6).

4) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

5) Anmeldt 3/10 34 som Medlem af Partiet: »Det frie Folkeparti«
(F. Sp. 6).

Folketinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Viggo Hansen, Gaardejer	28/8 70	KF.	2/12 26
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20
L. Rasmussen, fhv. Minister	22/11 62	S.	29/5 06 ¹⁾
Knud Hansen, Redaktør	8/1 66	S.	21/9 20
Inger Gautier Schmit, Frue	25/10 77	V.	24/4 29 ²⁾
Ringkøbing Amtskreds.			
A. Vesterager, Lærer	12/3 70	KF.	22/4 18
M. P. Rasmussen (Gylling), Gaardejer	8/10 82	RV.	24/4 29
Kr. M. Bording, Landbrugsminister,			
Gaardejer	11/4 76	S.	21/9 20
Niels Yde, Lærer	2/10 78	S.	16/11 32
O. C. Krag, Kreditforeningsdirektør,			
Dr. phil.	23/9 70	V.	11/4 24 ³⁾
Henrik Vejen, Gaardejer	26/4 75	V.	2/12 26
C. M. Julin, fhv. Højskoleforstander .	24/5 82	V.	2/12 26
K. Raunkjær, Redaktør	26/8 80	V.	11/4 24
Ribe Amtskreds.			
Oluf Pedersen, Konsulent	6/9 91	DR.	16/11 32
J. K. Jensen (Gørding), Læge	8/7 70	RV.	16/11 32
L. J. Bomholt	11/6 96	S.	24/4 29
M. K. Sørensen, Overportør	30/9 79	S.	20/3 28
Hans Jacob Sørensen, Gaardbestyrer .	31/5 93	V.	6/7 20 ⁴⁾
J. A. Rahbek, Gaardejer	26/9 86	V.	30/3 22 ⁵⁾
A. V. Pinholt, Klitinspektør	23/11 69	V.	22/4 18
Under Samlingen (20/2 35) afgik ved Døden:			
Hans Jacob Sørensen, Gaardbestyrer.			
I hans Sted indtraadte			
L. Elbæk-Jessen, Gaardejer	7/2 79	6)	21/2 35

1) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

2) Medlem af Landstinget 11/5 18—24/4 29.

3) Landstingsmand 10/7 14—11/4 24.

4) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

5) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

6) Uden for Grupperne, i Tilslutning til Venstre.

Folketinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Haderslev=Aabenraa-Sønderborg- Tønder Amtskreds.			
Arne Munch-Petersen, Partisekretær .	30/9 04	DK.	16/11 32
Hans Hansen (Rørby), Gaardejer, Mu- rermester	26/9 78	DR.	24/4 29
A. Svensson, Redaktør	19/11 80	KF.	16/11 32
Oluf P. Lorentzen, Gaardejer	1/12 90	KF.	22/10 33
Johs. Carl Schmidt, Præst	9/6 69	Sl.	21/9 20
J. P. Nielsen, Bager	23/4 73	S.	21/9 20
H. J. Hinrichsen, Arbejdsmand	13/7 83	S.	24/4 29
P. H. Mortensen, Maskinarbejder	5/3 86	S.	11/4 24 ¹⁾
Bent Holstein, Hofjægermester, Lens- greve	17/9 81	U.	26/4 20
Chr. Ernst Christensen, fhv. Gaardejer	25/11 72	V.	21/9 20 ²⁾
D. Valgdistrikterne paa Færøerne. Færø Amtskreds.			
A. Samuelsen, Sysselmand	1/7 73	V.	6/9 13 ³⁾

1) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

2) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26 og 16/11 32—6/8 33.

3) Var ikke Medlem 7/6 15—22/4 18, Landstingsmand 21/8 17—
22/4 18. Valget paa Færøerne fandt Sted den 12. December 1932.

B. Landstinget.

Efter Valgene til Landstinget i 2., 3., 5. og 7. Landstingskreds den 21. September 1928 og i 1., 4. og 6. Kreds den 13. September 1932 samt efter Valget af landstingsvalgte den 15. August 1928.

Medlem	Landstinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
	Landstingsvalgte.¹⁾			
1	H. Jepsen Christensen, Gaardejer ..	28/2 80	V.	7/10 20
2	M. C. Jensen, Kutterfører	5/9 71	V.	5/1 22
3	J. Villemoes, Konsul	28/9 80	V.	27/6 28
4	Svenning Rytter, Præsident for Kø- benhavns Byret	19/1 75	V.	30/4 29 ²⁾
5	R. Rasmussen Flemløse, Gaardejer.	23/6 79	V.	25/11 29
6	J. Jensen-Klejs, Sparekassedirektør.	19/5 63	V.	1/10 28 ³⁾
7	S. C. C. Nørgaard, Overlærer	1/7 73	V.	9/3 33 ⁴⁾
8	Gudrun Vang Lauridsen, Frue	23/10 79	V.	21/9 34 ⁵⁾
9	Carl F. Madsen	17/11 62	S.	10/8 20
10	Albert Jensen, Urmager	19/6 69	S.	11/5 18 ⁶⁾
11	J. P. M. Simonsen, Redaktør	8/4 69	S.	1/1 32 ⁷⁾
12	M. Jensen-Aale	6/6 65	S.	11/5 18 ⁸⁾
13	A. Johansen, Hovedkasserer	13/12 68	S.	19/3 34
14	A. Ludvig Hansen, Borgmester, Red- aktør	9/10 73	S.	1/10 34 ⁹⁾

¹⁾ Valget fandt Sted den 15/8 1928 (Aarvog for 1928—29, pag. 472).

²⁾ Folketingsmand 26/4 20—30/4 29.

³⁾ Landstingsvalgt siden 8/8 32. — Folketingsmand 29/5 06—26/4 20, 6/7 20—11/4 24.

⁴⁾ Folketingsmand 25/9 09—20/5 13, 22/4 18—2/12 26.

⁵⁾ Indtraadt i Stedet for Redaktør J. V. Christensen, der afgik ved Døden 20/9 34.

⁶⁾ Landstingsvalgt siden 26/9 26.

⁷⁾ Folketingsmand 22/4 18—1/1 32.

⁸⁾ Landstingsvalgt siden 1/3 32.

⁹⁾ Indtraadt i Stedet for fhv. Redaktør E. Wiinblad, der nedlagde sit Mandat med Udgangen af September 34. (L. Sp. 3 og 4). — Folketingsmand 2/12 26—30/9 27.

Medlem	Landstinget	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
15	Oluf C. M. Jensen, Hospitalsforstan- der, Sparekassedirektør.....	18/7 62	KF.	20/9 10 ¹⁾
16	M. Godskesen, Borgmester, Overrets- sagfører	7/7 61	KF.	14/3 13 ²⁾
17	J. C. Døcker, fhv. Statsrevisor....	11/2 60	KF.	21/9 06 ³⁾
18	C. Th. Zahle, Justitsminister.....	19/1 66	RV.	1/10 28 ⁴⁾
19	Rasmus Rasmussen (Hvolbæk), Gaardejer	25/3 69	RV.	10/8 20 ⁵⁾
1. Kreds.				
1	Fritze Teisen, Cand. jur., Ekspedi- tionssekretær i Overpræsiediet ...	11/3 87	KF.	23/3 30
2	Halfdan Hendriksen, Direktør.....	12/11 81	KF.	23/9 32 ⁶⁾
3	H. P. S. Stein, Redaktør.....	14/7 74	KF.	23/9 32
4	C. V. Bramsnæs, Nationalbank- direktør	12/8 79	S.	11/5 18
5	K. K. Steincke, Socialminister	25/8 80	S.	11/5 18
6	C. F. Sørensen, Cigarhandler.....	18/2 70	S.	11/5 18
7	Andrea Brochmann, Frue	1/5 68	S.	6/5 26 ⁷⁾
8	Ludvig Christensen, Hovedkasserer.	28/7 78	S.	1/5 25
9	V. Buhl, Skattedirektør.....	16/10 81	S.	23/9 32
10	Charles Petersen, Overportør, For- retningsfører.....	16/12 77	S.	26/3 28
2. Kreds.				
1	Marie Hjelmér, Frue.....	20/4 69	RV.	11/5 18
2	P. V. Jeppesen-Drusebjerg	7/3 77	RV.	10/7 14
3	G. Lehwald, Proprietær.....	11/8 66	KF.	1/10 28
4	Axel B. Lange, Købmand.....	28/7 75	KF.	11/5 18 ⁸⁾

1) Var ikke Medlem 1/10 20—15/10 31.

2) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

3) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

4) Folketingsmand 9/4 95—1/10 28.

5) Var ikke Medlem 1/10 20—1/10 28. Folketingsmand 20/5 13—
22/4 18, 11/4 24—2/12 26.

6) Folketingsmand 11/4 24—22/9 32.

7) Var ikke Medlem 23/9 32—12/10 33.

8) Var ikke Medlem 11/4 24—1/10 28. Folketingsmand 11/4 24—
2/12 26.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
5	Johs. Clausen, Proprietær.....	24/6 78	V.	1/10 28
6	H. C. Andersen, Førstelærer.....	2/10 81	V.	1/10 28
7	J. P. Jensen-Stevns, Borgmester, Bankdirektør.....	6/2 72	V.	1/10 28
8	P. C. Nedergaard, Sognepræst.....	13/11 68	V.	9/5 29
9	A. P. Hansen, Husmand.....	6/5 76	S.	11/5 18
10	H. P. Jensen, Borgmester.....	24/6 64	S.	1/10 20
11	N. P. L. Dahl, Kirkeminister.....	1/10 69	S.	11/5 18 ¹⁾
12	Peder Christensen, Borgmester....	8/6 74	S.	29/3 30 ²⁾
3. Kreds.				
	H. O. Anhøj, Gaardejer.....	7/8 79	V.	2/10 34 ³⁾
4. Kreds.				
1	H. Chr. Petersen, Borgmester, Triko- tagefabrikant.....	2/6 75	KF.	23/9 32
2	H. P. Johansen, Kommunelærer ..	24/3 81	S.	23/9 24 ⁴⁾
3	Rasmus Jørgensen, Gaardejer.....	5/1 74	V.	6/3 32
4	J. Veistrup, fhv. Gaardejer.....	25/9 70	RV.	20/9 10
5	Johannes Stensballe, fhv. Minister.	6/7 74	V.	10/8 20
6	P. C. Petersen, Husmand.....	10/11 78	S.	26/9 26
5. Kreds.				
1	Jørgen Møller, fhv. Typograf.....	6/11 77	S.	1/10 20
2	M. C. Schaumann, Fabrikant.....	30/12 75	KF.	1/10 28
3	S. Rasmussen, Gaardejer.....	20/10 70	KF.	11/5 18
4	K. J. Pedersen, Gaardejer.....	18/1 73	V.	8/8 32
5	Johannes Hansen, Lærer.....	24/11 81	S.	1/10 28
6	Axel I. Sørensen, Borgmester.....	2/3 82	S.	1/3 32
7	H. R. Stumph, Redaktør.....	24/12 76	S.	11/2 30
8	H. M. Lausten, Trafikassistent....	1/10 75	RV.	19/9 27
9	Johannes Pedersen, Repræsentant for Jydsk Husmandskreditforening ..	21/1 56	S.	1/10 21 ⁵⁾

1) Folketingsmand 20/5 13—22/4 18.

2) Folketingsmand 22/4 18—26/4 20.

3) Indtraadt i Stedet for Provst Levy Blang, der nedlagde sit Mandat fra 2/10 34. (L. Sp. 3 og 4).

4) Folketingsmand 26/4—21/9 20.

5) Folketingsmand 25/5 09—26/4 20.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
10	Johannes Jensen, Redaktør.....	28/12 64	V.	1/10 20 ¹⁾
11	Rasmus Rasmussen (Skovlund), Gaardejer	20/8 66	V.	20/1 33
12	Jens Høyer, Forpagter.....	23/8 72	V.	4/10 30
13	M. Degnbol, Gaardejer.....	23/12 66	V.	20/9 10
14	J. P. Bækgaard, Husmand.....	25/2 78	V.	11/5 18
15	Rasmus Nielsen, Husmand	4/6 72	V.	10/8 20
6. Kreds.				
1	Søren Stegger Nielsen, Førstelærer..	20/3 87	V.	23/9 24 ²⁾
2	H. Hauch, Gaardejer	6/9 76	V.	11/5 18
3	Holger Unmack, Direktør.....	7/10 70	KF.	23/9 32
4	J. R. Poulsen, Proprietær.....	31/8 73	KF.	23/9 32
5	N. Chr. Nielsen Mann, Husmand..	20/1 94	V.	23/9 32
6	J. Møller Nørgaard, fhv. Højskole- forstander.....	25/12 72	V.	23/9 32
7	N. Gisselbæk, fhv. Gaardejer.....	7/2 70	V.	11/5 18
8	N. K. Kristensen, Gaardejer.....	23/10 61	V.	21/11 13
9	Gunnar Fog-Petersen, Gaardejer...	5/1 81	RV.	1/10 20 ³⁾
10	N. P. Josiassen, Redaktør.....	19/1 73	S.	23/9 24
11	Kr. Johansen, Husejer	4/1 78	S.	11/5 18
12	Laurits Knudsen, Maskinarbejder..	17/7 69	S.	26/4 20
7. Kreds.				
	J. Patursson, Kongsbonde.....	6/5 66	4)	13/5 18 ⁵⁾

1) Folketingsmand 20/5 10—20/5 13.

2) Folketingsmand 1/10 22—11/4 24.

3) Folketingsmand 20/5 13—22/4 18 og 24/7 18—26/4 20.

4) Uden for Partierne.

5) Valget fandt Sted 23. August 1928. — Var ikke Medlem af Landstinget 1/10 20—1/10 28. Folketingsmand 1/6 01—22/8 06.

Parti-Gruppering ved Samlingens Slutning.

<i>Folketinget.</i>		<i>Landstinget.</i>	
Socialdemokrater.....	62	Venstre.....	28
Venstre.....	35	Socialdemokrater.....	27
Det konservative Folkeparti	27	Det konservative Folkeparti	13
Det radikale Venstre.....	14	Det radikale Venstre.....	7
Danmarks Retsforbund ...	4	Uden for Partierne.....	1
Danmarks kommunistiske Parti.....	2		
Det frie Folkeparti.....	2		
De Uafhængige.....	1		
Slesvigske Parti.....	1		
Uden for Grupperne*)....	1		
	149		76

*) I Tilslutning til Venstre.

Partiernes Bestyrelser i Samlingen 1934—35.*Socialdemokratiet.*

Folketinget: Alsing Andersen (Formand), Fisker (Næstformand), Borgbjerg, H. P. Hansen (Sorø A.), Lundberg, Hans Nielsen, Hans Rasmussen, L. D. Rasmussen og Stauning.

Landstinget: C. F. Sørensen (Formand), Jensen-Aale (Næstformand), Ludvig Christensen (Sekretær) og Bramsnæs.

Venstre.

Folketinget: Krag (Formand), Brorsen (Næstformand), Clausager, Knud Kristensen, Kyed, J. C. A. Larsen, Nørskov, Thorhauge og Vanggaard.

Landstinget: J. Jensen-Klejs (Formand), Hauch (Næstformand), Villemoes (Sekretær), Bækgaard, Jobs. Clausen, Johannes Jensen, N. K. Kristensen, Rytter og Stensballe.

Det konservative Folkeparti.

Folketinget: Christmas Møller (Formand), Fibiger (Næstformand), Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven.

Landstinget: Axel B. Lange (Formand), Døcker (Næstformand), Godskesen, Hendriksen, S. Rasmussen og Fritze Teisen.

Det radikale Venstre.

Folketinget: Jørgen Jørgensen (Formand), Povlsen (Næstformand), A. M. Hansen, Mads Larsen og Steen.

Landstinget: Veistrup (Formand), Gunnar Fog-Petersen (Næstformand) og Marie Hjelder (Sekretær).

Danmarks Retsforbund.

Folketinget: Axel Dam (Formand), Hans Hansen [Rørby] (Næstformand).

Danmarks kommunistiske Parti.

Folketinget: Aksel Larsen (Formand).

Det frie Folkeparti:

Folketinget: Vald. Thomsen (Formand).

Dansk interparlamentarisk Gruppe 1934—35.

Bestyrelse.

Valgt 14. November 1934.

Statsminister Th. Stauning (Formand), Medlem af Folketinget, Fru Gautier Schmit, fhv. Folketingsmand A. Fraenkel, Undervisningsminister Borgbjerg, Nationalbankdirektør Bramsnæs, Finansminister H. P. Hansen, Landstingets Formand J. Jensen-Klejs, Kreditforeningsdirektør, Dr. phil. Krag (Næstformand), Udenrigsminister P. Munch, fhv. Minister, Dr. phil. N. Neergaard, Folketingets Formand Hans Rasmussen, Folketingsmand Vanggaard, Landstingsmændene Axel B. Lange, C. F. Sørensen og Gunnar Fog-Petersen.

Gruppens Revisorer: fhv. Minister L. Rasmussen og Landstingsmand Jensen-Stevns.

Gruppens permanente Sekretær: Chef for Rigsdagens Bureau A. Lauesgaard.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Raad.

Medlemmer: Statsminister Th. Stauning (Formand), Kreditforeningsdirektør, Dr. phil. Krag, Landstingsmand Axel B. Lange og Folketingsmand, fhv. Minister Th. Povlsen.

Suppleanter: Finansminister H. P. Hansen, Folketingsmændene Vanggaard, Ole Bjørn Kraft og Landstingsmand Veistrup.

Delegerede i interparlamentarisk Unions Raad.

Medlemmer: Undervisningsminister Borgbjerg og Kreditforeningsdirektør, Dr. phil. Krag.

Suppleanter: Folketingsmand Ole Bjørn Kraft og Udenrigsminister P. Munch.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 87. ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 16. September 1934 i Rigsdagens Fællessal den 2. Oktober og overværedes af Ministeriets og Rigsdagens Medlemmer samt herværende Repræsentanter for fremmede Magter. Endvidere var Pressen repræsenteret.

Aabningsakten foretoges af *Statsministeren (Stauning)*, der fremsatte følgende *Udtalelse*:

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 16. September d. A. indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag.

Ved Reskript af 1. Oktober d. A. har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne.

Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Forinden Rigsdagen skrider til at konstituere sig, skal jeg som sædvanlig fremsætte nogle Bemærkninger og deri søge at angive Hovedlinierne for det Arbejde, der kan siges at ligge nærmest for den forestaaende Rigsdagssamling.

I Slutningen af Aaret 1933 og i den foiløbne Del af 1934 har man kunnet spore en Bedring i de erhvervsmæssige og økonomiske Forhold. Forskellige Begivenheder ude i Verden kan have bidraget dertil, men det er dog mindre en at internationale Forhold fremkaldt Bedring, der spores, mere en Tilpasning til de givne Import- og Eksportforhold.

For Landbruget er der, særlig i indeværende Aar, indtraadt en betydelig Bedring ved den indtrufne Prisstigning. Denne er formentlig en Følge af forskellige Indflydelser — Prishævning i Danmark, Regulering af Produktionen og Resultaterne af andre Landes Produktionsvilkaar. Der kan

næppe bygges for længere Tid paa de i Aar indtraadte Forhold, men dog har de foreløbig ændret Billedet og muliggjort en noget ændret Bedømmelse af Landbrugets Situation.

For andre Erhverv er Bedringen ganske utvivlsom, og den hidrører, hvad angaar Produktionen, væsentlig fra de Reguleringsforanstaltninger, der har været fornødne efter den betydelige Nedgang i Eksport-Udbyttet og af Hensyn til Landbrugets Afsætningsmuligheder.

Den saaledes igennem et Aar fortsatte Bedring i Produktionslivet har ogsaa vist sig i en stærkt forøget Beskæftigelse og et meget formindsket Tal af arbejdsløse, men endnu er dette Tal dog abnormt, hvorfor det fremdeles er nødvendigt at anvende Midler, der kan tjene til yderligere Formindskelse.

Paa dette Omraade som for Krisen i øvrigt kan man finde de væsentligste Aarsager til Arbejdsløshedens Varighed og Størrelse i Verdensforholdene. Den fuldstændige Spærring for Udvandring, Spærringen for arbejdssøgende i Udlandet og den formindskede Afsætning af Produkter paa udenlandske Markeder kan forklare det nu foreliggende Tal paa arbejdsløse, og det maa anses for et godt Vidnesbyrd om Fremgangen, at det har været muligt at formindske Tallet saa stærkt, som det er sket, og desuden at faa beskæftiget et Antal Arbejdere svarende til Befolknings-Tilvæksten i disse Aar.

Naar man da med de faktiske Forhold som Baggrund søger at skønne over Fremtiden, maa det erkendes, at der ikke er Sikkerhed for en saadan international Opgang, at man kan regne med de nuværende Priser eller endog yderligere Opgang for Landbrugsprodukterne som noget sikkert. Der er dog med de trufne Foranstaltninger heller ikke Grund til at vente en voldsom Tilbagegang.

Nogen Ændring i Verdensforholdene med Hensyn til Selvforsyning, Afspærring, Kontrol o. s. v. kan formentlig ikke ventes i den nærmeste Tid, og det er derfor nødvendigt at indrette sig saaledes, som Nationens Forhold til enhver Tid kræver det.

Naar man under disse Forhold vil undersøge, om Krisen er overstaaet, saaledes at Kriseforanstaltninger er ufornødne, kommer man til det Resultat, at dette heldigvis er Tilfældet paa væsentlige Omraader, medens der endnu er Usikkerhed og Vanskeligheder for Landbrugsproduktionen og for det

Antal Arbejdere, der trods Fremgangen er blevet tilbage i Arbejdsløsheden Aaret igennem.

Det er baade for Landbruget og for Arbejderne visse Kategorier, der er haardest ramt, og de Foranstaltninger, der kan være fornødne, skal derfor ikke have et saadant Omfang, som var nødvendigt i tidligere Aar. Det er formentlig særlig Gælden og Rentebyrden, som nu medfører, at Dele af Landbruget har Vanskeligheder for at opnaa et passende Udbytte, og Ministeriet har derfor stadig Opmærksomheden henvendt paa dette Forhold. Det Lovforslag, der fremsattes i sidste Rigsdagssamling angaaende Landbrugets Gældsforhold, fremsattes efter Tilskyndelse af det sagkyndige Udvalg, der behandlede Sagen i nogle Maaneder. Lovforslaget blev imidlertid forkastet i Landstinget, og Vejen maa derfor anses at være spærret for dette Lovforslag.

Ministeriet mener imidlertid, at det fremdeles er ønskeligt at finde Midler til en Gældssanering, ligesom Konvertering og Sænkning af Rentefoden er paakrævet ikke alene for Landbruget, men ogsaa for Haandværket og andre Erhvervsgrene.

Der er derfor optaget nye Overvejelser og Forhandlinger angaaende disse Spørgsmaal, og Ministeriet agter paa ny at forebringe Lovforslag af nævnte Indhold.

Over for Arbejdsløsheden vil man foreslaa betydelige Beløb anvendt til offentlige Arbejder; den i Landstinget strandede Lov om Støtte til Grundforbedringsarbejder vil blive foreslaaet genoptaget — baade af Hensyn til Landbrugets og Arbejdernes Interesse deri. Et Lovforslag, der tilsigter at opmuntre Kommunerne til at iværksætte Arbejder, vil blive forelagt, som ogsaa Forslaget angaaende Tilskud til Merbeskæftigelse. Spørgsmaalet om midlertidig Indskrænkning af Arbejdstiden behandles stadig i Organisationerne, men det maa anses for overvejende sandsynligt, at Lovgivningen maa skride til Beslutninger i den Sag, hvis man vil søge at sikre alle arbejdsdygtige Beskæftigelse. Der kan ogsaa ventes fremsat Lovforslag, hvorved Tjenestemænds Adgang til at overtage Arbejde uden for Statstjenesten søges indskrænket.

Da det i heldigste Tilfælde først vil være efter den forestaaende Vinter, at forøget Beskæftigelse kan ventes som

Følge af Lovgivning, vil det være nødvendigt, baade for Kommunerne og for de arbejdsløse, at der stilles Midler til Raadighed, saaledes at de Arbejdere, der er kommet uden for den almindelige Forsikrings Grænser, kan opnaa det nødvendige til Hjemmenes og Livets Opretholdelse uden straks at skulle overgaa til offentlig Forsorg.

Da Krisen nu med ensartet Styrke tynger visse Dele af Landbruget og visse Dele af Arbejderbefolkningen, vil det være retfærdigt og rimeligt, at Hjælpeforanstaltninger paa passende Maade sikres begge de nævnte Befolkningsgrupper.

Foruden den af Verdenskrisen og dens Virkninger her i Landet nødvendiggjorte Lovgivning og de allerede nævnte særlige Love vil forskellige fra tidligere Samlinger kendte Lovforslag paa ny blive fremsat, saaledes Forslaget om Nationalbankens Omorganisation, om personlig Skat til Kommunerne, om Lærlingeforhold, om Folkeskolen, om Retsplejen o. fl. a.

Paa forskellige Omraader kan Forslag til Revision af bestaaende Love eller nye Lovforslag ventes, saaledes kan nævnes: Forfatningsspørgsmaalet; Valutaloven; Ændringer i Lovgivningen om Kredit- og Hypotekforeninger; Lovgivning om Lejemaal for Boliger og Forretningslokaler; Oprettelse af Husholdningsraad; Statens Bygningsvæsen; Det kongelige Teater; Politiets Ordning; Lovgivning angaaende Børn uden for Ægteskab; Naturfredning; Oprettelse af Frugtkolonier, Frugtplantager og Havelodskolonier; Fritagelse for Broafgift paa Færdselsbroen over Lille Bælt; Lovgivning angaaende Bemanding og Arbejdstid ved Skibsfart. Endvidere er Revision af Loven om Omnibus- og Fragtmandskørsel samt af Vejloven og Motorafgiftsloven under Forberedelse.

Forskellige ved Lov iværksatte Foranstaltninger med Hensyn til Landbrugets Forhold, sigtende til at sikre visse Priser paa Hjemmemarkedet eller til Regulering af Produktionen, er udløbet eller er nær ved Udløbstiden.

Efter at man har overvejet, i hvilken Udstrækning der fremdeles er Nødvendighed for saadanne Love, er der optaget Forhandlinger derom med Landbrugets Repræsentation, og Lovforslag vil blive fremsat, naar disse Forhandlinger er afsluttet.

Paa det handelspolitiske Omraade er Bestræbelserne for Tilvejebringelse af Aftaler med andre Landes Regeringer fortsat med det Resultat, at Eksport er sikret og forøget. De Forhandlinger, der er løbende, vil blive fortsat og forhaabentlig afsluttet paa lige saa gunstig Maade, som Tilfældet har været med de i Aarets Løb førte Forhandlinger.

Det vil være ønskeligt, at Landbrugserhvervet i stigende Grad fortsætter Undersøgelserne angaaende Muligheden for Afsætning paa andre end de hidtil kendte Markeder og angaaende de nye eller ændrede Produktioner, som muligt kan komme i Betragtning, ligesom ogsaa anden Eksport maa søges fremmet mest muligt. Jeg føler mig overbevist om, at Lovgivningsmagten gerne i Forening med Regeringen vil bidrage til Gennemførelsen af saadant Arbejde i Samfundets Interesse.

Idet jeg herved har angivet visse Hovedlinier for det Arbejde, der i den kommende Tid maa beskæftige Rigsdagen, udtaler jeg et Ønske, som alle antagelig vil deltage i, nemlig Ønsket om, at den alvorlige Krise maa være ved sin Afslutning.

Af Hensyn til det hele Samfunds Trivsel, af Hensyn til Landets producerende og arbejdende Befolkning er der Grund til at haabe paa fortsat Fremgang for Produktion og Omsætning, og alle Erhvervsgrupper maa under de herskende Forhold betragte Landet som en Enhed, til hvis Opretholdelse alle maa yde deres Bidrag.

Jeg udtaler Ønsket om, at Rigsdag og Regering maa kunne udøve det Samarbejde, som Tiden anviser i Folkets og Landets Interesse, og jeg foreslaar, at vi indleder Rigsdagens Arbejde med et Leve vort Fædreland, Danmark.
(Besvaredes med et trefoldigt Hurra).

I Henhold til den mig givne Bemyndigelse opfordrer jeg Tingene til paa sædvanlig Maade at konstituere den nu aabnede Rigsdag under Aldersformændenes Ledelse.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

Folketinget sattes den 2. Oktober 1934 ved i Henhold til Forretningsordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og 3 Næstformænd, samt 4 Sekretærer.

Valg af *Præsidiet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt følgende Valggrupper: Socialdemokratiet og Det radikale Venstre med 75 Medlemmer, Venstre med 36 Medlemmer og Det konservative Folkeparti med 27 Medlemmer. Til *Formand* valgtes: Redaktør *Hans Rasmussen* (S.); til *1. Næstformand*: Gaardejer *Vanggaard* (V.); til *2. Næstformand*: Forpagter *Ulrich* (K. F.) og til *3. Næstformand*: fhv. Minister *Th. Povlsen* (R. V.). (F. Sp. 1).

Til *Sekretærer* valgtes: Direktør *Lundberg* (S.), Statsrevisor *A. M. Hansen* (R. V.), Førstelærer *Arnth Jensen* (V.) og Orlogskaptajn *Westermann* (K. F.). (F. Sp. 1).

I Mødet den 3. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 staaende Udvalg, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium samt følgende valgte Medlemmer: Alsing Andersen (Formand), Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Lundberg (Sekretær), Jørgen Jørgensen, Vagn Bro, Julin og Vesterager. (F. Sp. 6).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Sneum (Formand), E. Friis (Sekretær), Helga Larsen, Villumsen, Mads Larsen, Raunkjær, Christensen (Høng), Carlsen-Skiødt og Grathwohl. (F. Sp. 6).
- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Fr. Andersen (Holbæk A.) (Ordfører), F. K. Madsen (Formand), S. Munk, Strøm, Steen (Sekretær), Elgaard, Nørgaard, Hasle og Ole Bjørn Kraft. (F. Sp. 7).

- 4) Et *Finansudvalg*: L. D. Rasmussen (Formand), O. Andersen, Fisker, Hans Nielsen (Sekretær), J. P. Nielsen, Holger Larsen, Povlsen, H. C. Hansen, Pinholt, Jensen (Broby), Kyed, Himmelstrup, Korsgaard, Larsen-Badse og C. J. F. Sven. (F. Sp. 7).
- 5) Et *Lønningsudvalg*: N. P. Nielsen (Formand), Bjerring (Sekretær), Knud Hansen, Einer-Jensen, A. C. Mortensen, M. K. Sørensen, Kammersgaard, A. M. Hansen, Hans Jacob Sørensen, Jensen (Broby), Christensen (Høng), Søren P. Larsen, Bouet, H. F. Ulrichsen og Vesterager. (F. Sp. 7). Efter at Hans Jacob Sørensen var afgaaet ved Døden, indvalgte Hans Pinstrup i hans Sted den 14/3. (F. Sp. 4351). Da Jensen (Broby) ønskede at udtræde af Udvalget, indvalgte i hans Sted Koefoed den 14/3. (F. Sp. 4465).
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Alsing Andersen, Fr. Andersen (Kh.-Frh. ø. Stkr.), Chr. Hansen, Helga Larsen, Schrøder, J. P. Jensen, Povlsen, Mads Larsen, Vagn Bro, Edvard Sørensen, Christiani, Hans Pinstrup, Fibiger, Viggo Hansen og Christmas Møller. (F. Sp. 7).

B. Landstinget.

Landstinget valgte i Mødet den 2. Oktober 1934 uden Afstemning til *Formand*: Sparekassedirektør *J. Jensen-Klejs* (V.); til *1. Næstformand*: *Carl F. Madsen* (S.) og til *2. Næstformand*: Borgmester, Overretssagfører *M. Godskesen* (K. F.). (L. Sp. 1 og 2).

Til *Sekretærer* valgtes: Førstelærer *H. C. Andersen* (V.), Proprietær *G. J. Lehwald* (K. F.), Redaktør *H. R. Stumph* (S.) og fhv. Gaardejer *Veistrup* (R. V.). (L. Sp. 2).

I Mødet den 3. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets 2 Næstformænd *Carl F. Madsen* og *Godskesen* (Formand) samt følgende valgte Medlemmer: *M. C. Jensen*, *Oluf Jensen*, *Rytter*, *Stumph* og *Veistrup*. (L. Sp. 16).

- 2) Et *Udvalg for Andragender*: H. C. Andersen, Degnbol (Formand), Godskesen, Kr. Johansen, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Møller Nørgaard, Nedergaard og Rasmus Rasmussen (Hvolbæk). (L. Sp. 16).
- 3) Et *Finansudvalg*: hvortil valgtes: Bramsnæs, Ludvig Christensen, Døcker (Sekretær), Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hauch (Formand), Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Jensen-Aale, Jensen-Stevns, N. K. Kristensen, Ch. Petersen, Schaumann og C. F. Sørensen. (L. Sp. 16).
- 4) Et *Udvalg til Valgs Prøvelse*: Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, Jensen-Stevns (Formand), Carl F. Madsen, C. S. Nørgaard, Rytter og Simonsen. (L. Sp. 16).
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): H. C. Andersen, Døcker, Johannes Jensen, Oluf Jensen, J. Jensen-Klejs (Formand), H. P. Johansen, Rs. Jørgensen, Laurits Knudsen, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Møller Nørgaard, Nielsen Mann, P. C. Petersen, Simonsen og Veistrup (Sekretær). (L. Sp. 16).

Til at føre *Tilsyn med Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget *Fisker* (F. Sp. 7) og Landstinget *Stegjer Nielsen* (L. Sp. 17).

I Samlingens Løb blev der forelagt 132 Lovforslag (113 Regeringsforslag, 19 fremkommet ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 93 forelagt i Folketinget, 20 i Landstinget. Af de ved privat Initiativ fremkomne Forslag forelagdes 15 i Folketinget, 4 i Landstinget. — Af de forelagte Lovforslag er 87 endeligt vedtaget [A]. 45 blev ikke behandlet til Ende eller bortfaldt [B].

A.

Vedtagne Lovforslag.

I. Lovforslag, fremsat af Regeringen.

	Side
Statsministeren vedrørende:	
1. Lov om Værneting for Østgrønland m. m.....	77
2. Midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande.....	78
3. Lov om Laan til Dækning af Henstandsnydelser i Kreditforeninger samt Afdrags- og Rentelepælses m. m...	80
4. Lov om Aarpenge for Hans Kongelige Højhed Kronprins Christian <i>Frederik</i> Franz Michael Carl Valdemar Georg	111
5. Lov om Ydelser fra Statskassen til Hendes Kongelige Højhed Prinsesse <i>Ingrid</i> Victoria Sofia Louise Margareta af Sverige efter indgaaet Ægteskab med Hans Kongelige Højhed Kronprins Christian <i>Frederik</i> Franz Michael Carl Valdemar Georg	112

Udenrigsministeren vedrørende:

6. Lov om Ændring i Lov Nr. 257 af 6. Maj 1921 om Udenrigstjenesten, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 152 af 30. Juni 1927, Lov Nr. 139 af 1. Juni 1929 samt Lov Nr. 143 af 15. April 1930.....	113
---	-----

Finansministeren vedrørende:

Side

7. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1935 til 31. Marts 1936	38
8. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1934 til 31. Marts 1935	63
9. Normeringslov for Finansaaret 1935—36	118
10. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af samt Ændring i forskellige Told- og Afgiftsbestemmelser m. v.	124
11. Lov om en Erhvervstælling i Aaret 1935	129
12. Lov om Afgift for offentlig Auktion m. m.	131
13. Lov om Ændring i og Tilføjelse til Lov af 31. Marts 1852 om Overdragelse af Colonistederne paa Alheden og Randbøll-Hede i Jylland til sammes Fæstere som Selvejendom	135

Landbrugsministeren vedrørende:

14. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 106 af 31. Marts 1933 om Laan og Tilskud til Grundforbedring	136
15. Lov om Ophævelse af Lov Nr. 169 af 1. April 1921 om Domæneforvaltningen i de sønderjyske Landsdele....	138
16. Lov om Udførsel af levende Husdyr m. m.	139
17. Lov om Udførsel af Landbrugsprodukter	140
18. Lov om Tillæg til Lov Nr. 100 af 31. Marts 1928 om Udførsel, Indførsel og Forhandling af Æg	141
19. Lov om Oprettelse af Frugtavlskolonier, Frugtplantager og Havelodskolonier	142
20. Lov om Foranstaltninger til Fremme af Afsætningen af Kvæg og Oksekød	144
21. Lov om Regulering af Svineproduktionen	150
22. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Kapitel II i Lov Nr. 359 af 13. December 1933 om Kriseforanstaltninger	154
23. Lov om Tillæg til Lov Nr. 364 af 18. December 1933 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og Moratorium. I.	154
24. Lov om Tillæg til Lov Nr. 364 af 18. December 1933 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og Moratorium. II.	155
25. Lov om Tillæg til Lov Nr. 364 af 18. December 1933 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og Moratorium III.	156
26. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aaret 1935 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning	157

	Side
27. Lov om Forlængelse af Leje- eller Forpagtningstiden for Huse paa Landet.....	158
28. Lov om Skove.....	161
29. Lov om Begunstigelser for Driftslaane foreninger for mindre Jordbrugere.....	170
30. Lov om Tillæg til Lov af 29. Marts 1867 angaaende Sandflugtens Dæmpning m. m.....	172

Indenrigsministeren vedrørende:

31. Lov om Forbud mod Udførsel af visse Værdipapirer m. m.	177
32. Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Oprettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet.....	181
33. Lov om Imødegaelse af Kurstab paa dobbeltmøntede Obligationer i de to Kreditforeninger af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet.....	181
34. Lov vedrørende Østifternes Landhypotekforening og Husmandshypotekforeningen.....	184
35. Lov om Ændringer i Lov Nr. 128 af 11. April 1933 om Støtte af Boligbyggeri m. m. og i Lov Nr. 279 af 1. Oktober 1934 om Ændringer i fornævnte Lov.....	185
36. Lov om Oprettelse af et Husholdningsraad.....	187
37. Lov om Indfødsrets Meddelelse.....	190
38. Lov om Foranstaltninger til Beskyttelse af den civile Befolkning mod Følgerne af Luftangreb.....	193

Socialministeren vedrørende:

39. Lov om mellemkommunal Refusion for visse Arbejdsløshedsudgifter.....	197
40. Lov om Tilsyn m. v. vedrørende de under Socialministeriet hørende Særforsorgsanstalter.....	200
41. Lov om Tilskud ved Merbeskæftigelse.....	203
42. Lov om Fordeling af Oksekød til trængende Personer.	206
43. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 96 af 27. Marts 1934 om Tilskud i Anledning af Ungdomsarbejdsløsheden.....	207
44. Midlertidig Lov vedrørende offentlige Arbejder til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden.....	210
45. Lov om Ændringer i Lovgivningen om sønderjyske Krigsinvalidter.....	215

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

46. Lov om elektriske Stærkstrømsanlæg.....	220
47. Lov om Tillæg til Postlov Nr. 288 af 9. Maj 1919....	227

Side

48.	Lov om Tillæg til Lov Nr. 203 af 16. Juli 1927 vedrørende Færdselsbroen over Lille Bælt samt om Afløsning af Broafgiften for Benyttelse af Limfjordsbroen.....	228
49.	Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v.....	230
50.	Lov om Ændring i Lov Nr. 111 af 13. Maj 1911 om Statsbanernes Takster m. m.....	230
51.	Lov om Ændring af Motorafgiftsloven.....	231

Ministeren for Handel og Industri vedrørende:

52.	Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta..	233
53.	Lov om Forlængelse af Bestemmelserne i Lov Nr. 143 af 1. Maj 1933 om Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v. I.....	247
54.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 143 af 1. Maj 1933 om Oprettelse af en Krisefond og om Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v. II.....	248
55.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 143 af 1. Maj 1933 om Oprettelse af en Krisefond og om Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v. III...	249
56.	Lov om Tilsyn med Pensionskasser.....	250
57.	Lov om en midlertidig Sukkerordning.....	258
58.	Lov om Ændring i Lov Nr. 63 af 23. Marts 1932 om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj.....	263

Ministeren for Søfart og Fiskeri vedrørende:

59.	Lov om Ind- og Udførsel af Fisk.....	264
60.	Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 om Saltvandsfiskeri.....	264
61.	Lov om Ændring i Fiskerilov for Færøerne af 14. April 1893.....	265
62.	Lov om Færøerne om Afløsning af de til Jordegodset knyttede Rettigheder ved Fangst af Grindehval....	265

Justitsministeren vedrørende:

63.	Lov om Retslægeraadet.....	268
64.	Lov om Forbud mod at bære Uniform m. v.....	273
65.	Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme Nr. 285 af 16. November 1931 I.....	275
66.	Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme Nr. 285 af 16. November 1931 II.....	275

	Side
67. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovejendomme, Fiskere m. fl.	276
68. Lov om offentlig Auktion ved Auktionsledere.....	280
69. Lov om Ændringer i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Tvistigheder under Skifte og Konkurs).....	286
70. Lov angaaende Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Arv og Dødsboskifte....	287
71. Lov om Ændring i Lov om Rettens Pleje. (Dommerfuldmægtige)	288
72. Lov om Adgang til Sterilisation og Kastration.....	290
73. Lov for Færøerne om Rettens Pleje.....	297
74. Midlertidig Lov for Færøerne om Pantsætning af Fangst	300
75. Lov for Færøerne om Inddrivelse af Skatter og Afgifter til det offentlige m. m.	300
76. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 73 af 19. Marts 1930 om Motorkøretøjer m. m.	301
77. Lov om Tilsyn med fremmede paa Færøerne.....	303
78. Lov for Færøerne om Ændringer i Lov Nr. 124 af 28. Marts 1923 om Færøernes Lagting.....	304
79. Lov for Færøerne om Betaling af Gebyr for Eftersyn af Skibspapirer til Færøernes Amtskommune.....	306
80. Lov for Færøerne om personlig Skat til Amtskommunen	307
81. Lov for Færøerne om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter.....	309

Undervisningsministeren vedrørende:

82. Lov om Det kongelige Teater og om Oprettelsen af en kulturel Fond.....	313
83. Lov om Tilskud fra Staten og Skolefondene til Ungdomsskoler og Aftenskoler.....	323
84. Lov om Statstilskud til private Efterskoler.....	331
85. Lov om Ændring i Lov Nr. 82 af 29. Marts 1893 om Pensionering af Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne.....	333

Kirkeministeren vedrørende:

86. Lov om Ændring i Lov for Færøerne om Kirkernes Styrelse m. v.....	334
---	-----

II. Lovforslag, forelagt af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.

87. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 250 af 1. Oktober 1932. (Af Pürschel, Fibiger, Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Christmas Møller, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven)..	335
--	-----

B.

Ikke vedtagne Lovforslag.

I. Lovforslag, fremsat af Regeringen.

Statsministeren vedrørende:

	Side
1. F. t. Lov om Rigets Flag.....	338
2. F. t. Lov om Ændring af Lovgivningen om en Statstidende.....	339
3. F. t. Bestemmelser om Forandringer i Grundloven...	341

Finansministeren vedrørende:

4. F. t. Lov om overordentlig Indkomstskat til Staten. (Merindkomstskat eller Tillægsskat).....	350
---	-----

Landbrugsministeren vedrørende:

5. F. t. Lov om en Smørordning. I.	355
6. F. t. Lov om en Smørordning. II.....	361
7. F. t. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 106 af 31. Marts 1933 om Laan og Tilskud til Grundforbedring.	365

Indenrigsministeren vedrørende:

8. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 133 af 28. April 1931 angaaende Lejemaal om visse Boliger og Forretningslokaler m. v.....	370
9. F. t. Lov vedrørende personlig Skat til Kommunen...	372
10. F. t. Lov om ekstraordinært Statstilskud til Kommunerne i Finansaaret 1935—36.....	373

Socialministeren vedrørende:

11. F. t. Lov om midlertidig Udvidelse af Retten til Understøttelse fra statsanerkendte Arbejdsløhedskasser.	375
12. F. t. Lov om Forbud mod Overarbejde.....	381
13. F. t. Lov om Foranstaltninger til Beskæftigelse af langvarigt arbejdsløse.....	383
14. F. t. Lov om ændrede Regler vedrørende Nødhjælpsarbejder.....	392
15. F. t. Lov om Lærlingeforholdet.....	395
16. F. t. Lov om Tilsyn med Herberger, Arbejdshjem m. v.	396
17. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 143 af 29. April 1913 om Arbejde i Fabrikker m. v. samt det offentliges Tilsyn dermed, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 109 af 31. Marts 1933.....	397

	Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:	Side
18.	F. t. Lov om Erhvervelse af Ejendomsretten til og Nedlæggelse af Banen Viborg—Aalestrup samt om Nedlæggelse af Statsbanen Hobro—Løgstør.....	397

	Ministeren for Handel og Industri vedrørende:	
19.	F. t. Lov om Danmarks Bank.....	400

	Ministeren for Søfart og Fiskeri vedrørende:	
20.	F. t. Lov om Arbejdstid i Skibe.....	401

	Justitsministeren vedrørende:	
21.	F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Domsmænd; offentlig Votering i Højesteret; Nævningernes Deltagelse i Strafudmaalingen m. v.).....	408
22.	F. t. Lov om Børn uden for Ægteskab.....	408
23.	F. t. Lov om Ændring i Forordning af 21. Maj 1845 indeholdende nogle Forandringer i Lovgivningen om Arv	417
24.	F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje. (Faderskabssager).....	418
25.	F. t. Lov om Inddrivelse og Sikring af Underholdsbidrag	421
26.	F. t. Lov om Ægtebørn.....	424

	Undervisningsministeren vedrørende:	
27.	F. t. Lov om Folkeskolen.....	427

II. Lovforslag, forelagt af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.

Folketing *)

28.	F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 76 af 21. Marts 1930 om Radiospredning. (Af Bindslev, Fibiger, Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Christmas Møller, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven).....	432
29.	F. t. Lov vedrørende Afholdelse af Folkeafstemning om Dødsstraffens Genindførelse. (Af Kristen Amby, Bindslev, Bouet, Fibiger, Hasle, Hans Thyge Jacobsen, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen og Ulrich).....	433

*) Den 31. Oktober 1934 anmeldtes af Munch-Petersen og Aksel Larsen et Lovforslag om Forbud mod Tjenestemænds Dobbeltbeskæftigelse og Bieerhverv. Lovforslaget blev taget tilbage inden Forelæggelsen.

30. F. t. Lov om Ændring i og Tilføjelse til Lov Nr. 103 af 8. Maj 1908 om Sognekirkers Udvidelse. (Af Fibiger, Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Christmas Møller, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven)..... 435
31. F. t. Lov om Ændring af Lov Nr. 76 om Radiospredning af 21. Marts 1930. (Af Axel Dam og Gregersen). 436
32. F. t. Lov om Forbud imod Udførsel af Vaaben, Ammunition og andet Krigsmateriel. (Af Oluf Pedersen). 437
33. F. t. Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924, jfr. Lov Nr. 78 af 2. Marts 1933 om kommunale Valg. (Af Holstein, Siegfredsen og Thomsen). 437
34. F. t. Lov om Værdiregulering af Lønninger, Priser og Udgifter m. v. efter Kapitelstakst. (Af Thomsen, Elbæk-Jessen og Siegfredsen) 440
35. F. t. Lov om Ændringer i Lov af 20. Maj 1933 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (Af Aksel Larsen og Munch-Petersen)..... 443
36. F. t. Lov om Vinterhjælp for arbejdsløse. (Af Aksel Larsen og Munch-Petersen)..... 444
37. F. t. Lov om Rigsdagsmedlemmers, Kommunalbestyrelsesmedlemmers og Embedsmænds Erhverv, Bierhverv og lønnede Tillidshverv. (Af Aksel Larsen og Munch-Petersen) 445
38. F. t. Lov om Arbejdstiden i Statsvirksomheder og ved Statsarbejder. (Af Aksel Larsen og Munch-Petersen). 446
39. F. t. Lov om Foranstaltninger til Værn for Søfolkenes Arbejdsforhold. (Af Munch-Petersen og Aksel Larsen). 446
40. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 100 af 29. Marts 1924, som ændret ved Lov Nr. 119 af 4. April 1932, om Forsørgelse af militære Invalider og saadannes efterladte i de sønderjyske Landsdele. (Af Munch-Petersen og Aksel Larsen) 447
41. F. t. Lov om Vejledning i seksuel Hygiejne, Svangerskabsforebyggelse, Svangerskabsafbrydelse m. v. (Af Munch-Petersen og Aksel Larsen)..... 448

Landsting.

42. F. t. Lov om kommunal Skattelettelse. (Af Rasmussen Flemløse, Bækgaard, Gisselbæk, N. K. Kristensen, Stegger Nielsen og K. Pedersen)..... 448
43. F. t. Lov om Nedsættelse af et Udvalg til at redegøre for Danmarks sociale Udgifters Art, Størrelse og Fordeling paa Stat og Kommuner i Finansaarene 1929—30 til 1934—35 og til at stille Ændringsforslag til den sociale Lovgivning. (Af H. Chr. Petersen, Døcker, Godskesen, Hendriksen, Lange, S. Rasmussen og Fritze Teisen) 450

44. F. t. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme. (Af S. Rasmussen, Døcker, Godskesen, Hendriksen, Lange og Fritze Teisen) 452
45. F. t. Lov om Korntælling og en Kornordning. (Af Lange og S. Rasmussen) 452

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

a. Vedtagne.

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1932—33 457
2. Beslutning af Rigsdagen angaaende det af »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« for Tiden fra 1. April 1933 til 31. Marts 1934 (27. Regnskabsaar) afgivne Regnskab 457
3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1934 har anvendt til Anlæg i Frihavnen 458
4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en den 24. Januar 1935 i Berlin undertegnet dansk-tysk Overenskomst vedrørende den gensidige Vareudveksling med dertil hørende Slutprotokol. (Udenrigsministeren vedr.) 458
5. Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder. (Socialministeren vedr.) . . . 461
6. Beslutning af Folketinget (Samtykke til Tiltale mod Folketingsmand Valdemar Thomsen) i Henhold til Grundlovens § 56 463
7. Beslutning af Folketinget (angaaende Opgørelse over de sociale Udgifter Størrelse og Fordeling) 467

b. Ikke-vedtagne.

8. Forslag til Beslutning af Folketinget om Nedsættelse af en Kommission i Henhold til Grundlovens § 45 til Undersøgelse af Forholdene vedrørende Statens Kød- og Kvægeksport 470

9. Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde. (Socialministeren vedr.)..... 470
-
10. Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 15. Forsamling i Genève fra den 10. til den 27. September 1934..... 471
11. Beretning angaaende den XVIII. internationale Arbejdskonference i Genève 1934..... 471
12. Oversigt over de Hverv og Kommissioner (lønnede eller ulønnede), som Rigsdagens Medlemmer er valgt eller udpeget til som Følge af deres Stilling som Medlem af Rigsdagen..... 471

II. Forespørgsler.

1. Forespørgsel til Stats- og Forsvarsministeren af Holstein 471
2. Forespørgsel til Justitsministeren af Kristen Amby (taget tilbage)..... 472
3. Forespørgsel til Statsministeren af Holstein (nægtet Fremme)..... 473
4. Forespørgsel til Justitsministeren af Løje..... 473
5. Forespørgsel til Statsministeren af Holstein (nægtet Fremme)..... 474
6. Forespørgsel til Finansministeren af Elgaard m. fl... 475
7. Forespørgsel til Justitsministeren af Axel Dam (nægtet Fremme)..... 476
8. Forespørgsel til Ministeren for Handel og Industri af Prieme..... 477
9. Forespørgsel til Kirkeministeren af Aksel Larsen og Munch-Petersen'..... 479

III. Valgs Prøvelse.

- A. Folketinget..... 480
- B. Landstinget..... 480

IV. Valg til Kommissioner og Hverv.

1. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn..... 481
2. Valg af 1 Medlem til Jernbaneraadet for Tidsrummet indtil 28. Juli 1935..... 482
3. Valg af 1 Medlem til Over-Skyldraadet for Tidsrummet indtil 30. Juni 1939..... 482

	Side
4. Valg af 1 Medlem til Rigsretten	482
5. Valg af 10 Medlemmer til Jordlovsudvalget for Tidsrummet fra 11. November 1934 til 10. November 1940	482
6. Valg af 1 Medlem til Rigsdagens Grønlandsudvalg....	483
7. Valg af 4 Medlemmer til det Dansk-Islandske Nævn for Tidsrummet fra 1. December 1934 til 30. November 1942.....	483
8. Valg af 2 Medlemmer til Overbevillingsnævnet for Tidsrummet fra 1. Januar 1935 til 31. December 1936....	483
9. Valg af 3 Medlemmer til Valutaudvalget.....	484
10. Valg af 1 Medlem til Udenrigsministeriets Udetillægsnævn for Tidsrummet indtil 17. November 1935.....	484
11. Valg af 1 Medlem til Lønningsraadet for Tidsrummet indtil 30. September 1935.....	484
12. Valg af 1 Medlem og 1 Stedfortræder for samme til den i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet nævnte Kommission for Sjællands og Lolland-Falsters Stifter for Tidsrummet indtil 28. November 1935....	484
13. Valg af 1 Medlem til Kongeriget Danmarks Hypotekbanks Tilsynsraad for Tidsrummet indtil 31. December 1936.....	485
14. Valg af 1 Stedfortræder til den i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet nævnte Kommission for Sjællands og Lolland-Falsters Stifter for Tidsrummet indtil 28. November 1935.....	485
15. Valg af 14 Medlemmer til Jernbaneraadet for Tidsrummet fra 29. Juli 1935 til 28. Juli 1940.....	485
16. Valg af 8 Medlemmer til det i Henhold til § 2 i Lov Nr. 157 af 11. Maj 1935 om Tilskud ved Merbeskæftigelse nedsatte Udvalg.....	486
V. Andragender	486

Overordentlig Rigsdagssamling 1935.

Rigsdagens Aabningsmøde.....	490
Præsidium og staaende Udvalg	491—93
Lov om en Kornordning.....	494
Lov om Regulering af Svineproduktionen.....	507
Forespørgsel til Statsministeren af Holstein	508
Valgs Prøvelse.....	510

Tillæg.**De politiske Partiers Programmer og Udtalelser.**

	Side
Udtalelser af Det konservative Folkeparti	511
Udtalelse af Retsforbundet.....	515
Udtalelse af Det radikale Venstre	516
Socialdemokratiets Manifest	519
Danmarks kommunistiske Partis Manifest	525
Venstres Manifest	534

Finansloven

for Finansaaret fra 1. April 1935 til 31. Marts 1936.
(Finansminister *H. P. Hansen*). [A. Sp. 1. — C. Sp. 305 og 947].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 7). 1. Beh. $\frac{17-19}{10}$, $\frac{24-25}{10}$, $\frac{30-31}{10}$, $\frac{2}{11}$ og $\frac{6-9}{11}$ (F. Sp. 58, 118, 199, 367, 450, 597, 686, 805 og 876). Henvist til Finansudvalget (se Side 24). Betænkning (B. Sp. 465) afgiven $\frac{14}{12}$. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. $\frac{16-17}{11}$ (F. Sp. 2800, 2828). 3. Beh. $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 4889). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 985). Henvist til Finansudvalget (se Side 25). Betænkning (B. Sp. 1543) afgiven $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 1057). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 1087). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid. Nr. 108).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1935—36.

<i>Løbende Indtægter</i> i Henhold til nedestaaende Paragraffer:	Efter Lovforslaget Kr.	Efter Finansloven Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1)	÷ 661 213	÷ 815 263
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2).....	÷ 15 249 999	÷ 14 252 477
Rentekonto (§ 3).....	÷ 9 403 587	÷ 9 227 202
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskoler samt Seminariefonden (§ 4)	611 478	611 478
Skatter og Afgifter (§ 5)...	404 482 673	414 082 673
Overskud af Klasselotteriet (§ 6).....	3 150 164	3 150 164
Adskillige Indtægter (§ 7) ..	2 190 352	2 190 352
I alt...	385 119 868	395 739 725

	Efter Lovforslaget Kr.	Efter Finansloven Kr.
<i>Løbende Udgifter</i> i Henhold til nedenstaaende Paragraffer:		
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8).....	1 000 000	1 000 000
Det kongelige Hus' Aarpenge (§ 9).....	72 000	72 000
Rigsdagen (§ 10).....	2 020 000	2 020 000
Statsministeriet (§ 11).....	537 290	547 490
Udenrigsministeriet (§ 12) ..	5 919 433	5 914 163
Landbrugsministeriet (§ 13).	10 617 778	11 306 012
Indenrigsministeriet (§ 14)..	28 989 773	29 878 183
Socialministeriet (§ 15).....	131 824 780	133 840 305
Ministeriet for offentlige Ar- bejder (§ 16).....	15 022 482	16 495 638
Ministeriet for Handel og In- dustri (§ 17).....	4 361 771	4 420 621
Ministeriet for Søfart og Fi- skeri (§ 18).....	2 799 677	2 787 638
Justitsministeriet (§ 19)....	18 826 428	18 903 665
Kirkeministeriet (§ 20).....	2 461 493	2 471 453
Undervisningsministeriet (§ 21).....	66 114 826	66 149 491
Krigsministeriet (§ 22).....	31 643 795	31 643 104
Marineministeriet (§ 23)....	21 551 741	21 550 964
Finansministeriet (§ 24)....	24 207 324	31 158 629
Pensionsvæsenet (§ 25).....	14 270 805	14 270 805
	<hr/>	<hr/>
	382 241 396	394 430 161
Overskud..	2 878 472	1 309 564
	<hr/>	<hr/>
I alt..	385 119 868	395 739 725

Oversigt over Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1935—36.

40

Indtægter.

Efter Lovforslaget.

		Bevilling	I alt
		Kr.	Kr.
<i>Kassebeholdning den 1. April 1935</i>	»
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>	385 119 868
<i>Formueindtægter:</i>			
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:		
		Kontant Kr.	Afskrivning Kr.
	Domænerne		52 623
	Statsvirksomhederne	1 093 000	9 989 847
	§ 7. Adskill. Indtægter		7 783
	Statsministeriet		6 145
	Grønland		269 217
	Udenrigsministeriet		47 795
	Landbrugsministeriet		160 730
	Indenrigsministeriet		1 516 358
	Socialministeriet		48 160
	Min. f. off. Arbejder		69 029
	Min. f. Handel og Industri		2 263

Finansloven.

1934/
1935

	Min. f. Søfart og Fiskeri	160 940		
	Justitsministeriet	249 529		
	Undervisningsministeriet	874 444		
	Krigsministeriet	2 000	562 497	
	Marineministeriet		366 555	
	Finansministeriet		199 923	
		1 095 000	14 583 838	
				15 678 838
— B.	Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender			6 172 000
— C.	Optagne Laan			16 945 000
— D.	Laan optagne i Embedsboliger			40 000
— E.	Salg af Værdipapirer			»
— F.	Mellemregning med Ministerier og Institutioner			287 600
— G.	Formindskelse af Indtægtsrestancer			»
— H.	Arveafgift			12 500 000
— J.	Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.			174 520
— K.	Værdiforskydninger, som medfører Forandringer i Statens Nettoformue			»
— L.	Kapitalforøgelse vedrørende forskellige Fonds			»
— M.	De til særlige Vejarbejder m. m. i Henhold til Lovbekendtgørelse Nr. 123 af 23. Marts 1932 § 9 bestemte Andele af Afgifter af Motorkøretøjer			8 353 775
				60 151 733
				445 271 601

Efter Finansloven.

		Bevilling	I alt
		Kr.	Kr.
§§ 1—7.	Løbende Indtægter	395 739 725
<i>Formueindtægter:</i>			
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg	15 689 344	
— B.	Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender	6 172 000	
— C.	Optagne Laan	16 945 000	
— D.	Laan optagne i Embedsboliger	40 000	
— E.	Salg af Værdipapirer	»	
— F.	Mellemregning med Ministerier og Institutioner	287 600	
— G.	Formindskelse af Indtægtsrestancer	»	
— H.	Arveafgift	12 500 000	
— J.	Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.	174 520	
— K.	Værdiforskydninger, som medfører Forandringer i Statens Nettoformue	3 200	
— L.	Kapitalforøgelse vedrørende forskellige Fønds	»	

— M.	De til særlige Vejarbejder m. m. i Henhold til Lovbekendtgørelse Nr. 123 af 23. Marts 1932 § 9 bestemte Andele af Afgifter af Motorkøretøjer.....	8 353 775	
— N.	Indkvarteringsfondens Kapitaler.....	623 282	60 788 721
			456 528 446
	Formindskelse af Kassebeholdning.....		52 607 729
			509 136 175

Udgifter.
Efter Lovforslaget.

		Bevilling	I alt
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	<i>Løbende Udgifter</i>	382 241 396
	<i>Formueudgifter:</i>		
§ 26 A.	Afdrag paa Statsgælden	31 434 617	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg:		
	Domænerne	8 680	
	Statsvirksomhederne	28 216 358	
	Landbrugsministeriet	684 254	
	Indenrigsministeriet	591 472	
	Socialministeriet	613	
	Ministeriet for offentlige Arbejder	32 500	
	Justitsministeriet	218 659	
	Undervisningsministeriet	1 455 817	
	Krigsministeriet	1 354 882	
	Marineministeriet	300 000	
	Finansministeriet	12 140	
	Grønland	150 000	
		33 025 375	

— C.	Private Jernbaneanlæg.....	275 000	
— D.	Udlaan og Forskud.....	13 779 764	
— E.	Mellemregning med Ministerier og Institutioner.....	1 621 000	
— F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	»	
— G.	Til Indkøb af Værdipapirer.....	»	
— H.	Forøgelse af forskellige Fonds Aktiver.....	174 520	
— J.	Værdiforskydninger, som medfører Forandringer i Statens Nettoformue.....	»	
— K.	De til særlige Vejarbejder m. m. i Henhold til Lovbekendtgørelse Nr. 123 af 23. Marts 1932 § 9 bestemte Andele af Afgifter af Motorkøretøjer.....	9 300 000	89 610 276
			471 851 672
	Kassebeholdning den 31. Marts 1936.....	»

		Bevilling	I alt
		Kr.	Kr.
§ 8—25.	Løbende Udgifter	394 430 161
<i>Formueudgifter:</i>			
§ 26 A.	Afdrag paa Statsgæld	30 886 307	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg	37 767 951	
— C.	Private Jernbaneanlæg	275 000	
— D.	Udlaan og Forskud	34 512 369	
— E.	Mellemregning med Ministerier og Institutioner	1 621 000	
— F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer	»	
— G.	Til Indkøb af Værdipapirer	168 867	
— H.	Forøgelse af forskellige Fonds Aktiver	174 520	
— J.	Værdiforskydninger, som medfører Forandringer i Sta- tens Nettoformue	»	
— K.	De til særlige Vejarbejder m. m. i Henhold til Lovbe- kendtgørelse Nr. 123 af 23. Marts 1932 § 9 bestemte Andele af Afgifter af Motorkøretøjer	9 300 000	
			114 706 014
			509 136 175

Statsregnskab for Finansaaret 1933—34.

Opgjort i Henhold til Finansloven af 31. Marts 1933 og
Tillægsbevillingsloven af 16. Maj 1934.

Statens Driftsregnskab i Finansaaret 1933—34.

	Bevilling		Regnskab	
		Kr.	Kr.	Ø.
<i>Løbende Indtægter:</i>				
Udbytte af Domænerne (§ 1) ..	÷	836 668.	÷	467 901. 62
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2)	÷	21 792 031.	÷	20 557 051. 19
Rentekonto (§ 3)	÷	19 799 469.	÷	21 115 898. 34
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4)		624 370.		647 072. 72
Skatter og Afgifter (§ 5)		406 822 701.		409 413 994. 62
Overskud af Klasseotteriet (§ 6)		2 680 214.		2 672 004. 09
Adskillige Indtægter (§ 7)		5 960 493.		5 906 692. 08
		373 659 610.		376 498 912. 36
Underskud		23 585 404.		16 566 744. 36
I alt ...		397 245 014.		393 065 656. 72
<i>Løbende Udgifter:</i>				
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8)		1 000 000.		1 000 000.
Det kongelige Hus' Aarpenge (§ 9)		72 000.		72 000.
Rigsdagen (§ 10)		2 060 000.		2 053 456. 86
Statsministeriet (§ 11)		541 021.		529 693. 21
Udenrigsministeriet (§ 12)		6 290 155.		6 247 480. 74
Landbrugsministeriet (§ 13)		12 887 974.		11 872 606. 30
Indenrigsministeriet (§ 14)		47 811 438.		47 153 963. 23
Socialministeriet (§ 15)		130 928 978.		130 428 134. 67
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16)		16 026 613.		15 814 463. 44
At overføre ...		217 618 179.		215 171 798. 45

	Bevilling	Regnskab
	Kr.	Kr. Ø.
Overført...	217 618 179.	215 171 798. 45
Ministeriet for Handel og Industri (§ 17)	4 352 697.	4 318 668. 63
Ministeriet for Søfart og Fiskeri (§ 18)	2 799 464.	2 637 271. 86
Justitsministeriet (§ 19).....	17 570 449.	17 639 299. 17
Kirkeministeriet (§ 20).....	2 545 804.	2 545 966. 94
Undervisningsministeriet (§ 21).	65 294 601.	63 909 856. 25
Krigsministeriet (§ 22).....	36 670 094.	36 646 855. 03
Marineministeriet (§ 23).....	22 690 618.	22 680 284. 40
Finansministeriet (§ 24).....	25 117 427.	24 871 835. 07
Pensionsvæsenet (§ 25).....	2 585 681.	2 643 820. 92
I alt...	397 245 014.	393 065 656. 72

Hvad angaar Bevægelserne i Kassebeholdningen i Finansaaret
1933—34, hidsættes følgende Hovedposter:

	Bevilling	Regnskab	
	Kr.	Kr.	Ø.
<i>Formueindtægterne paa § 26:</i>			
Faste Ejendomme og Anlæg ..	17 941 543.	18 451 405.	85
Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender.....	5 730 400.	6 626 622.	21
Optagne Laan.....	187 084 260.	168 686 000.	
Mellemregning med Ministerier og Institutioner.....	1 184 500.	—	
Formindskelse af Indtægtsrestancer.....	—	1 066 969.	52
Arveafgift.....	12 500 000.	12 614 474.	79
Indskrivningsbevis vedr. Kommunernes midlertidige Laanefond.....	4 000 000.	4 000 000.	
Skatkammerbeviser i Henh. til Lov Nr. 143 af 1. Maj 1933 (Krisefonden).....	96 000 000.	96 000 000.	
Indtægter i de i Lov om Kriseforanstaltninger oprettede Fonds.....	9 846 000.	10 004 732.	06
De til særlige Vejarbejder m. m. bestemte Andele af Afgift af Motorkøretøjer.....	26 805 695.	26 924 498.	80
<i>Formueudgifterne paa § 26:</i>			
Afdrag paa Statsgælden	92 830 632.	92 828 874.	59
Faste Ejendomme og Anlæg ..	51 786 107.	50 648 921.	26
Udlaan og Forskud	31 696 989.	27 656 394.	47
Mellemregning med Ministerier og Institutioner.....	—	18 979 680.	63
Forøgelse af Indtægtsrestancer.	8 000 000.	—	
Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	7 801 423.	7 801 422.	72
Til Indkøb af Værdipapirer ...	3 700 000.	4 376 833.	31
Værdiforskydninger, som medfører Forandringer i Statens Nettoformue.....	2 089 785.	2 017 610.	11

	Bevilling	Regnskab	
	Kr.	Kr.	Ø.
Oprettelse af Kommunernes midlertidige Laanefonds Grundfond.....	4 000 000.	4 000 000.	
Skatkammerbeviser, stillet til Raadighed for Krisefonden..	96 000 000.	96 000 000.	
Aktiver henlagt til de i Henh. til Lov om Kriseforanstaltninger oprettede Fonds.....	3 101 000.	3 480 675.	67
De til særlige Vejarbejder m. m. bestemte Andele af Afgift af Motorkøretøjer.....	10 113 000.	9 890 544.	24
<i>Kasse- og Bankbeholdningen den 31. Marts 1934 udgjorde....</i>	—	÷ 62 286 256.	24

Statens Nettoformue, der den 1. April 1933 beløb sig til 250 433 068 Kr., var den 31. Marts 1934 steget til 269 582 081 Kr. Blandt *Aktiverne* pr. sidstnævnte Dato opførtes faste Ejendomme og Anlæg vedrørende Statsvirksomhederne med 604 Mill. Kr., Andre faste Ejendomme og Anlæg med 515 Mill. Kr., Aktiver, tilhørende forskellige Fonde, med 270 Mill. Kr. (deraf Stats-Laanefonden 75 Millioner, Stats-Brandforsikringsfonden 12 Millioner, Apotekerfonden 9 Millioner, Domænefonden 8 Millioner, Jordfonden 132 Millioner og Laanekassen for Sønderjylland 15 Millioner), Tilgodehavender og Udlaan med 107 Mill. Kr., Værdipapirer med 152 Mill. Kr. (deraf Halvdelen Aktier i Jernbaneanlæg) og Indtægtsrestancer med 21 Mill. Kr. — Blandt *Passiverne* udgjorde Statsgælden 1 292 Mill. Kr. (deraf 622 Millioner indenlandsk, 670 Millioner udenlandsk), Henlæggelser til særlige Formaal 27 Mill. Kr. og Finansministeriets Mellemlægning med Ministerier og Institutioner 32 Mill. Kr.

Finansministeren indledede sin Forelæggelsestale med nogle Bemærkninger om *Statsregnskabet for 1933—34*. Der var paa Finansloven for dette Aar regnet med et Driftsunderskud paa 46 Mill. Kr., men ved Tillægsbevillingsloven blev Beløbet reduceret til 23½ Mill. Kr., og paa Regnskabet var det yderligere nedbragt til 16½ Mill. Kr. Naar man fra-drog Driftsoverskuddet for 1932—33 paa henved 8 Mill. Kr., androg *det egentlige Underskud* herefter 8,7 Mill. Kr. En Sammenligning med Regnskabet for 1932—33 viste en Forøgelse af Udbyttet af Statsvirksomhederne, hovedsagelig

Statsbanerne, med 24 Mill. Kr., en Stigning i Kurstabet paa Rentekontoen med 4,7 Mill. Kr. til 19,9 Mill. Kr. og en Merindtægt af Skatter og Afgifter paa henvend 34½ Mill. Kr., navnlig hidrørende fra de ekstraordinære Krieseskatter. Paa samme Maade havde ekstraordinære Udgifter præget Udgiftsbudgetterne; den virkelige Stigning i Udgiften var ca. 20 Mill. Kr., der for en stor Del faldt paa Socialreformen. — *Kapitalregnskabet* viste en Merindtægt paa 26,4 Mill. Kr. Der var i Aarets Løb optaget to nye Statslaan, nemlig 18 Millioner til Storstrømsbroen og 85 Millioner i Henhold til særlig Lov, og *Statsgælden* udgjorde derefter 1 292 Mill. Kr. Kassebeholdningen viste ved Aarets Slutning et Minus paa 62 Mill. Kr. mod 72 Mill. Kr. ved Aarets Begyndelse.

Angaaende Statsfinansernes Stilling i 1934—35 gjorde Ministeren opmærksom paa, at der foruden de ekstra Bevillinger, der maatte fremkomme i Aarets Løb, vilde være en udækket Udgift paa 17—18 Mill. Kr., men at der paa den anden Side kunde ventes en ikke ringe Stigning af forskellige Indtægtsbeløb, særlig Told- og Forbrugsafgifterne, saa at Underskuddet i det væsentlige skulde kunne dækkes. — Paa § 26 var der regnet med en Merudgift paa 61 Mill. Kr., og selv om Arveafgiften antagelig vilde indbringe ca. 5 Mill. Kr. mere end anslaaet, vilde der blive et betydeligt Beløb tilbage, som engang maatte dækkes ved et fast Laan.

Ministeren gennemgik derefter *Finanslovsforslaget for 1935—36*, der som Følge af Opretholdelsen af de tidligere vedtagne Nedsættelser og Afkald paa forskellige Nybevillinger fremtraadte med et *Overskud* paa 2,9 Mill. Kr. Paa *Driftsbudgettets Udgiftsside* fandtes den relativt største Stigning paa § 25, *Pensionsudgifterne*. Man havde for at imødekomme Ønsker om en samlet og mere rationel Ordning paa dette Omraade overført Pensionsudgifter til et Beløb af ca. 8 Mill. Kr. fra de forskellige Ministeriers Budgetter og 3½ Mill. Kr. fra Statsbanernes og Post- og Telegrafvæsenets Driftsbudgetter til § 25, hvor de samlede Pensionsudgifter herefter finder Optagelse, medens der paa de enkelte Driftsbudgetter opføres de Beløb, der forsikringsmæssigt maa anses for nødvendige til i Forbindelse med Tjenestemændenes Pensionsbidrag at dække Pensionsrisikoen. — I sin Redegørelse for de enkelte Udgiftsbudgetter dvælede Ministeren særlig ved *Socialministeriets Budget*, der i Sammenligning med *Finansloven for 1934—35* viste en reel Stigning paa ca. 17½ Mill. Kr. I Regnskabsaaet 1932—33 udgjorde Statens Udgifter til Sygeforsikring, Invalideforsikring, Aldersrente, Ulykkesforsikring og social Forsorg i alt 72,6 Mill. Kr., medens de nu var anslaaet til 106,8 Mill. Kr. og saaledes var steget med 34 Mill. Kr. eller, naar man saa bort fra Overgangsud-

gifter til et Beløb af 4 Mill. Kr., med ca. 30 Mill. Kr. eller 20 Mill. Kr. mere end beregnet ved Socialreformens Gennemførelse. Finansministeren mente, at denne store Merudgift vilde blive benyttet til Angreb paa Socialreformen, hvad han dog fandt uberettiget, da det Materiale, man arbejdede med ved Lovens Vedtagelse, hvilede paa Beregninger, der var nogle Aar gamle, og Stigningen delvis var begrundet i en bedre Forsorg, f. Eks. for sindssyge og aandsvage, som netop var en Forudsætning for Socialreformen. En Del af de paagældende Udgifter blev ogsaa tidligere afholdt af Kommunerne, som nu vilde kunne notere en Besparelse. — Paa *Indtægtssiden* var der navnlig en glædelig Fremgang at notere for *Statsbanernes* Vedkommende. Hvis man saa bort fra Forrentning og Afskrivning (ca. 18 Mill. Kr.), fremkom et Driftsoverskud paa godt $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og i Sammenligning med Regnskabsaaret 1932—33 var der en reel Fremgang paa 12 Mill. Kr. Hvad *Statshavnene* angaar, gjorde Ministeren opmærksom paa, at den samlede aarlige Udgift her nærmede sig 2 Mill. Kr., og han syntes, at der var Grund til at overveje, om man skulde fortsætte med den stadige Udvidelse af Eksport- og Fiskerihavne, særlig Anlægsarbejderne ved Hansthølm. — Paa Rentekontoen var det forventede *Kurstab* nu allerede ved Finanslovsforslagets Fremlæggelse opført med 14,7 Mill. Kr. (hvis man hertil lagde Udgiften til Valutatab paa Udenrigsministeriets og Stats-Boligfondens Budgetter og Reguleringsbeløbene til Krigs- og Marineministeriet, naaede man op til et samlet Beløb paa ca. 20 Mill. Kr.); derimod var der ikke afsat noget Beløb til stigende *Reguleringstillæg* til Statens Tjenestemænd. — *Skatteindtægterne* blev budgetteret til i alt $404\frac{1}{2}$ Mill. Kr. eller med en Stigning paa ca. 7 Mill. Kr. Der var nogen Forhøjelse af Indkomstskatten og af Stempelafgiften, men navnlig viste Told- og Forbrugsafgifterne stigende Tendens, naar man tog i Betragtning, at der paa Forslaget ikke var regnet med nogen Margarineafgift. De foreslaaede Indkomster var baseret paa en *Forlængelse af de midlertidige Skattelove*. — *Anlægsbudgettets* Indtægter var anslaaet til 60 Mill. Kr., medens Udgifterne androg 89 Mill. Kr. (deraf 31 Millioner til Afdrag paa Statsgælden, 42 Millioner til forskellige Arbejder og 14 Millioner til Ullaan og Forskud); Merudgiften 29 Mill. Kr. maatte til sin Tid dækkes ved Laan.

Sluttelig meddelte Finansministeren en Række Oplysninger om den *finansielle Udvikling* i de sidste 4—5 Aar. Der var ganske vist paalagt nye Skatter, men under Hensyn til, at de gamle Skattekluder, navnlig Toldindtægterne, havde svigtet, og at der var opstaaet nye Udgifter under Krisen, maatte den Nettoindtægtsforøgelse paa $96\frac{1}{2}$ Mill. Kr.,

som Staten havde krævet i Depressionsperioden fra 1930—31 til 1933—34, kaldes yderst beskeden. Driftsbudgettet havde, taget som Helhed, været særdeles tilfredsstillende i Femaaret 1929—34, idet der alt i alt var et Overskud paa 29 Mill. Kr., og Statsgælden, som den 1. April 1929 beløb sig til ca. 1 373 Mill. Kr., kunde 1. April 1934 opgøres til 1 387 Mill. Kr. Finansministeren mente derfor — ogsaa med Henblik paa de finansielle Forhold i andre Lande — at kunne hævde, at den danske Stat var kommet forholdsvis godt igennem den indtil nu forløbne Kriseperiode.

Ved Finanslovforslagets 1. *Behandling* udtalte Socialdemokraternes Ordfører, *Hans Nielsen*, sin Glæde baade over Statsministerens Programtale ved Rigsdagens Sammentræden og over det forelagte Finanslovforslag. Meget tydede nu paa, at man havde passeret Bunden, og naar Regeringen nu indbød Rigsdagen til et sagligt Arbejde, hvis første Opgave var at hjælpe dem, som Kapitalismen havde ramt haardest ved Arbejdsløshed og svære Rentebyrder, var Socialdemokraterne og sikkert ogsaa de Radikale rede til at medvirke i dette Arbejde. Tvivlsommere syntes det at være, hvad man kunde vente af Oppositionen, som baade ved Behandlingen af Landbrugets Gældssanering, Grundforbedringsloven og Boligspørgsmaalet havde misbrugt sin Magt i Landstinget paa en saadan Maade, at Følgen nødvendigvis maatte blive den bebudede *Forfatningsændring*. — Taleren kom derefter ind paa en Omtale af *Landbrugets Vilkaar* og hævdede her, at den store Rentebyrde medførte, at Landbruget maatte spare uforsvarligt baade paa Arbejdskraften og Arbejdslønnen. Naar man fra Venstres Side vilde indvende, at det havde været nødvendigt at nedsætte Lønnen, var hertil at bemærke, at Jordpriserne paa ny var stærkt stigende, ligesom Prioritetsgælden var voksende, saa at Kapitalens Udbytning af Jorden blev større og større, medens Lønnen faldt og flere og flere gik ledige; der laa ogsaa i de lave Lønninger paa Landet en Fare baade udadtil og navnlig indadtil. Hele Spørgsmaalet om Landbrugets Drift, Beskæftigelse, Renter og Løn burde derfor tages op til alvorlig Overvejelse. — Efter nogle Bemærkninger om Arbejdsløshedsspørgsmaalet, som nødvendigvis maatte tages op til Løsning i den forestaaende Samling, og om den *finansielle Situation*, der tegnede sig lyst paa Baggrund af de stadig tilbagevendende Underskud i den Estrupske Periode og i Aarene efter 1920, da Venstre og Konservativerne havde Regeringen, dvælede Taleren ved den Uro og Gæring, der syntes at være inden for Oppositionspartierne, i Særdeleshed Det konservative Folkeparti; Ledelsens Forsikring om, at man kun vilde arbejde paa den lige og al-

mindelige Valgrets Grund, forekom ham ikke at harmonere vel med de Krav, der blev stillet af *den konservative Ungdom*, og med de Metoder, der fra den Side blev anvendt i Agitationen. Sluttelig ytrede Hans Nielsen sin Glæde over den Overenskomst, der nys var afsluttet med de *færoske* Repræsentanter, og tilføjede, at det vilde blive nødvendigt ved privat Initiativ eller ved Statens Hjælp eller maaske ad begge Veje at hjælpe Færingerne til en Del af de Rigdomme, der findes i Nærheden af Færøernes Kyster.

Venstres Ordfører, *Brorsen*, fremhævede Betydningen af, at *de nordiske Folk* under Tidens store Usikkerhed i stadig højere Grad følte sig som en Enhed og optraadte udadtil som en Enhed; man maatte derfor glæde sig over ethvert Udtryk for nærmere Forbindelse og voksende Samarbejde mellem Nordens Folk. Han udtalte dernæst Haabet om, at der snarest maatte blive mere Samling og bedre Fodslag inden for *Landbrugets* Rækker. De Krav, man fra Venstres Side havde fremsat til Støtte for Hovederhvervet, var ikke stillet for Landbrugets Skyld alene, men af Hensyn til hele Erhvervslivet og hele Samfundet, hvis Økonomi var baseret paa Landbruget. En Del af de givne Love havde vel været af Betydning, men flere havde været mangelfulde, og man havde nærmest maattet afpresse Regeringen dem. Venstre havde været rede til at gennemføre *Konverteringsloven* under fuldt forsvarlige Former, men havde samtidig forlangt en Spærrebom for Prisfaldet herhjemme paa Landbrugets Varer og en passende Nedbringelse af det offentliges Førsteprioriteter og Skatterne, og Regeringen havde ikke vist store Evner som Mægler. Det var ogsaa urigtigt at paa-dutte Venstre manglende Interesse for andre Erhverv og for Arbejderne; men der var Grænser for, hvor højt *de sociale Udgifter* kunde stige, og det maatte ogsaa pointeres, at disse Udgifters stadige Vækst i høj Grad opfordrede Administrationen til Indskriden med fast Haand over for Ulovligheder. — *Grundloven* ansaa Venstre for udmærket brugbar, naar Regeringen blot viste Evner til at mægle mellem Tingene, og det var ganske anderledes nærliggende at tage andre Opgaver op, f. Eks. at spekulere over en bedre *Valglov*, thi i Praksis havde Forholdstalsvalgmaaden vist sig at virke opløsende paa det parlamentariske System.

I Forbindelse med Brorsens Tale fremsatte *Pinholt* (V.) nogle Udtalelser om den finansielle Situation, som han advarede mod at se i et rosenrødt Skær. Hvad *Beskatningen* angaar, var i 1928—29 under det sidste Venstreministerium den samlede Skat til Staten 391,4 Mill. Kr. og i Kommunerne 227,9 Mill. Kr., og da den skattepligtige Indtægt beløb sig

til 2 925 Mill. Kr., udgjorde Skatten saaledes 21 pCt. af den skattepligtige Indtægt. I 1933—34 var derimod den samlede Skat til Staten steget til 465,5 Mill. Kr. og Kommuneskatten til 285 Mill. Kr., saa at den samlede Skat udgjorde 28,8 pCt. af en skattepligtig Indkomst paa 2 611 Mill. Kr. Taleren kunde heller ikke tiltræde Finansministerens Opgørelse af *Driftsresultatet* i Femaaret 1929—34; der burde bl. a. tages Hensyn til, at man havde aflastet Rentekontoen ved at overføre 12 Mill. Kr. til § 26, og til, at en Kassebeholdning paa 33 Mill. Kr. var forsvundet. Endelig mente Taleren, at Stigningen i *Statsgælden* under det nuværende Ministerium rettelig burde opgøres til henved 70 Mill. Kr.

Ordføreren for Det konservative Folkeparti, *Christmas Møller*, vendte sig først imod Hans Niensens Bemærkning om, at der skulde være Splid mellem Partiet og dets *Ungdomsbevægelse*. Paastanden herom betegnede Taleren som fuldkommen urigtig, og han føjede til, at Socialdemokratiet ikke maatte glemme, at Baggrunden for de sidste Aars Begivenheder inden for det politiske Oplysningsarbejde i de større Byer var den Møde-Terror, som Socialdemokratiet var begyndt paa. Det konservative Folkeparti vilde støtte ethvert Skridt til Opretholdelse af Ro og Orden ogsaa ved politiske Møder; derimod viste den radikale og socialdemokratiske Presses Behandling af det saakaldte Langelandspladsmøde, at den ikke havde taget paa denne Sag med den Alvor, den fortjente. — Ligesom Brorsen glædede Taleren sig over *det nordiske Samarbejde*, og han ansaa det for formaalstjenligt, at man søgte at etablere saa snævert et økonomisk Samarbejde mellem de tre Lande som overhovedet muligt. Derimod kritiserede han Pressens Holdning over for Tyskland og krævede, at Regeringen her holdt sin Presse i Ave. Paa *Forsvarets Omraade* var den i 1932 tilvejebragte Ordning med Hensyn til Grænseværn, Kystforsvar og navnlig Luftforsvar utilfredsstillende, og Regeringen maatte være klar over, at her var en lang Række Forhold at ændre og meget at forbedre. — I *Forfatningsspørgsmaalet* havde Det konservative Folkepartis øverste Myndighed givet Udtryk for Ønsket om et effektivt Tokammerssystem af den ene eller den anden Karakter. Naar Venstre vilde vende tilbage til Enmandskredssystemet, maatte det ikke overses, at dettes Indførelse vilde være den stærkeste Garanti for Socialdemokratiet. — Efter at have taget Afstand fra Hans Niensens Omtale af tidligere konservative Regeringers Finansstyre kom Taleren ind paa de økonomiske Virkninger af *Socialreformen*, som man nu ogsaa i de store jyske Bykommuner betragtede med Ængstelse, og som formentlig nødvendiggjorde en Revision af denne Lovgivning, og udviklede

derpaa i Korthed sit Syn paa Landbrugets Fremtid og de Lovforanstaltninger, der maatte kræves til Støtte for Landbruget. Han sluttede med at pege paa *Organisationernes Magt* paa de vigtigste Omraader, særlig ved Lønniveauets Fastlæggelse, og understøgede under Henvisning til Regeringens Magt over for Fagforeningerne dens Ansvar for Udviklingen, ogsaa Erhvervslivets Udvikling, selv om den ikke havde Flertal i Landstinget.

Ogsaa *Jørgen Jørgensen*, som talte paa Det radikale Venstres Vegne, glædede sig over den samlede Front for Bevarelse af Friheden, som havde vist sig i de nordiske Lande, og for enhver Handling til Frømme af *fælles Forstaaelse mellem de nordiske Folk*. Han vendte sig derefter mod den Kritik, der i Venstrepressen var kommet til Orde over for *det finansielle Styre* i de senere Aar. Skønt Statsgælden ikke var steget synderligt, var der ydet meget betydelige Beløb til Støtte for Kommunerne og Erhvervslivet, og det maatte vel erindres, at Venstre havde stemt for alle disse Foranstaltninger — for Støtte til Kommunerne, for den ekstraordinære Arbejdsløshedshjælp, for Socialreformen og Skattelettelser — og saaledes havde Del i Ansvaret for de afholdte Udgifter og de udskrevne Skatter, ligesom Venstre stadig, naar det drejede sig om de forskellige Landbrugsordninger, havde krævet mere indgribende — om end ikke mere effektive — Foranstaltninger, end Regeringen og Regeringspartierne vilde gaa med til. — Naar Det konservative Folkeparti i sin Landsmødeudtalelse kaldte til Samling over for Regeringens aandelige og materielle Frihedsberøvelse, kunde der, med det gamle Højres Styre in mente, være Grund for Talsmændene for aandelig Frihed til at frabede sig denne Hjælp. Partiets Stilling til fremmede Metoder var netop saa unordisk, at det ikke med nogen Vægt kunde tale om nordisk Aand. Selvfølgelig skulde der være *Ro og Orden* i Landet, men Sikring af offentlig Ro var en Statsopgave, ikke en Opgave, som det enkelte Parti skulde paatage sig at løse ved at uddanne militære Beskyttelseskorps. — Man kunde ikke, som Brorsen havde gjort, bebrejde Regeringen svigtende Mæglingssevne, naar Landstingets Flertal nægtede at forhandle, som Tilfældet var med Hensyn til Rente-tilskuddet. Herpaa var det eneste Svar den bebudede *Forfatningsændring*; der maatte, hvis Folkestyret skulde værnes og bevares, skabes større Handlekraft for Rigsdagens Flertal. — Til Trods for den stedfundne Prisstigning ansaa Taleren det for rigtigt, at Forslaget om *Rentelettelse* blev fremsat paa ny. Ligeledes maatte Grundforbedringslovgivningen fortsættes, og man maatte søge at skaffe Beskæftigelse til flere; derfor var det Talerens Haab, at Overvejelserne om en

Fordeling af Arbejdet til flere, hvor dette kan ske uden en Fordyrelse af Produktionen, maatte føre til et Resultat.

Medens det politiske Arbejde efter Jørgen Jørgensens Skøn for Tiden nødvendigvis maatte foregaa paa kort Sigt, mente *Axel Dam*, at adskilligt tydede paa, at Folket ikke længer vilde nøjes med »den kortsynede, fornuftstridige og planløse Planøkonomi, som man kalder »Dagens Gerning«, men krævede en *Politik paa længere Sigt*. For at efterspore de Reformkrav, der gik igen i flere Partiers Programmer i saa beslægtet Form, at der i hvert Fald kunde være Grundlag for en saglig Forhandling om Maaden at gennemføre dem paa, gennemgik han de forskellige Partiers Programmer. Det foreliggende *Finanslovsforslag* karakteriserede Taleren paa den Maade, at hvis det skulde være Typen paa en normal Finanslov i Fremtiden, vilde vi hurtigt gaa den økonomiske Undergang i Møde. »Skal den ødelæggende Skatteplage, der gør Erhvervene urentable, som det hedder, bringes til Ophør, saa maa Statsopgaverne indskrænkes og Selvforsyningen . . . ophøre.« Retsforbundet rejste derfor over for det danske Folk, der skulde vælge Fremtidens Lovgivere, det radikale Krav om Retsstatens Indførelse, »det vil sige Statsmagtens Begrænsning til at være et Retsværn om Borgernes økonomiske og personlige Frihed, Indførelse af fuld Frihandel, fuld Skattefrihed og fuld Grundskyld samt virkelig politisk Frihed.« Derimod var Partiets Krav til de nuværende Lovgivere mere beskedne, nemlig at de skulde »opfylde de rigtige Krav, der findes paa deres egne Programmer, om Frihandel, om Grundskyld til Afløsning af Skatter og om virkelig Folkestyre til Afløsning af Partistyret«.

Ordføreren for Det kommunistiske Parti, *Aksel Larsen*, kunde ikke se, at den Lysning i den økonomiske Situation, som man fra flere Sider havde talt om, kunde spores for Arbejdernes Vedkommende; baade for de arbejdsløse og for de beskæftigede var *Forholdene forværret* paa Grund af de stigende Priser. Han omtalte forskellige Politisager, endvidere den konservative Ungdoms Organisationer og Kravet om Lovforanstaltninger mod de frivillige Korps. Taleren saa i Iværksættelsen af en Række *ulovlige Strejker*, hvor socialdemokratiske Arbejdere havde siddet i Strejkeudvalget Side om Side med Kommunisten, en Svækkelse af de socialdemokratiske Fagforeningslederes Autoritet, og saavel dette som Tilslutningen til Fagforeningernes nylig afholdte Konference viste, at Tilslutningen til de kommunistiske Ideer var i Vækst og Gæringen i Arbejdermasserne voksende, og at »Kolossen paa Lerfodder« vaklede.

Thomsen trak Grundlinierne op i det nystiftede *Frie Folkepartis Program*. Partiet stod paa Folkestyrets Grund, men det hyldede et Styre under Ansvar og dermed Folkefrihed under Ansvar; Vælgerne maatte uden Hensyn til, hvor og af hvem vedkommende var opstillet, have Frihed til selv at afgøre, hvilken Kandidat de vilde betro deres Fuldmagt. Regeringen skulde udstyres med Magt og Myndighed, men saaledes, at den ogsaa virkelig havde det fulde Ansvar for sine Handlinger. En Forfatningsændring maatte snarest blive aktuel, og *Landstinget* burde da omdannes til kun at være »et sagkyndigt raadgivende Organ, der nok fik nogen Indflydelse paa Finansloven og maaske ogsaa en vis Myndighed til i særlige Tilfælde at fremkalde en Appel til Folkeafstemning eller Nyvalg«. — Den *Politik, Tiden krævede*, var først og fremmest Tilvejebringelse af økonomisk Balance Erhvervene og Befolkningsskasserne imellem; Fordelingen maatte bringes i Orden, og Regeringen vilde blot ved f. Eks. at ændre Valutanoteringen i Løbet af faa Timer kunne skabe ovenud gode Betingelser for Landbruget. Kroens Værdi skulde i videst muligt Omfang til enhver Tid kunne udmaales i samme Mængde af danske Varer og Produkter. Der var efter Krigen opstaaet et udpræget Misforhold mellem Produktionsevne og Forbrugsmuligheder, og Ligevægt kunde ikke genoprettes ved at spare, men kun ved forøget Købekraft, Forøgelse af det personlige Forbrug og en kortere Arbejdstid, først og fremmest dèr, hvor den nu var for lang, nemlig i Landbruget. Forbrug maatte blive Fremtidens Løsen, og Partiet vilde derfor lære Befolkningen at tænke i Forbrug, i Varer, i Arbejde og mindre i Penge.

Schmidt (Slesvigske Parti) ansaa en dybtgaaende *Gælds-saning* og Rentesænkning for absolut nødvendig; det var nødvendigt for hele Folkets Vel at skabe et Landbrug, der saa lidt som muligt var hindret ved tyngende Gæld. Men for Nordslesvig var det ikke tilstrækkeligt at stilles under samme Kaar som det øvrige Land, saa længe Landsdelen paa Grund af de uheldige Valutaforhold ved Indlemmelsen bar en Gældsbyrde, der var væsentlig højere end det øvrige Lands. — Taleren beklagede, at den danske Offentlighed gjorde alt for lidt for at vurdere Naboen's Forhold med den Tilbageholdenhed, der vilde være naturlig, ligesom han beklagede, at der i nogle Tilfælde formentlig uden tilstrækkelig Aarsag var nægtet Lærere sydfra *Opholdstilladelse*, og at *Tilskud til Privatskoler* var nægtet uden fyldestgørende Grund. Derimod havde det været ham en Glæde, at Krigsinvaliderne hædredes paa saa smuk en Maade, uden at der rørtes ved gamle Saar, og at Kammeratskabet mellem Invaliderne paa begge Sider af Grænsen var blevet styrket. Om Udsigten til at faa dansk

Indfødsret efter 15 Aars Ophold udbad Schmidt sig Oplysning af Indenrigsministeren.

Holstein betragtede »et dybtgaaende Sindelagsskifte, en aandelig og moralsk Forfatningsændring« som det, Folket først og mest havde behov. »Det danske Folk er ikke længere delt efter idealistisk betonedede politiske Anskuelser, men sønderdelt i snævre materielle Klasseinteresser.« Der trængtes derfor til en dybtgaaende *folkelig Fornøjelse og Samling* af alle Nationens Kræfter. Regering og Rigsdag havde nu 4 Aar i Træk anvendt Sommertiden til at parlamentere frem og tilbage om Landbrugets Stilling og Vilkaar, uden at der var opnaaet hverken en principiel Klaring eller bemærkelsesværdige positive Resultater. Det vilde efter Talerens Mening næppe være rigtigt at omlægge Landbrugets Produktion; derimod kunde der være Tale om at *specialisere Landbrugsindustrien* i langt større Omfang end hidtil, thi et Erhverv med en saadan Produktionskapacitet kunde naturligvis ikke indskrænkes til i Hovedsagen at lægges an paa Afsætning paa Hjemmemarkedet. At gøre Hjemmemarkeds-Prisen og Selvforsyningen i Danmark til det principale for Landbruget og Afsætningen paa de udenlandske Markeder til det sekundære vilde i kort Tid forarme hele det danske Erhvervssamfund. *Holstein* betragtede det ogsaa som absurd, om vi foruden de Byrder, som Englandstraktaten direkte medfører, tillige som en indirekte Følge skulde give Afkald i vidt Omfang paa Mulighederne for Fremme af dansk Landbrugseksport til Tyskland og andre Lande med gunstig Handelsbalance over for os; derimod ansaa han det for en rigtig Tanke »at sætte ind med en effektiv og økonomisk udbytterig Udnyttelse af Landbrugets Biprodukter, skabe os Midler til kostbar Specialfabrikation i Stordrift«. Til sidst betonedede *Holstein* Nødvendigheden af, at Landbostanden dannede en *Landbo-Fællesfront*; ellers vilde den aldrig med Virkning kunne bekæmpe sine egentlige Modstandere. »Enten er den danske Landbostand en Blok, eller ogsaa er den ingen-ting politisk set.«

Til Forslagets 2. *Behandling* forelaa i Betænkningen 41 Ændringsforslag, der næsten alle var af mindre finansiel Betydning. De var tiltraadt af hele Udvalget og vedtoges uden Afstemning. Nogle af Samraadsspørgsmaalene (om Muligheden af at erstatte Fyrskibe med faste Fyr, om den videnskabelige Uddannelse af Tjenestemændene ved Meteorologisk Institut og Instrumenternes Tilstrækkelighed, om Afslutningen af det kirkelige Udvalgs Arbejde [Kirkeministerens haabede, at dette kunde ske inden 1. April 1936], om Udvidelse af Fribefordringen paa Statsbanerne til at gælde

Børn fra private Skoler og Børnehjem i Byer med over 10 000 Indbyggere, om Adgang for de statsanerkendte private Gymnasiekursus til at faa afholdt mundtlig Eksamen paa Skolen [Undervisningsministeren gav Tilsagn om fortsat Overvejelse af de to sidstnævnte Spørgsmaal, og ved 3. Behandling optoges en Tekstanmærkning, der bemyndiger til Afholdelse af mundtlig Eksamen paa de 3 anerkendte Studentereksamenskursus uden for København under Forudsætning af, at vedkommende Kursus giver et Tilskud til Dækning af Udgifterne], om Stemmeret for de gamle Aktionærer i Burmeister & Wain, om Forbedringen af Statsbanernes Driftsresultat for 1935—36, om Avissalget paa Stationerne, om den fortsatte Bygning af Hanstholm Havn samt om den nye Radiofonibygning og Ansvar for Fejlene ved »Størekassen«) gav Anledning til nogen Forhandling i Tinget. — Uden for Betænkningen stillede *Fibiger* (K. F.) Ændringsforslag om at bevilge 40 000 Kr. til Udvidelse af *Thyborøn Kirke*. Ændringsforslaget blev efter Henstilling af Kirkeministeren taget tilbage. Ved 3. Behandling blev det imidlertid stillet paa ny, denne Gang af Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer med Tilslutning af Venstre. Kirkeministeren fraraadede at vedtage Ændringsforslaget under Henvi- sning til, at der vilde blive stillet Forslag om Optagelse paa Tillægsbevillingsloven af en Bevilling paa 35 000 Kr. til Kirkesagen i Thyborøn. En Forespørgsel af *Fibiger* om, hvorvidt det vilde blive af Statens Midler, besvarede Ministeren med, at Forslaget vilde omfatte Midler, som baade efter Finansministerens og hans egen Mening hørte ind under Staten, hvortil *Fibiger* bemærkede, at der havde været megen Strid og Meningsforskel om, hvorledes de paagældende Midler kunde bruges. Ændringsforslaget forkastedes med 51 Stemmer mod 41. — Ved Afstemningen over enkelte Paragraffer (§§ 8, 9, 20, 22 og 23) stemte *Munch-Petersen* (D. K.) imod.

Ved 3. *Behandling* blev der stillet 324 Ændringsforslag — foruden det nys omtalte angaaende en Bevilling til Udvidelse af *Thyborøn Kirke*. Af disse skal først omtales nogle af de finansielt betydningsfuldeste, derefter de Ændringer, hvorom der ikke forelaa enstemmig Indstilling fra Finansudvalget:

Paa § 2 opførtes 375 000 Kr. som første Del af en 2-aarig Bevilling til et nyt Havnebassin ved Skagen Fiskerihavn, endvidere 119 000 Kr. til Udvidelse af Trafikhavnen i Esbjerg og 350 000 Kr. til en Anlægsplads for Tankbaade i Frederikshavns Yderhavn.

Kurstabet ved Betalinger i Udlandet, der paa Forslaget var opført med 14,7 Mill. Kr., opgjordes til 16 Mill. Kr.,

hvoraf 12,2 Million ved Rentebetaling, 3,8 Million ved Amortisation.

Af *Skatterne* forhøjedes Indkomstskatten med 6 Mill. Kr., Formueskatten med 1 Mill. Kr., Tillægsafgiften paa Spiritus med 800 000 Kr., Ølskatten og Tillægsafgiften paa Benzin hver med 600 000 Kr.

Paa *Landbrugsministeriets* Budget optoges et ekstraordinært Tilskud paa 135 000 Kr. til Kultiveringsarbejder ved »Hedebruget«s Foranstaltning, yderligere 300 000 Kr. til Lettelse af Mergeltransport og 200 000 Kr. til Anlæg af Kommuneplantager. — Paa *Socialministeriets* Budget blev Tilskuddet til Sygekasserne forhøjet med 982 000 Kr. og til Aldersrenten med 750 000 Kr.; endvidere forøgedes Udgiften til aandssvages Anstaltsanbringelse med 301 000 Kr., medens Udgiften til Anbringelse i kontroleret Familiepleje nedsattes med 77 000 Kr. — Af nye Bevillinger paa *Trafikministeriets* Budget kan nævnes 100 000 Kr. til Vejanlæg paa Færøerne (1ste Rate af en 5-aarig Bevilling) og 306 000 Kr. til Havne i Klaksvig og Vestmanhavn (1ste Rate af en 2-aarig Bevilling) samt 250 000 Kr. til Deltagelse i Driften af internationale Luftruter (1ste Del af en 4-aarig Bevilling). — Driftstilskuddet til *Det kongelige Teater* blev nedsat med 250 000 Kr., medens der opførtes 220 000 Kr. til den kulturelle Fond. — Forhøjelsen af *Reguleringstillægget* optoges paa § 24 med 7 Mill. Kr.

Vedrørende *Formuebevægelserne* paa § 26 skal endelig nævnes, at Afdragene paa den udenlandske Gæld blev nedsat med 548 000 Kr., at der bevilgedes 400 000 Kr. (af i alt 650 000 Kr.) til Opførelse af et Fyr i Drogden, og at der opførtes 5 Mill. Kr. som Laan til Grundforbedring.

Divergenserne inden for Finansudvalget angik navnlig *Skovarbejdernes Lønninger* og et Par Bevillinger til Hegning og Nybygninger i *Vildmosen*; de øvrige Spørgsmaal var af ringe finansiel Betydning.

Med Hensyn til *Skovarbejdernes Lønninger* gik Venstre og Konservative imod en Række Ændringsforslag til § 1, der i Henhold til en Overenskomst mellem Statskovbruget og Dansk Arbejdsmandsforbund forhøjede Skovarbejdernes Timeløn med 7 pCt. og Akkordsatserne med 5 pCt. Oppositionspartiernes Modstand herimod var begrundet i, at Statskovarbejdernes Lønninger i Forvejen var høje i Sammenligning med Lønningerne paa Landet og i det private Skovbrug. Ændringsforslagene vedtoges med 72 Stemmer mod 37.

To Forslag om Hegning af Statens Areal af *Store Vildmose* og Opførelse der af Stalde til et Beløb af 735 000 Kr. og en Centralgaard til 80 000 Kr. fik ikke Tilslutning af de Konservative, som mente, at man her burde indskrænke

sig til at gøre et Forsøg. Ændringsforslagene vedtoges med 92 Stemmer mod 22 og 97 Stemmer mod 23.

De andre Ændringsforslag, hvorom der var Meningsforskel, angik følgende Punkter: Salg af *Postbygningen i Gram*, ikke tiltraadt af de Konservative, der undlod at stemme; Tekstanmærkning om *Tilbagebetaling af erlagt Told af Jute-garn*, ikke tiltraadt af Venstre og Konservative, vedtaget med 65 Stemmer mod 23; *Understøttelse* til fhv. Formand for Ribe Amts Husmandskommission Niels Thuesen, af principielle Grunde ikke tiltraadt af Venstre og Konservative, vedtaget med 71 Stemmer mod 47; Honorar til en *Sekretær ved Specialistnævnet*, ikke tiltraadt af Venstre og Konservative, vedtaget med 70 Stemmer mod 38; *Kontrollen med Giftilovgivningen*, ikke tiltraadt af Venstre, vedtaget med 85 Stemmer mod 24; *Understøttelse* til fhv. Plejer ved Aarhus Sindssygehospital S. C. Sørensen, ikke tiltraadt af Venstre og Konservative, vedtaget med 69 Stemmer mod 43; *Handels-skolelæreres Deltagelse i et internationalt Erhvervs kursus i Prag*, ikke tiltraadt af Venstre og Konservative, vedtaget med 68 Stemmer mod 37; Honorar til 2 *Halvdagssekretærer* ved Skibsregistreringskontoret, ikke tiltraadt af Korsgaard og C. J. F. Sven, vedtaget med 65 Stemmer mod 13 (25 stemte ikke); *Understøttelse* til Klinikdame Frk. Julie Thoustrup, ikke tiltraadt af Venstre, vedtaget med 67 Stemmer mod 20; Undervisning af Børn fra *Kolonien ved Maaløvgaard*, ikke tiltraadt af Venstre og C. J. F. Sven, vedtaget med 68 Stemmer mod 24.

Der fandt *ikke* nogen *Generaldebat* Sted. Finanslovfor-slaget vedtoges med 83 Stemmer mod 1 (Kommunist).

Under Forhandlingerne i *Landstinget* gjorde de Konser-vatives Ordfører, *Schaumann*, gældende, at man i højere Grad burde have Opmærksomheden henvendt paa § 26 og Udgifterne paa denne. Han gjorde sig desuden til Talsmand for den fra sønderjysk Side fremsatte Anmodning om at skabe det nødvendige Grænse-, Sø- og Luftværn og appelle-rede til alle Danske om at samles i Arbejdet for at under-støtte og underbygge det nationale Arbejde i Sønderjylland og Syd for Grænsen.

Finansudvalget afholdt Samraad med Landbrugsministe-ren om Betalingen for Arbejdet i Statsskovene og med Mini-steren for offentlige Arbejder om Fragtforholdene paa Stats-banerne. Udvalget indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Vedtagelsen ved 3. Behandling skete enstemmigt med 60 Stemmer.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1934 til 31. Marts 1935.
(Finansminister *H. P. Hansen*). [A. Sp. 3857. — C. Sp. 1313 og 1671].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3738). 1. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4098). Henvist til Finansudvalget (se Side 24). Betænkning (B. Sp. 1721) afgiven $\frac{9}{4}$. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. $12\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5270). 3. Beh. $9-10\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5889). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $11\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1780). 2. Beh. $11\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1815). 3. Beh. $11\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1816). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 178).

Loven indeholder følgende Tillægsbevillinger paa *Driftsbudgettet* for Finansaaret 1934—35:

<i>Løbende Indtægter:</i>	Kr.	Efter det forelagte Lovforslag	Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1) .	177 245		187 517
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2)	4 295 516		5 238 877
Rentekonto (§ 3)	÷ 2 205 021	÷	2 745 411
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskoleers Fond samt Bispetienderne (§ 4)	92 580	÷	8 889
Skatter og Afgifter (§ 5)	28 291 240		24 985 899
Klasselotteriet (§ 6)	11 778		11 778
Adskillige Indtægter (§ 7)	2 028 529		1 887 529
Merindtægt	32 691 867		29 557 300

Efter det fore-
lagte Lovforslag

<i>Løbende Udgifter:</i>	Kr.	Kr.
Statsministeriet (§ 11)	73 082	73 082
Udenrigsministeriet (§ 12)	1 550 776	1 549 876
Landbrugsministeriet (§ 13)	÷ 1 362 157	÷ 1 511 222
Indenrigsministeriet (§ 14)	2 784 956	2 674 079
Socialministeriet (§ 15)	12 022 794	11 914 469
Ministeriet for offentlige Arbej- der (§ 16)	542 633	510 133
Ministeriet for Handel og Indu- stri (§ 17)	794 750	746 938
Ministeriet for Søfart og Fiskeri (§ 18)	45 807	57 807
Justitsministeriet (§ 19)	582 753	422 153
Kirkeministeriet (§ 20)	176 524	171 650
Undervisningsministeriet (§ 21)	1 881 163	1 476 179
Krigsministeriet (§ 22)	1 221 876	1 204 737
Marineministeriet (§ 23)	1 488 596	1 503 036
Finansministeriet (§ 24)	÷ 2 492 492	÷ 2 020 411
Pensionsvæsenet (§ 25)	394 250	219 250
<i>Merudgift</i>	19 705 311	18 991 756
Den beregnede Merindtægt er . .	32 691 867	29 557 300
saa at der er et <i>Overskud</i> paa . .	12 986 556	10 565 544

Paa § 26, *Formuebevægelser*, er der paa den vedtagne Lov en *Merindtægt* af 38 501 070 Kr.*), paa det fremlagte Lovforslag af 25 366 250 Kr.

Som det fremgaar af ovenstaaende Oversigt, udviser den vedtagne Tillægsbevillingslov paa *Driftsbudgettet* et Overskud paa næsten 13 Mill. Kr., og da Finansloven for 1934—35 viste et Underskud paa godt 10 Mill. Kr., bliver det samlede Resultat af de 2 Love et *Overskud* paa ca. 3 Mill. Kr.

*) Herved er Merudgiften paa Finanslovens § 26 nedbragt til ca. 23 Mill. Kr.

I sin Forelæggelsestale gjorde *Finansministeren* først Rede for Aarsagerne til den fremkomne *Indtægtsstigning* paa henvend 30 Mill. Kr. Udbyttet af *Statsvirksomhederne* var forbedret med ca. 5 Mill. Kr., hvad der skyldtes en gunstigere Udvikling inden for Statsbanerne og Post- og Telegrafvæsenet end beregnet; det var nu muligt at nedsætte Driftstilskuddet til Statsbanerne med næsten 4 Mill. Kr., saa at det samlede Tilskud blev ca. 19 Mill. Kr. eller 3 Millioner ud over, hvad der var krævet til Forrentning og Afskrivninger. *Rentekontoen* viste en Merudgift paa 2,7 Mill. Kr., fremkaldt ved Kurstab paa den udenlandske Gæld. Derimod gav *Skatter og Afgifter* henvend 25 Mill. Kr. mere end budgetteret; heraf faldt omtrent Halvdelen, 11,7 Mill. Kr., paa Forbrugsafgifterne, 4,5 Mill. Kr. paa Toldafgifterne, 4 Mill. Kr. paa Indkomstskatten og 2,4 Mill. Kr. paa henholdsvis Arveafgiften og Stempelafgiften. Endelig kunde *Adskillige Indtægter* forhøjes med næsten 2 Mill. Kr., hvoraf 1,2 Mill. Kr. hidrørte fra Nationalbanken, 300 000 Kr. fra Spritfabrikkerne.

Ministoren gennemgik herefter *Udgiftsstigningerne* paa de enkelte Ministeriers Budgetter til et samlet Beløb af ca. 19 Mill. Kr. Fordelingen af 3½ Mill. Kr. til Reguleringstillæg gav Anledning til Forhøjelse paa alle Budgetter undtagen Finansministeriets, hvor den samlede Bevilling hidtil havde været opført. Paa Udenrigsministeriets Budget var der en Stigning paa 1,5 Mill. Kr. som Følge af Kursgodtgørelse til Tjenestemænd i Udlandet, medens Landbrugsministeriet havde en tilsvarende Mindreudgift paa Grund af Overførelser fra Jordfonden. Stigningen under Indenrigsministeriet skyldtes for største Delen Kurstab paa Statsboligfondens Obligationer, af den halve Million Kroners Merudgift for Ministeriet for offentlige Arbejder faldt Halvdelen paa Forrentning af Aktiekapitalen i den lolland-falsterske Jernbane, medens de største Udgiftsposter under Handelsministeriet var 300 000 Kr. til Verdensudstillingen i Bryssel og 150 000 Kr. til Eksportpropaganda. Af Merudgiften paa Undervisningsministeriets Budget medgik næsten ½ Million til Fribefordring, hvorved det samlede Beløb til Skolebørns Fribefordring naaede op til 1 650 000 Kr.; Merudgiften under Krigsministeriet var navnlig forårsaget af Prisstigning paa forskellige Varer og af Reguleringstillægget, og Merudgiften under Marineministeriet beroede til Dels paa de samme Forhold, dels paa Lønforhøjelsen til Underkvartermestre, Mather m. fl. — Særlig dvælede Ministeren ved den betydelige Stigning, næsten 12 Mill. Kr., paa *Socialministeriets* Budget. Det samlede Udgiftstal kom herved op til 143,5 Mill. Kr., men det maatte tages i Betragtning, at over 23 Mill. Kr. skyldtes Love fra

1933—34. Sygekasserne krævede yderligere 1,3 Mill. Kr. som Følge af den stærke Tilgang af nye Medlemmer, Aldersrente og Arbejdsløshedskasserne lagde hver Beslag paa yderligere 1,9 Mill. Kr., Børnebidraget til enlige Forsørgere paa 1,8 Mill. Kr. og Plejen af sindssyge og aandsvage paa 4,3 Mill. Kr.

Med Hensyn til *Formuebudgettet* viste Finansloven et Underskud paa 61 Mill. Kr. Dette kunde nu ventes nedbragt til 36 Mill. Kr. Merindtægten paa § 26 (139 Millioner) bestod hovedsagelig af Versurposter. Af egentlige Indtægtsforøgelser paaregnedes 5 Mill. Kr. gennem Arveafgiften og 4,5 Mill. Kr. ved Salg af Værdipapirer; desuden var der Nedsættelser af en Del Udgifter til Arbejder, som ikke kunde ventes udført i Aarets Løb. Alt i alt blev Nedgangen herved ca. 25 Mill. Kr., men Ministeren gjorde opmærksom paa, at man til det forventede Underskud paa 36 Mill. Kr. maatte lægge et Minus i Kassebeholdningen pr. 1. April 1934 paa 62 Mill. Kr., og at det endvidere var forudsat, at der blev afhændet Statsobligationer til et Beløb af henved 30 Mill. Kr. — i modsat Fald vilde Kasseunderskuddet blive saa meget større. Man maatte før eller senere skride til Optagelse af Laan, men Staten savnede dog ikke likvide Midler; der kunde udstedes Skatkammerbeviser til et Beløb af 50 Mill. Kr., og Overtrækkene i Nationalbanken (25,6 Mill. Kr.) og paa Postgirokontoen (10 Mill. Kr.) var ikke foruroligende.

Tillægsbevillingslovforslaget henvistes uden Omtale til Finansudvalget. Ved 2. *Behandling* forelaa i alt 343 *Ændringsforslag**, der paa 3 Undtagelser nær var tiltraadt af hele Finansudvalget. En Bevilling paa 3 347 Kr. til Bestridelse af Udgifter ved 3 af Handelsministeriets Tjenestemænds Deltagelse i interskandinaviske *Forhandlinger om Aktielovgivningen* var ikke tiltraadt af Venstres Medlemmer, som fandt, at Udgiften havde været for stor (vedtaget enstemmigt med 74 Stemmer; 26 stemte ikke). De samme Medlemmer havde ikke givet Tilslutning til en Forhøjelse af Bevillingen til *Det kongelige Teater* — ud over de tidligere bevilgede 750 000 Kr. — med 300 000 Kr. (vedtaget med 72 Stemmer mod 26). Endelig var en Tekstanmærkning, der gav *Apotekerfonden* Bemyndigelse til at optage et Laan paa 5 Mill. Kr. til Kurs $94\frac{7}{8}$ og Rente 4 pCt., ikke anbefalet af Korsgaard og C. J. F. Sven,

*) Om den *finansielle Virkning* heraf henvises i det hele til foranstaaende Oversigt. Her skal blot tilføjes, at Indtægtsstigningen paa § 5 med godt 3 Mill. Kr. væsentlig hidrørte fra: 1 Mill. Kr. paa Indførselstolden, $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. paa henholdsvis Ølskatten, Tillægsafgiften af Spiritus og Konverteringsafgiften og 400 000 Kr. paa Forlystelsesaafgiften.

som ikke kunde se nogen Grund til at fremskynde Afløsningen af Apotekerprivilegier og ikke ansaa Motiveringen: at man herved vilde opnaa en Besparelse, for holdbar (vedtaget med 88 Stemmer mod 6).

Af *Samraadsspørgsmaalene* gav navnlig 3 Anledning til nærmere Omtale. For det første et Krav fra *Spritfabrikkerne* om, at de nye Kartoffeldyrkere skulde *aftage Bærmen* fra Fabrikkerne. Handelsministeren forstod Begrundelsen baade for Spritfabrikernes Krav og Kartoffeldyrkernes Modstand og lovede at søge at finde en tilfredsstillende Løsning saa hurtigt som muligt. Dernæst *De sydfynske Jernbaners Forpajtningskontrakt*. Trafikministeren, som bl. a. udtalte, at det nu var Tid for Banerne til at forhandle om, under hvilken Form det vilde være muligt at drive Banerne videre, og at de fynske Kommuner maatte træde til, hvis de ønskede Odense—Svendborg-Banen opretholdt, mente, at det var for tidligt at optage en Drøftelse paa Rigsdagen af Spørgsmaalet om de sydfynske Baners fremtidige Forhold. Det tredje Samraad drejede sig om Rækkevidden af Finansudvalgets Tilslutning til en Bevilling paa 400 000 Kr. til *Lønning af Underkvartermestre og Mather*. Korsgaard hævdede, at denne Tilslutning var benyttet paa illoyal Maade som Tilslutning til en Ændring af Organisationsloven for Søværnet, medens Finansministeren paa Forsvarsministerens Vegne gjorde gældende, at der ikke i mindste Maade forelaa Overgreb fra Ministeriets Side.

Den politiske »*Generaldebat*« fandt i Aar, som det har været Tilfældet i de senere Aar, Sted ved Tillægsbevillingslovens 3. *Behandling*. Nedenfor hid sættes et Uddrag af *Partiordførernes Udtalelser* vedrørende *den finansielle Situation, Regeringens Politik og Fremtidens Opgaver*.

Socialdemokraternes Ordfører, *Hans Nielsen*, fremhævede, at Regeringen nu havde staaet for Styret i 6 Aar, hvad der var et Vidnesbyrd om, at den havde haft en saare heldig Haand. Der havde heller ikke lydt alvorlige Indvendinger fra Oppositionen, som nylig havde udtalt sin Anerkendelse for Udenrigsministerens Stilling ved Afstemningen i Genève, en Stilling, der glædeligvis ogsaa var blevet anerkendt fra svensk og norsk Side. — Den *finansielle Situation* kunde, alle Forhold taget i Betragtning, ikke være bedre. Trods store Udgifter til Kriseforanstaltninger — i de 6 Aar i alt 171 Mill. Kr. — og en Totaludgift til sociale Formaal paa 791 Mill. Kr. viste Statens Budgetter et Driftsoverskud paa 33 Mill. Kr. Og vel var der som Følge af store Beløb til Anlæg, til Udlaan og Tilskud en Merudgift paa § 26 paa ca. 200 Mill. Kr., men det maatte erindres, at Statens Formueforhold var forbedret

paa anden Maade, bl. a. ved, at Landmandsbankens Værdi for Staten i disse Aar var forøget med mellem 60 og 70 Mill. Kr., samtidig med at Statsgælden reelt var gaaet ned med 81 Mill. Kr. Alt i alt var Danmark da et af de Lande, som havde den bedste Orden i Statsfinanserne, og Taleren maatte paa Partiets Vegne udtale sin Tilfredshed med den førte Finanspolitik. — Hvad *Erhvervspolitikken* angik, var Socialdemokratiet ganske vist et Arbejderparti, og dets første Opgave havde været at skaffe bedre Kaar for de daarligt stillede Smaakaarsfolk. Men derfor var andre Erhverv ikke blevet forsømt eller misrøgtet, og navnlig havde man atter og atter søgt at imødekomme Landbrugets Ønsker: ved Flytningen af Importen til Landbrugets store Kunde, ved Afslutningen af Handelsoverenskomster og ved Fastsættelsen af Kronekursen 22,50. Saa meget mere anerkendelsesværdigt var det, at det ogsaa var lykkedes at skabe andre Erhverv gode Kaar. Inden for Industrien, baade Hjemmeindustri og Eksportindustri, havde Beskæftigelsen været voksende, hvad der havde skabt Baggrund for en stærk Udvikling af Byggeriet. Ogsaa inden for Handelen havde Arbejdsløsheden været dalende, og Handelen havde faaet tildelt al den Valuta, der var til Raadighed, ja mere til, men Indførselen af Raavarer maatte gaa forud for Indførselen af Luksusvarer. Det vilde være en Forbrydelse mod hele Landet at ophæve Valutarestriktionerne uden Erstatning af en Kæmpetold, men det var jo muligt, at Venstre nu vilde acceptere Tolden, og i saa Fald var der Betingelser for et Samarbejde mellem de to Oppositionsgrupper. Taleren spurgte, om Tiden ikke var inde til en sagkyndig *Undersøgelse af hele Erhvervslevets Fremtidsmuligheder*, bl. a. af Spørgsmaalene om Iblanding af Sprit i Benzin, om Oparbejdelse af Konservesfabrikationen, om Forbedring af Tobaksavlen og Udnyttelse af Moserne. — Der var i de seks Aar gennemført en lang, lang Række af meget store og vigtige Forslag. Naar de store Mærkesager, Forfatningsændringen og Konverteringen m. m., ikke var blevet gennemført, skyldtes det et ringe Oppositionsflertal i Landstinget. *Oppositionen* havde kun øvet en smaalig Kritik, og Venstre og Konservative vilde ikke kunne sejre ved et Valg. De stolede vel sagtens paa deres Hjælpere, Retsforbund og Kommuniste, som havde samme Maal og deltog i de fælles Anstrengelser; om det blev fælles Løn, var en anden Side af Sagen.

Venstres Ordfører, *Krag*, besvarede Spørgsmaalet om, hvorvidt Regeringen i den forløbne seks Aars-Periode havde besejret Tidens Vanskeligheder, med et afgjort Nej. Den havde paataget sig at skaffe Arbejde og lønnende Beskæftigelse til hele Erhvervslevet, men Resultatet var blevet øget Arbejds-

løshed, et Landbrug, der snart var uden Haab, en Handelsstand med svindende Eksistensmuligheder, og et stærkt øget Skattetryk. Trods Mandatgevinsterne ved Amdtsraadsvalgene viste disse derfor ogsaa tydeligt, at Regeringens Støttepiller hældede mod det endelige Fald. — Naar alt var visnet i Regeringens Haand, var Aarsagen den, at den altid var blevet stikkende i Arbejdet for klassepolitiske Interesser, hvad Konverteringsproblemets Skæbne klart beviste, idet man stadig havde kombineret Kravene om en rentemæssig Nyordning med sociale og andre klasseprægede Krav, og naar Regeringen undskyldte sin Vanskæbne med Landstingsoppositionens Stilling, vilde Taleren hævde, at ingen Regering havde en mere forhandlingsvillig Opposition. Regeringens Alfa og Omega havde været Understøttelser, offentlige Arbejder og Skatter, medens den, lydhør over for Fagforbundskravet om Tariffens Overholdelse, havde været en Fjende af *Produktionsomkostningernes Tilpasning til Produktionsværdien og til Købekraften*. Over for Tidens Kræftskade, Arbejdsløsheden, hvis Aarsag var Modsætningen mellem Driftsomkostninger og Produktets Værdi, mellem Produktionspris og Købeevne, havde Regeringen kun lidt forkortet Arbejdstid og en Udgift paa henimod 100 Millioner til Fremskaffelse af offentlige Arbejder. Men dermed naaede man ikke til Ondets Rod, og naar disse Penge var brugt, hvad saa? En Videreførelse og Stramning af Afspærringspolitikken vilde efter Venstres Opløstelse ikke være mulig. Den førte blot længere og længere ned mod Forarmelse, og man bidrog derved til en Skærpelse af Modsætningsforholdet mellem Engrospristallet for Levnedsmidler (121) og Engrospristallet for andre Varer (194), disse Pristal, som netop burde nærmes til hinanden paa afgørende Vis, medens Regeringen faktisk drev Inflationspolitik over for de hjemlige beskyttede Erhverv og Deflationspolitik over for Eksporterhvervene. Det blev altsaa nødvendigt at oprette *Købekraftpariteten mellem Sterling og Kronen*, og naar man ikke vilde sænke Kronens ydre Værdi — Taleren troede i øvrigt ikke, at det lod sig gøre en Gang til ved en politisk bankmæssig Beslutning at foretage en vilkaarlig Reduktion af Kroneværdien —, maatte Kronens indre Værdi hæves, hvad der betød Deflation, Pristryk og Kapitalfordyrelse, men heller ikke dette vilde man indlade sig paa. — Regeringen havde i Virkeligheden meldt Pas over for Tidens Vanskeligheder, og særlig beklagede Taleren, at den ikke paa *Rentesænkningssmraadet* havde sat energisk ind for at formidle Modsætningerne mellem de Institutioner, der skulde danne Basis for Konverteringens Gennemførelse i finansiel Henseende. Han betonedede sluttelig Nødvendigheden af, at man i den kommende Rigsdagssam-

ling naaede frem til betydende Resultater med Hensyn til Indtjeningsmulighedernes Forøgelse, Erhvervenes Ligestilling, saa vidt gørligt, Udligning af Pristalforskellen, Højnelse af det private Initiativ og derigennem af Beskæftigelsesmulighederne, Aflastning af Arbejdsløsheden og Løsning af Problemet om Forholdet mellem Kreditorer og Debitorer inden for Landbruget.

Christmas Møller, som talte paa Det konservative Folkepartis Vegne, betegnede *Statsfinansernes Stilling* som taalelig og saa heri ikke blot et Udtryk for Regeringens Politik, men ogsaa for den Politik, Oppositionen havde ført, et Udtryk for Ansvar for de offentlige Finanser. Han tilføjede, at det af Hensyn til den ønskelige Ro om Landets Pengevæsen og Økonomi ikke vilde være rigtigt at lade Banksagen ligge uløst; naar Oppositionen her havde krævet, at Staten ikke maatte have 2 Banker, og at gældende Lov, som Regeringspartierne selv havde stemt for, skulde opfyldes, stod den paa sikker Grund. — Taleren billigede Udenrigsministerens Stilling i Genève, men Konsekvensen maatte blive, at Regeringen tog Spørgsmaalet om Indretningen af *Landets Forsvar* og militære Apparat op til samme fordomsfrie Behandling, som den havde givet Spørgsmaalet om sin egen Handlemaade i Genève. De Konservative var villige til at gaa ind i en Drøftelse af de Krav, der maatte stilles med Hensyn til Landets Værn i den kommende Tid. — Krag havde talt om Ønskeligheden af en samlet Opposition, men en samlet Oppositionspolitik lod sig ikke føre, saa længe Venstre og Venstres Presse paa det valutapolitiske Omraade talte og handlede, som de gjorde; en samlet Opposition forudsatte Klarhed i *Valutapolitikken*. Systemet med Valutacentralen lod sig sikkert ikke opretholde i det lange Løb, men maatte afløses af andre Former. I øvrigt vilde baade Valutacentralen og Toldforanstaltninger af den ene eller den anden Art altid blot være et Redskab; afgørende for Landets Økonomi var Skabelsen af saa *taalelige Vilkaar for Landbruget* som muligt og Bekæmpelsen af Arbejdsløsheden. De Konservative krævede en Korntælling og en *Kornordning* og bebrejdede Regeringen, at den fortsat lod Kornindførsel finde Sted og ikke havde gennemført en Kornordning inden Saatid, ligesom de fandt det ansvarsløst, at Regeringen lod »Skattetrykket hvile centnertungt paa det ledende Erhverv gennem de gældende kommunale Ejendomsskattelove«. For øvrigt var Partiet ikke uenigt i den af Hans Nielsen udtalte Tanke om en sagkyndig Undersøgelse af hele Landets Stilling, en Statusopgørelse af Erhvervslivet. De Konservative ansaa det ogsaa for urimeligt, at man paa den sociale Lovgivnings

Omraade ikke benyttede det *Nødhjælpsarbejde-Princip*, som Socialdemokratiet selv havde støttet, men krævede Tariffen overholdt, naar det offentlige under tunge Byrder sætte Arbejder i Gang, som det ellers ikke vilde have Raad til. — Til sidst henledte Taleren Regeringens Opmærksomhed paa de økonomiske og nationale Forhold i *de sønderjyske Landsdele*; Oplysningerne om Landbrugets Stilling i Sønderjylland tillod ikke at lade dette Spørgsmaal ligge, og det Røre, som tysknationale Kredse skabte, utvivlsomt med Støtte fra vide Kredse paa den anden Side af Grænsen, kaldte paa Handling af Regering og Rigsdag til Støtte af Nationaliteten paa begge Sider af Grænsen.

Jørgen Jørgensen (R. V.) polemiserede først mod Christmas Møllers Udtalelser om den valutamæssige Betydning af en Standsning af Kornindførselen; det var nødvendigt i de kommende 4 Maaneder at anvende et Millionbeløb til Indførsel af Rug, og til det øvrige Korn vilde der ikke blive anvendt mere end højst fornødent. — Det foreliggende Tillægsbevillingsforslag var efter Talerens Mening Udtryk for, at der var ført en forsvarlig *økonomisk Politik*. Ganske vist vilde en stærkere direkte Beskatning i disse Aar mere end nogen Sinde have været paa sin Plads, men Bestræbelserne herfor var strandet paa Modstand ikke blot fra de Konservative, men ogsaa fra Venstre. Den Omstændighed, at man havde været i Stand til at opretholde og udvikle de sociale og kulturelle Foranstaltninger, som Demokratiet havde faaet gennemført, vilde antagelig forsone med Skatterne, selv om alle kunde ønske, at disse skulde være lavere. — Naar Rigsdagssamlingens Resultater ikke havde været særlig betydelige, skyldtes det, at *Landstinget* havde »lagt sin klamme Haand paa de Forslag, der udtrykte Folkets Flertals Vilje«. Det havde først fejlet den samlede Gældsordning til Side og nu gennemtrumfet Rentelovens Ophævelse fra 15. Juli. Det var Venstre, der havde staaet i Vejen for Gennemførelsen af den Rentesænkning, som Partiet selv havde udtalt Ønske om, og det var overflødig at diskutere, hvem der havde Skylden for Konverteringens Sammenbrud. Landstingets Stilling i denne Sag saavel som med Hensyn til Grundforbedringsloven og Beskyttelse for Butikslejerne maatte være Signal til en Kamp mod Tinget, thi i et folkestyret Land maatte Folketinget være retningsgivende. — Taleren kom derefter ind paa en udførlig Omtale af *Valutaordningen*. Intet politisk Parti havde kunnet give Anvisning paa en Erstatning, der gjorde det muligt at faa bedre og friere Handelsforhold; en Begrænsning af Vareindførselen ved Toldforhøjelser eller bankmæssig Regulering vilde formentlig ikke blive mere tilfredsstillende, og Handelsaftalerne kunde ikke opfyldes, med-

mindre det var muligt at sikre Danmarks Indkøb i de Lande, som køber danske Varer. I Stedet for at rette en gold Kritik mod den Importbegrænsning, som dog var en nødvendig Følge af et formindsket Salg til Udlandet, skulde man hellere samles om at gøre det bestaaende System lettere haandterligt og mere tiltalende for Handelens Folk. Naar Venstre fremstillede sig som det eneste Parti, der støttede Handelens Interesser, var det værd at minde om, at Venstre havde det fulde Ansvar for hele Toldlovgivningen med Undtagelse af Loven af Oktober 1932, som for en stor Del angik Silkestoffer. Venstre havde ogsaa det fulde Ansvar for Gennemførelsen af Valutalovgivningen, der først og fremmest havde til Formaal at fremme Landbrugseksporten, og for dens Opretholdelse indtil Nytaar, og i Valutaudvalget havde der ikke lydt eet Ord om, at Landbrugets Ønsker ikke var blevet opfyldt ved Valutatildelingen. — Det af Venstre rejste Krav om Nedsættelse af Amtsskatterne vilde for mange Landmænd kun betyde en ringe Skattelettelse, og en *Kornordning* kunde ikke betragtes som en Støtte for de over 100 000 kornkøbende Landmænd; hvis man derimod vilde lade det lille og mellemstore Landbrug fede Svin og faa Svinekort, medens man sikrede det store en Kornpris, kunde de Radikale paa ethvert Tidspunkt være med. Det foreliggende Forslag om Forbedring af Afsætningsmulighederne for Smør havde Venstre haft Raad til at afvise. Overhovedet havde det skortet mere paa Forhandlingsevne hos Venstre end hos Regeringen, som i de 6 Aar havde ført en Politik ikke for en enkelt Klasse, men for hele Folket, og som formentlig ogsaa bedre end nogen anden Konstellation vilde være i Stand til at lede den kommende politiske Udvikling.

Axel Dam, som fremsatte nogle Udtalelser paa Retsforbundets Vegne, var overbevist om, at det var *Forligspolitikken* med dens hemmelige Underhaandsaftaler, der havde skabt den saakaldte Parlamentslede i Befolkningen og »givet Diktaturmentaliteten Vind i Sejlene ogsaa blandt Fusentaster her i Landet«. Det danske Folk var dog gennemgaaende for liberalistisk indstillet til at være modtageligt for Nazisme, Fascisme eller andet Diktatur, og selv om der kunde være Meningsforskel om, hvad social Retfærdighed krævede, regnede de fleste Partier med en Forskel mellem Ret og Uret og havde en fælles Fjende i »den Voldspolitik, der gaar som en Pest over store Dele af Europa«, og som »afskyer alle objektive Retsnormer«. Over for denne Voldspolitik maatte man værne om den parlamentariske Styreform og søge at afhjælpe dens Mangler. Den mest paakrævede Reform — endnu mere paakrævet end Landstingets Afskaffelse — var efter Talerens Mening Indførelse af fri Valgret med Mulighed

for Stemmefflytning. — Axel Dam sluttede med at udtale sin Gruppes Anerkendelse og Tilslutning til Udenrigsministerens Optræden i Genève.

Det kommunistiske Partis Ordfører, *Aksel Larsen*, kunde ikke faa Øje paa nogen udslaggivende principiel Uenighed mellem paa den ene Side Regeringspartierne, paa den anden Side de to store borgerlige Oppositionspartier. En gennemgribende Gældssanering inden for Landbruget havde begge Grupper i Fællesskab modsat sig, og de havde i Forening gennemført en Erhvervspolitik, der havde beriget Kapitalisterne i alle Erhverv, medens Arbejderbefolkningen havde maattet betale gennem stigende Priser. Heller ikke om den fremtidige Krisepolitik syntes der at være stor Uenighed, efter at Statsministeren havde profeteret en Kornordning. Paa det udenrigspolitiske Omraade havde alle 4 Partier godkendt Udenrigsministerens Optræden og Afstemning i Genève, og paa det militærpolitiske Omraade syntes der — at dømme bl. a. efter Statsministerens Udtalelser om, at man skulde hindre Grænseoverskridelser, og efter Behandlingen af Spørgsmaalet om det civile Luftværn — ikke at være afgørende Divergenser, ligesom der ikke syntes at være meget, der skilte i Forfatningsspørgsmaalet og i Stillingen over for Kongehuset saa lidt som paa det socialpolitiske Omraade. — Taleren omtalte derefter *Overenskomstsituationen* og gjorde gældende, at Forlængelsen af Overenskomsterne siden 1930, uden at Fagforeningernes Medlemmer selv havde haft Afgørelsen af, hvordan de vilde have dem, havde vakt stor Misfornøjelse blandt Medlemmerne, som efterhaanden var berøvet »Bestemmelsesretten i deres egne Organisationer«; Overenskomstsituationens Afvikling i Aar havde ført til en Storm i Fagforeningerne. Det var klart, at denne Overenskomstpolitik var et integrerende Led i Regeringens og Rigsdagens Krisepolitik. »Naar man sætter Priserne i Vejret ved Kronesænkning og paa anden Maade, saa vil man garantere Kapitalen Gevinsten ved, at man søger at forhindre Arbejderne i at faa deres Lønninger forhøjet eller faa Arbejdstiden nedsat.« Rigsdagens overvejende Flertal og Regeringen var bestræbt paa at tjene det bestaaende Samfunds Interesser, det vil sige Samfundets Overklasseinteresser, og hvis man, som Krag havde gjort, vilde tale om, at Regeringen førte Klassepolitik, saa var det ikke en Klassepolitik til Skade for Overklassen og til Gavn for Arbejderklassen.

Thomsen, der talte for Det frie Folkeparti, karakteriserede Erhvervsforholdene, specielt for Hovederhvervet, som fortvivlede. I Løbet af det sidste halve Aarhundrede var der inden for *Landbruget* foregaaet en Produktionsudvidelse saa

mægtig, at de danske Landmænd ikke med Urette blev betegnet som Verdens dygtigste. Denne kolossale Udvikling dannede Basis for hele Befolkningens relativt høje Levostandard, og Landbruget var det Erhverv, der hentede Værdierne hjem. Men Hovederhvervet blev økonomisk *forfordelt*, hvad man kunde se af Indtægts- og Formuebevægelserne i de senere Aar. Landbruget havde faktisk baaret hele Indkomstnedgangen, og dets Formue var paa det nærmeste blevet halveret i de sidste 10 Aar. Aarsagen til denne haabløse økonomiske Udvikling laa i det katastrofale Prisfald, der indtraf dels paa Grund af Kronens Pariføring, dels som Følge af Verdensprisfaldet. Priserne paa Landbrugets Eksportvarer var nu under Førkrigspriserne, medens Industrivarepriserne endnu laa mellem 50 og 100 pCt. over Førkrigspriserne. Det var nemlig ikke længer Tilbud og Efterspørgsel, men *Organisationer og Lovgivningsmagt, der regulerede Priserne*, til ubodelig Skade for Landbruget, men tilsvarende Fordel — i hvert Fald foreløbig — for Industriinteresserne. Den økonomiske Uligevægt gav sig Udslag i, at Landbruget fik sine Indtægter efter et Pristal paa 80, men maatte svare Udgifter efter et Pristal paa 160. De forskellige Kriseforlig og »Ordninger« havde betydet meget lidt. Der burde nu, saafremt man ikke vilde følge Partiets Forslag om en Værdiregulering, gennemføres en samlet Plan, der kunde føre til *Landbrugets økonomiske Ligestilling* med det øvrige Samfund paa en saadan Maade, at den jævnt dygtige Landmand fik Mulighed for rentabel Drift. Ved Nedsikring kunde der ikke gennemføres Ligestilling, men Kræfterne burde samles om at hæve Landbrugets Pristal enten ved Prisforhøjelser af Salgsvarer eller ved »Metoder, der virker paa samme Maade«. Tillige burde man have en tilbunds-gaaende Rentesenkning og Nedsættelse af Ejendomsskatterne. *L. S.s Landbrugsplan* viste, hvordan de enkelte Driftsgrene kunde hæves til fuld Rentabilitet; en Kornordning, der sikrede Produktionsprisen, vilde straks hæve $\frac{2}{5}$ af Jorden til Rentabilitet, og samtidig opnaaede man Betingelser for en Udvidelse paa 50 pCt. af den dyrkede Jord. Dernæst maatte Produktionsomkostningerne dækkes for de Arealer, som dyrkes med Grovfoder til Mælke-, Smør- og Kødproduktion. »Først naar dette sker, er der Betingelser for, at Slutresultatet kan blive, som det skal, et ensartet Rentabilitetsniveau mellem de forskellige Brugsstørrelser og Bonitetsklasser uden Hensyn til Brugenes Beliggenhed.«

Schmidt, Slesvigske Parti, udtalte Ønsket om, at Udviklingen vilde gaa i den Retning, at Fjendskab og Mistænksomhed, som i mere end 100 Aar alt for meget havde staaet det danske og det tyske Folk imellem, gav Plads for *en ny Tillid*, der var rede til at give hvert Folk sit. Men til dette Ønske

passede det daarligt, at man stadig talte om tysk Angreb paa dansk Jord, naar den tyske Befolkning dog var særlig ugunstigt stillet i Kampen for at bevare Jorden paa egen Haand og havde mistet ca. en Trediedel af sin Jord, ligeledes, at Agitationen uden Grund var rettet mod en planmæssig tysk Indvandring, og at man syntes at følge en skarpere Praksis med Hensyn til Fornyelse af Opholdstilladelse. — Bitterheden i Nordslesvig gav sig stadig skarpere Udtryk, og det var en bydende Nødvendighed at rette paa Forholdene, saa at Landsdelen kom paa *lige Fod med det øvrige Land*. Man maatte nu vel fra alle Sider kunne se, at Bøndernes Vel er Landets Vel, og at man ikke vedblivende kunde lade hele Samfundet bære alle Byrder, hvor Landets Borgere er kommet i Nød, men at der maatte finde en retfærdig Udligning Sted mellem de enkelte og Samfundet. Der maatte ogsaa gives Arbejderne lettere Adgang til eget Hjem med Havejord. — Men selv om det var nødvendigt at gøre noget gennemgribende for at bringe Nordslesvig paa lige Fod med det øvrige Land, var det vigtigste maaske alligevel at skabe nye Grundlag, paa hvilke Forholdene i Nordslesvig kunde udfolde sig sundt. Danmark mødte ved sin Grænse en Bølge af ny Tro, ny Vilje og nye Tanker; det skulde man se paa og ikke saa meget paa Formerne, som man maaske følte sig mindre tiltalt af. Det var ikke Revanchetanker, der gik igen i Tyskland efter Krigen, men det var Kærlighed til Folk og Land og Samfundsviljen, som omsider slog igennem og nu havde skabt det nye Tyskland. Der var meget i Danmarks Fortid, som kunde lede paa den rette Vej, og Taleren haabede, at Danmark vilde komme ind paa en Vej, der lignede den, som Tyskland havde betraadt, og derfor kunde føre til en *bedre Forstaaelse mellem de to Lande og Folk*.

Holstein anstillede først nogle Betragtninger over *Forfatningsspørgsmaalet*, hvoraf han havde samme Opfattelse som den, der var fremsat af Ole Bjørn Kraft. Det forekom ham, at Regeringen ikke vilde noget i denne Sag, og at det ikke interesserede den at modtage den Haand, som fra konservativ Side var rakt frem til Forhandling. — Den Stilling, *Udenrigsministeren* havde taget i Genève, fandt han baade i Formen værdig og i Indholdet uangribelig, og det var glædeligt at konstatere, at de nordiske Landes Regeringer stod paa samme Front. — Taleren udviklede derpaa sit Syn paa den *militærpolitiske* Stilling, idet han tog til Udgangspunkt en Udtalelse (fra November 1920) af Statsminister Neergaard om, at Tyngdepunktet havde forskudt sig fra Centrum i Europa til det vestlige Europa. Denne Grundbetragtning maatte nu revideres, og Grundsynspunktet kunde kun være det, som havde været alle Regeringers efter System-

skiftet i 1901: at Danmark ligger i Tysklands magtpolitiske Interessesfære. Den gamle Neutralitetspolitik var nu blevet lige saa aktuel som dengang, og Tyskland var interesseret i, at Danmark i paakommende Tilfælde vilde forsvare sin Neutralitet. Et Angreb fra Tyskland vilde næppe finde Sted, hvis man kunde stole paa, at Danmark vilde forsvare sin Neutralitet absolut paa sine vitale Omraader imod alle og enhver. Derimod kunde Danmark ikke paatage sig at være militær Portvogter over Indgangen til Østersøen; »i Tilfælde af en Østersøkrig mellem Vestmagt og Østmagt er Spørgsmaalet om Spærring eller Holden aaben af Adgangene til Østersøen et Spørgsmaal, som vi ikke vil paatage os at løse«. — Angaaende det af Schmidt omtalte *Forhold mellem Dansk og Tysk* i Sønderjylland udtalte Holstein den Opfattelse, at hvis man fra tysk Side i Nordslesvig vilde foretage en lignende Frontforandring som den, der var foretaget af det tyske Mindretals Ledere i Polen, hvor det grænserevisionistiske Krav var fuldkommen skrinlagt, vilde der ogsaa være Grundlag for gensidig Forstaaelse i Behandlingen af Mindretallene. Det syntes imidlertid, at den danske Mindretalslovgivning, der var ment som et Brobygningsmiddel, af det tyske Mindretal i Nordslesvig blev udnyttet som en Bastion vendt imod Danmark, og hvis det nye Tyskland var interesseret i et godt og loyalt Forhold til Danmark, var det formentlig nu, efter at Danmark tilstrækkeligt havde vist »sin loyale, redelige og uforbeholdne oprigtige Vilje til at bygge Bro«, Tyskland, som havde Udspillet i denne Sag.

Tillægsbevillingslovforslaget vedtoges i Folketinget med 89 Stemmer mod 2.

Ved Sagens 1. Behandling i *Landstinget* førtes nogen Forhandling om Kirkeministerens Anvendelse af forskellige kirkelige Fonds, om Beliggenheden af den nye Jernbanebro over Limfjorden og om Landstingets Stilling til Ændringer i Retsplejeloven, og hvorvidt en anden Holdning vilde have medført et andet Udfald af en nys truffen Nævningeafgørelse. — Forslagets Vedtagelse skete her enstemmigt med 49 Stemmer.

A.

Vedtagne Love.

1. Lov om Værneting for Østgrønland m. m. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 5089. — C. Sp. 1165, 1251].
Fremsat i *Folketinget* $11\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5223). 1. Beh. $12\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5257). Henvist til Udvalget ang. Forslag til midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande (se Side 78). Betænkning (B. Sp. 2281) afgiven $26\frac{1}{4}$. (Ordfører: Kammersgaard). 2. Beh. $27\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5458). 3. Beh. $27\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5461). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $30\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1509). 2. Beh. $3\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1525). 3. Beh. $7\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1585). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 156).

Denne Lov, der er foranlediget af, at der stadig paa Østgrønland befinder sig *fremmede*, som driver Jagt eller anden Virksomhed, gaar ud paa, at Østgrønland (omfattende Strækningen fra Nordostrundingen til Lindenovsfjorden, jfr. § 1 i Loven af 18. April 1925 om Grønlands Styrelse) ved Fastsættelse af *Værneting* i Henhold til Reglerne i Retsplejelovens Kapitler 22 og 63 anses for henhørende til Københavns Byrets Omraade. Denne Regel kommer dog ikke til Anvendelse under Sager mod Personer, som i Overensstemmelse med Regelen i § 41, 1. Stk., i Loven af 18. April 1925 vilde være undergivet de grønlandske Retsbestemmelser, saafremt de opholdt sig i Syd- eller Nordgrønland.

Loven fastsætter endvidere, at *Straffesager*, som i Henhold til foranstaaende henhører under Københavns Byrets Omraade, henlægges under Statsadvokaten for København

og Politidirektøren i København. Denne Regel gør dog intet Indgreb i den Ministeren for Grønland hidtil tilkommende Adgang til at forsyne enkelte Personer med en i østgrønlandsk Omraade gældende *særlig politimæssig Øvrighedsmyndighed*.

En særlig østgrønlandsk Politimyndighed har tidligere været tillagt danske Ekspeditionsledere, saaledes Dr. Knud Rasmussen og Dr. Lauge Koch, og er for Tiden tillagt Kaptajn Ejnar Mikkelsen som Grønlands Styrelses Inspektør for Østgrønland.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

2. Midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande. (Statsminister *Stawning*). [A. Sp. 5087. — C. Sp. 1163 og 1251].

Fremsat i *Folketinget* $11\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5222). 1. Beh. $12\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5253). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Hartvig Frisch [Formand], J. P. Larsen, Ludvigsen, Hans Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Povlsen, Steen [Sekretær], Samuelson, Vanggaard, Thorhauge, A. Chr. Christensen, Pürschel, Larsen-Badse og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 2273) afgiven $26\frac{1}{4}$. (Ordfører: Kammersgaard). 2. Beh. $27\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5457). 3. Beh. $27\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5461). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1510). 2. Beh. $3\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1525). 3. Beh. $7\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1585). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 155).

Nærværende Lov giver i Lighed med sine Forgængere siden 1927 Statsministeren Bemyndigelse til for Tiden fra *1. Juni til 15. Oktober 1935* efter herom for hvert enkelt Tilfælde indgivet Andragende og paa nærmere af Ministeren fastsatte Vilkaar at meddele Tilladelse for *danske* Fiskerskibe til at drive Fiskeri i de grønlandske Farvande langs Vestkysten mellem $62^{\circ}40'$ og $65^{\circ}15'$ Nord-Bredde, uden for den Linie, der forbinder de yderste Øer, Holme, Skær og Rev, saaledes som det nærmere fremgaar af to Loven vedhæftede Kort.

I Forbindelse hermed kan der som i tidligere Aar efter derom fremsat særligt Andragende meddeles de enkelte Fiskerskibe Tilladelse til at gaa ind paa *Færingehavnen* i Godthaabs Distrikt samt endvidere paa Havnen ved *Tovkussak* i Sukkertoppens Distrikt.

I et Bilag til Folketingsudvalgets Betænkning oplystes det, at der i 1934 havde været meddelt 131 færøske og andre danske Skibe Tilladelse til at benytte *Færingehavnen*; heraf havde 114 Skibe anløbet Havnen. Endvidere, at Omkostningerne ved den *interimistiske Aabning af Havnen ved Tovkussak* i Sommeren 1934 havde andraget ca. 4 700 Kr. Havnen blev kun anløbet af eet færøsk Fiskefartøj, men man ønskede, at den holdtes aaben paa samme Maade i Sommeren 1935, ikke mindst for at der herigennem kunde indhøstes yderligere Erfaringer til Belysning af Havnens Brugbarhed. Udgifterne ved Havnens Aabning i 1935 blev anslaaet til 10 500 Kr. (Merudgiften i Forhold til Udgiften i 1934 skulde gaa til Installation af Radio i Motorbaaden og til Løn m. v. til Kontrolør og Telegrafist).

I øvrigt opretholdes den ved Loven af 2. Maj 1934 (se Aarbog 1933—34, Side 78) meddelte Bemyndigelse til at afholde Udgifterne ved eventuelt *Anlæg af en Havn* med dertil hørende Station, Radioanlæg og Personale.

(Anlægsudgifter ca. 40 000 Kr., aarlige Driftsudgifter gennemsnitligt ca. 10 000 Kr.).

Det fremgik af Bemærkningerne til Lovforslaget, at Statsministeriet i Anledning af fremkomne Ønsker fra international Side havde foretaget en Række Undersøgelser om Muligheden af — i hvert Fald forsøgsvis — at *aabne Færingehavn for almindelig fri Besejling*. De hermed i Forbindelse staaende videregaaende Undersøgelser og Overvejelser, særlig med Hensyn til Spørgsmaalets finansielle Virkninger, havde ikke kunnet afsluttes for Tiden, og et Lovforslag om fri Besejling af Havnen kan derfor først ventes fremsat i næste Rigsdagssamling. Som en Overgang til den af Regeringen paatænkte fremtidige Ordning vilde man være rede til at give *fremmede Skibe* Tilladelse for hvert enkelt Tilfælde, naar Forholdene talte derfor.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

3. Lov om Laan til Dækning af Henstandsnydelser i Kreditforeninger samt Afdrags- og Rentelempelser m. m. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 2695. — C. Sp. 177, 1185, 1213, 1233 og 1265].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{11}$ (F. Sp. 934). 1. Beh. $\frac{13-14}{11}$ (F. Sp. 1451 og 1499). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Alsing Andersen, Fisker [Formand], Larsen [Bjerre], Smørum, Marinus Sørensen, Jørgen Jørgensen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Krag, Kyed, Clausager, Knud Kristensen, Hasle, Fibiger og Christmas Møller). Betænkning (B. Sp. 701) afgiven $\frac{22}{2}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $\frac{27-28}{2}$ (F. Sp. 3787 og 3850). 3. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4095). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 838). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Gisselbæk, Johs. Hansen, Hauch [Formand], Jensen-Aale, Jeppesen-Drusebjerg, Lange [Sekretær], Jørgen Møller, Johannes Pedersen, Rasmussen Flemløse, Rytter, Simonsen, Stein, Stensballe og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2445) afgiven $\frac{29}{4}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $\frac{29}{4}$ (L. Sp. 1437). 3. Beh. $\frac{29}{4}$ (L. Sp. 1506). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2497) afgiven $\frac{30}{4}$. Eneste Beh. $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 5536). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2581) afgiven $\frac{4}{5}$. Eneste Beh. $\frac{4}{5}$ (L. Sp. 1561). Henvist til *Fællesudvalg* paa 30 Medlemmer. (I *Folketinget*: A. C. Mortensen, Alsing Andersen, Fisker [Formand], Larsen [Bjerre], Smørum, Marinus Sørensen, Jørgen Jørgensen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Krag, Kyed, Clausager, Knud Kristensen, Hasle, Fibiger og Christmas Møller. I *Landstinget*: Buhl, Gisselbæk, Johs. Hansen, Hauch, Jensen-Aale, Jeppesen-Drusebjerg, Lange, Jørgen Møller, Johannes Pedersen, Rasmussen Flemløse, Rytter, Simonsen, Stein, Stensballe og Villemoes). Betænkningen (B. Sp. 2601) afgiven $\frac{7}{5}$. (Ordfører i Folketinget: A. C. Mortensen. I Landstinget: Hauch). Eneste Beh. $\frac{8}{5}$ (F. Sp. 5831, L. Sp. 1651). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 165).

Den 6. November 1934 fremsatte Statsministeren i Folketinget »*Forslag til Lov om Konvertering og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gælds*«. Forslaget var ligesom det i September forkastede Forslag om Landbrugets Gældsforhold m. m. (se Aarbogen 1933—34, Side 389) delt

i 4 Afsnit, men Indholdet var væsentlig ændret. Lovforslagets Afsnit I tog nu Sigte paa en samlet *Konvertering* — paa et nyt Grundlag — af alle $4\frac{1}{2}$ og 5 pCt.'s Kreditforeningsobligationer i saavel By- som Landkreditforeningerne, omfattende en Obligationsmasse paa ca. 2 500 Mill. Kr.; hertil var knyttet en Bøymdigelse til Opretholdelse af de gældende Maksimal-Rentesatser og til yderligere *Nedsættelse af Indlaansrenten* i Banker og Sparekasser for fremtidige Indlaan og for Indskud efter 31. August 1934. Afsnit II indeholdt i Lighed med det tidligere Forslag Bestemmelser om en midlertidig *Rentelettelse* for visse Grupper af Landbrugere, men Rentelettelsen skulde straks være konjunkturbestemt; desuden foresloges oprettet en *Renteudligningsfond* med det Formaal at hidføre en vis Udjævning af Landbrugets Rentebyrde efter de skiftende Konjunkturer. *Moratoriebestemmelserne* i Afsnit III fulgte i alt væsentligt de samme Linier som Sommerens Forslag (de med Moratorieordningen forbundne Udgifter ventedes dækket af Konverteringsafgiften). Endelig var der i Afsnit IV, *Dækningsregler*, som et nødvendigt Supplement til Konverterings- og Rentelettelsesbestemmelserne foreslaaet en Afgift paa *Aktieudbytte* (enslydende med det tidligere Forslag). Denne Afgift regnedes at ville indbringe 7,2 Mill. Kr. aarlig i 5 Aar, og et *Tillæg til Formueskatten* for Formuer over 30 000 Kr. (højest 25 pCt. af Formueskattebeløbet) ventedes at ville give yderligere 7,8 Mill. Kr. aarlig i 4 Aar. Hvis der ikke ad disse Veje kunde opnaas fornøden Udgiftsdækning, skulde Finansministeren kunne forhøje *Indkomstskatten* forholdsmæssigt.

Venstre og Konservative i *Folketingets Udvalg* kunde ikke tiltræde Lovforslagets Afsnit II og IV, de Konservative heller ikke Afsnit III, hvor Venstre ønskede Ændring af en Række Enkeltheder. Derimod opnaaedes der i Udvalget Enighed mellem alle 4 Partier om *Konverteringsafsnittet*. Hvad *Rentebestemmelserne* angaar, kunde de Konservative kun gaa med til at forlænge Maksimal-Rentesatserne i et Aar; Venstre vilde desuden give Ministeren Adgang til efter Forhandling med Banker og Sparekasser og med Tilslutning af et Udvalg, repræsenterende de 4 udvalgsberettigede Partier, at foretage en yderligere Rentenedsættelse for nye Indskud af en saadan Størrelse, at de kunde have Betydning for Konverteringens Gennemførelse.

Medens Lovforslaget i sidste Samling om Landbrugets Gældsforhold var fremsat efter Forhandlinger med Nationalbanken og af denne med andre interesserede Pengeinstitutter, saaledes at man den Gang gjorde Regning paa at kunne sikre den fornødne *finansielle Baggrund* for Konverteringens hurtige Gennemførelse, mente Regeringen, at der efter dette

Forslags Forkastelse burde tilvejebringes Klarhed over, om et brugbart Konverterings-Grundlag vilde kunne faa fornøden Tilslutning i Rigsdagen, inden man skred til Dannelsen af et Konsortium til Konverteringens Gennemførelse*). Det viste sig imidlertid, da Regeringen paa det nys omtalte, i Folketingsudvalget tilvejebragte Grundlag optog Forhandlinger med *Bankerne*, at disse ikke saa sig i Stand til at støtte en Plan om en samlet Konvertering af ca. 2½ Milliard Kr. Obligationer, heller ikke hvis denne underbyggedes ved en Sænkning af Renteniveauet for Indlaan. Derimod kunde *Bankerne* under visse Forudsætninger give deres Tilslutning til en *trinvis* Konvertering, begyndende med de mest konverteringsmodne Obligationer (væsentlig Bykreditforeningernes) til et Beløb af knap 700 Mill. Kr., medens Landkreditforeningernes Obligationer ventedes konverteret ved en Genoptagelse af Konverteringen paa Grundlag af Loven af 16. December 1933. *Bankerne* ansaa imidlertid Sparekassernes direkte Deltagelse i Konverteringskonsortiet for nødvendig, og da *Sparekasserne* mente at naatte afslaa dette paa Grund af Sparekasselovens Bestemmelser, saa *Bankerne* ingen Udvej til en Løsning paa det foreliggende Grundlag, og Konverteringsplanen var dermed strandet.

Herefter stillede Regeringspartierne Forslag om at erstatte Konverteringsafsnittet med en Række Bestemmelser, der navnlig tilsigtede dels at *afbøde de Vanskeligheder*, som kunde opstaa for Laantagere med *Henstandslaan* — og hertil gav alle Partier Tilslutning —, dels at indvirke gunstigt paa *4 pCt.'s Obligationernes Kursniveau*. Man foreslog bl. a. at begrænse Adgangen til Forøgelse af bestaaende Laan, at give Ret til Opsigelse af højtforrentede uopsigelige private Prioritetslaan, at paalægge Legater og Stiftelser at gøre deres Obligationsindkøb i Papirer med en nominal Rente af højst 4 pCt. og at bemyndige til Standsning af Hypotekforeningernes Udlaan i 5 pCt. Serier samt at bane Vej til ½ pCt.'s Rentenedsættelse i Landhypotekforeningerne imod samtidig Forhøjelse af Reservefondsbidraget. Disse Bestemmelser (undtagen Indskrænkningen i Adgangen til Forøgelse af Pantegæld) mødte ikke Modstand fra Venstre, medens de Konservative fraraadede deres Vedtagelse. Forskrifterne om *Bank- og Sparekasserenten* foreslog Regeringspartierne ændret saaledes, at de gældende Maksimal-Rentesatser blev forlænget til Udgangen af 1936, og Bankernes Dividende for 1935 og 1936 begrænsedes til 5½ pCt.; et yderligere Overskud — ud over Afskrivning og Henlæggelser — skulde udbetales som Bonus til Laantagere, der

*) Nationalbanken var dog bekendt med Regeringens Forslag.

svarede over 5 pCt. i Rente. Venstre vilde kun udstrække Rentebestemmelsernes Gyldighed til December Termin 1935, og Partiet vendte sig imod Forslaget om Begrænsning af Bankudbyttet, medens det foreslog, at den effektive Udlånsrente som Regel ikke maatte overstige $5\frac{1}{2}$ pCt., saa længe Pengeinstitutterne arbejdede med lovbunden Rentesats. De Konservative tog Afstand fra begge disse Forslag. Afsnittet om *Renteudligningsfonden* ønskede Regeringspartierne gennemført væsentlig uforandret, medens begge Oppositionspartier ønskede det slettet, og en lignende Stilling indtog Partierne til *Dækningsbestemmelserne*, hvor Regeringspartierne dog foreslog Aktieafgiften mere gradueret og suppleret med Afgift paa eventuelt Merudbytte. Endelig anbefalede Regeringspartierne uforandret Vedtagelse af *Moratorieafsnittet*, som de Konservative derimod vilde have udeladt og Venstre ønskede ændret paa adskillige Punkter. — Efter at Regeringspartiernes Ændringsforslag var vedtaget og Oppositionspartiernes forkastet ved 2. Behandling, oversendtes Lovforslaget til Landstinget som »*Forslag til Lov om Afdrags- og Rentelempelser, Renteudligningsfond samt andre Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gælds*».

I *Landstinget* blev der, efter at Sagen var henvist til Udvalg, optaget Forhandlinger mellem Medlemmer af Regeringen paa den ene Side, Venstres Formand, Folketingsmand Dr. Krag og Partiets Ordfører i Landstinget, Gaard-ejer Hauch, paa den anden. Venstre kunde imidlertid ikke paa alle Punkter give sin Tilslutning til Resultatet af de førte Samtaler, og Udfaldet af Udvalgets Forhandlinger blev, at Venstre sammen med de Konservative stillede Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslaget med samme Titel som den endelige Lov, »*Forslag til Lov om Laan til Dækning af Henstandsydelser i Kreditforeninger samt Afdrags- og Rentelempelser m. m.*«, og i Hovedsagen med samme Opbygning og Indhold (se nedenfor), medens Regeringspartierne, som ikke saa nogen Mulighed for Vedtagelse af det til Landstinget oversendte Forslag, stillede en Række *Underændringsforslag*, der tog Sigte paa Gennemførelse af de under Forhandlingerne mellem Regeringen og Venstres Repræsentanter udformede Ændringer med en Udvidelse angaaende Moratorieordningens Forlængelse. Efter disse Underændringsforslag skulde den foreslaaede Lempelse i Terminsydelsen ikke være betinget af fremsat Begæring, og Statens Forstrækning skulde ikke forrentes. Der var endvidere Bestemmelser om en særlig Forstrækning af Staten til Debitorer i Husmandskreditforeningerne og Dækning af Kurstabet i disses dobbeltmøntede Afdelinger, om Paalæg til Legater og Stiftelser angaaende Køb af 4 pCt.'s Obligationer, om

Standsning af Hypotekforeningernes Udlaan i 5 pCt. Serier og eventuel Nedsættelse af Renten i Landhypotekforeningerne med $\frac{1}{2}$ pCt., om Forlængelse af Maksimal-Rentebestemmelserne fra 15. Juli til December Termin 1935 og om Dækning af Udgifterne ved Loven gennem Afgift paa Aktieudbytte (Skalaen var noget modificeret i Forhold til Folketingets Vedtagelse) og Tillæg til Formueskatten (højest 7 pCt.). Desuden foresloges Akkord- og Moratorieordningen opretholdt indtil Udgangen af 1935. — De nævnte Underændringsforslag forkastedes ved 2. Behandling, og Lovforslaget vedtoges derefter i den af Venstre og Konservative foreslaaede Skikkelse.

Ved den paafølgende *eneste Behandling* i Folketinget gennemførtes Forslaget imidlertid med de af Mindretallet i Landstinget ønskede Ændringer, og da Landstinget derpaa fastholdt sin tidligere Affattelse, henvistes Lovforslaget til *Fællesudvalg*. Her samledes alle Partier om en fælles Indstilling, der afveg fra Landstingets Formulering særlig derved, at *Renter af Statens Forskudslempelse*, der paaløber indtil Juni Termin 1938, *tillægges Forskudslempelsen* og afvikles med denne, og ved Tilføjelse af en Bemyndigelse for Finansministeren til at skaffe de fornødne Beløb ved Udstedelse af *Statsobligationer*. Desuden blev der i Fællesudvalget opnaaet Enighed om ved særlige Love at yde de to *Husmandskreditforeninger* en speciel Støtte i Anledning af de ved Kronens Devaluering i Forhold til Sterling voldte Tab og at styrke Reserverfondene i *Østifternes Landhypotekforening* og *Husmandshypotekforeningen* gennem Forhøjelse af Reserverfundsbidragene (se Nr. 33 og Nr. 34). I den af Fællesudvalget foreslaaede Form vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting. (Retsforbund og Kommuniste stemte ikke).

I nedenstaaende Fremstilling er først gengivet Lovens Indhold i *Hovedtræk*. Derefter følger en mere detailleret Omtale af det oprindelige Lovforslag og af Sagens Behandling paa Rigsdagen.

Loven, der traadte i Kraft straks, og som ikke gælder for Færøerne, kan deles i 3 Afsnit: I. Bestemmelser angaaende *Nedsættelse af Terminsydelsen* af Kreditforeningslaan, der ikke er konverteret, m. m. [§§ 1—4], II. *Afvikling af Henstandsydelse* [§§ 5—7], III. Forskellige Bestemmelser (Opsigelse af højtforrentede Laan, Nedsættelse af Renten af Statsboligfundslaan, Maksimal-Rentebestemmelsernes Op-hør m. m.) [§§ 8—14].

I. (§§ 1—4).

Af § 1. Den *halvaarlige Ydelse* af Kreditforeningslaan i *Landbrugsejendomme*, der er effektueret senest pr. 11. December Termin 1933, *nedsættes med 0,4 pCt. af Laanets Hovedstol**) i 11. December Termin 1935 og i Terminerne i 1936 og 1937 samt i 11. Juni Termin 1938, saafremt Debitor inden 1. August 1935 fremsætter *Begæring* derom over for Kreditforeningens Direktion. Tilsvarende Nedsættelse indrømmes efter Begæring Kreditforeningslaan i *andre Ejendomme paa Landet*, saafremt Ejendommen ved den af Foreningen senest foretagne Vurdering er vurderet til *højest 16 000 Kr.* Nedsættelse kan dog *ikke* indrømmes for Laan, der er *konverteret* eller overført til andre Serier (Afdelinger) efter 1. Januar 1934 og inden nærværende Lovs Ikrafttræden.

Nedsættelsen *afholdes* fuldt ud af *Afdragsydelsen* inden for de Serier (Afdelinger), i hvilke den ordinære Afdragsydelse paa det yngste Laan pr. 11. December Termin 1935 udgør mindst 0,4 pCt. af Laanets Hovedstol. Er Afdraget paa det yngste Laan mindre end den nævnte Procentdel, *forstrækker Statskassen* vedkommende Serie (Afdeling) med en saa stor Del af Lempelsen for de i Betragtning kommende Laan, som svarer til *Forskellen* mellem 0,4 pCt. af de vedkommende Laans Hovedstol og den Procent af denne, som det yngste Laans ordinære Afdrag i 11. December Termin 1935 udgør af dette Laans Hovedstol.

De fornævnte Bestemmelser kommer *ikke til Anvendelse* paa:

- a) *Uamortisable Laan* eller *uamortisable Dele* af Laan.
- b) Laan, der ved Lovens Ikrafttræden er *omskrevet* i Henhold til Bestemmelserne i Lov Nr. 141 af 29. April 1933 § 3 og Lov Nr. 363 af 16. December 1933 § 4**).
- c) Laan i Serier (Afdelinger), der *konverteres* efter *nærværende Lovs* Ikrafttræden, samt Laan, der efter nævnte Tidspunkt *overføres* til andre Serier eller Afdelinger.

De under a), b) og c) nævnte Laan tilstaas der derimod, for saa vidt de i øvrigt omfattes af Reglerne i 1. Stykke og

*) Dersom Tilskrivning af Henstande har fundet Sted i Henhold til § 6, beregnes Ydelsesnedsættelsen i Forhold til Laanets Hovedstol forud for Tilskrivningen.

***) Disse Bestemmelser angaar Omskrivning i lukkede Serier.

Debitor fremsætter Begæring derom inden 1. August 1935, følgende *Lempelser*:

De under a) anførte Laan eller Dele af Laan erholder i de 6 nævnte Terminer en Nedsættelse af Ydelsen med 0,2 pCt. af vedkommende Laans Hovedstol. De under b) omhandlede Laan erholder i de nævnte Terminer samme Forstrækning fra Staten som den, der i Henhold til foranstaaende Bestemmelser vilde være tilfaldet dem, saafremt Laanet ikke var blevet omskrevet. De under c) nævnte Laan, der før Konverteringen eller Overførelsen var berettiget til eller har erholdt Forstrækning fra Statskassen til Lempelse af Ydelsen, bevarer Ret til samme Forstrækning for den Del af de fornævnte Terminer, der ligger efter Konverteringen eller Overførelsen.

Udredelsen af de Beløb, der er fornødne til Nedsættelsen af Ydelserne for de under a), b) og c) nævnte Laan, sker ved Forstrækning fra Statskassen.

Udtrækningen nedsættes for de i Stk. 1 nævnte Terminer i Overensstemmelse med den indrømmede Afdragslempelse. *Restgælden* af de Laan, som har opnaaet Afdragslempelse, skal dog *indfries senest i den Termin*, som ved Seriens (Afdelingens) Lukning *paaregnedes at være Tidspunktet for Seriens (Afdelingens) endelige Afvikling*.

Af § 2. Den i § 1 omhandlede *Afdragslempelse* samt Ydelse af Forstrækning fra Statskassen *bortfalder* i de Tilfælde, hvor Henstand ydet efter Betalingshenstandslovgivningen *bortfalder* eller vilde *bortfalde* paa Grund af *Ejerskifte* (jfr. Lov Nr. 139 af 24. April 1935 § 2). Hvor ganske særlige Omstændigheder maatte tale derfor, kan dog med Indenrigsministerens Billigelse Henstanden opretholdes over for en ny Ejer af Ejendommen. — Forstrækninger i Medfør af Lovens Regler *anvises* ved Indenrigsministeriets Foranstaltning direkte til vedkommende *Kreditforening*.

Af § 3. Den Del af Lempelsen, som i Henhold til § 1 forskudsvis udredes af Statskassen, er vedkommende Laan-tager pligtig at *forrente* med 4 pCt. p. a., der indbetales til Kreditforeningen. *Renter*, der i Henhold hertil paaløber i Terminerne *til og med 11. Juni Termin 1938*, *tillægges dog Forskudslempelsen* og afvikles og forrentes — dog uden Beregning af Rentes Renter i Tiden indtil 11. Juni Termin 1938 — sammen med Forskudslempelsen efter nedenstaaende Regler.

Afviklingen af Forskudslempelsen med tilskrevne Renter for Terminerne til og med 11. Juni Termin 1938 sker i umiddelbar Tilslutning til Laanets Indfrielse, dersom dette finder Sted gennem den ordinære Amortisation, men i øvrigt samtidig med Indfrielsen, og Foreningens Direktion er berettiget til i den Laantageren tilfaldende Reservefondsandel, saa vidt denne strækker til, at tilbageholde det skyldige Beløb; Restbeløbet tilsvares kontant.

Forpligtelsen til at afvikle den modtagne Ydelse følger Hovedlaanet og hviler ligesom dette som en Hæftelse paa Ejendommen med Prioritet umiddelbart efter Hovedlaanet. Tinglysning herom er uforuden. I Tilfælde af Ejerskifte beror det ligesom for Hovedlaanets Vedkommende paa Direktionens Bestemmelse, om Forpligtelsen kan overtages af den nye Ejer. Kan Overtagelse ikke tilstedes, er den modtagne Ydelse eller dennes Rest straks forfalden til Betaling.

Af § 4. Bestemmelsen i § 1, 3. og 4. Stk., i Lov Nr. 174 af 16. Maj 1934 ophæves.*)

De i § 4 i Lov Nr. 363 af 16. December 1933, jfr. Lov Nr. 141 af 29. April 1933 § 3, indeholdte Bestemmelser [angaaende Omskrivning af Restgæld til ny Hovedstol i lukkede Serier] kan fremtidig alene anvendes paa saadanne Laan, som inden nærværende Lovs Ikrafttræden er omskrevet, og for dem, som ikke erholder Lempelser efter nærværende Lov, samt endvidere i Tilfælde af Tvangsrealisation af pantsatte Ejendomme.

II. (§§ 5—7).

§ 5. Terminsydelser af Kreditforeningslaan, med hvilke der er ydet *Henstand efter Betalingshenstandslovgivningen*, kan efter Direktionens nærmere Bestemmelse *afvikles* efter de i §§ 6 og 7 indeholdte Bestemmelser. Paa tilsvarende Maade kan i 4½ og 5 pCt. Serier og Afdelinger *Terminsydelser* fra Terminerne i 1933 og 11. Juni Termin 1934 afvikles, saafremt de i Forbindelse med de nys nævnte Henstandsbeløb

*) Lovens 3. Stykke hjemler Ret til at omsætte Henstandsydelser inden for 3½ og 4 pCt. Serier til *Tillægslaan* af aaben Serie; 4. Stykke giver Adgang til i Tilfælde, hvor Reservefondens Midler kan anvendes til Nedbringelse af Restgælden, at henregne Henstandsydelser til Restgælden.

kunde have været dækket ved Laanets Overførelse til lavere forrentet Serie og Afdeling, og Fortrinsretten for Panteretten for Ydelsen er bevaret i Henhold til Bestemmelsen i § 2, 2. Stk., i Lov Nr. 328 af 11. December 1934.*)

I Tilfælde, hvor en Laantager, der har begæret Overførelse inden 1. September 1934, har betalt en Terminsydelse efter 1. November 1934, er Direktionen, saafremt Ydelsen var forfalden før førstnævnte Dato og kunde have været dækket ved Laanets Overførelse, bemyndiget til at anse Beløbet som Betaling af en Ydelse, der ikke kan afvikles efter foranstaaende Bestemmelse. Laantageren kan dog i de Tilfælde, hvor denne Bemyndigelse benyttes, kun opnaa Henstand med og Afvikling af een Terminsydelse.

Af § 6. Naar Direktionen har bevilget en Ændring i Afviklingen af de i § 5 nævnte Henstandsbeløb, betragtes disse som et af Laantageren *hos vedkommende Serie* eller *Afdeling optaget særligt Henstandslaan*.

Den fremtidige *halvaarlige Ydelse* af det nævnte Henstandslaan, herunder ordinært Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, fastsættes til et Beløb af en saadan Størrelse, at Henstandslaanet kan *afvikles inden for det Tidsrum, i hvilket Hovedlaanets Restgæld afvikles*. — Samtidig med Ændringen af Afviklingsvilkaarene kan det efter Direktionens Bestemmelse paalægges Laantageren i Løbet af et af Direktionen fastsat Antal Terminer at indbetale et *Indskud til Reserve- og Administrationsfonden*, hvis Størrelse fastsættes af Direktionen. — Ved Betaling af *ekstraordinære Afdrag* og ved Indfrielse skal *Henstandslaanet forlods nedbringes* eller indløses. Henstandslaanet kan kun indfries eller afdrages kontant. I Tilfælde, hvor *Reservefondens* Midler under almindelige Forhold vilde være at anvende til Nedbringelse af Hovedlaanets Restgæld, kan Afskrivningen foretages først paa de nævnte Henstandslaan. I Tilfælde, hvor Bestemmelsen i § 2, 2. Stykke, i Lov Nr. 363 af 16. December 1933, jfr. Lov Nr. 73 af 14. Marts 1934, om *Dækning af Henstande ved Laanets Overførelse* til lavere forrentet Serie og Afdeling, anvendes paa Laantagere, der har Henstands-

*) Se under Loven om Forbud mod Udførsel af visse Værdipapirer m. m. (Nr. 31).

laan i Henhold til Reglerne ovenfor, træder Henstandslaanet i Stedet for de i de nævnte Love omhandlede Henstandsuddelelser, og Overførelse af Hovedlaanet kan kun finde Sted, saafremt Henstandslaanet i Overensstemmelse med de nævnte Bestemmelser kan indfries gennem det nye lavere forrentede Laan.

I Stedet for Afvikling efter foranstaaende Bestemmelser kan *Henstandslaan* efter Direktionens nærmere Bestemmelse *tilskrives Hovedlaanets Restgæld*, hvorefter den halvaarlige Ydelse af det samlede Laan fastsættes saaledes, at Laanet i dets Helhed er *afviklet inden for det Tidsrum, i hvilket Serien eller Afdelingen* efter de ved dens Aabning fastsatte Vilkaar *skulde være afviklet*. I øvrigt finder de foranstaaende Bestemmelser tilsvarende Anvendelse paa den heromhandlede Tilskrivning. Paa den tilskrevne Restgæld skal der erlægges ekstraordinært Afdrag svarende til det tilskrevne Beløb i Tilfælde, hvor Henstanden paa Grund af Ejerskifte el. lign. forfalder til Betaling efter den gældende Lovgivning.

Direktionen er dog, saafremt den finder dette ønskeligt, bemyndiget til med bindende Virkning for Laantagerne at træffe en *almindelig Ordning af Henstandsafvikling efter foranstaaende Bestemmelser*, gældende for samtlige i Betragtning kommende Laantagere inden for vedkommende Serie (Afdeling), dog at Direktionen kan fastsætte særlige Vilkaar for enkelte Laans Inddragelse under Afviklingsordningen. I Tilfælde, hvor Direktionen beslutter at træffe en almindelig Ordning af Henstandsafviklingen som den her angivne, er Laantagere, som ikke ønsker at tilslutte sig en saadan almindelig Ordning, pligtige at udrede skyldige Henstandsuddelelser kontant senest i 11. December Termin 1935.

Af § 7. I Serier og Afdelinger, hvor den aarlige *Henlæggelse til Reservefonden* eller dennes Beholdning efter Direktionens Skøn tillader det, anvendes Henlæggelsen og eventuelt en Del af Beholdningen til *Nedbringelse af de af Serien eller Afdelingen i Nationalbanken eller Krisefonden* i Henhold til Bestemmelsen i § 15 i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 *optagne Laan*. I aabne Serier og Afdelinger kan der til Reservefonden henlægges et *nominelt Beløb* af vedkommende Series eller Afdelings Kasseobligationer svarende til det Henstandsbeløb, der afvikles efter Bestemmelsen i § 6. Disse Obliga-

tioner kan i et Tidsrum af 5 Aar ikke afhændes uden Nationalbankens Samtykke. Kurstabet paa Kasseobligationerne afholdes af Reservefonden. — Foreningen bevarer Adgang til i et Tidsrum af 5 Aar fra nærværende Lovs Ikrafttræden med Indenrigsministerens Samtykke at optage Laan mod Sikkerhed som omhandlet i nysnævnte § 15 i det Omfang, Reservefondens Midler uden Udstedelse af nye Kasseobligationer er anvendt til Afdrag paa de i Krisefonden eller Nationalbanken optagne Laan.

Direktionen kan, efterhaanden som Forholdene tillader det, med Indenrigsministerens Godkendelse bestemme, at *en Del af det Beløb, hvormed Kasseobligationsgælden skal nedbringes* i hver Termin, *anvendes til Nedbringelse af det i 1. Stykke omhandlede Laan*, idet Afdraget paa Laanet træder i Stedet for den tilsvarende Nedbringelse af Kasseobligationsgælden. En *Regulering af Udtrækningen* over et af Indenrigsministeren efter Forslag af Direktionen godkendt Antal Terminer, saaledes at Hovedlaanenes og Henstandslaanenes Restgæld kommer til at svare til Kasseobligationsmassen, kan med Virkning fra 11. December Termin 1935 foretages i Anledning af Henstandslaanenes Optagelse, saafremt Reservefondene har ydet de til Henstandsgivelsen fornødne Forskud.

III. (§§ 8—14).

Af § 8. I Tilfælde, hvor Laan mod Pant i *Landbrugsejendomme* er optaget paa saadanne Vilkaar, at *Laanet ikke af Skyldneren kan opsiges* til Udbetaling i December Termin 1935 eller tidligere, er Skyldneren, saafremt Kreditor efter Henvendelse ikke indgaar paa at nedsætte den aarlige Rente som i 2. Stykke omhandlet, berettiget til *i Tiden indtil 11. December Termin 1935 at opsige Laanet* med 3 Maaneders Varsel til Udbetaling enten til denne Termin eller en senere Juni eller December Termin indtil Udgangen af 1937. Tilsvarende Ret til Opsigelse tilkommer Skyldneren, for saa vidt der for Laanet er givet Pant i *Ejendomme paa Landet* eller paa Købstadstederne, som til Ejendomsskyld er vurderet til *højest 20 000 Kr.*, og som tilhører handlende, Haandværkere eller Lønarbejdere.

Opsigelsesretten efter foranstaaende Stykke kan *ikke benyttes*, saafremt Kreditor indgaar paa at nedsætte Renten

i den Termin, der indtræffer tidligst 3 Maaneder efter Skyldnerens Henvendelse, og fremtidige Terminer indtil Juni Termin 1938 til $4\frac{1}{2}$ pCt., for saa vidt det omhandlede Laan er sikret ved Pant *inden for 75 pCt. af Ejendommens seneste Vurderingssum til Ejendomsskyld*, og til 5 pCt., for saa vidt angaar Pantegæld, der har Sikkerhed *uden for denne Grænse*. (Saafremt kun en Del af saadan Pantegæld er sikret ved Pant inden for 75 pCt. af Ejendomsskyldværdien, er Opsigelsesretten betinget af, at Kreditor afslaar Nedsættelsen til $4\frac{1}{2}$ pCt. for denne Del af Laanet og Nedsættelse til 5 pCt. for den Del, der er sikret ved Pant uden for den nævnte Grænse).

Efterpanthavere og andre i Ejendommen berettigede kan ikke modsætte sig, at der til Afløsning af et Laan, der opsiges i Henhold til foranstaaende Bestemmelser, optages et nyt Laan til en lavere Rente og paa Afdragsvilkaar, der ikke er lempeligere end Afdragsvilkaarene for det afløste Laan.

Bestemmelserne i denne Paragraf kommer *ikke* til Anvendelse paa *Kredit- og Hypotekforeningslaan* eller paa Laan ydet af *Overformynderiets Masses Midler*.

§§ 9 og 10. For Debitorer, der i Henhold til Lov Nr. 551 af 23. December 1922 om Laan til Boligforanstaltninger med Forlængelseslove af 30. Januar, 1. April og 23. December 1925 samt Lov Nr. 86 af 31. Marts 1926 om Støtte af Boligbyggeri har modtaget *Laan af Statsboligfonden, nedsættes Renten til Fonden for Oktober Termin 1935, Terminerne i 1936 og April Termin 1937 fra 5 til $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a.*

I Tilfælde af *Overdragelse* — frivillig eller som Lød i Retsforfølgning — af en Ejendom, i hvilken der indestaar Laan af Statsboligfonden, ydes Rentelettelse dog kun, saafremt Tinglysning om Overdragelsen har fundet Sted med Fondens Samtykke *inden 1. Januar 1928*, eller Overdragelsen med saadant Samtykke er sket til Ejerens Ægtefælle eller Livsarvinger.

Ifølge § 11 forbliver *Krisefondsloven* af 1. Maj 1933 i Kraft til Udgangen af April 1936, dog at Gyldigheden af Bestemmelserne i Lovens §§ 8—12 om *Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v. udløber 15. Juli 1935*, hvis de ikke forinden maatte være ophævet ved kgl. Anordning.

§ 14 bemyndiger Finansministeren til at tilvejebringe de Beløb, der i Henhold til nærværende Lov og Loven om Imødegaaelse af Kurstab paa dobbeltmøntede Obligationer

i de to Husmandskreditforeninger (se Nr. 33) stilles til Raadighed af Statskassen, ved Udstedelse af rentebærende *Statsobligationer*.

Som omtalt i Indledningen, gik *Regeringens Forslag* ud paa, efter at den tidligere Konverteringsplan var bortfaldet, at gennemføre en Konvertering pr. 11. Juni og 1. Juli 1935 af saa vidt muligt samtlige højt forrentede Kreditforeningsobligationer, der var sikret ved Pant i fast Ejendom, i alt ca. 2 600 Mill. Kr., heraf ca. 1 100 Mill. Kr. i de 6 rene Landkreditforeninger. Lovforslagets *Konverteringsafsnit*, Afsnit I, bemyndigede derfor Indenrigsministeren til at paalægge Kreditforeningerne at *opsige* deres $4\frac{1}{2}$ og 5 pCt. Kasseobligationer til Indfrielse mod Tilbud om Ombytning med lavere forrentede Obligationer. Der vilde blive ydet Obligationsejerne en *Præmie* paa indtil 2 pCt., saafremt Renten blev nedsat med $\frac{1}{2}$ pCt., og indtil 4 pCt., hvis Renten gik ned med 1 pCt. Laantagerne skulde gennem vedkommende Serie betale en *Konverteringsgodtgørelse* paa 2 eller 4 pCt. af Restgælden for Nedsættelse af Renten med henholdsvis $\frac{1}{2}$ eller 1 pCt. Hertil kom *Konverteringsafgiften*, der ligesom efter det tidligere Forslag for Ikke-Landbrugsejendomme med en Ejendomsskyldværdi mellem 15 000 og 25 000 Kr. samt for de hidtil ved Indenrigsministerens Bestemmelse fritagne Ejendomme var fastsat til $1\frac{1}{2}$ pCt. og for Ikke-Landbrugsejendomme med en højere Ejendoms-skyldværdi til 3 pCt. af Restgælden. Baade *Konverteringsgodtgørelse* og *Konverteringsafgift* kunde afholdes af Reservefonden, der dog ikke maatte nedbringes under $1\frac{1}{2}$ pCt. af Kasseobligationsgælden, og hvis Opkrævning fandt Sted hos Laantagerne, kunde Betalingen udstrækkes over et nærmere fastsat Antal Terminer og for Landbrugsejendommenes Vedkommende indeholdes i Afdragsydelsen. — Saavel Udbetaling af *Konverteringspræmier* som Indkassering af *Konverteringsgodtgørelser* og *-Afgifter* skulde ske gennem en under Nationalbankens Bestyrelse henlagt *Konverteringsfond*, der ogsaa skulde overtage og forvalte den Obligationsmasse, som Obligationsejerne maatte forlange indløst kontant. *Konverteringsgodtgørelserne* i Forbindelse med den Del af *Konverteringsafgifterne*, der tilfaldt *Konverteringsfonden* — Halvdelen af *Afgifterne* skulde indbetales i Statskassen, som ogsaa fik Udbyttet af en ny *Konverteringsafgift* efter Reglerne i Loven af 16. December 1933 § 5 ved *Konvertering af Hypotekforeningslaan* —, vilde overstige *Konverteringspræmierne* med et ret betydeligt Beløb, der var tænkt som en Reserve til Imødegaelse af den med *Konverteringen* forbundne finansielle Risiko. — I øvrigt indeholdt *Konverteringsafsnittet* en Paragraf om Adgang for Laantagere med

3, 3½ eller ældre 4 pCt. Laan til i Juni Termin 1935 og Terminerne i 1936, 1937 og 1938 at faa en halvaarlig *Afdragslættelse* paa en Fjerdedel af det Afdrag, der var beregnet pr. December Termin 1934, og desuden var fra det tidligere Forslag optaget Bestemmelserne om visse *Betingelser* (med Hensyn til Laanets Anvendelse) for *Forøgelse af bestaaende Pantegæld*, om Standsning af Hypotekforeningernes Udlaan i 5 pCt. Serier og eventuel *Konvertering* fra 5 til 4½ pCt. i *Østifternes Landhypotekforening* og *Husmandshypotekforeningen* (uden Konverteringspræmie, men med Forhøjelse af Reservefondsbidraget), om Forbud mod Udførsel af *dobbeltmøntede Kreditforeningsobligationer**, om *Begrænsning af Renten for Pantegæld i Landbrugsejendomme* (bortset fra Kredit- og Hypotekforeningsgæld og Laan af Overformynderiets Midler) til 4 pCt. for Gæld med Pant inden for 75 pCt. af Ejendoms-skyldværdien og til 4½ pCt. for Gæld med Pant uden for denne Grænse, om Udskydelse af det Tidspunkt, fra hvilket Pantegæld i Landbrugs- og Skovvejendomme kan fordres betalt, fra December Termin 1935 til December Termin 1938**) og om *Udsættelse af Afviklingen af Henstandsnydelser* i Kreditforeninger***).

I en særlig Del af Afsnit I var som et nødvendigt Led i Konverteringsplanen optaget Bestemmelser om *Nedsættelse af Bank- og Sparekasserenten*. Efter det tidligere Forslag skulde Indlaansrenten nedsættes med ½ pCt. og den indvundne Rentemargin bruges til Dækning af Landbrugernes Rentelettelse. Nu foresloges det at opretholde de bestaaende Maksimal-Rentesatser og at bemyndige Handelsministeren til i det Omfang, Hensynet til Konverteringens Gennemførelse maatte gøre det nødvendigt, *yderligere* at nedsætte Renten af *fremtidige* Indskud og for Indskud *efter 31. August 1934* — alt dog i det længste til Udgangen af 1938. Den af Pengeinstitutterne indvundne Besparselse skulde anvendes til *Nedsættelse af Udlaansrenten*, og der var aabnet Adgang til at gribe ind, hvis Udlaansrenten skulde vise sig at ligge højere end de almindelige Satser i tilsvarende Virksomheder.

Afsnit II i Lovforslaget, der havde Overskriften: *Renteudligningsfond*, traadte i Stedet for Bestemmelserne om Rentelettelse i det tidligere Forslag om Landbrugets Gældsforhold. I Lighed hermed blev det foreslaaet at yde *Rentelettelse* i December Termin 1934 og i Terminerne 1935, 1936,

*) Gennemført i ændret Skikkelse ved Loven om Forbud mod Udførsel af visse Værdipapirer (se Nr. 31).

**) Jfr. Lov om Ændringer i Loven om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovvejendomme m. fl. (Nr. 67).

***) Gennemført i ændret Skikkelse ved Loven om Forbud mod Udførsel af visse Værdipapirer (se Nr. 31).

1937 og 1938 for alle Laan i Landbrugsejendomme af Kreditforeninger — og nu tillige af Overformynderimidler — samt for Laan af Hypotekforeninger, Banker, Sparekasser og Andelskasser med Prioritet inden for Ejendomsskyldværdien. Men Rentelettelsen, der for December Termin 1934 var fastsat til $\frac{1}{2}$ pCt. af nævnte Gældsbeløb, var nu allerede fra 1935 gjort *konjunkturbestemt*, idet den skulde udgøre 1 Promille for hver fulde Promille, Landbrugets Forrentningsprocent i det foregaaende Aar havde været mindre end 4,3 pCt., dog i det højeste 1 pCt. af Restgælden pr. 1. December 1934. Retten til Rentelettelse var dog betinget af, at Landbrugets Forrentningsprocent udgjorde 4 pCt. eller derunder, og ved Lettelsens Beregning blev der ikke taget Hensyn til et større Gældsbeløb end 60 000 Kr., ligesom man havde opretholdt Fradraget paa 4 pCt. af Ejerenes Nettoformue ud over 2 000 Kr., men derimod udeladt den tidligere Regel om særligt Fradrag ogsaa for Indtægt. — Til denne øjeblikkelige Rentelettelse var (i § 18) knyttet Forslag om en *Renteudligningsfond*, der tog Sigte paa en vis *Udjævning* af Landbrugets Rentebyrde efter de skiftende Konjunkturer: Hvis Landbrugets Forrentningsprocent for 1934—35 eller et følgende Regnskabsaar udgjorde *mindst 5*, skulde alle Ejere af Landbrugsejendomme — undtagen Statshusmænd med konjunkturbestemt Afgift til Staten — til Renteudligningsfonden svare $\frac{1}{2}$ Promille aarlig af Ejendomsskyldværdien for hver Promille, Forrentningsprocenten i det foregaaende Aar havde ligget over 4,5, dog aldrig over 1 pCt. i alt. De Landbrugere, som havde faaet den særlige Rentelettelse, skulde i en saadan gunstig Konjunkturperiode tillige yde et *Ekstrabidrag* paa Halvdelen af det fornævnte Bidrag, indtil den modtagne Rentelettelse maatte være tilbagebetalt; derved vilde de af Staten til Rentelettelse tilvejebragte Beløb efterhaanden under opadgaaende Konjunkturer vende tilbage til Fonden. Omvendt skulde der, naar Forrentningsprocenten gik ned *under 4*, af Fonden ydes den enkelte Landmand $\frac{1}{2}$ Promille af Ejendomsskyldværdien for hver Promille, hvormed Forrentningsprocenten laa under 4,5, dog aldrig over 1 pCt. i alt*). Afsnittets 2

*) I Bemærkningerne til Lovforslaget var som Eksempel paa Ordningens Virkninger under stærkt skiftende Vilkaar for Landbruget anført, hvorledes Forholdet vilde have stillet sig, hvis Ordningen havde virket i de siden 1917 forløbne 17 Aar. Det fremgik heraf, at Landbrugets Rentebyrde i Aarene 1921, 1925—28 og 1930—34 vilde have været lettet med ca. 40 Mill. Kr. aarlig, og der vilde endda have været en Reserve i Renteudligningsfonden paa ca. 210 Mill. Kr.

sidste Paragraffer gik ud paa en Rentelettelse med $\frac{1}{2}$ pCt. i 2 Aar for Bygherrer, der i 1923—26 havde faaet Laan af *Statsboligfonden* efter de herom givne Lovregler. Se herom de væsentlig enslydende Bestemmelser foran i Lovens §§ 9 og 10.

Afsnit III, *Moratoriebestemmelser*, var i alt væsentligt i Overensstemmelse med det tilsvarende Afsnit i Lovforslaget om Landbrugets Gældsforhold, saaledes som dette blev vedtaget af Folketinget (se Aarvog 1933—34, Side 400 og 413). Der var dog foretaget enkelte Ændringer, hvoraf fremhæves: I Bestemmelsen om Undtagelse fra eventuelt Moratorium var Hensynet til *ny Varegæld* m. m. forøget, idet Gæld, der ikke var 6 Maaneder gammel, undtoges fra Moratorium. For at modvirke Kapitalisering i Ejendomspriserne af den seneste Tids Konjunkturbedring optoges (i § 51) et begrænset *Forbud mod Pantsætning* af Landbrugsejendomme; i 5 Aar fra Lovens Ikrafttræden skulde der nemlig ikke — bortset fra Oprettelsen af nye Brug — uden Samtykke af Gældsudvalget kunne tinglyses viljesbestemt Pant i Landbrugsejendomme ud over Ejendomsskyldværdien med Tillæg af Værdien af Besætning og Inventar; hvis Samtykke nægtedes, kunde Sagen forelægges Landsudvalget til Afgørelse.

Afsnit IV, *Dækningsbestemmelser*. De af Lovforslaget foranledigede *Udgifter* faldt i 3 Grupper: Bidrag til Rentelettelse for Landbrugere (anslaet til i alt ca. 72 Mill. Kr.), Rentelettelse for Statsboligfondens Debitorer (ca. 0,8 Mill. Kr.) og Udgift til delvis Dækning af Gæld i Forbindelse med Moratorium. Medens den sidste Post paaregnedes dækket af Statskassens Andel i Konverteringsafgiften, indeholdt Forslaget til Dækning af de øvrige ca. 73 Mill. Kr., hvortil kom ca. 4 Mill. Kr. til Administration og Forrentning af Forskud, Bestemmelser om en *Afgift paa Aktieudbytte* og en *Tillægsformueskat*. Afgiften af Aktieudbyttet, der betragtedes som et nødvendigt Supplement til Lovforslagets Konverterings- og Rentelettelsesbestemmelser, fulgte ganske samme Linier som i Fjor, saaledes at der af et Udbytte paa ikke over 4 pCt. skulde svares 5 pCt., af et Udbytte paa over 4 pCt., men ikke over 6 pCt., skulde svares 7 pCt. og af et Udbytte paa over 6 pCt. af Aktiekapitalen 10 pCt. (se nærmere Aarbogen 1933—34, Side 408). Det aarlige Provenu var opgjort til 7,2 Mill. Kr., og Afgiften skulde gælde i 5 Aar. *Tillægsformueskatten* angik Personer, der i de 4 Skatteaar 1935—36—1938—39 ansattes til en skattepligtig Formue af mindst 30 000 Kr., og den kunde paalignes med ikke over 25 pCt. af den nuværende Formueskat; hvis bedre Konjunkturer maatte gøre Rentelettel-

sen mindre, kunde Tillæget formindskes eller helt bortfalde. Provenu: 7,8 Mill. Kr. aarlig, i alt 31,2 Mill. Kr. For det Tilfælde, at de af Lovforslaget foranledigede Udgifter skulde blive større end beregnet, var der endelig givet Finansministeren Bemyndigelse til at skaffe Dækning ved en forholdsmæssig *Forhøjelse af Indkomstskatten* i de 4 Skatteaar 1936-37—1939-40 (jfr. om en tilsvarende Bemyndigelse, der dog ogsaa tog Sigte paa Formueskatten, Aarbogen 1933—34, Side 409).

I et Slutningsafsnit med Straffe- og Overgangsbestemmelser blev det bl. a. foreslaaet at ophæve Krisefondslovens §§ 8—12 under Hensyn til de paagældende Bestemmelser Optagelse i ændret Form som en Del af Afsnit I (se foran).

Ved Lovforslagets I. Behandling i *Folketinget* anbefalede *Regeringspartiernes* Ordførere hurtig og velvillig Fremme. *Venstre* vilde støtte Konverteringens Gennemførelse, men denne burde fremmes, uden at Hensynet til de insolvente Debitorer knyttedes til som et uadskilleligt Led. Bestemmelserne om en Renteudligningsfond krævede nøje sagkyndig Prøvelse. Partiet nærde Betænelighed ved og stillede sig tvivlende over for Nødvendigheden af paa ny at røre ved Sparekasserenten. Hensigten mod en Ekstrabeskatning af Aktieselskaber kunde vel ikke umiddelbart afvises, men det vilde være en retfærdigere Ordning, om en Ekstrabeskatning ramte de Virksomheder, der fortrinsvis havde Fordelen af øget Toldbeskyttelse og Valutabestemmelser. — De *Konservative* kunde ligeledes godkende Hovedplanen i Konverteringen. Derimod afviste de Forslagene om tvungen Nedsættelse af Indlaansrenten, Rentetilskuddet og Dækningsbestemmelserne. Forslaget om konjunkturbestemte Laan fandt de ikke tilstrækkeligt forberedt, og Moratorieordningen var ikke underbygget med fornødent statistisk Materiale. — *Retsforbundet* kunde ikke støtte Lovforslaget i den foreliggende Skikkelse, medens *Det frie Folkeparti* ikke vilde modsætte sig det, selv om man langt fra fandt det omfattende og dybtgaaende nok.

I første Halvdel af December naaede *Folketingets Udvalg* til en foreløbig Afslutning af Forhandlingerne om Lovforslagets Afsnit I, Konverterings- og Rentebestemmelser. Der var da opnaaet Enighed mellem de 4 store Partier om et Konverteringsforslag (se Bilag 5 til Folketingsudvalgets Betænkning) og om Gennemførelse ved særlig Lov af Forslagets Forbud mod Udførsel af dobbeltmøntede Kreditforeningsobligationer og Udsættelse med Henstandsnydelsers Afvikling samt tillige af Ændringer i Konverteringsafgiften

(se Nr. 31). Angaaende *Rentespørgsmaalet* kunde alle Partier tiltræde en vis Forlængelse af Maksimal-Rentebestemmelserne i Krisefondslovens § 8*), men medens Regeringspartierne gav deres Tilslutning til Forslaget om en eventuel *yderligere* Nedsættelse for fremtidige Indskud og for Indskud efter 31. August 1934, vilde Venstre kun gaa med til en yderligere Nedsættelse »for nye Indskud af en saadan Størrelse, at de kan have Betydning for Konverteringens Gennemførelse«, og kun, hvis Ministeren efter Forhandling med Banker og Sparekasser fik Tilslutning af et Rigsdagsudvalg paa 4 Medlemmer, repræsenterende hvert af de udvalgsberettigede Partier, og de Konservative tog bestemt Afstand fra begge Forslag om en yderligere Nedsættelse af Indlaansrenten.

Paa det saaledes foreliggende Grundlag optog Regeringen *Forhandlingerne med Bankerne* om Dannelsen af et Finanskonsortium til Konverteringens Gennemførelse; thi medens den finansielle Basis for det i sidste Samling foreliggende Forslag om Landbrugets Gældsforhold paaregnedes sikret *inden* Lovforslagets Fremsættelse, ønskede Regeringen, efter at dette Forslag var strandet, Klarhed over, om et brugbart Grundlag for Konverteringen vilde kunne faa tilstrækkelig Tilslutning i Rigsdagen, inden man søgte et saadant Finanskonsortium dannet, og kun Nationalbanken havde derfor været bekendt med Regeringens Forslag af 6. November 1934. Det viste sig nu, at *Bankerne* indtrængende fraraadede en samlet Konvertering af i alt ca. 2½ Milliard Kr. Obligationer og ikke saa sig i Stand til at støtte denne Plan, særlig paa Grund af den med Planens Gennemførelse forbundne overordentlige Garanti-forpligtelse**); selv om en samlet Konvertering blev underbygget ved en Sænkning af det gældende Renteniveau for Indlaan, vilde Bankernes Betæneligheder dog ikke bort-

*) Det hedder herom i en Udskrift af Udvalgets Protokol (Bilag 4 a.) »... indtil Konverteringen er gennemført, dog ikke længere end til Udgangen af 1936«. Men efter de Konservatives Særudtalelse til Protokollen (Bilag 4 b.) var Partiet kun villigt til at forlænge Paragraffen i et Aar, og efter Venstres Særudtalelse (Bilag 4 c.) skulde Paragraffens Rentesatser kun opretholdes indtil Udgangen af 1935.

***) Se herom og om Bankernes Stilling i det hele Skrivelse til Statsministeren af 21. Januar 1935 fra De danske Provisbankers Forening, Københavnske Bankers Forening af 1920, Privatbanken, Landmandsbanken og Handelsbanken (Bilag 7 til Folketingsudvalgets Betænkning).

elimineres. Derimod samledes Bankernes Repræsentanter om en Plan, der gik ud paa en *trinvis Konvertering*, saaledes at man begyndte med de mest konverteringsmodne Obligationer, særlig Bykreditforeningernes, til et Beløb af næsten 700 Mill. Kr., samtidig med at den frivillige Konvertering af Landkreditforeningernes Obligationer (Røstbeløb henvend 1 100 Mill. Kr.) ventedes genoptaget paa Grundlag af Loven af 16. December 1933. Finansieringen skulde ske ved Belaaning i Nationalbanken af de 4 pCt.'s Obligationer, der ikke kunde afsættes, til Maksimal-Diskonto $2\frac{1}{2}$ pCt., hvoraf $1\frac{1}{2}$ pCt. skulde anvendes forlods til Dækning af Konsortiets eventuelle Tab.

Det var Bankernes Forudsætning, at Planen fik Tilslutning fra saa godt som alle Landets Pengeinstitutter, og den 10. Januar blev den forelagt for Sparekassernes Forretningsudvalg. *Sparekasserne* fandt imidlertid*), at deres Medvirken ved Dannelsen af det foreslaaede Garanti-Konsortium, hvad enten den skete direkte eller i Form af Undergarantier, var stridende mod Sparekasselovens § 1, Stykke 2, og Sparekasserne kunde dels under Hensyn hertil, dels under Hensyn til Sparekasse-Institutternes almindelige Stilling i Samfundet som Modtagere og Forvaltere af Landets Sparemidler ikke finde det forsvarligt, at Sparekasserne — selv efter en Ændring af Sparekasseloven — blev tvunget ind i Forretninger af denne Art. Derimod vilde Sparekasserne, selv om Konverteringsplanen først og fremmest tog Sigte paa By-Obligationer, uden at der var Sikkerhed for, at man vilde kunne naa til en Konvertering af Landkreditforeningslaan, støtte Konverteringsbestræbelserne gennem Overtagelse af Obligationer fra Konverteringsfonden for en væsentlig Del af det Beløb, hvormed Sparekassernes Indskud maatte blive forøget i Konverteringsperioden. Saa-danne Opkøb vilde dog efter Bankernes Opfattelse ikke være nogen Støtte.

Endvidere betragtede Bankerne det som en Selvfølge, at der, hvis et Konsortium var kommet i Stand, »af dette maatte tilkendes visse Forudsætninger til Lovgivningsmagten og Regeringen, bl. a. af valutamæssig og pengepolitisk Natur«, men som Sagen laa, efter at Sparekassernes Repræsentanter havde vedtaget ikke at kunne indtræde som Deltagere i Konverteringskonsortiet, ansaa de det for nytteløst at gaa nærmere ind paa disse Forhold.

*) Se Skrivelse fra Fællesrepræsentationen for De danske Sparekasser til Statsministeren, aftrykt som Bilag 6 til Folketingsudvalgets Betænkning.

Bankernes Skrivelse til Statsministeren sluttede med, at deres Forhandlere, saaledes som Forholdene havde udviklet sig, ikke saa nogen Udvej til paa det foreliggende Grundlag at forme et Forslag til Sagens heldige Løsning.

Den 22. Februar afgav *Folketingets Udvalg Betænkning*. Heri udtalte et *Flertal (Regeringspartierne)* som sin Opfattelse af Aarsagen til, at Konverteringsplanen var strandet, at Oppositionspartierne trods Handelsministerens og Indenrigsministerens gentagne Advarsler bestemt havde modsat sig den foreslaaede Bemyndigelse til *yderligere Nedsættelse af Indlaansrenten*. Nu var det gaaet, som Ministrene havde befrygtet: at Bankerne ikke paa det givne Grundlag vilde paatage sig Garantiforpligtelsen, medmindre de havde Sparekasserne med, og Sparekasserne nægtede kategorisk at deltage i nogen Art af Garantiforpligtelse, idet de hævdede, at det vilde være i Strid med Sparekasseloven. Dette sidste bestred Flertallet under Henvisning til »Bikuben«'s Tilsagn under Sommerens Konverteringsforhandlinger om at ville deltage i et Garantikonsortium, men Sparekassernes Nægtelse paa dette Punkt havde nu afskaaret alle yderligere Forhandlingsmuligheder, hvad Flertallet dybt beklagede.

Venstre-Mindretallet saa derimod den dybere liggende Grund til, at Konverteringen ikke allerede var gennemført, i »Regeringens vaklende og ubeslutsomme Rentepolitik gennem de sidste Par Aar og dens idelige Tilbøjelighed til at blande uvedkommende Ting sammen med Konverteringen og forlange det hele gennemført under eet, eller ogsaa lade det alt sammen falde — det gode med det daarlige«. Da Krisefonden efter Gennemførelsen af Loven af 1. Maj 1933 snarest muligt skulde være traadt i Virksomhed til Styrkelse af Obligationskurserne, nølede Regeringen, og Regeringsforslaget af 19. September 1933 om Tvangskonvertering, Rentetilskud til visse Landbrugere og ekstra Skat paa Renteindtægt havde virket hemmende og hindrende. Først ved Gennemførelsen af Konverteringsloven af 16. December 1933 var der kommet Gang i Arbejdet inden for 6 Landkreditforeninger, men i August 1934 standsede Nationalbanken Konverteringsarbejdet. I Gældssaneringsforslaget af 27. Juni 1934 var »Konverteringen paa ny kædet uløseligt sammen med Rentetilskud til de særlig gældbundne og andre Konverteringen uvedkommende Ting«, hvorfor Forslaget faldt ved den endelige Afstemning, og det foreliggende Forslag fremtraadte i lignende Klædebon: Konverteringen hæftet sammen med Renteudligningskassen, Moratoriebestemmelser og Dækningsregler, fremsat under eet og krævet behandlet under eet. — Mindretallet, som fra første Færd

havde tilkendegivet, at det gerne gik med i Arbejdet til Konverteringens Fremme, havde ønsket Konverteringsafsnittet udskilt og behandlet for sig, men først efter længere Tids Forhandling i Udvalget var Ministeren og Regeringspartierne gaaet med hertil. Endvidere havde Mindretallet foreslaaet, at Forslaget gjordes færdigt til Betænkningss Afgivelse og saa blev holdt tilbage, medens Regeringens Forhandlinger med Bankerne om Finansieringen stod paa; derimod havde Regeringspartierne ønsket Forslaget vedtaget i begge Ting, inden Forhandlingen med Bankerne paabegyndtes, men de havde dog omsider opgivet dette Standpunkt. — Mindretallet gjorde dernæst udførligt Rede for det Grundlag, hvorpaa Regeringen »paa en enig Rigsdags Vegne« optog Forhandling med Bankerne, og for Bankernes og Sparekassernes Synspunkter (se herom foran) og føjede dertil nogle Bemærkninger om, at Ministeriet ikke havde forsøgt en alvorlig Mægling mellem de to Slags Pengeinstitutter, idet ingen af Ministrene havde udbedt sig den skriftligt udformede Plan, Bankerne forelagde Sparekasserne til Forhandling. Derimod havde Medlemmer af Regeringen ganske urigtigt udpeget Sparekasserne og Venstre som Konverteringsplanens Banemænd, skønt Sagen ikke vilde have været i Orden, selv om Sparekasserne havde tiltraadt Bankernes Plan, da man næppe kunde tænke sig, at Regering eller Rigsdag vilde kunne acceptere Planens »valutamæssige og pengepolitiske Betingelser«. — Efter at det af de 4 Partier tiltraadte Forslag nu var opgivet, havde Mindretallet udtalt Ønske om, at der blev truffet en Ordning angaaende den givne Henstand med de halvaarlige Terminsydelser, og at det blev forsøgt at sætte Konverteringen efter 16. December 1933-Loven i Gang paa ny, men medens det af Indenrigsministeren og Flertallet stillede Ændringsforslag maatte siges at være tilfredsstillende paa det første Omraade, var der ikke meget til Fremme af Konverteringens Genoptagelse, og Regeringen havde stillet sig afvisende baade over for at sætte Midler ind derpaa og — af skatte-tekniske Hensyn — over for den af Mindretallet fremsatte Tanke om at nedsætte Statsskatten for de 4 pCt.'s Obligationer, hvad der formentlig vilde have muliggjort en Konvertering som den, der blev afbrudt sidste Sommer.

Det konservative Mindretal indledte sin Betænkning med at udtale, at Partiet paa ethvert Stadium af Konverteringsforhandlingerne uden at overdrive Betydningen af en Konverterings Gennemførelse »stærkt og loyalt havde medvirket til Fremme af forstandige Foranstaltninger, som kunde underbygge den Konvertering, som man fra saa mange Sider lægger stor Vægt paa«. Mindretallet beklagede derfor i høj Grad, at Regeringen havde gjort Vanskelig-

hederne for en Konvertering »overordentlig omfattende ved til Konverteringsafsnittet at hæfte Bestemmelser om Renteudligningsfond, Moratorium og Skat, Bestemmelser, om hvilke man maatte vide, at de var fuldstændig uacceptable for Mindretallets Parti«. — Mindretallet havde under Udvalgsforhandlingerne ønsket Oplysninger af Indenrigsministeren om, hvorledes den paatænkte Konverteringsplan skulde se ud, ligesom det havde ønsket Besked om, hvorledes Nationalbanken overhovedet kunde medvirke til en Konvertering, naar henses til Bankens oktrojmæssige Pligt til ikke at binde sig ved Laan ud over 6 Maaneder; men Ministeren havde været afvisende med Hensyn til at give Svar paa begge Spørgsmaal og hævdet som sit Synspunkt, at Pengeinstitutterne ikke atter vilde ind i en lignende Situation som i sidste Samling, men først og fremmest vilde have Besked om, hvad Rigsdagen vilde gaa med til. Mindretallets Ønske om en Standsning af Forhandlingerne for at komme til Klarhed over, paa hvilket Grundlag det vilde være muligt at slutte en Overenskomst med Pengeinstitutterne, var saaledes ikke blevet opfyldt, og naar det nu havde vist sig, at Regeringen ikke kunde faa dem med til en Konvertering, maatte Ansvar for at have bragt Rigsdagens fire udvalgsberettigede Partier i den Situation, at Regering og Rigsdag var enige om en Lovgivning, som Ministeriet savnede Mulighed for at gennemføre, med sin fulde Vægt falde paa Indenrigsministeren, som efter Mindretallets Anskuelse ikke havde forstaaet at drage den naturlige parlamentariske Konsekvens af den Stilling, han havde ført Rigsdagen ud i. — I den foreliggende Situation gjaldt det om at skabe Ro omkring Obligationskurserne, men de Forslag angaaende Renten, som først et andet Mindretal, derefter Regeringen havde stillet, vilde have den skadeligste økonomiske Virkning. Desuden maatte man søge at komme de Landmænd til Hjælp, som havde faaet Henstand, og som nu vilde være overordentlig vanskeligt stillede, hvis en Ordning ikke blev truffet. Flertallets Forslag i saa Henseende kunde Mindretallet tiltræde. — Sluttelig fremhævede Mindretallet, at en varig Skattelettelse, en Kornordning, der gjorde Korn dyrkning rentabel, og en begrænset Prishævningspolitik fortsat var Landbrugets selvfølgelige Krav.

Partierne tog herefter følgende Stilling til Lovforslagets forskellige Afsnit:

Regeringspartierne foreslog i Forstaaelse med Indenrigsministeren at erstatte *Konverteringsafsnittet* med en Række Bestemmelser, der havde Titelen »Laan til Dækning af Henstandsnydelser i Kreditforeninger m. m.«, og som tog Sigte paa dels at afbøde de Vanskeligheder, der kunde op-

staa for Laantagere med Henstandslaan, dels at indvirke gunstigt paa 4 pCt.'s Obligationernes Kursniveau. Angaaende Vilkaarene for Afvikling af Henstandslaan og visse Renterestancer, §§ 1—4, hvorom alle Partier var enige, henvises til foranstaaende Gengivelse af de væsentlig tilsvarende Bestemmelser i Lovens §§ 5—7 samt § 4. — Flertalsforslagets § 5 opretholdt, dog med betydningsfulde Undtagelser, Regeringsforslagets Begrænsning af Adgangen til *Forøgelse af bestaaende Pantegæld*, men skønt disse Undtagelser betød en Imødekommen af Venstres Krav, kunde Partiet ikke anbefale Paragraffen, naar den var løsrevet fra en samlet Konvertering, men foreslog sammen med de Konservative, at den skulde udgaa. Derimod vilde Venstre støtte Flertalsforslagets § 6, som gav en Skyldner Ret til *Opsigelse af højtforrentede uopsigelige private Prioritetslaan*, hvis Laan-giveren ikke vilde gaa ind paa en Nedsættelse af Renten til 4 pCt. for den Del af Laanet, der havde Pant inden for 75 pCt. af Ejendomsskylden, 4½ pCt. for Resten; Venstre ønskede dog Opsigelsesretten tidsbegrænset til December Termin 1935. De Konservative foreslog ogsaa denne Paragraf udeladt. (Se nærmere den vedtagne Lovs § 8, hvor Rentegrænserne efter en Ændring i Landstinget blev henholdsvis 4½ og 5). — I § 7 foreslog Flertallet optaget et Paabud til Bestyrere af *Legater, Stiftelser og Fonds* om ved Anbringelse af Midler i Kreditforeningsobligationer kun at købe Obligationer med en nominal Rente af højst 4 pCt. Skønt Venstre ansaa Bestemmelsen for ret overflødig, da den endnu gældende Konverteringslov af 16. December 1933 gik videre end Forslaget, fandt Partiet ikke Grund til at slette Paragraffen, hvad derimod de Konservative foreslog. — § 8 gentog Regeringsforslagets § 7 om Bemyndigelse til Standsning af *Hypotekforeningernes* 5 pCt.'s Udlaan og om eventuel *Nedsættelse af Renten af Laan i Landhypotekforeningerne* med ½ pCt. p. a., men til Gængæld Forhøjelse af Reservefondsbidraget med indtil ½ pCt. halvaarlig; medens Regeringsforslaget krævede Indsigelse af mindst 40 pCt. af Obligationsejerne til disse Ændringers Forkastelse, var denne Procentdel dog nu nedsat til 35. Efter Venstres Møning var Forslaget, løsrevet fra Konvertering af Kreditforeningslaanene, mindre konsekvent, men Partiet vilde dog ikke — i Modsætning til de Konservative — modsætte sig Paragraffen. — Fra alle Sider gav man Tilslutning til Flertalsforslagets § 9, der stillede indtil ½ Mill. Kr. af *Konverteringsafgiften* til Raadighed til Styrkelse af Reservefondene i de Kreditforeninger, hvis Obligationer er *dobbeltmontede*; endvidere til §§ 10 og 11 om Nedsættelse af Renten af *Statsobligationslaan* (jfr. Lovens §§ 9 og 10).

Det *konservative Mindretal* stillede et Ændringsforslag om *Ophævelse af Konverteringsafgiften*. Ogsaa Venstre ønskede Afgiften væsentlig nedsat eller ophævet, og da Spørgsmaalet ikke var naaet frem til Behandling i Udvalget, og man ikke kendte Ministerens Stilling dertil, vilde Partiet for at bidrage til Afklaring heraf under Sagens videre Gang gennem Rigsdagen stemme for Ændringsforslaget.

De til Konverteringsafsnittet knyttede Bestemmelser om *Indlaansrenten* foreslog *Flertalspartierne* erstattet med en Paragraf, i hvis 1. Stykke Krisefondslovens Rentebestemmelser var forlænget til *Udgangen af December 1936*, og hvis 2. Stykke *begrænsede Bankernes Dividende* for 1935 og 1936 til $5\frac{1}{2}$ pCt.; Overskud herudover skulde, naar fornødne Afskrivninger og Hensættelser havde fundet Sted, anvendes til *yderligere Nedsættelse af Udlaansrenten*, i første Række for Laan, for hvilke Renten havde oversteget 5 pCt. *Venstre* kunde ikke anbefale at opretholde de nævnte Rentebestemmelser til *Udgangen af 1936*; *Tvangsnedsættelsen af Indlaansrenten* havde altid som *Forudsætning* haft en *Konvertering af de højtforrentede Kreditforeningsobligationer*, og skønt *Mulighederne for en Genoptagelse af Konverteringen efter Loven af 16. December 1933* maatte forekomme *Mindretallet* yderst beskedne, var det dog villigt til — ud fra den Betragtning, at *Konverteringen* skulde have en helt igennem fair Chance — at forlænge *Rentebestemmelserne til December Termin 1935*. *Flertalsforslagets* 2. Stykke afviste *Mindretallet*, da det syntes at tilsigte en *Socialisering af Landets Pengeinstitutter* og ikke havde nogen Relation til den lovbundne *Indlaansrente* gennem en tilsvarende fastlagt *Højde af Udlaansrenten*. I Stedet for foreslog *Mindretallet*, at den effektive *Udlaansrente* indtil *December Termin 1935* ikke maatte overstige $5\frac{1}{2}$ pCt.; hvor særlige Forhold begrundede det, kunde *Ministeren* dog gøre *Undtagelse* herfra ved at fastsætte *Udlaansrenten* til $\frac{1}{2}$ pCt. over højeste *Indlaansrente* i paagældende *Pengeinstitut* med *Tillæg af den Procentsats*, som *Administrationsudgifterne* havde udgjort i det foregaaende *Røgnskabsaar*. — Det *konservative Mindretal* tog, som nævnt, skarp *Afstand* fra begge de omtalte *Forslag* og betegnede det som *fuldkommen ansvarsløst af Regeringen at fremsætte et saadant Renteforslag*.

Afsnit II, *Renteudligningsfonden*, foreslog *Regeringspartierne* vedtaget med nogle rent formelle Ændringer. *Venstre* og *Konservative* foreslog *Afsnittet* udeladt, *Venstre* med den *Motivering*, at det var »et dilettantisk Forsøg paa at løse Problemet om den konjunkturbestemte Rente«, var »uoverskueligt i sin økonomiske Konsekvens« og indeholdt »aaabnbare Urimeligheder, hvad praktisk Brugbarhed angaar«;

Problemet »konjunkturbestemt Rente« var i øvrigt af saa principiel Karakter og økonomisk Rækkevidde, at et Forslag herom rettelig burde undersøges af særlige sagkyndige (f. Eks. Realkreditkommissionen).

Til Afsnit III, *Moratoriebestemmelser*, stillede *Venstre* nogle Ændringsforslag, som i Hovedsagen faldt sammen med Ændringsforslag, Partiet havde stillet i sidste Samling enten i Folketinget eller i Landstinget. Dette gjaldt saaledes Forslag om en mere formaalstjenlig *Sammensætning og Valgmaade for Gældsudvalgene og Landsudvalget* og Fastlæggelse af sidstnævntes Opgave med det Formaal at tilvejebringe en ensartet Behandlingsmaade (se Aarvog 1933—34, Side 419, Litra c.), og det gjaldt et Forslag, der tilsigtede at skaffe Klarhed over, om en eventuel *Køber virkelig var i Besiddelse af den fornødne Kapital*, samt at opnaa, at Ejeren, hvis han havde Betingelser derfor, fik Adgang til at fortsætte Driften (se samme Aarvog, Side 420, Litra d.); endvidere et Forslag om *Forhøjelse af Grænsen for Statens Laan* til Indfrielse af privilegerede Krav eller Renterestancer fra 1 000 til 3 000 Kr., om eventuel Afdragsfrihed i Moratorietiden og derefter en Afdragsperiode paa indtil 10 Aar, desuden Henstand med Renterne i indtil 3 Aar (se samme Aarvog, Side 433). Ogsaa med Hensyn til den endelige *Afvikling ved Moratorietidens Udløb* foreslog *Venstre* en Ændring, der formentlig vilde skabe en retfærdigere Ordning og en mere praktisk anvendelig Form end Lovforslaget. — *Regeringspartierne*, som ansaa det for meget vigtigt, at *Moratoriebestemmelserne* gennemførtes af Hensyn til Landbrugets sekundære Prioriteter, kunde ikke tiltræde disse Ændringsforslag, de *Konservative* ønskede hele Afsnittet udeladt.

Dækningsbestemmelserne i Afsnit IV vilde efter de af *Venstre* foreslaaede Ændringer ikke længer være paakrævede, og *Venstre* foreslog sammen med de *Konservative*, at Afsnittet bortfaldt. *Regeringspartierne* stillede — for at imødekomme et af *Venstre* udtalt Ønske — et Ændringsforslag, hvorefter *Aktieafgiften* skulde svares af Udbyttet for en sammenhængende Periode af 5 Driftsaar og beregnes efter følgende mere graduerede Skala:

Af Aarsudbyttets første	3 pCt. svares....	3 pCt. i Afgift
· — næste	2 — —	4 — - —
· — —	2 — — —	5 — - —
· — —	3 — — —	7 — - —
· — —	5 — — —	10 — - —
· — —	5 — — —	15 — - —
· — —	overskydende Procenter	
	svares.....	20 — - —

Hvis det for det paagældende Regnskabsaar udbetalte Udbyttebeløb maatte overstige Gennemsnittet af de for Selskabets 2 sidste senest den 31. December 1932 afsluttede Regnskabsaar udbetalte Udbyttebeløb, skulde der *desuden* svares en Afgift af 10 pCt. af det saaledes fremkomne *Merudbytte*.

Under Sagens 2. *Behandling* fremsatte Hasle (K. F.) følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget fastslaar, at Indenrigsminister Dahlgard har knyttet sin parlamentariske Skæbne til en Konverteringsplan, som han har vundet et Folketingsudvalgs enstemmige Tilslutning til, uden at have haft Sikkerhed for dens praktiske Gennemførlighed, udtaler Tinget sin Mistillid til ham som fortsat Leder af Indenrigsministeriet og gaar derefter over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Statsministeren udtalte i den Anledning, at han og Ministeriet følte sig solidarisk med Indenrigsministeren. Han haabede ikke, at det skulde blive en parlamentarisk knæsat Adfærd, naar »et Udvalg faar presset en Minister til at forsøge, om en Ting kan gennemføres paa en af Udvalget ønsket Maade, og Ministeren derefter undersøger det og faar et Afslag hos dem, som man sender ham ud at undersøge hos«, at da dette samme Udvalg skulde kunne møde Ministeren med den dybeste Mistillid, og at »den Mand, som virkelig fik Afslag, da han gik til Pengeinstitutterne paa Rigsdagens Anmodning, daarligt udstyret med Midler til Forhandling, men som dog gik, fordi man ønskede det«, skulde »stemples her i Tinget som en uværdig Person til at bestride Indenrigsministeriets Arbejde«.

Siegfredsen og Thomsen (F. F.) foreslog en *motiveret Dagsorden*, ifølge hvilken Folketinget tog Konverteringens foreløbige Stranding til Efterretning og opfordrede Regeringen til, enten gennem valutariske Foranstaltninger, en Afgift paa Valutaattester eller paa Grundlag af L. S.s Landbrugsplan, at fremsætte Forslag, der kunde betinge Produktionspris for Landbrugsvarer.

En tredje *Paastand paa Overgang til Dagsordenen* blev fremsat af *Aksel Larsen* (D. K.). Det udtaltes heri, at Strandingen af Konverteringsplanen havde bekræftet, »at det er Finanskapitalen og Bankerne, der bestemmer, hvad der maa blive Lov her i Landet, hvilket i øvrigt ogsaa fremgaar klart af den for Overklassen gavnlige og for den arbejdende og forbrugende Befolkning skadelige Krisepolitik, der er gennemført«. Der bredte sig — hed det videre — som Følge heraf en stadig stigende Utilfredshed i Befolkningen med

Regeringens og Rigsdagens Virksomhed, saaledes at ethvert Grundlag, der maatte kunne udledes af Efteraarsvalget 1932, var forrykket, og Tinget opfordrede derfor Regeringen til snarest gennem Opløsning af Folketinget og Udskrivning af Nyvalg at give Vælgerne Lejlighed til at sige deres Mening.

Ved *Afstemningen* forkastedes Hasles Dagsorden, der fik Tilslutning af Venstre, med 72 Stemmer mod 52. Aksel Larsens forkastedes med 123 Stemmer mod 1 og Siegfredsens og Thomsens med 96 Stemmer mod 3. I øvrigt vedtoges de af Flertallet stillede Ændringsforslag, medens Mindretallenes forkastedes.

Til 3. *Behandling* stilledes et Par Ændringsforslag, ifølge hvilke Udgifterne ved Moratorieordningen skulde afholdes af de Indtægter, der maatte indgaa i Henhold til de almindelige Dækningsregler i Afsnit IV. Efter at disse var vedtaget, førtes en kort Forhandling om Lovforslaget som Helhed. Herunder erklærede Clausager, at *Venstre* vilde forholde sig afventende og undlade at stemme »for om muligt at redde en Ordning for de Skyldnere, der er i Vanskelighed med deres Henstandsbeløb, for at faa prøvet alle Muligheder for Genoptagelse af den frivillige Konvertering efter Loven af 16. December 1933 og for om muligt at faa Gældsordningen affattet paa en for os tilfredsstillende Maade«. Derimod vilde de *Konservative*, som mente, at der ikke længer var Muligheder for nogen Konvertering, og som derfor ønskede Sagen afsluttet, tilkendegive dette ved at stemme imod. Lovforslaget vedtoges herefter med 69 Stemmer mod 20, medens 25 hverken stemte for eller imod, og oversendtes til Landstinget med Titelen: *Forslag til Lov om Afdrags- og Rentelempelser, Renteudligningsfond samt andre Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld.*

Ved 1. *Behandling* i *Landstinget* var ikke mindst Spørgsmaalet om den Ulighed, der, efter at Konverteringsplanen var strandet, vilde opstaa mellem de Landmænd, som havde naaet at faa konverteret, og de, som ikke havde opnaaet en tilsvarende Lettelse, Gønstand for Drøftelse, og da Sagen var gaaet i Udvalg, blev der optaget Forhandlinger mellem paa den ene Side Statsministeren og Indenrigsministeren, paa den anden Side Venstres Formand, Dr. Krag, og dets Ordfører i Sagen, Landstingsmand Hauch, om, hvorledes denne Ulighed vilde kunne afbødes. Resultatet af disse Samtaler, der ved 2. *Behandling* (L. F. Sp. 1440 f.) blev meddelt af Udvalgets Ordfører, Hauch, blev i Udvalget refereret af Indenrigsministeren og derefter i Ændringsforslags Form tilstillet Udvalgets Medlemmer. Da Sagen kom til *Behandling* i *Partierne*, viste det sig imidlertid, at *Venstre*

ønskede Ændringer i de aftalte Hovedretningslinier, og medens Regeringspartierne ikke kunde tiltræde det saaledes ændrede Grundlag, var de Konservative villige til at medvirke til Gennemførelsen af en Lov paa dette Grundlag, naar »Venstre vilde forpligte sig til ikke at forlænge Renteloven, før den var løbet ud [15. Juli] og man havde haft Lejlighed til at se de Virkninger, som herved maatte opstaa«.) Der dannedes saaledes et *Flertal*, bestaaende af Venstre og Konservative, som i Erkendelse af den Betydning, det vilde have, at Forhandlingerne fik positivt Udfald, gjorde fælles Indstilling om en Nyaffattelse af Lovforslaget med samme Titel og i Hovedsagen med samme Opbygning og Indhold som den endelige Lov (se foran), og et *Mindretal* (Socialdemokrater og Radikale Venstre), som stillede en Række Underændringsforslag med det Formaal at give Loven et Indhold, der svarede til Resultatet af Forhandlingerne mellem Regeringen og Venstres Repræsentanter.

Flertallet udtalte i Betænkningen, at det for at bøde paa den Ulighed mellem Debitorer, der var opstaaet ved, at nogle havde faaet konverteret, andre lige saa berettigede ikke, havde ønsket, at der blev givet en almindelig midlertidig *Lettelse i den aarlige Ydelse* for dem af sidstnævnte Gruppe, som begærede dette, paa 0,8 pCt. af Hovedstolen; da Indbetaling af de Afdrag, hvorfor Debitor for Tiden blev fritaget, samt den eventuelle Statsandel deri først skulde finde Sted ved Gældsperiodens Slutning og med ca. en Termins Ydelse, vilde Hjælpen i den nærværende for Landbrugserhvervet økonomisk trange Tid være værdifuld. *Flertallet* tillagde det ogsaa megen Betydning, at der for *Hensandsgældens* Vedkommende blev tilvejebragt en *Afviklingsordning* som den foreslaaede. Naar *Flertallet* i sit Ændringsforslag *ikke havde medoptaget* §§ 5, 7, 8 og 9 i det fra Folketinget oversendte Forslag og havde foreslaaet § 6 ændret (se om Indholdet af disse Paragraffer foran Side 102 under Omtalen af de i Folketinget foretagne Ændringer), var Grunden den, at de paagældende Bestemmelser — efter at enhver Mulighed for en almindelig Rentesækning gennem Konvertering var forskertset — maatte siges at være uden Betydning og Rimelighed. — Angaaende *Maksimalindlaansrenten* i Banker og Sparekasser gjorde *Flertallet* gældende, at den var gennemført som Basis for en almindelig Konvertering, og da Muligheden herfor nu var opgivet og udelukket, kunde man af Hensyn til Opretholdelse af Sparekassernes Likviditet og af Hensyn til de mange Tusinde Smaaspareres økonomiske Velfærd ikke opretholde denne

*) Citat af Ordførerens Tale ved 2. Behandling L. F. Sp. 1449.

Lovgivning. Flertallet foreslog derfor, at Forlængelsen af Rentelovens Gyldighed ophørte den 15. Juli 1935, og knyttede hertil i Betænkningen følgende Bemærkning: »Man gaar ud fra og tror med Sikkerhed at vide, at der efter den nævnte Dato fra de paagældende Institutioners Side vil blive ført en Rentepolitik over for Indskydere og Laantagere, som i Betragtning af det fuldkomne Skibbrud, som Bestræbelserne for almindelig Rentereduktion gennem Konvertering har lidt, er fuldt forsvarlig.« — Sluttelig udtalte Flertallet sin Beredvillighed til at medvirke ved Løsningen af de vanskelige økonomiske Problemer, som vilde kunne opstaa for Kreditinstitutioner med *dobbeltmøntede Obligationer*.

Venstres Medlemmer af Flertallet beklagede meget, at det for at vinde de forannævnte Resultater havde været nødvendigt midlertidigt at opgive at stille Forslag om Gennemførelse af en almindelig *Moratorie- og Saneringsordning* for Landbruget. Da en saadan Lovgivning maatte anses for nødvendig for at naa til en rimelig Ordning af Ejendomsforhold og Gældsforhold i Landbruget, nærrede de dog den sikre Forventning, at der blev givet Anledning til at genoptage Forhandlinger om en hertil sigtende Lovgivning. — De samme Medlemmer erklærede tillige, at de var villige til at medvirke ved Gennemførelse af en Lovgivning om *Hypotekforeningernes Forhold*.

Ogsaa *Det konservative Folkepartis* Medlemmer af Flertallet fremsatte en Udtalelse om de nysnævnte to Spørgsmaal. Skønt *Moratoriebestemmelsernes* Bortfald efter deres Mening ikke vilde medføre Vanskeligheder, men tværtimod var »Forudsætningen for den naturlige Tilpasning, som er nødvendig for Landbrugets Sanering«, havde de dog erklæret sig villige til at deltage i eventuelle Overvejelser angaaende en revideret *Moratorieordning*. Ligeledes vilde de om fornødent forhandle om *Landhypotekforeningernes Forhold*, men de kunde ikke gaa med til en Tvangsnedskrivning af Renten.

Udvalgets *Mindretal* (Socialdemokrater og Radikale) gav sin Tilslutning til det fra Folketinget oversendte Forslag, der med sine Bestemmelser om Afvikling af Henstandslaan, om Rentetilskud og Renteudligningsfond, Nedsættelse af Ind- og Udlaansrenten, Begrænsning af Landbrugets Gældsstiftelse, Adgang til Opsigelse af højtforrentede private Laan og *Moratorieordning* formentlig vilde betyde en virksomhedsfuld Hjælp i Landbrugets Gældskrise, og der syntes *Mindretallet* at være al Grund til at fremskaffe de dertil nødvendige Midler ved en Beskatning, der først og fremmest ramte »de store og ikke mindst under de nuværende Forhold samfundsøkonomisk set lidet begrundede Aktieudbytter«. *Mindretallet* tillagde det afgørende Betydning, at den i Landbrugets og

Erhvervslivets Forhold dybt indgribende *Rentesænkning* blev videreført og yderligere befæstet, og beklagede derfor i højeste Grad, at Flertallet nu vilde »give Rentesænkningen Dødsstødet« gennem Forslaget om, at Krisefondslovens Bestemmelser om Indlaansrenten skulde bortfalde 15. Juli 1935. — Mindretallet kom derefter ind paa en Omtale af *Forhandlingerne mellem Medlemmer af Regeringen og Repræsentanter for Venstre* om en Lettelse af de aarlige Ydelser for den ikke konverterede Gæld i Ejendomme paa Landet. Det anførte, at Indenrigsministeren i et Samraad den 28. Marts havde gjort Rede for Resultatet af disse Forhandlinger, og at Udvalgets Medlemmer et Par Dage senere havde faaet tilsendt de paa Grundlag heraf udformede Ændringsforslag, hvortil var føjet en Bemærkning om, at de til Dækning af Forstrækningerne fra Statskassen nødvendige Beløb i den paagældende treaarige Periode skulde tilvejebringes dels ved en Afgift af Udbytte af Aktier, dels ved et Tillæg til Formueskatten. Venstres Ændringsforslag af 25. April viste imidlertid, at Partiet helt »havde tilsidesat de som Resultat af fornævnte Forhandlinger fremkomne Forslag«, og Venstre havde derefter sammen med de Konservative stillet Forslag om en Affattelse af Lovforslaget, som foruden at give Indlaansrenten fri tillige fuldstændig forkastede Moratorieordningen, skønt Adgangen til at søge Akkord og Moratorium efter de gældende Bestemmelser vilde bortfalde den 1. Maj.*) Mindretallet ansaa dette for fuldkommen uforsvarligt. — Da der under de foreliggende Omstændigheder ikke syntes at være nogen Mulighed for Gennemførelse af det fra Folketinget oversendte Lovforslag, havde Mindretallet fundet det rigtigst ikke at fastholde dette, men at tilkendegive sin Villighed til fortsat at medvirke til en Løsning i Overensstemmelse med den mellem Regeringen og Venstres Repræsentanter aftalte Ordning. Man stillede derfor til Flertallets Ændringsforslag en Række *Underændringsforslag* (se straks ndfr.), hvorom Mindretallet udtalte, at de — bortset fra et Forslag om de gældende Akkord- og Moratorieregleres Forlængelse — var i Overensstemmelse med den mellem Regeringen og Venstres Repræsentanter i det hele fastlagte Ordning. — Til sidst henstillede Mindretallet til Regeringen, at Spørgsmaalet om en *Renteudligningsfond* for Landbruget blev henvist til nærmere Behandling i Landbokommissionen.

Vedrørende *Indholdet af Mindretallets Underændringsforslag* anføres følgende: Medens Lømpelsen i Terminsydelsen efter Flertallets Forslag var betinget af derom fremsat

*) Se om Forlængelse af Akkord- og Moratorieloven til Udgangen af December 1935 under Nr. 25.

Begæring og Statens Forstrækning skulde *forrentes*, indeholdt Mindretallets Underændringsforslag ikke en tilsvarende Betingelse, og Statens Ydelse var rentefri. De ved Afviklingen indkomne Beløb foreslog Mindretallet henlagt som en *Grundfond* for vedkommende Kreditforening, der med Indenrigsministerens Godkendelse kunde anvendes til Foreningens Formaal. — Mindretallet foreslog dernæst at yde en særlig Stats-Forstrækning paa 0,4 pCt. halvaarlig til Nedsættelse af Terminsydelserne i de to *Husmandskreditforeninger* og at søge Kurstabet paa Foreningernes *dobbeltmonterede Obligationer* dækket ved Dannelsen af en for Afdelingerne i hver For- ening fælles Kursdifferencefond og et Tilskud fra Staten paa i alt indtil 1½ Mill. Kr. — Frømdeles ønskede Mindretallet at opretholde §§ 7 og 8 i Folketingets Affattelse (om Anbringelse af *Legaters og Stiftelsers Midler* i 4 pCts. Obligationer og om Standsning af *Hypotekforeningernes* Udlaan i 5 pCt. Serier samt Nedsættelse af Renten i Landhypotekforenin- gerne), ligesom det i § 6 (om Adgang til *Opsigelse* af højt- forrentede private Laan) ønskede bibeholdt Rentegrænserne 4 og 4½ pCt., som Flertallet havde forhøjet til 4½ og 5 pCt. — Yderligere tog Mindretallets Underændringsforslag Sigte paa at forlænge *Maksimal-Rentebestemmelserne* til December Termin 1935 og at bevare den bestaaende *Akkord- og Mora- torieordning* indtil Udgangen af 1935. — Dækning af Ud- gifterne foresloges tilvejebragt gennem *Afgift paa Aktie- udbytte* i 3 Aar (Satserne var i Forhold til Folketingets Ved- tagelse nedsat noget for Udbytter indtil 7 pCt.), eventuelt suppleret med en 10 pCt.s Afgift af *Merudbytte*, og gennem et ligeledes 3-aarigt *Tillæg til Formueskatten* for Formuer over 30 000 Kr. (højst 7 pCt. af Formueskattebeløbet).

Ved *Afstemningen* forkastedes Mindretallets Underæn- dringsforslag med 38 Stemmer mod 31, Underændringsfor- slaget om Rentebestemmelsernes Forlængelse til December Termin dog med 36 Stemmer mod 31; paa dette Punkt fore- toges Afstemningen ved Navneopraab, og *Bækgaard* og *Nielsen Mann* af Venstre svarede: Stemmer ikke. Derefter vedtoges Ændringsforslaget om en ny Affattelse af Lovfor- slaget med 38 Stemmer mod 31, og med Titelen »*Forslag til Lov om Laan til Dækning af Henstandsydelser i Kreditfor- eninger samt Afdrags- og Rentelempelser m. m.*« blev Forslaget tilbagesendt til Folketinget (Vedtagelsen ved 3. Behandling skete med 37 Stemmer mod 31).

I *Folketingsudvalgets Erklæring* indstillede et *Mindretal* (Venstre og Konservative), at Lovforslaget vedtoges i Lands- tingets Affattelse, medens *Flertallet* (Regeringspartierne) an- befalede at foretage de samme Ændringer og Tilføjelser,

som Landstingsudvalgets Mindretal havde foreslaaet (se foran). Folketinget sluttede sig (med 66 Stemmer mod 43) til denne sidste Indstilling, og Lovforslaget i den saaledes foreliggende Skikkelse vedtoges derefter ved Navneoppraab med 70 Stemmer (Regeringspartierne, Frie Folkeparti og Elbæk-Jessen [uden for Grupperne i Tilslutning til Venstre]) mod 48 (Venstre og Konservative). Medlemmer af Retsforbundet og Kommunistpartiet svarede: Stemmer ikke. Ved den følgende »eneste Behandling« i *Landstinget* vedtog dette (med 37 Stemmer mod 26) at give Lovforslaget samme Affattelse som ved 3. Behandling, og den endelige Vedtagelse fandt derpaa Sted med 37 Stemmer (27 stemte hverken for eller imod). Paa Forslag af Hauch henvistes Forslaget derefter til et *Fællesudvalg*.

Fællesudvalget afgav en enstemmig og af Indenrigsministeren tiltraadt Indstilling til Udjævning af Uoverensstemmelserne mellem de to Tings Affattelse af Lovforslaget. Fra Landstingets Formulering afveg Indstillingen særlig derved, at *Renter af Statens Forskudslempelse*, der paaløber til og med Juni Termin 1938, efter de 3 Aars Forløb *tillægges Forskudslempelsen* og afvikles og forrentes sammen med denne (se Lovens § 3, Stykke 1), og ved Tilføjelsen af § 14, der bemyndiger Finansministeren til at afholde Statens Udgifter i Henhold til Loven ved Udstedelse af rentebærende *Statsobligationer* og til paa samme Maade at tilvejebringe de Beløb, der stilles til Raadighed af Statskassen i Medfør af den samtidig vedtagne Lov om *Imødegaaelse af Kurstab paa dobbeltmøntede Obligationer* i Husmandskreditforeningerne. Der opnaaedes nemlig ogsaa i *Fællesudvalget* Enighed om Gennemførelsen af sidstnævnte Lov (se Nr. 33) saa vel som af Loven om Styrkelse af Reservefondene i *Østifternes Landhypotekforening* og *Husmandshypotekforeningen* gennem Forhøjelse af Reservefondsbidragene (se Nr. 34).

I den af *Fællesudvalget* foreslaaede Skikkelse blev Lovforslaget vedtaget enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 102 Stemmer (Retsforbund og Kommunistere stemte ikke), i Landstinget med 64 Stemmer.

4. Lov om Aarpenge for Hans Kongelige Højhed Kronprins Christian Frederik Franz Michael Carl Valdemar Georg. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 5093. — C. Sp. 1139 og 1143].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5401). 1. Beh. $2\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5408). 2. Beh. $2\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5412). 3. Beh. $2\frac{3}{4}$ (F. Sp.

5414). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{26}{4}$ (L. Sp. 1388). 2. Beh. $\frac{26}{4}$ (L. Sp. 1391). 3. Beh. $\frac{26}{4}$ (L. Sp. 1392). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 166).

Den 15. Marts 1935 gav Statsministeren Rigsdagen Meddelelse om, at Forlovelse var indgaaet mellem Kronprins Frederik og Prinsesse Ingrid af Sverige (F. F. Sp. 4467, L. F. Sp. 921). Samme Dag bragte Formændene de nyforlovede Rigsdagens hjerteligste Lykønskning, idet de udtrykte deres Glæde over det Baand, der derved knyttedes mellem Broderlandene.

Brylluppet fandt Sted i Stockholm den 24. Maj.

Loven forhøjer den Kronprinsen tillagte Aarpenge fra 48 000 Kr. til 120 000 Kr. fra Tidspunktet for Kronprinsens Ægteskab med Prinsesse Ingrid af Sverige at regne.

Det tilføjes i Loven, at saa længe Kronprinsen oppebærer Aarpenge, kan han ikke nyde særligt Vederlag for Stats-tjeneste.

Den fastsatte Aarpenge har samme Størrelse som den Apanage, der ved Lov Nr. 39 af 9. Marts 1906 blev tillagt daværende Kronprins Christian.

Lovforslaget blev gennemført i begge Ting paa een Dag. Ved 2. og 3. Behandling i Folketinget protesterede *Aksel Larsen* (D. K.) mod Sagens Foretagelse, men Tinget gav sit Samtykke dertil med henholdsvis 104 Stemmer mod 1 og 110 Stemmer mod 2. — Den endelige Vedtagelse fandt Sted i *Folketinget* med 115 Stemmer mod 2 (Kommunister), i *Landstinget* enstemmigt med 56 Stemmer.

5. Lov om Ydelser fra Statskassen til Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Ingrid Victoria Sofia Louise Margareta af Sverige efter indgaaet Ægteskab med Hans Kongelige Højhed Kronprins Christian Frederik Franz Michael Carl Valdemar Georg. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 5095. — C. Sp. 1141 og 1143].

Fremsat i *Folketinget* $26/4$ (F. Sp. 5401). 1. Beh. $26/4$ (F. Sp. 5408). 2. Beh. $26/4$ (F. Sp. 5413). 3. Beh. $26/4$ (F. Sp. 5422). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/4$ (L. Sp. 1390). 2. Beh. $26/4$ (L. Sp. 1391). 3. Beh. $26/4$ (L. Sp. 1393). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 167).

Der tillægges ved denne Lov Prinsesse Ingrid af Sverige 11 200 Kr. aarlig af Statskassen fra Tidspunktet for hendes Ægteskab med Kronprins Frederik at regne, og saa længe hun er Kronprinsesse af Danmark.

Skulde Ægteskabet opløses ved Kronprinsens Død, tillægges der endvidere Hendes Kongelige Højhed foruden standsmæssig Bolig en aarlig Sum af 60 000 Kr., der nydes og udbetales efter de Bestemmelser, som gælder for Aarpenge til Medlemmer af det kongelige Hus.

Forslaget til Loven, der gennemførtes i begge Ting paa een Dag og vedtoges sammen med Forslaget om Forhøjelse af Kronprinsens Aarpenge* (se Nr. 4), var affattet i Overensstemmelse med Lov Nr. 40 af 9. Marts 1906 om Ydelser til daværende Kronprinsesse Alexandrine. Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* med 116 Stemmer mod 2 (Kommunister), i *Landstinget* enstemmigt med 56 Stemmer.

6. Lov om Ændring i Lov Nr. 257 af 6. Maj 1921 om Udenrigstjenesten, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 152 af 30. Juni 1927, Lov Nr. 139 af 1. Juni 1929 samt Lov Nr. 143 af 15. April 1930. (Udenrigsminister P. Munch). [A. Sp. 2685. — C. Sp. 161, 247 og 841].

Fremsat i *Folketinget* $2/11$ (F. Sp. 803). 1. Beh. $29/11$ (F. Sp. 2015). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, Alsing Andersen [Formand], P. Andersen, Bomholt, Hartvig Frisch, Vilhelm Rasmussen, Schrøder, Povlsen [Sekretær], Vanggaard, Elgaard, Himmelstrup, Vagn Bro, H. F. Ulrichsen, Korsgaard og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 687) afgiven $7/2$. (Ordtører: Hans Nielsen).

*) Den af Aksel Larsen (D. K.) fremsatte Protest mod Foretagelsen af denne Sag til 2. og 3. Behandling gjaldt ogsaa nærværende Lov.

2. Beh. $13\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3574). 3. Beh. $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3578). *Over- sendt til Landstinget*. 1. Beh. $20\frac{1}{2}$ (L. Sp. 781). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, P. Christensen, Hauch, Jepsen Christensen [Sekretær], Jensen- Aale, Lange [Formand], Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Rytter, Simonsen, Stein, Stensballe, Veistrup og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 851) afgiven $\frac{8}{3}$. (Ordfører: Lange). 2. Beh. $13\frac{1}{3}$ (L. Sp. 903). 3. Beh. $15\frac{1}{3}$ (L. Sp. 922). *Tilbage- sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1459) afgiven $22\frac{2}{3}$. Eneste Beh. $26\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4983). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid. Nr. 106).

Loven har til Formaal at give *større Bevægelsesfrihed*, end der hidtil har været *med Hensyn til Anvendelsen af det Personel*, som er til Udenrigsministeriets Raadighed dels herhjemme, dels i Udlandet, *uden* at dette i hvert enkelt Tilfælde skal ske ved *Lovændring*. Herom indeholder Loven følgende Bestemmelser:

1. (Ny Affattelse af Udenrigslovens § 3). Ledelsen af *Gesandtskaberne* og af *den faste Delegation ved Folkenes Forbund* varetages af *indtil 19* Repræsentationschefer. Af disse hører 5 til 1. Lønningsklasse, højst 11 til 2. og Resten til 3. Lønningsklasse.

Ved denne nye Affattelse af *Udenrigslovens § 3* udelades den hidtidige Opregning af de Lande, i hvilke der skal findes Gesandtskaber, uden at der ved Ændringen er tilsigtet en Inddragning af bestaaende diplomatiske Repræsentationer*),

*) I følgende Lande findes der for Tiden Gesandtskaber under Ledelse af Chefer, som er *bosat i de paagældende Lande*: Argentina, Belgien, Brasilien, det britiske Rige, Finland, Nordamerikas Forenede Stater, Frankrig, Italien, Jugoslavien, Kina, Mexico, Nederlandene, Norge, Polen, de socialistiske Sovjetrepublikkers Union, Sverige, Tyrkiet, Tyskland og Ægypten (Gesandtskabschefen ulønnet). Til denne Gruppe maa ogsaa henregnes den faste Delegation ved Folkenes Forbund.

Endvidere findes der Gesandtskaber med Repræsentationschefer *boende andetsteds* i følgende Lande: Bulgarien, Colombia, Costa Rica, Czekoslovakiet, Estland, Grækenland, Guatemala, Japan, Letland, Lithauen, Luxembourg, Panama, Persien, Portugal, Rumænien, Salvador, Svejts, Siam, Spanien, Ungarn, Uruguay, Venezuela og Østrig.

jfr. Lovforslagets Bemærkninger, der regner med, at der fra Tid til anden vil ske en *Udvidelse* af den diplomatiske Repræsentation ved Akkreditering af samme Gesandt i flere Lande.

Ledelsen af Gesandtskaberne og den faste Delegation ved Folkenes Forbund varetages for Tiden af netop 19 Repræsentationschefer. Heraf hørte hidtil 5 til 1. Lønningsklasse, 11 til 2. og 3 til 3. Lønningsklasse. I Antallet af Repræsentationschefer er medregnet de i Henhold til Lov Nr. 143 af 15. April 1930 udnævnte Tjenestemænd (1 i 2. Lønningsklasse og 1 i 3. Lønningsklasse), hvis Opgave det er at undersøge og fremme Mulighederne for at forøge Danmarks Handels-samkvem med visse Grupper af Stater. Den for disse Tjenestemænds Virksomhed fastsatte Tidsbegrænsning (5 Aar) bort-faldt ved Vedtagelsen af denne Lov.

2. (Ny Affattelse af Udenrigslovens § 5). Der kan findes indtil 11 *konsulære Repræsentationer* under Ledelse af udsendte Tjenestemænd: Generalkonsuler, Konsuler eller Vicekonsuler. Af disse kan højst 3 høre til 2. Lønningsklasse, højst 7 til 3., medens Resten er Tjenestemænd af 4. Lønningsklasse

Ved denne nye Affattelse af *Udenrigslovens § 5* udelades Stedfæstelsen af de konsulære Repræsentationer for at aabne Mulighed for at nedlægge hidtil bestaaende*) og oprette nye.

Af de hidtidige 12 konsulære Repræsentationer vil ved denne Lovs Gennemførelse *Generalkonsulatet i Shanghai* blive nedlagt samtidig med Overflyttelse af Gesandtskabet i Kina fra Peiping til Shanghai (hvorefter Gesandtskabet skal varetage Konsulatsforretningerne i nævnte By), saaledes at Antallet herefter bliver 11.

3. (Ny Paragraf i Udenrigsloven). Med Tilslutning af Rigsdagens udenrigspolitiske Nævn og Rigsdagens Finansudvalg kan der finde *Forskydninger* Sted i de i §§ 3, 5 og 7 (se foran under 1 og 2 og nedenfor under 5) fastsatte Antal *Tjenestemænd af 3. Lønningsklasse*, for saa vidt det samlede Antal ikke herved overskrides.

*) Der fandtes hidtil konsulære Repræsentationer under Ledelse af udsendte Tjenestemænd i følgende Byer: Chicago, Flensborg, Hamborg, Kovno, Leningrad, London, Montreal, New York, Riga, San Francisco, Shanghai og Sydney, i alt 12.

Hvis særlige Forhold, fortrinsvis af erhvervsmæssig Karakter, skulde gøre det ønskeligt, at der *oprettes* Repræsentationer under Ledelse af *Tjenestemænd i 3. eller 4. Lønningsklasse*, kan en *Forøgelse* af de i §§ 3 og 5 (se foran under 1 og 2) for de nævnte Tjenestemænd fastsatte højeste Antal finde Sted *ved Normeringslov*.

Ved 1. Stykke aabnes der Mulighed for, at Ledelsen af Gesandtskaberne i videre Udstrækning end hidtil vil kunne varetages af Tjenestemænd i 3. Lønningsklasse, der forsynes med Akkreditiv som befuldmægtigede Ministre. Sker dette, skal Antallet af konsulære Repræsentationschefer eller det til Hjælp for Repræsentationscheferne normerede Antal Tjenestemænd af 3. Lønningsklasse (jfr. Punkt 5) tilsvarende formindskes.

Ifølge 2. Stykke kan Antallet af diplomatiske og konsulære Repræsentationschefer i 3. og 4. Lønningsklasse *udvides* ved Normeringslov.

4. (Ny Paragraf i Udenrigsloven). *Ændringer* i den til enhver Tid bestaaende Tilstand, for saa vidt angaar den *Lønningsklasse*, hvortil de i §§ 3 og 5 (se foran under 1 og 2) omhandlede Repræsentationer henføres, kan kun ske med Tilslutning af Det udenrigspolitiske Nævn og Rigsdagens Finansudvalg.

Ligesom Oprettelsen eller Nedlæggelsen af udsendte Repræsentationer kun kan finde Sted med Tilslutning af Det udenrigspolitiske Nævn og Rigsdagens Finansudvalg, skal disses Samtykke indhentes, hvor en Repræsentations Karakter ændres ved, at den *besættes med en Tjenestemand af en anden Lønningsklasse* end hidtil.

5. (Ny Affattelse af Udenrigslovens § 7). Til *Hjælp* for de udsendte og valgte Repræsentationschefer ved Forretningernes Udførelse kan der ansættes *udsendte Tjenestemænd*, hvis Antal højst maa udgøre: 8 af 3. Lønningsklasse, 17 af 4. og 13 af 5. Lønningsklasse, hvoraf indtil 4 af 4. og indtil 2 af 5. Lønningsklasse til Hjælp for valgte konsulære Repræsentationschefer. Ligeledes kan der, hvor saadant skønnes ønskeligt, til Gesandtskaberne og de konsulære Repræsentationer knyttes Personer, der ikke tilhører de nævnte Lønningsklasser.

Endvidere vil af de *i Udenrigsministeriet tjenstgørende*

Tjenestemænd 1 af 3., indtil 2 af 4. og indtil 2 af 5. Lønningsklasse, naar dette maatte skønnes paakrævet, kunne *beordres til Tjeneste ved Repræsentationerne*. Et tilsvarende Antal ved Repræsentationerne tjenstgørende Tjenestemænd af 3., 4. og 5. Lønningsklasse vil under samme Forudsætning kunne *ijemkaldes til Tjeneste* i Udenrigsministeriet.

Hidtil var der indtil følgende Antal Tjenestemænd til Raadighed for Repræsentationscheferne: 7 i 3. Lønningsklasse (Legationssekretærer), 16 i 4. Lønningsklasse (13 Legationssekretærer og Vicekonsuler samt 3 Presseattachéer) og 12 i 5. Lønningsklasse (3 Legationssekretærer og 9 Konsulatssekretærer).

6. (Ny Affattelse af Udenrigslovens § 8). *Til Raadighed for Udenrigstjenesten* stilles endvidere indtil 5 Tjenestemænd, hvoraf en af 4. og indtil 4 af 5. Lønningsklasse, til hvis videre Uddannelse der bevilges et aarligt Beløb, hvis Størrelse fastsættes paa Finansloven. Bestemmelsen i § 117, 1. Stykke, i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd finder ikke Anvendelse paa de i nærværende Paragraf omhandlede Tjenestemænd.

Denne Formulering af Paragraffen afviger kun fra den hidtil gældende derved, at Antallet af de paagældende Tjenestemænd er gjort til et *Maksimumsantal*.

7. Udenrigsministeren bemyndigedes til at lade Loven af 1921 med de senest ved nærværende Lov vedtagne Ændringer optrykke og bekendtgøre som »Lov om Udenrigstjenesten«.

Den foran under Pkt. 3 og 4 omhandlede *Nedlæggelse og Oprettelse af Repræsentationer* og andre Forandringer inden for Udenrigstjenestens Rammer kunde i Henhold til det oprindelige Lovforslag ske med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg. Efter Forslag af *Socialdemokrater, Konservative og Radikale* i Folketingsudvalget ændrede *Folketinget* Bestemmelsen derhen, at der, forinden Sagen forelagdes Finansudvalgene, skulde indhentes Erklæring fra Det udenrigspolitiske Nævn. Endvidere vedtog Folketinget et Forslag af samme Flertal om, at den ene af de yngre Tjenestemænd, der stilles til Raadighed for visse Valgkonsuler i Henhold til § 7 (jfr. foran Pkt. 5), skulde være af 4. Lønklasse (18 ændredes til 17), medens den anden blev en Tjenestemand af 5. Lønklasse (12 ændredes til 13).

Ved 3. Behandling i Folketinget stemte efter Indstilling af *Venstre* og *Ole Bjørn Kraft* 28 Medlemmer imod Lovforslaget væsentlig ud fra den Betragtning, at man ved Lovforslaget henlagde et Omraade, der hidtil havde været og fremdeles burde være undergivet almindelig lovgivningsmæssig Behandling, til Afgørelse i Rigsdagsudvalg.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget derimod *enstemmigt*, efter at Tinget ved 2. Behandling paa Forslag af Udvalget og Udenrigsministeren havde ændret Bestemmelserne angaaende Nedlæggelse og Oprettelse af Repræsentationer m. v. (Pkt. 3 og 4) saaledes, at Det udenrigspolitiske Nævn ikke blot skal høres, men *Tilslutning* fra Nævnet saavel som fra begge Tings Finansudvalg skal foreligge, før de omtalte Forandringer kan foretages*).

Det derefter til *Folketinget* tilbagesendte Lovforslag blev ved *eneste Behandling* vedtaget i Landstingets Affattelse *enstemmigt* med 84 Stemmer, medens 28 Medlemmer hverken stemte for eller imod; *et Mindretal af Folketingets Udvalg* (Elgaard, Himmelstrup og Ole Bjørn Kraft) mente nemlig ikke, at den af Landstinget foretagne Ændring var i Stand til at borttage de principielle Betæneligheder, som Mindretallet maatte nære over for Lovforslagets Konsekvenser.

Angaaende det vedtagne Lovforslags *finansielle Side* udtalte Udenrigsministeren ved 1. Behandling i Landstinget, at der, som de nuværende Forhold var, ikke vilde kunne ventes øjeblikkelige Besparelser af Betydning i Kraft af denne Lov. Se nærmere Landstingstidende Sp. 786.

7. Finanslov for 1935—36. (Se Side 38).

8. Tillægsbevillingslov for 1934—35. (Se Side 63).

9. Normeringslov for Finansaaret 1935—36. (Finansminister *H. P. Hansen*). [A. Sp. 3745. — C. Sp. 881 og 947].

FremSAT i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3747). 1. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4098). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 24).

*) I Landstingsudvalgets Betænkning udtaltes endvidere, at »Udvalget var enig om, at Erhvervenes Organisationer skulde høres om disse Spørgsmaal i samme Omfang som hidtil, hvilket var tiltraadt af Udenrigsministeren under Forhandlingerne i Salen«. (Jfr. Landstingstidende Sp. 786).

Betænkning (B. Sp. 1456) afgiven $26\frac{1}{3}$. (Ordfører: Bjerring). 2. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5024). 3. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5030). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1059). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1087). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1109). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 102).

Udarbejdelsen og Vedtagelsen af nærværende Lov skete ud fra tilsvarende Synspunkter som de nærmest foregaaende Aar, og Normering af nye Stillinger blev derfor kun godkendt i de Tilfælde, hvor vedkommende Styrelses Forretning paa Grund af nye Love eller andre særlige Forhold var tiltaget i saa afgørende Grad og Tilvæksten derhos skønnedes at være af saa vedvarende Art, at en Nynormering ogsaa ud i Fremtiden kunde anses for fuldt forsvarlig.

Af Lovens Enkeltheder anføres:

Ministerierne (undtagen Udenrigsministeriet). For officielt at organisere Statsgældsforvaltningen som en Enhed oprettes under Finansministeriets 2. Departement en Stilling som »*Statsgældssekretær*«, hvorunder er henlagt: a) Statsgældskontoret, der hidtil har været benævnt 1. Statsgældskontor, og b) Noterings- og Indskrivningskontoret, der hidtil har været benævnt 2. Statsgældskontor. Dette medfører, at en Kontorchefsstilling af 1. Grad nedlægges. Stillingen normeres i samme Lønningsklasse som Finanshovedbogholderen, nemlig Klasse 1. c.

Finansministeriets 2. *Statsaktivkontor* (Laanesager, Ejerskiftesager m. v.) deles i to selvstændige Afdelinger, saaledes at der normeres yderligere en Kontorchefsstilling.

Stillingen som *Kammeradvokat* nedlægges som Embedsstilling, og Instruks af 26. Oktober 1785 vedrørende Kammeradvokaten ophæves samtidig. Kammeradvokaten lønnes fremtidig med et Honorar, der fastsættes ved Finansloven.

Under *Indenrigsministeriet* normeres yderligere en Fuldmægtig og en Sekretær i Anledning af Arbejdsforøgelse med civil Værnepligt, Lægevæsen, Apotekervæsen, Dispensationer i Byggesager og Indfødsretssager.

Under *Socialministeriet* og *de derunder hørende Institutioner* oprettes i alt 15 nye Tjenestemandstillinger. (Socialministeriet: 2 Fuldmægtige, 2 Sekretærer, 1 Kontorassistent. — Sygekassedirektoratet: 1 Fuldmægtig, 2 Sekretærer,

1 Kontorfuldmægtig, 2 Kontorassistenter. — Invalideforsikringsraadet: 1 Fuldmægtig, 2 Sekretærer, 1 Kontorassistent).

Socialministeren oplyste over for Folketingets Lønningsudvalg, at det var umuligt med Bestemthed at sige, i hvilket Omfang Normeringen af de enkelte Stillinger skyldtes Socialreformen eller andre Forhold.

De *konservative* Medlemmer af Folketingets Lønningsudvalg forbeholdt sig Partiets Stilling til fremtidig yderligere Forøgelse af Antallet af Tjenestemænd under Socialministeriet.

Repræsentanter for Foreningen af Tjenestemænd ved Institutioner under Socialministeriet og Kontorforeningen i Institutioner under Socialministeriet havde under Forhandling med Folketingets Lønningsudvalg fremsat Ønsker om Normering af Personale ved de paagældende Institutioner ud over de ved Normeringslovforslaget angivne Rammer. Udvalget mente dog ikke at burde stille Forslag om flere Tjenestemandstillinger end de paa Forslaget opførte.

Ved Forhandling mellem Justitsministeriet og Finansministeriet er der opnaaet Enighed om Retningslinier til Fastsættelse af, hvilken *Tjenestealder* der skal tillægges *Dommerfuldmægtige* af 1. og 2. Grad, der opnaaede Statsansættelse den 1. April 1935. Om Ordningens nærmere Indhold henvises til nærværende Lovs § 3, Nr. 208—10.

Udenrigsministeriet. I Henhold til den i indeværende Samling gennemførte Lov om Ændringer i Udenrigstjenesten (se Nr. 6) bliver Antallet af Tjenestemænd i Udetjenesten inden for 2. til 5. Lønningsklasse i det *højeste* følgende:

2. Lønningsklasse:

11 Gesandter (hidtil 10 plus 1 udnævnt i Henhold til Lov Nr. 143 af 15. April 1930),
3 udsendte Generalkonsuler (hidtil 4).

3. Lønningsklasse:

18 Tjenestemænd (hidtil Gesandtskabschefen i Rio de Janeiro, 1 Gesandtskabschef, udnævnt i Henhold til Lov af 1930, den faste delegerede ved Folkenes Forbund, 7 Legationssekretærer og 7 udsendte Konsuler, i alt 17, hvilket Antal forøges med 1 som Følge af Omordningen i Kina).

4. Lønningsklasse:

15 Legationssekretærer og udsendte Vicekonsuler (hidtil 9 Legationssekretærer og 5 Vicekonsuler, idet den i Tjenestemandsløvens § 115, Stk. 7, omhandlede Nednormering af Vicekonsulposten i London har fundet Sted. Antallet vil altsaa blive forøget med 1).

3 Presseattacheer (uforandret).

5. Lønningsklasse:

13 Tjenestemænd (hidtil 3 Legationssekretærer og 9 udsendte Konsulatssekretærer. Antallet vil altsaa blive forøget med 1).

Ved indtrædende Ledighed i Stillinger i 2. og 3. Lønningsklasse kan, naar Omstændighederne taler derfor, Stillingen inddrages eller en som Følge deraf stedfindende Udnævnelse ske til lavere Lønningsklasse end den, i hvilken der er Ledighed. (Se i øvrigt under Punkt 5 i Referatet af Ændringer i Udenrigsloven [Side 116]).

Af de i Udenrigsministeriet tjenstgørende Tjenestemænd vil, naar dette skønnes paakrævet, 1 af 3., indtil 2 af 4. og indtil 2 af 5. Lønningsklasse kunne beordres til Tjeneste ved Repræsentationerne i Udlandet, ligesom et tilsvarende Antal ved Repræsentationerne tjenstgørende Tjenestemænd under samme Forudsætning vil kunne hjemkaldes til Tjeneste i Udenrigsministeriet.

De nuværende *Hjemmetillæg* (4 200 Kr. for Tjenestemænd i 1.—3. Lønningsklasse og indtil 2 500 Kr. for Tjenestemænd i 4.—5. Lønningsklasse ÷ 10 pCt.) opretholdes ogsaa i Finansaarene 1936-37—1938-39.

Landsoverskatteraadet. For at sikre et mere systematisk og effektivt Tilsyn med Ligningsarbejdet og for at aflaste en Del af Personalet for Rejsearbejdet oprettes en Stilling som »*Rejseinspektør*«. Ansættelsen sker paa samme Vilkaar, som gælder for Landsoverskatteraadets 2 Kontorchefer.

Jordlovsudvalget. I det siden Jordlovsudvalgets Oprettelse forløbne Tidsrum af 15 Aar har det til Udvalget henlagte Arbejde i væsentlig Grad skiftet Karakter, idet Majoratsjorden nu i det hele er udstykket og afhændet, og der kun er enkelte Præstegaarde tilbage, ligesom ogsaa Udstykningen af Domænegårdene nærmer sig sin Afslutning. Den offentlige

Jord, som skal anvendes til Udstykning, maa derfor nu saa godt som udelukkende fremskaffes ved *Køb i det frie Marked*. Indkøbet af Jord sker gennem Jordlovsudvalget og medfører som Regel et betydeligt Arbejde. — Foruden Arbejdet med Indkøb og Afhændelse af Jord er der i Tidens Løb til Jordlovsudvalget henlagt andre betydelige Opgaver, navnlig *Godkendelse af Jordlodder* til Oprettelse af Husmandsbrug og Gartnerier og *Udbetaling af Statslaanene* til disse samt Behandling af Sager angaaende *Tillægslaan* til tidligere oprettede Statshusmandsbrug. Hertil kommer det særlige Arbejde med Udstykning i *Sønderjylland* og de dermed forbundne Grundforbedringsarbejder, Vejanlæg o. s. v.

Efter det Arbejde, der saaledes er og fremtidig vil blive henlagt under Jordlovsudvalget, kan det ikke betragtes som en midlertidig Administrationsgren, og man har derfor anset det for betimeligt at normere foruden den alt normerede Kontorchef og Ekspeditionsekretær yderligere: 1 Fuldmægtig, 1 Sekretær, 2 Assistenten og 2 Kontorassistenter. Derhos oprettes en Kontoristklasse. (Lønningerne til Jordlovsudvalgets Personale afholdes af *Jordfonden*).

Statsbanerne. Som Følge af Lillebæltsøverfartens Nedlæggelse bortfaldt 58 Tjenestemandstillinger i Søfartspersonalet. Endvidere medførte Nedlæggelsen af Strib Station og Omordningen af Banegaardsforholdene i Haderslev Afskrivning hvert Sted af en Stationsforstander og i Haderslev tillige af en Godsekspeditor. Fremdeles bliver væsentlig paa Grund af udvidet Kørsel med Motortog og elektriske Tog Behovet af Lokomotivførere i 1935—36 50 mindre end før, en Nedsættelse fra 1 000 Mand til 950. Til Gengæld vil Udvidelsen af Motortogskørsel og den elektriske Drift (Holtebanen) udkræve en Række nye Stillinger dels inden for Maskin-, Signal- og Remisetjenesten, dels som Motorførere og Togformænd.

Den samlede *Besparelse* blev af Finansministeren kalkuleret til ca. 200 000 Kr. for 1935—36 og voksende ud i Fremtiden.

Med Udgangen af December 1935 udløber den Treaarsperiode, for hvilken det i Begyndelsen af 1933 blev besluttet at lade Statsbanernes Tjenestemænd afgaa med Pension med det fyldte 65. Aar. (I disse 3 Aar paaregnes det, at i alt ca. 950

Tjenestemænd i Statsbanerne er eller vil blive afskediget paa Grund af Alder). Man agter at fortsætte i Aarene 1936 og 1937 med den hidtidige Praksis, hvorefter Afgangen normalt sker med det fyldte 65. Aar. De hidtil gældende *Særbestemmelser om Pensioneringen* er som Følge heraf forblevet uændrede for hele Finansaaret. (Se Lovens § 3, Nr. 211—212).

Post- og Telegrafvæsenet. 4. Overpostinspektorat i Aalborg nedlagdes fra 1. Marts 1935. Endvidere blev Stillingen som Overtelegrafbestyrer i København nedlagt den 1. April 1935 (se om disse Stillingers Nedlæggelse nærmere Aarbogen 1933—34, Side 83). Der er oprettet nogle mindre Stillinger ved Fanø-Esbjerg Færgeri, ved de nye Forstærkerstationer og ved Skamlebæk Radio.

Fængelsvæsenet. *Særanstalterne for Psykopater*, bestaaende dels af en Forvaringsanstalt, dels af et Psykopatfængsel, beliggende ved Statsfængselet i Vridsløselille, har nødvendiggjort Oprettelse af 8 Stillinger. *Arbejdshuset ved Sdr. Omme*, der hidtil har været underlagt henholdsvis Inspektøren og Fængselsforvalteren for Horsens Statsfængsel og i det daglige er ledet af en Viceinspektør, undergives fremtidig en Inspektør. Stillingen som Inspektør for Statens Kvindefængsel, der er blevet overflødig, overføres hertil.

Universitetet. Lærerposten i Neurologi omdannes fra et Docentur til et ordinært Professorat. Lærerposten i Gymnastikteori omdannes fra et ekstraordinært til et ordinært Professorat. Et Docentur i Statsvidenskab oprettes for Lektor Carl Iversen.

Polyteknisk Læreanstalt. Docenturet i Opvarmnings- og Ventilationsanlæg omdannes til et Professorat.

Statskonsulent i Plantekultur. Stillingen nedlægges.

Hæren. Forskellige Stillinger (Værkmestre, Bygningskonduktør, Værkstedsassistenter, Magasinassistenter m. fl.), der skulde nedlægges ved Ledighed, er nedlagt.

Søværnet. Overfyrbødere (27) og Fyrbødere (54) m. fl. gøres til Tjenestemænd med Lønninger som for tilsvarende

Personel ved Statsbanerne*). Underkvartermestres og Mathers Løn fastsættes under Hensyn til, at de paagældende selv skal sørge for deres Underbringelse; dog vil man for Mathernes Vedkommende søge Hjemmel til at kunne underbringe dem ved Søværnets Foranstaltning.

En Bestemmelse i det oprindelige Forslag om, at de nærmere Regler for dette Personels Antagelse, Uddannelse og Afskedigelse fastsættes af Forsvarsministeren uanset Bestemmelserne i Loven om Søværnets Ordning af 23. Marts 1932 §§ 37—46, udgik af Lovforslaget efter Forslag af Folketingets Lønningsudvalg, tiltraadt af Finansministeren.

Lovens *finansielle* Virkninger blev af Finansministeren opgjort til en Mindreudgift paa ca. 300 000 Kr. og en Merudgift paa ca. 150 000 Kr., altsaa en Besparelse af ca. 150 000 Kr. Her er dog bortset fra den foran nævnte nye Math-Ordning, der paaregnes at ville koste ca. 400 000 Kr.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

10. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af samt Ændring i forskellige Told- og Afgiftsbestemmelser m. v. (Finansminister *H. P. Hansen*). [A. Sp. 3005. — C. Sp. 289 og 293].

Fremsat i *Folketinget* $12/12$ (F. Sp. 2519). 1. Beh. $18/12$ (F. Sp. 2665). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, P. Andersen, Chr. Hansen, J. P. Larsen [Formand], Gustav Pedersen, Smørum, Rager [Sekretær], Jørgen Jørgensen, Himmelstrup, Clausager, Raunkjær, Vejen, Drachmann, Korsgaard og Ulrich). Betænkning (B. Sp. 1345) afgiven $15/3$. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 4607). 3. Beh. $19-20/3$ (F. Sp. 4728). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 937). 2. Beh. $21/3$ (L. Sp. 955). 3. Beh. $21/3$ (L. Sp. 956). *Loven stadfæstet 21. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 75).

Ved nærværende Lov har de i Lov Nr. 83 af 23. Marts 1934 omhandlede Indførsels-, Told- og Afgiftsbestemmelser,

*) Overfyrbødere og Fyrbødere er paaregnet at skulle erstatte Størstedelen af de i Personelskemaet til Søværnsloven af 1932 opførte Maskin-Underkvartermestre og Maskin-Mather.

der skulde ophøre at gælde ved Udgangen af Juni 1935, faaet *forlænget Gyldighed indtil Udgangen af Juni 1936.*

I Aarbogen for 1933—34 er Side 87—91 givet en Oversigt over de paagældende Told- og Afgiftsbestemmelser og Satsernes Størrelse. Under Henvisning hertil skal her kun meddeles et kort Resumé:

Det drejer sig for det første om en Række *Indførsels- og Toldbestemmelser*: Begrænsning af Importen af mouserende Vin og Likør og Forhøjelse af Tolden paa frisk Frugt, Blomster og Blomsterløg, visse Galanterivarer, kosmetiske Artikler, Karosserier til Personautomobiler samt Chokolade- og Sukkervarer. Endvidere de ved Loven af 15. Oktober 1932 (jfr. Loven af 29. April 1933 som Følge af Englands-Traktaten) fortagne Ændringer i Toldsatserne: først og fremmest for Silke- og andre finere Manufakturvarer, dernæst for en Del Landbrugsvarer og Havesager, visse Luksusartikler af Metal, Fodtøj, Glas, Porcelæn og Fajance, Klaviaturinstrumenter og Radiomodtagerapparater, Lystfartøjer samt Skindhandsker. Endelig Forhøjelse af Tolden paa Kaffe, Kaffesurrogater og Sukker.

Loven omfatter dernæst: Forhøjelse af *Ølskatten*, Tillægsafgift af *Benzin* paa 5 Øre pr. Liter, 10 pCt.s Tillægsafgift paa *Silkevarer m. m.*, Tillægsafgift paa *Sprit* til Parfumer, Forhøjelse af Omsætningsafgiften af *Chokolade- og Sukkervarer* fra 25 til 33 $\frac{1}{3}$ pCt., Forhøjelse af *Cigaretafgiften* og af Afgiften af *Kaffesurrogater*, Tillæg til *Totalisatorafgiften*, Tillægsafgift af *Sukker* (5 Øre pr. Kilo), Forhøjelse af *Børs-skatten* og af *Spillekortafgiften*.

Der er dog foretaget enkelte *Ændringer* i den i Fjor vedtagne Lov. Finansministeren har saaledes faaet Bemyndigelse til at fritage *Films af opdragende Karakter* for Told (70 Øre pr. Kilo), og Toldsatsen for *Gummistøvler*, der ved Loven af 15. Oktober 1932 blev forhøjet fra 50 Øre til 1 Kr. pr. Kilo, er fra 1. Juli 1935 paa ny nedsat til 50 Øre. Fremdeles har Bestemmelsen i 1932-Lovens § 3, der bemyndiger Finansministeren til at ophæve eller nedsætte Toldforhøjelser, som maatte give Anledning til Prisforhøjelser for her i Landet fremstillede Varer, der ikke er begrundet i forøgede Produktionsomkostninger, faaet følgende noget ændrede Formulering: »..... for saa vidt Finansministeren efter de foreliggende Oplysninger om Priserne for tilsvarende, her i Landet fremstillede Varer skønner, at der har fundet en

Prisstigning Sted, som ikke er tilstrækkelig begrundet i forøgede Produktionsomkostninger».

Desuden er der foretaget en Ændring i Anmærkningen til Toldtariffens Løbe-Nr. 269, der angaar Tolden paa *Avis-papir*. Dagbladene har hidtil kunnet faa Papir til en Toldsats af 1,5 Øre pr. Kilo, medens Tolden ellers er 8 Øre pr. Kilo. Dette Forhold har givet Anledning til Besværinger fra Ugebladene, som føler sig generet af Konkurrencen fra Dagbladenes Søndagstillæg, og der er da nu truffet den Ordning, at *Tillæg til et Dagblad*, som ikke udelukkende indeholder Radiostof, kun inden for en Ramme af 14 Sider pr. Uge af Bladets normale Format kan behandles efter den lavere Toldsats.

De omtalte Ændringer foretoges alle i *Folketinget*. Fritagelsen for Filmstolden vedtoges uden Afstemning, Nedsættelsen af Tolden for Gummistøvler enstemmigt med 124 Stemmer, den ændrede Formulering af Bemyndigelsen til Toldforhøjelsers Ophævelse enstemmigt med 90 Stemmer. Ændringen angaaende Toldlempelsen for Papir til Dagblade vedtoges ved 3. Behandling uden Afstemning. Spørgsmaalet om en ændret Affattelse af den omtalte Anmærkning var rejst af et Flertal inden for Toldraadets Appeludvalg, og allerede ved 2. Behandling forelaa et Ændringsforslag herom, stillet af Finansministeren og tiltraadt af Udvalget. Der viste sig imidlertid at være nogen Meningsforskel om Forstaaelsen af dette Forslag, og Finansministeren tog det derfor tilbage, for at der kunde blive indledet ny Forhandling mellem Ministeriet og Appeludvalget, og da Ændringsforslaget optoges af *Clausager* (V.), blev det forkastet med 70 Stemmer mod 48.

Lovens *Provenu* er for Finansaaret 1935—36 anslaaet til godt 46 Mill. Kr.

Ved Lovforslagets Fremsettelse mindede *Finansministeren* om, at han allerede i sin Tale ved Finanslovforslagets Fremlæggelse havde peget paa Nødvendigheden af de her omhandlede Indtægter, og at de var medregnet paa Budgettet. Ministeren udtalte dog Haabet om, at det vilde være muligt at opnaa Enighed om at erstatte en Del af disse indirekte Afgifter med direkte Skatter, og tilsagde sin »Medvirkning i yderste Omfang til Opnaaelse af et saadant Resultat».

I *Folketingsudvalgets Betænkning* beklagede imidlertid et *Flertal*, bestaaende af *Socialdemokrater* og *Radikale*, at et Tilbud af Finansministeren om Nedsættelser af Toldafgifterne

ikke havde formaaet at samle hele Udvalget. Ministeren havde foreslaaet at nedsætte Tolden paa *Kaffe* fra 87 til 60 Øre pr. Kilo, tilsvarende Nedsættelse for Kaffesurrogater og desuden Nedsættelse af Tillægsafgiften paa *Sukker* med 5 Øre pr. Kilo. Som Kompensation for den herved forarsagede Indtægtsnedgang paa ca. 16 Mill. Kr. foreslog Ministeren en Ændring af Skatteskalaen for *personlige Indtægter**, hvorved vilde indvindes 13 Mill. Kr. (skønt de mindre Indtægter fik en Skattelettelse), og en Ændring af Skalaen for *Selskabsskatten***), der vilde indbringe 3 Mill. Kr. Yderligere havde Ministeren erklæret sig villig til at ophæve den i 1932 forhøjede Told paa *Gummistøvler* og til at forhandle om Bortfald af Toldforhøjelsen paa Positionerne 60, 60 a og b, 61, 62 a og c (forskellige Slags *Fodtøj*), naar der kunde skaffes Dækning ad anden Vej. Ministeren havde ogsaa været villig til at forhandle om *Benzinafgiften*, men da der ikke fra nogen Side var antydnet Dækning for en saadan Nedsættelse, maatte Flertallet fastholde Ministerens Forslag uændret. — Flertallet sluttede sin Betænkning med den Bemærkning, at da Ministeren havde udtalt, at han meget vel kunde tænke sig at foretage Overvejelser af en mere omfattende *teknisk Revision* af Toldloven, og da der muligvis under kommende Forhandlinger om fornyede *Handelstraktater* kunde blive Tale om Ændringer i gældende Toldsatser, havde Flertallet ikke kunnet gaa ind paa en Drøftelse af de af Venstre foreslaaede Ændringer (se nedenfor), saa meget mindre som man i høj Grad betvivlede, at de af Venstre tilbudte Kompensationer vilde skabe blot tilnærmelsesvis Dækning.

Et *Mindretal*, bestaaende af *Det konservative Folkepartis* Medlemmer, som i øvrigt sammen med fornævnte Flertal indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med de af Finansministeren foreslaaede Ændringer, fremsatte i Betænkningen en Særudtalelse, hvori det beklagede, at Finansministeren kategorisk havde afvist »ved denne Lejlighed at foretage saadanne Ændringer i Toldloven, som ellers henhører under en *teknisk Toldlovsrevision*«, men paa den anden Side erkendte, at de fleste af slige Ændringer ikke kan foretages i et enkelt Udsnit af Toldloven som det foreliggende. Mindretallet havde derfor set det som Hovedsagen af finansielle Grunde at gennemføre Lovkomplekset saa vidt muligt uforandret og inden

*) Skalaen er aftrykt i Betænkningen. Dens Maksimum er 293 684 Kr. af 1 Mill. Kr.s Indtægt, 35 pCt. af Resten.

**) Ogsaa denne Skala er aftrykt i Betænkningen. Den stiger fra 9 pCt., naar Udbyttet udgør indtil 6 pCt. af Aktiekapitalen, op til 20 pCt. for den Del af Udbyttet, der ikke overstiger 50 pCt., 25 pCt. af det overskydende Beløb.

for den givne Tidsfrist. — Endvidere beklagede Mindretallet, at det havde været politisk nødvendigt at gaa med til Toldnedsættelsen for *Gummistøvler*, og Mindretallet havde da ogsaa kun bragt dette Offer for at undgaa endnu større og under Hensyn til saavel de bestaaende Valutarestriktioner som Lovens kortvarige Gyldighed. Det var Mindretallets Overbevisning, at »Nødvendigheden af disse Restriktioners Afløsning til sin Tid af andre og mere effektive Værneforanstaltninger til Fordel for dansk Produktion trods alt vilde trænge igennem.«

Venstre-Mindretallet havde i Udvalget søgt at vinde Tilslutning til Tanken om at *overføre den ekstraordinære Benzinbeskatning* efter Loven af 21. Juni 1932 til Fyldestgørelse af *Kommunernes Vejformaal*, idet Mindretallet gjorde gældende, at denne Beskatning var indført til Fyldestgørelse af bestemte tidsbegrænsede Formaal, at Motorbeskatningen i det hele alene burde tjene Vejformaal, og at mange Kommuner vilde komme ud for en økonomisk Belastning, der gjorde enhver Aflastning paa Vejbudgettet ret nødvendig. Et Forsøg, som Mindretallet ved Udvalgsarbejdets Afslutning gjorde paa at faa overført i det mindste 2 Øre af den ekstraordinære Benzinbeskatnings 5 Øres Sats fra Statskassen til Aflastning alene af Sognekommunernes Vejbudgetter, mødte imidlertid afgjort Modstand fra Finansministerens Side, og Mindretallet stillede da paa egen Haand Ændringsforslag om fra 1. Juli 1935 og Finansaaret ud at *overføre Tillægsafgiften paa Benzin til Kommunerne og Vejfondene*. Den herved forårsagede Indtægtsformindskelse for Statskassen paa ca. 11 Mill. Kr. foreslog Mindretallet delvis dækket ved en midlertidig Forhøjelse af *Ølskatten* for Skatteklasse I med 2 Kr. 75 Øre pr. Hektoliter (Udbytte knap 4 Mill. Kr.) og ved et midlertidigt 4 pCt.s *Tillæg til Omsætningsafgiften af stærke Drikke paa Restaurationer m. m.* (Udbytte godt 4 Mill. Kr.), medens Dækning for de resterende 3 à 4 Mill. Kr. paaregnedes at finde Sted ved forventet *Stigning af Statens Indtægter* gennem direkte og indirekte Skatter.

De af Mindretallet stillede Ændringsforslag i saa Henseende kom imidlertid ikke til Afstemning, idet Ordføreren (*Himmelstrup*) tog dem tilbage, for at ikke Modstanden mod Overførelsen til Kommunerne af et Beløb som det nævnte skulde blive øget ved Ændringsforslagenes Forkastelse.

Derimod opretholdt *Venstre-Mindretallet* et Ændringsforslag om af det samlede Kompleks at *udelade Bestemmelserne i Toldloven af 15. Oktober 1932* med de Undtagelser, som Englandstraktaten gjorde nødvendige. Finansernes Interesse i denne Toldlov var nu efter Mindretallets Mening paa Grund af den ved Toldforhøjelserne forårsagede Nedgang i Importen

negativ, og under Henvisning til, at Loven indeholdt ekstraordinært høje Beskyttelsessatser ogsaa for almindelige Forbrugsvarer, f. Eks. til Byggeriet, og ved »sin Indviklethed, Uoverskuelighed og aabenbare Urimeligheder« i en sjælden Grad havde vakt Modstand inden for Handelsstanden, foreslog Mindretallet at faa den afviklet.

Ændringsforslaget herom, der fik Støtte af Retsforbundet, forkastedes med 93 Stemmer mod 32.

Efter denne Forkastelse undlod Venstre at stemme ved Sagens 3. Behandling. Retsforbundet og Kommunerne stemte imod Lovforslaget, der herefter vedtoges med 76 Stemmer mod 5, medens 31 hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* gennemførtes Lovforslaget uden Udvalgsbehandling enstemmigt med 35 Stemmer. 21 Medlemmer (Venstre) stemte hverken for eller imod.

11. Lov om en Erhvervstælling i Aaret 1935. (Finansminister *H. P. Hansen*). [A. Sp. 2747. — C. Sp. 99 og 145].

Fremsat i *Landstinget* 7/11 (L. Sp. 139). 1. Beh. 14/11 (L. Sp. 159). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Anhøj, Andrea Brochmann, P. Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Hendriksen, Albert Jensen, M. C. Jensen, Jensen-Stevns [Formand], A. Johansen, Laurits Knudsen, Carl F. Madsen, Møller Nørgaard, S. C. Nørgaard, Stensballe og Unmack [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 327) afgiven 7/12. (Ordfører: Jensen-Stevns). 2. Beh. 14/12 (L. Sp. 388). 3. Beh. 18/12 (L. Sp. 447). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 22/1 (F. Sp. 3010). 2. Beh. 24/1 (F. Sp. 3106). 3. Beh. 29/1 (F. Sp. 3181). *Loven stadfæstet 26. Februar 1935.* (Lov-Tid. Nr. 47).

Spørgsmaalet om Afholdelse af en ny Erhvervstælling har i nogen Tid været under Overvejelse, da Resultaterne fra den sidste Tælling efter nu snart 10 Aars Forløb er ret forældede. Den nye Tælling, der tænkes afholdt i Maj eller Juni 1935, skal have samme *Omfang* som Erhvervstællingen af 1925 og omfatte *Haandværk og Industri, Handel, Omsætning og Samfærdsel samt dermed beslægtede Virksomheder*. Inden for disse Erhvervsgræne omfatter Tællingen: 1) alle selvstændige erhvervsdrivende, ogsaa saadanne, for hvem

den paagældende Virksomhed er Bierhverv eller kun en Del af deres Næring; 2) Aktieselskaber, Andelsselskaber og Korporationer; 3) Virksomheder, der drives af Stat eller Kommune.

De ved Tællingen benyttede *Skemaer* skal efter Samraad med de paagældende Erhvervs Hovedorganisationer udarbejdes af Det statistiske Departement og godkendes af Handelsministeren. Der maa ikke stilles Spørgsmaal om Forretnings Nettoudbytte, men vel om saadanne ydre Forhold som de beskæftigede Personers Antal og Køn samt Stilling i Virksomheden, om Antal, Art og Størrelse af Kraft- og Arbejdsmaskiner; endvidere Spørgsmaal om Bruttomængde og Bruttoværdi af Produktionen og af de til Produktionen anvendte Raa- og Hjælpstoffer samt om Virksomhedens samlede Omsætning efter Regnskab eller — i Mangel deraf — efter skønsmæssig Opgørelse. Skemaerne omdeles og indsamles ved Kommunernes Foranstaltning.

Loven fastsætter Straf af *Bøde* paa mindst 5 Kr. for Forømmelse af Pligten til at besvare de stillede Spørgsmaal eller for Afgivelse af vitterlig fejlagtige Oplysninger. Det kan derhos ved Dommen paalægges den skyldige under en daglig Bøde af fra 5 Kr. til 50 Kr. at afgive de begærede Oplysninger

Statens *Omkostninger* ved Tællingen — herunder til Resultaternes Offentliggørelse — anslaaes til et Beløb af 50 000—60 000 Kr., fordelt paa 3 à 4 Finansaar.

Landstingets Udvalg, som indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med en enkelt Ændring af formel Natur, overvejede Tanken om at udvide Tællingen til at omfatte *Landbruget*. Da Finansministeriet imidlertid mente paa Grundlag af Arealtællingerne at kunne fremskaffe Tal til Oplysning om Landbrugets Beskæftigelsesforhold, undlod Udvalget at stille Forslag om en saadan Udvidelse af Tællingen. Det var herved ogsaa taget i Betragtning, »at der ikke bør paalægges de kommunale Raad Arbejde, der paa nogen mulig Maade kan undgaas«.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

12. Lov om Afgift for offentlig Auktion m. m. (Finansminister *H. P. Hansen*). [A. Sp. 3145. — C. Sp. 225, 1001 og 1093].

Fremsat i *Folketinget* $25/1$ (F. Sp. 3137). 1. Beh. $1/2$ (F. Sp. 3385). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om offentlig Auktion ved Auktionsledere (se Side 280). Betænkning (B. Sp. 827) afgiven $28/2$. (Ordfører: E. Friis). 2. Beh. $6/3$ (F. Sp. 4142). 3. Beh. $7/3$ (F. Sp. 4219). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13/3$ (L. Sp. 904). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om offentlig Auktion ved Auktionsledere (se Side 280). Betænkning (B. Sp. 1579) afgiven $29/3$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $4/4$ (L. Sp. 1174). 3. Beh. $5/4$ (L. Sp. 1238). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2115) afgiven $10/4$. Eneste Beh. $12/4$ (F. Sp. 5253). *Loven stadfæstet 24. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 138).

Loven hviler ligesom den samtidig gennemførte Lov om offentlig Auktion ved Auktionsledere paa et sagkyndigt Udvalgs Betænkning, og den tilsigter en *Forenkling af Afgiftsberegningen ved Auktioner*. Medens Loven om Auktionsledere i det væsentlige kun vedrører frivillig Auktion over Løsøre, omfatter denne Lov *alle Slags Auktioner*, saavel frivillig Auktion som Tvangsauktion, saavel Auktion over fast Ejendom som Auktion over Løsøre.

De hidtil gældende Hovedbestemmelser om Auktionsafgifterne til Staten har været optaget i Sportelreglementet af 22. Marts 1814, Afdeling V (§§ 99—126), med Ændringer ved Forordning af 27. Juli 1832 og Lov af 26. Maj 1868, samt i Sportelreglementets § 156 (20 pCt.s Forhøjelse). De nye Regler adskiller sig fra de gamle ved, at *selve Gebyret og 20 pCt.s Forhøjelsen er slaaet sammen* til eet Gebyr, at Afgiften fremtidig altid bliver en *fast Procent* af Købesummen (4, 2, 1 eller $1/4$ pCt.), medens Satsen efter de ældre Reglers hyppige Skalaberegninger blev lavere, jo større Købesummen var, og at den vidtdrevne *Anvendelse af Specialregler er betydeligt begrænset*. Desuden er de særlige Afgifter for Udstedelse af *Auktionsplakat* og for Udstedelse af *Auktionsskøde* bortfaldet, og det samme gælder et Par gamle københavnske Afgifter, *Børsafgiften* og *Katalogafgiften* (sidstnævnte dog først fra April 1945), hvis Omraade i øvrigt allerede blev begrænset ved Loven af 1868.

Medens det almindelige Auktionsgebyr for *Løsøre-auktioner* hidtil har været 4,8 pCt., fastsætter nu Lovens § 1, at Afgiften til Statskassen for offentlig Auktion udgør 4 pCt. i alle Tilfælde, hvor ingen anden Regel er givet.

For Auktion over *faste Ejendomme og Søfartøjer* med tilhørende Løsøre sættes Afgiften i § 2 til 1 pCt. (Naar Bygninger sælges til Nedbrydning eller Søfartøjer til Ophugning, svares dog 4 pCt.). For Tvangsauktion over fast Ejendom, der *standses* paa Begæring af en Pant- eller Udlægshaver, som har gjort det højeste Bud og herved vil faa Andel i Auktionssummen, uden dog fuldt ud at fyldestgøres, erlægges samme Gebyr som for forgæves Opraab, 10 Kr.

I § 3 er dernæst Afgiften for Auktion over *Brugsrettigheder* og lignende Rettigheder over faste Ejendomme og Søfartøjer fastsat til 2 pCt. Samme Afgift betales for Auktion over *Aktier, Obligationer* og andre Værdipapirer samt enhver Art af Fordringer paa Penge eller Penges Værdi.

Gebyret for Auktion over faste Ejendomme og Søfartøjer samt de i § 3 nævnte Rettigheder var efter Sportelreglementets § 100: af de første 2 000 Kr.: 2 pCt., af de næste 4 000 Kr.: 1½ pCt., af de næste 54 000 Kr.: 1 pCt. og af over 60 000 Kr.: ½ pCt., hvortil kom 20 pCt.s Forhøjelsen efter § 156.

§ 4 fastsætter et lempet Gebyr, nemlig 2 pCt., for frivillig Auktion over *Dyr* samt *Landbrugs-, Havebrugs-, Skovbrugs- og Fiskeriprodukter* (om eventuel Nedsættelse til ¼ pCt. se § 5).

Til Afløsning af Reglerne i Loven af 26. Maj 1868 om Gebyr for frivillig Auktion over Handelsvarer i større Partier bestemmer § 5, at der for frivillig Auktion, som Haandværkere, industridrivende og handlende lader afholde over Varer, de har tilvirket eller driver Handel med, eller som Producenterne af de i § 4 nævnte Varer lader afholde over disse, erlægges en Afgift paa ¼ pCt., naar a) *Varerne sælges i Partier**, og b) *Købesummen* pr. solgt Parti (bortset fra de i § 6, Stk. 1, nævnte Tillæg) udgør *mindst 100 Kr.*

Ifølge § 6 *beregnes* Afgiften af *Købesummen med Tillæg*

*) Varer anses solgt i Partier, naar de sælges efter Maal eller Vægt, eller der under eet sælges mindst 10 Genstande af væsentlig samme Beskaffenhed og Værdi.

dels af de *Omkostninger*, som det ifølge Auktionsvilkaarene paahviler Køberen at udrede, dels af de *privatrellige Byrder* og Forpligtelser, *Restancer af Skatter og Afgifter* til det offentlige samt *Told* og lignende, som Køberen skal overtage uden for Købesummen. Periodiske Ydelser kapitaliseres efter Stempelovgivningens Regler. — Naar Brugsrettigheder og lignende Rettigheder sælges for et Tidsrum af over 1 Aar mod et periodisk Vederlag, beregnes Afgiften af det aarlige Vederlag (er dette forskelligt: af det højeste aarlige Vederlag) med Tillæg som foran nævnt.

For at forebygge Misbrug foreskriver § 7, at der, naar Tilslag gives under Vilkaar af *senere Approbation*, i alle Tilfælde svares fuld Afgift som ved endeligt Salg. Endvidere bestemmes i § 7, at Afgiften for Opraab af et Nummer, *uden at Tilslag gives* paa Auktionen, er 25 Øre, dog ved Auktion over faste Ejendomme og Søfartøjer 10 Kr.

Agiften til Statskassen for *Tilbagekaldelse af bestilt Auktion* er i § 8 sat til 10 Kr., svarende til, hvad der betales en Auktionsleder for aflyst Auktion.

§ 9 handler om Afgiften for Udskrifter og Attester, og § 10 angaar offentlige *Licitationer*, der foregaar gennem tilstedeværendes Bud og Underbud (altsaa ikke de almindelige skriftlige Licitationer). I saa Fald svares en Afgift paa 2 pCt. af det Bud, der antages.

Uden for Lovens Omraade falder ifølge § 11 *offentlige Auktioner*, der med Hjemmel i Lovgivningen *afholdes af andre end Fogder, Skifteretter samt Auktionsledere*. De om saadanne Auktioner gældende Afgiftsbestemmelser opretholdes.

Herefter vil bl. a. Afgiften 1 pCt. for *Landboforeningers og Husmandsforeningers Auktioner* i Medfør af Lov Nr. 246 af 9. Maj 1917 blive urørt, ligesom der vedblivende vil være *Afgiftsfrihed for Auktioner over fersk Fisk m. v.*, der afholdes i Medfør af Lov Nr. 28 af 11. Marts 1892, for *Auktioner over indenlandske Haveprodukter og indenlandsk Frugt*, der afholdes i Medfør af Lov Nr. 71 af 7. April 1899 og Lov Nr. 197 af 20. Maj 1933, og for *Auktioner over Avlsdyr*, der afholdes i Medfør af Lov Nr. 185 af 11. Juni 1927 § 13.

Endvidere er Auktioner, der afholdes af *Sognefogder og Politiet*, afgiftsfri. Ligeledes Licitationer for Stats- og kommunale Institutioner.

Endelig bestemmer § 11, sidste Stykke: »I øvrigt bortfalder de hidtil gældende Lovbestemmelser om Afgifter ved offentlige Auktioner og Licitationer fra Lovens Ikrafttræden, Plakat af 25. Juli 1812 for København, betreffende Afgift af visse Slags Kataloger, dog først fra 1. April 1945.«

I Kraft af denne Bestemmelse bortfalder først og fremmest Afgiftsreglerne i Sportelreglementets Afsnit V og i Forordningen af 27. Juli 1832 samt Lov af 26. Maj 1868. Som Følge heraf bortfalder bl. a. Afgift for Udstedelse af Auktionsplakat og for Udstedelse af Auktionssskøde.

Fremdeles bortfalder den lidet betydende »*Børsafgift*« (for Auktioner, der holdes paa Børsen, og for Auktioner over Købmandsvarer, der holdes i København uden for Børsalen) og fra 1. April 1945 tillige den fra 1812 stammende »*Katalogafgift*«, som siden 1825 helt er tilfaldet »Undervisningsanstalten for Døtre af Embedsmænd«*), der siden 1852 har ydet sine Understøttelser ved Fripladser i Frk. Zahles Skole i København. Afgiften andrager mellem 6 000 og 7 000 Kr. aarlig.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte i Kraft 1. Juni 1935. *Indtægten for Statskassen*, der i 1930—31 var ca. 762 000 Kr., i 1931—32 ca. 706 000 Kr. og i 1932—33 ca. 608 000 Kr., regnes at ville blive nogenlunde uforandret.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, og der foretoges kun enkelte Ændringer. I *Folketinget* blev *Afviklingstiden for Katalogafgiften* (se under § 11) forlænget med 5 Aar, til 1. April 1945. De *konservative* Medlemmer af Folketingsudvalget foreslog ved 2. Behandling at opretholde denne Afgift, men efter at Finansministeren under Forhandlingen havde erklæret, at han vilde kunne tiltræde et Ændringsforslag om Afviklingstidens Forlængelse til 1. April 1945, hvis alle Partier enedes herom, stillede hele Udvalget til 3. Behandling et saadant Ændringsforslag. — I *Landstinget* blev Ikrafttrædelsesdagen udsat fra 1. April til 1. Juni, og der foretoges desuden en Ændring af § 7, hvorved man i Forbindelse med en Ændring af Loven om Auktionsledere udelod den i Lovforslaget fastsatte Afgift for det Tilfælde, at Tilslag gives paa et Bud fra Sælgeren selv.

*) Nu »Selskabet for uformuende Embedsmænds Døtres frie Undervisning«.

13. Lov om Ændring i og Tilføjelse til Lov af 31. Marts 1852 om Overdragelse af Colonisterne paa Alheden og Randbøll-Hede i Jylland til sammes Fæstere som Selvejendom. (Finansminister *H. P. Hansen*). [A. Sp. 2751. — C. Sp. 139 og 147].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{11}$ (L. Sp. 140). 1. Beh. $\frac{9}{11}$ (L. Sp. 155). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Degnbol, Jøhs. Hansen, Hauch [Formand], Jensen-Aale, Kr. Johansen, Josiassen, Rs. Jørgensen, N. K. Kristensen, Nedergaard, Johannes Pedersen, S. Rasmussen [Sekretær], Rasmussen [Hvolbæk], Stumph og Unmack). Betænkning (B. Sp. 629) afgiven $\frac{23}{1}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $\frac{25}{1}$ (L. Sp. 617). 3. Beh. $\frac{30}{1}$ (L. Sp. 626). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3383). 2. Beh. $\frac{5}{2}$ (F. Sp. 3399). 3. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 3489). *Loven stadfæstet 26. Februar 1935*. (Lov-Tid. Nr. 48).

Loven bemyndiger Finansministeren til at *afløse* den Statskassen i Henhold til § 7 i Loven af 31. Marts 1852 paahvilende Forpligtelse til at vedligeholde *Frederikskirken paa Alheden* ved Betaling af 29 000 Kr. i Tiendebankobligationer til Kirkens fremtidige Drift og Vedligeholdelse og mod Aflevering af Kirken i synsforsvarlig Stand. Til at afgøre, hvilke Arbejder der forinden Kirkens endelige Aflevering maatte være at foretage for at sætte Kirken i synsforsvarlig Stand, nedsættes *et særligt Kirkesyn*, bestaaende af Stiftamtmanden eller en af denne udpeget Repræsentant som Formand samt af en Repræsentant henholdsvis for Finansministeriet og Menighedsraadet. — Indtil Afløsningen har fundet Sted, paahviler Kirkens Vedligeholdelse som hidtil Statskassen.

Afløsningssummen var i det fremsatte Lovforslag, der havde samme Skikkelse som det af Folketinget i forrige Samling vedtagne (se Aarvog 1933—34, Side 445), beregnet til 26 700 Kr., men blev i *Landstinget* — efter at der i Udvalget var opnaaet Enighed med Finansministeren herom — *forhøjet* med 2 300 Kr. til 29 000 Kr.

Fordelingen af Forhøjelsen var tænkt saaledes, at Post I, den til Kirkens ordinære Vedligeholdelse og Drift fornødne Kapital, 20 000 Kr., bibeholdes, medens Post II, den til Dækning af tilstedeværende Mangler og saadanne større Reparationer og Istandsættelsesarbejder m. v., som kan

siges at ligge for i en nær Fremtid, fornødne Kapital, forhøjes fra 2 200 Kr. til 4 000 Kr., og Post III, den til fremtidige Hovedreparationer, bortset fra den under Post II omhandlede, fornødne Kapital, forhøjes fra 4 500 til 5 000 Kr.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

14. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 106 af 31. Marts 1933 om Laan og Tilskud til Grundforbedring. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2099. — C. Sp. 65 og 77].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 27). 1. Beh. $\frac{25}{10}$ (F. Sp. 443). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marinus Sørensen, Jensen [Lillering] [Formand], Levinsen, M.K. Sørensen, Jens Sørensen [Sejlfloed], Wittrup, Steen [Sekretær], H. C. Hansen, Johannes Hansen, Nørskov, Thorhauge, Edvard Sørensen, Fibiger, Carlsen-Skiødt og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 325) afgiven $\frac{7}{12}$. (Ordfører: Marinus Sørensen). 2. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 2308). 3. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 2486). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 260). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 334). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 335). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 345).

Ved nærværende Lov ændres Grundforbedringsloven af 31. Marts 1933 (se Aarbog 1932—33, Side 162) paa følgende Punkter:

1. Bestemmelsen i Grundforbedringslovens § 1, Stk. 3, 1. Pkt. — hvorefter der, for saa vidt der til Grundforbedringsarbejdet antages Arbejdere, som er arbejdsløse, og som oppebærer Understøttelse af Arbejdsløshedskasser eller af det offentlige, kan ydes *Tilskud*, der udgør $\frac{1}{3}$ af den til disse Arbejdere udbetalte *Arbejds løn* — er *udvidet* saaledes, at lige med nævnte Arbejdere kan, efter nærmere af Landbrugsministeren fastsatte Regler, stilles Arbejdere, som ved Antagelsen var beskæftiget ved andre af Loven omfattede Arbejder.

2. I samme Paragraf er optaget et nyt Stykke efter Stk. 3:

»Arbejdet vil være at vederlægge med den *Betaling*, der i Henhold til Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbej-

dere maatte være fastsat for tilsvarende Arbejde, eller, hvor saadan Overenskomst ikke foreligger, da efter Overenskomst mellem de paagældende Arbejdsgivere og Arbejdere*.)«

3. Da Kommunerne ikke længere skal paatage sig Garantiforpligtelse for de med Laanene eventuelt forbundne Tab, overlades Spørgsmaalet om, hvorvidt der skal føres *Tilsyn med Anlæggets fremtidige Vedligeholdelse*, til Landbrugsministeriets Afgørelse, jfr. Grundforbedringslovens § 3, næstsidste Punktum.

4. Efter § 1 i Grundforbedringsloven kan der ydes Tilskud paa indtil en Trediedel af Udgifterne til *Indkøb af Drænrør* og andre Rør, for saa vidt der ikke for Rørene er betalt en højere Pris end den, der paa Grundlag af Aftaler mellem Landbrugsministeriet og Teglværkerne samt andre Rørfabrikker**) er fastsat for paagældende Egn og Kvalitet. Ved nærværende Lov lovfæstes *en tilsvarende Regel for de i Lovens §§ 6 og 7 omhandlede Arbejder* (henholdsvis Grundforbedringsarbejder, der iværksættes af Jordbrugere [Enkeltpersoner], som *ikke* opfylder Betingelserne for at faa Laan efter § 1, og *Fællesarbejder*), for saa vidt angaar § 7, dog kun ved mindre Vandløb.

5. Som Tilskud til Grundforbedringsarbejder af den i § 7 nævnte Art, der iværksættes *uden Laan* i Henhold til Loven, kan ydes 1) en Trediedel af den *Arbejds løn*, der er udbetalt til de ved Arbejdet beskæftigede *arbejds løse* af den i Lovens § 1, Stk. 3, nævnte Art (se ovenfor), og 2) ved Rørlægning af mindre Vandløb tillige en Trediedel af Udgifterne til *Indkøb af Rør*.

6. *Maksimum for Statens Udgifter*, der ved Loven af 1933 blev fastsat til 10 Mill. Kr., forhøjes til 25 Mill. Kr.

7. Grundforbedringslovens *Gyldighedstid*, der udløb 1. April 1935, forlænges til 1. April 1937.

Det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag var overensstemmende med det af Folketinget i sidste Samling ved-

*) Det vil sige mellem Laantagerne og de paagældende Arbejdere (jfr. Udtalelse af Ordføreren for Folketingsudvalget, Folketingets Forhandlinger, Sp. 2308).

**) Ordene »andre Rørfabrikker« er indsat ved nærværende Lov.

tagne Lovforslag om samme Emne (se Aarvog 1933—34, Side 459—461); kun var Gyldighedsperioden forlænget fra 1. April 1935 til 1. April 1936.

I *Folketinget* løstes Stridsspørgsmaalet fra forrige Samling om *Lønnens Størrelse* ved de her omhandlede Grundforbedringsarbejder, idet Tinget vedtog et af hele Udvalget stillet Ændringsforslag (se foran under Punkt 2). Samtidig forhøjedes Maksimum for Statens Udgifter fra de foreslaaede 20 Mill. Kr. til 25 Mill. Kr., hvorhos Lovens Gyldighedstid udstraktes til 1. April 1937.

Med de nævnte 3 Ændringer vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* i begge Ting.

15. Lov om Ophævelse af Lov Nr. 169 af 1. April 1921 om Domæneforvaltningen i de sønderjyske Landsdele. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2103. — C. Sp. 27 og 75].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 28). 1. Beh. $\frac{27}{11}$ (F. Sp. 1951). 2. Beh. $\frac{29}{11}$ (F. Sp. 1998). 3. Beh. $\frac{4}{12}$ (F. Sp. 2095). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{12}$ (L. Sp. 225). 2. Beh. $\frac{11}{12}$ (L. Sp. 230). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 333). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 347).

Ved nærværende Lov ophæves Loven af 1. April 1921 om Domæneforvaltningen i de sønderjyske Landsdele fra 1. April 1935 at regne, hvilket vil sige, at Embedet som *Domæneforvalter* i de sønderjyske Landsdele nedlægges fra nævnte Tidspunkt, og at det ligeledes i Henhold til Loven af 1921 nedsatte *Domæneudvalg* (se Aarvog 1920—21, Side 73) ophæves.

Efter at en Del af de sønderjyske Domæneejendomme var blevet udstykket til Statshusmandsbrug eller bortsolgt til Fordel for Jordfonden, og efter at de med Domænegaardernes Overtagelse fra den preussiske Stat forbundne Tvivlsspørgsmaal var bragt til Løsning, var Administrationen af disse Gaarde blevet betydelig forenklet. Man ansaa det derfor ikke længere for paakrævet at opretholde en særlig Administration for disse Ejendomme, tilmed da Domæneforvalter P. J. Refshauge havde indgivet Begæring om Afsked paa Grund af Alder fra den 1. April 1935 at regne.

Det tilføjedes i Bemærkningerne til Lovforslaget, at man agtede at *henlægge Administrationen* af de tilbageværende

sønderjyske Domænegaarde *under Statens Jordlovsudvalg*, og at Besparselsen ved denne Ordning vilde blive henved 20 000 Kr. aarlig.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

16. Lov om Udførsel af levende Husdyr m. m. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2105. — C. Sp. 91 og 125].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 28). 1. Beh. $\frac{23}{11}$ (F. Sp. 1875). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Jensen, Jensen [Lillering], M. F. Mortensen, Jens Sørensen [Sejlfjord], Marinus Sørensen [Formand], Wittrup, Andreasen [Forsinge], Fogh [Sekretær], Nørgaard, Raunkjær, A. Chr. Christensen, Hans Pinstrup, Viggo Hansen, Victor Larsen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 431) afgiven $\frac{13}{12}$. (Ordfører: J. P. Jensen). 2. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 2634). 3. Beh. $\frac{18}{12}$ (F. Sp. 2663). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{19}{12}$ (L. Sp. 497). 2. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 521). 3. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 566). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 348).

Loven afløser Lov Nr. 317 af 16. December 1931, der kun havde Gyldighed indtil Udgangen af Aaret 1934 (se Aarvog 1931—32), og giver som denne Landbrugsministeren Bemyndigelse til at træffe Foranstaltninger til Forebyggelse af, at der her fra Landet udføres *levende Husdyr og Produkter af saadanne samt Vildt*, hvormed *smitsomme Husdyrsygdomme* kan spredes, ligesom den indeholder de ved 1931-Loven indførte Straffebestemmelser.

Derimod indeholder nærværende Lov ikke den i 1931-Lovens § 2 givne Bemyndigelse for Landbrugsministeren til at *regulere Udførselen* herfra Landet *af levende Svin*; denne Paragraf blev ophævet ved Loven af 23. December 1932 om Udførsel af Landbrugsprodukter, ved hvilken Lov der tilvejebragtes et almindeligt Grundlag for Regulering af Udførselen her fra Landet af Landbrugsprodukter (jfr. Nr. 17).

Ved en Ændring i Folketinget *tidsbegrænsedes* Loven, der vedtoges *enstemmigt*, til *Udgangen af 1937*.

Landbrugsministeren erklærede sig i Folketingsudvalget villig til som hidtil at *forhandle med Landbrugets Organisationer* i de Tilfælde, hvor det er nødvendigt at træffe veterinære Foranstaltninger, der medfører væsentlige Indgreb i Landbrugernes Handlefrihed.

17. Lov om Udførsel af Landbrugsprodukter. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2109. — C. Sp. 103 og 125].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 29). 1. Beh. $\frac{23}{11}$ (F. Sp. 1877). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Lillering], J. P. Jensen, Larsen [Bjerre] [Formand], Levinsen, M. F. Mortensen, Jens Sørensen [Sejlfjord], Andreasen [Forsing], Fogh [Sekretær], Ole Frederik Olsen, Raunkjær, Koefoed, Løje, Viggo Hansen, Victor Larsen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 433) afgiven $\frac{14}{12}$. (Ordfører: Jensen [Lillering]). 2. Beh. $\frac{18}{12}$ (F. Sp. 2664). 3. Beh. $\frac{19}{12}$ (F. Sp. 2701). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 522). 2. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 566). 3. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 583). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 349).

Loven, der har Gyldighed indtil *Udgangen af 1936*, afløser Lov Nr. 341 af 23. December 1932 med Tillæg af 20. Maj 1933 (se Aarvog 1932—33, Side 201 og 203) og giver under Hensyn til Udlandets Kontingenteringsbestemmelser Landbrugsministeren Bemyndigelse til efter Indstilling af Landbrugsraadet at paabyde, at Udførsel her fra Landet af *Heste, Kvæg, Svin, Fjerkræ, Mælk og Æg samt Produkter af nævnte Dyr og Varer* kun maa finde Sted under Iagttagelse af de Forskrifter, Ministeren i saa Henseende maatte fastsætte.

I Forhold til den tidligere Lov betegner Loven en Udvidelse ved at medtage *Fjerkræ* og Produkter heraf samt Produkter af *Æg*.

Hvis Forarbejdning og Afsætning af de nysnævnte Landbrugsprodukter, f. Eks. Kød- og Mælkekonserver, maatte ske igennem private industrielle Virksomheder, kan de omhandlede Forskrifter kun fastsættes efter forudgaaende Forhandling med Industriraadet.

Denne Bestemmelse blev tilføjet i Folketinget efter Forslag af Ministeren.

Overtrædelse af de i Medfør af Loven fastsatte Bestemmelser straffes med *Bøder* ikke under 20 Kr., i Gentagelses-tilfælde ikke under 40 Kr. Bøderne tilfalder en under Landbrugsministeriet sorterende Fond, hvis Midler med Tilslutning af Landbrugsraadet anvendes til Landbrugets Fremme. Inden for et Beløb af 2 000 Kr. kan Bøderne paalægges af Landbrugsministeren, men den paagældende kan da inden 14 Dage, efter at Ministerens Afgørelse er tilgaaet ham, forlange Sagen undergivet Domstolenes Afgørelse.

Med den ovennævnte Tilføjelse om Forhandling med Industriraadet, inden der gives Forskrifter vedrørende Udførselen af Landbrugsprodukter, som forarbejdes og afsættes gennem private Industrivirksomheder, samt med en Ændring af Bødebestemmelsen indstillede *Folketingets Udvalg* Lovforslaget til Vedtagelse. Der blev fra en enkelt Side i Udvalget fremført Ønske om *Forkortelse af Lovens Gyldighedstid*, men dette Ønske blev frafaldet efter de i Udvalget givne Oplysninger.

Betænkningen er ledsaget af Bilag, der indeholder Svar paa en Række Spørgsmaal af Udvalget om *Lovens Administration*, Besvarelser, der i Betænkningen betegnes som tilfredsstillende.

Lovforslagets Vedtagelse skete *enstemmigt* i begge Ting.

18. Lov om Tillæg til Lov Nr. 100 af 31. Marts 1928 om Udførsel, Indførsel og Forhandling af Æg. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2113. — C. Sp. 17 og 39].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 30). 1. Beh. $\frac{22}{11}$ (F. Sp. 1871). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. F. Mortensen, Th. Bach, Jensen[Lillering] [Formand], Larsen [Bjerre], Helga Larsen, A. C. Mortensen, H. C. Hansen [Sekretær], Fogh, Hans Pinstrup, Nørskov, A. Chr. Christensen, Johannes Hansen, Viggo Hansen, A. C. D. Petersen og Lorentzen). Betænkning (B. Sp. 61) afgiven $\frac{29}{11}$. (Ordfører: M. F. Mortensen). 2. Beh. $\frac{30}{11}$ (F. Sp. 2026). 3. Beh. $\frac{30}{11}$ (F. Sp. 2050). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{12}$ (L. Sp. 220). 2. Beh. $\frac{7}{12}$ (L. Sp. 224). 3. Beh. $\frac{7}{12}$ (L. Sp. 227). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 350).

I Løbet af de senere Aar har der i nogen Udstrækning fundet Udførsel Sted af slagtet Fjerkræ, bl. a. til Tyskland og Schweiz, og man har derfor anset det for naturligt, at der i Lighed med, hvad Tilfældet er for andre Landbrugsprodukter, gennemføres en *Kontrol med Udførselen* her fra Landet af Fjerkræ. Loven fastsætter herom følgende:

1. Landbrugsministeren kan paabyde, at Udførsel her fra Landet af Fjerkræ — saavel levende som slagtet — kun maa finde Sted, saafremt vedkommende har en af Landbrugsministeren dertil meddelt *Autorisation*.

2. Enhver, der ønsker at udføre Fjerkræ her fra Landet, skal i saa Fald gøre *Anmeldelse* herom til Landbrugsministeriet, der derefter paa nærmere Betingelser kan meddele vedkommende *Autorisation* dertil.

Paa Foranledning af Venstres Ordfører i Folketinget (*Hans Pinstrup*) nedsattes et Udvalg, der modtog Deputationer fra »Dansk Andels Ægeksport« og »Ægeksportørforeningen af 1934«. Landbrugsministeren tiltraadte Udvalgets Henstilling om, at der nedsattes *et særligt Udvalg til Varetagelse af Fjerkræeksporten*, bestaaende af Repræsentanter for Andelsfjerkræslagterierne, de private Fjerkræslagterier samt Fjerkræavlerne. Endvidere tiltraadte Landbrugsministeren paa Udvalgets Henstilling, at der tages *Hensyn til nye Ægeksportører*, baade vedrørende Eksporttildelingen og Repræsentation i Ægeksportudvalget.

Lovforslaget vedtoges derefter *enstemmigt* i begge Ting.

19. Lov om Oprettelse af Frugtavlskolonier, Frugtplantager og Havelodskolonier. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2217—C. Sp. 93, 131].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁶/₁₀ (F. Sp. 55). 1. Beh. ²³/₁₁ (F. Sp. 1881). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Smørum, Jensen [Lillering], Larsen [Bjerre] [Formand], Levinsen, Vilhelm Rasmussen, Strøm, Mads Larsen, Andreasen [Forsinge] [Sekretær], Johannes Hansen, Brorsen, Thorhauge, Vejen, Carlsen-Skiødt, A. C. D. Petersen og Ulrich). Betænkning (B. Sp. 429) afgiven ¹³/₁₂. (Ordfører: Smørum). 2. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 2636). 3. Beh. ¹⁸/₁₂ (F. Sp. 2663). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. ¹⁹/₁₂ (L. Sp. 499). 2. Beh. ¹⁵/₁ (L. Sp. 592).

3. Beh. ¹⁶/₁ (L. Sp. 596). *Loven stadfæstet 25. Januar 1935.*
(Lov-Tid. Nr. 13).

I Henhold til § 1 i Loven af 11. Maj 1933 kunde Landbrugsministeren i Finansaarene 1933—34 og 1934—35 anvende i alt 500 000 Kr. til Laan efter Lovens §§ 4—5 til Oprettelse af Frugtavlskolonier og efter §§ 9—10 henholdsvis til Anlæg og Drift af nye Frugtplantager og til Drift af Træfrugtplantninger, anlagt efter Udgangen af 1928, samt 1 Mill. Kr. i Tilskud efter § 12 til Oprettelse af Havelodskolonier for arbejdsløse.

Der indkom ikke til Landbrugsministeriet noget Andragende om Laan til Oprettelse af Frugtavlskolonier (§§ 4—5).

Til Frugtplantager og Havelodskolonier blev bevilget i Henhold til

Lovens § 9 c.	52 100 Kr.	fordelt paa	33 Laan,
— § 10	- 4 400 —	— —	6 Laan og
— § 12	- 33 600 —	— —	13 Tilskud.

Nærværende Lovs § 1 stiller i Finansaarene 1935—36, 1936—37 og 1937—38 i alt til Raadighed af Statskassen:

500 000 Kr. til Laan til: 1) Oprettelse af Frugtavlskolonier, 2) Anlæg og Drift af nye Frugtplantager og Drift af Træfrugtplantninger, anlagt efter Udgangen af 1928, samt

500 000 Kr. til Ydelse af Tilskud til Oprettelse af Havelodskolonier for arbejdsløse.

Lovens øvrige Bestemmelser (§§ 2—13) er overensstemmende med Kapitlerne II og III i Loven af 11. Maj 1933 om Oprettelse af Gartnerier, Havebrug, Frugtavlskolonier, Frugtplantager og Havelodskolonier (se Aarbog 1932—33, Side 191) med to Ændringer, der indførtes i Folketinget:

1) I § 7, der omhandler Laan til en Jordbruger til Anlæg af en Frugtplantage, er Laanegrænsen, der efter 1933-Lovens § 9 skulde holdes inden for den paagældende Ejendoms Ejendomsskyldværdi, forhøjet saaledes, at der til Ejendomsskyldværdien kan lægges *Værdien af Besætning og Inventarium eller Anlæg*, dog ikke mere end 20 pCt. over Ejendomsskyldværdien.

2) § 10, der vedrører Kommuners Oprettelse af Havelodskolonier til Beskæftigelse af arbejdsløse, afviger fra 1933-Lovens § 12 derved, at Afgiften, der skal svares med indtil 4 pCt., kan beregnes ikke blot som nu af Grundskyld-

værdien, men af Grundskyldværdien og Anlægsudgifterne efter Fradrag af Statstilskud.

Da § 7 (1933-Lovens § 9) hidtil var blevet administreret saaledes, at den Del af Laanet, der udgjorde *Anlægslaanet*, ikke kunde overstige 50 pCt. af Udgiften til Planter, Hegn og Redskaber, og Erfaringer fra Husmandskommissionernes Arbejde med Loven havde vist, at det var ønskeligt at gaa noget højere op med dette Beløb, henstillede Folketingsudvalget, at det ændredes til 75 pCt., hvortil Ministeren gav sin Tilslutning. $\frac{2}{3}$ af Laanet skulde saa udbetales straks som Anlægslaan og $\frac{1}{3}$ i Løbet af 5 Aar som Driftslaan.

Udvalget udtalte endvidere, at da der ved de foretagne Ændringer af Loven skete en Udvidelse af Statens økonomiske Risiko, maatte man anse det for nødvendigt, at der ved Tildeling af Laanene blev foretaget *en grundig Undersøgelse af Laansøgernes Kvalifikationer* i hvert enkelt Tilfælde.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

20. Lov om Foranstaltninger til Fremme af Af-sætningen af Kvæg og Oksekød. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2209—C. Sp. 3, 7].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{16}{10}$ (F. Sp. 50). 1. Beh. $\frac{19}{10}$ (F. Sp. 227). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Larsen [Bjerre], Helga Larsen, J. P. Larsen, M. F. Mortensen [Formand], Strøm, Jens Sørensen [Sejlfjord], Andreasen [Forsinge] [Sekretær], Steen [fra $\frac{24}{10}$ Fogh], Brorsen, Clausager, Fuglsang, Duborg, Fibiger, Lorentzen og Ulrich). Betænkning (B. Sp. 7) afgiven $\frac{26}{10}$. (Ordfører: Larsen [Bjerre]). 2. Beh. $\frac{30}{10}$ (F. Sp. 601). 3. Beh. $\frac{30}{10}$ (F. Sp. 653). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{31}{10}$ (L. Sp. 101). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen [Formand], Jensen-Aale, Kr. Johansen, Rs. Jørgensen, Lehwald [Sekretær], Jørgen Møller, Møller Nørgaard, P. C. Petersen, J. R. Poulsen, Simonsen og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 19) afgiven $\frac{31}{10}$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $\frac{31}{10}$ (L. Sp. 136). 3. Beh. $\frac{31}{10}$ (L. Sp. 137). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1934*. (Lov-Tid. Nr. 293).

»Kødordningen« i Henhold til Kapitel III i Loven om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933 (se Aarvog

1933—34, Side 127) ophørte at gælde med Udgangen af Oktober 1934. Til Afløsning heraf fremsatte Landbrugsministeren den 16. Oktober et *Lovforslag*, der paa væsentlige Punkter afveg fra den hidtil bestaaende Ordning. *Tilskuddet til Eksportstude* var saaledes under Hensyn til Stigningen i Studepriserne nedsat fra 10 til 6 Øre pr. kg, og samtidig var Vægtgrænsen forhøjet fra 450 til 500 kg. Dernæst var *Slagteafgiften for Fedekalve* nedsat fra 15 til 12 Kr., medens Afgiften for voksne Kreaturer, 20 Kr., opretholdtes uforandret. Endvidere foreslog Ministeren at anvende 2 Mill. Kr. af Slagteafgifterne til *Fordeling af Oksekød* blandt trængende Personer i Stedet for det hidtil af Kornfonden udredede tilsvarende Beløb. Men særlig tog Forslaget Sigte paa en *Omlægning af Destruktionen* fra en overvejende Destruktion af Udsætterkøer til en *systematisk Udryddelse af tuberkuløse Dyr*. Ministeren fandt af flere Grunde Tidspunktet egnet til en saadan Omlægning: Priserne paa Kvæg var siden 1932 steget fra 17 til 27 Øre pr. kg levende Vægt eller med ca. 60 pCt.; Interessen for Kvægtuberkulosens Bekæmpelse var større end nogen Sinde tidligere, og adskillige Mejerikredse var helt rensede for Tuberkulose, ligesom flere Øer, bl. a. Bornholm og Ærø, var befriet for reagerende Dyr; men de i Henhold til Kriselovens Kapitel III iværksatte Foranstaltninger til Destruktion af tuberkuløse Dyr havde ikke virket i forventet Omfang, og en systematisk Nedslagning af tuberkuløse Kreaturer (uden for det smittefarlige Stadium) vilde antagelig kun kunne lykkes, hvis der for disse Dyr ydedes en højere Betaling. Forslaget indeholdt i Overensstemmelse hermed en Bestemmelse om af Slagteafgiftens paaregnede Beløb, ca. 10,5 Mill. Kr., at anvende 5 Mill. Kr. til Destruktion af tuberkuløse Kreaturer.

Lovforslaget gennemførtes med 2 mindre betydende Ændringer, der foretoges i Folketinget, og Loven, som har *Gyldighed indtil 31. Oktober 1935*, fremtræder herefter med følgende Hovedbestemmelser i §§ 1 og 2 — § 3 giver Administrationen Bemyndigelse til at fastsætte de nærmere Bestemmelser og afholde de med Lovens Gennemførelse forbundne Udgifter, og § 4 foreskriver Bødestraffe.

§ 1.

1. Landbrugsministeren bemyndiges til med Tilslutning af Landbrugsraadet af den i § 2, Stk. 2, omhandlede Fond at udrede et Tilskud paa 6 Øre pr. kg for Stude paa mindst 500 kg, som sælges i Jylland paa Eksportmarkederne eller i

Andels-Kreatureksportforeningernes Samlestalde til Slagtning eller til Eksport. Landbrugsministeren kan med Tilslutning af Landbrugsraadet udrede et mindre Tilskud end fornævnt, saafremt særlige Forhold taler derfor. Tilskuddet ydes til Sælgeren, dog kun, for saa vidt Dyret har været i hans Besiddelse i mindst 6 Uger.

2. Til Fremme af Afsætningen af Kvæg og Oksekød bemyndiges Landbrugsministeren til med Tilslutning af Landbrugsraadet at træffe dertil egnede Foranstaltninger, herunder *Destruktion* af Udsætterkvæg, der ikke egner sig til almindelig Slagtebrug, og af tuberkuløse Kreaturer saavel som af Kreaturer, der er angrebet af Mund- og Klovesyge.

Ordene i Slutningen af Stk. 2 »af Udsætterkvæg, der ikke egner sig til almindelig Slagtebrug, og« indsættes i Folketinget ved en af Udvalget foreslaaet og af Ministeren tiltraadt Ændring.

§ 2.

1. Landbrugsministeren bemyndiges til at lade opkræve en *Afgift* af indtil 20 Kr. pr. Stk. voksent Kreatur og indtil 12 Kr. pr. Stk. Fedekalv, der ved Slagtning til Forhandling godkendes til Menneskeføde. (Ved Fedekalve forstaas Kalve fra 30 til 90 kg slagtet Vægt). For Spædekalve, hvorved forstaas Kalve indtil 30 kg slagtet Vægt, skal ikke opkræves Afgift. Landbrugsministeren, der afgør, hvad der forstaas ved Slagtning til Forhandling, kan paabyde, at Afgiften skal erlægges af den paagældende Slagter til vedkommende Kommunalbestyrelse, til hvilken den ved Slagtningen kontrollerende Dyrlæge ugentlig skal indsende skriftlig Indberetning om Antallet af Dyr, hvis Kød han har kontrolleret, og for hvilke Afgift skal svares.

2. Afgifterne indgaar i en under Landbrugsministeren sorterende *Fond*, der anvendes til Fremme af Afsætningen af Kvæg og Oksekød. Af Fonden udredes 2 Mill. Kr. til *Fordeling af Oksekød* til trængende Personer og 5 Mill. Kr. til *Nedslagning af tuberkuløse Kreaturer* fra Besætninger, hvis Ejere underkaster sig nærmere af Landbrugsministeriet fastsatte Forpligtelser.

3. Afgifterne vil i Tilfælde af manglende Betaling kunne inddrives ved Udpantning.

4. Landbrugsministeren kan paabyde, at Oksekød og

Kalvekød ikke maa forhandles, medmindre det er godkendt og stemplet af en Dyrlæge. I Kommuner, hvor der ikke er paabudt Kødkontrol, skal Kødet i saa Fald godkendes og stemples med et af Landbrugsministeren paabudt Mærke af en af vedkommende Kommunalbestyrelse antagen og af Landbrugsministeren godkendt Dyrlæge.

Med Hensyn til de i Stk. 2 omhandlede *Forpligtelser for Ejerne* udtales det i Bemærkningerne til Lovforslaget, at den noget højere Betaling for tuberkuløse Dyr kun skal kunne ydes, hvis Resten af de reagerende Dyr inden 14 Dage efter Tuberkulinprøven enten fjernes fra Besætningen eller afsondres fra de ikke reagerende Dyr paa en af Ministeriet godkendt Maade, eller hvis *hele* Besætningen i Henhold til en skriftlig Erklæring fra Ejeren afhændes til Slagtning eller Destruktion inden for et Tidsrum af 6 Uger fra Erklæringens Dato og erstattes med en ny Besætning af tuberkulosefri Dyr.

I Stk. 2, sidste Punktum, indsættes efter Forslag af Landbrugsministeren Ordet »Nedslagning« i Stedet for »Destruktion«.

Lovforslaget mødte ved 1. Behandling i *Folketinget* Kritik fra Venstre og Det konservative Folkeparti, hvis Ordføreré navnlig hævdede, at selve Destruktionsordningen ikke kunde undværes i den nærmeste Fremtid, men at der, hvis ca. Halvdelen af Slagteafgiftens Provenu skulde medgaa til Bekæmpelse af Kvægtuberkulosen, som man i og for sig ansaa for en udmærket Foranstaltning, vilde blive for ringe et Beløb tilovers til den almindelige Destruktion. De to Partiers Udvalgsmedlemmer udtalte i Betænkningen, at den hidtidige Kødordning havde virket ret tilfredsstillende og efter sin Hensigt, og en saadan Ordning skulde man nødig forringe, saa meget mindre som Priserne for Slagtekvæg fremdeles var meget lave (under Halvdelen af Priserne i 1914) og Af-sætningen til Udlandet fortsat uhyre vanskelig.

Mindretallet stillede ud fra denne Anskuelse følgende Ændringsforslag:

1. *Tilskuddet til Eksportstude* og Vægtgrænsen for disse opret-holdes uforandret.
2. Vedrørende *Tuberkulosens Bekæmpelse* tilføjes: »I saadanne Tilfælde, hvor en Kvægholder efter foretagen Tuberkulinprøve gør effektivt Forsøg paa — efter nærmere af Landbrugsministeriet fastsatte Regler — at rense Besætningen for Tuberkulose, kan der gives et *Tillæg til Destruktionsprisen* for de Kreaturer, der udsættes til Slagtning.«
3. Hvis *Slagteafgiften* ikke kan dække de med Lovens Gennemførelse forbundne Udgifter, kan Landbrugsministeren for-

høje Afgiften med indtil 5 Kr. pr. Kreatur, saavel for voksne som for Fedekalve.

4. De 2 Mill. Kr. til Indkøb af Oksekød til trængende Personer fordeles mellem Kommunerne i Forhold til Antallet af nydende Sygekassemedlemmer pr. 1. Oktober 1934.

Desuden *henstillede* Mindretallet — paa Foranledning af en Henvendelse fra Bornholms Landboforening — til nærmere Overvejelse, hvorvidt der kunde ydes en *Fragtgodtgørelse* for Avlsdyr fra Besætninger, der er rensat for Tuberkulose, og som sælges til andre Egne i Landet.

Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer stillede yderligere et Ændringsforslag om *Nedsættelse af et Udvalg* til i Stedet for Landbrugsraadet at bistaa ved Lovens Gennemførelse samt til at fremme Afsætningen af Kvæg og Kød til Ulandet, idet Mindretallet ikke fandt det rigtigt, at »Organisationerne ene bestemmer disse Forhold«. Udvalget skulde bestaa af 8 Medlemmer, af hvilke Landbrugsministeren og Udenrigsministeren skulde vælge hver 1, Rigsdagens 4 største Partier ogsaa hvert 1, Andelskreatureksportforeningerne 1 og Danske Landbrugeres Kødforsyning 1. Det paalagdes Udvalget hver 3die Maaned at offentliggøre en Beretning om dets Virksomhed og Fondens Regnskab.

Landbrugsministeren modsatte sig alle disse Ændringsforslag, det ovenfor under 2 nævnte, fordi det ikke indeholdt noget om Overprisens Størrelse eller om Størrelsen af det samlede Beløb, der kunde anvendes til det omhandlede Formaal, det under 3 nævnte, fordi Ministeren fandt det uønskeligt og urimeligt at forhøje Slagteafgiften. De Konservatives Ændringsforslag om Nedsættelse af et 8 Mands Udvalg gik Ministeren imod under Henvisning til, at et saadant Udvalg vilde gøre Administrationen uoverkommelig. Derimod erklærede Ministeren sig villig til at nedsætte et *Udvalg* bestaaende af en Formand og 1 Repræsentant for hvert af de udvalgsberettigede Rigsdagspartier, hvilket Udvalg skulde være berettiget til at erholde *Underretning om Lovens Administration*.

Ved Afstemningen forkastedes de af Venstre og Konservative i Forening stillede Ændringsforslag med 74 eller 70 Stemmer mod fra 39 til 44, og de Konservatives Forslag om Nedsættelse af et Udvalg forkastedes med 70 Stemmer mod 17.

Ud over de omtalte Ændringsforslag forelaa ved 2. Behandling 4 af *Thomsen* og *Siegefrens* (F. F.) stillede Ændringsforslag, der i Hovedsagen gik ud paa at *hæve Priserne til 1929-Niveauet*. Hvis Slagteafgiften ikke kunde dække de af Loven forarsagede Udgifter, kunde Ministeren med Tilslutning af Udvalget — Forslagsstillerne vilde stemme for de Konservatives Forslag om Udvalgets Sættelse — *for-*

høje Afgiften med det nødvendige Beløb saavel for voksne Kreaturer som for Kalve. Ifald Prisstigningen paa Kreaturer viste sig at foraarsage en Udvidelse af Besætningerne, skulde Ministeren fremsætte Forslag om *Produktionsbegrænsning*. — Disse Ændringsforslag, der kun fik Forslagsstillernes Stemmer, forkastedes med et noget vekslende Stemmetal; imod det første, om Hævning af Priserne op til 1929-Niveauet, hvorom Venstres Ordfører udtalte, at der var ikke noget, man hellere vilde, men at det formentlig vilde være umuligt at naa videre, end Venstre selv havde foreslaaet, stemte 91.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 68 Stemmer mod 5 (Retsforbund og Kommuniste). Venstre og Konservative undlod at stemme, idet Partiernes Ordførere ytrede Haab om, at Forslaget vilde blive ændret i Landstinget.

Forhandlingerne i *Landstingets Udvalg* førte imidlertid ikke til noget ændret Resultat. I Udvalgets Betænkning, der blev afgivet samme Dag, som Sagen var til 1. Behandling, den 31. Oktober, udtaltes baade fra Venstres og fra konservative Side, at samtlige Ændringsforslag, der blev skitseret i Udvalget, var blevet afvist af Ministeren. Venstres Medlemmer fandt det derfor formaalsløst at stille Ændringsforslag ogsaa under Hensyn til, at den gældende Lov udløb samme Dag. Det konservative Mindretal sluttede sin Udtalelse med, at Forslaget i den foreliggende Skikkelse ikke kunde anses for tilfredsstillende, og Mindretallet mente ikke, at Producenterne fik den Pris, der kunde tilkomme dem. — Lovforslaget vedtoges herefter med Regeringspartiernes Stemmer alene (25), medens 33 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

En væsentlig Del af Diskussionen ved 1. Behandling i Folketinget drejede sig om Organisationen af Kødeksporten, særlig til Belgien, og Sættningen af det saakaldte *Eksportudvalg* samt om Udvalgets Forretningsgang, der blev stærkt kritiseret af *Thomsen* (F. F.). *Landbrugsministeren* gjorde gældende, at det, naar man skulde sikre Overholdelsen af de trufne Aftaler, var nødvendigt at gøre Eksporten til et Monopol, og at de hidtidige Eksportører, der har oparbejdet Eksporten, først og fremmest maatte have Krav paa at faa Del i den formindskede Eksport. *Thomsens* Paastand om, at de private Eksportører skulde have for stor Indflydelse i Udvalget, troede Ministeren ikke var berettiget. — Paa Grundlag af en af *Thomsen* indgiven skriftlig Klage og en fra Eksportudvalget indhentet Redegørelse genoptoges Diskussionen ved 2. Behandling. Ministeren erklærede da, at han fandt den Dokumentation, der i Redegørelsen var givet af

Forholdene og Arbejdsmetoden, de Beslutninger, der var taget i Eksportudvalget, og endelig ogsaa Sæmmensætningen af Udvalget »fuldkommen rigtig og forsvarlig«, og at Ministeriet derfor maatte tilbagevise den Anklage, der var rettet mod Udvalget. Thomsen fastholdt derimod Kravet om en omgaaende Ændring af Eksportudvalgets Sæmmensætning.

21. Lov om Regulering af Svineproduktionen.

(Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2205. — C. Sp. 9, 39].

Fremsat i *Folketinget* $1^{\circ}/_{10}$ (F. Sp. 55). 1. Beh. $1^{\circ}/_{10}$ (F. Sp. 275). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Foranstaltninger til Fremme af Afsætningen af Kvæg og Oksekød (se Side 144). Betænkning (B. Sp. 11) afgiven $31^{\circ}/_{10}$. (Ordfører Jens Sørensen [Sejlfjord]). 2. Beh. $1^{\circ}/_{11}$ (F. Sp. 789). 3. Beh. $1^{\circ}/_{11}$ (F. Sp. 802). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $7^{\circ}/_{11}$ (L. Sp. 141). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen [Formand], A. P. Hansen, Hauch, Jens Høyer, Jensen-Aale, Kr. Johansen, Rs. Jørgensen, Lehwald [Sekretær], Jørgen Møller, Nielsen Mann, P. C. Petersen, S. Rasmussen, Rasmussen [Skovlund], Simonsen og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 21) afgiven $9^{\circ}/_{11}$. (Ordfører: Johs. Clausen). 2. Beh. $9^{\circ}/_{11}$ (L. Sp. 144). 3. Beh. $9^{\circ}/_{11}$ (L. Sp. 156). *Loven stadfæstet 10. November 1934*. (Lov-Tid. Nr. 301).

Den Landbrugsministeren ved Lov Nr. 52 af 21. Februar 1933 givne Bemyndigelse til med Tilslutning af Landbrugsraadet at træffe Foranstaltninger til Begrænsning af Svineproduktionen og Regulering af Svinerægtningerne (se nærmere Aarbogen 1932—33 Side 212) gjaldt oprindeligt kun til 1. Maj 1934, men ved Kapitel IV i Loven om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933 (se Aarbog 1933—34 Side 129) forlængedes Loven — med nogle formelle Ændringer — til Udgangen af 1934. Nærværende Svineregulerings-Lov, der er enslydende med Bestemmelserne i Kriselovens Kapitel IV, har *Gyldighed for Aaret 1935*.

Loven skaber det fornødne Grundlag for en *Svinekort-Fordeling*, hvorom der inden Lovforslagets Fremsættelse var opnaaet Enighed mellem de interesserede Landbrugsorganisationer. *Kortordningen* findes i *Bekendtgørelse* Nr. 311 af 10.

November 1934, af hvilken her gengives Hovedbestemmelserne i §§ 2 og 6.

§ 2.

Beregningen af Kort skal, jfr. dog § 5*), ske efter følgende Regler.

a.	2 Kort pr. Ejendom med en <i>Grundværdi</i> af	500—1 000 Kr.
	3 — . — — . —	- 1 000—1 500 —
	4 — . — — . —	- 1 500—2 000 —
	5 — . — — . —	- 2 000 Kr. eller derover.

Til Ejendomme med en Grundværdi af under 2 000 Kr. skal der dog i Stedet herfor, saafremt Ejendommens Kortantal derved forøges, beregnes 1 Kort for hver Ko, der fandtes paa Ejendommen ved Kreaturtællingen den 16. Juli 1934, dog ikke over 5 Kort. Saafremt samme Person driver flere Ejendomme, skal disse ved Beregning af Kort i Henhold til nærværende Bestemmelse betragtes som een Ejendom.

- b. 1 Kort pr. 1 000 Kr. Grundværdi, dog maa Grundværdien ikke beregnes med mere end 1 200 Kr. pr. ha.
- c. Et Antal Kort svarende til $\frac{1}{7}$ af det fra vedkommende Ejendom i Tiden 1. Oktober 1933—30. September 1934 til *Slagtning leverede Antal Svin* med en slagtet Vægt af 50 kg eller derover, Avlssøer og Orner dog undtagne. Kun Svin, som er opfedet paa Ejendommen, og for hvilke der, for saa vidt de er godkendt til Menneskeføde, ved Slagtingen enten er afleveret Svinekort eller betalt Vægtafgift, maa medregnes. Det saaledes beregnede Antal Kort maa dog ikke oversige $\frac{1}{7}$ af det i Henhold til § 1, Stykkerne 1—3, i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse Nr. 376 af 14. December 1933 om Regulering af Svineproduktionen for Aaret 1934 for den paagældende Ejendom beregnede Kortantal.
- d. 1 Kort pr. 1 500 kg *Skummetmælk og Kærnemælk* og pr. 3 000 kg *Valle* af Gennemsnittet af de Kvanta, som i det paagældende Mejeris Regnskabsaar 1932 og i Tiden 1. Oktober 1932—30. September 1933 er *leveret til vedkommende Ejendom fra Mejeriet*, med Tillæg af en forholds-

*) § 5 giver Hjemmel til Fravigelse af Beregningsreglerne i § 2, c. og d., hvis en Ejendom er oprettet i Tiden fra 1. Januar 1931 til 10. November 1934, eller der i samme Tidsrum er sket Brugerskifte eller har været Ildebrand paa Ejendommen, samt hvis smitsom Sygdom i Svinebesætningen har medført, at det i Perioden 1. Oktober 1933—30. September 1934 leverede Antal Svin har været mindst 30 pCt. under Gennemsnittet af det i Kalenderaarene 1932 og 1933 leverede Antal.

mæssig Andel af de af Mejeriet til Kondensering solgte Kvanta Mælk, der beregnes som Valle. De Kvanta, hvoraf Kortene beregnes, maa sammenlagt ikke overstige de i samme Tidsrum fra Ejendommen til Mejeriet leverede Kvanta Sødmealk. Saafremt et Mejeri ikke har ført nøjagtigt Regnskab over de til de enkelte Producenter tilbageleverede Kvanta Skummetmælk, Kærnemælk og Valle, skal der beregnes de enkelte Ejendomme Kort paa Grundlag af 90 pCt. af Gennemsnittet af de i fornævnte Tidsrum til Mejeriet leverede Kvanta Sødmealk med Fradrag af en forholdsmæssig Andel af de fra Mejeriet bortsolgte Kvanta Mælk og med Tillæg af en forholdsmæssig Andel af de fra Mejeriet til Kondensering solgte Kvanta Mælk, der beregnes som Valle. Saafremt der i Tiden 1. Oktober 1931—30. September 1932 og 1. Oktober 1932—30. September 1933 er leveret Sødmealk fra en Ejendom direkte til en Mælkekondenseringsfabrik, skal Gennemsnittet af de saaledes leverede Kvanta Sødmealk, der beregnes som Valle, medregnes ved Korttildelingen.

§ 6.

1. Det i Henhold til foranstaaende Bestemmelser tilvebragte Beregningsgrundlag skal af Landbrugsministeriets Svinereguleringsudvalg *nedsættes eller forhøjes* i Forhold til det samlede Antal Svin, som det engelske Marked og Hjemmemarkedet maa forventes at kunne aftage i Løbet af Kalenderaaret 1935. Saafremt dette Antal udgør 4,5 Mill. eller derover, maa dog det i Henhold til § 2, a. beregnede Antal Kort ikke nedsættes.

2. Saafremt det for Ejendomme med over 10 000 Kr. Grundværdi i Henhold til Stykke 1 beregnede Kortantal maatte overstige det fra den paagældende Ejendom i Tiden 1. Oktober 1933—30. September 1934 leverede Antal Slagtersvin, jfr. § 2, c, skal Kortantallet nedsættes med de Kort, der er beregnet paa Grundlag af den Del af vedkommende Ejendoms Grundværdi, som ligger over 10 000 Kr., dog ikke under nævnte Leveringstal.

3. De i Henhold til Stykkerne 1 og 2 fastsatte Tildelingstal kan i Løbet af Aaret 1935 af Landbrugsministeriets Svinereguleringsudvalg nedsættes eller forhøjes forholdsmæssigt, saafremt Markedsforholdene nødvendiggør dette. I øvrigt kan Tildelingstallene i Løbet af nævnte Aar kun ændres, jfr. dog § 4*), saafremt der ved Revision af Bereg-

*) § 4 handler om Korttildelingen i Tilfælde af ændret Arealfordeling mellem Ejendomme, samt naar der oprettes nye Ejendomme eller sker Deling af Ejendommens Drift mellem flere Personer.

ningsgrundlaget konstateres Fejl, som nødvendiggør saadanne Ændringer.

Et *Flertal* i *Folketingets Udvalg*, bestaaende af Socialdemokrater, Venstre og Det radikale Venstre, indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Derimod udtalte det *konservative Mindretal* i Betænkningen, at Reguleringen af Svineproduktionen er en for hele Landbrugets Rentabilitet saa vigtig Sag, at den bør *godkendes af Rigsdagen*. Endvidere fremsatte Mindretallet den Opfattelse, at de hidtidige Svinereguleringer har været saa ensidigt prægede, at der derved er begaaet Uret mod en Mængde Landbrugsejendomme, og at der ved *Svinereguleringens Sammenkædning med en Kornordning* burde »skabes saa god Ligelighed som muligt blandt de forskellige Størrelser af Landbrugsejendomme«.

I Overensstemmelse med disse Synspunkter stillede Mindretallet Ændringsforslag om en *Nyaffattelse af Lovforslaget*, hvorefter der i Afsnittet om Svineordningen indsattes en Bestemmelse om, at Forslag til Regulering af Svineproduktionen skulde forelægges Rigsdagen til Godkendelse, og tilføjedes et nyt Afsnit med en *Kornordning* efter følgende Hovedlinier: Der paalægges indført Korn en *Afgift* af 5 Kr. pr. 100 kg, dog saaledes, at Prisen paa Foderkorn ikke overstiger $\frac{1}{9}$ af Flæskeprisen. Valutacentralen skal føre Tilsyn med, at der ikke *indføres* mere Korn, end der i Forhold til Landets Kornhøst og Produktion er Brug for. Ved Fremstilling af Rug- og Hvedemel skal mindst 60 pCt. af Kornet være af *dansk Oprindelse*. Kornfonden *fordeles* til Landbrugsejendomme under 30 000 Kr.s Jordværdi.

Ændringsforslaget forkastedes med 78 Stemmer mod 14. Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 77 Stemmer.

I *Landstinget* stillede de *Konservative* samme Ændringsforslag som i Folketinget. Det forkastedes her med 47 Stemmer mod 10, efter at Venstres Ordfører havde erklæret, at Partiet ikke var Modstander af en Kornordning, men at der ikke havde været fornøden Tid til en nærmere Drøftelse af Spørgsmaalet om en Kornordning i Forbindelse med det foreliggende Lovforslag. — Ved 3. Behandling erklærede *Gunnar Fog-Petersen* (R. V.), at han, skønt han erkendte, at Ministeren maatte have denne Lov, dog ikke kunde give Lovforslaget sin Stemme, særlig under Hensyn til Bestemmelsen i Bekendtgørelsens § 6, Stk. 2 (se ovenfor). — Vedtagelsen skete i Landstinget med 48 Stemmer mod 10 (Konservative).

22. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Kapitel II i Lov Nr. 359 af 13. December 1933 om Kriseforanstaltninger. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2501. — C. Sp. 1 og 7].

Fremsat i *Folketinget* $23/10$ (F. Sp. 281). 1. Beh. $25/10$ (F. Sp. 440). 2. Beh. $25/10$ (F. Sp. 501). 3. Beh. $26/10$ (F. Sp. 502). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/10$ (L. Sp. 96). 2. Beh. $26/10$ (L. Sp. 97). 3. Beh. $26/10$ (L. Sp. 98). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1934.* (Lov-Tid. Nr. 292).

Kapitel II i Loven om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933 omhandler *Smør- og Margarineordningen*, hvis Gyldighedstid ved denne Lov blev forlænget en Maaned, til Udgangen af November 1934.

Ved en Skrivelse af 9. Oktober 1934 henledte *De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation* Ministeriets Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der blev truffet effektive Foranstaltninger til at støtte Mælkeproduktionens og Mejeribrugets Rentabilitet. Om denne Skrivelse indhentede Ministeriet en Udtalelse fra *Landbrugsraadet*, som under 17. Oktober anmodede om, at der snarest muligt maatte blive forelagt Forslag om Forlængelse med en Maaned af Gyldigheden af de gældende Bestemmelser, for at der derved kunde vindes Tid til en fornyet Overvejelse af de Synspunkter, der var fremført fra Mejeribrugets Side.

I Henhold hertil blev Lovforslaget fremsat, og det vedtoges i Folketinget med 94 Stemmer mod 5 (Retsforbund og Kommuniste), i Landstinget enstemmigt med 45 Stemmer.

23. Lov om Tillæg til Lov Nr. 364 af 18. December 1933 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaelse af Akkord og Moratorium. I. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3021. — C. Sp. 117 og 129].

Fremsat i *Folketinget* $20/12$ (F. Sp. 2705). 1. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2715). 2. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2721). 3. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2725). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20/12$ (L. Sp. 568). 2. Beh. $20/12$ (L. Sp. 584). 3. Beh. $20/12$ (L. Sp. 588). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 346).

Ifølge denne Lov, der traadte i Kraft den 1. Januar 1935,

kan *Anmodning om Moratorium* i Henhold til Bestemmelserne i Lov Nr. 364 af 18. December 1933 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og Moratorium indsendes til vedkommende Amtsudvalg *inden 31. Marts 1935.*

Da der ikke var Udsigt til, at Lovforslaget om Konvertering og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld, hvis Afsnit III indeholdt Moratoriebestemmelser, kunde gennemføres inden Udgangen af 1934, til hvilket Tidspunkt de Landmænd, som ønskede at opnaa Moratorium, senest skulde indgive Anmodning herom til Udvalget (§ 24 i Loven af 18. December 1933), blev Fristen herfor, som nævnt, forlænget med et Fjerdingaar. I det oprindelige Lovforslag var Fristen begrænset til 15. Februar.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting. De Konervative og Retsforbundet undlod at stemme.

24. Lov om Tillæg til Lov Nr. 364 af 18. December 1933 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og Moratorium. II. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 4783. — C. Sp. 943, 967].

Fremsat i *Landstinget* $27/3$ (L. Sp. 1001). 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1052). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1085). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1102). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5093). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Konvertering og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Side 80). Betænkning (B. Sp. 1575) afgiven $29/3$. (Ordfører: A. C. Mortenser). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5109). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5110). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid. Nr. 90).

Nærværende Lov forlænger Akkord- og Moratorielovens Virketid en Maaned, saaledes at *Anmodning om Moratorium* kan indsendes til Amtsudvalget *inden 30. April 1935.*

Efter Regeringsforslaget, der var motiveret paa samme Maade som den foran omtalte Forlængelse, skulde Fristen udstrækkes til Aarets Udgang. Begrænsningen til en Maaned foretoges i Landstinget, hvor Landbrugsministeren efter Hen-

stilling af *Jepsen Christensen* (V.) stillede Ændringsforslag herom.

De *Konservative* stemte i begge Ting imod Lovforslaget ud fra den Opfattelse, som Partiets Ordfører i Landstinget (*Lange*) udtalte: at denne Lovgivning virker i høj Grad uretfærdigt over for store Dele af Erhvervslivet og opstiller andre Retsregler angaaende Betalingsforpligtelser for Landbruget end for andre Dele af Samfundet.

25. Lov om Tillæg til Lov Nr. 364 af 18. December 1933 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaelse af Akkord og Moratorium. III. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5115. — C. Sp. 1207, 1211].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5475). 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5493). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Alsing Andersen, Fisker [Formand], Larsen [Bjerre], Smørum, Marinus Sørensen, Jørgen Jørgensen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Krag, Clausager, Kyed, Knud Kristensen, A. C. D. Petersen, Viggo Hansen og Christmas Møller). Betænkning (B. Sp. 2521) afgiven $\frac{3}{4}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5511). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5521). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1520). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1522). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1523). *Loven stadfæstet 30. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 146).

Loven er den tredie Forlængelse af Moratorieordningen (se Nr. 23 og 24), idet den aabner Adgang til Indsendelse af Anmodning om Moratorium *indtil Udgangen af December 1935.*

Forslaget til Loven blev fremsat i *Folketinget* Dagen efter, at Moratoriebestemmelserne i Afsnit III i Lovforslaget om Afdrags- og Rentelempelser, Renteudligningsfond samt andre Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Nr. 3) var forkastet i Landstinget.

Venstre var villigt til at medvirke til en Forlængelse af Loven, idet Ordføreren, *Krag*, gik ud fra, at Regeringen og Regeringspartierne saa ogsaa vilde være rede til at benytte den givne Frist til at faa tilvejebragt »en virkelig hensigtsvarende Moratorie- og Saneringsordning for Landbruget, som med rimeligt Hensyn baade til Kreditorers og Debitorers berettigede Interesser afgør det Gældsforhold endeligt og det

Ejendomsforhold endeligt, som har truet og har været usikkert gennem de senere Aar«. Paa Grund af den gældende Ordnings uheldige Virkninger i mange Tilfælde ønskede Venstre imidlertid Forlængelsen saa kortvarig som muligt, og som en formentlig hensigtsmæssig Skæringsdag foreslog man 1. September.

Dette Ændringsforslag blev tiltraadt af de *Konservative*, som i øvrigt ikke kunde stemme for en Fortsættelse af Akkord- og Moratorieordningen efter de hidtidige Principper. Derimod erklærede Ordføreren, *A. C. D. Petersen*, at Partiet ikke afviste en Akkordordning, hvilende »paa Principper, som er gængse i den nugældende Retsopfattelse«.

Venstres Ændringsforslag om Begrænsning af Gyldighedstiden til 1. September blev forkastet med 65 Stemmer mod 52.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 100 Stemmer mod 17 (*Konservative*), og samme Dag gennemførtes Forslaget i *Landstinget* med 54 Stemmer mod 8.

26. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aaret 1935 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugs-ejendomme til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3079. — C. Sp. 135 og 147].

Fremsat i *Folketinget* $16/1$ (F. Sp. 2790). 1. Beh. $22/1$ (F. Sp. 3015). 2. Beh. $24/1$ (F. Sp. 3106). 3. Beh. $25/1$ (F. Sp. 3162). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30/1$ (L. Sp. 636). 2. Beh. $1/2$ (L. Sp. 654). 3. Beh. $1/2$ (L. Sp. 655). *Loven stadfæstet 2. Februar 1935*. (Lov-Tid. Nr. 19).

I Lighed med de tilsvarende Love for Aarene 1932, 1933 og 1934 giver Loven Ejere og Brugere af Landbrugs-ejendomme Ret til til Sikkerhed for Betaling af Gæld, der i Foraaret 1935 stiftes til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning, at indrømme Kreditor Fortrinsret i Høsten for Aaret 1935 efter de i Loven indeholdte Regler, der er i Overensstemmelse med Loven af 10. Februar 1934*), dog med et Par Ændringer, der tilsigter at give Høstpanthaverne en yderligere Sikkerhed.

*) Se Aarbøgerne 1931—32, Side 156; 1932—33, Side 217 og 1933—34, Side 141.

Den ene Ændring gaar ud paa, at den i Retsplejelovens § 507, 3. Stykke, hjemlede Undtagelse fra Udlæg i Afgrøder m. v. ikke kan gøres gældende med Hensyn til Høsten efter nærværende Lov. Den anden Ændring lader Panthaveren bevare sin Ret til at inddrive det ifølge hans Pantebrev skyldige Beløb ved Udpantning, uanset om Debtors Gods som Følge af Akkord- eller Moratorieforhandlinger m. v. maatte være unddraget Retsfortølgning.

Ved 1. Behandling i Folketinget opfordrede *Løje* (Venstres Ordfører) Landbrugsministeren til at indsamle *Oplysninger om denne Lovgivnings Virkninger*. Ministeren lovede dette og mente, at de vilde kunne foreligge til Efteraaret.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

27. Lov om Forlængelse af Leje- eller Forpagtningstiden for Huse paa Landet. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3085 — C. Sp. 299, 953].

Fremsat i *Folketinget* $16/1$ (F. Sp. 2791). 1. Beh. $22/1$ (F. Sp. 3028). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Levinsen, P. Andersen, Hans Hansen [Usserød], J. P. Jensen, Larsen [Bjerre] [Sekretær], Smørum [Formand], Mads Larsen, Andreasen [Forsinge], Johannes Hansen, Thorhauge, J. C. A. Larsen, Ole Frederik Olsen, Ulrich, Victor Larsen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 1445) afgiven $16/3$. (Ordfører: Levinsen). 2. Beh. $20/3$ (F. Sp. 4742). 3. Beh. $22/3$ (F. Sp. 4887). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1024). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch, Jens Høyer, Jensen-Aale, Jeppesen-Drusebjerg, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Rs. Jørgensen, Lehwald [Sekretær], Rs. Nielsen [Formand], P. C. Petersen, J. R. Poulsen og Rasmussen [Skovlund]). Betænkning (B. Sp. 1549) afgiven $28/3$. (Ordfører: Rs. Nielsen). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1089). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1110). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 92).

Om Lovens Indhold bemærkes følgende:

1. I § 18, 1. Stykke, i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa

Landet, jfr. Lov Nr. 217 af 21. April 1921, bestemtes det, at Huse paa Landet, der anvendes til Husmandsbrug, og som har et Tilliggende af mindst $\frac{1}{2}$ Hektar, ikke uden Samtykke af den for vedkommende Landsdel nedsatte Kommission maa gives i Brug paa anden Maade end i *Livsfæste* eller i *Leje* eller Forpagtning for en Aarrække af *mindst 8 Aar*.

Ved Lov Nr. 113 af 10. April 1926 om Ændringer i og Tillæg til Loven af 1919 fik Brugerne af de omhandlede Huse Ret til at kræve Brugsforholdet *forny*et for Tidsrummet *indtil 1. April 1935*. Der gaves samtidig Regler for Fastsættelse af Brugsafgiftens Størrelse i Tilfælde af Uenighed herom mellem Ejer og Bruger (se Aarbog 1925—26, Side 204).

Ved nærværende Lov er der givet Brugereren Ret til at *fortsætte* Brugsforholdet *indtil 1. April 1943*.

2. I § 2 i fornævnte Lov af 10. April 1926 bestemmes det bl. a., at Ejeren kan — hvis han ønsker at disponere over Ejendommen paa anden Maade end ved at forny Brugsforholdet med den hidtidige Bruger — *indbringe Spørgsmaalet om Brugsforholdets Fornyelse for den i Loven af 1919 § 17 omhandlede Kommission*, og hvis Kommissionen da finder de af Ejeren fremførte Grunde for ikke at ønske Brugsforholdet fornyet fyldestgørende, er Kommissionen *berettiget* til at fritage Ejeren for at forny Brugsforholdet.

Til denne Regel er ved nærværende Lov gjort følgende Tilføjelser:

»En saadan Fritagelse er Kommissionen dog *pligtig* at tilstaa, hvis Ejeren, der ved Brugsforholdets Udløb ikke ønsker at afhænde Bruget efter § 3*), godtgør, at Bruget ventelig i nærmere Fremtid vil kunne afhændes paa for ham særlig gunstige økonomiske Vilkaar eller anvendes af ham, f. Eks. til Bebyggelse eller lignende. Kommissionen er berettiget til, hvis den finder det paakrævet, da at *forlange oprettet* inden for paagældende Amt *enten et andet Brug*, som er underkastet de i Lovgivningen om Brug af Huse paa Landet givne Vilkaar, *eller et Husmandsbrug*, hvortil Ejeren atgiver

*) § 3 i 1926-Loven handler om Ejeren Adgang til at afhænde Bruget ved et bestaaende Brugsforholds Udløb. I saa Fald gives der Brugereren Forkøbsret med Fradrag i Købesummen for Forbedringer.

den fornødne Jord til Jordværdien, saaledes at Brugeren faar Valget mellem at overtage Lejehuset efter Reglerne i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919, Kapitel II, med Tillægslove eller Husmandsbruget efter Lovgivningen om Oprettelse af saadanne Brug.

Endvidere er Ejeren berettiget til med samme Begrundelse som ovenfor nævnt, eller naar særlige Beliggenhedsforhold taler derfor, at affinde sig med en Bruger af et af denne Lovs Huse til *øjeblikkelig Fratræden*. En saadan Overenskomst skal dog godkendes af Kommissionen, og kan denne ogsaa her kræve et andet Lejehus eller Husmandsbrug udlagt paa samme Vilkaar; de samme Rettigheder for Ejeren indtræder ligeledes, naar *en Lejer har givet lovlig Opsigelse* af Forholdet.«

Foranstaaende 2 Stykker, foreslaaet af Udvalget og Ministeren, blev indføjet i Folketinget, hvor de dog kritiseredes af *Holstein* for Uklarhed. Under Udvalgsbehandlingen i *Landstinget* fremsattes der fra flere Sider Spørgsmaal til Ministeren om *Forstaaelsen* af Bestemmelserne i § 2 vedrørende Ejers Forpligtelse ved Lejehuses Frigørelse til at oprette nye Brug i Stedet for disse. Ministeren udtalte, at de paagældende *Ændringer* ikke kunde forstaas saaledes, at Ejeren var pligtig at bygge et nyt Lejehus, hvis der kunde stilles et Tjenestehus af lige saa god Beskaffenhed til Disposition, og Ministeren tilføjede, at i Tilfælde, hvor Ejeren efter Overenskomst anviste Jord til Husmandsbrug, havde han ingen Forpligtelse til at opføre Bygninger. Endvidere skulde Udtrykket i § 2, trediesidste Linie: » . . . paa samme Vilkaar« forstaas saaledes, at der for Overenskomsten gælder Regler svarende til de i Paragraffens foranstaaende Stykke angivne.

3. Som nyt Stykke efter 1. Stykke i § 28 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919, saaledes som denne Paragraf er affattet i Henhold til Lov Nr. 217 af 21. April 1921 (se Aarbog 1920—21, Side 185)*), indføjedes i Folketinget efter Forslag af Udvalget og Ministeren:

»Ejeren skal efter Anmeldelse til vedkommende Kommission have Ret til ved en indtrædende Vakance i et Tjenesteforhold for en kortere Tid — dog højst i 4 Aar — at udleje

*) § 28 undtager fra 1919-Lovens Bestemmelser i §§ 17—27 alle de Huse paa Landet, der ikke anvendes til Husmandsbrug, og angiver nærmere, hvilke Huse det drejer sig om.

et *Tjenestehus*, uden at Huset mister sin Karakter af Tjenestehus, paa Betingelse af, at Huset efter Udløbet af nævnte Tidsrum paa ny tages i Brug som Tjenestehus.«

4. Endvidere bringes de ældre Lovbestemmelser i 1919-Loven med Tillægslove i Overensstemmelse med senere Lovbestemmelser samt nu almindeligt anvendte Regler for *Be-
fordringsgodtgørelse* (20 Øre pr. løbende Kilometer eller Fælles-
klassetakst, hvor Jernbane benyttes, eller Ruteautomobil-
takst). Endelig bemyndiges Landbrugsministeren til at lade
optrykke og *bekendtgøre som »Lov om Brug af Huse paa Lan-
det«* de i Kapitel II i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 indeholdte
Regler om Brug af Huse paa Landet med de af Lov Nr. 217
af 21. April 1921, Lov Nr. 113 af 10. April 1926 og nærværende
Lov følgende Ændringer.

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* med 78 Stemmer mod
11. De *Konservative* var Modstandere af det omhandlede
Brugsforholds Fornyelse, jfr. Punkt 1. I *Landstinget* vedtoges
Lovforslaget enstemmigt, idet de *Konservative* her undlod
at stemme.

Overfor Landstingsudvalget gav Ministeren Løfte om, at
han i Løbet af Sommeren 1935 vilde indhente de ønskede
Oplysninger om Lovens Virkninger og om, hvor stort et
Antal af de i Loven nævnte Leje- og Fæstekontrakter der
endnu ikke var afviklet.

28. Lov om Skove. (Landbrugsminister *Bording*).
[A. Sp. 3157. — C. Sp. 271, 1145 og 1201].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₁ (F. Sp. 3156). 1. Beh. ⁶/₂
(F. Sp. 3453). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans
Hansen [Usserød], H. P. Hansen [Præstø A.] [Sekretær],
Hinrichsen, Larsen [Bjerre] [Formand], J. P. Larsen, Vilhelm
Rasmussen, Mads Larsen, Steen, Nørskov, Vanggaard, Pin-
holt, Chr. Ernst Christensen, Ulrich, Viggo Hansen og A. C. D.
Petersen). Betænkning (B. Sp. 1405) afgiven ¹⁵/₃. (Ordfører:
Hans Hansen [Usserød]). 2. Beh. ¹⁶/₃ (F. Sp. 4586). 3. Beh.
²⁰/₃ (F. Sp. 4741). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁷/₃
(L. Sp. 1033). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C.
Andersen, Anhøj, Degnbol, A. P. Hansen, Johs. Hansen,

Hauch [Formand], Jens Høyer, Jensen-Aale, Jeppesen-Drusebjerg, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Lehwald, Stegger Nielsen, P. C. Petersen og J. R. Poulsen [Sekretær]. Betænkning (B. Sp. 2119) afgiven $1\frac{0}{4}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $2\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1351). 3. Beh. $2\frac{6}{4}$ (L. Sp. 1373). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2293) afgiven $2\frac{6}{4}$. Eneste Beh. $2\frac{9}{4}$ (F. Sp. 5467). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 164).

Forslaget til denne Lov blev første Gang fremsat i forrige Samling (se Aarvog 1933—34, Side 449). Det da foreliggende Forslag var i det væsentlige overensstemmende med en Indstilling, der i 1929 blev afgivet af et Flertal inden for en af Regeringen nedsat Kommission. Det i denne Samling fremsatte Forslag afveg paa flere Punkter fra det forrige, til Dels som Følge af de Erfaringer, det af Folketinget i sidste Samling nedsatte Udvalg havde indvundet paa nogle Rejser i Løbet af Sommeren 1934 til Klitplantagerne, Hedeselskabets Plantager, Statsskovene og private Skove. Desuden ændredes Lovforslaget paa forskellige Omraader navnlig i Folketinget, men dog ogsaa i Landstinget (i begge Ting efter Udvalgenes og Ministerens enstemmige Indstilling).

Loven fik herefter følgende Hovedindhold:

A. *Skovenes Behandling* (§§ 1—20).

Efternævnte *Skove* er underkastet *Fredskovspligt* (§ 1):

- I. De Staten, Kommuner, Kirker, Præsteembeder og offentlige Stiftelser ved Lovens Ikrafttræden tilhørende Skove uden Hensyn til deres Oprindelse.
- II. A. I de sønderjyske Landsdele:
 - Skove, om hvilke det ikke godtgøres, at Skovgrunden først er blevet indtaget til Skovdyrkning efter Udstedelsen af Skov- og Jagtforordning af 2. Juli 1784.
 - B. I den øvrige Del af Kongeriget:
 - a) Skove, om hvilke det ikke godtgøres, at Skovgrunden først er blevet indtaget til Skovdyrkning efter Udstedelsen af Forordning af 27. September 1805.

Herfra undtages dog:

1. Skov, om hvilken Skovejeren kan godtgøre, at Fredskovspligten efter Forordningen af 27. September 1805 § 14 senere er bortfaldet.

2. Kratskov, om hvilken Skovejeren kan godtgøre, at den allerede i 1805 henlaa som Krat eller af Administrationen er anset for ikke at være underkastet Fredskovspligt efter Forordningen af 27. September 1805 § 14.
 - b) Skove, der er anlagt paa Fæstebondejorder, som af Godsejeren er unddraget fra Bondebrug i Henhold til Bestemmelserne i Forordningerne af 8. Juni 1787 § 1 og 27. September 1805 § 11.
- III. Skove, paa hvilke der hviler Fredskovspligt ifølge tinglyst Deklaration.
- IV. Skovstykker, som ligger omgivet af eller danner Forbindelse mellem Skove, der falder ind under II eller III, eller som udfylder Indskæringer i Yderkanten af saadanne Skove.

(For at undgaa 2 særskilte Love: en for de sønderjyske Landsdele og en for Landet som Helhed, har man i Forslaget af 1934—35 indarbejdet de for de sønderjyske Landsdele særlige Bestemmelser som Forudsætning for Fredskovspligt i § 1 under II A, idet man samtidig har overført de i det tidligere særlige sønderjyske Forslag [se Aarboeg 1933—34, Side 457] under § 2 Litra c foreslaaede Regler for *Fordeling af Bevisbyrden* for en Skovs Indtagning til Dyrkning efter Skov- og Jagtforordning af 2. Juli 1784 til ogsaa at gælde Fredskov efter Forordning af 27. September 1805.)

Fredskovspligt efter Lovens Regler kan ogsaa paahvile *Jorder, der tidligere har været skovbevokset*. Herom fastsættes § 2:

Jorder, hvorpaa der hviler *Fredskovspligt efter den hidtil gældende Ret*, men som ved Lovens Ikrafttræden ikke bærer Skov, skal fremtidig være underkastet Fredskovspligt efter denne Lovs Bestemmelser, alt dog under Hensyn til, at Jordens fremtidige Benyttelse efter Skovnævnets Skøn ikke i økonomisk Henseende er bedre egnet til det, den for Tiden anvendes til. Tilplantning kan kun forlanges fremmet under Hensyn til Ejerens økonomiske Muligheder. (De økonomiske Begrænsninger blev tilføjet i Folketinget).

I de sønderjyske Landsdele undtages dog herfra Skovgrund, der af en tidligere Ejer er ryddet inden 15. Juni 1920.

Hvis de paagældende Jorder er ansat til Ager og Engs Hartkorn, og Fredskovspligten ikke har været konstateret ved tinglyst Deklaration, er Ejeren dog berettiget til at kræve dem *undtaget fra Fredskovspligten*, naar han godtgør, at den ulovlige Rydning og Skovgrundens Omdannelse til

Agerjord eller til anden Anvendelse er sket inden denne Lovs Ikrafttræden og udelukkende skyldes en tidligere Ejer.

Hvis de paagældende Jorder er ansat til Skovskyld, kan Landbrugsministeriet, naar Forholdene taler derfor, og Rydning har fundet Sted under en tidligere Ejer, *fritage dem for Fredskovspligt*. (Indsat i det i denne Samling forelagte Lovforslag af Hensyn til sønderjyske Forhold).

§ 3. Fredskovspligten *hæfter* paa vedkommende Grund *forud* for alle Grunden paahvilende Hæftelser af privatretlig Oprindelse.

Endelig kan en Grundejer *frivilligt* underkaste et Areal Fredskovspligt eller frede enkelte Træer eller Partier af Skoven. Herom bestemmer § 4:

Naar en Grundejer ønsker at lægge *Fredskovspligt paa et Areal, der ikke forud er underkastet Fredskovspligt*, og Arealet efter Skovtilsynets Skøn findes egnet til vedvarende Skovdrift, kan Landbrugsministeriet med Panthavernes Samtykke *antage Skoven som Fredskov*, hvorom Notering skal finde Sted i Tingbogen og Matrikulens Dokumenter.

Enhver Ejer af Skov har ved Deklaration, der er stempel-fri og tinglyses uden Afgift, Ret til i sin Skov at *frede enkelte Træer eller Partier af Skoven*, saafremt saadanne Træer eller Partier af Skoven har Værdi for Bevarelsen af Naturskønheden. Det samme Hensyn bør gælde for Statens Skove. (Tilføjet i Folketinget).

Den foran nævnte *Fredskovspligt kan ophæves*. § 5 fastsætter desangaaende:

Landbrugsministeriet kan, efter at Skovnævnet er hørt, fritage for Fredskovspligt:

- a) hvor Skovens daarlige Form, ringe Størrelse eller Naturforholdene, privat Bebyggelse eller offentlige Anlæg gør det rimeligt at opgive Skovdriften,
- b) hvor Skovejeren ønsker at *flytte Pligten over paa andre Arealer*, som ikke hidtil har været Fredskov, og som af Skovnævnet findes egnede til Skovdrift.

I §§ 6—9 anføres de *Pligter, der paahviler Ejeren af fredskovspligtig Grund*, og de Lempelser, der kan indrømmes ham:

(§ 6). Fredskovspligtig Grund skal holdes bevokset med Træer af en saadan Art og Beskaffenhed samt i et saadant Antal, at de danner eller ved fortsat Vækst inden for et

rimeligt Tidsrum kan komme til at danne *sluttet Skov af højstammede Træer*.

Det paahviler Skovtilsynet at drage Omsorg for, at *Løvtræskove* ingen Steder i Landet, hvor der nu findes saadanne, udryddes, selv om Jordbunden ikke fuldt ud skulde egne sig til saadan Drift. Hvor Overenskomst mellem Skovtilsynet og Ejeren ikke opnaas, indankes Sagen for Skovnævnet, der træffer Afgørelse i Sagen, ogsaa under Hensyn til en formaalstjenlig Drift af det paagældende Skovstykke, medmindre Sagen er af en saadan Betydning, at det i Henhold til §§ 1, 5 og 10 i Lov Nr. 245 af 8. Maj 1917 om Naturfredning tilkommer Fredningsnævnet at afgøre Sagen. Denne kan forelægges Fredningsnævnet saavel af Skovnævnet som af Ejeren. (Indsat i Folketinget, dog blev Slutningen af Stykket fra »medmindre Sagen« tilføjet af Landstinget).

I Plantager kan *Bjergfyrbekvoksning* anerkendes som fyldestgørende i første eller flere Generationer.

Hvis det af Hensyn til Skovens Drift findes formaalstjenligt at afhugge Bevoksningen paa Dele af Arealet, skal disse snarest muligt igen *forsynes med en ung Bevoksning*, som fyldestgør foranstaaende Bestemmelser.

Disse Bestemmelser gælder dog *ikke* de til Fredskove hørende *Mark-, Klit- og Hedearaler, Enge, Moser, Strandbredder, Grusgrave o. lign., Tjenestejorder eller alt eksisterende Lystskov og Dyrehave*, saa længe de bevares som saadanne.

(§ 7). Naar fredskovspligtig Grund fra ældre Tid holdes bevokset med *Stævningsskov eller Kratskov*, uden at dette Forhold har været Genstand for Paatale efter den tidligere gældende Lovgivnings Regler, kan Skovtilsynet tillade, at en tilsvarende Bevoksning ogsaa fremtidig opretholdes. — Landbrugsministeriet kan endvidere tillade, at Fredskovsgrund i et kort, nøje begrænset Tidsrum dyrkes som *Agerjord eller Have*, at Fredskovsgrund indtages til *Lystskov eller Dyrehave*, samt at Fredskovsgrund holdes *ubevokset*, naar dette af Hensyn til Stedets Naturskønhed eller andre særlige Forhold maa anses for ønskeligt.

Ifølge § 8 har Ejeren af fredskovspligtig, men ikke bevokset Grund *Pligt til at frembringe ny Skov* af den i § 6 omhandlede Art, medmindre Undtagelserne i § 2, § 6 eller § 7 kommer til Anvendelse. Skovtilsynet bestemmer, hvor lang Tid der kan indrømmes Ejeren til den nye Skovs Frembringelse, men kan dog ingen Sinde paalægge ham større Byrder, end hans økonomiske Bæreevne tillader. (Den økonomiske Begrænsning blev indføjet i Folketinget).

Efter § 9 er enhver Ejer af Fredskov pligtig at foretage de *Kulturarbejder*, som er nødvendige i Henhold til Bestemmelsen i § 6, selv om de Forhold, der nødvendiggør Arbejdet,

skyldes en tidligere Ejer. Har en Ejer undladt at foretage saadanne Kulturarbejder, kan Skovtilsynet efter Landbrugsministeriets Bemyndigelse paabyde, hvilke *Træarter* og *Kulturmøder* der skal anvendes.

§ 10 foreskriver *Anmeldelsespligt m. v. ved Ejerskifte* af Skov eller fredskovspligtig Grund:

Ethvert Køb af Skov eller fredskovspligtig Grund skal af *Køberen* straks i anbefalet Brev meddeles til *Skovtilsynet*. Før dette er sket, maa *Køberen* intet hugge eller lade hugge i Skoven. Naar *Køberen* forlanger det, er Skovtilsynet pligtigt til inden *Købets Afslutning* at afgive en *skriftlig Erklæring om*, hvorvidt Skoven er i en Tilstand, som kan begrunde Tiltale mod Sælgeren for Overtrædelse af Bestemmelserne i § 6 eller § 11 eller Paabud om at foretage Kulturarbejder i Henhold til §§ 8—9.

Ethvert Skøde, der udstedes paa en Ejendom, der helt eller delvis ligger i en Landkommune eller paa en Købstads Markjorder, skal indeholde en paa Tro og Love af Sælgeren afgiven *Erklæring om*, hvorvidt der findes *Skov eller fredskovspligtig Grund paa Ejendommen*. I bekræftende Fald maa Skødet ikke anmeldes til Lysning, før det har erholdt Paategning af Skovtilsynet om den i 1. Stykke nævnte Anmeldelse. I Paategningen optages, hvorvidt og i bekræftende Fald hvilke Arealer der efter de hos Tilsynet beroende Aktstykker er Fredskov. Første Gang et Skøde med Paategning om Fredskov fremkommer til Lysning, *noteres Paategningen i Tingbogen som Bevis for Fredskovspligten*, medmindre Ejeren inden 4 Uger efter Lysningen begærer Spørgsmaalet om Fredskovspligt undersøgt og afgjort i Overensstemmelse med Afsnit C. (Sidste Stykke fandtes ikke i Forslaget af 1933—34).

§ 11 giver — i væsentlig Overensstemmelse med Forordningen af 1805 § 20 — Regler, som *begrænser Hugsten i enhver Skov*, Fredskov eller ej, efter Ejerskifte:

Den, som ved Køb er blevet eller efter denne Lovs Ikrafttræden bliver Ejer af en Fredskov eller en Skov, der ikke er Fredskovsforpligtelse undergivet og for Plantagers Vedkommende mindst 2½ ha stor, maa i *de første 10 Aar**) efter Købet ikke hugge ud over, hvad der medgaar til Ejers og

*) Efter det i indeværende Samling fremsatte Lovforslag 15 Aar; ændredes i Folketinget til 10 Aar som efter Forordningen af 1805.

Ejendommens Forbrug, heri ikke medregnet industrielt Forbrug. Yderligere Hugst er tilladt, naar Skovtilsynet giver Attest for, at den paatænkte Hugst ikke strider mod Bestemmelserne i § 6 om god Skovdrift, og at Kulturarbejder, som Ejeren maatte være pligtig at udføre i Henhold til § 6, ikke henligger udførte.

Hvis vedkommende Ejer er Medlem af en af de af Landbrugsministeriet i Henhold til Lov Nr. 111 af 1. Marts 1919 anerkendte *Smaaskovsforeninger*, eller Sagen angaar en Plantage oprettet gennem *Hedeselskabet* eller under dets Tilsyn, er den paagældende Smaaskovskonsulent for Skovens Vedkommende og Hedeselskabets Skovrider for Plantagens Vedkommende *ansvarlig over for Skovtilsynet*, hvad Tilsynet angaar, dog kun for saa vidt den paagældende Skov, henholdsvis Plantage, med hele sit Areal er indgaaet i en Smaaskovsforening eller Plantagen staar under Hedeselskabets Tilsyn. (Ifølge det fremsatte Lovforslag angik Bestemmelsen kun Smaaskovsforeninger; den blev efter Henstilling af Det danske Hedeselskab udvidet af Folketinget til ogsaa at omfatte Hedeselskabets og de under dets Tilsyn værende Plantager).

§§ 12—15. For Overtrædelse af samtlige disse Bestemmelser samt for Forsømmelse af Pligten til at udføre paa budte Kulturarbejder fastsættes *Straf af Bøde*, eventuelt tillige *Konfiskation* af det ulovligt huggede Træ (§§ 12—14). Endvidere kan det (§ 15), naar saadan Straf er idømt, efter Skovtilsynets Paastand bestemmes i Dommen: enten at der i et fastsat Tidsrum kun maa foretages Hugst efter Udvisning af Skovtilsynet, eller at Skoven ved offentlig Foranstaltning skal tages i forstmæssig Drift for Ejerenes Regning*).

§ 16. Tilsynet med *Statsskovene* udøves i Overensstemmelse med Loven af 13. Maj 1911 om Oprettelse af et Direktorat for Statsskovbruget, i *Klitplantagerne* af Klitinspektøren og i *Sorø Akademis Skove* i Henhold til de for Akademiet gældende Bestemmelser.

I Modsætning til Forordningen af 1805, der forbød at lade Kreaturer græsse i Fredskov, bestemmer § 17: Paa

*) Derimod udgik i Folketinget en efter Henstilling fra skovbrugskyndig Side i Lovforslagets § 15 indsat Bestemmelse om, at det ogsaa i Dommen kunde fastsættes, at der paaløb aarlige Bøder, indtil Skoven efter Skovtilsynets Skøn blev bragt i forsvarlig Stand.

træbevoksede Arealer i Fredskove kan Skovtilsynet, hvor det kan ske uden Skade for Skoven, give Tilladelse til *Græsning af Heste, Køer og Ungkvæg samt Svinedrift* paa nærmere fastsatte Vilkaar; al anden Græsning eller Drift med Husdyr paa nævnte Arealer er forbudt.

Om Regeringsforslagets Formulering af Paragraffen se Aarvog 1933—34, Side 454. Folketinget vedtog en anden Affattelse. Sin endelige Form fik Paragraffen efter et Forslag af Landstingets Udvalg, tiltraadt af Landbrugsministeren.

I § 20, der er foranlediget af de Iagttagelser, som det i forrige Rigsdagssamling nedsatte Udvalg havde Lejlighed til at gøre, særlig i Sønderjylland, fastsættes — i Analogi med Regler for Digelag og Pumpelag —, at naar en *Fredskov* er *delt mellem mindst 3 Ejere*, kan Flertallet, naar det tillige ejer over $\frac{1}{2}$ af Skovens samlede Areal, fremsætte Begæring for Skovnævnet om *Oprettelse af et Skovlag til fælles Drift* af den paagældende Skov. Styrelsen af Skovlagets Anliggender ordnes ved en af Nævnet udfærdiget Vedtægt, der forinden dens endelige Affattelse forelægges Ejerne af Skoven til Godkendelse. I Vedtægten skal bl. a. optages en Fortegnelse over de interesserede Ejendomme, der er berettigede til Udbytte af og pligtige til Bidrag til Skoven, og det Forhold, i hvilket de skal erholde Udbytte og yde Bidrag. Vedtægten skal noteres paa Skovens Blade i Tingbogen.

B. Tilsynet (§§ 21—24).

Medens det i det oprindelige Lovforslag af 1933—34 blev foreslaaet, at Tilsynet med Overholdelsen af Lovens Bestemmelser skulde udøves af Direktøren for Statsskovbruget med Bistand af stedlige tilsynsførende (se Aarvog 1933—34, Side 454), bestemmer § 21 — i væsentlig Overensstemmelse med den hittidige Ordning —, at Tilsynet udøves af *stedlige tilsynsførende* i Henhold til en af Skovnævnet udarbejdet og af Landbrugsministeren approberet Instruks. De tilsynsførende udnævnes af Landbrugsministeren, for de under Hedeselskabet sorterende Plantager efter Forhandling med Selskabet. Antallet af Tilsynskredse fastsættes af Ministeren.

Afgørelser, som Skovtilsynet træffer angaaende Opfyl-

delsen af Fredskovsforpligtelsen, kan af Skovejeren *indankes* for *Skovnævnet*, hvis Afgørelse er endelig (§ 23).

Skovnævnet bestaar af (§ 22): Departementschefen i Landbrugsministeriet som Formand, Direktøren for Statskovbruget, Klitinspektøren, 1 Repræsentant for Det danske Hedeselskab efter Indstilling af dette, 2 Repræsentanter for Dansk Skovforening efter Indstilling af denne og 1 Repræsentant for Smaaskovforeningerne efter Indstilling af disse*). Der udnævnes paa samme Maade 7 Stedfortrædere.

Denne Sammensætning af Skovnævnet stemmer i det væsentlige med Regeringens Forslag (se derimod angaaende Forslaget fra forrige Samling Aarvog 1933—34, Side 455); dog blev i Folketinget indsat som Medlem i Stedet for en Statsskovrider en Repræsentant for Smaaskovforeningerne.

Det i Lensafløsningsloven af 1919 § 5 omhandlede skovkyndige Skøn vedrørende Skovene paa de afløste Majorater, der blev udøvet af et i hvert enkelt Tilfælde nedsat Nævn, skal fremtidig udøves af Skovnævnet.

C. *Fredskovspligtens Konstatering* (§§ 24—33).

I det oprindelige Forslag af 1933—34 indeholdt Afsnit C. Bestemmelser om en almindelig Konstatering over hele Landet af Fredskovene og deres Grænser. Da man under Forhandlingerne i Rigsdagen befrygtede, at en saadan Foranstaltning vilde blive meget kostbar og langvarig, modificerede det i denne Samling fremsatte Lovforslag den planlagte Fremgangsmaade (se Aarvog 1933—34, Side 455—456) saaledes, at den kun bliver at iagttage, naar en Skovejer *ønsker at faa konstateret*, om hans Skov er Fredskov eller ej, og i bekræftende Fald hvilke Grænser den maatte have. Denne Begrænsning vedtoges af begge Ting, og det blev samtidig bestemt (indsat i Folketinget), at saafremt den

*) Landstingets Udvalg udtaler i Betænkningen, at det gaar ud fra, at de paagældende Organisationer indstiller til Medlemmer af Nævnet Personer, der forudsættes gennem Skovbrugseksamen, Skovfogedprøve eller paa anden Maade at have erhvervet sig indgaaende teoretisk og praktisk Kendskab til Skovbrug. Endvidere gaar Udvalget ud fra, at Landbrugsministeren beskikker en Jurist og en Forstkandidat til Sekretærer for Raadet.

paagældende Skovstrækning ikke fritages for Fredskovspligt, vil Ejeren, hvis han efter Landbrugsministeriets Skøn ikke har været i begrundet god Tro, da han begærede Fredskovspligtens Konstatning, have at betale samtlige Sagens Omkostninger; i modsat Fald Halvdelen.

Endvidere blev optaget en Bestemmelse i Loven, hvorefter *Landbrugsministeriet* er berettiget til, naar der foreligger enstemmig Indstilling fra Skovnævnet herom, paa Statens Bekostning at lade foretage Konstatning af Fredskovspligt for en Skovstrækning efter nærmere i Loven givne Regler.

Endelig indeholder Lovens § 33 for de Tilfælde, hvor *Fredskovspligt utvivlsomt ikke foreligger*, en simplere Fremgangsmaade til Konstatning heraf:

Naar det efter de Landbrugsministeriet forelagte Oplysninger maa anses for utvivlsomt, at et Skovareal ikke er Fredskovspligt undergivet efter nærværende Lov — hvorved bemærkes, at det som Regel vil blive anset for fyldestgørende, naar der foreligger en Erklæring fra Landinspektøren om, at Tilplantningen er foregaaet i nyere Tid (det omtrentlige Tidspunkt maa opgives) paa forhen ubevokset Areal, og det derhos ved Indsendelse af en Tingbogsattest godtgøres, at der ikke er paalagt Arealet tinglyst Forpligtelse til at bevares som Fredskov —, kan *Landbrugsministeriet*, uanset at de i Afsnit C. angivne Regler til Konstatning af Forholdet ikke er bragt til Anvendelse, bestemme, at Skovarealet ikke er at anse som *Fredskov*.

Lovforslaget vedtoges med de foretagne Ændringer, hvoraf de væsentligste er omtalt ved Gengivelsen af de enkelte Paragraffer, enstemmigt i begge Ting.

29. Lov om Begunstigelser for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3177. — C. 241 og 293].

FremSAT i *Folketinget* ²⁵/₁ (F. Sp. 3158). 1. Beh. ⁶/₂ (F. Sp. 3443). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Larsen [Bjerre], J. P. Jensen, Jensen [Lillering] [Formand], M. F. Mortensen, Marinus Sørensen, Jens Sørensen [Sejlfod], Andreasen [Forsinge], Fogh [Sekretær], Fuglsang, Thorhauge, Chr. Ernst Christensen, Johannes Hansen, Victor Larsen,

A. C. D. Petersen og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 803) afgiven $2\frac{7}{2}$. (Ordfører: Larsen [Bjerre]). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4211). 3. Beh. $1\frac{3}{3}$ (F. Sp. 4321). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $1\frac{5}{3}$ (L. Sp. 922). 2. Beh. $2\frac{0}{3}$ (L. Sp. 933). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 958). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid.Nr. 91).

Den Finansministeren ved Lov Nr. 106 af 4. April 1928 (se Aarvog 1927—28, Side 114) givne Bemyndigelse til af Stats-Laanefondens Midler at yde Laan til Driftslaane-foreninger for mindre Jordbrugere udløb med Udgangen af Finansaaret 1934—35. Der var da af de 10 Mill. Kr., som alt i alt var stillet til Raadighed til dette Formaal, endnu ca. 4,3 Mill. Kr. i Behold. Ved nærværende Lov bemyndiges Finansministeren til i *hvert af Finansaarene 1935—36 til 1939—40 at anvende indtil 850 000 Kr.* aarlig eller for alle 5 Finansaar tilsammen 4,25 Mill. Kr. — altsaa omtrent samme Beløb som nævnte Restbeløb — til Udlaan til Driftslaane-foreninger af mindre Landbrugere, hvis Vedtægter allerede er stadfæstede i Henhold til de to tidligere Love af 1925 og 1928, eller som fremtidig stadfæstes af Landbrugsministeren.

I øvrigt stemmer den nye Lov overens med Loven af 4 April 1928, dog med følgende *Ændringer*, der var ønsket af »De samvirkende Driftslaane-foreninger for mindre Jordbrugere«, som ogsaa med Tilslutning af De samvirkende danske Husmandsforeninger havde gjort Indstilling om Lovens Forlængelse.

1. *Afdragstiden* for Laanene har hidtil været højst 3 Aar. Der er paa dette Punkt (§ 2 c:) sket den Tilføjelse, at for saa vidt Indkøbet udelukkende omfatter *Heste eller Landbrugsredskaber*, kan Foreningens Bestyrelse, hvor Forholdene taler derfor, *udstrække Afdragstiden indtil 5 Aar.*

Ved de her nævnte Laan er Risikoen mindre, men til Gengæld er Laanene ofte ret store, hvad der volder større Vanskeligheder med Afdragene.

Folketingsudvalgets Flertal (Udvalget undtagen de Kon-servative) bemærkede i Betænkningen, at der i enkelte Til-fælde er ydet Laan til Anskaffelse af *fastnaglede Maskiner*, skønt Sikkerheden i disse er betydelig mindre (idet de ikke kan tages tilbage af Driftslaane-foreningen), og at det derfor vil være rimeligt, at Laan til saadanne Formaal ikke maa ydes, en Betragtning, Ministeren havde givet sin Tilslutning.

Det *konservative Mindretal* gik ud fra, at Garanterne, der har tegnet sig paa Vilkaar af 3 Aars Afdrag, *ikke uden gentaget Samtykke* kunde betragtes at hæfte for en udvidet Afdragstid paa 5 Aar, og stillede et Ændringsforslag, der slog dette fast. Forslaget var ikke tiltraadt af *Flertallet*, men dette udtalte i Betænkningen, at Ministeren havde givet Tilsagn om gennem Cirkulære at fastslaa, at Forlængelsen af Afdragstiden til 5 Aar for enkelte Laan er afhængig af, at Foreningens Bestyrelse drager Omsorg for, at *alle* Foreningens Garantibeviser ændres i Overensstemmelse hermed.

2. *Renteydelsen* er i Overensstemmelse med Loven af 2. Maj 1934 om Ændringer i Vilkaarene for Statens Udlaan nedsat fra $4\frac{1}{2}$ pCt. til $4\frac{1}{4}$ pCt. p. a.

3. Statskassens *Bidrag til Dækning af Foreningernes Administrationsudgifter* er forhøjet fra $\frac{1}{2}$ pCt. til 1 pCt. af de Foreningerne før og efter Lovens Ikrafttræden ydede Laan.

Det *konservative Mindretal* mente, at det maatte være en Betingelse for Bidragets Forhøjelse, at Foreningen lod sit *Regnskab revidere af autoriserede Revisorer*, og stillede Ændringsforslag herom. Heller ikke dette var tiltraadt af *Flertallet*, som imidlertid i Betænkningen udtalte, at Ministeren i det alt omtalte Cirkulære vilde fastslaa, at Forhøjelsen af Administrationstilskuddet skal tjene til, at *Revisionen i Foreningerne bliver mere effektiv*.

De nævnte 2 Ændringsforslag af det *konservative Mindretal* forkastedes ved 2. Behandling, men under Hensyn til den i Betænkningen viste Imødekommenhed over for Mindretallets Ønsker stemte de *Konservative* dog ved 3. Behandling for Lovforslaget, som saaledes vedtoges enstemmigt i begge Ting.

30. Lov om Tillæg til Lov af 29. Marts 1867 angaaende Sandflugtens Dæmpning m. m. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 4697. — C. Sp. 981, 1197 og 1203].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 4318). 1. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 4478). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, J. P. Larsen, Ludvigsen, Marinus Sørensen, M. K. Sørensen [Formand], Yde, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Jensen

[Gørding], Pinholt, Vanggaard, Vejen, Rahbek, C. J. F. Sven, Vesterager og H. F. Ulrichsen). Betænkning (B. Sp. 1601) afgiven $\frac{3}{4}$. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 5185). 3. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 5190). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{10}{4}$ (L. Sp. 1273). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Degnhol, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk [Formand], A. P. Hansen, Hauch, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Kr. Johansen, Josiassen, Jørgen Møller, Nielsen Mann, S. Rasmussen [Sekretær], Stumph, Unmack og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2441) afgiven $\frac{27}{4}$. (Ordtører: Gisselbæk). 2. Beh. $\frac{29}{4}$ (L. Sp. 1416). 3. Beh. $\frac{29}{4}$ (L. Sp. 1437). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2443) afgiven $\frac{29}{4}$. Eneste Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 5509). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 163). |

Den 30. Maj 1934 nedsatte Landbrugsministeriet en Kommission*) vedrørende Spørgsmaalet om *Ejendomsrettens Grænser over for Søterritoriet* og Spørgsmaalet om *Indskrænkning i Adgangen til at opføre Bygninger lige ud til Havet*. I sin Betænkning af 21. Februar 1935 pegede Kommissionen paa, at en stærk Bebyggelse langs Kysterne som den, der har fundet Sted i de senere Aar, kan medføre Ulemper ved at ødelægge Naturskønheder, som absolut burde søges bevaret, og ved at vanskeliggøre Adgangen til Stranden og til Badning for den Del af Befolkningen, der ikke selv har Hus ved Kysten. Disse Interesser mente Kommissionen burde værnes gennem Lovgivningen om Naturfredning. Men desuden gjorde Kommissionen opmærksom paa, at der ved *Jyllands Vestkyst* gør sig et særligt Forhold gældende, idet den overhaandtagende Bebyggelse langs Vesterhavet og Skagerak medfører Farer og Ulemper med Hensyn til Sandflugtens Dæmpning som Følge af en ganske ureguleret Færdsel i Klitterne, hvorved Bepantningen af disse udsættes for Beskadigelser. Vel er en hel Del Strækninger langs Jyllands Vestkyst undergivet offentlig Fredning, hvoraf følger, at der ikke paa Arealerne maa opføres Bygninger uden Klitinspektørens, efter Indstil-

*) Kommissionens Formand var fhv. Departementschef i Landbrugsministeriet *H. Waage*, og Kommissionen bestod i øvrigt af Klitinspektør, Folketingsmand *Pinholt*, Vandbygningsdirektør *Lillelund*, Kontorchef i Direktoratet for Matrikulsvæsenet *Heering*, Kontorchef i Justitsministeriet *Bilfeldt*, Dr. phil. *Spærck*, Højesteretssagfører *Ejvind Møller*, Folketingsmand *Bomholt*, Folketingsmand *Rasmussen* [*Gylling*] og Redaktør *Finnemann-Bruun*.

ling af Sandflugtskommissionen, dertil meddelte Samtykke (jfr. § 17 i Loven om Sandflugtens Dæmpning af 29. Marts 1867), men andre Strækninger er ikke for Tiden undergivet offentlig Fredning (jfr. Lovens § 3, Nr. 2, og § 9), og selv om der er hjemlet Mulighed for, at saadanne Arealer kan fredes, kan dette kun ske paa visse Betingelser (se Lovens § 10) og efter Beslutning af vedkommende Sandflugtskommission med Tilslutning af Klitinspektøren. Kommissionen ansaa det derfor for heldigt at lovfæste, at *selve Strandbredden og de Klitter*, der ligger nærmest denne, *altid skal være undergivet offentlig Fredning*, saaledes at de ikke kan udgaa af denne Fredning ved Beslutning af Sandflugtskommissionen eller nogen anden Myndighed. I Forbindelse hermed foreslog Kommissionen enkelte andre Ændringer i Sandflugtsloven, hvortil der i Tidens Løb har vist sig Trang.

Det af Regeringen fremsatte Lovforslag stemte overens med Kommissionens Indstilling. Under Sagens Behandling paa Rigsdagen foretoges en Del Ændringer baade i Folketinget og i Landstinget — alle efter Indstilling af vedkommende Udvalg og Ministeren —, og Loven fik derved følgende Indhold:

I § 1 er det bestemt, at *Strandbredden**) langs *Skagerak og Vesterhavet* i Hjørring, Thisted, Ringkøbing og Ribe Amter samt paa *Rømø* i Tønder Amt skal være undergivet *offentlig Fredning* efter Reglerne i Loven om Sandflugtens Dæmpning af 29. Marts 1867. Det samme skal gælde den langs med nævnte Strandbred løbende *Havklit* (den yderste Klitrække eller ved uregelmæssige Klitdannelser den til Strandbredden stødende Klitstrækning), dog aldrig over 500 Meter fra Strandbreddens inderste Side. Hvor Havklitten ikke hidtil har været undergivet offentlig Fredning ifølge Loven om Sandflugtens Dæmpning, og hvor den gennembrydes helt ud til Strandbreddens inderste Side af *Græs-, Lyngsletter* eller lignende, som har en Bredde af mindst 20 m, kan Landbrugsministeren fastsætte en Fredningslinie over disse Arealer, der ikke gaar længere end 100 m fra Strandbreddens inderste Side.

Landbrugsministeren kan dog efter at have hørt Klitinspektøren og vedkommende Sandflugtskommission bestem-

*) Ved Strandbredden forstaas den flade, for Plantevækst blottede Landstrækning, der ligger mellem Havstokken og Klitternes eller Brinkens Begyndelse.

me, at foranstaaende Regler *ikke skal komme til Anvendelse* paa saadanne bestemt afgrænsede Arealer, som er inddraget under *Havneanlæg*, eller som naturligt hører til en allerede eksisterende *bymæssig Bebyggelse*. Hvor det drejer sig om Arealer paa 50 ha eller derover, som i Henhold til foranstaaende Bestemmelse ønskes fritaget for Fredning, skal Landbrugsministeren, for saa vidt han *ikke* agter at imødekomme dette Ønske, inden han træffer endelig Afgørelse i Sagen, forelægge den for en Overlandvæsenskommission (jfr. § 7 i Sandflugtsloven).

1. Stykkes 2. Punktum blev omformet i *Folketinget* for at tydeliggøre, at Maksimalgrænsen paa 500 m er indsat for at begrænse det Areal, der kan fredes, i de relativt faa Tilfælde, i hvilke det paa Grund af uregelmæssige Klitdannelser er vanskeligt eller umuligt at afgøre, hvor Havklitten hører op.

Bestemmelsen i samme Stykkes sidste Punktum om Begrænsning af Fredningsarealet i Tilfælde af, at der naar Græs- eller Lyngsletter helt ud til Strandbredden, blev tilføjet i *Landstinget*.

Paragraffens 2. Stykke undergik flere Ændringer i *Folketinget* dels for at klargøre de forskellige offentlige Myndigheders Beføjelse og det paagældende Areal Beskaffenhed, dels (ved Tilføjelsen af sidste Punktum) for at give de interesserede Lodsejere Adgang til at faa prøvet Administrationens Afgørelser for en Overlandvæsenskommission.

Medens *Udgifterne* ved de til Sandflugtens Dæmpning fornødne Arbejder ifølge Sandflugtslovens § 8 *fordeles* med Halvdelen paa Statskassen, $\frac{1}{6}$ paa Amtsrepartitionsfonden, $\frac{1}{6}$ paa Kommunen og $\frac{1}{6}$ paa vedkommende Grundejer, indeholder nærværende Lovs § 2 en særlig Regel om Fordelingen af Udgifterne ved den i § 1 nævnte Fredning. Disse falder nemlig med $\frac{2}{3}$ paa Statskassen, som altsaa overtager Grundejerens Sjettedel, $\frac{1}{6}$ paa Amtsrepartitionsfonden og $\frac{1}{6}$ paa vedkommende Kommune. Klitarbejdernes *Ledelse* og det stadige *Tilsyn* med Klitstrækningerne udføres som hidtil i Overensstemmelse med Sandflugtslovens § 1, 3. Stykke, og § 5 af det kommunale Medlem af Sandflugtskommissionen og af Klitfogderne; Antagelse af Klitfogder samt Honorarer for Ledelse og Tilsyn godkendes af Klitinspektoratet; Honorarerne medregnes i de samlede Udgifter.

For saa vidt angaar de *Staten tilhørende Strækninger* af Havklitten, afholder Staten som hidtil Udgifterne ved Dæmpningen.

Det sidste Punktum i 1. Stykke, hvorefter Klitfogdernes Antagelse skal godkendes af Klitinspektoratet, og hvorefter Lønningerne baade til kommunale Medlemmer og til Klitfogder bliver Genstand for Refusion, indsattes i *Landstinget*.
2. Stykke blev tilføjet i *Folketinget*.

§ 3 bestemmer for det første, at de i Henhold til § 1 fredede Arealer kun unddrages Lodsejernes *Jagtret* i det Omfang, det nødvendiggøres af stedfindende Dæmpningsarbejder, naar disse besørgeres af det offentlige.

Dernæst skærpes og udvides Forskriften i Sandflugtslovens § 17 om, at der i de under offentlig Fredning staaende Sandflugtsstrækninger ikke maa opføres Bygninger uden Klitinspektørens, efter Indstilling af Sandflugtskommissionen dertil meddelte Samtykke. Paragraffens sidste Punktum har nemlig faaet følgende Affattelse:

»I de af det offentlige fredede Strækninger maa der ikke *kamperes* eller anbringes *Hegn* eller andre Afspærringer, opføres Bygninger eller anbringes *andre* til Beboelse, Udsalgssted eller lignende bestemte Indretninger*); fra dette Forbud *undtages* de for Fiskerierhvervet nødvendige Pakhuse, Ishuse og Faresignalstationer, for saa vidt de ikke tillige benyttes til Beboelse, samt Tørrepladser. Hvor *særlige Forhold* taler derfor, kan Klitinspektøren efter at have hørt Sandflugtskommissionen meddele *Tilladelse til Afvigelser* fra foran nævnte Forbud. *Nægter* Klitinspektøren en ansøgt Tilladelse, kan den, der har søgt derom, *indanke Afgørelsen* for Landbrugsministeren.«

Tilføjelsen om Jagtretten paa de fredede Arealer fandt Sted i *Folketinget* (med en tydeliggørende Ændring i Landstinget). Ligeledes indsatte Folketinget Forbudet mod Kampering i de fredede Klitarealer. Undtagelsen vedrørende de for Fiskeriet nødvendige Pakhuse, Tørrepladser m. v. indføjedes i *Landstinget*.

*) Herved tænkes paa Beboelsesvogne, Skure, Garager, Kiosker m. m., hvorfra der f. Eks. forhandles Aviser, Is og Chokolade.

Medens *hidtil fredede Arealer* i Henhold til Sandflugtslovens § 3, Nr. 2, og § 9 har kunnet *udgaa* af offentlig Fredning ved Beslutning af Sandflugtskommissionen, uden at Klitinspektøren har kunnet modsætte sig det, er det nu i Lovens § 4 — for at sikre ensartet Afgørelse af saadanne Spørgsmaal — bestemt, at *Klitinspektørens Samtykke* ogsaa skal udkræves i disse Tilfælde. Desuden bestemmer § 4, at de i nærværende Lovs § 1, Stk. 1, omhandlede Arealer *ikke* skal kunne *udgaa* af offentlig Fredning (medmindre Reglerne i Paragraffens sidste Stykke kan bringes til Anvendelse).

Ifølge § 5 *straffes* Overtrædelser af Bestemmelserne i § 3 med Bøder, hvorhos den paagældende under Tvangsbøder kan tilpligtes at ijerne de ulovligt anbragte Indretninger. Bøderne tilfalder Kommunens Kasse.

Lovforslaget vedtoges med de i det foregaaende omtalte Ændringer enstemmigt i begge Ting. *Landstingets Udvalg* gengiver i sin Betænkning en Udtalelse af Landbrugsministeren i et Samraad om, at Loven vil blive administreret saaledes, at den volder den mindst mulige Ulempe for Grundejerne og de Erhvervsinteresser, der knytter sig til den paagældende Kyststrækning.

31. Lov om Forbud mod Udførsel af visse Værdipapirer m. m. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2991. — C. Sp. 61, 69 og 75].

Fremsat i *Folketinget* ^{11/12} (F. Sp. 2484). 1. Beh. ^{11/12} (F. Sp. 2502). 2. Beh. ^{11/12} (F. Sp. 2511). 3. Beh. ^{11/12} (F. Sp. 2512). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{11/12} (L. Sp. 244). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, P. Christensen, Johs. Clausen, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, Hauch, Jensen-Aale, Lange, Jørgen Møller, Johannes Pedersen, Rasmussen Flemløse, Simonsen, Stein, Stensballe [Formand] og Villemoes [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 403) afgiven ^{11/12}. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. ^{11/12} (L. Sp. 256). 3. Beh. ^{11/12} (L. Sp. 258). *Tilbagesendt til Folketinget*. Eneste Beh. ^{11/12} (F. Sp. 2514). *Loven stadfæstet 11. December 1934*. (Lov-Tid. Nr. 328).

Loven, der gennemførtes i begge Ting paa een Dag og traadte i Kraft straks, angaar: 1) Udførsel af dobbeltmøntede

Kreditforeningsobligationer, 2) Afvikling af Henstandsrydelser og Termins-Restancer, 3) Konverteringsafgiften.

ad 1. Lovens § 1 gentager for det første det *Forbud mod Udførsel af dobbeltmøntede Kreditforeningsobligationer* og Kuponer, som i Henhold til Valutaloven for længst er udstedt gennem et handelsministerielt Cirkulære. Men af Hensyn til *Kontrollen* med Overholdelsen af dette Forbud er hertil føjet en Bemyndigelse for Indenrigsministeren til at give Kreditforeningernes Direktioner Paalæg om at foranledige de paagældende Obligationer og Kuponer forsynet med Paategning om, at de er *undergivet Udførselsforbud*, og endvidere om at foranledige, at der snarest optages *Fortegnelser* over de Kasseobligationer, hvis Kuponer hidtil lovligt er indløst gennem udenlandske Pengeinstitutter. Inden for en af Indenrigsministeren nærmere fastsat Frist er vedkommende Kasseobligationsejere pligtige at lade de heromhandlede Kasseobligationer med tilhørende Kuponer afstemple om Udførselsforbudet. — De pr. 2. Januar 1935 og senere Terminer forfaldne Kuponer og udtrukne Obligationer kan kun indfries i fremmed Mønt, saafremt vedkommende Kasseobligation er *opført paa de optagne Fortegnelser*, eller det dokumenteres, at den *lovligt er udført* her fra Landet.

Disse Bestemmelser svarer til Konverteringsforslagets § 8, hvortil dog her er føjet Pligten for Ejerne til at lade Obligationer og Kuponer afstemple.

Til § 1 slutter sig § 4, som bl. a. fastsætter Straf af Bøde, Hæfte eller Fængsel i indtil 2 Aar for forsætlig Overtrædelse af Paragraffens Bestemmelser eller de i Henhold dertil givne Forskrifter.

ad 2. Der blev ved Lov Nr. 174 af 16. Maj 1934 givet Kreditforeningernes Direktioner Hjemmel til at *udsætte Paabegyndelsen af Afviklingen af Terminsrydelser*, med hvilke der er givet eller paalagt *Henstand*, i indtil 2 Terminer fra Juni Termin 1934*) at regne. Nærværende Lovs § 2 betegner en Udvidelse af denne Hjemmel, idet den aabner Adgang til

*) Paa dette Tidspunkt skulde ifølge § 2 i Henstandsloven af 11. Marts 1933 Tilbagebetalingen af Henstandsrydelser begynde.

at udsætte Afviklingen ud over Juni Termin 1934 og blot tilføjer den Begrænsning, at Afviklingen skal være *tilendebragt senest i December Termin 1941*. Foreningen bevarer Pantet retten for disse Ydelser uanset Tinglysningslovens § 40, Stk. 4.

Paragraffens 2. Stykke bestemmer dernæst, at for saa vidt angaar Terminsydelse, der *ikke* omfattes af Betalingshenstandslovgivningen, *bevarer en Kreditforening sin Panteret* for Ydelser hidrørende fra *Juni og December Termin 1933 og Juni Termin 1934*, naar vedkommende Laan af Laantageren inden 1. September 1934 er *anmeldt til Overførelse* til en lavere forrentet Serie, og *Terminsydelsen* paa Grundlag af de den nævnte Dato gældende Kursforhold i Henhold til den gældende Lovgivning *kunde have været dækket* gennem Laanets Overførelse. Afviklingen skal være tilendebragt senest i December Termin 1941.

Ydelserne *forfalder til Betaling ved Ejerskifte* m. m. efter samme Regler, som gælder for Ydelser, med hvis Betaling der er ydet Henstand efter Betalingshenstandslovgivningen.

Disse Bestemmelser svarer — med nogen Udvidelse af Stk. 2 — til Konverteringsforslagets § 11.

ad 3. Konverteringsafgiften blev ved § 5 i Lov Nr. 363 af 16. December 1933 (se Aarbogen 1933—34, Side 177) paalagt Ikke-Landbrugsejendomme med en Ejendomsskyld over 15 000 Kr., og den udgjorde for Ejendomme med en Ejendomsskyldværdi mellem 15 000 og 25 000 Kr. $\frac{3}{4}$ pCt. af Restgælden ved Overførelsen, ellers $1\frac{1}{4}$ pCt. i Tiden indtil 1. April 1935, derefter $1\frac{3}{4}$ pCt. Disse Satser blev i Lovens § 3 ændret saaledes, at der skal svares 1 pCt. for en Ejendomsskyldværdi over 15 000, men ikke over 20 000 Kr., $1\frac{1}{2}$ pCt. for en Ejendomsskyldværdi over 20 000, men ikke over 25 000 Kr., og 2 pCt. for en Ejendomsskyldværdi over 25 000 Kr. Hertil blev føjet, at Afgiftspligten fremtidig ogsaa skal paahvile saadanne Laan fra Kreditforeninger, hvis Overførelse i Medfør af 1933-Lovens § 5, Stk. 3, Pkt. 3, hidtil har været afgiftsfri efter Indenrigsministerens Bestemmelse.

De ændrede Afgiftssatser kommer til Anvendelse paa alle fremtidige Konverteringer (Overførelser) alene med Und-

tagelse af saadanne, som gennemføres i Henhold til et af Laantageren senest den 10. December 1934 endeligt accepteret Tilbud, der ved Lovens Ikrafttræden endnu var i Kraft.

Endelig giver Paragraffens sidste Stykke Indenrigsministeren Bemyndigelse til, hvis der for en Kreditforening ikke er truffet Beslutning om en større almindelig Konvertering af samtlige eller en Del af de i Omløb værende højere forrentede Kreditforeningsobligationer inden den 1. April 1935, da midlertidigt eller endeligt fra nævnte Dato igen at sætte de i § 5 i Loven af 16. December 1933 foreskrevne Afgiftsatser i Kraft for vedkommende Forenings Vedkommende, dog saaledes, at der heller ikke efter nævnte Dato kan ydes Lempelser eller Fritagelser i Medfør af Paragraffens Stk. 3, Pkt. 3.

§ 3 fik sin endelige Affattelse i *Landstinget* efter Forslag af Udvalget og Indenrigsministeren. Det oprindelige Forslag lød paa, at Konverteringsafgiften skulde udgøre $1\frac{3}{4}$ pCt., selv om Konverteringen fandt Sted inden 1. April 1935, og at den omtalte Bestemmelse i Lovens § 5, Stk. 3, Pkt. 3, skulde ophæves og de i Medfør af samme trufne Fritagelsesbestemmelser ophøre at have Gyldighed. Forslaget var motiveret med den Risiko for en Forrykkelse af det finansielle Grundlag for den i Konverteringslovforslaget omhandlede Konverteringsfond, som en Udsættelse af Gennemførelsen af Forslagets Bestemmelser om Konverteringsafgiften kunde medføre.

I sin Fremsættelsestale udtalte Indenrigsministeren, at alle Lovforslagets Bestemmelser havde været indgaaende drøftet i Konverteringsudvalget, og at han derfor gjorde Regning paa en meget hurtig Behandling. I Folketinget tog *Krag* (V.) og *Hasle* (K. F.) Forbehold over for Bestemmelserne i § 3, som man ansaa det for rettest blev drøftet i Landstinget, hvor det Kompromis, der havde fundet Udtryk i den gældende Konverteringsafgift, i sin Tid var indgaaet. Lovforslaget fik derfor ved 3. Behandling kun 63 Stemmer, medens 49 hverken stemte for eller imod. Efter at § 3 imidlertid var ændret i Landstinget og Lovforslaget derefter vedtaget enstemmigt der med 64 Stemmer, skete den endelige Vedtagelse i Folketinget ved »eneste« Behandling ogsaa enstemmigt (med 86 Stemmer).

32. Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Oprettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2997. — C. Sp. 79 og 123].

Fremsat i *Folketinget* $^{11}/_{12}$ (F. Sp. 2485). 1. Beh. $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 2521). 2. Beh. $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 2555). 3. Beh. $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 2618). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{18}/_{12}$ (L. Sp. 447). 2. Beh. $^{20}/_{12}$ (L. Sp. 517). 3. Beh. $^{20}/_{12}$ (L. Sp. 565). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 343).

Loven gaar ud paa at bibeholde de i 1920 fastsatte og senere Gang paa Gang fornyede *Vurderingsgrænser* for Husmandskreditforeningerne i *yderligere 3 Aar* (Laan stiftede pr. December Termin 1937 inklusive). Grænsen er 16 000 Kr. for Ejendomme, hvortil der hører et mindre Jordareal end 1 ha, og 20 000 Kr. for de øvrige Ejendomme. Dog kan Foreningen til Interessenter, hvis Ejendomme ved Forbedringer har opnaaet en større Taksationsværdi end henholdsvis 16 000 Kr. og 20 000 Kr., yde Laan paa henholdsvis 9 600 og 12 000 Kr., naar det i øvrigt er den samme Ejendom, som atter pantsættes.

Derimod blev den tidligere Bemyndigelse for Indenrigsministeren til at udvide *Statens Rentegaranti* til ogsaa at gælde Foreningernes $4\frac{1}{2}$ pCt.s Obligationer ikke fornyet under Hensyn til, at Kreditforeningernes Udlaan i $4\frac{1}{2}$ pCt.s Afdelinger blev standset ved Loven af 16. December 1933, § 1.

Lovforslaget, der fremkom efter Andragende fra de to Kreditforeninger, vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

33. Lov om Imødegaelse af Kurstab paa dobbeltmøntede Obligationer i de to Kreditforeninger af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 5143. — C. Sp. 1253 og 1309].

Fremsat i *Folketinget* $^{7}/_{5}$ (F. Sp. 5765). 1. Beh. $^{7}/_{5}$ (F. Sp. 5812). 2. Beh. $^{7}/_{5}$ (F. Sp. 5828). 3. Beh. $^{8}/_{5}$ (F. Sp. 5872). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{9}/_{5}$ (L. Sp. 1685). 2. Beh. $^{9}/_{5}$ (L. Sp. 1689). 3. Beh. $^{9}/_{5}$ (L. Sp. 1710). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 162).

Den her omhandlede Lov danner et Supplement til Loven om Laan til Dækning af Henstandsnydelser i Kredit-

foreninger samt Afdrags- og Rentelempelser m. m. (se Nr. 3), idet den dels giver en *særlig Regel om Statens Forstrækning* til Lempelse af Terminsydelser i Husmandskreditforeningerne, dels tager Sigte paa *Dækning af Kurstabet paa disse Foreningers dobbeltmøntede Obligationer**) gennem Dannelsen af en for Afdelingerne i hver Forening fælles *Kursdifferencefond* og et *Tilskud fra Staten*, der er Garant for Kasseobligationernes Forrentning, paa indtil $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Herom bestemmer Loven nærmere:

I det *Omfang*, de særlige Forhold — herunder navnlig det med de dobbeltmøntede Afdelinger forbundne særlige Ansvar — i de to Kreditforeninger af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet gør det ønskeligt, kan Indenrigsministeren yde *Forstrækninger af Statskassen* til hel eller delvis Udredelse ogsaa af den *Del af Lempelsen* i Medfør af § 1 i Lov om Laan til Dækning af Henstandsnydelser i Kreditforeninger samt Afdrags- og Rentelempelser m. m., som skulde *afholdes af Afdragsydelsen* for vedkommende Laan. Saadanne Forstrækninger forrentes og afvikles i Overensstemmelse med Reglerne i nævnte Lovs § 3.

Det *Ansvar*, som i de nævnte to Kreditforeninger paa-hviler samtlige Medlemmer i Anledning af *Kurstab* ved Indfrielse af Kuponer og udtrukne Obligationer i dobbeltmøntede Afdelinger, *omfatter ikke* Medlemmer, der er indtraadt i de pr. 11. December Termin 1933 og senere aabnede Afdelinger.**)

Til Dækning af de omhandlede Tab overføres der, saafremt Indenrigsministeren finder det paakrævet, fra og med 11. December 1935 til en *for Afdelingerne i hver Forening fælles Kursdifferencefond et Bidrag paa indtil $\frac{1}{40}$ pCt. halv-aarlig****) af Hovedstolen af samtlige Laan, der ikke er optaget

*) Det er navnlig Jydsk Husmandskreditforening, der har lidt følelige Tab som Følge af Kronens Devaluering i Forhold til Sterling.

***) Adgangen til Udstedelse af dobbeltmøntede Kasseobligationer bortfaldt i Henhold til Lov Nr. 363 af 16. Decbr. 1933.

***) Med et Bidrag af denne Størrelse vil der til Fonden aarlig kunne henlægges et Beløb af ca. 230 000 Kr. inden for Jydsk Husmandskreditforening og ca. 44 000 Kr. inden for Østifternes Husmandskreditforening.

i de pr. 11. December Termin 1933 og senere aabnede Afdelinger. *Bidraget udredes* af den Del af Laantagernes Ydelser, der udgør *Afdrag*. Direktionen kan med Indenrigsministerens Godkendelse forhøje eller nedsætte dette Bidrag. — Kurstab dækkes fra og med Regnskabsaaret 1936—37 af nævnte Fond. Saafremt en Reservefondsafdelings Beholdning overstiger 5 pCt. af de til Afdelingen hørende Laans Restgæld, bæres Kurstab dog udelukkende af vedkommende Reservefondsafdeling. — Ved *ekstraordinær Indfrielse* (Overførelse) af og Afdrag paa Laan kan der afkræves vedkommende Interessent en *Kendelse* til Kursdifferencefonden. Kendelsens Størrelse fastsættes af Bestyrelsen med Indenrigsministerens Godkendelse. Kendelsen kan fastsættes til et forskelligt Beløb henholdsvis ved fuldstændig Indfrielse og ved Laans Overførelse. Udbetaling af *Reservefondsandele* til udtrædende Medlemmer samt Overførelse af Andele ved Overførelse af Laan kan kun ske efter nærmere af Bestyrelsen fastsatte og af Indenrigsministeren godkendte Regler. Med Indenrigsministerens Godkendelse kan der endvidere til Kursdifferencefonden eller til Reservefonden overføres Beløb af *Administrationsfonden* samt Overskud, der fremkommer ved Afviklingen af en Reservefondsafdeling.

Kasseobligationerne i de i Stykke 2 nævnte Afdelinger og Laanenes Restgæld skal indfries senest i den Termin, som ved Afdelingens Lukning paaregnedes at være Tidspunktet for Afdelingens endelige Afvikling.

Til Dækning af Kurstab yder *Statskassen et Tilskud paa indtil 1½ Mill. Kr.*, der efter Indenrigsministerens Bestemmelse anvendes til Styrkelse af Reservefondene i de dobbeltmøttede Afdelinger, saafremt Forholdene efter Ministerens Skøn taler derfor. Tilskuddet udbetales med indtil ½ Mill. Kr. aarligt i hvert af Finansaarene 1935—36, 1936—37 og 1937—38.

Tinglysning angaaende de af foranstaaende Bestemmelser følgende Ændringer i vedkommende Laans Amortisation er uforuden.

I den Skikkelse, hvori Folketinget ved 3. Behandling vedtog Lovforslaget om *Afdrags- og Rentelempler* m. m., indeholdt det en af alle Partier tiltraadt § 9, hvorved der stillede indtil ½ Mill. Kr. af Konverteringsafgiften til Raadig-

hed til Styrkelse af Reservefondene i Kreditforeninger med dobbeltmøntede Kasseobligationer. En tilsvarende Bestemmelse fandtes ikke i Landstingets Affattelse, men Udvalgets Mindretal stillede i Landstinget et Underændringsforslag om Optagelse af en Paragraf, ifølge hvilken Statskassens Forstrækning til Nedsættelse af Terminsydelserne i de to Husmandskreditforeninger i 6 Terminer skulde udgøre 0,4 pCt. halvaarlig af Laanenes Hovedstol, og som med Hensyn til Dækning af Kurstab paa dobbeltmøntede Obligationer indeholdt væsentlig de samme Regler som foranstaaende Lov. Ved Folketingets eneste Behandling blev disse Bestemmelser indsat i Lovforslaget, men de blev atter udtaget i Landstinget. Under *Fællesudvalgets* Forhandlinger opnaaedes Enighed om at gennemføre en særlig Lov med foranførte Indhold, og Forslaget herom vedtoges enstemmigt i begge Ting.

34. Lov vedrørende Østifternes Landhypotekforening og Husmandshypotekforeningen. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 5149. — C. Sp. 1257 og 1311].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 5766). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 5816). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 5828). 3. Beh. $\frac{8}{5}$ (F. Sp. 5872). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1687). 2. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1689). 3. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1711). *Loven stadfæste 17. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 160).

Der aabnes ved denne Lov Adgang til, med Indenrigsministerens Godkendelse, at *forhøje Reservefondsbidraget* i de nu aabne Serier i Landhypotekforeninger — bortset fra Jydsk Landhypotekforening — med *indtil* $\frac{1}{2}$ pCt. halvaarlig af Laanets Hovedstol, under Forudsætning af, at de paa-gældende Serier lukkes for Udlaan. Det forhøjede Bidrag *udredes af* den Del af den halvaarlige Ydelse, der udgør *Afdrag*, og Afskrivning paa Laantagernes Restgæld til Foreningen nedsættes tilsvarende. Tinglysning af de heraf følgende Ændringer i vedkommende Laans Amortisation er ufor-nøden.

De omhandlede Landhypotekforeningers Virksomhed undergives *Tilsyn af Indenrigsministeren* efter nærmere af Ministeren fastsatte Regler, og Foreningerne er pligtige at efterkomme de Bestemmelser, som i saa Henseende maatte blive fastsat. Udgifter, der maatte være forbundet med Udøvelsen af Tilsynet, afholdes af Foreningerne.

Loven stemmer i Hovedsagen overens med et Andragende fra Østifternes Landhypotekforening og Husmandshypotekforeningen om Tilladelse til at styrke Foreningernes Reservefond ved Forhøjelse af Reservefondsbidraget fra $\frac{1}{4}$ til $\frac{3}{4}$ pCt. halvaarlig gennem Overførelse af en Del af det ordinære Afdrag til Reservefonden. Ministeriet fandt det rimeligt at imødekomme dette Ønske, dog paa det Vilkaar, at de aabne Serier samtidig blev lukket. Der henvistes i øvrigt i Motiverne til Lov Nr. 120 af 29. Marts 1920, hvorved der i Forbindelse med Lukningen af 1. Serie i den industrielle Kreditforening meddeltes Tilladelse til en Ændring i Amortisationen af de udstedte Kasseobligationer.

I § 7 i *Lovforslaget om Konvertering* og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Nr. 3) var i Lighed med § 3 i det i Fjor af Folketinget vedtagne Forslag om Landbrugets Gældsforhold*) optaget Bestemmelser, der for det første ligesom § 1 i Loven af 16. December 1933 bemyndigede Indenrigsministeren til at standse Hypotekforeningernes Udlaan i 5 pCt. Serier og dernæst gik ud paa en *Nedsættelse af Renten* i Østifternes Landhypotekforening og Husmandshypotekforeningen med $\frac{1}{2}$ pCt. p. a. og en samtidig *Forhøjelse af Reservefondsbidraget med indtil $\frac{1}{2}$ pCt. halvaarlig* (gennem Nedsættelse af Afdragsydelsen), *medmindre* Ejere af Obligationer repræsenterende mindst 40 pCt. af Seriens Obligationsgæld ved Afstemning modsatte sig de nævnte Foranstaltninger. Disse Bestemmelser blev med en enkelt Ændring, hvorved Obligationsejere repræsenterende mindst 35 pCt. af Gælden blev i Stand til at hindre Konverteringen, optaget som § 8 i Folketingets Affattelse af Lovforslaget**), men i Landstingets Affattelse blev Paragraffen udeladt. Da Sagen kom i *Fællesudvalg*, opnaaedes der Enighed om ved særlig Lov at styrke Foreningernes Reservefond paa den anførte Maade, og Lovforslaget herom vedtoges uændret og *enstemmigt* i begge Ting.

35. Lov om Ændringer i Lov Nr. 128 af 11. April 1933 om Støtte af Boligbyggeri m. m. og i Lov Nr. 279 af 1. Oktober 1934 om Ændringer i fornævnte Lov. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 3325 — C. Sp. 303, 951, 959].

*) Se Aarbogen 1933—34, Side 412, jfr. Side 396.

**) Indstillet at Regeringspartierne; Venstre vilde ikke modsætte sig Gennemførelsen af Paragraffen, medens de Konservative gik imod en Tvangsnedsættelse af Renten.

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3179). 1. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 3491). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Formand], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, P. Mortensen, Steen [Sekretær], Jensen [Gørding], Jensen [Broby], Elgaard, Koefoed, Nørgaard, Carlsen-Skiødt, Bouet og Grathwohl). Betænkning (B. Sp. 1395) afgiven $1\frac{5}{3}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4807). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4888). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $2\frac{7}{3}$ (L. Sp. 1016). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Ludvig Christensen, P. Christensen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Jensen-Stevns, Josiassen, Lausten, Møller Nørgaard, Nielsen Mann, H. Chr. Petersen, P. C. Petersen, Stensballe [Formand], Unmack og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 1555) afgiven $2\frac{8}{3}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1110). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1120). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1573) afgiven $2\frac{9}{3}$. Eneste Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 5097). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 93).

Der blev ved Loven af 11. April 1933 stillet et Beløb af 30 Mill. Kr. til Raadighed for Indenrigsministeren til Udlaan til Opførelse af Beboelseshuse for mindre bemidlede i Tidsrummet indtil 1. April 1935 (se Aarvog 1932—33, Side 227). Ved Lovændringen af 1. Oktober 1934 udvidedes Laaneraadet til at omfatte Laan til Ombygnings- og Installationsarbejder samt til Opførelse og Ombygning af Forsamlingshuse og Opførelse af andre Bygninger med kulturelt Formaal (se Aarvog 1933—34, Side 192).

Af det til Raadighed stillede Beløb, 30 Mill. Kr., var der pr. 1. Januar 1935 disponeret over i alt 19,64 Mill. Kr. Da det maatte anses for ønskeligt, at der gaves Mulighed for at kunne udstrække Anvendelsen af disse Laanemidler udover 1. April 1935, blev ved nærværende Lov *Gyldighedsperioden forlænget med et Aar indtil 1. April 1936*.

Lovforslaget vedtoges med Socialdemokraters, Venstres og de Radikales Stemmer.

De *Konservative* stemte imod i begge Ting under Henvi- ning til, at Trangen til flere Lejligheder maatte anses for at være ophørt efter det store Boligbyggeri i de sidste Aar, lige-

som man fremdeles fandt det unødvendigt, at Staten ydede Laan til Opførelse og Ombygning af Forsamlingshuse m. v.

En i det oprindelige Lovforslag indsat Bestemmelse, hvorefter Grænsen for de Laan, der ifølge Loven af 1. Oktober 1934 § 6 kan ydes til Husholdningsskoler, Undervisningskøkkener, Lærlingehjem m. v., sættes op fra 10 000 Kr. til 25 000 Kr., udstemtes i *Landstinget* med 34 Stemmer (Venstre og Konservative), medens 29 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Allerede i Folketinget havde Venstre stillet Ændringsforslag om Bestemmelsens Bortfald.

36. Lov om Oprettelse af et Husholdningsraad. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2155. — C. Sp. 985 og 1203].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 15). 1. Beh. $\frac{19}{10}$ (L. Sp. 47). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen [Formand], Andrea Brochmann, Johs. Clausen, Johs. Hansen, Hauch, Hendriksen, Marie Hjelder, Jens Høyer, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Rs. Nielsen, P. C. Petersen, Stumph, Fritze Teisen [Sekretær] og Gudrun Vang Lauridsen). Betænkning (B. Sp. 1557) afgiven $\frac{28}{3}$. (Ordfører: H. C. Andersen). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1128). 3. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1237). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{11}{4}$ (F. Sp. 5224). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Villumsen, Bomholt, Hans Hansen [Usserød] [Formand], Helga Larsen, S. Munk, Jens Sørensen [Sejlfjord] [Sekretær], Elna Munch, A. M. Hansen, Inger Gautier Schmit, Raunkjær, Johannes Hansen, Ole Frederik Olsen, Gerda Mundt, Ulrich og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 2289) afgiven $\frac{26}{4}$. (Ordfører: Villumsen). 2. Beh. $\frac{29}{4}$ (F. Sp. 5468). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 5477). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 159).

Paa Grundlag af et Udkast til Lov om Oprettelse af et Husholdningsraad, som blev udarbejdet af det af Indenrigsministeriet i 1932 nedsatte Husholdningsudvalg, fremsatte Indenrigsministeren i forrige Samling et Lovforslag om dette Emne (se Aarbog 1933—34, Side 493). Forslaget blev ikke færdigbehandlet før i indeværende Samling, i hvilken det — i samme Skikkelse om i Fjor — paa ny blev fremsat i Landstinget, hvor det undergik en Del Forandringer (se herom nedenfor).

Lovens § 1 gaar ud paa, at der under Indenrigsministeriet oprettes et »*Statens Husholdningsraad*«, bestaaende af *indtil 9 Medlemmer*, der beskikkes af Indenrigsministeren, og blandt hvilke Ministeren udnævner en Formand. *5 af Raadets Medlemmer* udnævnes efter Indstilling fra henholdsvis Arbejdernes Oplysningsforbund, De samvirkende danske Husholdningsforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Husmoderforeningerne og De samvirkende danske Landboforeninger. Endvidere skal *Sundhedsstyrelsen* være repræsenteret i Raadet ved et Medlem. (Saaframt een eller flere af de nævnte Organisationer ophører at bestaa, eller der opstaar andre tilsvarende Organisationer ved Siden af dem, bestemmer Indenrigsministeren, om andre Organisationer og i bekræftende Fald hvilke der skal gøre Indstilling om Medlemmer af Raadet). Til Raadet knyttes *et Sekretariat*, hvis *Leder*, der skal have husholdningsteknisk Uddannelse*), udnævnes af Indenrigsministeren efter Indstilling af Raadet.

Raadets Opgaver er angivet i § 2, hvori det hedder, at Raadet skal træde i *Samarbejde* med saadanne Institutioner og Organisationer, som arbejder med Emner, der har Interesse for Husholdningens ernæringsmæssige, hygiejniske, tekniske og økonomiske Side, og foranledige *Undersøgelser* udført enten i Samarbejde med de paagældende Institutioner og Organisationer eller i eget Laboratorium, hvis et saadant oprettes. Raadet kan endvidere, naar dette skønnes hensigtsmæssigt, lade *Undersøgelser* foretage paa andre Laboratorier efter eget Valg. Derimod maa Raadet ikke foretage saadanne *Undersøgelser*, som allerede iværksættes i Henhold til gældende Love eller administrative Bestemmelser.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtaltes, at Ministeren havde godkendt den Opfattelse, som blev fremsat i Udvalget, at § 2 meget vel giver Mulighed for, at Raadet gennem sin Virksomhed og sit Samarbejde med andre interesserede kan optage Arbejde til Fremme af *Uddannelse og Dygtiggørelse af Kvinder til Husholdningsgjerningen*, alt som Forholdene i øvrigt herfor kan lægge sig til Rette.

*) En Forklaring af Udtrykket »husholdningsteknisk« blev givet af Landstingsudvalgets Ordfører (*H. C. Andersen*) ved 2. Behandling (L. F. Sp. 1131).

Raadet skal dernæst — ifølge § 3 — *offentliggøre* de ved Samarbejde med Institutioner og Organisationer vundne Resultater efter nærmere Aftale med disse samt Resultaterne af det af Raadet selv iværksatte Arbejde. Men forinden saadan Offentliggørelse skal Raadet i hvert enkelt Tilfælde give Fremstilleren af den undersøgte Vare, eller for udenlandske Varers Vedkommende Importøren, *Meddelelse* om Undersøgelsens Resultat. Saafremt det drejer sig om en industriel Frembringelse, kan Fremstilleren forlange, at Raadet inden Offentliggørelsen indhenter en *Erklæring fra Industriraadet eller Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri*. Drejer det sig om en indført Vare, kan Importøren forlange, at Raadet inden Offentliggørelsen indhenter en *Erklæring fra Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation*.

Endvidere bestemmer § 3, at Indenrigsministeren efter Indstilling af Raadet giver Regler for Undersøgelsesresultaternes Anvendelse i *Reklameøjemed*, samt at Raadet af Handelsministeren kan faa tillagt Bemyndigelse til at begære Forfølgning for Overtrædelse af § 1 i Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse af 29. Marts 1924

Ifølge § 4 skal Raadet afgive en aarlig *Beretning* til Indenrigsministeren om dets Virksomhed. — I § 5 er de til Raadets Undersøgelser og øvrige Virksomhed fornødne Beløb begrænset til *højest 20 000 Kr.* aarlig.

Loven, der træder i Kraft 1. Oktober 1935, har Gyldighed i 3 Aar.

De Forandringer, som det fremsatte Lovforslag undergik, blev, som nævnt, foretaget i *Landstinget*, hvor Indenrigsministeren sammen med et Flertal af Udvalget (*Venstre, Socialdemokrater og Radikale*) foreslog en ny Affattelse af Lovforslaget, der blev vedtaget i begge Ting med de 3 nævnte Partiers Stemmer; *de Konservative* stemte imod, i Folketinget tillige *Retsforbundets* Medlemmer.

De væsentlige Ændringer var følgende: I § 1 blev indføjet, at Sekretariatets Leder skal have husholdningsteknisk Uddannelse. — § 2 blev Genstand for en Omredaktion, der bl. a. medførte en Forøgelse af de Emner, Raadet skal beskæftige sig med, nemlig foruden Husholdningens ernæringsmæssige og tekniske Side tillige dens *hygiejniske og økonomiske*. — § 3 ændredes derhen, at Offentliggørelsen af Resultater, som Raadet

maatte opnaa ved Samarbejde med Institutioner og Organisationer, skal ske *efter nærmere Aftale* med disse. Endvidere medtoges *den udenlandske Vare*, saaledes at Importøren ligesom Fremstilleren af den indenlandske Vare skal have Meddelelse om Undersøgelsens Resultat forinden Offentliggørelsen. Yderligere indsattes Bestemmelsen om Indhentning af de i § 3 omhandlede Erklæringer henholdsvis fra Industri- raadet eller Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri og fra Handelstandens Fællesrepræsentation forinden Offentliggørelsen. Derimod udgik af Paragraffen en Bestemmelse om, at Raadet, saafremt der maatte være paavist et Misforhold mellem Varens Kvalitet og Pris, skulde søge Forhandling med Fremstilleren om dette Misforholds Fjernelse. — Endelig indførtes i Lovforslaget den i § 5 nævnte finansielle Begrænsning samt Begrænsningen af Lovens Gyldighedstid.

De *Konservative* var *principielt* af den Opfattelse, at et saadant Husholdningsraad var upaakrævet. *Subsidiært* ønskede de, at ogsaa Repræsentanter for Produktionen skulde have Sæde i Raadet, at Varer, der allerede er undergivet offentlig Kontrol eller Tilsyn, blev unddraget Raadets Arbejds- omraade, at Anvendelse af Raadets Undersøgelser i Reklame- øjemed ikke fandt Sted, og at Paataaleret for Overtrædelse af Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse ikke blev givet Raadet. De *Konservative* undlod dog baade i Landsting og Folketing at stille Ændringsforslag ogsaa om deres subsidiære Ønsker, da de ikke i Udvalgene havde kunnet trænge igennem med deres Synspunkter, og indskrænkede sig i begge Ting til at stemme imod Lovforslaget.

Retsforbundet gik imod Lovforslaget, fordi den Opgave, som var tiltænkt Husholdningsraadet, efter Partiets Opfattelse burde løses af Forbrugerne selv; Statens Indblanding vilde formentlig modvirke et rationelt Arbejde i saa Henseende.

37. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigs- minister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2801 — C. Sp. 1025, 1263].

Fremsat i *Landstinget* ¹¹/₁₂ (L. Sp. 229). 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (L. Sp. 390). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, P. Christensen, Degnbol, Døcker, Marie Hjelder, Jepsen Christensen [Formand], Albert Jensen, Jensen-Stevns, Rs. Jørgensen, Jørgen Møller, Nedergaard, Stegger Nielsen, Schaumann, Simonsen og Stumph). Betænkning (B. Sp. 1683) afgiven ⁵/₄. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh.

$10/4$ (L. Sp. 1268). 3. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1319). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $25/4$ (F. Sp. 5387). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Knud Hansen, Bomholt, Bresemann, E. Friis, Levinsen, P. Mortensen [Formand], Steen, Jensen [Gørding] [Sekretær], Vagn Bro, Chr. Ernst Christensen, Christiani, Nørgaard, Pürschel, Hans Thyge Jacobsen og Drachmann). Betænkning (B. Sp. 2679) afgiven $29/4$. (Ordfører: Knud Hansen). 2. Beh. $7/5$ (F. Sp. 5767). 3. Beh. $8/5$ (F. Sp. 5830). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 168).

Der er paa Loven optaget i alt 760 Personer, 100 flere end i Fjor, men 130 færre end i Fortjor. Et stort Antal af de naturaliserede er født her i Landet (195) og næsten lige saa mange i Sverige (191). Den trediestørste Gruppe omfatter Personer fra forskellige Dele af Tyskland (129), og derefter følger Polakker (120).

Der blev i sidste Samling paabegyndt Forhandlinger mellem Indenrigsministeren og *Landstingets Indfødsretsudvalg* om noget ændrede Naturalisationsbestemmelser, bl. a. som Følge af de nye Regler om Ydelse af offentlig Forsorg. Disse Forhandlinger er nu bragt til Afslutning, og man er enedes om ved Bedømmelsen af Virkningerne af modtagen *offentlig Hjælp* at gaa frem efter følgende Hovedlinier: Hvis Hjælpen er ydet for Socialreformen, forholdes i det hele efter de hidtidige Regler, dog at der lægges noget større Vægt paa, om Tilbagebetaling har fundet Sted, idet Ventetiden i saa Fald forkortes til Halvdelen. Fristen for ikke-tilbagebetalt Hjælpkassehjælp sættes til 5 Aar, medmindre det drejer sig om ubetydelig Hjælp, eller Hjælpen er ydet til en Andrager i en højere Alder. — Er Hjælpen ydet efter Socialreformen, sættes den normale Frist for *Fattighjælp* med fuldstændig Fattighjælps Virkning til 30 Aar; for *Kommunehjælp*, der har Karakter af egentlig Forsorg, bliver Fristen 20 Aar, for anden Kommunehjælp normalt 10 Aar, dog at Ventetiden kan forlænges eller afkortes til henholdsvis 15 og 5 Aar efter Hjælpens Omfang og Varighed. I Tilfælde af fuldstændig Tilbagebetaling kan alle de nævnte Frister nedsættes til Halvdelen, naar Omstændighederne i øvrigt taler derfor. Med Hensyn til *Særhjælp* forholdes i Almindelighed som over for Hjælpkassehjælp; hvor den paagældende har modtaget Særhjælp i betydeligt Omfang, vil Afgørelsen dog blive truffet efter nærmere Undersøgelse i det enkelte Tilfælde.

I Forbindelse med Drøftelsen af disse Forhold under-

kastede Udvalget i Samraad med Ministeren ogsaa *de øvrige Betingelser* i vor Naturalisationspraksis en Revision under Hensyn til, at Antallet af naturaliserede Personer siden Slutningen af forrige Aarhundrede har været i meget stærk Stigning. I sin Redegørelse for Resultatet af disse Overvejelser understregede Udvalget indledningsvis, at »Lovgivningsmagten staar frit og suverænt i sit Skøn over, hvilke Personer der optages paa Indfødsretslovene, saaledes at Opnaaelse af Naturalisation ikke er at betragte som en Ret, en Andrager kan gøre Krav paa, naar visse Betingelser er opfyldt«. Hertil føjede Udvalget, at der i Betragtning af den stærke Tilstrømning til de senere Aars Indfødsretslove formentlig kunde være Grund til at *skærpe den hidtil bestaaende Naturalisationspraksis paa enkelte Punkter*, men at man dog var opmærksom paa, at en Regulering i første Række vil afhænge af den Praksis, der følges med Hensyn til Meddelelse af Opholds- og Arbejdstilladelse for Udlændinge.

Vedrørende *Naturalisationsbetingelserne* fremhævede Udvalget navnlig, at det almindelige Krav om *15 Aars Ophold* for Ikke-Skandinaver er et *Minimumskrav*, og at Kravet bør skærpes, hvis en individuel Bedømmelse af Ansøgerens Forhold viser, at den Tilknytning til det danske Samfund og dansk Kultur, som de 15 Aars Ophold i Almindelighed indicerer, dog i det enkelte Tilfælde ikke foreligger. Endvidere fandt Udvalget det rimeligt at tage et afgørende Hensyn til, i hvilken *Alder Indvandringen er sket*, saaledes at Personer, der er indvandret efter det fyldte 50. Aar, som Regel ikke naturaliseres, og Indvandring efter det 40. Aar i givet Fald kan medføre en Forlængelse af Opholdstiden. Man mente ogsaa, at Udlændinge, som først søger dansk Indfødsret *efter det fyldte 70. Aar*, i Almindelighed ikke bør have Adgang til de med Indfødsretten forbundne Rettigheder.

Betænkningen indeholder dernæst en Række Bemærkninger om Kravene til Ansørgernes *Vandel*. Det udtales her, at ogsaa Overtrædelser af Lovgivningen *uden for Straffelovens Omraade*, der har Karakter af bevidst Krænkelse af Gæstfriheden, f. Eks. Smugleri, bør afskære fra at faa dansk Indfødsret, ligesom ogsaa andre Forhold, selv om de *ikke er strafbare*, f. Eks. grov Forsømmelse af Underholdspligt, Vanrøgt og Mishandling af Børn, Utugt eller Drikfældighed, bør have samme Følge.

Endelig kræves en Del nye *Oplysninger* om Ansøgerens Forhold. *Formue- og Indkomstforhold* ønskes bl. a. oplyst gennem Skattevæsenet, og der kræves Bevis for ikke at være i Skatterestance for de sidste 3 Aar. *Attester* fra Privatpersoner skal være udstedt af danskfødte, der ikke maa staa i Familie- eller Tjenesteforhold til Andrageren, og *Vidner* skal

som Regel afhøres til Politirapport. Kommunalbestyrelserne og Politimestrene paa de Steder, hvor Andrageren har opholdt sig i de sidste 5 Aar, bør have Lejlighed til at udtale sig, og det samme gælder *Statspolitiets Chef*.

Ved Siden af de omtalte Skærper af den hidtidige Naturalisationspraksis fandt Udvalget det rimeligt at opretholde det lempede Opholdskrav til *Skandinaver* og de bestaaende Lempelser for Ansøgere med *særlig Tilknytning til Danmark*, saaledes for Sønderjyder, der er født og altid har opholdt sig inden for Rigets nuværende Grænser, endvidere for Personer fra Flensborg eller Landsognene Syd for Grænsen, som har Tilknytning til danske Forhold, samt for Personer, hvis Ophold i de sønderjyske Landsdele i Tiden fra 1. Oktober 1918 til 15. Juni 1920 har været afbrudt af Ophold i den øvrige Del af Kongeriget. Yderligere mente Udvalget, at danskfødte Ansøgere, som ønsker at *generhverve* deres danske Indfødsret, skal kunne optages paa en Indfødsretslov, naar de har opholdt sig 1 Aar i Danmark, og at Hjælpekassehjælp og Kommunehjælp som Regel ikke bør udelukke Indfødsrettens *Generhvervelse*, ligesom Fattighjælpsfristen bør afkortes og vanærende Straf kun afskære fra Opnaelse af Indfødsret i et vist Aaremaal.

I *Folketinget* godkendte *Udvalget* »indtil videre« de i Landstingsudvalgets Betænkning opstillede Naturalisationsregler, medens *Munch-Petersen* (D. K.) tog Afstand fra de i Betænkningen nedlagte Principper, som han fandt skærpene i reaktionær Retning.

Selve Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

38. Lov om Foranstaltninger til Beskyttelse af den civile Befolkning mod Følgerne af Luftangreb. (Indenrigsminister *Dahlggaard*). [A. Sp. 5105. — C. Sp. 1259 og 1647].

Fremsat i *Folketinget* ²⁹/₄ (F. Sp. 5462). 1. Beh. ⁷/₅ (F. Sp. 5767). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sneum, O. Andersen, Fr. Andersen [Holbæk A.], S. Munk, Vilhelm Rasmussen, Villumsen [Formand], Rager [Sekretær], Mads Larsen, Vanggaard, Brorsen, Nørskov, Elgaard, Ole Bjørn Kraft, Bouet og Pürschel). Betænkning (B. Sp. 2619) afgiven ⁸/₅. (Ordfører: Sneum). 2. Beh. ⁸/₅ (F. Sp. 5880). 3. Beh. ⁸/₅

(F. Sp. 5888). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1771). 2. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1774). 3. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1775). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 161).

Nærværende Lov hviler paa en *Betænkning*, som den 6. April 1935 blev afgivet af en af Indenrigsministeriet under 2. November 1933 nedsat *Kommission* (Formand: Landsdommer Jesper Simonsen), der hermed løste den første Del af sin Opgave: at undersøge, hvorvidt eller i hvilket Omfang der kan træffes Foranstaltninger, som kan bidrage til, at den civile Befolkning kan undgaa Følgerne af Angreb med kemiske Krigsmidler, Brandbomber, Sprængbomber og lignende.*)

Det anføres i Betænkningen, at de ved *folkeretlige Regler* og Vedtagelser foretagne Begrænsninger med Hensyn til Anvendelsen af kemiske Krigsmidler har et saadant Omfang, at det vilde være stridende mod dem, om Danmark skulde blive Genstand for Angreb med de nævnte Krigsmidler, og at der ikke hidtil nogetsteds har foreligget Eksempler paa, at der er rettet Giftgasangreb paa den civile Befolkning. Ligeledes nævnes det, at det i Henhold til de folkeretlige Regler er ubetinget forbudt at rette Fjendtligheder direkte mod den civile Befolkning. De i adskillige Lande trufne Foranstaltninger til Beskyttelse af den civile Befolkning mod Luftangreb er imidlertid truffet ud fra den ofte udtrykte Anskuelse, at de folkeretlige Bestemmelser dog fremtidig i paakommende Tilfælde vil vise sig *lidet effektive*, hvortil kommer, at Bombardement og Beskydning af *militære Anlæg* er tilladt, hvilket rummer en særlig Fare for den civile Befolkning i Byer, hvor saadanne militære Anlæg findes. (Derfor tilraadede Kommissionen ogsaa at holde militære Anlæg i en passende Afstand fra den civile Bebyggelse).

Kommissionen henstiller i første Række, at man ikke tøver med at iværksætte *Foranstaltninger af byplanmæssig Karakter* (spredt Bebyggelse til Afløsning af den tætte Bebyggelse i de store Byer). Dernæst lægger Kommissionen Vægt paa, at der gives Befolkningen i de Byer, der kan være Tale om, *foruden Instruksjonen* om, hvorledes den skal forholde sig i de forskellige Situationer, hvilket maa tilrettelægges og forberedes gennem et organiseret Samarbejde mellem forskellige Myndigheder: Brandvæsenet, Sanitetsvæsenet, Politiet samt med private Organisationer som

*) Kommissionen vil senere fremkomme med en Betænkning angaaende Spørgsmaalet om Foranstaltninger mod Gasfaren i det daglige Liv (saasom Garageforgiftning, Forgiftning ved Lysgas, Brøndgas o. lign.).

Røde Kors, Luftværnsforeningen og Sanitetsforeninger.*) Men en Tilrettelæggelse af disse Forhold forudsatte efter Kommissionens Mening en *Bemyndigelseslov for Indenrigsministeren*.

I Overensstemmelse med Kommissionens Synspunkter udarbejdede Indenrigsministeriet derefter et saadant Lovforslag, som efter en kort Udvalgsbehandling i Folketinget (se herom nedenfor) vedtoges uændret af begge Ting.

Loven, der traadte i Kraft straks, har følgende Ordlyd:

§ 1. Med det Formaal at bidrage til, at den civile Befolkning kan undgaa Følgerne af Luftangreb, bemyndiges Indenrigsministeren til at fastsætte *Regler for Politiets, Brandvæsenets, Sanitetsvæsenets og andre civile Myndigheders Virksomhed* for det nævnte Formaal samt til saavel hos offentlige Myndigheder som hos private Personer og Virksomheder at kræve saadanne *Oplysninger*, som skønnes nødvendige til Løsningen af Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Civilbefolkningens Beskyttelse mod Luftangreb.

Indenrigsministeren kan med *Organisationer og private Personer* træffe Aftaler om, at der overdrages de paagældende Opgaver, som staar i Forbindelse med nærværende Lovs Formaal, samt om den nærmere Tilrettelæggelse af saadanne Opgaver. Han kan derhos træffe Bestemmelse om, at Personer, hvem der paahviler Opgaver, Hverv eller Tjeneste i Tilfælde af Angreb af den her nævnte Art, *fritages for Mødepligt i Tilfælde af Mobilisering*.

For saa vidt de paatænkte Forholdsregler berører en anden Ministers Sagomraade, træffes de nærmere Bestemmelser *efter Forhandling med vedkommende Minister*, ligesom Indenrigsministeren kan træffe Aftale med en anden Fagminister om, at visse Forholdsregler træffes af denne sidste.

Indenrigsministeren er bemyndiget til at antage *Konsulenter* til at yde sagkyndig Bistand i Spørgsmaal vedrørende nærværende Lovs Formaal.

§ 2. Foreninger og Organisationer, hvis Virksomhed vedrører Løsningen af de i denne Lov omhandlede Opgaver, staar i det Omfang, i hvilket dette er Tilfældet, *under Inden-*

*) Derimod fraraadede Kommissionen at forsyne den almindelige Befolkning med Gasmasker samt at paabyde Indretning af særlige Beskyttelsesrum i Beboelsesejendomme.

rigsministerens Tilsyn og skal efterkomme de Bestemmelser, der i saa Henseende for deres Vedkommende maatte blive truffet af Ministeren.

Gasmasker og andre Genstande, der angives at kunne yde den civile Befolkning Beskyttelse mod Følgerne af Angreb med kemiske Krigsmidler o. lign., maa ikke fremstilles, indføres eller forhandles uden forud indhentet Godkendelse af Indenrigsministeren, som kan fastsætte nærmere Regler i Henseende til, paa hvilke Maader og til hvilke Priser de maa bringes i Handelen.

Reklamer og lignende Henvendelser til Befolkningen angaaende Gasmasker og andre Genstande eller Foranstaltninger til Beskyttelse mod Følgerne af saadanne Angreb maa ikke udbredes uden Indenrigsministerens Tilladelse.

§ 3. *Overtrædelser* af Forbud eller Undladelser af at efterkomme Paabud, der af Indenrigsministeren udstedes i Medfør af nærværende Lov, straffes med Hæfte eller Bøde, for saa vidt Forholdet ikke efter sin Beskaffenhed medfører højere Straf efter den øvrige Lovgivning. Saafremt Overtrædelse finder Sted af Reglerne i Lovens § 2, 2. og 3. Stykke, eller af en i Henhold hertil truffen Bestemmelse, kan Indenrigsministeren derhos paabyde Konfiskation af vedkommende Genstande, Skrifter m. v.

Venstre havde i Folketingsudvalget udtalt Ønske om at faa indført i Lovforslaget en Bestemmelse om, at Finansudvalgenes Tilslutning skulde indhentes til Antagelse af sagkyndige Konsulenter. Partiet undlod dog at stille Ændringsforslag herom, da det ikke støttedes fra anden Side.

Paa Forespørgsel oplyste *Indenrigsministeren* ved 2. Behandling i Folketinget, at § 1, Stk. 2, maa ses i Forbindelse med § 1, Stk. 3, ogsaa med Hensyn til Bestemmelsen om Adgang til at fritage værnepligtige for Mødepligt ved Mobilisering.

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* med 96 Stemmer mod 2. Den kommunistiske Ordfører gik imod Lovforslaget, navnlig ud fra den Betragtning, at dets Vedtagelse vilde styrke Danmarks Militærvæsen og Danmarks Beredskab til Krig. I *Landstinget* blev Lovforslaget vedtaget enstemmigt uden Forhandling.

39. Lov om mellemkommunal Refusion for visse Arbejdsløshedsudgifter. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2193. — C. Sp. 35, 77].

Fremsat i *Folketinget* $16/10$ (F. Sp. 42). 1. Beh. $23/10$ (F. Sp. 281). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Andersen [Holbæk A.], Hans Hansen [Usserød] [Sekretær], Hinrichsen, Levinsen, N. P. Nielsen [Formand], Strøm, Rager, Jensen [Gørding], Edvard Sørensen, Arnth Jensen, Kofoed, Løje, Hans Thyge Jacobsen, Carlsen-Skiødt og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 211) afgiven $5/12$. (Ordfører: Fr. Andersen [Holbæk A]). 2. Beh. $6/12$ (F. Sp. 2256). 3. Beh. $6/12$ (F. Sp. 2266). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $11/12$ (L. Sp. 231). 2. Beh. $12/12$ (L. Sp. 260). 3. Beh. $13/12$ (L. Sp. 334). *Loven stadfæstet 15. December 1934*. (Lov-Tid. Nr. 332).

Før Gennemførelsen af den nye mellemkommunale Refusionsordning var Forholdet det, at naar en Kommune beskæftigede en Person med Arbejde i Stedet for at give ham Understøttelse, vilde Kommunens Ekstraudgifter herved, for saa vidt han havde Kommunen som Forsørgelseskommune, kun udgøre Forskellen mellem Arbejdslønnen og Understøttelsen, der med sit fulde Beløb blev baaret af Kommunen; og da Arbejdslønnen i Landkommuner særlig ved den Art Arbejde ikke var ret stor, vilde denne Forskel altsaa ikke udgøre noget større Beløb. *Efter Socialreformens Vedtagelse* bærer Opholdskommunen derimod i Almindelighed kun en Trediedel af de Udgifter til Understøttelse, der her kommer i Betragtning, medens to Trediedele fordeles efter den nye Refusionsregel mellem Landets samtlige Kommuner. Hvis Kommunerne nu i Almindelighed satte alt det Arbejde i Gang, de kunde, i Stedet for at udbetale Understøttelse, vilde der næppe være nogen væsentlig Forskel mellem Reglerne nu og tidligere, men hvis nogle Kommuner fortrinsvis sætter Arbejde i Gang, medens andre fortrinsvis yder Understøttelse, vil den nye Regel blive til *Skade for de Kommuner, der fortrinsvis sætter Arbejde i Gang*. Socialministeren modtog derfor i Løbet af Sommeren 1934 en Række Henstillinger, særlig fra jyske Landkommuner og disse Kommuners Repræsentanter, specielt fra De samvirkende Sogneraadforeninger, gaaende ud paa, om man ikke kunde udarbejde et Lovforslag, hvorefter den omtalte Forskel blev afholdt efter den mellemkommunale Refusionsregel, saa at Loven samtidig kom til at indeholde en Opfordring til alle Kommuner om i videst muligt Omfang at sætte Arbejde i Gang i Stedet for at yde Understøttelse. Dette er Formaalet med den foreliggende Lov, hvorved der

aabnes Kommunerne Adgang til at erholde mellemkommunal Refusion for en saa stor Del af Udgifterne til Iværksættelse af visse kommunale Arbejder, at *Ekstraudgiften ved Arbejdernes Iværksættelse ikke bliver større, end Tilfældet almindeligvis var for Socialreformens Ikrafttræden.*

Saafræmt en Kommune for at skaffe de i Kommunen bosatte arbejdsløse Beskæftigelse i Stedet for offentlig Hjælp iværksætter *mindre betydelige kommunale Arbejder**), som ellers ikke eller ikke for Tiden vilde være blevet bragt til Udførelse, kan Kommunen i Overensstemmelse med Reglerne i §§ 76—78, jfr. § 79, i Lov af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg og under de under 1 og 2 angivne Betingelser erholde *mellemkommunal Refusion for nedennævnte Del af Udgifterne til Arbejdsløn pr. Arbejdstime:*

i Københavns, Frederiksberg og Gentofte Kommuner for Forsørgere 50 Øre og for Ikke-Forsørgere 35 Øre,

i Købstæder, Marstal samt Flækker og bymæssige Bebyggelser paa Landet med over 1 500 Indbyggere for Forsørgere 50 Øre og for Ikke-Forsørgere 30 Øre,

i det øvrige Land for Forsørgere 40 Øre og for Ikke-Forsørgere 25 Øre.

Det Beløb, der herefter er Genstand for Refusion, kan normalt ikke overskride 50 pCt. af Lønnen.

For at en Kommune kan erholde en saadan Refusion, gælder følgende *Betingelser:*

1. Arbejdslønnen skal udbetales til Personer, herunder særlig arbejdsløshedsforsikrede, der vilde være *henvist til at*

*) Bestemmelsen skal ses i Forbindelse med Arbejdsløshedslovens § 31, der ogsaa sigter til at begunstige Kommunernes Ønsker om at sætte Arbejder i Gang, men alene angaar *større* kommunale Arbejder, der skal forelægges Socialministeriets Arbejdsudvalg.

Folketingsudvalget udtalte i sin Betænkning, at Udvalget var enigt i, at *»flere Kommuner i Fællesskab skal kunne slutte sig sammen om et Arbejdes Udførelse, hvor Forholdene taler derfor, og ligeledes kan træffe Aftale med Amtsraadet om dettes Bistand ved Gennemførelsen af Arbejdet, men hver enkelt Kommune maa i et saadant Tilfælde redegøre for sin Part af Udgiften og kan kun oppebære Refusion i Forhold dertil og i Overensstemmelse med nærværende Lovs Bestemmelser«.*

søge Hjælp hos Kommunen, hvis de ikke fik anvist Arbejde, eller som inden for den nærmeste Tid vilde være henvist til at søge saadan Hjælp. Dernæst skal *Vilkaarene for Arbejdet* med Hensyn til Arbejdstid fastsættes saaledes, at de flest mulige arbejdsløse derved kan finde Beskæftigelse, og at det bliver fordelagtigt for de arbejdsløse at faa Beskæftigelse ved disse Arbejder fremfor at oppebære Understøttelse, men at det dog stadig er af Interesse for dem at finde Beskæftigelse ved andet Arbejde.

2. Vedkommende Arbejde skal *godkendes af et Nævn*, der af Socialministeren nedsættes for hver Amtsrådsreds, for Københavns og Frederiksberg Kommuners Vedkommende af *Socialministeriets Arbejdsudvalg*. Godkendelsen kan gives, saavel forinden et Arbejde paabegyndes, som efter at det er paabegyndt eller afsluttet; Godkendelse kan kun finde Sted for Arbejder, der udføres efter Lovens Ikrafttræden. For saa vidt der til det paagældende Arbejde ydes *Laan eller Tilskud i Henhold til anden Lovgivning**), kan Godkendelse undtagelsesvis ske, dog kun med Socialministerens Samtykke.

Hvert Nævn skal *bestaa af* Amtmanden, der er Formand, et af Den danske Købstadforening valgt Medlem, der skal være Medlem af Kommunalbestyrelsen i en af de i Amtsrådskredsen beliggende Købstæder, samt et af Sognerådsforeningen for vedkommende Amtsrådsreds valgt Medlem, der skal være Medlem af Kommunalbestyrelsen i en af de i Amtsrådskredsen beliggende Landkommuner.

I Tilfælde af *Uenighed eller Tvivl inden for Nævnet* kan dette forelægge Sagen for Socialministeren, der efter at have indhentet Erklæring fra Socialministeriets Arbejdsudvalg træffer Afgørelse i Sagen.

For saa vidt det maatte komme til Socialministerens Kundskab, at en Kommune med Godkendelse i Henhold til ovenstaaende har ladet udføre *Arbejder* i et Omfang, *der ligger uden for Lovens Formaal*, kan Socialministeren efter at have

*) Der var i Folketingsudvalget Enighed om, at der ved de nævnte *Tilskud* ikke skal forstaas Tilskud, der normalt ydes Kommunerne gennem Motorafgifter o. lign., men kun særlige Tilskud, der ekstraordinært ydes, og at Socialministerens Samtykke derfor udkræves, for saa vidt Godkendelse tillige meddeles til at modtage Tilskud i Henhold til nærværende Lov.

indhentet Erklæring fra Nævnet træffe Bestemmelse om, at Kommunen kun erholder *nedsat Refusion* med Hensyn til paagældende Arbejder; i ganske særlige Tilfælde kan Ministeren bestemme, at Refusionen *bortfalder*.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte i Kraft den 15. December 1934. Den har Gyldighed til 1. April 1936.

I *Folketinget* ændredes — væsentlig paa Foranledning af Venstre — det fremsatte Lovforslag paa nogle Punkter, hvorom Udvalget og Socialministeren havde stillet Ændringsforslag. Saaledes begrænsedes de kommunale Arbejder, der kan iværksættes, udtrykkeligt til »mindre betydelige«. Endvidere gik man over til at beregne Refusionen pr. Arbejdstime, medens Lovforslaget oprindeligt regnede med en begrænset Arbejdstid (indtil 36 Timer ugentlig pr. Arbejder) og med Refusion pr. Arbejdsdag. Ligeledes understregede man ved en Ændring af den foran under Punkt 1 omhandlede Refusionsbetingelse, at det er en Betingelse for at kunne erholde Refusion, dels at der ved de paagældende Arbejder beskæftiges saadanne, som ellers vilde være henvist til at søge Hjælp hos Kommunen, dels at Arbejdstiden fastsættes saaledes, at de flest mulige arbejdsløse derved kan finde Beskæftigelse, og at det bliver fordelagtigt for de arbejdsløse at faa Beskæftigelse ved disse Arbejder, men at det dog stadig er af Interesse for dem at faa andet Arbejde. Med Hensyn til Sammensætningen af Nævnet blev det Sogneraadsforeningen i Amtet, der i Stedet for Amtsrådet skal udpege et Medlem. Endelig skal nævnes, at Lovens Gyldighed begrænsedes til 1. April 1936; i det oprindelige Forslag var ingen Grænse sat.

I *Landstinget* henstillede Venstres Ordfører (*K. Pedersen*) til Socialministeren at sørge for, at saavel Udtalelsen i Folketingets Betænkning om, at flere Kommuner i Fællesskab kan slutte sig sammen om et Arbejdes Udførelse, hvor Forholdene taler derfor, som Udtalelsen i Bilag Nr. 1 til samme Betænkning om, hvilken Art af Arbejder der kan være Tale om, kom til Kommunernes Kundskab.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

40. Lov om Tilsyn m. v. vedrørende de under Socialministeriet hørende Særforsorgsanstalter. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2163. — C. Sp. 153 og 295].

Fremsat i *Folketinget* 13/10 (F. Sp. 45). 1. Beh. 30/11 (F. Sp. 2076). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sneum,

Bjerring [Formand], Knud Hansen, Einer-Jensen, Kammersgaard, N. P. Nielsen, M. K. Sørensen, A. M. Hansen [Sekretær], Julin, Jensen [Broby], Christensen [Høng], Søren P. Larsen, Gerda Mundt, Hans Thyge Jacobsen og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 641) afgiven $25/1$. (Ordfører: Sneum). 2. Beh. $5/2$ (F. Sp. 3400). 3. Beh. $7/2$ (F. Sp. 3490). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13/2$ (L. Sp. 764). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Anhøj, Bækgaard, Ludvig Christensen, Johs. Hansen, Jens Høyer, Oluf Jensen [Formand], Jensen-Stevns [Sekretær], A. Johansen, H. P. Johansen, Josiassen, Stegger Nielsen, H. Chr. Petersen, P. C. Petersen, Stensballe og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 1433) afgiven $15/3$. (Ordfører: Oluf Jensen). 2. Beh. $20/3$ (L. Sp. 933). 3. Beh. $22/3$ (L. Sp. 959). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 104).

Ved Socialreformens Ikrafttræden den 1. Oktober 1933 overgik i Henhold til § 66 i Loven om offentlig Forsorg Om-sorgen for Opdragelse, Underhold, Forsørgelse, Kur og Pleje for sindssyge, aandssvage, Epileptikere, vanføre, lemlæstede, talelidende, blinde og døvstumme fra Kommunerne direkte til Staten. Og ifølge samme Lovs §§ 69—70 overtog Staten fuldt ud Udgifterne ved Forsørgelsen af disse Personer, for saa vidt de eller deres Forsørgere maa anses for trængende.

Bortset fra sindssyge, hvis Forhold henhører under Indenrigsministeriet, udgør Antallet af de Personer, der er anbragt paa Særforsorgsanstalter*), omtrent 7 000, hvortil kommer et Antal af ca. 2 600, der er anbragt i kontrolleret Familiepleje eller under Ventetidsforsorg. Udgifterne vedrørende denne Særforsorg var paa Finanslovforslaget for 1935—36 opført med 9 648 000 Kr.

En Del af Særforsorgsanstalterne er Statsanstalter (og for disses Vedkommende kan Ministeriet uden særskilt Hjemmel anordne det Tilsyn, som maatte anses passende), men en meget væsentlig Del af dem — og deriblandt de største: Aandssvageanstalterne og Kolonien Filadelfia — er private, selvejende Institutioner, der oppebærer Statstilskud. For nu at opnaa den størst mulige Planmæssighed ved Tilsynet med Særforsorgsanstalterne og nøje Indseende med deres Økonomi fastsætter nærværende Lov:

Der oprettes i Socialministeriet en Stilling som *Direktor* for den under Socialministeriet henhørende Del af Sær-

*) Fortegnelse over Særforsorgsanstalterne er givet i Bemærkningerne til Lovforslaget.

forsorgen. Direktøren udøver under Ansvar over for Ministeren *Tilsynet* med de under Ministeriet hørende Særforsorgsanstalter i Henhold til den Instruks, der udfærdiges for hans Tilsynsvirksomhed. Han behandler Anstalternes Budgetter og Regnskaber samt overvejer Betimeligheden af Forandringer og Udvidelser inden for de forskellige Særforsorgsgrene og gør Indstilling til Socialministeren derom. Sager vedrørende den under Embedet hørende Særforsorg forelægges, for saa vidt Direktøren ikke maatte være bemyndiget til at afgøre dem paa egen Haand, af ham *direkte for Ministeren*. — Under Direktøren henlægges Socialministeriets Børne- og Særforsorgskontor samt Regnskabs- og Revisionskontor.

Stillingen henføres til 1. Lønningsklasse a (Tjenestemandslovens § 95). Da Direktøren samtidig skal varetage Forretningerne som Chef for Ministeriets 3. Kontor, vil den samlede *Merudgift* som Følge af Loven kun andrage ca. 4 000 Kr. aarlig.

Folketingets Udvalg udtalte i sin Betænkning, at det maatte opfatte Lovforslaget saaledes, at de under Lovforslaget henhørende Institutioner *ligestilles* med Hensyn til Statens Tilsyn. Ministeren erklærede sig indforstaaet hermed (se Folketingstidende Sp. 3410).

Folketingsudvalget havde endvidere stillet en Række *Spørgsmaal* til Socialministeren. I Slutningen af Svarskrivelsen rekapitulerede Ministeren sine *Besvarelser* saaledes:

»Det foreslaas ikke, saa lidt som det tilsigtes, at *Ledelsen* af Anstalterne fratages Bestyrelser eller lokale Anstaltsledere,

der foreslaas ikke et andet eller videregaaende Bygnings- tilsyn end det nuværende,

der agtes etableret en for Anstalternes Selvstændighed mere betryggende Betalingsordning,

der vil ikke blive krævet nogen ny og indviklet Regnskabs- førelse,

Revisionen af Regnskaberne agtes ikke henlagt til Hoved- revisoraterne,

der tilsigtes ikke tillagt Socialministeren nogen Ret til i videre Omfang end nu at beskikke eller godkende Anstalt- ternes Bestyrelse,

der gives Maksimumsgrænser med Hensyn til Arten og Omfanget af det Tilsyn, der kan føres med Anstalterne, men der tilsigtes en Enhed i det Tilsyn, som bliver at udøve,

der tilsigtes en Centralisation af *Tilsynet*, men paa ingen Maade af *Ledelsen* af de forskellige Anstalter.«

Ikrafttrædelsesdagen ændredes fra 1. Januar 1935 til: straks. I øvrigt *vedtoges* Lovforslaget *uforandret* af begge Ting; i Folketinget med 72 Stemmer mod 28 (*Venstre*), i Landstinget enstemmigt med 38 Stemmer (22 Medlemmer [*Venstre*] stemte hverken for eller imod).

Venstre i Folketinget begrundede navnlig sin Modstand imod Lovforslaget ved at henvise til, at det, efter at Socialreformen havde virket i saa kort Tid, og efter at dens økonomiske Virkninger havde vakt en betydelig Uro og Ængstelse i Befolkningen, vilde være yderst betænkeligt paa nuværende Tidspunkt at gennemføre en Ordning, som det muligvis maatte blive nødvendigt at søge ændret ved en senere Revision af Sociallovgivningen. Og Mindretallet hævdede, at Socialministeren ogsaa uden Gennemførelse af Lovforslaget vilde være i Stand til fuldt ud paa betryggende Maade under de hidtidige Former at føre det fornødne Tilsyn med de paagældende Institutioner og paa en saadan Maade, at de forskellige Institutioner bevarede deres Særpræg og deres Selvstændighed.

Venstre i Landstinget udtalte i Betænkningen, at Mindretallet ikke havde været i Stand til fuldt ud at overse Rækkevidden af Lovforslagets Bestemmelse angaaende Tilsynsmyndigheden, men dog under Hensyn til den af Socialministeren givne Redegørelse (se ovenfor) havde undladt at stille Ændringsforslag. Mindretallet kunde imidlertid ikke stemme for Lovforslaget, da man var imod at gennemføre det paa nærværende Tidspunkt, »hvor begge Rigsdagens Ting sysler med Overvejelser vedrørende Ændringer i Sociallovgivningen, i hvilke Overvejelser ogsaa dette Lovforslag burde være indgaaet«.

Det konservative Folkeparti ansaa det for at være Rigsdagens Pligt at sørge for, at »Administrationen faar stillet den Hjælp til Raadighed, som man allerede kunde forudse, da Loven blev gennemført, og som det paagældende Ministerium har Krav paa«, og kunde derfor stemme for Lovforslaget, skønt Partiet — bortset fra dets Medvirkning til Arbejdsløshedslovens Gennemførelse i 1932 — intet Ansvar havde for Socialreformen, og skønt det under Hensyn til det i Landstinget forelagte Forslag om Undersøgelse af Socialreformens Udgifter, Udgiftsfordeling og hele Struktur maatte finde Tidspunktet ubelejligt til en Udvidelse af det administrative Apparat.

41. Lov om Tilskud ved Merbeskæftigelse. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2159. — C. Sp. 1243 og 1263].
 Fremsat i *Folketinget* ¹⁶/₁₀ (F. Sp. 44). 1. Beh. ³⁰/₁₁

(F. Sp. 2028). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Leonhard Hansen, Hinrichsen, Levinsen [Formand], Lundberg [fra $\frac{7}{2}$: Schrøder], Nygaard, Smørum, Rager [Sekretær], Jensen [Gørding], Elgaard, Rahbek, Søren P. Larsen, Christiani, Bouet, Fibiger og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 2541) afgiven $\frac{3}{4}$. (Ordfører: Leonhard Hansen). 2. Beh. $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 5713). 3. Beh. $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 5763). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1598). 2. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1689). 3. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1711). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 157).

Et Lovforslag om Tilskud ved Merbeskæftigelse blev fremsat i Folketinget i Samlingerne 1932—33 (Aarbogen Side 620) og 1933—34 (Aarbogen Side 496), men naaede begge Gange ikke længere end til Udvalgsbehandling. I denne Samling blev Lovforslaget fremsat i samme Skikkelse, men efter Forslag af Socialministeren blev Hovedbestemmelserne i §§ 1 og 2 omredigeret og samlet i een Paragraf, og der tilføjedes en Bestemmelse om Nedsættelse af et kontrolerende Rigsdagsudvalg, hvorhos Beløbet til Lovens Formaal begrænsedes til 1 Mill. Kr. I denne Skikkelse fik Forslaget Tilslutning af Regeringspartierne og Det konservative Folkeparti, medens Venstre og Retsforbundet stemte imod.

Loven, der har Gyldighed *indtil 1. April 1936*, bestemmer i § 1, at hvis det paa fyldestgørende Maade godtgøres over for Socialministeren, at en Virksomhed er i Stand til væsentlig at forøge Beskæftigelsesgraden under saadanne Forhold, at *Konkurrence er udelukket*, saaledes at den paa-gældende Forøgelse ikke vil medføre, at andre Virksomheder maa indskrænke deres Produktion, og det tillige paa fyldestgørende Maade oplyses, at der *ikke* gennem Tilskuddet kan blive Tale om en *Førringelse af andre foreliggende Produktionsmuligheder*, kan Ministeren tilstaa et Tilskud til nævnte Merbeskæftigelse, der dog skal udgøre et *væsentlig mindre Beløb end det, der skønnes at ville spares i Arbejdsløshedsunderstøttelse* for de Arbejdere, der faar Del i den. Inden endelig Afgørelse træffes, skal Socialministeren forelægge Sagen for det nedenfor nævnte *Udvalg*, uden hvis Billigelse Tilskud ikke kan ydes.

Som ovenfor berørt blev Regeringsforslagets §§ 1 og 2 sammendraget til den nye § 1. De her opstillede Betingelser med Hensyn til Merbeskæftigelsens Art svarer i det hele til de i Regeringsforslagets § 2 fastsatte. Derimod kræver Loven,

at Tilskuddet til Merbeskæftigelsen skal være *væsentlig* mindre end den sparede Arbejdsløshedsunderstøttelse, medens Forslagets § 1 blot stillede som Betingelse, at Tilskuddet skulde være mindre. En anden Afvigelse ligger i, at Loven fordrer Rigsdagsudvalgets Billigelse, medens Forslaget krævede Handelsministerens Tilslutning.

Ifølge § 2 gives de nærmere Regler om fornødne *Kontrolforanstaltninger* og om Tilskuddenes Udbetaling af Socialministeren efter Samraad med Handelsministeren. Hertil blev i Folketinget føjet Bestemmelsen om Nedsættelse af et *Rigsdagsudvalg paa 8 Medlemmer*, der nøje skal følge de i Henhold til Loven indkomne Sager (jfr. § 1, sidste Punktum).

§ 3, der gennemførtes uforandret, gaar ud paa, at hvor en Merbeskæftigelse vil medføre en betydelig Nedsættelse i en Kommunes Udgifter til Understøttelse til de arbejdsløse, kan Socialministeren gøre det til en Betingelse for Ydelse af Tilskud, at en vis *Brøkdæl* af dette *betales af Kommunen*, dog at den Kommunen herefter paahvilende Andel i Tilskuddet altid maa fastsættes til et Beløb, der er mindre end den Arbejdsløshedsunderstøttelse eller anden offentlige Hjælp, der i modsat Fald maatte antages at ville blive paaført Kommunen.

I § 4, der indsattes i Folketinget, stilles indtil *1 Mill. Kr.* til Raadighed til det i Loven angivne Formaal.

Folketingets Udvalg indsamlede et betydeligt Materiale til Sagens Belysning, der optoges i Betænkningen som Bilag. Resultatet af Udvalgets Forhandlinger blev, at Socialministeren stillede en Række Ændringsforslag, som blev tiltraadt af Socialdemokrater, Konservative og Radikale (se Indledningen samt det ved §§ 1, 2 og 4 bemærkede) og vedtoges enstemmigt eller uden Afstemning, medens *Venstremindretallet* indstillede Lovforslaget til Forkastelse. Mindretallet motiverede sit Standpunkt med, at det maatte anse det for at være en næsten uløselig Opgave i Kraft af en saadan Lovgivning at gennemføre en rationel og retfærdig Fordeling af Tilskuddene; desuden mente Mindretallet, at de beskæftigelsesmæssige Virkninger vilde blive meget smaa. Da Sagen senere kom til Behandling i *Landstinget*, begrundede Venstres Ordfører (*Stensballe*) sin Modstand mod Lovforslaget paa lignende Maade og føjede hertil, at Lovforslaget ikke hvilede paa Tanker, der var sunde for Erhvervslivet, men at dette vilde være bedre tjent med selv at beholde denne Million end

at faa paalagt en tilsvarende Skat, som saa skulde uddeles efter Lovens Regler.

Lovforslaget gennemførtes i *Folketinget* med 71 Stemmer mod 25 (Venstre og Retsforbundet), i *Landstinget* med 35 Stemmer mod 24 (Venstre).

42. Lov om Fordeling af Oksekød til trængende Personer. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2755. — C. Sp. 87 og 127].

Fremsat i *Folketinget* $13/11$ (F. Sp. 1447). 1. Beh. $15/11$ (F. Sp. 1641). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Leonhard Hansen [Formand], Hinrichsen, Jønson, Nygaard, Schrøder, A. M. Hansen [Sekretær], Jensen [Gørding], Søren P. Larsen, Knud Kristensen, Edvard Sørensen, Ole Frederik Olsen, Christmas Møller, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 405) afgiven $12/12$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $14/12$ (F. Sp. 2619). 3. Beh. $18/12$ (F. Sp. 2646). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/12$ (L. Sp. 502). 2. Beh. $20/12$ (L. Sp. 521). 3. Beh. $20/12$ (L. Sp. 566). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 342).

Der stilles ved denne Lov $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. til Raadighed for Socialministeren til Fordeling af Oksekød til trængende Personer i Tiden indtil *Udgangen af Oktober 1935**). De 2 Mill. Kr. afholdes af den i § 2 i Lov af 31. Oktober 1934 om Foranstaltninger til Fremme af *Afsætningen af Kvæg og Oksekød* omhandlede Fond (se Nr. 20); de øvrige $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. svarer til den ved *Margarineordningens* Forlængelse for November Maaned paaregnede Merindtægt.

Loven følger i det hele de i Kapitel VI i Loven om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933 angivne Linier, men Reglerne for *Beløbets Fordeling* er ændret. Herom bestemmes nu, at 3 325 000 Kr. fordeles mellem Kommunerne, saaledes at hver Kommune faar et forholdsmæssigt Beløb, beregnet efter Størrelsen af Kommunens samlede Udgifter i Halvaaret

*) Der er tidligere bevilget i alt 8,3 Mill. Kr. til Uddeling af Oksekød, nemlig 1,2 Mill. Kr. ved Lov Nr. 42 af 11. Februar 1933, 3,1 Mill. Kr. ved Lov Nr. 136 af 30. April 1933 og 4 Mill. Kr. ved Kap. VI i Lov om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933.

1. Oktober 1933 til 31. Marts 1934 til Kommnehjælp, Fattighjælp, de i Forsorgslovens Kapitel XVI omhandlede Børnebidrag samt til Alders- og Invalidere, men saaledes, at ingen Kommune kan faa et større Beløb refunderet end dens faktiske Udgift til den her omhandlede Fordeling. De øvrige 175 000 Kr. stilles til Ministerens Raadighed til Fordeling blandt de Kommuner, for hvis Vedkommende Anvendelsen af den nys anførte Fordelingsregel ikke kan antages at medføre den tilsigtede Refusion. — Hvis der herefter endnu skulde være et Beløb til Raadighed, fordeles dette mellem de Kommuner, der har foretaget Uddeling af Oksekød, i Forhold til den Del af Kommunernes Udgifter, der ikke maatte være blevet dækket, dog saaledes, at Kommunens faktiske Udgift til Køduddelingen danner Grænsen for Refusionsbeløbets Størrelse.

Efter det oprindelige Forslag skulde Fordelingen hvile paa Kommunernes *faktiske Udgift* til Fordeling af Oksekød i Perioden fra 1. Maj til 30. September 1933 i Henhold til Loven af 30. April 1933. I Folketinget enedes imidlertid et *Flertal* (Socialdemokrater, Konservative og Radikale) med Socialministeren om fornævnte Fordelingsgrundlag, hvorefter Kommunens almindelige Forsørgelsesudgifter bliver Udgangspunktet. — *Venstremindretallet* foreslog at fordele Beløbet i Forhold til Antallet af nydende Sygekassemedlemmer den 1. Oktober 1934; inden for den enkelte Kommune skulde Kommunalraadene fordele Hjælpen efter Skøn under Hensyn til Indkomst og Antallet af Familiemedlemmer. De Konservative udtalte herom i Betænkningen, at de ikke ansaa Sygekassemedlemstallet for det helt rigtige Kriterium, selv om det kunde anvendes og var bedre end det af Ministeriet foreslaede.

Ved Afstemningen forkastedes Venstres Ændringsforslag med 76 Stemmer mod 19. Partiets Ordfører (*Søren P. Larsen*) erklærede imidlertid ved 3. Behandling, at Lovforslaget dog forelaa i en saadan Skikkelse, at Venstre kunde medvirke til dets Gennemførelse, og Vedtagelsen skete herefter *enstemmigt*, i Folketinget med 113 Stemmer, i Landstinget med 54 Stemmer.

43. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 96 af 27. Marts 1934 om Tilskud i Anledning af Ungdomsarbejdsløsheden. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3409. — C. Sp. 263 og 939].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3577). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3637). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Fr. Andersen [Holbæk A.], Leonhard Hansen [Formand], Einer-Jensen, S. Munk, Strøm [Sekretær], Villumsen, Rager, Søren P. Larsen, Knud Kristensen, Raunkjær, Arnth Jensen, Bindslev, Bouet og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 845) afgiven $\frac{8}{3}$. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. $1\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4498). 3. Beh. $1\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4605). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 960). 2. Beh. $2\frac{6}{3}$ (L. Sp. 984). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1051). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 103).

Ungdomsarbejdsløshedsloven af 27. Marts 1934 (se Aarbogen 1933—34, Side 246), der efter den oprindelige Bestemmelse skulde bortfalde med Udgangen af Marts 1935, har ved denne Lovs § 1 faaet Gyldighed i endnu 3 Aar, *indtil 31. Marts 1938*.

Til Beskæftigelsesforanstaltninger iværksat i Henhold til Ungdomsarbejdsløshedsloven af 20. Maj 1933 har der været ydet et Statstilskud paa i alt ca. 225 000 Kr., og til Foranstaltninger i Henhold til den ændrede Lov af 27. Marts 1934 har Statstilskuddet udgjort ca. 725 000 Kr. Da de hidtidige Ungdomsarbejdsløshedsloves korte Gyldighedsperioder menes at have vanskeliggjort Iværksættelsen af større Beskæftigelsesforanstaltninger, er Lovens Gyldighedsperiode nu overensstemmende med en Indstilling af det raadgivende Udvalg, undtagen Venstres Repræsentant, forlænget med 3 Aar.

Det i § 7 i Loven af 27. Marts 1934 fastsatte *Maksimum for Udgifterne til Tilskud* i Henhold til denne Lov og Loven af 20. Maj 1933 er forhøjet fra 3 til 4 *Mill. Kr.*

Den *Kommunerne* i Henhold til samme Paragraf *paa hvilende Refusion* af de bevilgede Tilskud *fordeles* for Finansaarene 1935—36, 1936—37 og 1937—38 paa Kommunerne i Forhold til deres Andel af det Statstilskud, der ydes Arbejdsløshedskasserne og disses Fortsættelseskasser henholdsvis i Finansaarene 1936—37, 1937—38 og 1938—39*).

*) Folketingets Udvalg drøftede med Socialministeren Spørgsmaalet om Refusionsreglerne, og man enedes om ikke i nærværende Lov at forsøge indført Ændringer i saa Henseende, før der eventuelt maatte blive truffet Beslutning om Ændring af Refusionsreglerne i Sociallovgivningen i Almindelighed.

Resten af det tidligere til Raadighed stillede Beløb var, som ovenfor berørt, ca. 2 Mill. Kr.

Et *Flertal* i *Folketingets Udvalg*, bestaaende af Socialdemokrater, Konservative og Radikale Venstre, indstillede Lovforslaget til Vedtagelse, idet man henstillede til Socialministeren om muligt at interessere *Amtskommunerne* for Iværksættelse af saadanne Arbejder, som den enkelte Sognekommune vanskeligt kan bringe til Udførelse.

Venstremindretallet stillede Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, indeholdende væsentlige Ændringer. Man tog herved Sigte paa *fortrinsvis**) at skaffe Beskæftigelse ved *produktivt Arbejde* gennem en Udvidelse af Rammerne for de i Loven nævnte Arbejder. Som egnede Arbejder nævntes i Ændringsforslaget »Tørve- og Brændeproduktion, Skovarbejder, herunder Træets Ophugning til Anvendelse som Brændsel, Plantning af Læbælter og Plantager samt Ud-hugning i disse. Endvidere Landbrugs- og Havearbejde, Kyst- og Naturfredning, Trafikforbedringer m. v.« Hvor saadanne Arbejder ikke maatte forefindes i tilstrækkeligt Omfang, skulde Arbejder ved Anlæg af Sportspladser, Vedligeholdelse af de arbejdsløses Klæder, Husflid m. v. komme i Betragtning. Endelig kunde Beskæftigelsen, hvor Forholdene maatte tale derfor, bestaa af en passende Blanding af legemligt Arbejde, Undervisning og Sport. — Mindretallet havde yderligere haft for Øje, at det samlede *Vederlag* til de unge arbejdsløse (Kost og Logi eller disse Udgifter dækket samt eventuelt et mindre Beløb) skulde være *lavere* end den Betaling, som andre unge paa den samme Egn ved Arbejde, der kræver lignende Kvalifikationer, kan opnaa ved selv at skaffe sig Arbejde, idet det var Venstres Opfattelse, at de Arbejder, der iværksættes efter Ungdomsarbejdsløshedsloven, ikke maa medføre, at de unge forlader deres hidtidige Beskæftigelse for at søge hen til de ved offentlige Midler iværksatte Beskæftigelsesforanstaltninger. Man foreslog derfor, at det ved Fastsættelsen af det samlede Vederlag burde iagttages, at dette blev væsentligt mindre, end hvad andre unge paa den paagældende Egn ved Arbejde, der kræver lignende Kvalifikationer, kan opnaa ved selv at skaffe sig Arbejde. — Fremdeles ønskede Mindretallet, at der i det *raadgivende Udvalg* blev indsat *Repræsentanter for Købstadforeningen og De samvirkende Sogneraadsforeninger* for derved at vække Interesse for Sagen i Kredse, hvis Interesse og Medarbejde

*) Efter Loven af 27. Marts 1934 skal Beskæftigelsen *normalt* bestaa i en passende Blanding af legemligt Arbejde, Undervisning og Sport.

ansaaes for nødvendigt, hvis Loven skulde faa den tilsigtede Betydning. — Endelig foreslog Mindretallet, at de Kommuner, der iværksætter de omhandlede Arbejder, skulde være berettiget til at sidestille *Vægring ved at efterkomme Anvisning* af saadant Arbejde med de Tilfælde, som omfattes af Forsorgslovens § 306 (Mindretallet havde i øvrigt i Udvalget erklæret sig villigt til at drøfte Bestemmelser, der omhandler Arbejdsvægring, som de findes i Arbejdsløshedsloven og i Lov om offentlig Forsorg).

Udvalgets Ordfører (*Bomholt*) afviste Venstres Ændringsforslag, fordi det gik helt uden for Lovforslagets oprindelige Rammer og indførte Principper, som Flertallet ikke kunde gaa med til — dets Titel burde efter Talerens Mening have været: Forslag om tvungen Arbejdstjeneste. Ved Afstemningen forkastedes Ændringsforslaget med 58 Stemmer mod 21. Lovforslaget vedtoges af Folketinget med 86 Stemmer mod 31.

Ogsaa i *Landstinget* stemte Venstres Medlemmer imod. Vedtagelsen skete her med 34 Stemmer mod 19.

44. Midlertidig Lov vedrørende offentlige Arbejder til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3073. — C. Sp. 1247, 1663 og 1667].

Fremsat i *Folketinget* $16\frac{1}{1}$ (F. Sp. 2787). 1. Beh. $23\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3044). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tilskud ved Merbeskæftigelse (se Side 204). Betænkning (B. Sp. 2561) afgiven $30\frac{1}{4}$. (Ordfører: Leonhard Hansen). 2. Beh. $6\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5741). 3. Beh. $6\frac{1}{5}$ (F. Sp. 5764). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $8\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1610). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Bækgaard, Ludvig Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Johs. Hansen, Hauch, Hendriksen, Johannes Jensen, A. Johansen, Laurits Knudsen, Carl F. Madsen, Rs. Nielsen, K. Pedersen, Schaumann og Stensballe [Formand]). Betænkning (B. Sp. 2675) afgiven $10\frac{1}{5}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $10\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1777). 3. Beh. $10\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1779). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2677) afgiven $10\frac{1}{5}$. Eneste Beh. $11\frac{1}{5}$ (F. Sp. 6275). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 158).

Et Lovforslag om midlertidig *Indførelse af en 40 Timers Arbejdsuge* ved visse offentlige og private Arbejder, der udføres i Anledning af Arbejdsløsheden, blev i Rigsdagssamlingerne

1932—33 (se Aarbogen Side 624) og 1933—34 (se Aarbogen Side 496) fremsat i Folketinget, men naaede begge Gange ikke længere end til Udvalgsbehandling. I Januar 1934 anmodede Regeringen det udvidede *Arbejdsløshedsraad* om at overveje Spørgsmaalet om Muligheden for og Virkningen af Indførelsen af en nedsat Arbejdstid *paa videre Basis* end den, hvorpaa de nævnte to Lovforslag var bygget, herunder Spørgsmaalet om, paa hvilke Maader og i hvilket Omfang det vilde være muligt at yde en vis Kompensation for det med Arbejdstidsforkortelsen følgende Løntab. Arbejdsløshedsraadet afgav Betænkning herom i Marts 1934, og paa Grundlag heraf udarbejdede Socialministeriet Udkast til et nyt Lovforslag, hvis Fremsættelse dog dels under Hensyn til Spørgsmaalets Behandling paa den internationale Arbejds-konference i Genève, dels paa Grund af Ønskeligheden af en Drøftelse af de rejste Problemer i videre Kredse blev udsat til den ordentlige Rigsdagssamling 1934—35.

Spørgsmaalet om Arbejdstidens Nedsættelse som Middel til Arbejdsløshedens Bekæmpelse blev derefter drøftet af *de nordiske Socialministre* paa den socialpolitiske Konference i Oslo i Oktober 1934. Man vedtog her en Udtalelse om, at en Arbejdstidsnedsættelse maa antages at ville vise sig som et tjenligt Middel til at modvirke Arbejdsløsheden under Forudsætning af, at den gennemføres inden for Omraader af Erhvervslivet, hvor den maa antages at ville føre til en væsentlig Forøgelse af Antallet af Arbejdere, og at den ikke af tekniske eller økonomiske Grunde medfører en Fordyrelse af Produktionen, som har en Forringelse af Produktionsmulighederne til Følge. Da Konferencen mente, at Varetagelsen af de nævnte Hensyn forudsætter en Undersøgelse af Forholdene inden for de enkelte Erhvervsomraader, henstillede den til de nordiske Landes Regeringer snarest muligt hver for sig i fornødent Omfang at sætte saadanne Undersøgelser i Gang, og i Overensstemmelse hermed anmodede Regeringen et snævert Udvalg om at foretage visse Undersøgelser vedrørende Problemet. — Konferencen pegede desuden paa det ønskelige i, at Arbejder, som bliver iværksat af det offentlige eller med Støtte af det offentlige til Beskæftigelse af arbejdsløse, og som betales med ordinær Arbejdstid, bliver udført paa nedsat Arbejdstid.

Skønt Regeringen ansaa det for ønskeligt, at en Arbejdstidsnedsættelse blev gennemført paa videre Basis end den tidligere foreslaaede, fandt man det dog rigtigt, indtil Resultatet af den ovennævnte Undersøgelse maatte foreligge, at blive staaende ved det tidligere Forslag, og Lovforslaget om en 40 Timers Arbejdsuge blev derfor i Januar 1935 fremsat i samme Skikkelse som før. Under Sagens Behandling i Folke-

tinget stillede *Socialministeren* imidlertid med Tilslutning af et Flertal i Udvalget Ændringsforslag om at give Lovforslaget en *ny Affattelse*, og efter at denne paa enkelte Punkter var ændret i Landstinget, vedtoges Forslaget dør med Enstemighed, hvorefter Folketinget med 80 Stemmer mod 1 tiltraadte Landstingets Affattelse.

Loven, hvis Titel er: Midlertidig Lov vedrørende offentlige Arbejder til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, og som gælder *indtil 31. Marts 1936*, indeholder i § 1 følgende Bestemmelser:

Stk. 1. Ved Arbejder, der af Beskæftigelseshensyn iværksættes *af Staten*, og ved Arbejder, der med samme Formaal iværksættes *af Kommuner med Statsstøtte*, kan *Socialministeren* med bindende Virkning for vedkommende Arbejdsgivere og Arbejdere bestemme, at *Arbejdstiden* — for saa vidt den ikke vil være at nedsætte i Henhold til Bestemmelser i den øvrige Lovgivning — *væsentlig nedsættes med det Formaal, at de flest mulige Arbejdere kan finde Beskæftigelse*, dog under Hensyntagen til Arbejdets Karakter samt til Arbejdsløshedens Omfang inden for vedkommende Fag eller Omraade; Nedsættelsen maa dog *ikke* for den enkelte Arbejder *oversige 12 Timer ugentlig* i Gennemsnit, medmindre paagældende Arbejdsgiver og Arbejdere er enige derom.

Stk. 2. Ved Antagelse til Arbejdet skal *fortrinsvis komme i Betragtning* Arbejdere, som har forsikret sig mod Arbejdsløshed, samt Familieforsørgere, og inden for denne Kreds skal der lægges Vægt paa først at beskæftige dem, hvis Arbejdsløshed har været af en mere langvarig Karakter, uden at de dog behøver at have opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse, for saa vidt paagældende i øvrigt maa antages at besidde de til Arbejdets Udførelse nødvendige Kvalifikationer. Hvor en Kommune iværksætter et saadant Arbejde, skal de i Kommunen bosiddende arbejdsløse — under Hensyntagen til det foran anførte — foretrækkes.

Stk. 3. Den i Stk. 1 nævnte Arbejdstidsforkortelse kan *ikke komme til Anvendelse* paa et Arbejde, der udføres i Forbindelse med et andet Arbejde, der ikke omfattes af denne Paragraf, saafremt dette vil medføre, at der inden for samme Arbejdsplads bliver forskellig Arbejdstid for de dør beskæftigede Arbejdere. Hvor Forholdene i det enkelte Tilfælde

taler derfor, kan Socialministeren fravige denne Bestemmelse.

Stk. 4. Tvivlsspørgsmaal om, hvorvidt et Arbejde omfattes af Regelen i Stk. 1, jfr. Stk. 3, samt om, hvorvidt Bestemmelsen om en væsentlig Arbejdstidsnedsættelse er opfyldt, afgøres af vedkommende Minister efter Forhandling med Socialministeren.

Hovedbestemmelsen i Stk. 1 adskiller sig fra det oprindelige Forslag navnlig derved, at dette ved Siden af Stats- og kommunale Arbejder til Arbejdsløshedens Bekæmpelse omfattede *private Arbejder* med samme Formaal, til hvis Udførelse der blev ydet Laan eller anden Støtte af Staten, samt derved, at *Arbejdstiden* efter Forslaget normalt var begrænset til *40 Timer ugentlig*.

Et *Mindretal*, bestaaende af Venstres og Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer, udtalte i Folketingets Betynkning, at det ikke havde villet modsætte sig et Forsøg med Arbejdstidsforkortelse, naar dette fandt Sted paa Beskæftigelsesomraader, der ikke berører det private Erhvervsliv. *De Konservative* stillede imidlertid til den af Socialministeren og Regeringspartierne foreslaaede Nyaffattelse et Underændringsforslag, hvorefter Grænsen for Arbejdstidens Forkortelse blev sat op fra 12 til 16 *Timer*. Dette Underændringsforslag forkastedes med 63 Stemmer mod 11, men i *Landstinget* enedes alle Partier om at tillade en Forkortelse ud over 12 *Timer*, hvis paagældende Arbejdsgiver og Arbejdere er enige derom (se Stk. 1 i Slutningen).

Stk. 2 om, hvilke Arbejdere der fortrinsvis skal komme i Betragtning, tilføjedes i Folketinget, medens Stk. 3 og 4 i væsentlig uforandret Skikkelse overførtes fra det oprindelige Forslag.

Lovens § 2, der er en Omformning af det oprindelige Forslags § 3, foreskriver, at *Arbejdstidsforkortelsen* saa vidt muligt skal *samles paa 1 à 2 Dage* i Ugen. Hvor tekniske eller økonomiske Forhold er til Hinder herfor, kan Arbejdstidsforkortelsen dog fordeles enten paa samtlige Ugens Hverdage eller samles paa enkelte Uger inden for et Tidsrum af højst 6 Uger.

§ 3 handler om *Arbejdslønnen* og bestemmer herom, at de af Loven omfattede Arbejder skal vederlægges med den Betaling, der i Henhold til *almindelig gældende Overenskomst*

mellem Arbejdsgivere og Arbejdere eller i Henhold til Overenskomst mellem Kommunen og dennes Arbejdere maatte være fastsat for tilsvarende Arbejde eller, hvor saadan Overenskomst ikke foreligger, da efter *Særoverenskomst* mellem Arbejdsgiveren og de paagældende Arbejdere; dog kan der ikke ved saadan Særoverenskomst fastsættes højere Satser end de, der er gældende efter de almindelige Overenskomster mellem Arbejdsgivere og Arbejdere. Opnaas der ikke Overenskomst om Arbejdslønnen, kan hver af Parterne forlange Spørgsmaalet forelagt *Arbejdsnævnet*.

Som *Arbejdsgiver* anses den, der i Realiteten iværksætter Arbejdet, for saa vidt han efter Ulykkesforsikringslovens § 51 er forsikringspligtig for paagældende Arbejdere, i modsat Fald den forsikringspligtige.

En Arbejder anses *ikke* for *arbejdsløs* i Arbejdsløshedslovgivningens Forstand i de ledige Dage (Uger), der er en Følge af den i Loven paabudte Arbejdstidsforkortelse.

Sidste Punktum i Stk. 1 om eventuel Forelæggelse af Lønspørgsmaalet for Arbejdsnævnet blev tilføjet i *Landstinget* — hvor Socialministeren og hele Udvalget stillede Ændringsforslag derom —, efter at Folketinget med 63 Stemmer mod 34 havde forkastet et af Venstre og Konservative i Forening stillet Underændringsforslag om, at Vederlaget, naar der ikke maatte foreligge enten tarifmæssig Overenskomst eller Overenskomst mellem Kommunen og dens Arbejdere eller Særoverenskomst, skulde være den *paa vedkommende Egn for saadant Arbejde almindelig gældende Lon*.

I § 4 er fastsat *Bødestraf* for den Arbejdsgiver, der anvender nogen Arbejder i Strid med de i Henhold til § 1 truffne Bestemmelser om Nedsættelse af Arbejdstiden. Bøden maa ikke være under 30 Kr. for hver ulovlig sysselsat Person.

Idet der om Sagens Behandling paa Rigsdagen henvises til det i Indledningen og ovenfor ved §§ 1 og 3 bemærkede, skal her blot tilføjes, at Lovforslagets Vedtagelse ved 3. Behandling i *Landstinget* skete enstemmigt med 58 Stemmer, og at *Folketinget* derefter ved eneste Behandling sluttede sig til Landstingets Affattelse med 80 Stemmer mod 1 (*Aksel Larsen* [D. K.], som udtalte sig imod at skaffe mere Arbejde ved at lægge Byrden paa Arbejderne).

45. Lov om Ændringer i Lovgivningen om sønderjyske Krigsinvalider. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 4679. — C. Sp. 1015 og 1091].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 4313). 1. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 4781 og 4799). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Mortensen, Andreasen [Næstved] [Formand], Hinrichsen, J. P. Nielsen, S. Munk, Sneum, A. M. Hansen [Sekretær], Mads Larsen, Chr. Ernst Christensen, Vanggaard, Nørskov, Nørgaard, Lorentzen, A. Svensson og Hans Thyge Jacobsen). Betænkning (B. Sp. 1641) afgiven $\frac{5}{4}$. (Ordfører: P. Mortensen). 2. Beh. $\frac{9}{4}$ (F. Sp. 5199). 3. Beh. $\frac{10}{4}$ (F. Sp. 5205). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1331). 2. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1346). 3. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1347). *Loven stadfæstet 15. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 127).

Uanset de Forbedringer, der ved Loven af 4. April 1932 gennemførtes i Loven af 29. Marts 1924 om Forsørgelse af sønderjyske Militærinvalider og deres efterladte (se Aarvog 1931—32, Side 255), blev der udfoldet store Anstrengelser for at faa yderligere Ændringer foretaget, navnlig paa Foranledning af »Foreningen for krigsbeskadede og faldnes efterladte«, som tog Initiativet til et Møde i December 1933 mellem Repræsentanter for Foreningen og de sønderjyske Rigsdagsmænd. Paa dette Møde enedes man om, at følgende 5 *Punkter* burde nærmere undersøges og overvejes med Hensikts paa eventuel Ændring af Loven: 1) Spørgsmaalet om at skaffe Beskæftigelse for sværtbeskadede Invalider (nedenfor Nr. 8). 2) Forhøjelse af Enkeforsørgelsen (nedenfor Nr. 3). 3) Indførelse af offentlig og mundtlig Procedure ved Invalidenævnet og Invalideraadet (nedenfor Nr. 6 og 7). 4) Krav om, at det ene Medlem af Invalidenævnet skal være en sønderjysk Læge, der selv har deltaget i Krigen (se i Slutningen). 5) Kritik af Nævnets og Raadets Administration (se i Slutningen).

Paa denne Baggrund tog Regeringen Sagen op til fornyet Overvejelse og fremsatte et Lovforslag, der tilsigtede at imødekomme Ønskerne paa de to første Punkter, og som endvidere paa Grundlag af Indstilling fra Krigsinvalideforeningen og Invalidenævnet optog nogle Bestemmelser vedrørende Tildeling af Enkeforsørgelse i særlige Tilfælde (nedenfor Punkt 2 og 3), ligesom Ministeriet ansaa det for paakrævet samtidig dels at tydeliggøre den gældende Regel om Forældreforsørgelsens Fastsættelse (nedenfor Nr. 4), dels at skabe Hjemmel til uden Udgift for Invaliden at tilsige denne til Møde for Nævnet eller Raadet (nedenfor Nr. 6),

dels endelig at fastsætte Regler for Indbringelse af juridiske Fortolkningsspørgsmaal for Socialministeren (nedenfor Nr. 7).

Med enkelte mindre betydende Ændringer, der indførtes i Folketinget (se herom nedenfor), vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* i begge Ting.

Loven har i det væsentlige følgende Indhold:

1. Til Loven af 29. Marts 1924 § 16, 4. Stykke, der gaar ud paa, at *blinde* Krigsinvalider paa nødvendige Rejser kan faa tilkendt *fri Befordring for en Rejseledsager*, er føjet en Bestemmelse om, at Fribefordring for en Rejseledsager ogsaa skal tilstaas *andre hjælpeløse Krigsinvalider*.

Bestemmelsen blev indsat i Folketinget efter Forslag af Udvalget og Socialministeren. Ved hjælpeløse Krigsinvalider forstod Udvalget saadanne, der har mistet begge Hænder eller begge Ben. (Jfr. F. F. Sp. 5200).

2. Ifølge Lovens § 21 a, jfr. Loven af 4. April 1932, var det en Betingelse for overhovedet at opnaa *Krigsenkeforsørgelse*, at Manden døde som Følge af Krigsinvaliditeten. En Tilføjelse i nærværende Lov til § 21 a gaar imidlertid ud paa, at der *i Trangstilfælde* kan tilstaas Enker efter Krigsinvalider, som har oppebaaret Forsørgelse i Henhold til Lovens § 6 for en Erhvervsindskrænkning paa mindst 50 pCt., men *hvis Død ikke skyldes Krigsinvaliditeten*, en Forsørgelse, der dog ikke kan overstige *to Trediedele* af den normale Enkeforsørgelse. Ved en Ændring af § 28 i Loven af 1924 er det samtidig bestemt, at denne særlige Enkeforsørgelse ikke skal give Adgang til Udbetaling af Affindelsessum, saafremt Enken indgaar nyt Ægteskab.

Som en Konsekvens af den nye Regel i § 21 a om Ydelse af en nedsat Enkeforsørgelse tilstaas der i tilsvarende Tilfælde under samme Betingelser Ægtebørn af saadanne Personer en *Krigsbørneforsørgelse* paa indtil *to Trediedele* af den normale Krigsbørneforsørgelse.

3. *Krigsenkeforsørgelsen*, der hidtil i Henhold til Loven af 1924 § 23 har udgjort 720 Kr. aarlig, *forhøjes til 840 Kr.* aarlig.

Allerede i 1930 fremsatte Krigsinvalideforeningen Krav om Forhøjelse af Krigsenkeforsørgelsen til 1 500 Kr. aarlig, ligesom Spørgsmaalet var fremme ved Overvejelserne ang.

Lovændringen i 1932. Skønt en Forsørgelse paa 720 Kr. syntes rimelig, sammenlignet med den øvrige Sociallovgivning, har man dog paa Grundlag af en Sammenligning med Krigsenkeforsørgelsen i Tyskland ment at burde forhøje Forsørgelsen til 840 Kr. aarlig, hvorved Forsørgelsen kommer fuldt ud paa Højde med den tyske, idet det tillige maa tages i Betragtning, at det midlertidige Tillæg i Henhold til Lovens § 31 fra 1. April 1935 udgør 25 pCt., saaledes at Enkeforsørgelsens maanedlige Beløb fra nævnte Dato udgør 87 Kr. 50 Øre imod hidtil 72 Kr. Da der for Tiden findes i alt ca. 975 Enker, som oppebærer Krigsenkeforsørgelse, vil Forhøjelsen medføre en aarlig *Merudgift* paa 117 000 Kr., forhøjet med 25 pCt. i Henhold til § 31, eller i alt 146 250 Kr.

4. For at fjerne en Uklarhed i § 25 (om *Forældreforsørgelse*) i Loven af 1924, jfr. Loven af 1932, er der givet Paragraffen en saadan Affattelse, at det bliver uomtvisteligt, at den Indtægt, som Forældrene har af Aldersrente — saavel som Invaliderente —, skal tages i Betragtning ved Beregningen af Forældreforsørgelsen. Derimod blev det allerede ved Loven af 1932 bestemt, at Forældreforsørgelsen ikke skal komme i Betragtning ved Fastsættelsen af det Indtægtsbeløb, der lægges til Grund ved Aldersrentens Beregning.

5. Til § 28 i Loven af 1924 er føjet: Saafremt en Enke, der har oppebaaret Krigsenkeforsørgelse, indgaar *nytt Ægteskab*, og dette *opløses* ved Ægtefællens *Død*, kan der i *Trangstilfælde* tillægges Enken en Enkeforsørgelse, svarende til to Trediedele af den normale Krigsenkeforsørgelse.

Denne udvidede Enkeforsørgelse blev foreslaaet af Ministeren efter gentagne Henvendelser herom fra Krigsinvalideforeningen, efter Anbefaling af Nævnet og under Henvisning til, at det svarer til gældende Lov i Tyskland. En Bestemmelse i Ministerens Forslag, der satte som Betingelse for Forsørgelsens Genopstaaen, at Ægteskab Nr. 2 inden 10 Aars Forløb blev opløst ved Ægtefællens Død, udgik af Forslaget i Folketinget efter Indstilling af Udvalget med Tilslutning af Ministeren. — I 1932 anslog man *Merudgiften* til ca. 8 000 Kr. aarlig. Nu vil det kun dreje sig om forholdsvis faa Tilfælde, hvorfor Udgiften vil blive mindre.

6. Til § 36 i Loven af 1924 er føjet: Invalider, der begærer Forsørgelse m. m., er forpligtet til efter Tilsigelse at give *Møde for Invalidenævnet eller Invalideraadet for at*

afgive Forklaring. Hermed forbundne, nødvendige *Rejseudgifter* betales henholdsvis af Nævnet eller Raadet.

Denne Bestemmelses Optagelse i Loven staar i Forbindelse med Ønsket om Indførelse af offentlig og mundtlig Procedure ved Invalideraadet og Invalidenævnet. Dette Ønske har ikke kunnet imødekommes, allerede fordi en saadan Ændring af Sagernes Behandling for Raad og Nævn vilde være i Strid med de i øvrigt gældende Regler for Fastsættelsen af Renter til Invalider m. v. Derimod har man Erfaring for, at det kunde være ønskeligt i en noget videre Udstrækning, end det paa Grund af manglende Hjemmel til Udgifternes Afholdelse hidtil har været muligt, at give Invalider og Enker Adgang til efter Tilsigelse personlig at give Møde for Nævnet eller Raadet. Der er derfor i Loven optaget foranstaaende Bestemmelse, som svarer til § 49, Stk. 2, i Folkeforsikringsloven. *Merudgiften* ved denne Foranstaltning vil ikke blive væsentlig.

I *Folketingsudvalgets Betænkning* udtales, »at Ministeren over for Udvalget har erklæret, at han . . . ved Forhandling med Invalidenævnet og Invalideraadet vil søge gennemført den Praksis ved Behandling af Invalidesager, at der, ligesom ved Invalidforsikringsretten, i de Tilfælde, hvor der foreligger Tvivl om Bedømmelse af Invaliditetsgraden, sker Indkaldelse af vedkommende Invalid til at give Møde for Nævnet eller Raadet.«

7. I Loven af 1924 § 40 bestemtes det, at ingen af de i Henhold til Loven trufne Afgørelser kunde indbringes for Domstolene. Paragraffen har nu faaet følgende Ordlyd:

Saa vel Invalidenævn som Invalideraad skal i Tvivls-tilfælde, inden den endelige Afgørelse træffes, forelægge Spørgsmaal, hvis Afgørelse beror paa en *juridisk* Fortolkning af Loven, for Socialministeren, hvis Fortolkning danner Grundlag for Afgørelsen.

Ogsaa denne Bestemmelse er tænkt som en Indrømmelse til Krigsinvalidernes Ønske om offentlig og mundtlig Forhandling for Nævn og Raad. Forannævnte Udformning af Paragraffen vedtoges i Folketinget efter Forslag af Socialministeren, tiltraadt af Udvalget, idet den oprindelige Affattelse havde givet Anledning til Tvivl.

8. Endelig indeholder nærværende Lov en Tilføjelse til § 42 i 1924-Loven, gaaende ud paa at bemyndige Invalidenævnet til i Samarbejde med Invalidforsikringsretten og

Foreningen for krigsbeskadede og faldnes efterladte efter nærmere af Socialministeren fastsatte Regler at virke for, at Invalider, der oppebærer Invalideforsørgelse for en Erhvervsindskrænkning paa mindst 50 pCt., faar *Arbejde* i saadanne *Stillinger i Statens eller Kommunens Tjeneste eller inden for det private Erhvervsliv*, som paagældende skønnes egnet til at udfylde.

Bestemmelsen svarer til Folkeforsikringslovens § 60, Stk. 5. De med en saadan Virksomhed for Nævnet forbundne *Udgifter* kan ikke beregnes, men det er en Forudsætning, at det i det væsentlige vil dreje sig om Rejseudgifter ved personlige Henvendelser til Institutioner og private Arbejdsgivere angaaende nærmere Aftaler og Undersøgelser med Henblik paa Invalidernes Anbringelse i egnede Pladser.

At Bestemmelsen skal bringes til Udførelse ogsaa i Samarbejde med Krigsinvalideforeningen, blev indsat i Folketinget efter Udvalgets Forslag, tiltraadt af Ministeren.

Loven traadte i Kraft straks, dog at Forhøjelsen af Enkeforsørgelsen regnes fra 1. April 1935. Socialministeren bemyndigedes til at lade Loven af 1924, med senere Ændringer indredigerede, optrykke og bekendtgøre i Lovtidende som »Lov om Forsørgelse af militære Invalider og saadannes efterladte i de sønderjyske Landsdele«.

Med Hensyn til Krigsinvalideforeningens Ønske om, at det ene Medlem af Invalidenævnet skal være *en sønderjysk Læge, der selv har deltaget i Krigen*, udtalte Socialministeren over for Folketingsudvalget, at han vil imødekomme Krigsinvalidernes Ønske herom, for saa vidt det er muligt at finde en saadan Læge, der i øvrigt er udrustet med de fornødne videnskabelige Kvalifikationer, hvilket Ministeren dog efter en foreløbig Undersøgelse mente at kunne.

Angaaende det femte Spørgsmaal, som har været Genstand for særlig Drøftelse, nemlig den fremsatte *Kritik af Nævnets og Raadets Administration*, erklærede Socialministeren under Lovforslagets Behandling, at han principielt ikke kunde tage imod en i almindelige Vendinger holdt Kritik af Institutioner som Invalidenævnet og Invalideraadet, der formentlig gør deres bedste for at naa til saa gode Resultater som muligt, men at han i øvrigt vilde søge gennemført

den Praksis, at der tages det størst mulige Hensyn til de Klager, der kommer.

Loven — der vil medføre en samlet Merudgift af ikke over 155 000 Kr. aarlig, dalende paa Grund af Dødsfald — vedtoges enstemmigt i begge Ting.

46. Lov om elektriske Stærkstrømsanlæg. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 2443 — C. Sp. 921, 1169 og 1235].

Fremsat i *Folketinget* $16/10$ (F. Sp. 40). 1. Beh. $28/11$ (F. Sp. 1956). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Hansen [Præstø A.], Th. Bach, Knud Hansen, Leonhard Hansen, F. K. Madsen, M. F. Mortensen, S. Munk [Formand], Rager [Sekretær], J. C. A. Larsen, Vagn Bro, Vejen, Christiani, Drachmann, Bouet og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 821) afgiven $27/2$. (Ordfører: H. P. Hansen [Præstø A.]). 2. Beh. $16/3$ (F. Sp. 4554). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 5037). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $4/4$ (L. Sp. 1179). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, P. Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Johs. Hansen, Hendriksen, H. P. Jensen, Josiassen, Laurits Knudsen, Møller Nørgaard, K. Pedersen, Rasmussen Flemløse, Rasmussen [Skovlund], Schaumann [Sekretær], Stensballe [Formand] og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2295) afgiven $26/4$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $27/4$ (L. Sp. 1394). 3. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1401). *Tilbage sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2495) afgiven $30/4$. Eneste Beh. $6/5$ (F. Sp. 5713). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 169).

Paa Grundlag af en Betænkning fra det under 31. Maj 1928 nedsatte Udvalg angaaende fremtidige Retningslinier for økonomisk Fremskaffelse og Fordeling af Elektricitet i Danmark forelagde Ministeren for offentlige Arbejder i sidste Samling Landstinget et Forslag til Lov om elektriske Stærkstrømsanlæg, der skulde afløse Lov Nr. 77 af 19. April 1907 om elektriske Stærkstrømsanlæg og Lov Nr. 146 af 20. April 1928 om Ændring i denne (se Aarbog 1933—34, Side 501).

Lovforslaget tilsigtede i første Række at naa hen til et rationelt Samarbejde mellem Landets Elektricitetsværker gennem en Udvidelse af den allerede eksisterende Anmeldelsespligt for elektriske Anlæg og af Betingelserne for disses God-

kendelse samt Udvidelse af Elektricitetskommissionens Virksomhedsomraade og en derved nødvendiggjort Forøgelse af dennes Medlemsantal, hvorefter den udvidede Kommission skulde benævnes Elektricitetsraadet.

Efter Indstilling af *Landstingets Udvalg* vedtog Landstinget imidlertid Lovforslaget saaledes, at der fandt en Indskrænkning Sted i de Beføjelser til paa dette Omraade at indordne det lokale Selvstyre under almindelige Samfundshensyn, som der efter det oprindelige Forslag var tillagt Elektricitetsraadet, men som Udvalget fandt mere vidtgaaende end nødvendigt af Hensyn til Lovforslagets Formaal. Saaledes blev bl. a. Elektricitetsraadets Beføjelser med Hensyn til Samarbejde mellem Værkerne kun raadgivende, for saa vidt angaar alle Maskinanlæg, men ikke bestemmende, medens Raadet med Hensyn til Ledningsanlæggene kunde gøre sin Godkendelse afhængig af, om der foruden Opfyldelse af de almindelige Sikkerhedsbestemmelser var taget de efter Raadets Skøn fornødne Hensyn til eventuelt Samarbejde med andre Værker i Henseende til Strømart, Driftsspænding, Ledningernes Konstruktioner og Beliggenhed. Fremdeles skete der visse Ændringer med Hensyn til Raadets Sammensætning, og dets Medlemsantal blev forøget fra 11 til 13.

Under Hensyn til, at der fra alle Sider i Landstinget var givet Tilslutning til Lovforslaget i nys nævnte Skikkelse, fremsatte Ministeren det i denne Samling for Folketinget i *Landstingets Affattelse*. Der foretoges af Folketinget et Par Ændringer angaaende Ministerens Godkendelse af Elektricitetsraadets Forretningsorden og Raadets Sammensætning, og efter at Forslaget atter var ændret i Landstinget paa sidstnævnte Punkt (se herom nedenfor), vedtoges det enstemmigt i begge Ting.

Loven *afviger fra Stærkstrømsloven* af 19. April 1907 med Ændring af 20. April 1928 paa følgende mere væsentlige Punkter:

Med Hensyn til Indholdet af det af Ministeren udstedte *Stærkstrømsreglement* bestemmes i § 1, at der heri vil kunne gives Regler for en Udvidelse af den *Anmeldelsespligt*, der paa-hviler Ejeren (Brugeren) af elektriske Stærkstrømsanlæg, og for saadanne Anlægs *Godkendelse* med Henblik paa Opfyldelsen af de krævede *Sikkerhedsforanstaltninger*, ligesom der kan sættes en Frist til at bringe *Radiomodtageanlæg* (herunder Antenner m. v.) i Overensstemmelse med det til enhver Tid gældende Stærkstrømsreglements Bestemmelser. Endvidere fastslaaes, overensstemmende med tidligere Praksis, at der i

nævnte Reglement vil kunne fastsættes Regler om de *Afgifter*, der af Fabrikanter eller Forhandlere af elektrisk Lavspændingsinstallationsmateriel og af Ejere (Brugere) af elektriske Stærkstrømsanlæg vil være at erlægge til Afholdelse af Udgifterne til henholdsvis Prøvningsudvalget og til Elektricitetsraadet for dettes Virksomhed.

§ 2 handler om *Elektricitetsraadets Virksomhed* og foreskriver herom:

1. Elektricitetsraadet skal *optage Forhandling med Ejere eller Brugere af bestaaende eller nye Anlæg om Gennemførelse af Samarbejde*, hvor saadant af Raadet skønnes formaalstjenligt. Under Hensyn hertil skal ved Nyanlæg eller Udvidelser af bestaaende Anlæg, hvor Elektriciteten gøres tilgængelig for Offentligheden eller for Medlemmer (Andelshavere) af Foreninger eller Interessentskaber, men ikke ved Anlæg, der oprettes til udelukkende Forsyning af Ejerens eller Brugerens Bedrift, ethvert *Forslag*, der angaar:

- a. *Anskaffelse eller Forøgelse af Produktionsmidler*,
- b. *Ledningsanlæg med tilhørende Transformatoranlæg*
 - o. *lign., der helt eller delvis tilsigter et Samarbejde* (herunder Køb eller Salg) med andre Anlæg,

forinden dets Paabegyndelse *tilstilles Elektricitetsraadet* og gøres til Genstand for en saavel *teknisk som økonomisk Undersøgelse*. Ved Undersøgelsen skal der tages Sigte paa, om den ved Anlægget tilstræbte Elektricitetsforsyning paa teknisk rigtigere eller økonomisk mere fordelagtig Maade kan fremskaffes paa anden Vis, og om Anlægget i Henseende til Driftsspænding, Strømart, Dimensioner, Beliggenhed m. v. er egnet til at indgaa som Led i et bestaaende eller fremtidigt Ledningssystem, der tjener til eller skal tjene til Samarbejde mellem andre Anlæg.

I Tilfælde af, at det anmeldte Forslag ikke straks kan godkendes, skal Elektricitetsraadet optage Forhandling med Anlæggets Ejer eller Bruger med Hensyn til de Ændringer, Elektricitetsraadet anser for paakrævet, og Arbejdet maa ikke paabegyndes, forinden disses Overvejelse er afsluttet. Saafremt der ved disse Forhand-

linger ikke opnaas Enighed, skal Raadet senest 3 Maaneder efter Anmeldelsen *afgive en Erklæring*, indeholdende en udførlig Motivering og eventuel Anvisning paa andre Udveje for en teknisk og økonomisk rigtigere Forsyning, og denne Raadets Erklæring skal være offentlig tilgængelig hos de stedlige kommunale Myndigheder. Forlængelse af Fristen paa 3 Maaneder kan kun finde Sted med Samtykke af Ministeren for offentlige Arbejder.

Forslag til Anskaffelse eller Forøgelse af Produktionsmidler kan, uanset om de tilsigter Samarbejde eller kun Forsyning af egne Ledningsanlæg, dog *ikke nægtes endelig Godkendelse*, naar Anlæggets Ejer fastholder Forslaget, efter at Raadets Erklæring har været forelagt Ejeren eller Brugeren, og Forslaget i øvrigt opfylder de i Stærkstrømsreglementet indeholdte Sikkerhedsforskrifter.

Ved *Forslag til Nyanlæg eller Udvidelser af bestaaende Anlæg* af den under Punkt b nævnte Art, der helt eller delvis angaar et Samarbejde (herunder Køb eller Salg) med andre Anlæg, kan *Raadets endelige Godkendelse alene gøres afhængig af*, om Forslaget tilfredsstillende Stærkstrømsreglementets Sikkerhedskrav, og om der ved Anlægget er taget de fornødne Hensyn (Strømart, Driftsspænding, Ledningernes Konstruktioner og Beliggenhed) til foreliggende Muligheder for, at Anlægget straks eller senere kan tilsluttes eller indgaa som Led i bestaaende eller fremtidigt Ledningssystem, der tjener til eller skal tjene til Samarbejde mellem andre Anlæg, idet der dog skal tages Hensyn til de eventuelle Merudgifter for Ejeren eller Brugeren.

De her omhandlede Undersøgelser og *Godkendelser af Raadet* er *ikke fornødne* for Ledningsanlæg med tilhørende Transformatoranlæg o. lign., som forsynes fra Ejers eller Brugers eget Anlæg eller ved Køb fra et andet Anlæg, og for saa vidt de paagældende Ledningsanlæg ikke anvendes til Samarbejde.

2. Elektricitetsraadet bemyndiges til efter forudgaaende Mæglingsforsøg at træffe Afgørelse i Tilfælde af *Grænsetvist* mellem to eller flere Anlæg, hvorunder der ogsaa vil være at tage fornødent Hensyn til Forbrugernes Interesser.

3. De af *Elektricitetsraadet trufne Afgørelser*, der vedrører de i Punkt 1 og 2 omhandlede Forhold, kan inden en af Ministeren for offentlige Arbejder nærmere fastsat Frist *indankes* for denne til endelig Afgørelse.
4. *Stridigheder*, der vedrører *Spørgsmaal om Samarbejde* mellem de interesserede Parter, kan, naar samtlige disses Tilslutning dertil er givet, forelægges for Elektricitetsraadet til endelig Afgørelse, idet dog Raadet med Billigelse af Ministeren for offentlige Arbejder kan henvise de omhandlede Spørgsmaal til Afgørelse for Domstolene.

§ 3. (*Elektricitetsraadets Sammensætning m. v.*). Som berørt i de indledende Bemærkninger skal *Elektricitetsraadet træde i Stedet for* Elektricitetskommissionen paa 5 Medlemmer og det med denne samarbejdende raadgivende Udvalg paa 8 Medlemmer, og det skal foruden at varetage de til Raadet i Henhold til nærværende Lov og Stærkstrømsreglementet henlagte Forretninger bistaa Ministeriet for offentlige Arbejder ved Afgivelse af Betænkning i de det af Ministeriet forelagte Sager vedrørende elektriske Stærkstrømsanlæg.

Raadet, der har Sæde i København, men hvis Virksomhedsomraade omfatter hele Landet, og som af Formanden kan sammenkaldes til Møde hvor som helst i Landet, *bestaar af en af Kongen udnævnt Formand og 12 af Ministeren for offentlige Arbejder udnævnte Medlemmer*: 3 Medlemmer med elektroteknisk Uddannelse, hvoraf 1 med videnskabelig Uddannelse, og i øvrigt repræsenterende Sagkundskab med Hensyn til Driftsledelse, maskinelle Spørgsmaal, Installationer og Arbejderrisiko, 1 Medlem med de Kvalifikationer, der udkræves for at have Sæde i en af Landsretterne, 2 Medlemmer som Repræsentanter for Hovedstadsværker og Købstadsværker efter Indstilling af henholdsvis Københavns Kommunalbestyrelse og Købstadforeningen, 1 Medlem som Repræsentant for Landværker efter Indstilling af »Danske Elektricitetsværkers Forening«, 3 Medlemmer efter Indstilling af henholdsvis Industriraadet, Landbrugsraadet og De samvirkende Sogneraadforeninger, 2 Medlemmer, hvoraf den ene er Elektroinstallatør og den anden er i Besiddelse af Indsigt i Fabrikationen af elektrisk Materiel.

Raadet indsender Forslag til *Forretningsorden* — herunder om Nedsættelse af de fornødne *Forretningsudvalg* til Behandling af de forskellige Sager — til Ministeren for offentlige Arbejder til dennes Godkendelse.

Samtlige Medlemmers Virketid bestemmes til 6 Aar ad Gangen. Der kan tillægges dem aarligt Vederlag, og de faar Godtgørelse for Rejseudgifter, hvorhos de Medlemmer, der ikke oppebærer Honorarer, erholder Diæter i Overensstemmelse med Tjenestemandslovens Regler om Vederlag til Medlemmer af Kommissioner, Nævn m. m. Raadet antager fornøden Medhjælp.

I det i *sidste Samling* fremsatte Lovforslag var Raadets Medlemsantal fastsat til 11, nemlig 1 Formand, udnævnt af Kongen, 5 elektroteknisk sagkyndige Medlemmer, 3 sagkyndige i Ledelse og Administration af elektriske Stærkstrømsanlæg, 1 Medlem med Indsigt i Fabrikation af elektrisk Materiel og 1 Medlem med de Kvalifikationer, der udkræves for at have Sæde i Landsretterne. I Landstinget udvidedes Medlemstallet imidlertid til 13, og Raadets Sæmsættning ændredes (se Aarbog 1933—34, Side 506). Ved *Folketingets* 2. Behandling af Sagen i denne Samling foreslog et *konservativt Mindretal* at supplere Raadet med yderligere 3 Medlemmer, nemlig 1 Medlem efter Indstilling af Foreningen af Fabrikanter og Grossister i Elektricitetsbranchen, 1 Medlem efter Indstilling af Elektroinstallatørforeningen i København og Elektroinstallatørforeningen for Provinserne og 1 Medlem efter Indstilling af Maskinmestrenes Forening. En saadan Udvidelse kunde Ministeren ikke gaa med til, medens han ikke havde noget imod en Ombytning, hvorved en Repræsentant for Fabrikterne og en Repræsentant for Installatørerne atter, som det oprindelig var foreslaaet, fik Sæde i Raadet. Mindretallets Ændringsforslag blev da taget tilbage, og ved 3. Behandling stillede et *Flertal*, bestaaende af Socialdemokrater, Konservative og Radikale, med Ministerens Tilslutning et Ændringsforslag, der erstattede en Repræsentant for Jævnstrømsværkerne paa Landet og en Repræsentant for Landbrugsraadet med en Elektroinstallatør og et Medlem med Indsigt i Fabrikationen af elektrisk Materiel. Denne Forandring kunde Venstre ikke tiltræde, og da Ændringsforslaget blev vedtaget (med 61 Stemmer mod 22), undlod Partiet at stemme ved Afstemningen over selve Lovforslaget. I *Landstinget* opnaaedes imidlertid fuld Enighed om Elektricitetsraadets Sæmsættning, idet Ministeren her med Støtte af hele Udvalget foreslog at indsætte en Repræsentant for

Landbrugsraadet i Stedet for et af Medlemmerne med videnskabelig Uddannelse paa Elektroteknikkens Omraade.

Næstsidste Stykke i § 3, om Indsendelse af Raadets Forretningsorden til Ministerens Godkendelse, indsattes i Folketinget efter Forslag af Udvalget og Ministeren.

I § 4 er der foretaget en *Udvidelse* af de hidtil alene for Nyanlæg gældende Regler om *Forstyrrelser* over for andre bestaaende Virksomheder til at omfatte Forstyrrelser fra *allerede bestaaende Stærkstrømsanlæg*, og Afgørelsen af de her opstaaende tekniske og økonomiske Spørgsmaal er henlagt til samme Nævn.

Da det i Loven forudsatte Samarbejde mellem de forskellige Elektricitetsværker vil kræve Anlæg af store Hovedledninger, der i udstrakt Grad maa føres frem i lige Linie uden Knæk, og da Oprettelsen af en Række særlige Stationer ligeledes vil blive paakrævet, indeholder Loven (i § 15, jfr. § 10) en *Ekspropriationsbestemmelse* for saadanne Tilfælde, idet den hidtidige Hjemmel i saa Henseende ikke vilde strække til her. Saafremt Fremførelse af Ledninger, Opstilling af Stangrækker med tilhørende Ledninger og Fremførelse af underjordiske Ledninger for elektriske Stærkstrømsanlæg, der er af almen Interesse, efter Elektricitetsraadets Skøn nødvendiggør *Fjernelsen af Bygninger, Skov eller andre Hindringer*, kan Ministeren for offentlige Arbejder herefter tillade, at der efter Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928, foretages den i nævnte Øjemed fornødne Ekspropriation. Til Udvidelse af bestaaende Elektricitetsværker, Anlæg og Udvidelse af Understationer, Omformerstationer, Koblingsstationer o. lign., der er af almen Interesse, kan Ministeren efter Indstilling fra Elektricitetsraadet derhos tillade, at de dertil nødvendige *Arealer* m. v. erhverves ved Ekspropriation overensstemmende med de nysnævnte Regler.

I Lovens § 19 er der givet Ministeren Beføjelse til paa Raadets Indstilling helt eller delvis at *overdrage Tilsynet med Installationer* til Ejeren eller Brugeren af de Anlæg, hvorfra vedkommende Installationer *forsynes*, idet Ejeren eller Brugeren da er berettiget til for dette Tilsyn at opkræve Afgifter, der er godkendt af Raadet. Overdragelse af Tilsyn kan dog tilhægetages — dette gælder ogsaa det

Kommunerne overdragne Tilsyn med kommunale Anlæg —, hvis Raadet efter foretagne Undersøgelser finder, at Tilsynet ikke foretages paa tilfredsstillende Maade.

Loven skal forelægges til *Revision* i Rigsdagssamlingen 1939—40.

Idet der med Hensyn til Sagens Behandling paa Rigsdagen henvises til det i Indledningen og foran ved § 3 bemærkede, skal her blot tilføjes en Udtalelse fra Folketingsudvalgets Betænkning i Anledning af, at der fra Land-Elektricitetsværksbestyrerne var udtrykt Ængstelse for, at Bestemmelserne i § 5 om *Autorisation af Installatører*, der svarer til § 4 i Loven af 1907, vilde komme til at virke for rigoristisk over for ældre, praktisk uddannede Bestyrere. Udvalget udtaler den Formening, »at der ved Praktiseringen af de omhandlede Bestemmelser vil blive taget fornødent Hensyn til de nuværende Bestyrere, saaledes at de af dem, der er kvalificerede, vil faa Lov til at forblive i deres Stilling«.

Den endelige Vedtagelse af Lovforslaget var enstemmig i begge Ting, i Landstinget med 58 Stemmer, i Folketinget (ved »eneste« Behandling) med 106 Stemmer.

47. Lov om Tillæg til Postlov Nr. 288 af 9. Maj 1919.

(Minister for offentlige Arbejder *Fris-Skotte*). [A. Sp. 2439. — C. Sp. 29 og 111].

Fremsat i *Folketinget* $16/10$ (F. Sp. 40). 1. Beh. $28/11$ (F. Sp. 1956). 2. Beh. $30/11$ (F. Sp. 2026). 3. Beh. $4/12$ (F. Sp. 2096). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $7/12$ (L. Sp. 226). 2. Beh. $11/12$ (L. Sp. 231). 3. Beh. $13/12$ (L. Sp. 333). *Loven stadfæstet 22. December 1934*. (Lov-Tid. Nr. 344).

Ved nærværende Lov foretages *to smaa Ændringer* i Postloven af 1919:

1. Bestemmelsen i § 15 om, at *ufrankerede eller delvis frankerede* Pakker af Vægt 5 kg og derunder ikke modtages til Postbesørgelse, udgaar af Loven.

2. § 22 b. affattes saaledes: »Er en *almindelig* Pakkeforsendelse bortkommet eller beskadiget eller Indholdet helt eller delvis gaaet tabt, medens Forsendelsen var i Postvæsenets Værge, *erstatte* Postvæsenet Skaden, dog ikke ud over 100 Kr. for Pakker af Vægt 10 kg eller derunder og ikke

ud over 200 Kr. for Pakker af større Vægt. — For rede Penge, Kostbarheder o. lign., der forsendes i almindelige Pakkeforsendelser, ydes ikke Erstatning; Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til at fastsætte de nærmere Regler herfor.«

Hidtil blev kun ydet en Erstatning af ikke over 20 Kr. for Pakker paa 5 kg eller derunder og for Pakker af større Vægt ikke over 4 Kr. pr. kg af hele Forsendelsens Bruttovægt.

Om begge de nævnte Ændringer, der vedtoges enstemmigt, udtalte Ministeren (L. F. Sp. 226), at de vil stille Postvæsenets Kunder bedre end nu og støtte Postvæsenet i dets Konkurrence med andre Befordringsvæsener.

48. Lov om Tillæg til Lov Nr. 203 af 16. Juli 1927 vedrørende Færdselsbroen over Lille Bælt samt om Afløsning af Broafgiften for Benyttelse af Limfjordsbroen. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 3101. — C. Sp. 265, 939].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₁ (F. Sp. 3149). 1. Beh. ³¹/₁ (F. Sp. 3322). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bjerring, Th. Bach, Knud Hansen, Larsen [Bjerre] [Formand], F. K. Madsen, Strøm, Steen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Vagn Bro, Elgaard, Søren P. Larsen, Edvard Sørensen, Carlsen-Skiødt, Viggo Hansen og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 857) afgiven ¹⁴/₃. (Ordfører: Bjerring). 2. Beh. ¹⁶/₃ (F. Sp. 4540). 3. Beh. ¹⁹/₃ (F. Sp. 4606). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²²/₃ (L. Sp. 977). 2. Beh. ²⁶/₃ (L. Sp. 985). 3. Beh. ²⁸/₃ (L. Sp. 1052). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 105).

Som Titelen viser, angaar Loven dels Lille Bælts-Broen, dels Limfjordsbroen.

Om *Lille Bælts-Broen* bestemmes, at der *ikke* skal erlægges *Broafgift* for Benyttelse af Færdselsbroen. Desuden ændres *Kapitalbeløbet* af de aarlige Udgifter *til Færdselsbroens Vedligeholdelse*, der dækkes af Motorafgifterne, fra 800 000 Kr. til 1 225 000 Kr.

Med Hensyn til *Limfjordsbroen* indeholder Loven Bemyndigelse for Ministeren for offentlige Arbejder til at af-

slutte Overenskomst med Aalborg Byraad om *Afløsning af Broafgiften*. Overenskomsten skal godkendes af Rigsdagens Finansudvalg. — *Dækning* af den med Afløsningen forbundne Udgift tilvejebringes gennem *1 Øres Benzinafgiften*, idet denne faar Gyldighed ud over det Tidsrum, hvori den anvendes til Afholdelse af Udgifterne ved Storstrømsbroen og Odde-sundbroen (jfr. Lov Nr. 115 af 8. April 1932 § 6). Naar Dækning er opnaaet, bortfalder Afgiften fra Begyndelsen af det følgende Kvartal at regne.

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag angik alene Lille Bælts-Broen, og Forslaget blev forelagt i Henhold til § 4 i Loven om Færdselsbroen af 16. Juli 1927, som foreskriver, at der i den sidste Rigsdagssamling, inden Anlægget kan paa-regnes fuldført, skal forelægges Forslag til Lov om en Broafgift for Benyttelse af Færdselsbroen, og at Forslaget skal indeholde Bestemmelse om, at Broafgiften anvendes til Dækning af de Beløb af Motorafgifterne, som i Henhold til Loven er medgaaet til Bygning af Færdselsbroen. Hensigten med denne Bestemmelse var at sikre sig, at Spørgsmaalet om en eventuel Broafgift til sin Tid blev optaget til Forhandling paa Rigsdagen, medens det paagældende Folketingsudvalg ikke derved havde villet tage Stilling til, om en Broafgift overhovedet burde indføres.

Under Henvisning til, at den stærke Udvikling paa Vejvæsenets og Vejfærdselens Omraade bl. a. havde givet sig Udtryk i Krav om Tilvejebringelse af Broanlæg til Lettelse af Færdselen mellem Landsdelene, mente Ministeren for offentlige Arbejder, at Tanken om Indførelse af en Broafgift nu ganske maatte afvises, idet en saadan Afgift vilde »føles som en forældet Byrde paa Trafikken«. Der henvistes endvidere i Motiverne til, at Vejbroerne over Storstrømmen og Odde-sund var gennemført uden Paalæg af Broafgift, og at der var rejst stærke Krav om Afløsning af Afgiften for Benyttelse af Limfjordsbroen, den eneste Vejbro, hvor en saadan Afgift endnu blev opkrævet. Forslaget tog da Sigte paa at skabe Lovhjemmel for, at der *ikke* skal erlægges Broafgift for Benyttelse af Færdselsbroen over Lille Bælt.

Forhøjelsen af Kapitalbeløbet til Færdselsbroens Vedligeholdelse skyldes dels, at man i sin Tid ikke har medregnet Udgifter til *Belysning af Vejbanen*, hvortil vil medgaa 15 000 Kr. aarlig, dels, at der nu maa regnes med en *Rentefod af 4 1/2 pCt.* i Stedet for tidligere 5 pCt.

Folketingets Udvalg kunde tiltræde Lovforslagets Bestemmelser, men i Overensstemmelse med Ønsker, der fra flere

Sider var kommet til Orde ved 1. Behandling, stillede Udvalget i Forstaaelse med Ministeren Ændringsforslag om at tilføje Paragrafferne om Afløsning af Broafgiften ved Limfjordsbroen. Hele Udvalget var enigt om, at det vilde »være formaalstjenligt, om Broafgiften over Limfjordsbroen bortfaldt samtidig med, at Lille Bælts-Broen aabnedes for Driften — den 15. Maj d. A.« Disse Ændringsforslag vedtoges ved 2. Behandling, dels enstemmigt, dels med 80 Stemmer mod 4, idet Retsforbundet stemte imod 1 Øres Afgiftens Forlængelse.

Ved 3. Behandling i *Folketinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 121 Stemmer. *Landstinget* vedtog derefter Forslaget i Folketingets Affattelse enstemmigt med 59 Stemmer.

49. Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*) [A. Sp. 3099. — C. Sp. 149, 841].

Fremsat i *Folketinget* $25/1$ (F. Sp. 3149). 1. Beh. $31/1$ (F. Sp. 3320). 2. Beh. $5/2$ (F. Sp. 3400). 3. Beh. $7/2$ (F. Sp. 3490). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $15/2$ (L. Sp. 777). 2. Beh. $20/2$ (L. Sp. 780). 3. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1002). *Loven stadfæstet 15. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 128).

Loven giver Ministeren for offentlige Arbejder Bemyndigelse til at erhverve, eventuelt ved Ekspropriation, de Arealer, der udkræves til saadanne Ændringer ved Statsbanernes Stationsanlæg m. v., som vil være at foretage i *Forbindelse med de Sporforstærkningsarbejder* og lignende, hvortil Bevilling er givet eller gives ved *Finansloven eller Tillægsbevillingsloven for 1935—36.*

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

50. Lov om Ændring i Lov Nr. 111 af 13. Maj 1911 om Statsbanernes Takster m. m. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 3095. — C. Sp. 151, 169].

Fremsat i *Folketinget* $25/1$ (F. Sp. 3148). 1. Beh. $31/1$ (F. Sp. 3321). 2. Beh. $5/2$ (F. Sp. 3400). 3. Beh. $7/2$ (F. Sp. 3490). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $15/2$ (L. Sp. 778). 2. Beh.

20/2 (L. Sp. 780). 3. Beh. 22/2 (L. Sp. 790). *Loven stadfæstet 26. Februar 1935.* (Lov-Tid. Nr. 55).

Ved en Ændring af Takstlovens § 68 gives der i denne Lov Regeringen en almindelig Bemyndigelse til at *tiltræde Overenskomster med fremmede Stater om Jernbanebefordring af Personer, Gods og levende Dyr og til at bekendtgøre Overenskomsterne i Lovtidende* med Lovskraft.

En tilsvarende Bemyndigelse gælder for Postvæsenets Vedkommende.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

51. Lov om Ændring af Motorafgiftsloven. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 4705. — C. Sp. 957 og 1089].

FremSAT i *Folketinget* 10/3 (F. Sp. 4538). 1. Beh. 21/3 (F. Sp. 4809). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen [Formand], Fr. Andersen [Holbæk A.], Knud Hansen, J. P. Jensen, F. K. Madsen [Sekretær], M. F. Mortensen, Steen, Rasmussen [Gylling], Duborg, Vanggaard, J. C. A. Larsen, Kyed, H. F. Ulrichsen, Ulrich og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 1541) afgiven 27/3. (Ordfører: Knud Hansen). 2. Beh. 29/3 (F. Sp. 5053). 3. Beh. 29/3 (F. Sp. 5096). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 4/4 (L. Sp. 1175). 2. Beh. 10/4 (L. Sp. 1268). 3. Beh. 12/4 (L. Sp. 1319). *Loven stadfæstet 24. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 137).

Ændringen gaar ud paa at give Motorafgiftslovens § 9, Stk. 3, følgende Tilføjelse: »Efter Ministeren for offentlige Arbejders nærmere Bestemmelse kan der af det i herværende Stykke omhandlede Beløb forlods udredes et Beløb af *indtil 50 000 Kr. aarlig* til Fremme af *dansk Turistpropaganda*.«

Forslaget til Loven var fremkaldt af en Indstilling fra det under 31. Maj 1934 nedsatte *Udvalg* til Overvejelse af Muligheden og Formerne for en rationel Organisation af Danmarks udenlandske Turistpropaganda, et Udvalg, hvori ogsaa Motororganisationerne var repræsenteret. I sin Beretning af 14. December 1934 fremsatte Udvalget forskellige Forslag om Tilvejebringelse af de for Iværksættelsen af en effektiv dansk Turistpropaganda i Udlandet nødvendige

Midler*) og foreslog bl. a. at stille et nærmere fastsat Beløb af Benzinafgiftens Provenu til Raadighed for Turistarbejdet. Udvalget begrundede sit Forslag med, at den turistmæssige Motorkørsel yder en ikke uvæsentlig Del af det samlede Afgiftsbeløb — alene udenlandske Motorkøretøjer svarede f. Eks. i 1932 Benzinafgifter til et Beløb af ca. 60 000 Kr. —, og den Omstændighed, at Beløbet skulde ydes til Opfyldelse af samfundsmæssigt vel begrundede Ønsker til Fordel for en Sag, der selv repræsenterer en væsentlig Afgiftsydelse, maatte efter Udvalgets Skøn kunne afvæbne enhver Betænkelighed med Hensyn til Konsekvenserne. Yderligere pegede Udvalget paa, at det paatænkte Beløb var særdeles beskedent i Forhold til Afgifternes samlede Beløb, og at der som Følge af den stærke Stigning af Benzinformbruget til Motorkørsel kun vilde blive Tale om et kortvarigt Afsavn for Kommunerne.

Ministeren for offentlige Arbejder kunde tiltræde de af Udvalget anførte Betragtninger og stillede i Overensstemmelse hermed Forslag om ved en Tilføjelse til Motorafgiftslovens § 9, *Stk. 4*, (der omhandler forlods Udredelse af Beløb til forskellige Opgaver) at yde indtil 50 000 Kr. aarlig til Fremme af dansk Turistpropaganda. Fra *Venstres* Side ytrede man imidlertid Ønske om, at de 50 000 Kr. skulde tages af den Sum, som i Henhold til Motorafgiftslovens § 9, *Stk. 2*, er stillet til Raadighed for Ministeren til særlige Vejarbejder. Dette kunde Ministeren ikke tiltræde, medens han kunde gaa med til, at Beløbet blev taget af de Midler, der vil være til Raadighed efter Lovens § 9, *Stk. 3*. Et Ændringsforslag herom af Ministeren fik Tilslutning af hele Folketingets Udvalg.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 97 Stemmer. (Et Mindretal i Udvalget [*Ulrich*] udtalte i Betænkningen, at han ikke kunde stemme for Lovforslaget, da Penge til Turistpropaganda formentlig burde ydes direkte af Statskassen og ikke af Motorafgifterne, der udelukkende burde anvendes til Vejenes Fornyelse og Vedligeholdelse).

I *Landstinget* var Vedtagelsen ligeledes enstemmig (med 69 Stemmer).

*) Udvalget regnede med at skulle bruge ca. 325 000 Kr. aarlig og forudsatte dette Beløb tilvejebragt ved lige store offentlige og private Tilskud. Det offentliges Tilskud skulde efter Udvalgets Plan bestaa i Bidrag fra Postvæsenet og Statsbanerne, Forhøjelse af den frie Bevilling til Turistforeningen, en Biografbevilling i København og det her omtalte Tilskud af Motorafgiften.

52. Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 2273. — C. Sp. 41, 123].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁶/₁₀ (F. Sp. 35). 1. Beh. ²⁶/₁₀ (F. Sp. 505). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, P. Andersen, Chr. Hansen, Einer-Jensen, J. P. Larsen, Lundberg [Formand], Jørgen Jørgensen, Rager [Sekretær], Himmelstrup, Brorsen, Knud Kristensen, Christiani, Christmas Møller, Fibiger og Prieme). Betænkning (B. Sp. 229) afgiven ⁷/₁₂. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. ¹⁰⁻¹¹/₁₂ (F. Sp. 2309). 3. Beh. ¹¹/₁₂ (F. Sp. 2487). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹²⁻¹³/₁₂ (L. Sp. 264, 335). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, P. Christensen, Johs. Clausen, Gisselbæk, Johs. Hansen [Sekretær], Hauch, Hendriksen [Formand], Jepsen Christensen, Jensen-Aale, Jeppesen-Drusebjerg, Lange, Ch. Petersen, P. C. Petersen, Stensballe og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 601) afgiven ¹⁸/₁₂. (Ordfører: Hendriksen). 2. Beh. ¹⁹/₁₂ (L. Sp. 460). 3. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 517). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 352).

I § 7 i Valutaloven af 13. December 1933 blev der truffet Bestemmelse om, at der med Henblik paa Spørgsmaalet om Afvikling af de gældende Valuta-Foranstaltninger skulde ned-sættes et Udvalg, som senest 15. September 1934 skulde afgive Indstilling til Rigsdagen om de Foranstaltninger af økonomisk og handelspolitisk Karakter, som eventuelt vilde kunne træde i Stedet for de i Henhold til den gældende Lov trufne Bestemmelser. Det paagældende Udvalg (*Valuta-Afviklingsudvalget*) afsluttede sit Arbejde den 12. September 1934.

Det fremgaar af den afgivne *Beretning*, at der inden for Udvalget var Enighed om, at man ikke paa daværende Tidspunkt kunde opgive *Importreguleringen*, men at denne *maatte opretholdes nogen Tid endnu*, dog at der fra forskellig Side ønskedes *Ændringer* foretaget, i Særdeleshed tagende Sigte paa at forøge Erhvervenes Indflydelse paa Ordningens Administration — en Tanke, der i Princippet fandt Tilslutning fra alle Sider — og paa at forberede Ordningens gradvise Afvikling.

Efter *Regeringens Opfattelse* vilde en Opgivelse af Importens Regulering under de herskende handelspolitiske Forhold — med fortsat Udbygning af importbegrænsende Foranstaltninger i andre Stater — kunne faa de alvorligste Følger for

vor *Ekspor*t, ligesom det formentlig heller ikke af Hensyn til vore *Beskæftigelsesforhold* og Opretholdelsen af stabile *Valutaforhold* vilde være forsvarligt at opgive den bestaaende Ordning, som omfattede en Importværdi af ca. 1 403 Mill. Kr., medens kun Varer til en samlet Værdi af ca. 61½ Mill. Kr. faldt uden for Importreguleringen. *Regeringens Forslag*, der var enslydende med et af Handelsministeren i Afviklingsudvalget stillet Forslag, byggede da i Hovedsagen paa Reglerne i Loven af 13. December 1933. Man havde dog, bl. a. ved en Bestemmelse om Nedsættelse af et *5 Mands Forretningsudvalg* inden for Valutanævnet og en ny Udformning af Bestemmelserne om *Valutakontorets Virksomhed*, søgt at imødekomme Ønskerne om en mere direkte Indflydelse for Erhvervene paa Ordningens Administration. Et Par andre Ændringer gik ud paa at give Handelsministeren Adgang til at *kontrolere*, at der *ikke skete urimelig Prisstigning* for Varer, der er undergivet Importregulering, og at *tydeliggøre 45 pCt.-Regelen*, saa at det fremgik, at der i første Række var tænkt paa de paagældende Varegrupperes Importmængde, og at denne herefter skulde fordeles ligeligt mellem Importørerne i Forhold til deres tidligere Import. For at gøre det muligt for Erhvervene og Administrationen at disponere med større Sikkerhed og tillige af handelspolitiske Hensyn var det endelig foreslaaet at udstrække Lovens Gyldighedsperiode over *2 Aar*.

I *Folketinget* enedes et *Flertal*, bestaaende af *Socialdemokrater*, *Konservative* (undtagen Prieme) og *Radikale*, om en fælles Indstilling, hvorefter flere Bestemmelser fik samme Affattelse som i Valutaloven af 13. December 1933 (den nys nævnte Kontrolregel og et Forslag om Tavshedspligt for Medlemmerne af Rigsdagens Valutaudvalg bortfaldt, Ændringen af § 45-Regelen blev opgivet), medens der indføjedes nye Ændringer navnlig om en *særlig Liste* med Varer, der kun kan importreguleres efter Flertalsbeslutning i Valutaudvalget, om *private Vareudvekslinger*, om Organisation af et *Valutaraad* til at gøre Erhvervslivets Synspunkter gældende allerede ved Tilrettelæggelsen af Forslag til Importregulering, og om Indførelse af et *Klageudvalg*, til hvilket kan rettes Klager over Valutakontorets Afgørelser. Desuden indskrænkedes Lovens *Gyldighedstid* fra 2 til 1 Aar. — *Venstre* stillede Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, ligeledes *Retsforbundet*, og da disse forkastedes, stemte begge Partier ved 3. Behandling ligesom Det frie Folkeparti og Kommunerne imod Lovforslaget. — I *Landstinget* gennemførtes Forslaget derefter uændret med Tilslutning af de samme Partier, som havde støttet det i Folketinget — enkelte *Konservative* undlod at stemme —, imod *Venstres* Stemmer.

I den følgende Fremstilling er først gjort Rede for *Indholdet af den nye Valutalov* paa de Punkter, hvor den adskiller sig fra sin Forgænger, og for de under Behandlingen i Folketinget foretagne *Ændringer*. Dernæst følger en Redegørelse for *Partiernes Synspunkter* og i Forbindelse dermed for de *Ændringsforslag*, der blev *forkastet* i Rigsdagen.

Lovens §§ 1 og 2, der omhandler de saakaldte Valutarestriktioner, afviger kun derved fra Loven af 13. December 1933, at man af praktiske Grunde har betegnet det af Rigsdagen nedsatte 8 Mands Udvalg som *Rigsdagens Valutaudvalg* og har lovfæstet den hidtil gældende Ordning, hvorefter *Handelsministeren fører Forsædet* i samme.

En i Regeringsforslaget optagen Bestemmelse om at paalægge Valutaudvalgets Medlemmer — i øvrigt ogsaa *Valutanævnets* Medlemmer — samme *Tavshedspligt* som foreskrevet for Det udenrigspolitiske Nævn udgik i Folketinget, da man fra flere Sider mente, at den vilde vanskeliggøre fornødne Forhandlinger med politiske Meningsfæller.

I § 3, *Formaalsparagraffen*, har Stk. 1 faaet følgende Affattelse:

»Ministeren for Handel og Industri bemyndiges til, efter Forhandling med Rigsdagens Valutaudvalg, at træffe importregulerende Foranstaltninger til Fremme af handelspolitiske Formaal, Opretholdelse og Udvidelse af Landets Eksport- og Reeksportvirksomhed, Transithandel, produktiv Virksomhed og til Opfyldelse af indgaaede eller fremtidige overenskomstmæssige Forpligtelser angaaende Vareudveksling med Udlandet, *samt for at opretholde Landets Betalings-evne med Hensyn til de importerede Varer*, jfr. de Varegrupper, der er nævnt i de som Bilag 1 og 2 optrykte Varefortegnelser. Ved Iværksættelsen af de paagældende Foranstaltninger vil Hensyn være at tage til Hindring af paaviselig Dumping; dog maa der ikke gennem Importens Regulering skabes Muligheder for ubegrundet Prisstigning af hjemlig Produktion. Ligeledes bør i størst mulig Udstrækning Hensyn tages til Fremme af Vareudveksling mellem Danmark og Udlandet, ogsaa naar denne er formidlet ved privat Initiativ. *Private Vareudvekslinger* kan med Tilladelse af Ministeren for Handel og Industri finde Sted, naar de anbefales

af Grosserer-Societetets Komité, Provinshandelskammeret, Industriraadet og Landbrugsraadet, og naar Udvekslingen sker i Forholdet mindst 1 mod 1.«

I Sammenligning med 1933-Loven er der i Stykkets Begyndelse slettet Ordene »og valutamæssige« foran »Formaal«*), medens der længere nede er tilføjet: »samt for at opretholde Landets Betalingsevne med Hensyn til de importerede Varer«. Desuden indsattes i Folketinget det sidste Punktum om *private Vareudvekslinger*. Derimod udelodes sammesteds en i det oprindelige Forslag optagen Bestemmelse, hvorefter Handelsministeren skulde være beføjet til at kræve sig meddelt alle fornødne *Oplysninger til Bedømmelse af Prisforholdene* for Varer, hvis Indførsel er undergivet Regulering.

Ogsaa Stk. 2 i § 3 er ændret, dels som Følge af den foretagne Deling af den til Loven knyttede Varefortegnelse, dels for at udtrykke det i sidste Punktum indeholdte Krav om Tilslutning fra Rigsdagens Valutaudvalg til Indførselsbegrænsning af Varer paa Fortegnelsen i Bilag 2. Bestemmelsen lyder nu saaledes:

»Ændringer i de som Bilag 1 og 2 optrykte Varefortegnelser kan foretages af Ministeren for Handel og Industri med enstemmig Tilslutning af Rigsdagens Valutaudvalg. Det i § 5 omhandlede raadgivende Valutanævn skal have Lejlighed til at udtale sig om de paagældende Ændringer, forinden endelig Beslutning om disses Foretagelse træffes. Til *Begrænsning af Indførselen* af de Varer, der er opført i den som *Bilag 2 optrykte Varefortegnelse*, udkræves *Tilslutning fra Rigsdagens Valutaudvalg*.«

Derimod er *45 pCt.-Regelen* i Stk. 3 overført uforandret fra den tidligere Lov (se om Udeladelse af en af Ministeren foreslaaet Ændring i saa Henseende det i Indledningen bemærkede), ligeledes Bestemmelsen i Stk. 4 om, at indtil 3 pCt. af det Kronebeløb, Fordelingen omfatter, kan stilles til Raadighed for *nye Importører*.

Med Hensyn til *Tildelingsprocenten* for en Periode indeholder Folketingsudvalgets Betænkning den Oplysning, at man saa vidt gørligt vil ordne det saaledes, at den for samme Vare fra det samme Land bliver ens for samtlige Importører.

*) Ordføreren (*Hans Nielsen*) oplyste, at dette var sket for at imødekomme Venstre.

§ 4 — om *Valutaraadet* — blev tilføjet i Folketinget for at imødekomme Ønsker om, at Erhvervslivet i Forbindelse med Repræsentanter for de interesserede Ministerier skulde have Lejlighed til at gøre deres Synspunkter gældende allerede ved *Tilrettelæggelsen af Forslag til Importregulering*. Det bestemmes her, at *Grundlaget* for Udarbejdelsen af Forslag til Importens Regulering tilvejebringes for hver Periode ved Samarbejde mellem Nationalbankens Valutakontor og et af Ministeren for Handel og Industri nedsat Raad (Valutaraadet) paa 7 Medlemmer, bestaaende af 1 Repræsentant for Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, Industriraadet, Landbrugsraadet, De samvirkende Fagforbund, Landbrugsministeriet, Ministeriet for Handel og Industri samt Udenrigsministeriet. Ministeren for Handel og Industri udnævner blandt Medlemmerne Raadets Formand og fastsætter dets Forretningsorden. — De paa det tilvejebragte Grundlag udarbejdede Forslag til Importens Regulering forelægges Valutanævnet og Rigsdagens Valutaudvalg.

I § 5 er *det raadgivende Valutanævns* Medlemstal forøget fra 15 til 18, nemlig med en Repræsentant for Arbejdsgiverforeningen, en for Fællesrepræsentationen for danske Funktionærforeninger og en yderligere Repræsentant for de Handel og Industri beskæftigede Medhjælpere og Arbejdere.

Der er dernæst indsat et nyt Stykke om Nedsættelse af et *Forretningsudvalg*, bestaaende af Formanden og 6 af Nævnet valgte Medlemmer. Nævnets Formand er tillige Formand for Forretningsudvalget. Dette *varetager Nævnets løbende Forretninger*, derunder at gennemgaa det af Valutakontoret med Bistand af Valutaraadet udarbejdede Forslag til Tildeling af Importtilladelser for den kommende Tildelingsperiode. Efter at Forretningsudvalget har behandlet Forslaget, afgives dette med ledsagende Bemærkninger til Nævnet, som derefter behandler Forslaget, inden dette fremsendes til Ministeren for Handel og Industri til endelig Behandling i Rigsdagens Valutaudvalg.

Efter Ministerens Forslag skulde Forretningsudvalget bestaa af 5 Medlemmer, men en Repræsentant for Landbrugsministeriet, Handelsministeriet og Udenrigsministeriet skulde deltage i Forretningsudvalgets Møder. Ved den i Folketinget

ændrede Formulering forøgedes Medlemstallet som anført, og samtidig blev Forretningsudvalgets Opgave nærmere angivet.

Bestemmelsen om, at *Administrationen* af Importreguleringen varetages af Nationalbankens Valutakontor (med Bistand af Valutanævnet), er flyttet fra § 3 til en ny § 6, og her er givet nærmere Regler om Kontorets Virksomhed:

Valutakontoret udarbejder *Forslag til de periodiske Bevillingstildelinger og Beretninger angaaende* de paa Grundlag af de godkendte Forslag *trufne Dispositioner*, derunder ogsaa angaaende de Afgivelser fra de fastsatte almindelige Fordelelsplaner, som maatte vise sig paakrævede i den daglige Administration. — Det paahviler Valutakontoret at give Det raadgivende Valutanævns *Forretningsudvalg Adgang til at følge Importreguleringens Administration*, til at udtale sig om paatænkte Ændringer i denne og til selv at foreslaa Ændringer, hvis Udvalget maatte ønske dette. Specielt skal Forretningsudvalget have Lejlighed til at udtale sig med Hensyn til Udarbejdelsen af Valutakontorets Forslag til de periodiske Bevillingstildelinger. — Endelig skal Valutakontoret saa vidt gørligt *paase*, at de udfærdigede Bevillinger *ikke benyttes paa en Maade, der strider mod de Forudsætninger, under hvilke Bevillingerne er givet*, derunder at Materialer o. lign., der er tilladt indført til Brug i egen Virksomhed, ikke imod Forudsætningerne for Bevillingens Tildeling benyttes som almindelig Handelsvare.

Den sidste Bestemmelse, hvorved hidtidig Praksis lovfæstes, blev tilføjet i Folketinget.

§ 7 organiserer en *Appelinstans*, et *Klageudvalg*, hvortil Klager over Valutakontorets Afgørelser kan forlanges videre sendt senest i Løbet af 8 Dage. Det paagældende Udvalg nedsættes af Ministeren for Handel og Industri, og det *bestaar af* en Formand samt af yderligere 4 Medlemmer, der vælges efter Indstilling fra Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, Industriraadet, Landbrugsraadet og De samvirkende Fagforbund. Udvalget har efter Forhandling med Ministeren Adgang til at antage Medhjælp i det Omfang, det skønnes fornødent, samt til hos Valutakontoret at ind-

hente de til foreliggende Klagers Bedømmelse nødvendige Oplysninger. — Efter at Valutakontoret har udtalt sig over vedkommende Klager, afgiver Udvalget *Indstilling til Ministeren* angaaende Klagernes endelige Afgørelse. Ministeren forelægger, forinden saadan Afgørelse træffes, Sagen for Rigsdagens Valutaudvalg.

Paragraffen blev indsat i Folketinget.

De øvrige Paragraffer svarer til de hidtil gældende; dog er der foretaget et Par Ændringer i *Straffebestemmelserne* i § 10, Stk. 1, der nu gaar ud paa, at Overtrædelser af Lovens Bestemmelser straffes med Bøde eller Hæfte eller med Fængsel indtil 2 Aar, og at Straffen, hvis Overtrædelsen begaas uagtsomt, er Bøde eller under skærpene Omstændigheder Hæfte.

Den til Lovforslaget knyttede *Fortegnelse over Varer*, til hvis Udførsel der kræves Valutaattest, deltes i Folketinget i 2, Bilag 1 og Bilag 2, omfattende Varer, med Hensyn til hvilke der kan træffes importregulerende Foranstaltninger henholdsvis efter § 3, Stk. 1, og efter § 3, Stk. 2, i sidste Fald altsaa kun efter Flertalsbeslutning i Rigsdagens Valutaudvalg. — I Bilag 1 *udskiltes* en Gruppe Varer, som man fandt det ubetænkeligt at *tillade indført uden Valutabevilling*, nemlig Afpassede Haarnet, Blanchetter, Haarnaale, Knappe-naale, Strikkepinde o. desl., Brodder til Hesteko, Skrædder-Skrivekridt, Tommestokke og Baandmaal, Asbestgarn, Tarmstreng og Kokosgarn, Saucer, Pickles og Chutney. — I *Bilag 2 opførtes* Varer til en Indførselsværdi af ca. 150 Mill. Kr.*), nemlig Foderstoffer, Halm, Hø og Hakkelse, Svesker og tørrede Blommer, Kaffe, Te, Raatobak, Maltekstrakt, Uberedte Huder og Skind, Brillen og Kikkerter, Ure og Urdele.

Loven traadte i Kraft straks, og dens Virketid blev, som nævnt, i Folketinget indskrænket fra 2 til 1 Aar, saa at den ophører at gælde med *Udgangen af December 1935*.

De i det foregaaende omtalte Ændringer, der i *Folketinget* vedtoges enstemmigt eller uden Afstemning, var foreslaaet

*) Den egentlige *Friliste* omfatter Varer, hvis Indførsel andrager ca. 60 Mill. Kr.

af et *Flertal*, bestaaende af de socialdemokratiske, radikale og konservative Udvalgsmedlemmer med Undtagelse af Prieme. I Betænkningen fremsatte dette Flertal først en Række *fælles Udtalelser*. Flertallet betonedede, at det fra Begyndelsen havde været enig i den Opfattelse, at »det var ønskeligt, om Landet kunde begynde at frigøre sig for de Baand, som den gældende Ordning lægger paa saa at sige alle Erhvervsgrene her i Landet«, men at man ogsaa havde været enig om, at Tidspunktet hertil endnu ikke var kommet. Under Forhandlingerne havde Handelsministeren og Udenrigsministeren og i ikke mindre Grad Nationalbankens Ledelse paa det stærkeste hævdet den Opfattelse, at man af Hensyn til Landets hele Økonomi, men først og fremmest af Hensyn til vor store Eksport af Landbrugsprodukter absolut maatte have Herredømme over saa at sige hele Importen. Over for disse stærke Krav fra de ansvarlige Myndigheder paa Handelspolitikken og Økonomiens Omraade havde Flertallet maattet opgive vidtgaaende Krav om Frigivelse af Handelen, men det var dog ved Forhandling opnaaet, at der foruden en Friliste paa ca. 60 Mill. Kr. optages en særlig Liste over Varer, repræsenterende en Indførselsværdi af ca. 150 Mill. Kr., der kun kan gøres til Genstand for Importregulering efter Flertalsbeslutning i Valutaudvalget. — Flertallet føjede hertil, at Ministeren over for Udvalget havde erklæret sig indforstaaet med, at det burde undersøges, om der kan gennemføres en Lempelse af de nu administrativt udformede Regler for *Tilførsel af Varer til private Lagre i Frihavnen og Frilagre* andetsteds i Danmark, og at Ministeren ligeledes havde været enig i, at Spørgsmaalet om *Danmarks fremtidige Handels- og Traktatpolitik* burde undersøges i Tide, ligesom Ministeren havde lovet at overveje Nedsættelsen af et *Udvalg* med denne Opgave*). Sluttelig motiverede Flertallet de stillede Ændringsforslag (se herom under Redegørelsen for Lovens Indhold).

De *socialdemokratiske og radikale* Udvalgsmedlemmer knyttede hertil en Udtalelse om, at deres Partier, støttet af Handelsministeren, havde bestræbt sig til det yderste for at opnaa Enighed i hele Udvalget om den for Landet bedst

*) I *Landstinget* udtalte *Ministeren* herom (L. T. Sp. 519), at det hele Tiden havde været hans Opfattelse, at et saadant Udvalg burde nedsættes, og at det burde »følge hele vor økonomiske Stilling fra Maaned til Maaned og overveje, hvad der kan gøres for, at vi før eller senere kan komme ud af de Forhold, vi er inde i, og komme til mere varige Bestemmelser«. Ministeren erklærede tillige, at Udvalgets Nedsættelse ikke skulde lade vente paa sig.

mulige Ordning, men at man beklageligvis ikke — trods Villighed til at gøre Indrømmelser — havde kunnet formaa Venstre til »at tage virkelig Del i Bestræbelserne for at finde et Grundlag, der kunde staa som et Udtryk for hele det danske Folks Vilje«.

Venstremindretallet havde i Udvalget tilstræbt at forme en ny Valutalov dels saaledes, at Importreguleringen blev begrænset til det Formaal at *tjene de eksporterende Erhvervs Afsætningsmuligheder*, dels saaledes, at *Rigsdagens Indflydelse blev øget* gennem en Styrkelse af dens Organ, Valutaudvalget. Det havde desværre ikke været muligt at vinde Flertallets Tilslutning til en Valutaordning efter disse Hovedlinier, og da Mindretallet ikke saa sig i Stand til at medvirke til en Valutaordning paa et væsentlig afvigende Grundlag, stillede det et selvstændigt Forslag om »Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om handelspolitiske Foranstaltninger«.

Dette Ændringsforslag afveg i § 2 fra Flertallets Forslag ved at kræve Valutaudvalgets *Tilslutning* til den Overenskomst, der skal træffes af Handelsministeren og Nationalbanken om Bankens hele *Valutapolitik*, medens det efter Flertallets Forslag og Loven kun paahviler Ministeren at *føre Forhandling* med Udvalget om Overenskomsten.

Formaalsparagraffen, § 3, havde dernæst i Mindretallets Forslag følgende Affattelse:

»Til Fremme af *handelspolitiske* Foranstaltninger*), herunder Opretholdelse og Udvidelse af Landets Eksport-, Reeksportvirksomhed og Transithandel, samt til Opfyldelse af indgaaede eller fremtidige overenskomstmæssige Forpligtelser angaaende Vareudveksling med Udlandet kan importregulerende Foranstaltninger træffes; dog maa der ikke gennem Importens Regulering skabes Mulighed for ubegrundet Prisstigning af hjemlig Produktion.

Der oprettes et *Importreguleringskontor*, der for nærmere af Ministeren for Handel og Industri efter Forhandling med Udenrigsministeren og det i § 1 nævnte Udvalg fastsatte

*) Angaaende *Omfanget* af den af Venstres Forslag følgende Importregulering udtalte Mindretallets Ordfører (*Himmelstrup*) ved 2. Behandling (F. T. Sp. 2411): »Det afhænger ganske simpelt af, hvad de handelspolitiske Forhold kræver, og ikke af noget som helst andet, fordi vi jo netop om fornødent vil stille til Raadighed til dette Formaal hele vor Købekraft«. »Vort Forslag betyder netop, at intet ud over det handelspolitiske anerkendes som Motivering for Optagelse, alt det, der ikke kan drages ind derunder, det kan vi tage ud af den bundne Liste. . . .«.

Perioder udarbejder *Forslag til importregulerende Foranstaltninger*, tjenende til Opfyldelse af de i første Stykke nævnte Formaal.

Som Grundlag for *Tildelingen af Valutabevillinger* benyttes Importen i 1931 eller saadant andet Grundlag, som — efter Indstilling af det ved § 5 nedsatte Nævn — tiltrædes af Rigsdagens Valutaudvalg. Ved Fordelingen af Bevillinger paa Varegrupper og Underafdelinger af saadanne vil der i videst mulig Udstrækning være at tage Hensyn til Forholdet mellem Importtallene i danske Kroner for Gruppen i 1931.«

Ud fra den Opfattelse, at det bedste Overblik over, i hvilket Omfang vor Købeevne burde stilles til Raadighed til Støtte for Eksporterhvervenes Afsætningsmuligheder, vilde findes hos de Organer, hvem de handelspolitiske Forhandlinger er betroet, foreslog Mindretallet i § 4, at *Grundlaget* for Udarbejdelsen af Forslag til Importregulering (o: Omfanget af de importregulerende Foranstaltninger) skulde tilvejebringes for hver Periode ved et af *Udenrigsministeren nedsat Udvalg paa 5 Medlemmer*, bestaaende af Repræsentanter for Landbrugsraadet, Industriraadet og Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation samt for Landbrugsministeriet og Ministeriet for Handel og Industri.

I § 5 foreslog Mindretallet at bibeholde et *Valutanævn* paa 15 Medlemmer, sammensat som hidtil, med Adgang til at nedsætte et Forretningsudvalg. Forslag fra Importreguleringskontoret skulde senest 14 Dage før Begyndelsen af den Periode, for hvilken de paagældende Foranstaltninger agtedes truffet, forelægges Nævnet til Drøftelse, og Nævnet skulde saa senest 8 Dage før Periodens Begyndelse tilstille Ministeren en skriftlig formuleret Udtalelse om Sagen.

§ 6 paalagde dernæst Ministeren at forelægge Forslag til Importregulering tillige med det i § 4 omhandlede Grundlag og Nævnets Udtalelse for *Rigsdagens Valutaudvalg*, i hvis Forhandlinger om Forslaget Udenrigsministeren og Chefen for Importreguleringskontoret skulde deltage. Den *endelige Fastsættelse af Importreguleringen* var i § 7 overdraget *Valutaudvalget*, og til Vedtagelse krævedes, at *mindst 6 af Udvalgets Medlemmer stemte derfor*.

Af Mindretallets Forslag skal endnu fremhæves § 9, der tillod *private Vareudvekslingsaftaler* i Forholdet mindst 1 mod 1, saafremt de vilde bidrage til Forøgelse af den samlede Eksport og ikke var i Strid med gældende Vareudvekslingsaftaler, samt § 10, der overdrog Valutanævnet (eventuelt dets Forretningsudvalg) at behandle *Klager fra Importørerne* over Importreguleringskontorets Afgørelser og at gøre Indstilling derom til *Valutaudvalget*, som skulde træffe Afgørelsen.

Et andet Mindretal, bestaaende af *Det konservative Folkepartis* Udvalgsmedlemmer *Fibiger* og *Christmas Møller*, som deltog i Flertallets Indstilling, gav i Betænkningen en udførlig Begrundelse af deres Standpunkt. De mindede først om, at *Det konservative Folkeparti* kort efter, at *Krigens økonomiske Politik* var endt, havde gjort opmærksom paa, at den økonomiske Udvikling Verden over sikkert vilde nødvendiggøre en udstrakt Beskyttelse ikke blot af den hjemlige Produktion, men ogsaa til Værn for Afsætningen af den Eksport, som var fornøden til Opretholdelse af Landets hele økonomiske Tilstand, og at tilsvarende Synspunkter senere havde fundet Udtryk i Traktatkommissionens Betænkning fra Personligheder, som stod Mindretallets Anskuelse nær. Da Venstre i Januar 1932 som Følge af den tyske Smørtolds Forhøjelse havde taget Initiativet til Valutaattestsystemet, kunde de Konservative, som ikke ønskede pludseligt og uden Varsel at slaa ind paa denne Vej, men indtrængende tilraadede at anvende de Metoder, der var prøvet andetsteds, have holdt sig uden for det Arbejde ved Gennemførelsen af Valutacentralen, som Regeringen og Venstre havde indledet. Naar de Konservative dog tog Del i dette Arbejde, var det ud fra den Opfattelse, at det i en vanskelig Tid først og fremmest gjaldt om at samle Kræfterne paa et saa vigtigt Omraade, og Partiet tog hermed et Medansvar for en Ordning, som det i og for sig ikke ønskede og ikke ansaa for formaalstjenlig. — Mindretallet understregede derefter, at Valutacentral- og Valutaattestsystemet senere var opretholdt med Tilslutning fra de fire udvalgsberettigede Partier, og at man i Afviklingsudvalget ikke fra nogen Side havde turdet tilraade en hurtig og pludselig Afskaffelse af Valutacentralen. Et Forslag fra konservativ Side om, at der skulde gøres forberedende Skridt til Afvikling af det nuværende Mestbegünstigelsessystem og til Iværksættelse af et System med den differentierende Toldpolitik, havde mødt blank Afvisning fra alle andre politiske Hold. Det maatte utvivlsomt ogsaa erkendes, at baade vore traktatmæssige Forpligtelser og vor Samhandels Stilling gjorde det nødvendigt nu at give Administrationen et Instrument i Hænde til Opretholdelse af Landets Eksport, men Mindretallet nærede den Opfattelse, at et saadant System ikke kunde være varigt, og henstillede derfor indtrængende at skabe Mulighed for en Afløsning af det nuværende System med »det Toldsystem, som ene skaber for Stat og Erhverv den Smidighed og Frihed, som er nødvendig for Erhvervslivets sunde Udfoldelse«. — Efter en Gennemgang af de Resultater, der var opnaaet ved Udvalgets Arbejde, og efter nogle kritiske Bemærkninger om Venstres Ændringsforslag, som i Stedet for at medføre en Indskrænkning betød en

Udvidelse, omfattende alle Varer, og som formentlig overhovedet ikke tillod en Begrænsning af Indførselen af Landbrugsvarer, fremsatte Mindretallet sit Syn paa Danmarks *økonomiske Situation*. Denne forekom Mindretallet overmaade mørk i Betragtning af Landbrugsproduktionens Udvikling Verden over, og Mindretallet turde ikke undlade at fremhæve, at en Lettelse af Regulerings- og Restriktionspolitikken rundt omkring ikke behøvede at betyde en varig Bedring for Danmark, fordi den ikke vilde gælde Landbrugsproduktionen; i en saadan Tid maatte der fra alle Sider bringes Ofre for at holde Landets Økonomi i taalelig Orden. — Mindretallet sluttede sin Redegørelse med en Bemærkning om, at Det konservative Parti med den kompakte Majoritet imod sig med Hensyn til de rent principielle Spørgsmaal var gaaet ind i Arbejdet for at skabe en *nogenlunde* tilfredsstillende Valutacentrallov, hvad der formentlig ogsaa var lykkedes; men Mindretallet vilde (jfr. det i Flertalsbetænkningen omtalte Udvalg) fortsætte sine Bestræbelser for at skabe en Afvikling af Systemet og Overgang til andre Systemer og for at give Erhvervslivet nøje Føling med Ordningen.

Et *trede Mindretal*, *Prieme* (K. F.), anerkendte den Indsats, som hans Meningsfæller havde gjort for at give Loven et Præg af Afvikling, og kunde ligeledes anerkende de foreslaaede Ændringer med Hensyn til Erhvervenes større Indflydelse paa Valutalovens Administration, Oprettelse af et Appeludvalg og Udskilning af Varer fra den bundne Vareliste. Naar Mindretallet alligevel ikke kunde tiltræde fornævnte Mindretals Indstilling, skyldtes det særlig, at en Begrænsning af Importen af Varer paa Vareliste II vil kunne ske, selv om Mindretallets Partis Repræsentanter i Rigsdagens Valutaudvalg er imod en saadan Begrænsning. Desuden mente Mindretallet, at Vareliste II burde omfatte en Række nødvendige Varer (deraf mange Smaaavarer), der hverken har beskæftigelsesmæssige eller valutamæssig Betydning, idet en saadan Udvidelse af denne Liste vilde lette Administrationen af Loven og fritage Handel og Industri for mange Besværligheder.

Uden for Betænkningen stillede Medlem af Retsforbundet *Hans Hansen (Rørby)* Ændringsforslag principalt om at begrænse Lovforslaget til de 2 første Paragraffer og give det Titelen »Forslag til Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler«, subsidiært om at affatte de 2 sidste Punktummer i Flertallets Ændringsforslag angaaende § 3, Stk. 1 (se foran under Gengivelsen af Lovens Indhold) paa følgende Maade:

»Af Hensyn til Samhandelens Fremme maa der ikke lægges Vareudvekslinger mellem Danmark og Udlandet, ogsaa naar de formidles ved privat Initiativ, nogen Hindring i Vejen. Valutakontorets eneste Opgave heroverfor bliver at registrere Vareudvekslingen og kontrolere, at Forholdet 1 : 1 (Varer imod Varer) overholdes.«

Der førtes ved Sagens 2. *Behandling* i Folketinget en meget omfattende Forhandling, som for en stor Del drejede sig om Venstres Ændringsforslag og deres Rækkevidde. *Christmas Møller* (K. F.) og *Jørgen Jørgensen* (R. V.) gjorde blandt andre gældende, at Venstres Ændringsforslag var mere indgribende end det Forslag, som Regeringspartierne og Det konservative Folkeparti nu havde samlet sig om, idet alle Varer paa Forhaand vilde være paa den bundne Liste maaske med Undtagelse af Landbrugsvarer, hvis Indførsel man ikke vilde kunne hindre under Paaberaabelse af handelspolitiske Hensyn. Heroverfor hævdede baade Venstres Ordfører (*Himmelstrup*) og Partiets Formand (*Krag*), at selv om det ikke kunde siges, hvilke Varer der i den kommende Tid vilde kunne indføres frit, vilde i hvert Fald hele den store Gruppe af Varer, som nu ene og alene var importforbudt eller importbegrænset af valutariske eller beskæftigelsesmæssige Hensyn, falde uden for Reguleringen. Dr. *Krag* tilføjede: »Vi kræver, at man bortset fra, hvad den handelspolitiske Interesse, hvad Plejen af Eksporterhvervenes Salgsmuligheder paa fremmede Markeder kræver, ser bort fra Foranstaltninger af den Art, som vi nu er inde paa. Og derigennem føler vi os overbevist om, at man i fremtrædende Grad vil kunne gengive Erhvervslivet den Frihed, som det i Virkeligheden har et billigt Krav paa. Det er de handelspolitiske Interesser og ikke andre, som man af Hensyn til Eksporterhvervene maa varetage, thi det er jo det faktiske, at derigennem, at vi sætter Kræfterne fuldt og helt ind til Fremme af Eksporten, styrker vi vore udenlandske Tilgodehavender, derigennem styrker vi vor indre Købekraft, derigennem styrkes paa naturlig Maade vor Valuta, og derigennem støtter vi paa afgørende naturlig og varig Maade Beskæftigelsesmulighederne i dette Land.«

Ved Afstemningen forkastedes Retsforbundets principale Forslag med 116 Stemmer mod 4, Venstres Ændringsforslag med 84 Stemmer mod 31 og Retsforbundets subsidiære Underændringsforslag med 84 Stemmer mod 4.

Lovforslagets Vedtagelse ved 3. *Behandling* fandt Sted ved Navneopraab. For stemte Regeringspartierne og Det konservative Folkeparti undtagen Prieme, som svarede: Stemmer ikke. Imod stemte Venstre og Retsforbundet; endvidere Kommunisterne, der var Modstandere af prisfordy-

rende Foranstaltninger i Ly af Valutalovens Beskyttelsesbestemmelser, og Det frie Folkeparti, som ikke vilde give Regeringen en Bemyndigelse, der antoges at ville blive »misbrugt til stor Fortrød for Landets bærende Erhverv«.

Landstingets Udvalg henstillede i sin Betænkning til Handelsministeren at tage Definitionen af *Importørbegrebet* op til indgaaende Overvejelse, hvad Ministeren gav Til-sagn om. Desuden henstillede Udvalget til Ministeren at anmode Nationalbankens Valutakontor om at *besvare*, saa hurtigt Forholdene tillader det, de *skriftlige Andragender*, der indløber til Kontoret, ligesom Udvalget henstillede, at Valutakontoret blev instrueret om i betimelig Tid at tilkende-give Importører, der søger *Importtilladelse* for en nærmere angiven Vare fra et Land, fra hvilket saadanne Tilladelser ikke kan forventes, fra hvilke *andre Lande* Importtilladelse da eventuelt vil kunne paaregnes.

I øvrigt delte Udvalget sig efter samme Linier som i Folke-tinget. Et *Flertal*, bestaaende af Socialdemokratiets, Det radikale Venstres og Det konservative Folkepartis Medlemmer, anbefalede uforandret Vedtagelse — de sidste med en Til-føjelse om, at de havde foretrukket at gaa andre Veje end de i Lovforslaget angivne, men dog havde tiltraadt dette under Hensyn til, at de konservative Synspunkter ikke havde fundet Sangbund i de andre Partier, og at man ikke kunde finde det forsvarligt at undlade at medvirke til at skabe Landet et handelspolitisk, valutarisk og beskæftigelsesmæssigt Værn.

Venstremindretallet ansaa det for upaakrævet til Sikring af Overholdelse af vore Handelsoverenskomster og øvrige trak-tatmæssige Forpligtelser at give Administrationen saa vidt-gaaende Beføjelser som foreslaaet. Importreguleringen burde begrænses til at skabe det bedste Grundlag for vore Afsætningsmuligheder, og Mindretallet kunde ikke deltage i et Lovgivningsarbejde, »der ud fra andre Synspunkter kan skabe en skjult Beskyttelse, hvis Omfang og Rækkevidde ikke kan kontrolleres«. Endvidere ønskede Mindretallet at styrke de Organer i Valutaordningens Administration, der er Udtryk for Lovgivningsmagtens Medvirken, og at forenkle Administrationen. Idet Mindretallet beklagede, at Flertallet ikke havde villet ind i Realitetsdrøftelse af Mindretallets Ho-vedsynspunkter, stillede det samme Ændringsforslag, som var stillet af Venstre i Folketinget. Ændringsforslaget forkastedes med 41 Stemmer mod 25.

Ved 3. *Behandling* vedtoges Lovforslaget med 40 Stemmer mod 23. *Stein* (K. F.) beklagede ikke at kunne stemme for Forslaget, som ikke syntes ham at byde noget Værn i den kom-mende Tid mod Erhvervslivets, særlig Handelens, Prsigivelse

til Administrationens Magtfuldkommenhed. Allerede ved 1. Behandling havde *H. Chr. Petersen* (K. F.), som ønskede, at kun de Restriktioner, der er nødvendige til Opfyldelse af Traktater og af valutamæssige Hensyn, blev gjort gældende, udtalt, at han var bange for, at Lovforslaget, hvis det ikke blev forbedret, ikke kunde faa hans Stemme.

53. Lov om Forlængelse af Bestemmelserne i Lov Nr. 143 af 1. Maj 1933 om Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v. I. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 3019. — C. Sp. 115 og 127].

Fremsat i *Folketinget* $1^{\circ}/_{12}$ (F. Sp. 2700). 1. Beh. $2^{\circ}/_{12}$ (F. Sp. 2706). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Konvertering og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Side 80). Betænkning (B. Sp. 611) afgiven $2^{\circ}/_{12}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $2^{\circ}/_{12}$ (F. Sp. 2719). 3. Beh. $2^{\circ}/_{12}$ (F. Sp. 2726). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $2^{\circ}/_{12}$ (L. Sp. 567). 2. Beh. $2^{\circ}/_{12}$ (L. Sp. 583). 3. Beh. $2^{\circ}/_{12}$ (L. Sp. 588). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 364).

De i Krisefondsloven af 1. Maj 1933 §§ 8—12, jfr. § 13, fastsatte Bestemmelser om *Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v.* (se Aarbog 1932—33, Side 428), der havde Gyldighed indtil Udgangen af Aaret 1934, forblev i Medfør af nærværende Lov i *Kraft indtil Udgangen af Marts 1935.*

I det oprindelige Lovforslag, der blev fremsat under Henvisning til, at Behandlingen af Lovforslaget om Konvertering og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Side 80) ikke vilde kunne tilendebringes inden Udgangen af 1934, foresloges Gyldighedstiden forlænget til *Udgangen af 1935.* Efter en kort Udvalgsbehandling i Folketinget enedes man imidlertid om at begrænse Forlængelsesperioden til Udgangen af Marts 1935.

De *Konservative* bemærkede i Folketingets Udvalgsbetænkning, at de kun gik med til denne Forlængelse under Hensyn til de stedfindende Forhandlinger med Pengeinstitutterne om Dannelse af et Konsortium til Finansiering af Konverteringen.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

54. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 143 af 1. Maj 1933 om Oprettelse af en Krisefond og om Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v. II. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 4781. — C. Sp. 945, 967].

Fremsat i *Landstinget* $27/3$ (L. Sp. 1000). 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1055). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Afdrags- og Rentelempelser, Renteudligningsfond samt andre Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Side 80). Betænkning (B. Sp. 1547) afgiven $28/3$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1086). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1103). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5089). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Konvertering og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Side 80). Betænkning (B. Sp. 1577) afgiven $29/3$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5099). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5110). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid. Nr. 109).

Loven af 1. Maj 1933 om Oprettelse af en Krisefond og Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud med Ændring af 16. Maj 1934 og Tillæg af 22. December s. A. (se ovfr.) udløb som Helhed med Udgangen af Marts 1935. Da Lovens Bestemmelser var optaget i Forslag til Lov om Afdrags- og Rentelempelser, Renteudligningsfond samt andre Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld, men Behandlingen af denne Sag ikke kunde ventes tilendebragt inden Udgangen af Marts, blev Lovens Gyldighedstid ved nærværende Lov forlænget en Maaned, *indtil Udgangen af April 1935.*

Forslaget til Loven vedtoges i Landstinget med 49 Stemmer mod 10, i Folketinget med 83 Stemmer mod 17. De *Konservative* indstillede i begge Ting Lovforslaget til Forkastelse under Henvisning dels til de Grunde, som hidtil havde været bestemmende for Partiets Modstand mod en Tvangsudsættelse af Indlaansrenten, dels til, at den fra anden Side paaberaabte Begrundelse for en Maksimalrente, nemlig Hensynet til Konverteringens Gennemførelse, ikke længer eksisterede. — I Folketingsudvalget foreslog Mindretallet at høre Repræsentanter for Nationalbanken, Bankerne og Sparekasserne om disses Syn paa Rentefod og Konverteringsmuligheder, men dette Forslag blev afvist af Udvalgets øvrige Medlemmer.

55. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 143 af 1. Maj 1933 om Oprettelse af en Krisefond og om Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud m. v. III. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 5111. — C. Sp. 1205, 1209, 1211].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5474). 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5478). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Konvertering og særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld (se Side 80). Betænkning (B. Sp. 2519) afgiven $\frac{3}{4}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5506). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5508). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1515). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1517). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1518). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2527) afgiven $\frac{3}{4}$. Eneste Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5522). *Loven stadfæstet 30. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 147).

Denne Lov indeholder for det første en ny Forlængelse af Lovgivningen om en Krisefond og om Nedsættelse af Renten for Bank- og Sparekasseindskud, denne Gang *til og med 15. Juli 1935*, medmindre Bestemmelserne forinden maatte blive ophævet ved kgl. Anordning.

Loven giver dernæst Handelsministeren Bemyndigelse til i det Omfang, ganske særlige Forhold maatte begrunde dette, at gøre *Undtagelse* fra de gældende Bestemmelser om *Nedsættelse af Indlaans- og Udlaansrenten*. (Tvivlsspørgsmaal vedrørende Beregningen af den ved den paabudte Nedsættelse af Indlaansrenten fremkomne Besparelse og vedrørende den paabudte Nedsættelse af Udlaansrenten afgøres endeligt af Ministeren).

Lovforslaget, der blev fremsat i *Folketinget* straks efter, at Landstinget havde vedtaget Forslaget om Afdrags- og Rentelempelser m. m. (se Nr. 3) i ændret Skikkelse, var ganske kort motiveret med, at det vilde være af Vigtighed for mange Laantagere i Banker og Sparekasser at bevare de i Medfør af Renteloven foretagne betydelige Rentenedsættelser. Regeringen foreslog nu denne Lovgivning opretholdt *indtil December Termin 1935*, og i sin Forelæggelses-tale udtalte Handelsministeren, at man havde valgt den nævnte Grænse under Hensyn til, at der paa et givet Tids-punkt havde været Enighed med Venstre om, at Gyldighedstiden skulde udstrækkes til og med December Termin.

Venstres Ordfører, *Krag*, gjorde imidlertid gældende, at Konverteringspolitikens Stranding og Obligationskursernes Fald havde givet en saa kraftig Tilskyndelse til Udtræk af Sparekasserne, at der nu knyttede sig en almindelig Samfundsinteresse til snarest muligt at faa dette Forhold bragt til Ophør. Man burde ikke paa Renteomraadet gaa videre, end Hensynet til Opretholdelsen af de paagældende Pengeinstitutters Likviditet nødvendiggjorde, og Overgangsvanskelighederne vilde ikke blive mindre, hvis man forlængede Renteloven til Aarets Udgang, end hvis man i Overensstemmelse med Landstingets Vedtagelse begrænsede Forlængelsen til 15. Juli.

Christmas Møller, som talte paa de Konservatives Vegne, ansaa Lovforslaget for overflødigt og kunde ikke medvirke til at fremme det i den foreliggende Skikkelse, medens de Konservative, som forstod, at man kunde ønske en kortvarig Afvikling af Rentelovgivningen, vilde kunne stemme for Forslaget, hvis Tidspunktet for Rentelovens Udløb blev bragt i Overensstemmelse med det af Landstinget vedtagne. Til 2. Behandling stillede da *Venstre og Konservative* i Forening *Ændringsforslag* om kun at forlænge Lovens Gyldighed til 15. Juli i Stedet for til December Termin. Ændringsforslaget forkastedes med 66 Stemmer mod 40, hvorefter begge Partier ved 3. Behandling stemte imod Lovforslaget.

I *Landstinget* blev Ændringsforslaget imidlertid stillet paa ny af de samme Partier, og det vedtoges her med 34 Stemmer mod 28. Den endelige Vedtagelse i Landstinget fandt Sted med 36 Stemmer (30 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

Herefter indstillede *Folketingets Udvalg* Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, idet Regeringspartierne foretrak en Forlængelse paa $2\frac{1}{2}$ Maaened for slet ingen, og Vedtagelsen ved «neste Behandling» skete enstemmigt med 124 Stemmer.

56. Lov om Tilsyn med Pensionskasser. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 3521. — C. Sp. 1095, 1279 og 1667].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{6}{2}$ (F. Sp. 3750). 1. Beh. $2\frac{0}{3}$ (F. Sp. 4765). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Andreasen [Næstved], Bjerring, Jønson, S. Munk [Formand], N. P. Nielsen, Rager [Sekretær], A. M. Hansen, Jensen [Broby], Christiani, Koefoed, Hans Pinstrup, Bouet, Hans Thyge Jacobsen og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B.

Sp. 2117) afgiven $10/4$. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. $12/4$ (F. Sp. 5259). 3. Beh. $24/4$ (F. Sp. 5305). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/4$ (L. Sp. 1374). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Ludvig Christensen, P. Christensen, Hendriksen [Formand], H. P. Jensen, Jensen-Stevns, Jepsen-Drusebjerg, H. P. Johansen, Rs. Jørgensen, N. K. Kristensen, Nedergaard, S. C. Nørgaard [Sekretær], Ch. Petersen, Unmack og Gudrun Vang Lauridsen). Betænkning (B. Sp. 2615) afgiven $7/5$. (Ordfører: Hendriksen). 2. Beh. $9/5$ (L. Sp. 1648). 3. Beh. $9/5$ (L. Sp. 1688). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2653) afgiven $9/5$. Eneste Beh. $11/5$ (F. Sp. 6270). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 183).

I Rigsdagssamlingen 1933—34 blev der i Folketinget fremsat *et privat indbragt Forslag* til Lov om Pensionskasser. Lovforslaget, der byggede paa den af Socialraadets Funktionsnærudvalg i 1926 afgivne Betænkning og det til Betænkningen knyttede Forslag til Lovgivning om Pensionskasser, henvistes til et Udvalg, der imidlertid ikke naaede at afslutte sin Behandling af Forslaget (se Aarvog 1933—34, Side 570).

Medens Handelsministeriet fuldt ud havde kunnet tiltræde, at en Lovgivning om Tilsyn med Pensionskasser maatte anses for særdeles ønskelig, havde Ministeriet ikke paa alle Punkter kunnet slutte sig til Formuleringen af Bestemmelserne i det tidligere fremsatte Lovforslag, og man havde derfor under Hensyn til Spørgsmaalets Betydningsfuldhed fundet det rettest at undergive Sagen en fornyet Udvalgsbehandling. I Overensstemmelse hermed nedsatte Ministeriet under 20. Juli 1934 *et Udvalg* til Udarbejdelse af Forslag til Lovgivning paa det omhandlede Omraade. Dette Udvalg afgav den 1. Februar 1935 en Betænkning, der indeholdt Udkast til Lovgivning om Pensionskasser. Inden for Udvalget blev der opnaaet fuld Enighed om det nævnte Udkast, og Ministeriet fremsatte derefter Lovforslaget i væsentlig Overensstemmelse med Udvalgets Udkast; dog var Titelen ændret til »Lov om Tilsyn med Pensionskasser«.

Under Sagens Behandling paa Rigsdagen blev Lovforslaget ændret paa enkelte Punkter (se herom nedenfor) og vedtoges derefter enstemmigt — kun Retsforbundet kunde ikke stemme for det — af begge Ting.

Indholdet af Loven, hvis Hovedformaal er dels at skabe Klarhed for Privatfunktionærene over, om de har noget Pensionskrav, og i bekræftende Fald hvor stor Pensionen vil

blive, dels at sikre betryggende Anbringelse af de Midler, der indbetales til Dækning af Pensionsforpligtelser, gengives her i store Træk:

Loven omfatter 1) enhver *Forening* eller Sammenslutning, der har til Formaal at sikre Personer, som er ansat i private Virksomheder (herunder ogsaa koncessionerede Selskaber), eller deres efterladte Pension (Alderspension, Invalidepension samt Enke- og Børnepension), og 2) tillige saadanne Tilfælde, hvor Virksomheden har givet Funktionærerne *Tilsagn* om Pension*), medmindre Pensionsforpligtelsen er overført til et anerkendt Livsforsikringsselskab (Pensionsforsikringsselskab). Som Betegnelse for de nævnte Foreninger, Sammenslutninger eller Pensionstilsagn skal anvendes Ordet »*Pensionskasse*«, og dennes Medlemmer i Lovens Forstand er kun de Funktionærer, der har erholdt Tilsagn om Pension, eller saadanne, som oppebærer Pension af Kassen (fhv. Funktionærer eller disses Enker, Enkemænd eller Børn). **)

Folketingsudvalget præciserede i sin Betænkning, at man til koncessionerede Virksomheder bl. a. henregnede Telefonselskaber, Kreditforeninger, Hypotekforeninger, Privatbaner og Københavns Havn. — *Landstingsudvalget* var med Ministeren enig i, at *kirkelige Foreninger*, hvis Opretholdelse hovedsagelig hviler paa private, ikke faste, Bidrag, maa holdes uden for Lovens Bestemmelser.

Af Hensyn til Pensionskassernes forsikringstekniske Solvens foreskrives det, at en Pensionskasse, der bestaar af mindre end 50 *Medlemmer*, ikke maa yde Pension under nogen anden Form end den, at Kassen indkøber Livrenter for de

*) Tilfælde, hvor en Virksomhed uden at afgive noget udtrykkeligt eller stiltiende Løfte om Pensionering af Funktionærerne henlægger Midler' til en Pensionering paa samme Maade, som Midler eventuelt henlægges til Udbytteudligningsfond, Delcrederefond el. lign., vil efter det af Ministeriet nedsatte Udvalgs Opfattelse *ikke* omfattes af Lovens Bestemmelser.

***) Denne sidste Bestemmelse tilsigter udelukkende at fastslaa Lovens Sprogbrug og har ikke Relation til de enkelte Pensionskassers Bestyrelses- eller Ejendomsforhold. (Jfr. Landstingsudvalgets Betænkning).

for hvert enkelt Medlem opsparede Bidrag med Renter, medmindre Handelsministeren efter Indstilling fra Forsikringsraadet tillader Afgivelser herfra, eller Pensionskassens Forpligtelse til at yde Pension er genforsikret fuldt ud i et statsanerkendt Livsforsikringsselskab (Pensionsforsikringsselskab).

En Pensionskasse, hvis *Stiftelse* skal *anmeldes* til Forsikringsraadet inden 3 Maaneder fra Vedtagelsen om dens Oprettelse, maa ikke begynde sin Virksomhed, forinden Anmeldelse er sket og Kassens *Vedtægter* og økonomiske og tekniske Grundlag efter Indstilling fra Forsikringsraadet er *godkendt* af Handelsministeren. Ogsaa *Ændringer* heri skal anmeldes til og godkendes af henholdsvis Forsikringsraad og Minister.

Alle Pensionskasser skal have *Vedtægter*, og følgende Forhold skal under alle Omstændigheder omhandles i disse: *Medlemmernes Rettigheder og Forpligtelser*, herunder Regler om Pensionsbeløbenes Størrelse, deres Beregning og Udbetaling, Medlemmernes Rettigheder ved *Udtræden af Kassen* som Følge af Afskedigelse eller anden Aarsag, hvorledes der vil være at forholde i Tilfælde af, at en eller flere af de *Virksomheder*, hvis Personale Kassen omfatter, *nedlægges* eller af anden Grund ønsker at udtræde af Pensionsordningen, samt Regler om *Pensionskassens Opløsning*. Yderligere skal der i Vedtægterne, foruden Regler om Pensionskassens Organisation og *Bestyrelse* m. v., findes Bestemmelser om Adgangen til at *forhøje eller nedsætte Pensionsydelsen* eller de Bidrag — Præmieindskud el. lign. —, det maatte paahvile Medlemmerne eller de paagældende Virksomheder at yde, om *Anbringelse af Kassens Midler*, Aflæggelse af *Aarsregnskab*, dettes *Revision* samt om, paa hvilken Maade Medlemmerne skal gøres bekendt med Regnskabet. — Det kan *ikke* gyldigt bestemmes, at et Medlems eller hans efterlevendes Krav imod Pensionskassen skal være unddraget Domstolens Paakendelse, medmindre Afgørelsen af saadanne Krav er henvist til en Voldgift, hvis Sammensætning m. v. er godkendt af Handelsministeren.

Naar et Medlem *udtræder af Kassen uden at opnaa Ret til Pension*, skal han (§ 9, Stk. 1) mindst have et Beløb, der svarer til de af Medlemmet selv til Pensionskassen indbetalte

Bidrag samt de faste Bidrag, som Virksomheden maatte have betalt for vedkommende Medlem med Tillæg af Renter, men med Fradrag af den Forsikringsrisiko, som Pensionskassen har baaret for ham, alt beregnet efter et af Forsikringsraadet fastsat Beregningsgrundlag. Beløbet maa dog ikke overstige Kapitalværdien af vedkommende Pensionskasses Forpligtelser til at yde Pension til Funktionæren, hans Enke eller Børn med Fradrag af Kapitalværdien af de fremtidige Bidrag, som Medlemmet skulde have erlagt, hvis han var forblevet i Kassen.*)

Fra foranstaaende gunstige Udtrædelsesregler gøres følgende *Undtagelser*:

Skyldes Udtrædelsen den Omstændighed, at 1) Medlemmet har *opsagt* sin Stilling, eller sker Udtrædelsen, 2) *inden* den paagældende har været *Medlem af Kassen i 10 Aar*, behøver den Godtgørelse, Medlemmet mindst har Krav paa, ikke at udgøre mere end saa stor en Del af det i foranstaaende Stykke omhandlede Beløb, som bestemmes ved Forholdet mellem Medlemmets eget Bidrag og det samlede faste Bidrag, som han og Virksomheden i Forening har betalt til Pensionskassen. Samme Regel kommer til Anvendelse, saafremt 3) et Medlem *opsiges* paa Grund af en over for Virksomheden eller Pensionskassen begaaet Handling, der har medført *Frakendelse af borgerlige Rettigheder*.

Det Beløb, som et Medlem, der udtræder af Kassen, maatte have Krav paa, skal — medmindre Forsikringsraadet tillader anden Anvendelse — *indbetales til en anden* under Statstilsyn staaende *Pensionskasse* eller den forsikringsmæssige Pensionsordning, hvortil den paagældende maatte overgaa, eller, hvis dette ikke bliver Tilfældet, anvendes som *Indskud for en Pensionsforsikring eller Livrente* i et anerkendt Livsforsikringsselskab (Pensionsforsikringsselskab). I sidstnævnte Tilfælde vil Beløbet dog paa Medlemmets Begæring være at *udbetale kontant*, saafremt det ikke overstiger *50 pCt.* af den paagældendes pensionsgivende Lønning for det sidste Aar.

*) Hvorvidt den omhandlede Beregning af *Udtrædelsesgodtgørelser* skal være ens for ugifte og gifte Medlemmer, blev besvaret af Handelsministeren ved Forelæggelsen i Landstinget, se L. F. Sp. 1377 ff.

Finder Udtræden af en Pensionskasse Sted som Følge af en saadan *Invaliditet*, som omhandles i Folkeforsikringsloven af 20. Maj 1933 § 38, 1ste Stykke*), skal Medlemmet normalt mindst have Krav paa en saadan Udtrædelsesgodtgørelse, som ifølge Regelen i foranstaaende § 9, Stk. 1, tilfalder den, der udtræder af Kassen uden at opnaa Ret til Pension.

Saaframt et Medlem af en Pensionskasse *dør, uden at der derved opnaas Ret til Pension* for den efterladte Ægtefælle eller Børn, skal det Beløb, som disse maatte have Krav paa — medmindre Forsikringsraadet tillader anden Anvendelse —, indbetales som *Indskud for en Livrente* i et anerkendt Livsforsikringssselskab (Pensionsforsikringssselskab); dog vil Beløbet paa den paagældendes Begæring være at *udbetale kontant*, saafremt det ikke overstiger 50 pCt. af Medlemmets pensionsgivende Lønning for det sidste Aar.

Enhver Pensionskasse skal for Forsikringsraadet aflægge et behørigt *Aarsregnskab*. Nærmere Regler om Regnskabsaflæggelsen og om Regnskabets Indsendelse til Forsikringsraadet tillige med en Specifikation over Kassens Værdipapirer samt en Redegørelse for Kassens Virksomhed findes i Lovens §§ 12 og 13.

De *Midler, der skal tjene til Dækning af Pensionskassens Forpligtelser* over for dens Medlemmer eller over for Personer, til hvem der ydes Pension, skal *anbringes* overensstemmende med Forskrifterne i Livsforsikringslovens § 18 Nr. 1—5 og 7. Disse Anbringelsesmaader er udtrykkeligt nævnt i Lovens § 14 (Statsobligationer, Kreditforeningsobligationer, Bankers og Sparekassers Indlaansbeviser, Kommuneobligationer, Laan, der er sikret ved Pant i fast Ejendom efter Reglerne for Anbringelse af umyndiges Midler, og Laan med lige saa betryggende Sikkerhed). De nævnte Midler skal *baandlægges* af Forsikringsraadet.

En Pensionskasses Regnskab skal revideres af en eller flere regnskabskyndige *Revisorer*; naar Pensionskassen begærer det eller Omstændighederne kræver det, kan Forsik-

*) Der vil intet være til Hinder for, at der i Vedtægterne aabnes Adgang til Invalidepension som Følge af en Invaliditet, der er mindre end den i nævnte Lovbestemmelse omhandlede.

ringsraadet lade en statsautoriseret Revisor foretage Revisionen. Lovens §§ 15 og 16 giver nærmere Regler med Hensyn til Revisorernes Habilitet og Fremgangsmaaden ved Revisionen. §

Medlemmer og Personer, til hvem der ydes Pension, kan *ikke overdrage, pantsætte eller paa anden Maade raade over* Beløb, som de har Krav paa hos en Pensionskasse, ligesom saadanne Beløb ikke kan gøres til Genstand for Retsforfølgning fra deres Kreditorer.

Ved en Pensionskasses *Opløsning* deles Formuen i Overensstemmelse med Vedtægternes Bestemmelser, idet Delingsplanen dog i alle Tilfælde skal forelægges Forsikringsraadet til Godkendelse, inden den kan bringes til Udførelse.

Med de Formueandele, som oppebæres ved Delingen, skal forholdes paa samme Maade, som naar et Medlem udtræder af Kassen (se foran).

Tilsynet med Pensionskasser udøves af Forsikringsraadet. Der gives i Lovens § 21 nærmere Regler om Raadets Tilsynsvirksomhed, herunder Hjemmel for Raadet til at afkræve ikke alene en Pensionskasse, men ogsaa den eller de Virksomheder, til hvilke Kassen er knyttet, enhver Oplysning, som anses for at være fornøden til Bedømmelse af Kassens Virkemaade og Status. *Forsikringsteknisk Statusopgørelse* skal foretages mindst hvert 3die Aar og tilstilles Raadet. For saa vidt Forsikringsraadet efter Opgørelsens Modtagelse kommer til det Resultat, at en Pensionskasse ikke paa det foreliggende Grundlag fuldt ud vil kunne fyldestgøre sine Forpligtelser, uden at det dog skønnes fornødent at træffe Beslutning om Kassens Likvidation, meddeles det Bestyrelsen, i hvilket Omfang *Pensionsydelserne* m. v. maa *ned sættes* eller *Indtægterne forhøjes*. Forsikringsraadet kan ogsaa træffe Bestemmelse om, at Kassen skal træde i *Likvidation* af Hensyn til Medlemmernes Interesser. Likvidatorerne udnævnes af Handelsministeren efter Indstilling af Forsikringsraadet; en af dem skal være indstillet af den likviderende **Kasse**.

Begæring om, at en af Loven omfattet Pensionskasse skal undergives *Konkursbehandling*, kan *ikke* tages til Følge.

I Lovens § 22 findes Bestemmelser om *Paaanke* af Forsikringsraadets Afgørelser til Handelsministeren, eventuelt — hvis Sagen ikke har været forelagt det i Livsforsikringslovens § 54 omhandlede Nævn til Erklæring — videre til Domstolene.

Forsikringsraadet skal aarlig afgive en *Beretning om Pensionskasserne* til Ministeren.

Til Dækning af *Udgifterne ved Tilsynet* skal enhver Pensionskasse udrede et Beløb, der ikke maa overstige 1 Kr. aarligt pr. Medlem.

Loven indeholder endelig *Straffebestemmelser* og *Overgangsbestemmelser m. v.* Af disse sidste skal nævnes, at en allerede bestaaende Pensionskasse stilles frit med Hensyn til, om den ønsker at underkaste sig Lovens Bestemmelser eller træde i Likvidation efter at have standset al Tilgang af nye Medlemmer. De Pensionskasser, der ikke træder i Likvidation, skal *inden et Aar* efter Lovens Ikrafttræden gøre Anmeldelse til Forsikringsraadet og indsende deres Vedtægter og hele Grundlag til Handelsministerens Godkendelse. Saa fremt Grundlaget m. v. ikke vil kunne godkendes, skal der tilstaas Pensionskasserne en Frist af *6 Maaneder til at foretage de fornødne Ændringer* eller træde i Likvidation. — Endvidere er der indrømmet en Overgangsfrist paa 25 Aar med Hensyn til *Frigørelse og Anbringelse* efter Lovens § 14 (se foran) af *Midler*, der helt eller delvis har været anbragt som opsigeligt Tilgodehavende i Virksomheder, hvis Personale omfattes af Kassen.

Over for bestaaende Pensionskasser, der er knyttet til *koncessionerede* Virksomheder eller til Virksomheder, der er underkastet Statstilsyn, samt over for saadanne Pensionskasser, hvis Vedtægter er *godkendt* i Henhold til gældende Lovbestemmelser, kan Handelsministeren efter Forhandling med vedkommende Fagministerium meddele saadanne *Undtagelser fra nærværende Lovs Forskrifter*, som maatte findes paakrævet af Hensyn til de paagældende Pensionskassers særlige Forhold (§ 31).

Loven træder i Kraft den 1. Januar 1936.

Lovforslaget ændredes under Behandlingen i Tingene paa følgende Punkter: I *Folketinget* indsattes Bestemmelsen om, at en af Likvidatorerne af en Pensionskasse skal være ind-

stillet af den likviderende Kasse. Endvidere forlængedes Fristen for en Kasses Regnskabsaflæggelse m. v. over for Forsikringsraadet fra 4 til 6 Maaneder. I *Landstinget* blev Lovforslagets Bestemmelse om, at Udtrædelsesgodtgørelsen kunde udbetales kontant, saafremt den ikke oversteg 25 pCt. af Medlemmets Lønning for det sidste Aar, ændret saaledes, at Grænsen sattes ved 50 pCt. i Stedet for ved 25 pCt. Tilsvarende Ændring fandt Sted i de to Parallelbestemmelser vedrørende henholdsvis Udbetaling til Enke eller Børn og Udbetaling ved en Kasses Opløsning. Endelig udvidedes Dispensationsbeføjelsen i § 31 (se ovenfor) til at omfatte Virksomheder, der er underkastet Statstilsyn (Banker, Sparekasser, Forsikringsselskaber o. lign.).

Med disse Ændringer, der var foreslaaet af de respektive Udvalg og tiltraadt af Handelsministeren, vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* i begge Ting. *Retsforbundet* i Folketinget deltog dog ikke i Afstemningen, da Partiet ønskede, at de Beløb, der blev frigjort ved Udtrædelse, Død eller Opløsning af Kassen, i alle Tilfælde skulde overgives Medlemmet, Enken eller Børnene til fri Raadighed.

57. Lov om en midlertidig Sukkerordning. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 3511. — C. Sp. 961 og 1089].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3756). 1. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4042). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Formand], Bresemann, Levinsen, S. Munk, Marinus Sørensen, A. M. Hansen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Løje, Clausager, Duborg, Søren P. Larsen, Larsen-Badse, Carlsen-Skiødt og Prieme). Betænkning (B. Sp. 1545) afgiven $28\frac{1}{3}$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5057). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5097). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1188). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen [Formand], Bækgaard, A. P. Hansen, Hauch, Hendriksen, Jens Høyer, H. P. Jensen, Oluf Jensen [Sekretær], Jensen-Aale, Jeppesen-Drusebjerg, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Rs. Jørgensen, P. C. Petersen og Rasmussen Flemløse). Betænkning (B. Sp. 1717) afgiven $\frac{5}{4}$. (Ordfører: H. C. Andersen). 2. Beh. $10\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1294). 3. Beh. $10\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1298). *Loven stadfæstet* 12. April 1935. (Lov-Tid. Nr. 136).

Loven tager Sigte paa Opretholdelse af en Sukkerordning for 1935—36 og 1936—37 efter væsentlig de samme Principper, som laa til Grund for de tilsvarende Love for de to foregaaende Aar (se Aarbogen 1932—33, Side 449 og Aarbogen 1933—34, Side 300), dog saaledes, at der er givet Hjemmel til Fordeling af det i Sukkerfonden indestaaende Beløb mellem de Roedyrkere, der omfattedes af Sukkerordningen for 1934—35. Den følgende Fremstilling er derfor hovedsagelig begrænset til en Redegørelse for de Punkter, hvor denne Sukkerordning *adskiller sig* fra sine Forgængere, idet der ved Siden heraf kun er givet et *ganske kort Referat* af Lovens Hovedbestemmelser.

§§ 1 og 2 gør ligesom tidligere saavel Fremstilling og Raffinering af Sukker som Ind- og Udførsel af Sukker og Sirup afhængig af Handelsministerens Tilladelse. Tilladelse til Fremstilling og Raffinering kan kun meddeles bestaaende Fabrikker og Raffinaderier*).

I § 3, der handler om Roepriisen og bemyndiger Ministeren til at reducere Roearalerne**), er sket den Ændring, at den *Grundpris*, som Fabrikkerne skal yde Roedyrkerne, er *forhøjet* fra 1 Kr. 80 Øre til 1 Kr. 90 Øre pr. Dobbeltcentner Roer.

Melisprisen af Fabrik er i § 4 som i de foregaaende Love fastsat til 33 Øre pr. kg med Adgang for Ministeren til at forhøje den indtil 38 Øre, hvis Hensynet til Fabrikernes Drift og Udbyttet af Roearalerne maatte findes at begrunde dette. Det Overskud, der opnaas paa dette Pris-Grundlag, fordeles mellem Roedyrkerne, Fabrikkerne og Staten i Henhold til Regler, der fastsættes af Handelsministeren.

Hvis Verdensmarkedets Prisnoteringer maatte betinge en højere Melispris end fastsat i Henhold til § 4, tillader Lovens § 6 Ministeren at bestemme, at Forskrifterne i § 4 ikke finder Anvendelse i det paagældende Tidsrum. Yderligere kan Ministeren i saa Fald træffe Bestemmelse om en tilsvarende Ændring af Roepriisen.

*) Folketingets Udvalg udtaler i Betænkningen med Tilslutning af Ministeren, at der ved Lovens Administration saavel med Hensyn til de i § 1 nævnte bestaaende Fabrikker og Raffinaderier som med Hensyn til den i § 3 givne Bemyndigelse til Fordeling af Arealer bør tilstræbes *ligelig Hensyntagen*.

**) Der blev i 1934 dyrket ca. 80 000 Tdr. Land med Sukkerroer.

§ 5 er ny og har følgende Indhold:

Handelsministeren bemyndiges til at *fordele et Beløb af 3 Mill. Kr. mellem Roedyrkere*, som i Henhold til Lov Nr. 115 af 31. Marts 1933 om en midlertidig Sukkerordning, jfr. Lov Nr. 97 af 27. Marts 1934, i *Sukkeraaret 1934—35* er Leverandører af Sukkerroer at Høst 1934 til De danske Sukkerfabrikker eller Sukkerfabrikken Nykøbing.

De nærmere Regler for Fordelingen af det omhandlede Beløb fastsættes efter forud sket Forhandling med Sukkerroedyrkernes Organisationer af Handelsministeren.

Dersom det i Henhold til Paragraffens 1. Stykke fordelte Beløb ved den endelige Opgørelse viser sig at overstige det Beløb, der ellers vilde have været i Behold i Sukkerfonden, dækkes det manglende Beløb ved Hjælp af *Statens Andel i Sukkerordningens Overskud* for de næstfølgende Aar.

Af Lovens øvrige Indhold skal endnu nævnes § 7, der bemyndiger Ministeren til at fastsætte Engrosprisen for indført Sukker og Detailprisen paa Sukker, samt § 8, hvorefter Ministeren kan give eksporterende Industrier, hvis Eksportevne paavirkes af Sukkerprisen, saavel som Industrier, hvis Konkurrenceevne paa det hjemlige Marked er afhængig af Sukkerprisen, Adgang til at købe Sukker til en lavere Pris end den i Henhold til § 4 fastsatte*).

Som alt berørt *gælder* Loven denne Gang for 2 Aar, 1935—36 og 1936—37, idet man har regnet med, at en Udjævning af Udsving i Produktion og Priser kan finde Sted over 2 Sukkeraar. Lovens Gyldighed ophører 30. November 1937 (§ 12).

Regeringsforslaget indeholdt af nye Bestemmelser: Forslaget om Sukkerordningens Gyldighed for en 2 Aars Periode og en § 5, hvorefter Fordelingen af et Beløb mellem sidste Aars Roedyrkere skulde foregaa efter følgende Regler:

Handelsministeren bemyndiges til at fordele et Beløb af 1 200 000 Kr. mellem Roedyrkere, som i Henhold til Lov Nr. 115 af 31. Marts 1933 om en midlertidig Sukkerordning, jfr. Lov Nr. 97 af 27. Marts 1934, i *Sukkeraaret 1934—35*

*) I Anledning af et Spørgsmaal fra *Mælkekondenseringsfabrikkerne* udtaler Folketingets Udvalg i Betænkningen efter derom indhentet Erklæring fra Ministeren, at det er Meningen at opretholde den bestaaende Tilstand.

er Leverandører af Sukkerroer af Høst 1934 til De danske Sukkerfabrikker eller Sukkerfabrikken Nykøbing.

De nærmere Regler for Fordelingen af det omhandlede Beløb fastsættes efter forud sket Forhandling med Sukkerroedyrkerne's Organisationer af Handelsministeren.

For saa vidt der ved den endelige Opgørelse af Resultatet af Sukkerordningen for Aaret 1934—35 efter den foran nævnte Udbetaling til Roedyrkerne endnu maatte være *et Beløb i Behold i Sukkerfonden*, bemyndiges Ministeren til at fordele et saadant Beløb som *yderligere Efterbetaling* til Roedyrkerne i Forhold til de af disse i Aaret 1934 leverede Roemængder fra Arealer, der er omfattet af Sukkerordningen.

Skulde det i Henhold til Paragraffens 1. Stykke fordelte Beløb ved den endelige Opgørelse vise sig at *overstige* det Beløb, der ellers vilde have været i Behold i Sukkerfonden, dækkes det manglende ved en tilsvarende *Nedsættelse af den Roedyrkerne eventuelt tilfaldende Tantième for 1935—36*; slaar denne ikke til, overføres det manglende til Dækning ved Sukkerordningen for det næstfølgende Aar.

Dette Forslag var fremkaldt af den yderst ringe Sukkerroehøst i 1934, der kun gav ca. 100 D. C. Roer pr. Tønde Land mod gennemsnitlig ca. 150 D. C., hvortil kom, at Sukkerindholdet i Roerne var under det normale. Der kunde under disse Forhold ikke regnes med nogen Tantième til Roedyrkerne for 1934—35, og Tanken var da at komme de *haardst ramte* af Dyrkerne til Hjælp med det nævnte Beløb af 1,2 Mill. Kr., som skønnedes at være i Behold i Sukkerfonden fra det usædvanlig gode Aar 1933—34, naar Sukkerfabrikkernes Underskud paa ca. 3 Mill. Kr. var betalt og Forrentning med 4 pCt. havde fundet Sted. Et eventuelt overskydende Beløb var det Hensigten at tildele *samlige* Sukkerroedyrkere, medens et eventuelt manglende Beløb skulde *fradrages i Dyrkernes Tantième for 1935—36* eller, hvis denne ikke slog til, 1936—37.

De foreslaede Fordelingsregler saavel som selve Beløbets Størrelse vakte imidlertid megen Kritik i *Folketinget*, og til 2. Behandling stillede *Udvalgets Flertal* (Udvalget undtagen Prieme) Ændringsforslag om at *forhøje Beløbet* i Stk. 1 fra 1,2 Mill. Kr. til 3 Mill. Kr., men derimod udelade Stk. 3 om en mulig yderligere Efterbetaling. Derhos ændredes Stk. 4 saaledes, at det Beløb, Sukkerfonden eventuelt maatte mangle i de 3 Millioner, dækkes af *Statens Andel* i Sukkerordningens Overskud for de næstfølgende Aar. Yderligere foreslog Flertallet at sætte *Grundprisen* i § 3 op med 10 Øre til 1 Kr. 90 Øre pr. Dobbeltcentner Roer.

Udvalgets Mindretal (*Prieme*) kunde ikke slutte sig til Flertallets Indstilling, men ansaa det for en afgjort Fejl

at forlænge Sukkerordningen for 2 Aar, fordi man ved Loven har gjort Staten til »sleeping partner« i dette store Foretagende, og fordi man ved at stille Fabrikkerne ugunstigere yderligere beskærer Mulighederne for Kapitaldannelse.

Flertallets Indstilling, der af Ordføreren (*Hartvig Frisch*) karakteriseredes som »en salomonisk Afgørelse«, som man dog formentlig næppe i de særlig interesserede Kredse vilde raabe Hurra for, vedtoges enstemmigt. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget i Folketinget med 96 Stemmer mod 1 (Retsforbundet).

I sin Forelæggelsestale i *Landstinget* gjorde *Handelsministeren* udførligt Rede for *Roedyrkerne og Fabrikkerne Stilling* efter den foreslaaede Ordning. Der er, udtalte Ministeren, baade for indeværende Aar og næste Aar sikret Roedyrkerne en Pris af 1 Kr. 90 Øre, medens de tidligere kun fik 1 Kr. 80 Øre, og hvis det bliver et godt Aar, kan de vente at faa en Tantième paa 30 Øre, saa at de i alt faar 2 Kr. 20 Øre. »Saa længe Roedyrkerne har faaet deres 1 Kr. 80 Øre, har Sukkerfabrikkerne haft Ret til at faa 4 pCt. i Rente af deres Aktiekapital. Nu maa Sukkerfabrikkerne træde tilbage, idet de først faar deres 4 pCt. garanteret, efter at de har betalt 1 Kr. 90 Øre for Roerne. Naar saa Sukkerfabrikkerne har betalt disse 1 Kr. 90 Øre, og de har faaet deres 4 pCt., som garanteres dem, kan Sukkerfabrikkerne have Haab om at faa 5 pCt., eventuelt 6 pCt., men Sukkerroedyrkerne er, alle Forhold taget i Betragtning, med en nogenlunde normal Høst sikre paa at faa 2 Kr. 20 Øre for deres Roer. Naar de har faaet dette, og Sukkerfabrikkerne har faaet 6 pCt., kommer Staten i Betragtning med Hensyn til at faa Resten af Overskuddet og derved faa Mulighed for at faa Underskuddet paa de 1,3 Mill. Kr.*) ud af Verden; men nogen Sikkerhed derfor har vi ikke, og slaar det fejl, har jeg ingen anden Vej at gaa end at anvende Lovforslagets § 4, hvori der staar, at jeg kan forhøje Sukkerprisen inden for et Maksimum af 38 Øre.«

Landstingets Udvalg indstillede enstemmigt Lovforslaget til Vedtagelse »under Hensyn til, at Enighed om en eventuel Forhøjelse af Prisen til Roedyrkerne ikke kunde opnaas, og i Erkendelse af, at Lovforslaget indeholder væsentlige Forbedringer set i Forhold til det oprindelige forelagte Lovforslag«.

Ved 2. Behandling fremsatte *Ministeren* paa Foranledning af en Forespørgsel af Udvalgets Ordfører (*H. C. Andersen*) følgende Udtalelse om Udsigten for Roedyrkerne til at faa

*) Dette Beløb betegnede Ministeren som det sandsynlige reelle Underskud, der overførtes til de kommende Aar.

30 Øre i Tantième og om Dækning for Underskuddet paa 1,3 Mill. Kr.:

»Efter at den oprindelige Bestemmelse om, at det eventuelle Underskud skulde dækkes af Tantièmen, er ændret saaledes, at Underskuddet skal dækkes af det Overskud, der kommer for de næstfølgende Aar, maa jeg føle mig forpligtet til at søge Statens eventuelle Tab for indeværende Aar, kalkulatorisk opgjort til 1,3 Mill. Kr., dækket af det Overskud, der fremkommer, efter at Roedyrkerne har faaet deres 220 Øre, eller, hvis der ikke bliver noget Overskud, ved en Forhøjelse af Sukkerpriserne, kort sagt: Der sikres praktisk taget Roedyrkerne deres 190 Øre i Grundpris plus 30 Øre i Tantième, medmindre alle Beregninger, alle Forhold skulde blive fuldkommen ændret, f. Eks. ved, at vi i indeværende Aar fik saa kolossal en Høst, at vi — ligesom man havde regnet med Muligheden deraf sidste Aar — havde et stort Kvantum til Eksport, som man ikke kunde faa noget videre for.«

Vedtagelsen i Landstinget skete enstemmigt med 50 Stemmer.

58. Lov om Ændring i Lov Nr. 63 af 23. Marts 1932 om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 3497. — C. Sp. 837, 941].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3749). 1. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4765). 2. Beh. $22\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4888). 3. Beh. $26\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4983). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1016). 2. Beh. $28\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1054). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1086): *Loven stadfæstet 24. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 143).

Lov Nr. 63 af 23. Marts 1932 om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj skulde efter den oprindelige Bestemmelse ophøre at gælde den 1. Maj 1935. I Overensstemmelse med en Indstilling fra det nedsatte Skotøjsudvalg er Lovens *Gyldighedstid nu forlænget til 1. Maj 1938.*

Der er kun foretaget en enkelt *Ændring*, som gaar ud paa, at den ved Loven paabudte Mærkning i Skotøj med Gummisaal — foruden paa de hidtil foreskrevne Maader — fremtidig kan foretages ved Paastempling med Farvetryk i Foersaalen.

Bemærkningerne til Lovforslaget indeholdt en Række statistiske Oplysninger om Stigningen i Skotøjsproduktionen og i Skotøjsindustriens Beskæftigelsesgrad samt om Nedgangen i Indførselen af Skotøj gennem de senere Aar.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

59. Lov om Ind- og Udførsel af Fisk. (Minister for Søfart og Fiskeri *Hauge*). [A. Sp. 3015. — C. Sp. 107 og 113]. Fremsat i *Landstinget* $13/12$ (L. Sp. 332). 1. Beh. $18/12$ (L. Sp. 451). 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 456). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 459). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2711). 2. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2720). 3. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2727). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 353).

Loven af 19. December 1933 om Ind- og Udførsel af Fisk — hvis Hovedbestemmelse er, at Ministeren kan udstede Forbud imod Indførsel her i Landet og Udførsel her fra Landet af fersk og saltet Fisk samt Fiskevarer og kan paa- byde, at den nævnte Ind- og Udførsel kun maa finde Sted under Iagttagelse af de Forskrifter, han i saa Henseende maatte fastsætte — gjaldt kun til Udgangen af Aaret 1934. Nærværende Lov, der er enslydende med Loven af 19. December 1933 (se Aarvog 1933—34, Side 346), har *Gyldighed for Aaret 1935.*

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

60. Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 om Saltvandsfiskeri. (Minister for Søfart og Fiskeri *Hauge*). [A. Sp. 3009. — C. Sp. 105 og 111].

Fremsat i *Landstinget* $13/12$ (L. Sp. 331). 1. Beh. $18/12$ (L. Sp. 450). 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 456). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 458). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2710). 2. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2720). 3. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2727). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 354).

Loven bemyndiger Ministeren for Søfart og Fiskeri til for Tidsrummet *indtil Udgangen af Aaret 1935* at forhøje de i § 15 i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 om Saltvandsfiskeri.

fastsatte *Mindstemaal for Fisk* samt fastsætte Mindstemaal for andre end de i Paragraffens 1. Stykke nævnte Fiskearter.

Loven, der traadte i Kraft 1. Januar 1935, er enslydende med Lov Nr. 372 af 19. December 1933, der gjaldt indtil Udgangen af Aaret 1934 (se Aarvog 1933—34, Side 345). Begge Lovene har været nødvendiggjort af de vanskelige Eksportforhold for Fisk.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

61. Lov om Ændring i Fiskerilov for Færøerne af 14. April 1893. (Minister for Søfart og Fiskeri *Hauge*). [A. Sp. 3011. — C. Sp. 109 og 113].

Fremsat i *Landstinget* $13/12$ (L. Sp. 332). 1. Beh. $18/12$ (L. Sp. 452). 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 457). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 459). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2713). 2. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2721). 3. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2727). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 355).

Loven indfører i den færøske Fiskerilov en Bestemmelse, hvortil der findes en Parallel i Saltvandsfiskeriloven af 1931, og som gaar ud paa, at Brug af *eksploderende eller giftige Stoffer* ved Fiskeri paa Søterritoriet ved Færøerne er forbudt.

Lovforslaget, der er overensstemmende med et Forslag fra Lagtinget, vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

62. Lov for Færøerne om Afløsning af de til Jordegodset knyttede Rettigheder ved Fangst af Grindehval. (Minister for Søfart og Fiskeri *Hauge*). [A. Sp. 4643. — C. Sp. 1005 og 1113].

Fremsat i *Landstinget* $1/3$ (L. Sp. 818). 1. Beh. $8/3$ (L. Sp. 886). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Anhøj, Degnbøl, Godskesen [Sekretær], A. P. Hansen, Hendriksen, Albert Jensen, M. C. Jensen, Jensen-Aale, Kr. Johansen, Josiassen, Laurits Knudsen, Rs. Nielsen, Rasmussen [Hvolbæk], Rytter [Formand] og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 1443) afgiven $15/3$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1003). 3. Beh. $5/4$ (L. Sp. 1253). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $10/4$

(F. Sp. 5208). 2. Beh. $1\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5259). 3. Beh. $2\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5305). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 184).

I § 19 i Bekendtgørelse af 14. Juni 1909 om Reglement for Grindfangsten paa Færøerne blev det fastsat, at 10 pCt. af Fangsten skulde henlægges til en *Fond*, hvis Midler udelukkende skulde anvendes til *Jordehvalrettighedens Afløsning*. Til denne Fond skulde endvidere henlægges aarlig 5 pCt. af den Økonomisk Fond tilfaldende Del af Storhvalsafgiften.

Spørgsmaalet om Ophævelse af Jordehvalen har siden 1920 gentagne Gange været drøftet i Lagtinget, men først efter at Fondens Beholdning pr. 1. Januar 1933 var opgjort til ca. 146 000 Kr. og Ministeriet for Søfart og Fiskeri derefter havde foranlediget, at Spørgsmaalet om Ændring af Grindreglementets § 19 blev forelagt Lagtinget til Behandling i Forbindelse med en fornyet Overvejelse af Regler for Afløsning af Jordehvalrettighederne, fremkom der — under 18. Oktober 1934 — en Indstilling fra Lagtinget om Sagen. Denne Indstilling dannede Grundlaget for Regeringens Forslag, som dog paa enkelte Punkter, hvorom nærmere nedenfor, afveg fra Lagtingets Indstilling. Lovforslaget undergik under Behandlingen i Landstinget en enkelt Ændring, og Loven fremtræder herefter med følgende Hovedindhold:

§§ 1 og 2. Alle til Jordegodset paa Færøerne knyttede *Rettigheder til Jordehval af Grind bortfalder fra 1. Januar 1937* at regne.

Afløsningen sker ved en *Kommission*, der bestaar af Dommeren som Formand og 2 af Lagtinget udpegede Medlemmer. Kommissionen skal for hver Vaag udregne for Tidsrummet 1. Januar 1884 til 31. December 1933, hvor mange Skind Grind aarlig gennemsnitlig er tilfaldet Jordegodset, og hvad Gennemsnitsprisen pr. Skind har været ved de afholdte offentlige Grindeauktioner paa Færøerne i nævnte Tidsrum. Den gennemsnitlige aarlige Værdi af Jordehvalen for hver Vaag udfindes derpaa ved at multiplicere det aarlige gennemsnitlige Skindantal med den gennemsnitlige aarlige Pris pr. Skind. *Afløsningssummen* for hver Vaag bliver derefter udregnet til en Kapital svarende til den gennemsnitlige aarlige Jordehvalværdi for Vaagen, taget 25 Gange.

Lagtingets Forslag omfattede ogsaa Afløsning af *andre Jordehvalrettigheder end Grind* og fastsatte ingen Erstatning for Afløsning af disse, Da Ministeriet imidlertid ansaa det for tvivlsomt, om den nævnte Rettighed kunde ophæves uden

Erstatning, og da Spørgsmaalet var uden større Betydning, begrænsedes Lovforslaget til alene at omfatte Grind.

Ifølge § 3 skal Kommissionen inden 1. Oktober 1936 opstille en Liste over *Fordeling af Afløsningssummen* mellem Ejerne og Besidderne af Jordegodset for hver Vaag, og ifølge § 4 skal Listerne fremlægges til Eftersyn i Tiden fra 1. til 30. November 1936. Indsigelser maa fremsættes skriftligt inden 1. December 1936. Kommissionen træffer endelig Afgørelse inden 28. Februar 1937.

§ 5. Odelsejerne faar derefter af Jordehvalfonden tilsendt deres Tilgodehavende i Overensstemmelse med Afløsningskommissionens endelige Afgørelse i Sagen. De *Statens Fæstegods* tilfaldende Beløb *indbetales i Færøernes Jordebogskasse eller i den færøske Jordfond*, for saa vidt en saadan eventuelt maatte blive oprettet ved Lov, medens *Fæsterne* paa Afløsningstiden og *disses Enker nyder 4 pCt. Afkortning aarlig* af det Fæstegodset tilfaldende Beløb *i Fæsteafgiften for deres Besiddelsestid*. De det beneficerede Gods tilfaldende Andele udbetales mod Kvittering af Færø Amt og Provsti til Anbringelse efter de for Salg af beneficeret Gods gældende Regler. De Andele, der tilfalder Jorder, der som Embedsgaarde er henlagt til verdslige Embedsmænd, indbetales i Færøernes Jordebogskasse.

For Fæstegodsets, det beneficerede Gods's og de verdslige Embedsgaardes Vedkommende skal Jordehvalfondens Kasserer være berettiget til at udstede *4 pCt. rentebærende Obligationer*, hvoraf $\frac{1}{5}$ udtrækkes aarlig hvert følgende Aar. Lignende Obligationer skal ogsaa kunne udstedes for Odelsgodset i det Omfang, som er fornødent.

Efter Lagtingets Forslag skulde de Fæstegodset tilfaldende Beløb forrentes til Fordel for Fæsterne, eventuelt anvendes til Grundforbedringer og lignende. Da mange Kongsfæster er smaa og Beløbene ubetydelige, vilde denne Ordning imidlertid efter Ministeriets Mening medføre en besværlig Administration, og man foreslog derfor, at de Fæstegodset tilfaldende Beløb skal indbetales i Færøernes Jordebogskasse, medens Fæsterne paa Afløsningstiden og dissers Enker faar 4 pCt. Afkortning i Fæsteafgiften for deres Besiddelsestid ligesom fastsat i Loven af 13. April 1894 om Afhændelse af Trøer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne.

Landstingets Udvalg foreslog Tilføjelsen om, at den Fæstegodset tilkommende Afløsningssum skal indbetales i en færøsk Jordfond, hvis en saadan senere maatte blive oprettet ved Lov.

§ 6 handler om Udgifterne ved Afløsningskommissionens Arbejde, Vederlag til Medlemmerne samt Kommissionens Forretningsgang, og § 7 bestemmer, at et overskydende Beløb af Fondens Midler tilfalder Lagtingets økonomiske Fond, som omvendt ogsaa bærer et eventuelt Underskud ved Afløsningen.

Ud over det ovennævnte af Landstingets Udvalg stillede Ændringsforslag til § 5 forelaa ved 2. Behandling i *Landstinget* et Ændringsforslag af *Patursson* (U. P.) gaaende ud paa at give Bestemmelsen om de Fæstegodset tilfaldende Beløb væsentlig samme Affattelse, som den havde faaet ved Lagtingets Vedtagelse. Ifølge dette Ændringsforslag skulde de nævnte Beløb frugtbargøres efter Lagtingets nærmere Bestemmelse, saaledes at Fæsterne oppebar Renterne, og naar der paa Fæstet udførtes Foranstaltninger af almindelig landbrugsgavnlig Betydning eller varig Værdiforøgelse, kunde der udbetales Beløb, svarende til de afholdte Udgifter.

Efter at Ændringsforslaget var forkastet enstemmigt med 56 Stemmer, udtalte *Patursson* ved 3. Behandling, at han ikke ønskede at deltage i Afstemningen, idet han betragtede Sagen »ikke som en Lagtingssag, men som en Amtmandssag eller som en Amtmandsinstitutionssag«. Landstinget vedtog herefter Lovforslaget enstemmigt med 43 Stemmer.

I *Folketinget*, hvor *Samuelsen* (V.) udtalte den Opfattelse, at Lagtinget, hvis Forslaget i den foreliggende Form blev forelagt det, sikkert vilde acceptere det, vedtoges Forslaget enstemmigt med 97 Stemmer.

63. Lov om Retslægeraadet. (Justitsminister *Zahle*).

[A. Sp. 2253. — C. Sp. 173, 1021 og 1091].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁶/₁₀ (F. Sp. 33). 1. Beh. ⁴/₁₂ (F. Sp. 2096). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Jensen, Hartvig Frisch, H. P. Hansen [Præstø A.], Knud Hansen, Kammersgaard [Formand indtil ²⁴/₁], F. K. Madsen [Formand fra ²⁵/₁]. Elna Munch, Jensen [Gørding] [Sekretær], Inger Gautier Schmit, Vagn Bro, A. Chr. Christensen, Julin, Bindslev, Gerda Mundt og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp.

691) afgiven $2\frac{1}{2}$. (Ordfører: J. P. Jensen). 2. Beh. $2\frac{7}{2}$ (F. Sp. 3772). 3. Beh. $2\frac{8}{2}$ (F. Sp. 3850). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{1}{3}$ (L. Sp. 821). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Buhl, Godskesen [Formand], Jepsen Christensen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, A. Johansen, Jørgen Møller, K. Pedersen, P. C. Petersen, Rytter, Simonsen, Stein, Veistrup og Villemoes [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 1607) afgiven $\frac{3}{4}$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1239). 3. Beh. $1\frac{2}{4}$ (L. Sp. 1320). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2179) afgiven $1\frac{2}{4}$. Eneste Beh. $1\frac{2}{4}$ (F. Sp. 5302). *Loven stadfæstet 16. April 1935*. (Lov-Tid. Nr. 131).

Forslaget til nærværende Lov blev fremsat allerede i forrige Samling, men naaede den Gang ikke længere end til et Udvalg i Folketinget (se Aarbog 1933—34, Side 526). Lovforslaget blev fremsat uforandret i indeværende Samling og gennemførtes nu, efter at det paa enkelte Punkter var blevet ændret i baade Folketing og Landsting (se herom nedenfor).

Loven, som traadte i Kraft 1. Maj 1935, indeholder følgende Bestemmelser:

§ 1 angiver Retslægeraadets *Opgave*, som er at afgive saadanne lægevidenskabelige og farmaceutiske Skøn, som er bestemmende for Enkeltpersoners Retsforhold*). Disse Erklæringer kan afæskes Raadet af Centraladministrationens forskellige Afdelinger, Retterne, Anklagemyndigheden, Sundhedsstyrelsen samt Overøvrigheden. Desuden kan alle Lægeattester, som fremlægges i Retssager, forelægges Retslægeraadet til Udtalelse.

I § 2 nævnes Tilfælde, hvor Sagen, for saa vidt der af Retten ikke skønnes at foreligge noget særligt, dog *ikke* vil være at *forelægge* Retslægeraadet:

*) Som herhen hørende Sager kan nævnes: Tilregneligheds- og Farlighedssager, Paternitetssager, Fosterfordrivelse, Barnemord, Fødsel i Dølgmaal, Sædelighedsforbrydelser, Paaførelse af venerisk Smitte, Vold og Legemsbeskadigelse, Forgiftninger, Undersøgelse af berusede Motorførere, lægelige Kunstfejl og Forseelser, Kvaksalveri, Bedømmelse af Lægeerklæringer, Forsikrings- og Invaliditetssager samt civilretlige Spørgsmaal.

1. Alle Erklæringer fra Universitetets retsmedicinske Institut eller fra andre til de højere Læreanstalter knyttede Institutter og dermed ligestillede Institutter som f. Eks. Statens Seruminstitut.
2. De fra Embedslægerne normalt indhentede Erklæringer i Paternitets- og Alimentionssager vedrørende den Tidsfrist, inden for hvilken et Barn kan være avlet.

Der vil derhos af Justitsministeriet kunne gives yderligere indskrænkende Bestemmelser.

Ifølge § 3 skal Retslægeraadet *bestaa af*: 7 af Kongen for 6 Aar ad Gangen udnævnte Læger (hidtil 3 med 10 Aars Funktionstid). Af disse Medlemmer skal 3 have særlig Indsigt i Psykiatri og det ene tillige særlig Indsigt i Aandsvagevæsen. De øvrige 4 Medlemmer skal have særlig Indsigt henholdsvis i Retsmedicin, Fødselsvidenskab, Kirurgi og intern Medicin. Raadet arbejder i *to Afdelinger*, af hvilke den ene behandler retspsykiatriske Spørgsmaal og den anden alle øvrige retsmedicinske Spørgsmaal. Justitsministeren udnævner, efter Indstilling fra Retslægeraadet, blandt Medlemmerne *en Formand og to Næstformænd*, en for hver Afdeling.

Dernæst udpeger Justitsministeren, efter Indstilling fra Retslægeraadet, for 6 Aar ad Gangen en Kreds af *sagkyndige*, blandt hvilke en eller flere tilkaldes til Deltagelse i Stedet for et af Raadets faste Medlemmer eller sammen med disse, naar en Sags Beskaffenhed gør det nødvendigt. Ved Raadets Behandling af de i Lov om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse af 23. Juni 1932 § 5 og de i Lov om Apotekervæsenet af 31. Marts 1932 § 38 nævnte Sager (Fratagelse af Retten til Udøvelse af Kaldsvirksomhed) tilkaldes henholdsvis en praktiserende Læge, Tandlæge, Jordemoder, Sygeplejer, Massør eller lignende og en Apoteker eller en Apotekermedhjælper. Forinden Raadet foretager Indstilling til Justitsministeren om disse sagkyndiges Udpegning, indhenter det Forslag hertil hos de paagældende Foreninger.

§ 4 foreskriver, at *hver Sag* i Almindelighed skal *behandles af mindst 3 Medlemmer*. Dog er *to Medlemmers Medvirken* tilstrækkelig *dels* i Sager, i hvilke der umiddelbart forud er foretaget Observation paa Sindssygehospital eller i Aandsvageanstalt, *dels* i Sager, i hvilke der tilkaldes en eller flere

sagkyndige, *dels* endelig i Sager af mindre Vigtighed. Justitsministeren kan i øvrigt fastsætte nærmere Regler om Medlemmernes og de sagkyndiges Deltagelse i Sagernes Behandling.

§ 5. Raadet kan *forhandle med* enhver Læge, som har Kendskab til den Person eller det Forhold, hvorom Raadet skal udtale sig. Forhandlingen foregaar som Regel skriftlig, men kan efter Raadets Bestemmelse ske mundtlig. I Sager, i hvilke der umiddelbart forud er foretaget *Observation paa Sindssygehospital eller i Aandssvageanstalt*, skal Raadet forhandle med den Overlæge, der har foretaget Observationen, saafremt der foreligger en efter Raadets Skøn væsentlig Uoverensstemmelse mellem Overlægen og Raadet med Hensyn til Sagens Bedømmelse. Forhandlingen foregaar som Regel skriftlig; hvis væsentlig Uoverensstemmelse vedblivende foreligger, har Overlægen Krav paa at blive indkaldt til mundtlig Forhandling i Raadet. I *andre Sager* skal en lignende Forhandling finde Sted, naar en offentlig ansat Læge i Embeds Medfør har afgivet Erklæring i Sagen, og der foreligger en efter Raadets Skøn væsentlig Uoverensstemmelse mellem ham og Raadet. — *Udfaldet* af den stedfundne Forhandling skal i alle de ovennævnte Tilfælde angives i Raadets Erklæring. Hvis Forhandlingen er foregaaet skriftlig, skal Genparter af de udvekslede Skrivelser vedlægges.

Endelig kan Raadet — ifølge § 6 — i særlige Tilfælde, hvor det finder det paakrævet, lade *Undersøgelse af Personer* foretage af et eller flere af Raadets Medlemmer eller sagkyndige.

Retslægeraadet skal til Justitsministeren afgive en *aarlig Beretning*, som offentliggøres.

I Anledning af en Henvendelse fra Den alm. danske Lægeforening ændrede *Folketinget* efter Forslag af Justitsministeren og Udvalget Lovforslaget paa to Punkter: 1) Bestemmelsen i § 3 om Tilkaldelse af en særlig sagkyndig ved Raadets Behandling af Sager vedrørende Fratagelse af Retten til Udøvelse af Kaldsvirksomhed blev indsat. 2) Regelen i § 5 om Overlægens *Ret* til Indkaldelse til mundtlig Forhandling i visse Tilfælde var oprindeligt formet saaledes, at Raadet *skulde* indkalde ham i de angivne Tilfælde. Endvidere forandrede Ikrafttrædelsesdagen fra 1. Juli til 1. April.

Man havde i Udvalget drøftet Muligheden af en *Decentralisation* af Retslægeraadets Virksomhed ved at henvise en Del af de jyske Sager til Aarhus Universitets medicinske Fakultet. Tanken vandt dog ikke Tilslutning fra alle Sider, og der blev ikke stillet Ændringsforslag herom.

Venstremindretallet havde i Udvalget i fuld Erkendelse af Retslægeraadets vigtige Opgaver prøvet at *begrænse* den *Centralisation* og det deraf stigende Materiale for Retslægeraadet, som Lovforslaget indeholdt, og Venstre undlod, da denne Begrænsning ikke blev foretaget, ved 3. Behandling at deltage i Afstemningen over Lovforslaget, der vedtoges enstemmigt med 90 Stemmer.

I *Landstinget* indførtes en Begrænsning af de Sager, der skal lægges ind under Retslægeraadet, idet § 2 i Loven indsattes efter Forslag af Udvalget og med Ministerens Tilslutning. *Venstremindretallet* havde imidlertid ønsket at gaa videre i den anførte Retning og stillede i Tilslutning til Sundhedsstyrelsens Udtalelser, der fulgte som Bilag til Betænkningen sammen med Erklæringer fra Retslægeraadet og Rigsadvokaten, Underændringsforslag om, at ogsaa følgende Sager normalt skulde undrages Retslægeraadets Omraade: Erklæringer fra Embedslæger om Nødvendigheden af en Persons Indlæggelse til Observation paa Sindssygehospital eller i Aandssvageanstalt samt alle Sager, hvor der fra Embedslæge og en Overlæge ved et Sindssygehospital eller en Aandssvageanstalt foreligger samstemmende Erklæringer angaaende en Persons mentale Tilstand.

Underændringsforslaget blev forkastet ligesom et Ændringsforslag af *Venstremindretallet* tilsigtende at overlade Afgørelsen af, om Forhandlingen mellem Raadet og vedkommende Læge skal foregaa skriftligt eller mundtligt, til de respektive Myndigheder, overordnede eller underordnede. — Med Indsættelsen af den nævnte § 2 og af sidste Punktum i § 5 (om Vedlæggelse af Genparter) samt en Ændring af Ikrafttrædelsesdagen fra 1. April til 1. Maj vedtoges Lovforslaget ved 3. Behandling enstemmigt med 35 Stemmer, medens 25 Medlemmer (*Venstre*) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod. Venstres Ordfører (*Rytter*) henviste som Begrundelse for denne Afstemning navnlig til Partiets Modstand mod den stærke *Centralisation* og de deraf følgende Papirafgørelser, som Lovforslaget formentlig vilde medføre.

Ved eneste Behandling i *Folketinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt i Landstingets Affattelse. *Venstre* stemte hverken for eller imod.

64. Lov om Forbud mod at bære Uniform m. v. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2799. — C. Sp. 121 og 131].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 2224). 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 2523). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alsing Andersen, Hartvig Frisch, Hinrichsen, J. P. Larsen [Formand], S. Munk, Yde, A. M. Hansen [Sekretær], Mads Larsen, Brorsen, Vagn Bro, Chr. Ernst Christensen, Nørgaard, Christmas Møller, Pürschel og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sj. 613) afgiven $\frac{20}{12}$. (Ordfører: Alsing Andersen). 2. Beh. $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 2728). 3. Beh. $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 2769). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 570). 2. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 584). 3. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 589). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 337).

Loven af 12. April 1933 om Forbud mod at bære Uniform m. v. (se Aarvog 1932—33, Side 490) havde Gyldighed indtil Udgangen af Aaret 1934. Ved § 4 i Lov af 28. April 1934 om Forbud mod visse S sammenslutninger foretoges en enkelt Ændring, idet Børn under 16 Aar, der er Medlemmer af Idrætsforeninger og lignende S sammenslutninger, fik Adgang til at bære den for den paagældende S sammenslutning fastsatte Beklædning, medens 1933-Loven satte Aldersgrænsen ved det 14. Aar. Nærværende Lov, der gælder indtil 1. April 1936, afløser de hidtil bestaaende Lovbestemmelser, som den afviger fra paa følgende 2 Punkter:

1. *Forbudet* mod at bære Uniform m. v. *omfatter ikke de nu bestaaende Spejderorganisationer og Frivilligt Drengeforebund.*

2. Det tillades *Lederne* af Idrætsforeninger og lignende S sammenslutninger at bære den for S sammenslutningen fastsatte Uniform. (Efter 1933-Loven gjaldt det alene Lederen).

I Motiverne til det af *Justitsministeren* fremsatte Lovforslag henvistes til Udtalelser af Politidirektøren i København og Politiajudanten i de sønderjyske Landsdele om, at Uniformsforbudet i høj Grad havde bidraget til en rolig og fredelig Udvikling af Forholdene her i Landet, og at det maatte anses for meget ønskeligt, at Lovens Gyldighed forlængedes. Lovforslaget gik alene ud paa at forlænge Uniformsloven af 1933 med den omtalte Ændring af 28. April 1934 indtil *Udgangen af 1936*. Efter Forslag af et *Flertal* i Folketingets Udvalg (Socialdemokrater, Venstre og Radikale

Venstre) optryktes imidlertid den samlede Lovtekst, og i denne foretoges de under 1 og 2 nævnte Ændringer, hvorhos Gyldighedstiden begrænsedes til 1. April 1936.

Udvalgets *konservative Mindretal* stillede et Underændringsforslag, der tillod Medlemmerne af de *frivillige Korps*, som har Overenskomst med Krigsministeren, at bære den normerede Uniform til enhver Tid, ikke blot under Øvelserne, som Loven bestemmer. Forslaget vandt kun Tilslutning hos Retsforbundet og forkastedes med 63 Stemmer mod 27 (25 Medlemmer [Venstre] tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod). Endvidere foreslog det konservative Mindretal at stryge Bestemmelsen om, at ogsaa *en Organisations Bestyrelsesmedlemmer* ifalder Straf for dens Medlemmers Forseelse mod Loven, hvis det ikke kan bevises, at Overtrædelsen er sket mod deres Vilje. Ogsaa dette Underændringsforslag forkastedes (med 97 Stemmer mod 24).

Det oplystes i Betænkningen, at det konservative Mindretal i Udvalget havde *skitseret et Forslag*, der strengt vendte sig imod samfundsfjendtlige Organisationer og i øvrigt gav Mulighed for Indskriden fra Myndighedernes Side over for de Elementer, der betyder en virkelig Fare for Ro og Orden. Forslaget rummede tillige en Definition af Begrebet Uniform og Uniformsdele m. v. Da disse Tanker imidlertid fra ingen Side vandt Tilslutning, havde man ikke ønsket at stille noget principielt Ændringsforslag, men indskrænkede sig til at stille de foran omtalte Underændringsforslag. — I øvrigt tog Mindretallet nu som før Afstand fra denne Lovgivning, idet det navnlig henviste til, at Forslagets vidtgaaende Formulering fristede til en Gennemførelse af Loven, der i for høj Grad blev præget af den afgørende Myndigheds Sympati eller Ikke-Sympati, at Forslaget ramte de frivillige Korps paa en sagligt urimelig Maade, og at det opretholdt den Tilstand, at det selv ved fuldkommen lukkede Møder er forbudt at bære en Organisationsuniform.

Retsforbundets Ordfører (Axel Dam) gav ved 2. Behandling Tilslutning til Lovforslaget, medens *Kommunisterne* (Ordfører: Munch-Petersen) vilde stemme imod det; de ønskede ikke, at Uniformsforbudet skulde gælde Arbejderorganisationer eller antifascistiske Sammenslutninger.

Ved 3. Behandling i *Folketinget* vedtoges Lovforslaget med 98 Stemmer mod 23. I *Landstinget* stillede de Konservative paa ny de to nævnte Ændringsforslag uden dog at faa noget af dem vedtaget, idet Partiernes Stilling her var som i Folketinget, hvorefter Lovforslaget ved 3. Behandling vedtoges i Folketingets Affattelse med 58 Stemmer mod 10 (Konservative).

65. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme Nr. 285 af 16. November 1931. I. (Justitsminister *Zahle*) [A. Sp. 3023. — C. Sp. 119 og 129].

Fremsat i *Folketinget* $20/12$ (F. Sp. 2706). 1. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2717). 2. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2723). 3. Beh. $20/12$ (F. Sp. 2725). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20/12$ (L. Sp. 569). 2. Beh. $20/12$ (L. Sp. 584). 3. Beh. $20/12$ (L. Sp. 588). *Loven stadfæstet 22. December 1934.* (Lov-Tid. Nr. 338).

Loven af 16. November 1931 om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme (se Aarbog 1931—32, Side 380), der gjaldt indtil Udgangen af 1932, blev ved to senere Love holdt i Kraft til Udgangen af henholdsvis 1933 og 1934. Ved nærværende Lov forlængedes dens Gyldighed yderligere til Udgangen af *Marts 1935*.

Den i det oprindelige Lovforslag foreslaaede Gyldighedstid, indtil Udgangen af Aaret 1935, ændredes i Folketinget efter Forslag af Venstre og Konservative, som ovenfor nævnt, til Udgangen af *Marts 1935*.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

66. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme Nr. 285 af 16. November 1931. II. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 4709 — C. Sp. 297, 953].

Fremsat i *Folketinget* $16/3$ (F. 4537). 1. Beh. $20/3$ (F. Sp. 4738). 2. Beh. $21/3$ (F. Sp. 4806). 3. Beh. $22/3$ (F. Sp. 4887). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1060). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1088). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1120). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid. Nr. 89).

Under Henvisning til, at den i Betalingshenstandsloven fastsatte Frist, indenfor hvilken Pantegæld i Landbrugs- og Skovejendomme normalt ikke kan fordres betalt, var forlænget til December Termin 1936 (se Nr. 67), foreslog Justitsministeren den her omhandlede Lovs Virketid forlænget for samme Tidsrum, til *Udløbet af Aaret 1936*.

Forslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, men de *Konservative* ønskede ligesom Venstre Oplysninger om Lovens Virkninger, og i Folketinget undlod Partiets Medlemmer, som ikke fandt det godt gjort, at denne Lovgivning ikke nu kunde bortfalde, at stemme.

67. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovejendomme, Fiskere m. fl. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3419. — C. Sp. 267, 973, 1009].

Fremsat i *Folketinget* $20/2$ (F. Sp. 3625). 1. Beh. $22/2$ (F. Sp. 3717). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Larsen [Bjerre], Ludvigsen, P. Mortensen, Smørum [Formand], Marinus Sørensen, Jørgen Jørgensen, Andreasen [Forsinge] [Sekretær], Fuglsang, Vagn Bro, Rahbek, Løje, Hasle, Fibiger og Christmas Møller). Betænkning (B. Sp. 831) afgiven $7/3$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $15/3$ (F. Sp. 4468). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 4737). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1060). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1088). 3. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1125). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1639) afgiven $4/4$. Eneste Beh. $9/4$ (F. Sp. 5198). *Loven stadfæstet 24. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 139).

Ved Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 blev det bestemt, at *Pantegæld i Landbrugs- og Skovejendomme* bortset fra Tilfælde, hvor Skyldneren har gjort sig skyldig i Misligholdelse ved Forringelse af Pantet, *ikke kan fordres betalt forinden 11. December Termin 1934.* Denne Frist blev ved Lov Nr. 172 af 16. Maj 1934 forlænget til 11. December Termin 1935 og er ved nærværende Lovs § 1 yderligere forlænget til *11. December Termin 1936.*

Efter Regeringsforslaget skulde Uopsigeligheden gælde indtil December Termin 1937. *Venstres* Medlemmer af Folketingets Udvalg foreslog imidlertid at forkorte Fristen til December Termin 1936 dels paa Grund af de økonomiske Forholds Uoverskuelighed, dels for at skabe Mulighed for en samlet Plan om den hidtil stykkevise Henstandslovgivnings Afvikling, og skønt Regeringspartierne helst havde set Lovforslaget gennemført uændret, da man ikke mente, at Bestemelsen kunde undværes med Udgangen af 1936, havde de

ikke villet modsætte sig Gennemførelsen af denne Ændring, som Venstre syntes dem at tillægge afgørende Betydning. Ændringsforslaget blev da stillet af hele Udvalget og tiltraadt af Ministeren, og det vedtoges uden Afstemning.

Ifølge § 11 i Loven af 11. Marts 1933 bortfaldt Virkningerne af Henstanden, naar Ejendommen i Henstandsperioden blev afhændet eller gjort til Genstand for Retsforfølgning af Fordringshavere, med Hensyn til hvis Fordringer Henstand ikke var meddelt, eller saafremt Skyldneren afgik ved Døden. Paa det sidste Punkt medførte Loven af 16. Maj 1934 en Ændring, idet den bestemte, at Henstanden skulde bevares, saafremt Skyldnerens Ægtefælle blev hensiddende i uskiftet Bo, eller Ejendommen blev udlagt Ægtefællen eller afdødes Børn i Arv, og der ikke af Fordringshaveren inden 3 Maaneder, efter at han havde taaet Kundskab om Dødsfaldet, blev fremsat Krav om Bortfald af Henstanden.

Lovens § 2 gaar endnu et Skridt videre ved at tillade Henstandens Bevarelse i Tilfælde, hvor Ejendommen *selges til Børn eller Svigerbørn*, eller hvor der foretages *Retsforfølgning, som ikke gennemføres til Tvangsauktion*. Henstandslovens § 11, Stk. 2, har herefter faaet følgende Affattelse:

»Henstanden bevares dog, saafremt Ejendommen afhændes til Skyldnerens Børn eller Svigerbørn, eller saafremt Skyldnerens Ægtefælle efter hans Død bliver hensiddende i uskiftet Bo, eller Ejendommen paa Skiftet udlægges Ægtefællen eller afdødes Børn i Arv, og der ikke af Fordringshaveren inden 3 Maaneder, efter at han har faaet Kundskab om Overdragelsen eller Dødsfaldet, fremsættes Krav om Bortfald af Henstanden. Endvidere bevares Henstanden i Tilfælde, hvor Ejendommen gøres til Genstand for Retsforfølgning af Fordringshavere, med Hensyn til hvis Fordring Henstand ikke er meddelt, saafremt Retsforfølgningen ikke gennemføres til Tvangsauktion, og der ikke af Fordringshaveren inden 3 Maaneder, efter at han har faaet Kundskab om Retsforfølgningen, fremsættes Krav om Bortfald af Henstanden.«

Anledningen til disse Ændringer var dels, at Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg havde udtalt Ønske om, at Bestemmelsen i Henstandslovens § 11 begrænsedes til at angaa Salg af den pantsatte Ejendom til fremmede eller

Salg til Slægtninge, hvor Parterne skønnedes i Stand til at betale Henstandsbeløbene, dels, at Indenrigsministeriet havde henledt Opmærksomheden paa, at Bestemmelsen om, at Henstandsbeløb forfaldt i Tilfælde af Retsforfølgning mod Pantet, i adskillige Tilfælde syntes at kunne virke haardt. Skønt Justitsministeriet fandt, at det ikke var uden Betænkelighed at gaa videre med Hensyn til Henstandens Bevarelse, end det var sket ved Loven af 1934, havde man dog ikke villet modsætte sig en Udvidelse som den nu i § 2 hjemlede.

Medens Henstandsloven hidtil kun har sikret Skyldneren mod Krav om Betaling af Pantegælden som *Helhed* (bortset fra Adgangen til at faa Henstand med 3 Terminsydelser, indbefattet Afdrag), er der nu i begrænset Omfang aabnet *Ejere af Landbrugsejendomme* Adgang til at faa Henstand med Afdrag, da disse, hvor det ikke drejer sig om Kredit- og Hypotekforeningslaan, ofte kan udgøre betydelige Beløb. Herom bestemmer Lovens § 3, at Amtsudvalget, naar en Ejer af en Landbrugsejendom trods rimelige Bestræbelser ikke kan fremskaffe det til Betaling af Afdrag paa Pantegælden fornødne Beløb, kan indrømme ham *Henstand helt eller delvis med et eller flere Afdrag*. Dette kan dog kun ske i det Omfang, i hvilket det skønnes fornødent, for at Ejeren kan fortsætte Bedriften, og kun for saa vidt angaar Afdrag, der forfalder *tidligst 11. Juni Termin 1935 og senest 11. December Termin 1936*.

Naar Henstand indrømmes, skal Amtsudvalget samtidig træffe Afgørelse med Hensyn til *Afviklingen af de Afdragsbeløb*, der omfattes af Henstanden. Afviklingen skal paa-begyndes senest i 11. Juni Termin 1938 og maa *ikke strække sig ud over 11. Juni Termin 1942*. Saafremt Pantebrevet indeholder Bestemmelser om Erlæggelse af *regelmæssige periodiske Afdrag* mindst een Gang om Aaret, kan det dog — selv om de nævnte Frister derved overskrides — bestemmes, at de Afdragsbeløb, med hvilke der gives Henstand, først skal betales, *efter at det sidste af de i øvrigt i Pantebrevet fastsatte Afdrag er forfaldet til Betaling*, saaledes at Skyldneren derefter fortsætter med at betale Afdrag, indtil Henstandsbeløbene er betalt.

Hertil er føjet nogle til Henstandslovens § 2, Stk. 2, og § 7, sidste Stykke, svarende *Undtagelser*, hvorefter Hen-

stand som nævnt *ikke* kan ydes, naar Skyldnerens manglende Betalingsevne maa tilskrives letsindige økonomiske Dispositioner, Forsømmelighed eller Arbejdsuvillighed, eller det ikke kan anses for overvejende sandsynligt, at Henstanden vil gøre det muligt for ham at fortsætte Bedriften og opfylde sine Forpligtelser. Henstand kan endvidere ikke ydes, naar det oplyses, at Skyldneren, f. Eks. ved Indfrielse af Gæld med efterstaaende Prioritet, Kautionsforpligtelser eller lignende, uden tvingende Grund har unddraget sig Midler til Dækning af Afdraget eller Afdragene. Fremdeles skal Ydelse af Henstand ordentligvis nægtes, naar dennes Indrømmelse skønnes at ville medføre uforholdsmæssig Skade for Fordringshaveren.

De foranførte Bestemmelser i § 3 gælder *ikke for Kredit- og Hypotekforeningslaan*.

De *Konservative* stillede ved 2. Behandling i Folketinget Ændringsforslag om Udeladelse af § 3, da de ikke kunde medvirke til en Udvidelse af Henstandslovgivningen; men Paragraffen vedtoges med 76 Stemmer mod 12.

Ved 3. Behandling vedtoges (uden Afstemning) et af *Udvalgets øvrige Medlemmer* stillet Ændringsforslag om at lade det sidste Afdrag, der omfattes af Henstanden, blive Afdraget for December Termin 1936 i Stedet for, som oprindeligt foreslaaet, Afdraget for December Termin 1937.

§ 4 giver *nærmere Regler om den i Henhold til § 3 indrømmede Henstand*, i alt væsentligt svarende til Bestemmelser i Henstandslovens § 2, Stk. 3, og §§ 6, 9, 10, 11, 12, 14 og 16. Det fastsættes saaledes, at Betalingshenstanden ogsaa omfatter *Kautionister*, og at disse ikke som Følge af den givne Henstand frigøres for deres Forpligtelser, at Pligten til at yde Henstand fortrinsvis bør paalægges *sekundære Panthavere*, at Tinglysning af Henstandsgivelsen ikke er nødvendig, at Henstandslovens § 11 finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til *Bortfald* af de til Henstanden knyttede Virkninger, og at *Retsforfølgning* for en Fordring, der omfattes af Loven, og for hvilken Henstand er begæret, ikke kan indledes eller fortsættes fra det Tidspunkt, da Henvendelse til Amds-udvalget om Henstand er sket, og indtil Udvalgets Afgørelse er truffet. Hertil er føjet, at hvis Afgørelsen ikke foreligger inden 4 Maaneder fra det Tidspunkt, da Henvendelse til

Amtsudvalget om Henstand er sket, kan Fogeden dog bestemme, at en Begæring om Retsforfølgnings Indledning eller Fortsættelse skal nyde Fremme, naar det skønnes at kunne tilregnes Skyldneren, at Afgørelsen ikke har kunnet træffes inden denne Frist, eller naar Udsættelse med Retsforfølgning skønnes at ville medføre uforholdsmæssig Skade for Fordringshaveren.

Den nys anførte Tilføjelse skete i Landstinget ved et af *Justitsministeren* paa Foranledning af Udtalelser af *Jefsen Christensen* (V.) stillet Ændringsforslag.

Et Ændringsforslag i Folketinget af de *Konservative* om at udelade § 4 forkastedes med 78 Stemmer mod 14.

Som det fremgaar af foranstaaende Redegørelse, foretoges der under Sagens Behandling paa Rigsdagen kun 3 Ændringer, nemlig en Forkortelse af den i § 1 og § 3 fastsatte Frist og en Tilføjelse til § 4, medens de fra konservativ Side stillede Ændringsforslag om Udeladelse af §§ 3 og 4 forkastedes. Da de *Konservative* ikke ønskede at fortsætte Henstandslovgivningen, men mente, at man nu maatte tage definitiv Afsked med denne og samle alle Kræfter om at afvikle den givne Henstand, stemte de ved 3. Behandling imod saavel i Folketinget som i Landstinget. Lovforslagets Vedtagelse i de to Ting skete herefter med henholdsvis 81 Stemmer mod 17 og 50 Stemmer mod 11. Ved Sagens »eneste« Behandling i Folketinget stod Stemmerne 78 mod 14.

68. Lov om offentlig Auktion ved Auktionsledere. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3121. — C. Sp. 215, 991, 1093].

Fremsat i *Folketinget* $25/1$ (F. Sp. 3135). 1. Beh. $1/2$ (F. Sp. 3385). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (E. Friis, Hartvig Frisch, Ludvigsen, Gustav Pedersen [Formand], Yde, Wittrup, Fogh [Sekretær], Steen, Christensen [Høng], Chr. Ernst Christensen, Ole Frederik Olsen, Hans Pinstrup, Hasle, A. C. D. Petersen og Pürschel). Betænkning (B. Sp. 829) afgiven $28/2$. (Ordfører: E. Friis). 2. Beh. $6/3$ (F. Sp. 4136). 3. Beh. $7/3$ (F. Sp. 4215). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13/3$ (L. Sp. 908). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Gunnar Fog-Petersen, Godskeser, Jefsen Christensen, Albert Jensen, H. P. Jensen, M. C. Jensen,

Oluf Jensen, Jensen-Stevns, Josiassen, Jørgen Møller, Nielsen Mann, P. C. Petersen, Rasmussen [Skovlund] og Rytter [Formand]). Betænkning (B. Sp. 1581) afgiven $2\frac{9}{3}$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1170). 3. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1238). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2113) afgiven $1\frac{0}{4}$. Eneste Beh. $1\frac{2}{4}$ (F. Sp. 5250). *Loven stadfæstet 16. April 1935*. (Lov-Tid. Nr. 132).

Den hidtidige Ordning med Hensyn til Afholdelsen af frivillige offentlige Auktioner hvilede paa midlertidig Lov af 11. April 1916 om offentlige Auktioner, der ikke er Tvangsauktioner. Ved denne Lov opretholdtes ogsaa efter Retsplejelovens Ikræfttræden det hidtil bestaaende System, hvorefter Afholdelsen af frivillige Auktioner henhørte *under de samme judicielle Myndigheder som Tvangsauktioner*. Hensigtsmæssigheden af denne Ordning var allerede paa et tidligere Tidspunkt draget i Tvivl, saaledes af Proceskommissionen af 1892. Naar den nævnte Ordning dog blev opretholdt, skyldtes det navnlig, at det vilde være *ubilligt at berøve Fuldmægtigene hos Underretsdømmerne den væsentlige Indtægtskilde*, som mange af dem havde som Inkassatorer ved disse Auktioner, uden at der samtidig fandt en Omordning Sted af deres Stilling i det hele. *Dette Hensyn bortfaldt* ved Loven af 15. April 1930 angaaende Fuldmægtige ved Underretterne uden for København m. m., hvorefter disse fra den 1. April 1935 at regne blev udelukket fra at drive privat juridisk Virksomhed m. v. Justitsministeriet nedsatte derfor i 1933 *et sagkyndigt Udvalg* paa 4 Medlemmer med den *Opgave dels* at undersøge Mulighederne for Gennemførelsen af en Ordning, hvorefter Afholdelsen af offentlige Auktioner over Løsøre, der ikke er Tvangsauktioner, henlægges fra Dommerkantorerne til Personer, der særlig beskikkes hertil*), *dels* i Forbindelse hermed at fremkomme med Forslag om Forenkling af Afgiftsberegningen ved Auktioner. (Om sidstnævnte Forhold, se Nr. 12).

Det af Udvalget udarbejdede *Udkast* blev — bortset fra formelle Ændringer — forelagt som *Lovforslag* af Justitsministeren. Med *enkelte Ændringer*, foretaget af saavel Folketing som Landsting (se herom nedenfor), vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* i begge Ting.

*) Man har herved haft Opmærksomheden henvendt paa Hensigtsmæssigheden af en Ordning vedrørende de frivillige Auktioner *i Lighed med den i de sønderjyske Landsdele hidtil gældende*, jfr. Loven af 15. December 1922 om Udøvelse af Auktionatorvirksomhed i de sønderjyske Landsdele.

I. Ifølge den saaledes vedtagne Lov skal *frivillige* offentlige Auktioner fra 1. Juni 1935 afholdes af *Auktionsledere*. *Undtaget* herfra er de frivillige Auktioner, der i Henhold til gældende Lovgivning kan afholdes uden Fogedens Mellekomst.

Loven berører saaledes navnlig ikke de frivillige Auktioner, der kan afholdes i Henhold til Lov af 11. Marts 1892 om Salg af *fersk Fisk* m. m. ved offentlig Auktion, Lov af 7. April 1899 med Tillægslove af 1930 og 1933 om Salg af indenlandske *Haveprodukter* og indenlandsk *Frugt* ved offentlig Auktion, Lov af 8. Juni 1912 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme (ifølge hvis § 20 Foreninger, der virker til dette Formaal, med Landbrugsministerens Tilladelse kan afholde frivillig Auktion over *Avlsdyr* uden Auktionsdirektørens, nu Fogedens, Mellekomst og uden Betaling af Retsafgift) og midlertidig Lov af 9. Maj 1917 om *Landboforeningers* og *Husmandsforeningers Auktioner* m. m. (i Henhold til hvilken en saadan Forening, for saa vidt dens Hovedformaal er at fremme Landbruget, efter Bemyndigelse af Justitsministeren paa tilsvarende Maade er berettiget til efter nærmere angivne Regler at lade *bortsælge Husdyr og Landbrugsprodukter for og til Medlemmer af Foreningen samt til at fordele Foreningens Ejendele ved Auktion mellem Medlemmerne*, for saa vidt Bortsalget staar i Forbindelse med Foreningens almindelige Formaal og ikke har nogen erhvervs-mæssig Karakter).

Desuden opretholdes den Ret, som ved forskellige Lovbestemmelser er tillagt nogle offentlige Institutioner (f. Eks. Assistenshuset, Grønlands Styrelse og Det kongelige Teater ved Salg af Loger) til at holde Auktioner uden Fogedens Mellekomst.

Endvidere skal frivillige offentlige Auktioner over *fast Ejendom* og *registreringspligtige Skibe* afholdes af *Fogeden* efter de hidtil gældende Regler.

Ogsaa *Tvangsauktioner* over *Løsøre*, bortset fra registreringspligtige Skibe, Aktier, Gældsbreve og andre Fordringer, kan afholdes ved *Auktionsledere*, for udlagt eller udpantet Løsøres Vedkommende efter Bestemmelse i hvert enkelt Tilfælde af Fogeden, for Arv- og Gældsfragaaellesboer og Konkursboer efter Bestemmelse af Skifteretten samt for Eksekutorboer af *executor testamenti*.

II. Auktionsledere *beskikkes* af Justitsministeren efter Indstilling af Fogeden. Beskikkelsen meddeles for et nærmere

betegnet Omraade (normalt en Underretskreds) og kan kun meddeles Personer, der har dansk Indfødsret, er fyldt 25 Aar og er vederhæftige og uberygtede. De i de sønderjyske Landsdele beskikkede Auktionatorer skal have Ret til for det for dem fastsatte Omraade at beskikkes som Auktionsledere, saafremt Andragende herom indgives til Justitsministeriet inden 1. Oktober 1935.

For Afholdelse af Auktion betales til Auktionslederen af Rekvirenten *et Vederlag* svarende til $\frac{1}{5}$ af den Staten tilfaldende Afgift for Auktionen (se herom Nr. 12). For en aflyst Auktion betales 10 Kr. Endvidere har Auktionslederen Krav paa *Godtgørelse for Udgifter* efter nærmere af Justitsministeren fastsatte Regler. Det er en Auktionsleder tilladt at virke som *Inkassator* ved de af ham afholdte Auktioner samt mod Løsning af Næringsbrev at drive Virksomhed som *Auktionsholder*.

En Auktionsleder er pligtig:

at *stille Sikkerhed* for rettidig Betaling af de Statskassen tilkommende Afgifter, for hvilke han hæfter personlig, og for sin eventuelle Erstatningspligt over for Rekvirenter og Auktionskøbere;

at føre *autoriserede Bøger* samt en af Fogeden autoriseret *Auktionsbog*;

at afholde Auktionen *selv* eller ved en af Fogeden *autoriseret Fuldmægtig*, undtagelsesvis ved en anden af Fogeden godkendt Person. Stedfortræderes Alder skal være mindst 21 Aar;

at give Agt paa, at der ikke foreligger Omstændigheder, som tyder paa *manglende lovlig Adkomst* til det, der skal bortsælges ved Auktion, ligesom han skal paase, at Bortsalget *ikke kommer i Strid med Næringslovgivningen* eller andre Lovregler.

III. Auktionslederen berammer efter Forhandling med Rekvirenten *Tid og Sted* for Auktionens Afholdelse, og det beror paa Rekvirenten, hvorledes Auktionen skal *bekendtgøres*, dog med visse Begrænsninger:

Bekendtgørelsen skal angive, om Salgsgenstandene sælges for Auktionsrekvirentens eller for anden Mands Regning.

Ved Auktioner, hvor Salgsgenstandene angives helt eller delvis at hidrøre fra navngivne Boer eller Personer, skal det

i Bekendtgørelsen udtrykkeligt fremhæves, hvis der ved Auktionen ogsaa sælges Genstande, som ikke hidrører fra de særlig angivne Boer eller Personer.

I Tilfælde, hvor Salg ved offentlig Auktion er foreskrevet i Lovgivningen, skal Auktionen bekendtgøres og Auktionsvilkårene affattes efter de for Tvangsauktion gældende Regler, medmindre Fogeden, hvem Spørgsmaalet kan forelægges, tillader Afvigelse herfra.

Til Brug ved Auktionen skal der udarbejdes *et Auktionskatalog*, indeholdende 1) Auktionsvilkårene, der indføres straks efter Titelbladet, og 2) en Fortegnelse i Nummerorden over de Genstande, der ønskes bortsolgt. Fortegnelsen kan suppleres under Auktionen, men paa Auktionen maa ikke bortsælges Genstande, der ikke optages i Kataloget. Omfatter Kataloget Genstande hidrørende fra forskellige Sælgere, skal dette tydeligt angives. Hvis Salgsgenstandene opgives helt eller delvis at hidrøre fra navngivne Boer eller Personer, skal det bestemt opgives, hvilke Genstande der hidrører fra hvert enkelt navngivent Bo eller Person. Auktionsvilkårene skal *oplæses* ved Auktionsens Begyndelse og være *opslaaet* paa et iøjnefaldende Sted.

Auktionslederen afholder Auktionen og paaser, at den fremmes med behørig Orden. For saa vidt Auktionslederen ikke tillige er Inkassator, har *Inkassator Ret til at foretage Opraabet og meddele Hammerslag*. Auktionskataloget føres af Auktionslederen personlig eller ved en anden under hans umiddelbare Tilsyn. *De enkelte Salg* sker ved, at Hammerslag efter *3 Gange gentaget Opraab uden Overbud* gives til den højstbydende, eller hvis dennes Bud paa Grund af hans manglende Evne til at opfylde Auktionsvilkårene forkastes, til den næsthøjstbydende og saa fremdeles. Det kan stilles som *Betingelse for Bortsalg*, at Køberen i det mindste har budt den Pris, som Auktionsrekvirenten forud for Auktionen i en skriftlig Meddelelse til Auktionslederen har stillet som Vilkaar for Bortsalg. Vil Rekvirenten gøre Brug af denne Bestemmelse, maa han oplyse, at den forlangte Mindstepris ikke er opnaaet, og der maa da ikke gives Hammerslag. Rekvirenten bestemmer selv, hvorvidt han vil oplyse Mindsteprisens Størrelse. *Naar Hammerslag er meddelt, er Sælgeren bundet ved Salget*, for saa vidt Auktionskøberen paa sin Side

opfylder Vilkaarene. Salg under Forbehold af Godkendelse efter Hammerslagets Meddelelse maa ikke finde Sted.

En Auktionsleder maa *ikke* selv eller ved anden *sælge* egne Ting eller *købe eller byde* paa en Auktion, som han eller nogen paa hans Vegne afholder, ligesom det er en Auktionsleder forbudt i Tilknytning til en afholdt Auktion at medvirke ved *Salg underhaanden* af en opraabt, men ikke ved Auktionen solgt Genstand eller at modtage Vederlag i Anledning af saadant Salg.

Auktionslederen afgør *Twistigheder*, der opstaar vedrørende Fremgangsmaaden under en trivillig Auktion. Med Hensyn til andre Indsigelser staar den almindelige Adgang til at nedlægge *Fogedforbud* aaben. For at hindre uoprettelig Retsfortabelse ved Tingens Bortsalg gives der yderligere Adgang til mod Sikkerhedsstillelse paa Stedet at nedlægge *Protest til Auktionsbogen* mod Auktionens Fremme med Hensyn til de paagældende Genstande, saaledes at Spørgsmaalet om Protestens Berettigelse derefter forelægges Fogeden. Enhver *Indsigelse mod en Tvangsauktion* maa afgøres af *Fogeden* ved Kendelse, saaledes at Auktionen i fornødent Omfang, indtil Kendelsen foreligger, maa standses.

For Købesum og Auktionsomkostninger havs *Udpantningsret*.

IV. Senest Kl. 12 sidste Søgnedag før Auktionens Afholdelse skal Auktionslederen tilstille Fogeden *Meddelelse* herom, og senest en Uge efter Auktionen skal han indsende det sammentalte Auktionskatalog med en Udskrift af Auktionsbogen til Fogeden, gennem hvem *Oppebørselen* af Afgiften til Statskassen foregaar.

V. Loven traadte i Kraft den 1. Juni 1935. Loven af 1922 om Udøvelse af Auktionatorvirksomhed i de sønderjyske Landsdele ophæves fra 1. Oktober 1935.

Ifølge det fremsatte Lovforslag skulde Auktionsledere beskikkes af Justitsministeren efter forud indhentet *Erklæring* fra Fogeden. Dette ændredes i Folketinget til: efter *Indstilling* af Fogeden, men uden Tilslutning fra *Venstre*, der havde stillet Forslag om, at Auktionsledere skulde *beskikkes* af Fogeden. Landstingets Venstre foreslog den Ændring i Folketingets Affattelse, at »Justitsministeren« ændredes til: »Amtmanden«. Det blev imidlertid ved Folketingets Affattelse, og Justitsministeren erklærede i Anledning af en Forespørgsel

i Landstinget, at der vilde udgaa et Cirkulære, som paalægger Fogeden at gøre Indstilling til Ministeriet om 3 Personer, blandt hvilke Ministeren saa udnævner Auktionslederen; eventuelt maa ny Indstilling finde Sted, hvis ingen af de først indstillede findes kvalificeret.

I Folketinget indsattes enstemmigt en Bestemmelse om, at naar Tilslag gives *paa Vilkaar af efterfølgende Approbation*, skal dette tydeligt tilkendegives umiddelbart efter Hammerlaget. Efter Forslag af Venstre og Konservative i Landstinget ændredes denne Bestemmelse saaledes, at Hammerlaget blev det afgørende Kriterium for Bortsalget (se foran under Afsnit III). Mindretallet i Landstinget (Socialdemokrater og Radikale) havde med Tilslutning af Justitsministeren foreslaaet, at der til Folketingets Formulering føjedes, at Køberen kunde frafalde sit Bud, hvis han straks tilkendegav dette, men Ændringsforslaget bortfaldt ved Flertalsforslagets Vedtagelse. Alligevel vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* ved 3. Behandling i Landstinget, ligesom Folketinget ved eneste Behandling enstemmigt vedtog det i Landstingets Affattelse.

69. Lov om Ændringer i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (*Twistigheder under Skifte og Konkurs*). (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 3291. — C. Sp. 57, 171].

Fremsat i Landstinget $^{25}/_1$ (L. Sp. 615). 1. Beh. $^6/2$ (L. Sp. 741, jfr. 738). 2. Beh. $^8/2$ (L. Sp. 743). 3. Beh. $^{13}/2$ (L. Sp. 751). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{20}/2$ (F. Sp. 3629). 2. Beh. $^{22}/2$ (F. Sp. 3716). 3. Beh. $^{27}/2$ (F. Sp. 3772). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid. Nr. 87).

Medens hidtil alle Twistigheder under Behandlingen af et Konkursbo eller et Dødsbo ifølge Konkurslovens § 93 og Skiftelovens § 39 er blevet afgjort *ved Kendelse*, bestemmer nærværende Lov, at Twistigheder angaaende anmeldte Fordringer eller fremsatte Krav afgøres *ved Dom*, der kan fuldbyrdes efter almindelige Regler.

Denne Lovændring er umiddelbart *foranlediget ved* Bestemmelsen i § 28 i den mellem de fem nordiske Lande den 19. November 1934 afsluttede Konvention om Arv og Dødsbo-skifte (se Nr. 70), hvorved det er fastsat, at Bestemmelserne om Anerkendelse og Fuldbyrkelse af Domme og Forlig i Konventionen af 16. Marts 1932 (jfr. Bekendtgørelse Nr. 177 af 10. Maj 1933) ogsaa skal finde Anvendelse paa Domme og Forlig, der afgør Twistigheder om Ret til Arv eller Legat,

om en efterlevende Ægtefælles Rettigheder og om Ansvar for en Arveladers Gæld, saafremt den afdøde var Statsborger i en af Staterne og var bosat i en af dem.

Hvis den nævnte Ændring i den danske Lovgivning ikke var foretaget, vilde der være Fare for, at saadanne Afgørelser af Tvistigheder under Skiftebehandling her i Landet ikke blev anerkendt i de andre nordiske Lande, medens Afgørelser truffet i disse Lande maatte anerkendes her i Landet i det Omfang, hvori Konventionen hjemler det.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

70. Lov angaaende Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Arv og Dødsboskifte. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 3219. — C. Sp. 155, 171].

Fremsat i *Landstinget* $25\frac{1}{2}$ (L. Sp. 613). 1. Beh. $6\frac{1}{2}$ (L. Sp. 738). 2. Beh. $8\frac{1}{2}$ (L. Sp. 742). 3. Beh. $13\frac{1}{2}$ (L. Sp. 751). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3629). 2. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3716). 3. Beh. $27\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3771). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 88).

Loven bemyndiger Regeringen til ved kgl. Anordning at sætte i Kraft Bestemmelserne i den under 19. November 1934 indgaaede Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Arv og Dødsboskifte og til at fastsætte de nærmere Regler til Gennemførelse af Konventionen, som de i denne indeholdte Bestemmelser maatte nødvendiggøre.

Konventionen om Arv og Dødsboskifte er den sidste af de *fællesnordiske Aftaler*, hvis Tilblivelse skyldes Samarbejdet mellem de nordiske Familieretskommissioner, der nu har afsluttet deres Virksomhed. Konventionen slutter sig til de tidligere gennemførte Konventioner af international-privatretlig Karakter om Ægteskab, Værgemaal og Adoption, om Inddrivelse af Underholdsbidrag, om Anerkendelse og Fuldblydelse af Domme samt om Konkurs.

Der har været stor praktisk Trang til en fælles nordisk Konvention om Fremgangsmaaden ved Skifte af Dødsbo efter en Statsborger i en af de nordiske Stater og om den Bistand, som Skiftemyndighederne i Staterne skal yde hverandre ved Skifte af Dødsbo efter en saadan Statsborger.

Der raader nemlig i de 5 Lande, navnlig mellem de vestlige og østlige, store Forskelligheder i Reglerne om Arv, uskiftet Bo og selve Skiftet. Og selv om alle 5 Stater anerkender det Princip, at et Dødsbo bør opgøres og behandles i det Land, hvor afdøde havde Bopæl, har man fulgt forskellige Regler med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilket Lands Arvelovgivning der skal bestemme Arvedelingen.

Som Hovedregel er der ved Konventionen opnaaet Enighed om en Ordning, hvorefter man lader *den afdødes Bopæl* paa det Tidspunkt, da Skiftet skal ske, være *bestemmende* for, hvilket Lands materielle Retsregler der skal bestemme Arvingers og Legatarers Rettigheder. Men netop fordi Reglerne herom er forskellige, kan *Statsborgerforholdet* kræves lagt til Grund, *hvor endnu ikke 5 Aar er forløbet* siden Bosættelsen.

Hvad angaar Skiftets Sted, Fremgangsmaaden ved Skiftet og Reglerne om Kreditorernes Krav paa Arvingerne, lægges Domicilprincippet ubetinget til Grund. Endvidere kan fremhæves Reglerne i Artikel 21 om Værnetinget i Arvesager o. lign. Disse Regler indfører den *Skiftets Enhed*, som praktiske Grunde saa stærkt tilsiger.

I Modsætning til, hvad der gælder de tre tidligere vedtagne Konventioner om Underholdsbidrag, Domme og Konkurs, men i større Overensstemmelse med Konventionen om Ægteskab m. m., er Dødsbokonventionen indskrænket til *kun* at angaa *Tilfælde*, hvor Arveladeren var *Statsborger i en af de fem nordiske Stater*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

71. Lov om Ændring i Lov om Rettens Pleje. (*Dommerfuldmægtige*). (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3069. — C. Sp. 239 og 959].

FremSAT i *Landstinget* $15/1$ (L. Sp. 591). 1. Beh. $18/1$ (L. Sp. 600). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, Godskesen [Sekretær], A. P. Hansen, Jepsen Christensen, Oluf Jensen, Jensen-Stevns [Formand], H. P. Johansen, Josiassen, Carl F. Madsen, S. C. Nørgaard, Rasmussen Flemløse, Rytter og Stumph). Betænkning (B. Sp. 825) afgiven $27/2$. (Ordfører: Jensen-Stevns). 2. Beh. $8/3$ (L. Sp. 837). 3. Beh. $8/3$ (L. Sp. 885). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $15/3$ (F. Sp. 4474). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 4605). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5096). *Loven stadfæstet 5. April 1935*. (Lov-Tid. Nr. 111).

I Henhold til Loven af 15. April 1930 angaaende Fuldmægtige ved Underretterne uden for København m. m. blev fra 1. April 1935 at regne Dommerfuldmægtige ved de nævnte Retter *statsansatte Tjenestemænd**).

Den *hidtidige* Regel i Retsplejelovens § 17, 4. Stykke, 1. Pkt., hvorefter der paa Underretsdommerens Begæring af Landsrettens Præsident kunde meddeles de *af Dommeren antagne* og af ham lønnede Fuldmægtige Bemyndigelse til *paa Dommerens Ansvar* at udføre Foged- og Skifteforretninger m. v., blev derfor fra 1. April 1935 ændret ved nærværende Lov, der fastsætter:

§ 17, 4. Stykke, i Retsplejeloven affattes saaledes: »Statsansatte Dommerfuldmægtige er bemyndigede til at udføre Foged-, Skifte- og Notarialforretninger, Godkendelse af udenretslige Forlig, de i § 1018, 1. Stykke, omhandlede Forhør**) samt Søforklaringer i det Omfang, hvori det af Underretsdommeren overdrages dem at udføre disse Forretninger. Endvidere kan der paa Underretsdommerens Begæring af Landsrettens Præsident meddeles dertil egnede Personer (§ 45) Bemyndigelse til paa Dommerens Ansvar at udføre saadanne Forretninger. Bemyndigelse til at udføre nogen Del af de egentlige Dommerforretninger kan kun meddeles af Justitsministeren.«

I Overensstemmelse med et af »Den danske Dommerforening« fremsat Ønske blev Forretningernes Omraade udvidet til at omfatte Søforklaringer.

Der blev ikke i Loven optaget nogen Bestemmelse om *Dommerens Ansvar for statsansatte Fuldmægtige*. Som Følge heraf vil Dommeren kun blive ansvarlig for disse Fuldmægtiges Varetagelse af deres Forretninger i samme Omfang, som Tjenestemænd i Almindelighed er ansvarlige for de dem undergivne Tjenestemænds Handlinger. Med Hensyn til Afgørelsen af dette Spørgsmaal, der henhører under Domstolene, hersker der nogen Usikkerhed, men Regelen vil efter Justitsministeriets Opfattelse blive den, at der kun paahviler Dommeren personlig et Ansvar i Tilfælde, hvor han ved sin Tilrettelægning af Arbejdet eller sit Tilsyn med dettes Udførelse har gjort sig skyldig i nogen Forsømmelighed.

*) Dommerfuldmægtigenes Antal blev ved Tjenestemandsløven af 1931 fastsat til 130 (40 Fuldmægtige af 1., 60 af 2. og 30 af 3. Grad).

**) Brandforhør og Forhør i Anledning af Ulykkestilfælde o. desl.

Det af *Landstinget* nedsatte Udvalg, der indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, havde i et Samraad med Justitsministeren navnlig drøftet de almindelige Regler om Dommernes Ansvar for deres Embedsførelse samt Størrelsen af de Gebyrer, som er fastsat for Dommerkantorernes Rets-hjælp over for Publikum.

I Folketinget, hvor der ogsaa fra alle Sider var Enighed om Lovforslaget, rejste *Pürschel* (konservativ Ordfører) Spørgsmaal om Dommerfuldmægtigenes lønningsmæssige Stilling og om Udvidelse af de gamle Dommerfuldmægtiges Særret til at overgaa som Landsretssagførere. Efter Ministerens Ønske enedes man om at fortsætte Drøftelsen af disse Forhold i Folketingets Udvalg angaaende Varetægtsarrest (se Nr. 87).

Lovforslaget blev enstemmigt vedtaget af begge Ting.

72. Lov om Adgang til Sterilisation og Kastration.

(Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 4721. — C. Sp. 1237 og 1647].

Fremsat i *Folketinget* $16/3$ (F. Sp. 4732). 1. Beh. $2/4$ (F. Sp. 5113). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Vilhelm Rasmussen, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Formand], Bjerring, J. P. Jensen, Kammersgaard, Helga Larsen, Jensen [Gørding] [Sekretær], Elna Munch, Rahbek, Thorhauge, Inger Gautier Schmit, Vagn Bro, *Pürschel*, Bindslev og Gerda Mundt). Betænkning (B. Sp. 2529) afgiven $30/4$. (Ordfører: Vilhelm Rasmussen). 2. Beh. 4 og $6/5$ (F. Sp. 5700 og 5712). 3. Beh. $6/5$ (F. Sp. 5760). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $8/5$ (L. Sp. 1588). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Andrea Brochmann, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Oluf Jensen, Jensen-Stevns [Sekretær], A. Johansen, Jørgen Møller, Rs. Nielsen, P. C. Petersen, Rasmussen [Hvolbæk], Rasmussen [Skovlund], Rytter, Unmack [Formand] og Gudrun Vang Lauridsen). Betænkning (B. Sp. 2659) afgiven $9/5$. (Ordfører: Unmack). 2. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1728). 3. Beh. $10/5$ (L. Sp. 1771). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 176).

Loven af 1. Juni 1929 om Adgang til Sterilisation (se Aar-bogen 1928—29, Side 178) skulde efter den oprindelige Bestem-melse have været forelagt til Revision i sidste Samling, men Forelæggelsesfristen blev ved Lov af 2. Maj 1934 forlænget til Rigsdagssamlingen 1934—35. Paa Grundlag af en Ud-talelse af Retslægeraadet, der tillige indeholdt Oplysning

om den nyeste Sterilisationslovgivning i andre Lande, samt efter at have indhentet Erklæringer om Lovens Virkemaade og om ønskelige Ændringer fra Socialministeriet, Sundhedsstyrelsen, Rigsadvokaten og Inspektøren ved Forvaringsanstalten paa Sundholm, fremsatte Justitsministeren, som mente, at Loven i det hele havde virket efter sin Hensigt*), Forslag ikke blot om en Fortsættelse af Lovgivningen paa dette Omraade, men en *Udvidelse af Adgangen til Iværksættelse af Sterilisation og Kastration*. Afvigelserne fra 1929-Loven bestod navnlig i, at man havde opgivet Lovens Betingelser om, at vedkommende psykisk abnorme Person skulde være *anbragt i Anstalt* og have opnaaet *Myndighedsalder*, endvidere i, at Forslaget nu aabnede Adgang til Sterilisation ogsaa af *psykisk normale* Personer, naar de er arveligt belastede, og til Kastration af Personer, hvis abnorme Kønssdrift medfører *betydeligere sjælelige Lidelser for dem selv*, samt til *tvungen Kastration* (under nærmere Betingelser) af grovere Sædelighedsforbrydere og Pyromaner. Lovforslaget blev i *Folketinget* omformet og dets Opstilling ændret, især ved Folketingsmand *Pürschels* Indsats, og der foretoges tillige nogle reelle Ændringer, navnlig ved, at Afgørelsen om tvungen Kastration, der i Forslaget var henlagt til et særligt Nævn, blev overdraget *Retten*, og ved, at *Brandstiftelse bortfaldt* som Begrundelse for Tvangskastration, ligesom der gjordes en Undtagelse for Personer, der idømmes *Arbejds-hus*. I den saaledes ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

Det nærmere Indhold af den nye Lov, som traadte i Kraft 1. Juli 1935, fremgaar af nedenstaaende Resumé.

§ 1. *Sterilisation* (Ufrugtbargørelse) af en Person kan efter indhentet Erklæring fra *Retslægeraadet* tillades af Justitsministeren, naar *samfundsmæssige Hensyn* taler derfor og nedennævnte Betingelser er opfyldt.

Der skal foreligge en *Begæring*, ledsaget af en *Lægeerklæring* og indeholdende fyldestgørende Oplysninger om de for Andragendet bestemmende Grunde og Erklæring om, at den, der fremsætter Begæringen, for saa vidt det ikke er en Anstaltsledelse, forud af en Læge er vejledet om Indgrebets antagelige Følger: Er den paagældende gift, uden at Samlivet er ophævet ved Separation eller længere Tids

*) Blandt 50 kastrede Seksualforbrydere, som efter Kastrationen alle i kortere eller længere Tid havde befundet sig paa fri Fod, var der kun i eet Tilfælde paavist Tilbagefald.

faktisk Adskillelse, skal *Ægtefællens Erklæring* saa vidt muligt indhentes.

For *psykisk normale* endvidere følgende: At særlige Hensyn, navnlig Fare for *Afkommets arvelige Belastning*, taler for Sterilisation, at han har *naaet Myndighedsalderen*, og at han *selv andrager* derom. Er Andrageren umyndiggjort i personlig Henseende, skal Værgens Erklæring indhentes. I ganske særlige Tilfælde kan Sterilisation dog tillades, uanset at Andrageren ikke har *naaet Myndighedsalderen*.

For *psykisk abnorme*, der *ikke* er aandssvage: At det maa anses for *gavnligt for den paagældende*, at han sættes ud af Stand til at faa Atkom, at han *selv med Tiltræden af en dertil beskikket Værge andrager* derom. Er han umyndig, kan hans Værge beskikkes til at afgive Erklæringen. Er den paagældende som Følge af mentale Mangler ude af Stand til at forstaa Betydningen af et saadant Indgreb, kan Andragendet underskrives af Værgen alene. Er han inddraget under Forsorg af en Statsanstalt eller en i Henhold til § 67 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg godkendt Anstalt, kan Anstaltsledelsen underskrive alene.

Om Sterilisation af *aandssvage* gælder Reglerne i Lov Nr. 171 af 16. Maj 1934 (se Aarbogen 1933—34, Side 240).

Som berørt i Indledningen er de i 1929-Lovens § 2 opstillede Betingelser for Sterilisation af psykisk abnorme: Anstaltsanbringelse og opnaaet Myndighedsalder nu opgivet. — Den nye Bestemmelse om Sterilisation af psykisk normale er tænkt anvendelig særlig paa Epileptikere og kroniske Alkoholister. Ved Forslagets Omformulering i *Folketinget* blev det fastslaaet, at samfundsmæssige Hensyn ogsaa i disse Tilfælde maa tale for Sterilisation, ligesom det blev krævet, at den normale som Regel skal have *naaet Myndighedsalderen*.

§ 2. *Kastration* af en Person kan efter indhentet Erklæring fra *Retslægeraadet* tillades af Justitsministeren, naar den paagældendes Kønndrift enten udsætter ham for at begaa Forbrydelser og saaledes betyder *en Fare for Samfundet* eller medfører *betydelige sjælelige Lidelser* eller *social Forringelse* for ham. I øvrigt skal følgende Betingelser være opfyldt:

Der skal foreligge en *Begæring*, ledsaget af en *Lægeerklæring* og indeholdende fyldestgørende Oplysninger om de

for Andragendet bestemmende Grunde og Erklæring om, at den, der fremsætter Begæringen, for saa vidt det ikke er en Anstaltsledelse, forud af en Læge er vejledet om Indgrebets antagelige Følger. Er den paagældende gift, uden at Samlivet er ophævet ved Separation eller længere Tids faktisk Adskillelse, skal *Ægtefællens Erklæring* saa vidt muligt indhentes.

For *psykisk normale* endvidere følgende: At han har *naaet Myndighedsalderen*, og at han *selv andrager* om Kastration. Er han umyndiggjort i personlig Henseende, skal Værgens Erklæring indhentes.

For *psykisk abnorme*, herunder aandssvage: At han *selv med Tiltræden af en dertil beskikket Værge andrager* derom. Er han umyndig, kan hans Værge beskikkes til at afgive Erklæringen. Er den paagældende som Følge af mentale Mangler ude af Stand til at forstaa Betydningen af et saadant Indgreb, kan Andragendet underskrives af Værgen alene. Er han inddraget under Forsorg af en Statsanstalt eller en i Henhold til § 67 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg godkendt Anstalt, kan Anstaltsledelsen underskrive alene. I de to sidste Tilfælde skal Andragendet være tiltraadt af Anstaltslægen eller en Embedslæge.

Udvidelsen af Adgangen til Kastration til Tilfælde, hvor den paagældendes Kønndrift bereder ham betydelige sjælelige Lidelser, skyldtes Justitsministeriets Erfaringer og var anbefalet af Retslægeraadet. Regeringsforslaget opstillede den Fordring, at vedkommendes Kønndrift skulde være abnorm i Styrke eller Retning, men denne Fordring udelodes i *Folketinget* som formentlig upaakrævet. Af samme Grund indskrænkedes det oprindelige Krav om, at Driften skulde betyde »en Fare for dem selv og for Samfundet«, til »en Fare for Samfundet«. — For psykisk abnorme Personer, der paa Grund af mentale Mangler er ude af Stand til at forstaa Betydningen af Indgrebet, og som er anbragt under Anstaltsforsorg, er den hidtidige Aldersgrænse (21 Aar) ophævet.

§ 3 svarer i det væsentlige til Bestemmelserne i 1929-Lovens § 3 og foreskriver, at Justitsministeren, inden han giver Tilladelse til Foretagelse af de i Loven omhandlede Indgreb, skal forvisse sig om, at den paagældende, efter Omstændighederne Værgen, er klar over Beskaffenheden og de antagelige Følger af det Indgreb, som der bliver Spørgs-

maal om at foretage. — *Tillader* Justitsministeren Foretagelse af Sterilisation eller Kastration, foretages Indgrebet snarest muligt og i hvert Fald *inden 3 Maaneder**) af en Læge med fornøden kirurgisk Uddannelse efter den paagældendes eller Anstaltsledelsens Valg. Det paahviler Lægen, naar Indgrebet er foretaget, herom uopholdelig at underrette Justitsministeriet. — *Afslaar* Justitsministeren Henvendelsen, maa denne ikke fornyes, før 1 Aar er forløbet efter Afslagets Datum, medmindre der er indtraadt Omstændigheder af Betydning for Afgørelsen, der ikke forelaa ved den tidligere Henvendelse.

§ 4 indeholder følgende nye Bestemmelser om *Tvangs-kastration af grovere Sædelighedsforbrydere*:

Kastration af en Person kan efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet *bestemmes af Retten*, naar han efter opnaaet Myndighedsalder findes skyldig i en af de nedenfor under a) og b) nævnte Forbrydelser under saadanne Omstændigheder, at Gerningen karakteriserer ham som en *paa dette Omraade farlig Forbryder*, og det maa antages, at der er nærliggende Fare for, at hans Kønndrift vil drive ham til *nye alvorlige Sædelighedsforbrydelser*, og at Udsigten til Straf ikke vil afholde ham derfra.

De Forbrydelser, der i denne Henseende kommer i Betragtning, er:

- a) *Voldtægt* efter Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 216 eller Forsøg derpaa,
- b) en af de i samme Lov §§ 217, 1. og 2. Stykke, 218 og 222 samt disse Paragraffer og § 216 sammenholdt med §§ 224 og 225, 1. Stykke, nævnte Forbrydelser eller Forsøg derpaa.**)

*) Dette er en ny Bestemmelse, der skyldes Forslag fra Retslægeraadet og Socialministeriet.

***) De nævnte Paragraffer angaar navnlig Samleje (eller anden kønslig Omgængelse), som en Person skaffer sig uden for Ægteskab med en Kvinde, der er sindssyg eller udpræget aandssvag, eller som befinder sig i en Tilstand, i hvilken hun er ude af Stand til at modsætte sig Gerningen eller forstaa dens Betydning; endvidere kønslig Omgængelse, som den paagældende skaffer sig med en Kvinde ved Trusel om Vold, om Frihedsberøvelse eller om Sigtelse for strafbart eller ærerørigt Forhold; endelig kønslig Omgængelse med et Barn under 15 Aar.

Hvor en Domfældelse alene finder Sted for en af de *under b)* nævnte Forbrydelser, er det derhos en Betingelse, at den paagældende findes at burde dømmes til i Medfør af Borgerlig Straffelovs § 70 at anbringes i en *Anstalt* eller i Medfør af samme Lovs § 65 at indsættes i *Sikkerhedsforvaring*.

Bestemmelsen om Kastration kan træffes i Forbindelse med Afgørelsen af Skyldspørgsmaalet eller ved en *senere Afgørelse*, med Hensyn til hvilken der da i Dommen tages Forbehold.

Hvor den skyldige er en *Kvinde*, bliver det ved Afgørelsen at tage særlig i Betragtning, at Indgrebet for Kvindens Vedkommende er af mere indgribende og farligere Karakter.

Træffes Bestemmelse om Kastration, *foretages* denne — under Hensyn til den paagældendes almindelige Sundhedstilstand — snarest muligt af en Læge med fornøden kirurgisk Uddannelse efter Fængsels- eller Anstaltsledelsens Valg. Hvis den paagældende forlanger det, skal Indgrebet — for saa vidt der ikke foreligger lægelig Kontraindikation derfor — foretages under universel Narkose. Lægen indberetter straks til Justitsministeren, naar Indgrebet er foretaget.

Bestemmelsen om Adgang til Tvangskastration af visse Sædelighedsforbrydere er *begrundet* i Erfaringerne om Kastrationens præventive Virkninger. Kastration er et mere virksomt Middel til at sikre Samfundet mod Tilbagefald end tidsbegrænset Fængselsstraf og vil i mange Tilfælde, hvor Sikkerhedshensynet vilde kræve vedvarende Frihedsberøvelse, tillade den paagældende Forbryders Tilbagevenden til Samfundet uden Risiko for Tilbagefald.

Afgørelsen af, om tvungen Kastration skal finde Sted, var i det oprindelige Forslag, overensstemmende med Rigsadvokatens Indstilling, henlagt til et *Nævn*, bestaaende af en Dommer, en Psykiater og en Repræsentant for Anklagemyndigheden. I *Folketinget* blev Afgørelsen imidlertid henlagt til *Retten*, hvor den, selv om det betonedes, at der her ikke er Tale om Straf, fandtes naturligt at høre hjemme*). Der skal indhentes *Erklæring fra Retslægeraadet*, som efter Regeringsforslaget var repræsenteret i Nævnet. Endvidere foretog Folketinget den Ændring at slette en Bestemmelse,

*) Det bemærkes i Betænkningen, at Afgørelsen alligevel ikke vil henhøre under Nævningernes Kendelse.

hvorefter ogsaa *Brandstiftelse* skulde kunne begrunde tvungen Kastration, under Hensyn til, at Kastration her i hvert Fald kun ganske undtagelsesvis vilde være paa sin Plads. Fremdeles erstattedes i Slutningen af Stk. 3 en Henvisning til Straffelovens Kap. 8 med Henvisningen til Lovens § 65; man undtog herved Personer, der indsættes i *Arbejdshus*, idet disse udtrykkelig betegnes som mere besværlige end farlige. Endelig tilføjede Folketinget Stk. 4, om eventuel *Udskydelse* af Afgørelsen, og Stk. 5 om, at det skal tages i Betragtning, at Indgrebet for *Kvindens* Vedkommende er af farligere Karakter.

Lovens § 5 paalægger den, der er underkastet Sterilisation eller Kastration, Pligt til at lade sig underkaste *lægelig Efterundersøgelse*, da Erfaringerne kun kan opbygges paa saadanne Efterundersøgelser.

I § 6 har man bibeholdt Regelen om, at *Udgifterne* ved Indgreb efter §§ 1 og 2 betales af den paagældende selv, hvis han har Midler dertil. Ellers afholdes Udgifterne af Statskassen eller, hvis vedkommende er inddraget under en af de i Forsorgslovens § 66 nævnte Forsorgsgrene, af Anstalten. Udgifterne ved de i § 4 omhandlede Indgreb afholdes som Udgiften ved den paagældendes Fængsels- eller Anstaltsophold, det vil sige som Hovedregel af Statskassen.

Bødebestemmelserne i § 7 svarer til § 5 i Loven af 1929. Minimumsbøden er 500 Kr., for Forsømmelse af Indberetningspligten ifølge §§ 3 og 4 samt for Overtrædelse af § 5 dog kun 10 Kr.

De foran omtalte Ændringer foretoges alle i *Folketinget* efter Indstilling af *Udvalget undtagen Bindslev* og med Justitsministerens Anbefaling. Mindretallet, *Bindslev*, erkendte, at de foreslaaede Ændringer betegnede en Forbedring af Lovforslaget, men fraraadede dog indtrængende, at dette blev ophøjet til Lov, da Loven vilde være ensbetydende med en *Videreførelse* af Lovgivningen om Sterilisation og Kastration, og da Mindretallets principielle Betæneligheder over for Indgreb af denne Art, der ikke er betinget af lægelige Hensyn, naturligvis ikke var formindsket ved Indførelsen af en *Tvangskastration*.

Vedtagelsen ved 3. Behandling skete enstemmigt med 95 Stemmer.

Landstingets Udvalg oplyste i sin Betænkning, at det havde drøftet og haft Samraad med Ministeren om følgende Spørgsmaal:

om det i Henhold til Loven om Foranstaltninger vedrørende aandssvage nedsatte *Nævn* (Aarvog 1933—34, Side 244) ikke helt eller delvis burde have Afgørelsen af, hvem der skal falde ind under §§ 1 og 2, da man derved formentlig vilde faa en hurtigere og mere ensartet Behandling;

om Administrationens Ret til at *benaade* Personer, som er idømt Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring;

om Lovforslagets § 4, Stk. 5, angaaende Kastration af Kvinder;

om vedkommende skal opfylde Aldersbetingelsen i samme Paragrafs Stk. 1 paa Dommens eller paa Handlingens Tidspunkt.

Det tilføjedes i Betænkningen, at Udvalget havde ønsket, at disse Spørgsmaal kunde være blevet gjort til Genstand for en mere indgaaende Forhandling i Landstinget, men at den korte Frist, som Tinget havde haft til Behandling af Sagen, ikke gav Mulighed for en nærmere Drøftelse af Enkelthederne. Under Henviisning til, at Forslaget havde faaet almindelig Tilslutning i Folketinget, at Ministeren tillagde Lovens snarlige Gennemførelse stor Betydning, og at det drejede sig om en Forsøgslovgivning, var man da enedes om at indstille Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Vedtagelsen i *Landstinget* var ogsaa enstemmig, med 54 Stemmer.

73. Lov for Færøerne om Rettens Pleje. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2537. — C. Sp. 849 og 1113].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{11}$ (F. Sp. 734). 1. Beh. $\frac{4}{12}$ (F. Sp. 2097). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Knud Hansen, Bomholt [Sekretær], Hartvig Frisch, F. K. Madsen, Sneum [Formand], Strøm, Povlsen, Mads Larsen, Samuelsen, Vagn Bro, Christensen [Høng], Vejen, Pürschel, C. J. F. Sven og Hasle). Betænkning (B. Sp. 665) afgiven $\frac{6}{2}$. (Ordfører: Knud Hansen). 2. Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 3506). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 5021). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1245). 2. Beh. $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1327). 3. Beh. $\frac{24}{4}$ (L. Sp. 1348). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 174).

Ved Lov Nr. 164 af 4. Juni 1924 blev Retsplejeloven, saaledes som den var ændret ved Tillægslove i Tiden fra den 3. Juni 1919 til den 1. Maj 1923, udvidet til at gælde for Færøerne, dog med saadanne Ændringer, som skyldtes Færøernes fjerne Beliggenhed fra og vanskelige Forbindelse

med det øvrige Kongerige, den besværlige Kommunikation mellem Øerne indbyrdes, Mangelen paa Personer med juridisk Uddannelse og Hensynet til bestaaende særlige Retsdannelser.

Under Hensyn til, at de siden 1924 vedtagne Love om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven, og da særlig Lov Nr. 209 af 23. Juli 1932, ikke var blevet udvidet til at gælde for Færøerne, blev Spørgsmaalet herom paa Justitsministeriets Foranledning forelagt for *Lagtinget* i dets ordentlige Samling i 1932. *Lagtinget* anmodede Amtmanden, Dommeren og Politimesteren om sammen med 2 dertil valgte Medlemmer af *Tinget* at udarbejde Udkast til Ændringer i Loven af 4. Juni 1924, og et af dette Udvalg udarbejdet Udkast blev derefter vedtaget med enkelte Ændringer af *Lagtinget* i dets ordentlige Samling i 1933.

Paa Grundlag heraf udarbejdede *Justitsministeriet* Forslaget til nærværende Lov, der bortset fra rent redaktionelle Ændringer kun *adskilte sig fra det af Lagtinget vedtagne Udkast* paa enkelte Punkter. Ministeriet havde saaledes ikke optaget en Ændring om, at Landsretten i Ankesager fra Færøernes Soret skulde tiltrædes af 2 søkyndige Medlemmer, idet en saadan Ændring vilde stride mod Lovens øvrige Bestemmelser, hvorefter sø- og handelskyndige Medlemmer kun medvirker i første Instans. Endvidere havde man udeladt en Bestemmelse om, at kommunale Politibetjente skulde afskediges, naar de blev 60 Aar, idet der ikke for det øvrige Kongerige gælder en saadan Regel, og der ikke skønnedes at være tilstrækkelig Grund til en Særregel for Færøernes Vedkommende paa dette Omraade. Endelig havde man ikke ment at kunne følge *Lagtingets* Vedtagelse om, at Dommeren og Politimesteren paa Færøerne paa ny ligesom før 1. Oktober 1924 skulde benævnes henholdsvis Sorenskriver og Landfoged, da Ministeriet maatte være enig med Amtmanden og Dommeren paa Færøerne i, at de gamle Benævnelser nu er misvisende (se nærmere om dette Punkt nedenfor under III.).

Loven stemmer i Hovedsagen overens med Loven af 4. Juni 1924, bortset fra de Ændringer, der er en Følge af de nyere Retsplejeloves Udvidelse til Færøerne. Af *Afvigelser fra Loven af 1924* fremhæves:

I. Der er givet Adgang til at *aflægge Landsretssagførerprøven for Færøernes Ret*, saaledes at Amtmanden og Politimesteren da deltager i Bedømmelsen.

II. Hovedregelen om, at *Retssproget* er dansk, er opretholdt, men der er sket en *Udvidelse af det færøske Sprogs*

Anvendelse som Retssprog gennem følgende Tilføjelse til Retsplejelovens § 149, Stk. 1*) (Lovens Punkt 42):

»Er Sorenskriveren (Dommeren) det færøske Sprog mægtig, skal han benytte dette ved Afhøring af færøsktalende Personer, som udtaler Ønske derom. Er Sorenskriveren (Dommeren) ikke det færøske Sprog mægtig, skal Afhøringen af færøsktalende Personer, som ønsker dette Sprog benyttet, foregaa ved Hjælp af Retsvidnet eller en af Retten beskikket, dertil egnet Person.«

III. Som det fremgaar af den nys gengivne Tilføjelse, er den gamle Benævnelse for Dommeren: *Sorenskriveren*, der forsvandt i 1924, blevet genindført, saaledes at der over alt i Loven er tilføjet »(Dommeren)« efter »Sorenskriveren«. Ligeledes er Benævnelsen »*Landsfogeden*« genoptaget og indsat paa samme Maade ved Siden af »(Politimesteren)«.

Disse Ændringer skete i *Folketinget* paa Foranledning af Færøernes Repræsentant, *Samuelsen* (V.), og efter Forslag af Udvalget og Justitsministeren.

IV. Der er foretaget en Del Ændringer, hvorved Loven bringes i Overensstemmelse med den nye Lov om Inddrivelse af Skatter og Afgifter til det offentlige og med Konventionen om Arv og Dødsboskifte.

Ændringerne skete ved 3. Behandling i *Folketinget* efter Forslag af Justitsministeren.

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* enstemmigt med 101 Stemmer. Ogsaa i *Landstinget* var Vedtagelsen enstem-

*) Til Paragraffens Stk. 2 er føjet: »Dokumenter, der er affattet i det færøske Sprog, skal, naar Retten forlanger det, ledsages af en *Oversættelse*, der, saafremt Modparten ikke godkender Rigtigheden af den, skal bekræftes af en af Amtmanden som Oversætter godkendt Person. I Tilfælde af Anke eller Kære til en Domstol uden for Færøerne skal saadanne Dokumenter altid ledsages af en i Overensstemmelse med foranstaaende bekræftet *Oversættelse*.« Angaaende denne Bestemmelse udtalte *Folketingets Udvalg*, at det gaar ud fra, at de omhandlede Oversættere afgiver en Erklæring paa Tro og Love om, at de vil udføre deres Arbejde samvittighedsfuldt.

mig, men *Patursson* (U. P.) udtalte ved 1. Behandling, at han, skønt han fuldt vel indsaa Lovforslagets almindelige Betydning, ikke kunde give det sin Stemme, naar det (ved Bestemmelsen i Punkt 42, se under II.) »giver mit Modersmaal en Mindreværdighedsstilling i mit eget Fædreland«.

74. Midlertidig Lov for Færøerne om Pantsætning af Fangst. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3215. — C. Sp. 143 og 145].

Fremsat i *Landstinget* $^{25}/_1$ (L. Sp. 612). 1. Beh. $^{30}/_1$ (L. Sp. 643). 2. Beh. $^{30}/_1$ (L. Sp. 645). 3. Beh. $^{30}/_1$ (L. Sp. 646). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{31}/_1$ (F. Sp. 3316). 2. Beh. $^{31}/_1$ (F. Sp. 3318). 3. Beh. $^{31}/_1$ (F. Sp. 3319). *Loven stadfæstet 2. Februar 1935.* (Lov-Tid. Nr. 20).

I Lighed med tilsvarende Lovbestemmelser for Aarene 1932, 1933 og 1934 bestemmes det i denne Lovs § 1, at enhver, der driver Fiskeri, skal kunne give Underpant i Fangsten i Aaret 1935 til Sikkerhed for Betaling af Gæld, der er stiftet til Udrustning og Drift af Fiskerfartøjer.

Der findes dernæst ligesom i den forrige Lov om dette Emne Bestemmelser om det ifølge Pantebrevet skyldige Beløbs Forfaldstid (senest 31. December 1935), om de indkøbte Varers Beskyttelse mod Retsforfølgning for andre Tilgodehavender samt om, at Tinglæsning, Aflæsning og Udslettelse kan ske uden Gebyr.

Lovforslaget var fremkaldt af en Anmodning fra Færøernes Rederiforening. Medens Amtmanden over Færøerne ytrede nogen Betænkelighed ved en Fortsættelse af denne ekstraordinære Lovgivning, havde Finansministeriet og Ministeriet for Søfart og Fiskeri intet at erindre mod Ordningens Forlængelse, og Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

75. Lov for Færøerne om Inddrivelse af Skatter og Afgifter til det offentlige m. m. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3489 — C. Sp. 257, 941].

Fremsat i *Folketinget* $^{26}/_2$ (F. Sp. 3738). 1. Beh. $^{8}/_3$ (F. Sp. 4310). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov for Færøerne om Rettens Pleje (se Nr. 73). Betænkning (B. Sp. 855) afgiven $^{13}/_3$. (Ordfører: Sneum). 2. Beh. $^{15}/_3$ (F. Sp. 4473). 3. Beh. $^{19}/_3$ (F. Sp. 4605). *Oversendt til Lands-*

tinget. 1. Beh. $^{22}/_3$ (L. Sp. 975). 2. Beh. $^{26}/_3$ (L. Sp. 984). 3. Beh. $^{28}/_3$ (L. Sp. 1059). *Loven stadfæstet 30. Marts 1935.* (Lov-Tid. Nr. 85).

Udpantning paa Færøerne er hidtil for Thorshavns og enkelte Bygders Vedkommende iværksat af Fogeden, medens den i øvrigt er foretaget af Sysselmændene. Denne Ordning har imidlertid ikke vist sig hensigtsmæssig med Hensyn til *Udpantning for Skatter*, idet Sysselmændenes øvrige Forretninger hindrer dem i at besøge hver enkelt Bygd mere end een eller to Gange aarlig, hvorved Indbetalingen af Skatterne er blevet forhalet.

Som et Led i Bestræbelserne for at forbedre Kommunerne Administration og bringe deres Økonomi paa Fode vedtog Lagtinget da i dets ordentlige Samling 1934 et Forslag med det Formaal at fremme Inddrivelsen af Skatterne ved at skabe Hjemmel for Ansættelse af *kommunale Pantefogder* til Bistand for Sysselmændene (Fogeden). Forslaget var — bortset fra de i Færøernes særlige Forhold begrundede Ændringer — overensstemmende med den i det øvrige Kongerige gældende Lov Nr. 185 af 23. Juni 1932 om Inddrivelse af Skatter og Afgifter til det offentlige m. m. (se Aarvog 1931—32, Side 423). Justitsministeren fremsatte i Folketinget et væsentlig enslydende Lovforslag, og dette gennemførtes i begge Ting uændret og enstemmigt.

Ifølge Lovens § 3 gøres Ansættelsen af Pantefogder obligatorisk for Thorshavns Vedkommende, medens den for Bygdernes Vedkommende overlades til Lagtingets Beslutning.

Ved en Bestemmelse i § 8, der gør det til Pligt for de af Lagtinget ansatte Pantefogder at *forrette Polititjeneste* i det Omfang, det bestemmes ved en af Amtet udfærdiget Instruks, tilsigtes det at skabe et *Reservepoliti*. Den hidtidige Politistyrke i Landkommunerne har kun bestaaet af 2 Betjente.

76. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 73 af 19. Marts 1930 om Motorkøretøjer m. m. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3485 — C. Sp. 873, 989].

Fremsat i *Folketinget* $^{26}/_2$ (F. Sp. 3737). 1. Beh. $^8/_3$ (F. Sp. 4306). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Tilsyn med fremmede paa Færøerne (se Nr. 77). Betænkning (B. Sp. 1457) afgiven $^{20}/_3$. (Ordfører: Knud Hansen).

2. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5022). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5029). *Over- sendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1122). 2. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1127). 3. Beh. $5/4$ (L. Sp. 1237). *Loven stadfæstet 24. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 141).

I Motorloven for Færøerne af 19. Marts 1930 blev Maksimum for et Motorkøretøjs Egenvægt fastsat til 1450 kg og Maksimum for Vægten med fuld Last til 3000 kg. Udviklingen i Automobilindustrien har imidlertid medført, at der nu ikke fremstilles Lastautomobiler med ringere Egenvægt end ca. 1800 kg. Lovændringen bemyndiger derfor *Amtmanden* til efter indhentet Erklæring fra vedkommende Kommunalbestyrelser at *meddele Tilladelse* til Indregistrering af Lastvogne med Egenvægt *indtil 1850 kg*. Derhos kan *Justitsministeren*, ligeledes efter indhentet Erklæring fra de paagældende Kommunalbestyrelser og efter Forhandling med Ministeren for offentlige Arbejder, meddele Tilladelse til Egenvægt *indtil 2000 kg* for Motorkøretøjer, der udelukkende benyttes i *fast Rute*.

Et af Lagtinget i Samlingen 1934 vedtaget Forslag gav Amtmanden en almindelig Bemyndigelse til efter indhentet Erklæring fra vedkommende Kommunalbestyrelser at dispensere fra den i Loven fastsatte Vægtgrænse. Amtmanden mente imidlertid ikke at kunne anbefale en Ændring af de bestaaende Regler, før de letbyggede færøske Veje var blevet forstærket, og Vandbygningsdirektøren, der afgav en Udtalelse over Sagen, nærrede Betænkelighed ved at gaa med til en Forhøjelse af Vægtgrænsen, medmindre det samtidig blev paabudt, at tunge Vogne skulde være forsynet med dobbelt- ringede Baghjul.

Skønt Justitsministeriet i og for sig delte de fremførte Betænkeligheder, mente Ministeriet dog, at man under de foreliggende Omstændigheder ikke kunde undlade at følge Lagtingets Indstilling om at aabne for Indførselen af Lastvogne til Færøerne. Da Ministeriet dernæst ikke kunde anbefale at følge den af Vandbygningsdirektøren anviste Udvej, foreslog man for dog at opnaa den tiltrængte Begrænsning af Vognenes Størrelse at indskrænke Amtets Dispensationsbeføjelse til kun at omfatte Vogne med indtil 1850 kg Egenvægt.

Efter Forslag af *Folketingets Udvalg* blev ogsaa Justitsministerens Dispensationsbeføjelse med Hensyn til Motorkøretøjer i fast Rute gjort afhængig af indhentet Erklæring fra Kommunalbestyrelserne. I øvrigt vedtoges Lovforslaget, saaledes som det var forelagt, enstemmigt i begge Ting.

77. Lov om Tilsyn med fremmede paa Færøerne.

(Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3479 — C. Sp. 845, 1009].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3737). 1. Beh. $8\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4303). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Knud Hansen, E. Friis, N. P. Nielsen [Formand], F. K. Madsen, Schrøder, Yde [Sekretær], Povlsen, Steen, Samuelsen, Vanggaard, Thorhauge, A. Chr. Christensen, Vesterager, Pürschel og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 1455) afgiven $20\frac{1}{3}$. (Ordfører: Knud Hansen). 2. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5022). 3. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5028). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1123). 2. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1127). 3. Beh. $5\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1238). *Loven stadfæstet 24. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 140).

Der har hidtil ikke været Lovregler om Udlændinges Adgang til og Ret til Ophold paa Færøerne. Staten har i Kraft af sin Højhedsret kunnet nægte at modtage fremmede og har kunnet udsende dem, men denne Ret er ifølge Sagens Natur kun sjældent benyttet.

Initiativet til nærværende Lov skyldes Færøernes Købmandsforening, og Loven er udarbejdet paa Grundlag af et af Lagtinget vedtaget Forslag, hvori Ministeriet havde indarbejdet nogle af Statspolitiets Chef foreslaaede mindre væsentlige Ændringer.

Lovens § 1, Stk. 1 og 2, der overlader til Bestemmelse ved kgl. Anordning, om rejsende ved Ankomsten til Færøerne skal være forsynet med *Pas*, og som forbyder *Afmønstning* af udenlandske Søfolk uden Politiets Tilladelse, svarer til § 1, Stk. 1, i Fremmedloven af 15. Maj 1875, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 96 af 31. Marts 1930, jfr. Lov Nr. 88 af 27. Marts 1934. — Paragraffens sidste Stykke paalægger, overensstemmende med Lagtingets Vedtagelse, enhver Udlænding, der ankommer til Færøerne, at *anmelde sig til Politiet* inden et af Justitsministeriet fastsat Tidspunkt og at opgive Formaalet for sin Rejse.

§ 2, om *Udsendelse af Udlændinge uden Subsistensmidler*, er enslydende med Fremmedlovens § 2, og § 4, om *Tilsyn med* eller Bevogtning af *Personer, hvem Opholdstilladelse er nægtet*, er enslydende med samme Lovs § 14.

Ifølge § 3 maa Udlændinge ikke *opholde sig* paa Færøerne i længere Tid end *3 Maaned* fra Indrejsedagen at regne, medmindre *Amtet* meddeler Tilladelse dertil; efter 6 Maaneders Forløb kræves Tilladelse fra *Justitsministeriet*. Naar

en saadan Udlænding inden for et Tidsrum af 6 Maaneder har opholdt sig paa Færøerne i i alt 3 Maaneder, maa han ikke uden forud indhentet Tilladelse fra Justitsministeriet *paa ny* indrejse dertil, før der er forløbet 3 Maaneder fra hans sidste Udrejse. Saafrømt fornøden Opholdstilladelse ikke foreligger, kan den paagældende udvises.

Denne Bestemmelse stemmer i det væsentlige med Lagtingets Forslag og svarer til § 6, Stk. 1, i Løven af 31. Marts 1930, jfr. Løven af 27. Marts 1934. I 2. Stykke er saa efter Statspolitichefens Forslag tilføjet følgende Forskrift:

Den, der ikke er i Besiddelse af Indfødsret og ikke har erhvervet Forsørgelsesret her i Landet, kan efter Justitsministeriets Bestemmelse *udsendes eller udvises, naar hans Forhold dertil maatte give Anledning*, uanset i hvor lang Tid han har haft Ophold her i Landet. I paatrængende Tilfælde træffes Afgørelsen af Amtet, der straks afgiver Indberetning til Justitsministeriet. Klage over Amtets Afgørelse har ikke opsættende Virkning.

Af Lovens Indhold skal endnu nævnes § 6, ifølge hvilken Politiet kan paalægge *Hotelejere, Gæstgivere og Pensionatsværter at føre en af Politiet autoriseret Bog over deres Gæster*, saavel Danske som Udlændinge. Logigiverne er pligtige at forvisse sig om, at den i § 1, sidste Stykke, foreskrevne Anmeldelse er rettidigt indgivet.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

78. Lov for Færøerne om Ændringer i Lov Nr. 124 af 28. Marts 1923 om Færøernes Lagting. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 3475. — C. Sp. 255 og 1115].

Fremsat i *Folketinget* $26/2$ (F. Sp. 3736). 1. Beh. $8/3$ (F. Sp. 4299). 2. Beh. $15/3$ (F. Sp. 4471). 3. Beh. $19/3$ (F. Sp. 4604). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1063). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Degnbol, Godskesen [Sekretær], A. P. Hansen, Hendriksen, Albert Jensen, M. C. Jensen, Jensen-Aale, Kr. Johansen, Josiassen, Laurits Knudsen, Rs. Nielsen, Stegger Nielsen, Rasmussen [Hvolbæk], Rytter [Formand] og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 1637) afgiven $4/4$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1328).

3. Beh. ·²⁴/₄ (L. Sp. 1349). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.*
(Lov-Tid. Nr. 177).

Ændringerne i Lagtingsloven vedrører 2 Punkter:

I. Lagtinget skal samles *den første Tirsdag i Oktober* i Stedet for St. Olafsdag (den 29. Juli), og Kongens Ret til efter Lagtingets Indstilling at fastsætte et andet Tidspunkt for Tingets Aabning kan benyttes for *indtil 4 Aar ad Gangen* i Stedet for for 2 Aar ad Gangen.

Forslaget herom hvilede paa en enstemmig Vedtagelse af Lagtinget, der atter støttede sig til en Adresse fra 3 483 Lagtingsvælgere om en Ændring af Lagtingets Aabningsdag, hvorved der blev givet Personer, som driver Skibsfiskeri ved Island eller Grønland, Mulighed for uden at maatte give Afkald paa Udøvelsen af deres Erhverv i den paagældende Del af Fiskerisæsonen at give Møde i Tinget som Medlemmer af dette.

Justitsministeriet havde flere Betæneligheder ved den af Lagtinget ønskede Ændring, nemlig at den vilde kunne virke hemmende for Lagtingets Samarbejde med Rigsdagen, og at Gennemførelsen af betydningsfulde Sager let kunde blive forsinket, men Ministeriet mente dog ikke at burde modsætte sig Forslaget, som Amtmanden over Færøerne heller ikke havde ment at kunne udtale sig imod.

II. *De ordentlige Valg til Lagtinget*, der foretages i Januar og Februar, og som hidtil har haft Gyldighed fra 1. Juli, skal fremtidig *gælde fra 1. Marts*.

Ogsaa denne Ændring hvilede paa en enstemmig Lagtingsindstilling, der skyldtes Ønsket om at forkorte Tiden mellem Valgenes Foretagelse og deres Gyldighed og dermed begrænse Muligheden for at skulle indkalde Lagtingets tidligere valgte Medlemmer til en Lagtingssamling, efter at Nyvalg har fundet Sted.

Loven træder i Kraft 1. Januar 1936.

Folketinget vedtog to af *Samuelson* (V.) stillede Ændringsforslag, af hvilke det ene gik ud paa at indsætte Ordet »indtil« foran »4 Aar«, saa at Kongen kan træffe den i Punkt I nævnte Bestemmelse for et kortere Tidsrum end 4 Aar, det andet udskød Ikrafttrædelsestidspunktet fra »straks« til: »1. Januar 1936«, hvorved Bestemmelsen om Lagtingets Sammentræden den første Tirsdag i Oktober først kommer til Anvendelse over for det Lagting, der fremgaar af de ordinære Lagtingsvalg i Januar eller Februar 1936.

Den sidstnævnte Ændring blev i *Landstinget* kritiseret af *Patursson* (U. P.), som ogsaa beklagede, at man ikke havde bevaret St. Olafsdag som Lagtingets Aabningsdag, hvorefter Forhandlingerne kunde være udsat til første Tirsdag i Oktober; han trøstede sig dog til, at der ved Bestemmelsen om Kongens Fastsættelse af Tidspunktet for Lagtingets Sammentræden var skabt Mulighed for Genindførelsen af Olafsdagen som Tingets Aabningsdag.

I Anledning af *Paturssons* Udtalelser foreslog *Rytter* (V.) Udvalgsbehandling af Sagen. Udvalget oplyste i sin Betænkning, at Landstingsmand *Patursson* ifølge derom fremsat Ønske havde haft Foretræde for Udvalget, hvorunder han meddelte, at han i Overensstemmelse med sine Udtalelser i Tinget ikke ønskede at stille noget Ændringsforslag.

Udvalget indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, og Vedtagelsen skete enstemmigt i Landstinget, ligesom Tilfældet havde været i Folketinget.

79. Lov for Færøerne om Betaling af Gebyr for Eftersyn af Skibspapirer til Færøernes Amtskommune. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3453. — C. Sp. 879, 955].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3734). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 4298). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov for Færøerne om personlig Skat til Amtskommunen (se Side 307). Betænkning (B. Sp. 1531) afgiven $26\frac{1}{3}$. (Ordfører: *Ludvigsen*). 2. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5024). 3. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5030). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1063). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1089). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1121). *Loven stadfastet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 86).

Ved denne Lov, der er et Led i *Femaarsplanen* til en Ordning af Færøernes Forhold i økonomisk Henseende (se herom nærmere Side 309), overføres *Gebyrerne for Eftersyn af Skibspapirer* paa de Steder, hvor Gebyrerne opkræves af Politimester, Sysselmand eller Sognefoged, *fra Staten til Færøernes Amtskommune*.

Disse Gebyrer udgjorde i Finansaaret 1933—34: 11 245 Kr.

Gebyrerne, der udgør 5 Øre pr. Ton af Skibets Netto-Drægtighed, tilfaldt oprindeligt paa de Steder, hvor Skibspapirer blev eftersat af Landfogeden, Sysselmændene og Sognefogeden i Vaag, og hvor disse opkrævede Gebyrerne,

de paagældende personlig, men ved et Par Love af 31. Marts og 2. Juni 1917 tillagdes der Landfogeden og Sysselmændene en fast aarlig Lønning og Sognefogeden et fast aarligt Vederlag af Statskassen, og det bestemtes derfor, at de her omhandlede Gebyrer skulde tilfalde *Statskassen*, en Bestemmelse, der opretholdtes ved Tjenestemandsløven af 31. Marts 1931 § 330.

Paa Steder, hvor Skibspapirerne efterses af *Karantænebetjenten*, tilfalder Gebyret fremdeles denne personlig.

Lovforslaget vedtoges i uændret Skikkelse *enstemmigt* i begge Ting.

80. Lov for Færøerne om personlig Skat til Amtskommunen. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3469. — C. Sp. 875 og 955].

Fremsat i *Folketinget* $26/2$ (F. Sp. 3734). 1. Beh. $8/3$ (F. Sp. 4294). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Larsen [Formand], Ludvigsen, Chr. Hansen, J. P. Jensen, Hans Nielsen, Sneum, Povlsen, Steen [Sekretær], Samuelson, Vanggaard, Thorhauge, A. Chr. Christensen, Vesterager, Pürschel og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 1533) afgiven $26/3$. (Ordtører: J. P. Larsen). 2. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5023). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5029). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1062). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1088). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1121). *Løven stadfæstet 30. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 84).

Løven udgør et Led i den *Femaarsplan* til en Ordning af Færøernes økonomiske Forhold, som blev tiltraadt af Lagtinget i dettes ordentlige Samling 1934, og som bl. a. tilsigter at tilvejebringe forøgede Indtægter for Færøernes Amtskommune for at sætte denne i Stand til at løse de Opgaver, som den nævnte Plan henlægger til Amtskommunen, herunder navnlig Anlæg af Havne og Veje (se nærmere Side 309).

Skattepligten omfatter ifølge Lovens § 1 enhver Person, Selskab og Institution, som i Henhold til Lov for Færøerne Nr. 76 af 12. Marts 1923 om den kommunale Beskatning er pligtig at betale Skat til en Sognekommune paa Færøerne, dog kun for saa vidt den paagældendes aarlige Skatteindtægt udgør 2 000 Kr. eller derover.

Skatten erlægges efter følgende *Skala* (§ 2):

Udgør Skatteindtægten 2 000 Kr., svares et Beløb af 15 Kr.

Er Indtægten over

Vedtagne Love (Justitsm.)

2 000 Kr., men ikke over	2 500 Kr., svares	15 Kr. af	2 000 Kr. og 1 pCt. af Resten
2 500 — — — —	3 000 — —	20 — -	2 500 — - 2 — - —
3 000 — — — —	4 000 — —	30 — -	3 000 — - 2 — - —
4 000 — — — —	5 000 — —	50 — -	4 000 — - 2½ — - —
5 000 — — — —	6 000 — —	75 — -	5 000 — - 2½ — - —
6 000 — — — —	8 000 — —	100 — -	6 000 — - 2¾ — - —
8 000 — — — —	10 000 — —	155 — -	8 000 — - 3 — - —
10 000 — og derover		215 — -	10 000 — - 3 — - —

Skattens Udbytte, der er anslaaet til ca. 60 000 Kr., tilfalder ifølge § 8 Færøernes *Amtsrepartitionsfond*.

Loven gælder indtil Udgangen af Skatteaaret 1939.

Forslaget til Loven var i alt væsentligt overensstemmende med et af Lagtinget vedtaget Forslag, bortset fra en Tilføjelse i § 1, der udelukker, at Tilflyttere fra det øvrige Kongerige samtidig kommer til at udrede Statskat og personlig Skat til Færøernes Amtskommune.

Ved 1. Behandling i Folketinget udtalte *Samuelsen* (V.), at Lagtinget kun var gaaet med til dette Forslag, fordi det var bydende nødvendigt for Færøerne at faa bygget Veje i meget betydeligt Omfang og faa forbedret Havneforholdene ud over den Forbedring, som kan opnaas gennem de ordinære Indtægter og ved de Havne, som bygges med Statsstøtte. — *Pürschel* (K. F.) vilde ikke undlade at gøre opmærksom paa, at der ved Loven henlægges en Statsindtægt til Færøernes særlige Formaal, hvad der formentlig fremgik af den nys omtalte, af Justitsministeriet foretagne Tilføjelse i § 1.

Folketingsudvalgets Betænkning gik kun ud paa at anbefale uforandret Vedtagelse, og Forslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting med henholdsvis 99 og 62 Stemmer.

81. Lov for Færøerne om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3457. — C. Sp. 229 og 257].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3734). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 4284). 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 4291). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 4293). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 896). 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 900). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 901). *Loven stadfæstet 8. Marts 1935*. (Lov-Tid. Nr. 53).

Siden Vedtagelsen af Lov for Færøerne af 8. Marts 1930 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter (se Aarvog 1929—30, Side 260) har der været ført Forhandlinger mellem Regeringen og Lagtinget om Tilvejebringelse af en *almindelig Ordning af Færøernes Amtskommunes økonomiske Forhold*. Hensigten med disse Forhandlinger har været at opnaa en Ordning, hvorefter Amtskommunen gennem en Indtægtsforøgelse blev sat i Stand til at løse de løbende amtskommunale Opgaver, medens Staten kun skulde træde hjælpende til ved Løsningen af Opgaver af saa betydeligt økonomisk Omfang, at de ikke kunde magtes af Amtskommunen.

Som Resultatet af Forhandlingerne blev der i 1934 afsluttet en Overenskomst mellem Regeringen og Lagtinget*) om en 5-aarig *Finansplan* af følgende Indhold**):

Der ydes af Staten Tilskud til Anlæg af *Havne i Klaksvig og Vestmanhavn*. Staten yder $\frac{4}{5}$ af Omkostningerne, de interesserede Kommuner den resterende Femtedel. Statens Udgifter anslaaes til 456 000 Kr. for Havnen i Klaksvig og 100 800 Kr. for Havnen i Vestmanhavn, dog for begge Havnes Vedkommende med 10 pCt. Forhøjelse paa Grund af Valutakursernes Forskydning siden Overslaget's Udarbejdelse.

Dernæst yder Staten højst 100 000 Kr. i 5 Aar til *Anlæg af Veje*, saaledes at Tilskuddet ydes med 50 pCt. af Udgifterne til Hovedveje og 25 pCt. af Udgifterne til Biveje.

De her nævnte Udgifter søges bevilget paa Finansloven under Ministeriet for offentlige Arbejder.

Ud over de omtalte Statstilskud skal Udgifterne til *Havne- og Vejanlæg* afholdes af *Amtskommunen*, og der skal fra færøsk Side tilvejebringes 100 000 Kr. aarlig i 5 Aar til dette Formaal. Disse Midler søges tilvejebragt gennem nærværende Lovs Bestemmelser om øgede Indførselsafgifter og nye Afgifter (ca. 40 000 Kr.) og gennem den under Nr. 80 omtalte Lov om personlig Skat til Amtskommunen (ca. 60 000 Kr.).

Endelig *tillægges der i Femaarsperioden Amtskommunen følgende Indtægter*: Statens hidtidige Andel af Indførselsafgifterne, 30 000 Kr., og Statens Indtægt af Skibsafgiften, ca. 11 000 Kr. (se Nr. 79). Til Gengæld *bortfalder det af Statskassen hidtil ydede Tilskud til Driften af de færøske Sygehuse*, et Beløb paa 22 500 Kr., og ligeledes Tilskuddet til den lokale *Dampskibsfart*, 10 000 Kr.

Om den *historiske Baggrund* for nærværende Lov indeholder Bemærkningerne til Lovforslaget udførlige Oplysninger, hvoraf nedenfor meddeles et Resumé:

Ved Lov Nr. 44 af 30. Marts 1892 ophævedes den gamle Læsteafgift og Fisketienden paa Færøerne, og til Erstatning for Statens Tab herved paalagdes en *Afgift af al Slags Vin, Brændevin, Spiritus eller spirituøse Drikkevarer samt af al Slags Øl*, der indføres til Færøerne. Da senere forskellige Tiendeafgifter blev ophævet, blev Spiritusafgiften *forhøjet*

*) Overenskomsten blev enstemmigt vedtaget af Lagtinget med 19 af Tingets 21 Stemmer.

**) Overenskomstens Indhold er gengivet efter Justitsministerens Forelæggelsestale i Landstinget, L. T. Sp. 896.

ved Lov af 1. April 1908, og da der ikke herved opnaaedes Dækning for Statens samlede Tab (godt 29 000 Kr.), fandt en *yderligere Forhøjelse* Sted ved Lov af 7. Marts 1912. Denne midlertidige Lov skulde efter den oprindelige Bestemmelse forelægges til Gennemsyn for Lagtinget i 1916 og for Rigsdagen 1916—17, men Gennemsynet blev stadig udsat, sidste Gang ved Lov af 14. December 1923.

Da imidlertid Lagtingets Indtægter efter Gennemførelsen af de nye Skatteregler ved Lov Nr. 76 af 12. Marts 1923 om den kommunale Beskatning viste sig utilstrækkelige, og da Tinget endvidere havde paadraget sig en Gæld paa ca. 800 000 Kr. samtidig med, at Tinget stod over for Nødvendigheden af at tilvejebringe betydelige Beløb til Tilskud til Sygehuse, til stedlige Køreveje, til Opførelse af Kirkebygninger m. m., blev der efter Forslag af Lagtinget ved Lov Nr. 70 af 28. Marts 1925 gennemført den Ændring, at *Afgiftsbeløbene delvis skulde tilfalde Færøernes Amtskommune*, hvorhos der indførtes en *Forhøjelse* af de hidtidige Afgifter samt en *Udvidelse* af Antallet af afgiftspligtige Varer, idet *alkoholfri Vine, Tobak og Sukkervarer* inddroges under Afgiftspligten. Afgiftsbeløbene skulde *fordeles* saaledes, at Statskassen for hvert Finansaar skulde beholde 30 000 Kr., medens Restbeløbet skulde fordeles med 50 pCt. til Amtsrepartitionsfonden, hvilket Beløb skulde benyttes til ekstraordinær Afbetaling paa Fondens Obligationsgæld, og med 25 pCt. til Økonomisk Fond og 25 pCt. til Kirkefonden. Ved Love af 15. Februar og 10. Oktober 1928 *udvidedes Amtsrepartitionsfondens Andel* i Indtægterne, idet der — efter Afholdelsen af Statskassens Andel 30 000 Kr. — forlods tillagdes Fonden 25 000 Kr. til Nedsættelse af Taksterne paa de færøske Sygehuse.

Loven af 28. Marts 1925 med Tillægslove afløstes af Lov Nr. 58 af 8. Marts 1930, der indførte en *ny Forhøjelse af Spiritusafgifterne*, medens Regelen om Statskassens Andel af Indtægterne samt om den Amtsrepartitionsfonden forlods tilfaldende Ydelse af 25 000 Kr. til Nedsættelse af Sygehus-takster bibeholdtes uforandret. Af Restbeløbet skulde 30 pCt. tilfalde Økonomisk Fond og 20 pCt. Kirkefonden. De tilbageværende 50 pCt. skulde som tidligere tilfalde Færøernes Amtsrepartitionsfond, men saaledes at *Halvdelen deraf skulde indgaa blandt Fondens Driftsindtægter*. Resten skulde for at sikre Nedgangen i Amtsrepartitionsfondens Obligationsgæld indsættes i Færø Amts Sparekasse og ved hvert Finansaars Udløb anvendes til ekstraordinær Afskrivning paa Obligationsgælden. Denne Bestemmelse kom dog kun til Anvendelse i Finansaaret 1930—31, idet det for de følgende Finansaar til og med Finansaaret 1934—35 paa Grund af de daarlige

økonomiske Forhold paa Færøerne blev bestemt, at *hele* Amtsrepartitionsfondens Andel af Afgifterne — bortset fra de 25 000 Kr. til Nedsættelse af Sygehustaksterne — skulde indgaa i Fondens Driftsindtægter (jfr. Love af 23. Marts 1932, 21. Februar 1933 og 27. Marts 1934).

Gyldigheden af Loven af 8. Marts 1930 blev ved de to sidst anførte Love forlænget til Udløbet af 1934—35.

Den nye Lov, der gælder indtil *Udgangen af Finansaaret 1939—40**), indeholder følgende *Hovedpunkter*:

Medens Afgifterne paa Vin, Frugtvin og Øl ikke ændres, forhøjes *Spiritusafgifterne* med 20—25 pCt. og Afgifterne paa *Tobak*, Cigarer, Cigarillos og Cigaretter med ca. 50 pCt. Ogsaa Afgiften paa *Sukkervarer*, der indføres til Færøerne, forhøjes med 50 pCt., medens Afgiften for Varer, der fremstilles paa Færøerne, forbliver uændret**).

Endvidere indføres der *Afgiftspligt for en Række hidtil afgiftsfri Varer*, nemlig Fotografirekvisitter (15 pCt. af Fakturaprisen***), Motorvogne (5 pCt.), Cykler (10 pCt.), Musikinstrumenter (herunder *ikke* Radioapparater) (10 pCt.), Porcelænsvarer (5 pCt.), Glasvarer (10 pCt.), Legetøj (20 pCt.), Gulvtæpper (10 pCt.), Linoleum (5 pCt.), Tapetpapir (10 pCt.), og Lommeure (10 pCt.). For Varer af de nævnte Arter, der *fremstilles* paa Færøerne, kan Justitsministeriet paalægge samme Afgift som for indførte Varer †). Desuden betales af Spillekort, der indføres til eller tilvirkes paa Færøerne, 1 Kr. pr. Spil.

*) Fra 1. April 1940 træder Bestemmelserne i Lov Nr. 46 af 7. Marts 1912 paa ny i Kraft.

***) Departementet for Told- og Forbrugsafgifter havde udtalt Betænkelse ved denne Regel, der medfører en særlig færsk Beskyttelse, men Justitsministeriet, som i og for sig delte denne Betænkelse, havde dog ment at burde fremsætte Forslaget i den af Lagtinget vedtagne Skikkelse.

****) Tolddepartementet havde ligeledes ytret Betænkelse ved, at Afgifterne fastsættes efter Varernes Værdi i Stedet for efter Vægt, men Justitsministeriet, som i og for sig tiltraadte Departementets Betragtninger, mente dog at burde foreslaa den af Lagtinget vedtagne Beregningsmaade. Lovens § 5 giver Hjemmel til at paabyde, at alle Varer, der ankommer til Færøerne, skal være ledsaget af Faktura.

†) Denne Bestemmelse blev optaget i Lovforslaget efter Henstilling fra Tolddepartementet.

Som nærmere omtalt i Indledningen *giver Staten* for Femårsperioden *Afkald paa sin Andel i Indtægten af Indførselsafgifterne* til Fordel for Amtskommunen.

De indkomne Afgiftsbeløb fordeles fremtidig saaledes, at der forlods skal udredes 48 000 Kr. aarlig til Nedsættelse af Taksterne paa Sygehuse efter Fordeling foretaget af Lagtinget; Kirkefonden oppebærer derefter et fast Beløb af 20 000 Kr. aarlig, medens Restbeløbet fordeles mellem Amtsrepartitionsfonden og Økonomisk Fond efter Lagtingets Bestemmelse.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 81 Stemmer mod 2 (Kommunister), i Landstinget enstemmigt med 48 Stemmer.

Ved Sagens 1. Behandling i Folketinget rettede *Pürschel* (K. F.) Kritik dels mod den Maade, hvorpaa Sagen blev behandlet — idet Forslaget, som blev fremsat 26. Februar, ønskedes gennemført i begge Ting paa een Dag, den 8. Marts —, dels mod det i Forslaget indeholdte Princip om Henlægelse af Statsindtægter til et Amt og tillige mod Indførelsen af en særlig færøsk Beskyttelse for Sukkervarer m. m. Under Hensyn hertil vilde *Pürschel* undlade at stemme. — Det konservative Folkepartis Ordfører, *Vesterager*, erklærede ved 3. Behandling, at man ikke kunde tage den Omstændighed, at Partiet stemte for det foreliggende Lovforslag, der hvilede paa en Overenskomst og var tidsbegrænset, »som et Præcedens, forpligtende til at fortsætte i den Linie, vi her føres ind paa«.

82. Lov om Det kongelige Teater og om Oprettelsen af en kulturel Fond. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 2509. — C. Sp. 81 og 169].

Fremsat i *Folketinget* ^{31/10} (F. Sp. 659). 1. Beh. ^{20/11} (F. Sp. 1703). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Chr. Hansen, P. Andersen, Fisker [Formand], Hartvig Frisch, Knud Hansen, Vilhelm Rasmussen, Elna Munch [Sekretær], Povlsen, Pinholt, Jensen (Broby), Himmelstrup, Inger Gautier Schmit, J. Oskar Andersen, Korsgaard og Bindlev). Betænkning (B. Sp. 333) afgiven ^{11/12}. (Ordfører: Chr. Hansen). 2. Beh. ^{13/12} (F. Sp. 2555). 3. Beh. ^{18/12} (F. Sp. 2638). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{20/12} (L. Sp. 523). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Andrea Brochmann, Buhl, Døcker, Gisselbæk, Godskesen [Formand],

Marie Hjelmer, Jensen-Stevns, Laurits Knudsen, Rs. Nielsen, Stegger Nielsen [Sekretær], Simonsen, Stensballe, Stumph og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 669) afgiven $\frac{6}{2}$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $\frac{8}{2}$ (L. Sp. 743). 3. Beh. $\frac{13}{2}$ (L. Sp. 752, jfr. Sp. 776). *Loven stadfæstet 14. Februar 1935.* (Lov-Tid. Nr. 40).

Under 7. Juni 1933 nedsatte Undervisningsministeren en *Kommission* til Drøftelse af Det kongelige Teaters Forhold. Kommissionens Formand var Departementschef Graae, og den bestod desuden af følgende 26 Medlemmer: Folketingsmedlemmerne Korsgaard, Fisker, Th. Povlsen, Himmelstrup, Pinholt, Chr. Hansen, J. Oskar Andersen og Fru Elna Munch, Teaterchef Andreas Møller, Kammerherre Lerche, Kammersanger Holm, Borgmestrene Hedebo, Kaper og Godskesen og Formanden for Gentofte Kommunalbestyrelse, Folketingsmand Parkov; endvidere Generalkonsul Johan Hansen, Direktør Th. P. Hejle, Formand for Sønderjysk Teaterforening, Overlærer H. C. Hansen, Direktør Ivar Schmidt, Sekretær i De samvirkende Fagforbund Knud V. Jensen, Redaktør Axel Garde, Komponist Hakon Børresen, Chefredaktør Gulmann, Forfatteren Svend Borberg, Redaktør G. Wiinblad og kst. Kontorchef i Undervisningsministeriet Korsgaard. I Marts 1934 afgav Kommissionen en omfattende *Betænkning*, der foruden en historisk Oversigt indeholdt Afsnit om Det kongelige Teaters Ledelse, Organisation og Repertoireforpligtelse, om Teatret i Forhold til Hovedstaden, til Provinsen og til Statsradiofonien, om en kulturel Fond, Teatrets Budget- og Personaleforhold, en Række særlige Spørgsmaal (Abonnement, Billetpriser, Fri-billetter, Statsafgift, Skolerne og Forbedringer paa den gamle Scene) samt om Anvendelsen af den nye Scene. Ved hvert Afsnit forelaa en Indstilling fra vedkommende Udvalg inden for Kommissionen og Oplysning om Kommissionens Stilling dertil, og tilsidst sammenfattede Kommissionen sine Betragtninger i en »Konklusion« angaaende Det kongelige Teaters Opretholdelse som Nationalscene, dets Driftsform, Opgaver, Ledelse og fremtidige økonomiske Grundlag samt angaaende Oprettelsen af en kulturel Fond. Denne Konklusion fandt i det hele Tilslutning fra et stort Flertal i Kommissionen, men var dog paa nogle Punkter ikke tiltraadt af enkelte Medlemmer. Saaledes tog Holm og Lerche Afstand fra Tanken om at paalægge Statsradiofonien Afgift til Kulturfonden, Borberg, Himmelstrup og Pinholt var imod Forslaget om et Tilsynsudvalg, og de to sidstnævnte Medlemmer ytrede Tvivl saavel om Nødvendigheden af Teatrets Bevarelse under Statsdrift som om den økonomiske Mulighed for Op-

retholdelse af de 3 Kunstarter; disse Medlemmer udtalte ogsaa deres store Skuffelse over den opnaaede Støtte fra Storkøbenhavn, og Pinholt var tillige Modstander af Planen om en Kulturfond og mod at paalægge Radiofonien Ydelser ud over det i Modydelserne begrundede.

Paa Grundlag af Kommissionsflertallets Indstilling — dog med en Afvigelse vedrørende Radicens Ydelse til Kulturfonden (se ndfr.) — fremsatte *Undervisningsministeren* sit Forslag om Det kongelige Teater og Oprettelsen af en kulturel Fond. Efter Indstilling af Ministeren og Folketingsudvalgets *Flertal* (Regeringspartierne og Det konservative Folkeparti) foretoges der i Folketinget nogle mindre betydende Ændringer, og i den saaledes foreliggende Skikkelse gennemførtes Forslaget med Tilslutning af nysnævnte Partier (enkelte Radikale og Konservative stemte dog imod). *Venstre* stillede i begge Ting Ændringsforslag om Nedbringelse af det faste aarlige Statstilskud til 300 000 Kr., Forøgelse af Hovedstadskommunernes Bidrag til $\frac{1}{3}$ af den Kommunerne tilfaldende Del af Forlystelsesskatten (dog højst 500 000 Kr.), Slettelse af Radiofoniens Tilskud, samt af Bestemmelserne om et Tilsynsraad ved Teatret. Disse Ændringsforslag forkastedes, og Venstre stemte derefter imod Forslaget. Det samme gjorde Retsforbundet, Kommunerne og Holstein.

Det fastslaas i Lovens § 1, at Det kongelige Teater skal drives som en *Statsinstitution* under Overtilsyn af Undervisningsministeren, og § 2 angiver Teatrets *Opgave*. Denne skal være: som Landets *Nationalteater* uden Ensighed at opføre de bedste dramatiske Arbejder inden for de 3 Kunstarter Skuespil, Opera og Ballet saavel af ældre som af yngre, navnlig danske, Forfattere og Komponister. Teatrets Virksomhed omfatter baade Hovedstaden og *Provinsen*. Ved Drift af de til Teatret knyttede Skoler skal Teatret virke som *Uddannelsesanstalt for dramatisk Kunst og dansk Talesprog*.

Formuleringen af Teatrets Repertoirepligt stemmer i Hovedsagen med Loven af 13. Maj 1911. I Folketingsudvalgets Betænkning gav Flertallet (Socialdemokrater, Konservative og Radikale) sin Tilslutning til en Udtalelse af Teaterkommissionen om, at Teatret uden Hensyn til øjeblikkelig Smagsmode bør have et repræsentativt Repertoire af klassiske Hovedværker, navnlig af dansk Oprindelse, der *fremdeles har Bud til Nutidens Mennesker*, foruden at Teatret uden Ensighed skal være Hjemsted for de bedste nyere dramatiske Værker, navnlig af danske Forfattere og Kom-

ponister. Sammen med Ministeren stillede Flertallet Ændringsforslag om udtrykkeligt at nævne alle 3 Kunstarter og om at tilføje sidste Punktum vedrørende Teatret som Uddannelsesanstalt.

Hvad Paalægget om Udsendelse af Teatrets Forestillinger til *Provinsens Scener* angaar, regnede Kommissionen indtil videre med ca. 50 Provinsudsendelser. Om disses Form se ndrfr. under Gengivelsen af Landstingsudvalgets Betænkning.

Teatrets *Ledelse* lægges ved § 3 i Teaterchefens Haand. Teaterchefen udnævnes af Kongen; hans Lønning, der ikke er forbundet med Pensionsret, fastsættes af Ministeren. Opsigelsesvarselet er $\frac{1}{2}$ Aar til Teateraarets Udgang.

Der oprettes et *Tilsynsraad*, bestaaende af *Medlemmer af Rigsdagen*, saaledes at hvert af de i Folketingets Finansudvalg repræsenterede Partier udpeger et Medlem. Raadet vælger selv sin Formand. Tilsynsraadets *Opgave* er at følge og *kontrolere Teatrets Dispositioner* og Drift, baade *reper-toirenmæssigt og økonomisk*, ligesom Ansættelse i pensionsgivende Stillinger kun kan ske med Raadets Tilslutning. I Spørgsmaal af principiel Betydning for Teatrets Pensionsordning skal Raadet have Finansudvalgenes Tilslutning.

Folketingsudvalgets ovennævnte Flertal kunde tiltræde, at Teaterchefen har det fulde *kunstneriske og økonomiske Ansvar over for den ansvarlige Minister*. Flertallet mente dog, at en tilfredsstillende Ordning af Teatrets indre Administration maatte give de Personer, der er Chefens nærmeste Medarbejdere saavel paa det kunstneriske som paa det økonomiske Omraade, en tilbørlig og saa omfattende Indflydelse paa Teatrets Drift, som Opretholdelse af Chefens Ansvar og Myndighed kunde forsvare. Skifte i de Stillinger, som er Chefens øverste Medhjælp i den indre Ledelse af Teatret, burde efter Flertallets Mening ikke finde Sted uden Ministerens Godkendelse.

Sidste Punktum i Stk. 2 blev tilføjet i Folketinget efter Forslag af Ministeren og Flertallet.

§ 4 indeholder følgende Bestemmelse om *Støtte fra Hovedstadskommunerne*: Ved Aftale med interesserede Kommunalbestyrelser kan der træffes en Ordning, hvorefter der med kommunal Støtte aabnes Adgang til Teatret til nedsat Pris, navnlig for skolesøgende Ungdom.

I Teaterkommissionen gav Borgmestrene for de store københavnske Kommuner, København, Frederiksberg og

Gentofte, deres Tilslutning til et Forslag om, at de 3 Kommuner skal yde Det kongelige Teater et samlet Vederlag paa 100 000 Kr. aarligt, mod at Teatret stiller ca. 50 000 Billetter til Raadighed for disse Kommuners ubemidlede Ungdom i Fagskoler, saasom Fortsættelses- og Aftenskoler, dels til almindelige Forestillingsaftener, dels til særlige Forestillinger paa abonnementsfri Aftener, og saaledes at Billetprisen fastsættes til 2 Kr. 50 Øre, hvoraf Kommunen betaler 2 Kr., medens Eleven selv betaler 50 Øre, der opkræves ved Kommunens Foranstaltning.

Paragraffen undergik i Folketinget et Par redaktionelle Ændringer.

§ 5 handler om *Statens Tilskud til Teatret*. Statskassen udreder som hidtil Udgifter vedrørende *Teaterbygningen* (saasom Kommuneafgifter, Vedligeholdelse, Forrentning, Afskrivning og lignende) og *Tillæg til Pensioner og Understøttelser* efter Lov Nr. 173 af 1. Maj 1923. Endvidere udredes af Statskassen til Driften et *fast aarligt Tilskud af 500 000 Kr.* (Tilskuddet for hvert Teateraar, der gaar fra 1. Juli til 30. Juni, opføres paa Finansloven for det Finansaar, der begynder den nærmest foregaaende 1. April, og udbetales efter nærmere Bestemmelse af Ministeren).

Det direkte Statstilskud til Teatrets Drift, som siden Lov af 14. Februar 1930 har været 750 000 Kr., er nedsat til 500 000 Kr. under særlig Hensyntagen til, at Statens hidtidige Indtægt gennem Forestillingsafgiften (220 000 Kr.) er overført til den kulturelle Fond, hvis Oprettelse vil kunne danne den nødvendige Basis for Teatret og sikre Staten imod enhver Overskridelse af det faste Statstilskud, medens Staten under den nuværende Ordning Aar efter Aar har maattet efterbevilge meget betydelige Forstrækninger. Det skal i saa Henseende anføres, at Statens faktiske Tilskud til Det kongelige Teater (Tilskud + Forstrækning ÷ Forestillingsafgift) i de sidste 10 Aar har udgjort:

i 1924—25	910 900 Kr.
i 1925—26	1 165 000 —
i 1926—27	1 263 400 —
i 1927—28	1 231 900 —
i 1928—29	1 381 700 —
i 1929—30	1 258 600 —
i 1930—31	1 848 400 —
i 1931—32	1 383 800 —
i 1932—33	1 286 100 —
i 1933—34	896 400 —

Disse Tal vil fremtidig modsvares af et fast Beløb af 500 000 Kr. til Teatrets Drift og 220 000 Kr. til den kulturelle Fond, uanset at Teatrets Virksomhed er udvidet til Provinsen og Driftsudgiften som Følge deraf forøget med ca. 50 000 Kr.

§ 6 foreskriver, at Teatrets *Driftsbudget* for hvert Teateraar skal godkendes af Ministeren, og at der ved Udgangen af hvert Teateraar skal forelægges Ministeren Beretning om og Regnskab over Teatrets Virksomhed i det forløbne Aar, derunder Regnskab for de til Teatret knyttede Fonds. Beretning og Regnskab forelægges endvidere Finansministeren og Rigsdagen.

I det af Teaterkommissionen opstillede *Normalbudget* for Det kongelige Teater regnes der med Forestillingsindtægter til et Beløb af 1 405 000 Kr. og andre Indtægter paa 62 000 Kr., i alt 1 467 000 Kr., og med Udgifter til et Beløb af 2 624 000 Kr. (deraf Lønninger, Pensioner, Honorarer m. m. 1 923 000 Kr., Almindelige Driftsudgifter 369 000 Kr., Reklame 62 000 Kr., Statsafgift 220 000 Kr. og Provinsudsendelse 50 000 Kr.). Af Differencen, 1 157 000 Kr., dækkes 500 000 Kr. af det faste Statstilskud, 100 000 Kr. af Kommunernes Bidrag og 100 000 Kr. af Vederlag fra Statsradiofonien for Transmissioner og Radioopræden af Teatrets Kunstnere. Tilbage bliver 457 000 Kr., som paaregnes dækket ved Tilskud af den kulturelle Fond.

§ 7. Der oprettes under Undervisningsministeriet en *kulturel Fond*, indtil videre *fortrinsvis til Fremme af Tonekunsten*, særlig i Teatrets Tjeneste.

Som *Grundkapital* henlægges til denne Fond Restbeløbet af den til Institutionen »Dobbeltscenen« i Henhold til Lov Nr. 44 af 14. Februar 1930 § 1 henlagte Kapital.

Fondens Midler tilvejebringes i øvrigt gennem:

- a. Et *Tilskud fra Statskassen* paa 220 000 Kr. som svarende til Forlystelsesafgiften af Det kongelige Teaters Forestillinger og forfaldende til Udbetaling hvert Aars 1. Juli for det løbende Finansaar.
- b. Et *Tilskud fra Statsradiofonien* paa 325 000 Kr. som svarende til en Forlystelsesafgift af Statsradiofoniens Udsendelser og forfaldende til Udbetaling hvert Aars 1. Juli for det løbende Finansaar.

- c. 10 pCt. Afgift af den i § 8 omhandlede koncessionerede Virksomhed (»Koda«).
- d. Eventuelle Tilskud fra anden Side.

Fonden *bestyres af et Raad*, bestaaende af Medlemmerne af det i § 3 omhandlede Tilsynsraad samt indtil 5 andre, hvoraf 1 vælges af Finansministeren, de øvrige af Undervisningsministeren. Raadets Formand beskikkes som saadan af Undervisningsministeren, til hvem Raadet gør Indstilling om Anbringelse og Anvendelse af Fondens Midler.

Beretning om Fondens Virksomhed og Status forelægges hvert Aar Finansministeren, Undervisningsministeren og Rigsdagen.

Tanken med den kulturelle Fond er, at den skal være en Reserve eller Stødpude for Det kongelige Teater, men tillige paatage sig en videregaaende Opgave over for den uden for Teatret levende Kunst*), der staar i Forbindelse med de Kilder, hvoraf Fonden øser, og med Tiden helt eller delvis aflaste Statskassen for de nuværende Bevillinger til herhenhørende Formaal.

Restbeløbet af Dobbeltscenens Kapital er ca. 100 000 Kr. Medens Kommissionens Flertal foreslog et *Tilskud fra Statsradiofonien* paa 10 pCt. af Radiolicensen (med en Licensindtægt paa 5 Mill. Kr. altsaa 500 000 Kr.), stillede Undervisningsministeren efter Forhandling med Ministeriet for offentlige Arbejder, som var enigt med Radoraadet i, at en saa stor Afgift vilde virke som en Hemsko for Løsningen af Radiofoniens egne Opgaver, Forslag om at begrænse Tilskuddet til 325 000 Kr. (svarende til en Forlystelsesafgift af Radiofonis Udsendelser).

»Koda« er en Sæmmenslutning, der i 1926 blev stiftet til Værn for de nationale og internationale Komponistrettigheder. Den har Repræsentations- og Gensidighedskontrakter med samtlige udenlandske tilsvarende Selskaber og repræsenterer i det hele paa dansk Grund praktisk talt Udførelsesretten for al den Musik, der er beskyttet ved Loven om Forfatter- og Kunstnerret. Da der imidlertid naar som helst til Skade for Musiklivet vilde kunne oprettes konkurrerende Foretagender, har man fundet det meget ønskeligt i Lighed

*) Med de i § 7 nævnte Indtægter skulde Fonden, naar godt 450 000 Kr. udredes til Det kongelige Teater (se Bemærkningerne ved § 6), have 130 000 à 140 000 Kr. tilovers til Støtte af Tonekunsten uden for Teatret.

med udenlandsk Lovgivning at give denne Sammenslutning en Autorisation, naar dertil knyttedes dels en Afgiftspligt, dels et Statstilsyn. Kodas Bruttoindtægt var i 1932 ca. 450 000 Kr., og Afgiften skulde herefter udgøre ca. 45 000 Kr.

Ordene i Stk. 1 »indtil videre fortrinsvis« blev indsat i Folketinget efter Forslag af Ministeren og Flertallet, og senere i samme Stykke blev saa »fortrinsvis« ændret til: »særlig«.

Endelig indeholder § 8 de fornødne retlige Bestemmelser om »Koda«s Autorisation. Det bestemmes her, at erhvervs-mæssig eller andelsmæssig Forretningsvirksomhed, hvorved en Person, Institution eller Sammenslutning som Repræsentant for Indehaveren af Komponistretten eller som kontrakt-mæssig Indehaver af denne Ret afslutter Kontrakter angaaende et i Henhold til Lov Nr. 149 af 26. April 1933 § 2 b., jfr. § 14 h., beskyttet Musikværks offentlige Udførelse, kun er tilladt, naar *Bevilling fra Ministeren* foreligger, og paa de Vilkaar, der fastsættes af denne. Kontrakter af den omhandlede Art, der er bragt i Stand i Strid med foranstaaende, er ugyldige.

Forinden offentlig Udførelse af et beskyttet Musikværk finder Sted, er Musikarrangøren pligtig til over for rette vedkommende at fremlægge Bevis for Udførelsesretten.

Med Hensyn til Sammenslutningen »Koda« henvises til det ved § 7 bemærkede.

Paragraffen blev omredigeret i Folketinget.

Loven traadte i Kraft 1. Juli 1935.

Lovforslaget blev, som i Indledningen bemærket, til-raadt af et *Flertal i Folketingets Udvalg* (Socialdemokrater, Konservative og Radikale), der blot i Tilslutning til Ministeren stillede nogle i det foregaaende omtalte mindre betydende Ændringsforslag og knyttede et Par — ligeledes gengivne — Udtalelser til §§ 1 og 3.

Venstre-Mindretallet stillede Ændringsforslag om at til-vejbringe de til Teatrets Drift fornødne Midler gennem et fast *Statstilskud paa 300 000 Kr.* (Forlystelsesskattens Provenu), suppleret med $\frac{1}{3}$ af *Forlystelsesskatten fra de 3 stor-københavnske Kommuner*, dog ikke over 500 000 Kr., hvilken Sum i Forbindelse med *Afgiften fra Koda* paa 45 000 Kr. og Renterne af Fonden paa de 100 000 Kr. fra Dobbeltscenen formentes at kunne sikre Teatrets Opretholdelse og Drift.

Tilskuddet fra Statsradiofonien var altsaa slettet. Mindretallet fandt det meget utilfredsstillende, at de 3 storkøbenhavnske Kommuner ikke skulde yde »noget virkeligt Bidrag til Det kongelige Teaters Drift, da Teatret dog i første Række kommer disse Kommuners Beboere til gode«, og Mindretallet henviste i saa Henseende til en Udtalelse fra 1922 af »Spareudvalget vedrørende Det kongelige Teater«, gaaende ud paa, at Udvalget — hvori de politiske Partier var repræsenteret — ansaa det for naturligt, at de 3 Hovedstadskommuner ydede deres Bidrag til Det kongelige Teater. Uden et saadant Tilskud maatte »Statsradiofonien betale, hvad der maa siges naturligt at tilfalde de københavnske Kommuner at betale«. — Mindretallet kunde heller ikke slutte sig til Tanken om Oprettelse af en *Kulturfond*, men stillede Ændringsforslag om Oprettelse af en Fond til Støtte for Tonekunsten og Det kongelige Teaters Drift, som til Grundfond skulde have Restbeløbet af Dobbeltscenens Kapital og i øvrigt 10 pCt.-Afgiften af »Koda« samt eventuelle Tilskud fra anden Side. — Yderligere foreslog Mindretallet at udelade Bestemmelserne i § 3 om et *Tilsynsraad* af Rigsdagsmedlemmer.

Medlem af Retsforbundet *Gregersen* stillede uden for Betænkningen et Ændringsforslag, der gik ud paa at *ophæve Statsdriften* af Det kongelige Teater med Udgangen af indeværende Sæson og at bemyndige Undervisningsministeren til paa Vilkaar, der maatte blive godkendt af Finansudvalgene, at *sælge eller eventuelt bortforpakte Teatret*.

Ved 2. *Behandling* udtalte *Vesterager*, at han og nogle andre Medlemmer af Det konservative Folkeparti, nemlig *Carlsen-Skiødt*, *Fibiger*, *Viggo Hansen* og *Lorentzen*, ikke ønskede »at være med længere«, men havde den Opfattelse, at et Afviklingsforslag allerede nu burde have været fremsat; de kunde ikke stemme for Venstres Ændringsforslag, da det ikke uden videre kunde paalægges Kommunerne at give Tilskud til Teaterdrift; Retsforbundets Ændringsforslag vilde de hverken stemme for eller imod.

H. C. Hansen (R. V.) syntes, at Storkøbenhavn ved denne Lejlighed havde »vist en alt for karrig Side frem«; han vilde stemme for Venstres Ændringsforslag.

Resultatet af *Afstemningen* blev, at *Gregersens* Ændringsforslag forkastedes med 76 Stemmer mod 5, at Venstres Ændringsforslag forkastedes med 75 à 76 Stemmer mod 24 à 26, og at Ministerens og Flertallets vedtoges enstemmigt (et enkelt, angaaende § 7 [se foran], dog med 76 Stemmer mod 26).

Under Sagens 3. *Behandling* fremsatte *Munch-Petersen* (D. K.) Forslag til en *motiveret Dagsorden*, hvori Folketinget erklærede det for nødvendigt, inden Rigsdagen tog Jule-

ferie, »at faa vedtaget Lovforanstaltninger om Ophævelse af Arbejdsløshedslovens 10 Maaneders og 26 Ugers Bestemmelser paa Statens Bekostning samt om øjeblikkelig Udbetaling af en kontant Vinterhjælp til samtlige arbejdsløse«. Denne Paastand, hvis Fremsættelse gav *Folketingets Formand* Anledning til at henstille til Tinget, at man snart reviderede Forretningsordenen saaledes, »at man undgik at forsinke Tingets Arbejde og at komme ind paa at beskæftige sig med Forslag, der i den givne Forbindelse ikke kan siges at tjene noget sagligt eller fornuftigt Formaal«, forkastedes med 117 Stemmer mod 1.

Derefter *vedtoges Lovforslaget* ved Navneopraab med 80 Stemmer mod 45 (24 var fraværende). For stemte Socialdemokraterne samt de fleste Konservative og Radikale. Imod stemte Venstre, de fornævnte 5 Konservative, 3 Radikale (H. C. Hansen, Jensen [Gørding] og Rasmussen [Gylling]), Retsforbundet, Det kommunistiske Parti og Holstein.

Landstingets Udvalg udtalte i sin Betænkning i Anledning af en Henvendelse fra Provinsteater-Direktørforeningen og Dansk Skuespillerforbund, at det med Hensyn til Det kongelige Teaters *Forestillinger i Provinsen* kunde henholde sig til Teaterkommissionens Bemærkninger, hvortil Undervisningsministeren ogsaa havde erklæret at kunne slutte sig. Disse Bemærkninger gik ud paa at udtale principiel Tilslutning til Tanken om at bringe Det kongelige Teaters Kunst ud til Landets Befolkning i videst muligt Omfang ved Udsendelse af Teatrets repertoiremæssige Forestillinger med Teatrets Kunstnere paa Provinsens Scener, »ikke mindst i Sønderjylland, hvor en særlig, allerede paa dette Tidspunkt uafviselig, national Opgave foreligger for Teatret«. Endvidere udtalte Kommissionen: »Saadanne Udsendelser maa almindeligvis ske enten som offentlige Forestillinger, hvilken Form principielt maa tilstræbes, eller som Forestillinger, der er solgt til stedlige Teaterforeninger, der er saaledes organiseret, at de er aabne for hele Befolkningen. Der maa tilstræbes et Samarbejde med Provinsteaterdirektører, Teaterejere og Provinsteaterforeninger, ogsaa med Hensyn til de lokale Teatres Indretning, og Billetpriserne maa fastsættes saa vidt muligt under Hensyntagen til de gængse Priser paa Stedet.«

Endvidere var Udvalget enigt om at henskyde til Undervisningsministerens Overvejelse et Andragende fra *Koda* om, at en vis Procentdel af *Koda's* Indbetaling til Kulturfonden skal gaa til Fremme af Tonekunsten uden for Teatret, og om, at *Koda* maatte faa en vis Indstillingsret med Hensyn til den Repræsentant for Tonekunsten, som ifølge Tilsagn fra

Undervisningsministeriet skal have Sæde i Kulturfondens Bestyrelse.

I øvrigt delte Partierne sig i *Landstinget* paa samme Maade som i Folketinget, og Venstre stillede paa ny sine Ændringsforslag, der forkastedes med 27 (26) Stemmer mod 21 (20). Ved Afstemningen over selve Lovforslaget, der vedtoges med 42 Stemmer mod 28*), stemte S. Rasmussen (K. F.), Gunnar Fog-Petersen (R. V.) og Rasmussen [Hvolbæk] (R. V.) sammen med Venstre imod.

83. Lov om Tilskud fra Staten og Skolefondene til Ungdomsskoler og Aftenskoler. (Undervisningsminister *Borghjerg*). [A. Sp. 3329. — C. Sp. 1127, 1297 og 1669].

Fremsat i *Folketinget* $13\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3572). 1. Beh. $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3583). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Yde, Bjerring, Bomholt [Formand], H. P. Hansen [Præstø A.], Hans Hansen [Usserød] [Sekretær], Kammersgaard, M. K. Sørensen, A. M. Hansen, Arnth Jensen, Raunkjær, Julin, Koefoed, Vesterager, Viggo Hansen og Lorentzen). Betænkning (B. Sp. 2185) afgiven $13\frac{1}{4}$. (Ordfører: Yde). 2. Beh. $25\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5374). 3. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5402). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1402). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen [Formand], Andrea Brochmann, Bækgaard, Ludvig Christensen, Johs. Hansen, Marie Hjelmer, Jepsen Christensen, H. P. Jensen, Oluf Jensen [Sekretær], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Rs. Jørgensen, Rs. Nielsen, S. Rasmussen og Gudrun Vang Lauridsen). Betænkning (B. Sp. 2649) afgiven $9\frac{1}{5}$. (Ordfører: H. C. Andersen). 2. Beh. $9\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1690). 3. Beh. $9\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1711). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2655) afgiven $9\frac{1}{5}$. Eneste Beh. $11\frac{1}{5}$ (F. Sp. 6274). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 190).

Den her omhandlede Lov afløser Loven med samme Titel af 19. Marts 1930, hvis Revision, der skulde have fundet Sted i Rigsdagssamlingen 1933—34 (se Aarvog 1929—30, Side 288), blev udskudt til indeværende Sæmning (se Aarvog 1933—34, Side 379).

*) Se om Udfaldet af Afstemningen Landstingets Formands Udtalelse L. F. Sp. 776.

Efter at Ministeriet havde indhentet Erklæringer fra de forskellige Myndigheder, som har deltaget i 1930-Lovens Administration*) — deres Udtalelser i Uddrag fandtes trykt som Bilag til Lovforslaget —, fremsatte Undervisningsministeren sit Revisionsforslag. Dette byggede videre paa det ved Loven af 1930 indførte Princip for Støtte til Ungdoms- og Aftenskoler (se nedenfor), idet man ønskede, at disse Undervisningsformer paa Grund af deres Betydning for Folkets hele kulturelle Stilling maa ikke blot opretholdes, men *udvikles videre* og naa en større Udbredelse baade som kommunalt drevne Skoler og som private Foretagender. Af statsfinansielle Grunde saa Ministeriet sig dog nødsaget til at *nedsætte Tilskuddet* fra Stat og Skolefondene fra 2 Kr. 40 Øre til 1 Kr. 95 Øre pr. Time.

Ministeriet var dernæst klar over, at den paagældende Undervisningsvirksomhed bør være *en virkelig Undervisning* i Modsætning til Underholdning, til Erhvervsarbejde eller til en blot agitatorisk Virksomhed. Der blev derfor i Lovforslaget optaget Bestemmelser, sigtende til at fastslaa Skolens undervisningsmæssige Karakter dels ved, at selve dette Princip udtales i Loven, dels ved Bestemmelser om den Stilling, der tillægges skriftlige Udarbejdelser i Undervisningen, og endelig ved Bestemmelser om en delvis Forøgelse af Tilsynet og om de Fordringer, der bør stilles til Lærernes Kvalifikationer.

Det fremsatte Lovforslag fik i Folketinget efter Indstilling af Udvalg og Minister en ny Affattelse, som med nogle Ændringer i Landstinget af nærmest formel Karakter vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

Loven gengives nedenfor i sine Hovedpunkter tillige med de mere væsentlige Ændringer i det oprindelige Forslag, der fandt Sted under Sagens Behandling paa Rigsdagen.

En Ungdomsskole eller Aftenskole har Ret til *Tilskud til Lærerløn* fra Staten og vedkommende Skolefond, naar den opfylder følgende *Betingelser*:

*) De paagældende Myndigheder var: samtlige Skoleraad og Skoledirektioner, Københavns Kommunalbestyrelse, Den danske Købstadforening, De samvirkende Sogneraadsforeninger, Hovedstyrelsen for Danmarks Lærerforening, Dansk Aftenskoleforening, Arbejdernes Oplysningsforbund og den Tilsynsførende med Undervisningen i Ungdoms- og Aftenskoler, Forstanderinde Fru Magdalene Lauridsen.

1. Eleverne skal være ude over den undervisningspligtige *Alder*.
2. Undervisningen skal — eventuelt bortset fra et mindre Indskrivningsbeløb — være *vederlagsfri*.
3. Skolen, dens Undervisningsplan og dens Lærerkræfter skal efter forud indhentet Erklæring fra Skolekommissionen være *godkendt* for Landets Vedkommende af Skoledirektionen, for Købstædernes Vedkommende uden for de sønderjyske Landsdele af Undervisningsministeriet.
4. Et passende *Lokale* med Lys, Varme og Rengøring maa være stillet til Raadighed for Skolen. Saadanne Lokaler er Kommunalbestyrelsen forpligtet til at stille til Raadighed for mindst een Ungdomsskole eller Aftenskole i Kommunen, for saa vidt den paagældende Skole er godkendt, og det godtgøres, at et egnet Lokale ellers ikke kan faas paa rimelige Vilkaar.
5. Det maa godtgøres, at der af den paagældende Kommune eller af en *stedlig* Kreds er sikret Skolen et *Tilskud* af mindst 50 Øre for hver Undervisningstime.
6. Skolen skal være underkastet *Tilsyn* af vedkommende Skolekommission og for Skolerne paa Landet tillige af Skoledirektionen.

Skolekommissionen kan *udøve Tilsynet* gennem Skoledirektøren, Skoleinspektøren eller en Overlærer eller gennem en anden dertil skikket Person, som maatte være villig til at være tilsynsførende med en eller flere af Kommunens Ungdomsskoler eller Aftenskoler. I de sønderjyske Landsdele har Skolekommissionerne og Skoledirektionen Tilsyn med alle saadanne Skoler.

For Skoler af den heromhandlede Art i *København* udfører Københavns Skoledirektion baade de Skolekommissionen og de Undervisningsministeriet overdragne Hverv, ligesom Københavns Kommune overtager Skolefondens Pligt til at yde Tilskud.

I Modsætning til 1930-Loven paalægges det nu (Punkt 4) Kommunerne som *Pligt* at stille et Lokale til Raadighed, for saa vidt et egnet Lokale ellers ikke kan faas (Begrænsningen blev indføjet i Folketinget).

Medens der i 1930-Loven alene var Tale om Tilsyn af Skolekommissionen, foresloges det i det fremsatte Lovforslag at benytte *Amtsskolekonsulent*en som tilsynsførende jævnsides med Skolekommissionerne. I Folketinget blev dette Forhold ændret, saaledes at Skolekommissionen bliver frit stillet; men den kan, udtales det i Folketingsudvalgets Betænkning, udøve Tilsynet gennem Amtsskolekonsulenten uden særligt Vederlag til denne.

Det er en *Forudsætning for Godkendelsen* af en Skole, at den giver *egentlig Undervisning*, saaledes at der fra Elevernes Side gøres et *virkeligt Arbejde*, samt at Lærerne efter Skoledirektionens — for Købstadskolerne uden for de sønderjyske Landsdele Undervisningsministeriets — Skøn har de *fornødne Forudsætninger for at undervise*; i øvrigt fastsætter Undervisningsministeren de nærmere Regler for Timeplanen og dennes Godkendelse.

Undervisningen maa foregaa inden for følgende *Fagrække*:

- a) Regning, Matematik, Bogholderi, Stenografi, Maskinskrivning, Landbrug, Havebrug, Skrivning og Tegning.
- b) Dansk, fremmede Sprog, Religion, Historie, Geografi, Naturkundskab, Sundhedslære, Samfundslære.
- c) Sløjd, Husflid, kvindelig Haandgerning og kvindelig Husgerning.

Til de under b) og c) opførte Fag skal der være knyttet *Øvelser i skriftlig Fremstilling* og til de under c) opførte Fag tillige i Regning (Beregninger); det skal ved Undervisningens Slutning attesteres af Skolekommissionen, at dette Krav er opfyldt. Skoledirektionen — for Købstæderne uden for de sønderjyske Landsdele Undervisningsministeriet — kan dog godkende, at Undervisning i de under c) nævnte Fag gives *uden saadanne skriftlige Øvelser*; i saa Fald *nedsættes Tilskuddet* pr. Time til 1 Kr. 50 Øre.

- d) Gymnastik og Sang kan indgaa i Undervisningen sammen med ethvert under a)–c) nævnt Fag, men med et Timetal, der for begge disse Fag ikke maa overstige $\frac{1}{3}$ af Holdets samlede Timetal.

- e) Foredrag og Oplæsning, hvortil der ikke er knyttet særligt Arbejde fra Elevernes Side, kan kun indgaa i Undervisningen med højst $\frac{1}{4}$ af samtlige Timer paa Holdet, bortset fra Timer i Sang og Gymnastik.

Fagrækken er den samme som i 1930-Loven. Derimod er den hidtidige Regel om, at et af Fagene skal være Dansk eller Regning, ikke opretholdt.

For at opnaa Tilskud kræves yderligere:

- a) at *hvert* af de *Hold*, i hvilke Skolens Elever har været delt, har været besøgt af *mindst 10 Elever pr. Time* i Gennemsnit; dog kan Skoledirektionen, hvor særlige Forhold paa vedkommende Egn gør det paakrævet*), godkende et Hold med 8 Elever;
- b) at *Undervisningen*, hvis den har omfattet flere Fag, har strakt sig over *mindst 40 Timer* og, hvis den kun har omfattet eet Fag, har strakt sig over mindst 20 Timer;
- c) at Skolen har ført Dagbog over Skoledagene og de enkelte Elevers Deltagelse i eller Udeblivelse fra Undervisningen.

Den godkendende Myndighed skal være berettiget til ved sin Godkendelse af Undervisningsplanen at fastsætte et *Størstetal af Deltagere* paa Skolens Hold og et *Størstetal* for det *Timetal* paa Holdene, i Forhold til hvilket der kan gives Tilskud.

Bestemmelsen om Fastsættelse af et Maksimum ogsaa for Timetallet blev indsat i Folketinget.

*Statens og Skolefondenes Tilskud**)* er, som før nævnt, nedsat fra 2 Kr. 40 Øre til 1 Kr. 95 Øre for hver Time (50 Minutter + 10 Friminutter), Undervisningen paa Holdet har omfattet. Gives der Undervisning i Sløjd, Husflid,

*) Her tænkes bl. a. paa de nationale Forhold paa Stedet og paa et Skoledistrikts Lidenhed; derimod kan Tilstedeværelsen af en Friskole paa Egnen ikke berettige til Fravigelse fra Hovedregelen.

**) Udbetales gennem Skoleraadet (Københavns Kommune); af Udgiften *refunderer Statskassen to Trediedele*.

kvindelig Husgerning og kvindelig Haandgerning, uden at der til denne Undervisning er knyttet skriftlige Øvelser, nedsættes Tilskuddet til 1 Kr. 50 Øre pr. Time. Og for Undervisning i kvindelig Husgerning af Lærerinder, der ikke kan falde ind under de efterfølgende Regler om tilrejsende Lærere, regnes hver Time som 1½ Klokke-time, dog at en Lærerinde ikke kan faa højere Betaling for hvert Hold og Dag end for 5 Klokketimer à 1 Kr. 95 Øre.

Naar der indrettes *Undervisning med tilrejsende Lærere*, kan det nysnævnte *Tilskud* af 1 Kr. 95 Øre pr. Time, hvis der kan paavises ganske særlige Grunde derfor, forhøjes *indtil det dobbelte*, naar Ordningen er godkendt af Skoledirektionen — for Købstædernes Vedkommende uden for de sønderjyske Landsdele af Undervisningsministeriet; ved tilrejsende Lærere forstaas saadanne, der har fast Bopæl i en anden Kommune, og som enten maa tage midlertidigt Ophold paa det Sted, hvor Skolen holdes, eller for hver Dag, Undervisningen skal gives, maa rejse over 8 km til Skolen. Naar der er truffet en af Skoledirektionen, for Købstædernes Vedkommende uden for de sønderjyske Landsdele af Undervisningsministeriet, godkendt Ordning med Hensyn til *Undervisning i kvindelig Husgerning*, hvorved der er ansat en *fælles Lærerinde* for flere Skoler med et saadant Timetal, at Arbejdet kan siges at være den paagældende Lærerindes *Hovederhverv*, kan Skoleraadet (Københavns Magistrat), for Købstadskolernes Vedkommende uden for de sønderjyske Landsdele Undervisningsministeriet, godkende, at der udbetales hende *et fast maanedligt Honorar*, der dog ikke maa overstige Timebetalingen for det hende overdragne Timetal beregnet paa den angivne Maade.

Det er herved udtrykkeligt fastslaaet i Loven — i Mod-sætning til 1930-Loven —, hvilke Lærere der kan betegnes som tilrejsende, ligesom det er gjort til en Betingelse for Tilskuds Modtagelse, at Ordningen er godkendt af den Myndighed, der godkender Undervisningsplanen. Da saadan Godkendelse kun skal finde Sted, naar der kan paavises ganske særlige Grunde derfor, er det ikke tilstrækkeligt, at den paagældende Lærer er tilrejsende, men det maa paavises, at man ikke kunde faa en kvalificeret Lærer paa Stedet. — Ny er ligeledes Bestemmelsen vedrørende den fælles Lærerinde i kvindelig Husgerning.

Medfører *Etableringen* af en Skole en større samlet Udgift til Undervisningsmateriel til *Sløjd og Husgerning**), kan der efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde hertil gives et *Tilskud* af Statskassen paa 60 pCt. af Udgiften. Tilskuddet udbetales direkte af Statskassen med $\frac{1}{10}$ aarligt i Løbet af de første 10 Aar, den paagældende Skole er i Virksomhed.

Den hidtil gældende Regel, at det saaledes anskaffede Inventar udelukkende skulde være til Brug for Ungdoms- eller Aftenskolen og ikke maatte anvendes til den almindelige kommunale Skole, er ikke opretholdt, men det udtales i Motiverne, at det bør være en Betingelse for Tilskuddet, at Kommunen indretter Sløjdlokale eller Skolekøkken og stiller dette til Raadighed ogsaa for Aften- og Ungdomsskolerne.

Indrettes der i *Forbindelse med en Kommunes Folkeskole en Klasse* til Undervisning af Børn, af hvilke over Halvdelen og i det mindste 10 er ude over den undervisningspligtige Alder, og denne Undervisning omfatter mindst 18 Timers ugentlig Undervisning i 20 Uger og tager Sigte paa at give en *med Hensyntagen til vedkommende Egns Erhvervsliv tilrettelagt Undervisning* i Emner fra ovennævnte Fagrække, gives der til denne Undervisning *et særligt Tilskud* paa 75 Øre pr. Time, naar Ordningen er godkendt paa Kommunens Skoleplan, og Undervisningsplanen er stadfæstet for Landkommuner af Skoledirektionen, for Købstadkommuner uden for de sønderjyske Landsdele af Undervisningsministeriet. Tilskuddet udbetales af Skolefonden; af Udgiften refunderer Statskassen to Trediedele.

Med Hensyn til Undervisning af Børn ud over den undervisningspligtige Alder har man hidtil bragt Bestemmelserne i 1930-Loven til Anvendelse, idet man har foretaget en Beregning af, hvad den paagældende Kommune allerede havde oppebaaret i almindeligt Lærerlønningstilskud pr. Time i de paagældende Timer, og dette Beløb blev da trukket

*) Efter 1930-Loven blev der ogsaa ydet et Tilskud paa 50 Øre pr. Time til *Driftsudgifter* vedrørende Undervisning i kvindelig Husgerning og Sløjd. Dette Tilskud, som for Finansaaaret 1933—34 udgjorde 32 068 Kr., er nu bortfaldet, idet man har ment, at Udgifterne bør udredes af Eleverne eller fra anden lokal Side.

fra det i Loven fastsatte Statstilskud paa 1 Kr. 60 Øre pr. Time, medens Skolefondens Tilskud paa 80 Øre pr. Time blev betalt fuldt ud. Tilskuddet til saadanne Timer laa her- efter omkring 1 Kr.

Det nu vedtagne Tilskud af 75 Øre pr. Time er beregnet efter en gennemsnitlig aarlig kommunal Udgift af 2 360 Kr. til en Købstadlærer med 1476 Timer aarligt, dog at Tilskuddet er nedsat i samme Forhold som Tilskuddet til Ungdoms- og Aftenskoler.

Undervisningen i Ungdoms- og Aftenskoler kan *ikke erstatte den teoretiske Lærlingeundervisning* i tekniske Skoler og Handelsskoler, medmindre Undervisningen godkendes af Handelsministeriet som teknisk Skole eller Handelsskole og undergives Tilsyn af de af nævnte Ministerium indsatte Tilsynsmyndigheder.

For *Færøerne* blev der efter Forhandling med Lagtinget i Henhold til Loven af 1930 udfærdiget en Bekendtgørelse af 22. Januar 1931 om Tilskud til Aftenskoler og Ungdomsskoler, hvis væsentligste Særpræg var, at Tilskud saavel fra Kommunen som fra Skolefonden eller Lagtinget blev opgivet, saaledes at *Tilskuddet* blev givet *af Staten alene*. Dette har bevirket en betydelig Vækst i Ungdomsskolearbejdet paa Færøerne (Udgiften, der i 1929—30 udgjorde 1696 Kr., var i Finansaaret 1933—34 steget til 13737 Kr.). Ministeriet nærrede nogen Betænkelighed ved at fortsætte en Ordning, der slet ikke bygger paa lokalt Tilskud af nogen Art — bortset fra Lokale med Lys og Varme og Rengøring —, men nærværende Lov gaar dog ud paa, at der gives Undervisningsministeren samme Bemyndigelse som ved den tidligere Lov til at fastsætte saadanne Regler om Støtte til færøske Ungdomsskoler, som Lagtinget maatte kunne tilraade.

Loven traadte i Kraft straks med Gyldighed fra 1. April 1935.

Udgifterne til Aften- og Ungdomsskoler udgjorde i Finansaaret 1933—34 for et samlet Antal Hold af 2 812 med et samlet Timetal af 334 794 følgende Beløb: *Staten* betalte i Tilskud 589 694 Kr. og til Etableringsudgifter 5 299 Kr.; *Skolefondenes* Tilskud udgjorde 238 855 Kr. og det *lokale* Tilskud 167 397 Kr. *Det samlede Tilskud* beløb sig

saaledes til 1 001 245 Kr. Hvis Tilskuddet var blevet beregnet efter de nu vedtagne Regler — med en Reduktion af Tilskuddene fra Staten og Skolefondene paa 18,75 pCt. og uden særligt Statstilskud til Sløjd og Haandgering —, vilde den samlede Udgift have været ca. 815 000 Kr.

Lovforslaget blev, som ovenfor nævnt, vedtaget *enstemmigt*.

84. Lov om Statstilskud til private Efterskoler. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 3389. — C. Sp. 1135, 1305 og 1675].

Fremsat i *Folketinget* $13\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3573). 1. Beh. $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3583). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tilskud fra Staten og Skolefondene til Ungdomsskoler og Aftenskoler (se Side 323). Betænkning (B. Sp. 2181) afgiven $13\frac{1}{4}$. (Ordfører: Yde). 2. Beh. $25\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5383). 3 Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5406). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1413). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tilskud fra Staten og Skolefondene til Ungdomsskoler og Aftenskoler (se Side 323). Betænkning (B. Sp. 2651) afgiven $8\frac{1}{5}$. (Ordfører: H. C. Andersen). 2. Beh. $9\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1692). 3. Beh. $9\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1712). *Tilbage-sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2657) afgiven $9\frac{1}{5}$. Eneste Beh. $11\frac{1}{5}$ (F. Sp. 6275). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 191).

Forslaget til nærværende Lov blev fremsat i Henhold til en Revisionsbestemmelse i Loven af 19. Marts 1930 om Statstilskud til private Fortsættelsesskoler (se Aarog 1929—30, Side 287). Det indeholdt enkelte mindre væsentlige Ændringer i Forhold til 1930-Loven og blev med et Par yderligere Ændringer, der indføjedes under Behandlingen paa Rigsdagen, vedtaget *enstemmigt* af begge Ting.

Loven, der nu i Overensstemmelse med den almindelige Sprogbrug benævner de paagældende Skoler Efterskoler i Stedet for Fortsættelsesskoler, indeholder følgende Bestemmelser:

Enhver privat Efterskole, der til Elever ude over den undervisningspligtige Alder giver en Undervisning, der ikke er anlagt paa at forberede til nogen Eksamen, og som omfatter enten et Vinterkursus paa ikke under 5 Maaneder

eller et Sommerkursus paa ikke under 3 Maaneder eller begge Dele, har, naar den underkaster sig et af Undervisningsministeren nærmere fastsat Tilsyn samt i øvrigt opfylder de nedenfor anførte Betingelser, Ret til, naar Skolens Undervisning og øvrige Forhold er tilfredsstillende, af Staten at modtage følgende aarlige Tilskud:

- a) et *Grundtilskud*, beregnet efter et Beløb af 100 Kr. for hver Maaned, Skolen i det forløbne Kursusaar har været i Virksomhed,
- b) et *Elevtilskud*, beregnet efter et Beløb af 7 Kr. pr. Maaned for hver Elev ude over den undervisningspligtige Alder, der har gennemgaaet hele det paagældende Kursus.

Modtager en Skole tillige Tilskud i Henhold til Lov Nr. 137 af 29. April 1913 om Statstilskud til Følgehøjskoler og Landbrugsskoler, kan der ikke beregnes Tilskud efter nærværende Bestemmelse for nogen Elev, der medregnes i Aarselevtallet i Henhold til nævnte Lov.

For at Skolerne skal kunne opnaa Statstilskud, kræves *yderligere*: at mindst $\frac{3}{4}$ af Skolens Elever ved Kursusets Begyndelse er under 18 Aar, at Skolen modtager Tilskud enten af Amtet eller Kommunen — dette Tilskud kan dog med Undervisningsministerens Samtykke erstattes af andre Tilskud eller Kravet herom frafalder —, at Skolen i det forløbne Kursusaar har gennemført mindst eet Kursus af den foran nævnte Varighed, at mindst 10 Elever ude over den undervisningspligtige Alder har gennemgaaet hele vedkommende Kursus, og at Undervisningen har omfattet mindst 30 ugentlige Timer.

Til *Understøttelse af ubemidlede Elever* paa de private Efterskoler, der modtager Statstilskud i Henhold til Bestemmelserne i nærværende Lov, fordele Ministeriet aarlig et samlet Beløb, svarende til maanedlig 6 Kr. for hver Elev ude over den undervisningspligtige Alder. Det bevilgede Beløb uddeles af Ministeriet til Skoleraadskredsene og til København, idet den videre Fordeling af Understøttelserne foretages efter nærmere af Ministeren givne Anvisning af Skoleraadene, i København af Magistraten. Understøttelse til trængende *sønderjyske* Elevers Uddannelse ydes som hidtil gennem Sønderjysk Skoleforening.

Fordelingen af Elevunderstøttelsen blev efter 1930-Loven foretaget af Undervisningsministeriet.

Da det skønnedes urimeligt at yde Understøttelse til ubemidlede Elever paa saadanne Skoler, der endnu ikke har modtaget Statsunderstøttelse, er det nu i Loven udtrykkeligt udtalt, at Understøttelse kun kan udbetales til Elever, som søger Skoler, der modtager Statstilskud i Henhold til Bestemmelserne i nærværende Lov.

Som Hjælp til Anskaffelse af *Undervisningsmidler* bevilges et Beløb paa de aarlige Finanslove (sidste Bevilling 1 500 Kr.).

Loven traadte i Kraft straks med Gyldighed fra 1. April 1935.

I et Andragende af 8. Oktober 1934 til Undervisningsministeriet havde »Foreningen af private Efterskoler« bl. a. anholdt om Forhøjelse af dels *Elevtilskuddet* (fra 7 Kr. til 12 Kr. maanedlig pr. Elev), dels *Elevunderstøttelsen* (fra 6 Kr. til 17 Kr. 50 Øre maanedlig pr. Elev). En Imødekommen af Foreningens Andragende paa disse to Punkter vilde, naar Forholdene i Finansaaret 1934—35 lægges til Grund, betyde en aarlig Udgiftsforøgelse af henholdsvis 46 735 Kr.*) (fra 100 229 Kr. til 146 964 Kr.) og 116 618 Kr. (fra 60 675 Kr. til 177 293 Kr.**). Ministeren mente ikke at burde stille Forslag om Forhøjelse af de hidtil gældende Tilskudssatser; ej heller skete det under Sagens Behandling i Rigsdagen, men paa Foranledning af Folketingets Udvalg, hvor man havde drøftet Spørgsmaalet om Efterskolernes Økonomi, afgav Ministeren Løfte om at nedsætte et *Udvalg* til Undersøgelse af den for Skolerne gældende Tilskudsordning med det Formaal for Øje eventuelt at finde en for Efterskolerne mere tilfredsstillende Ordning.

85. Lov om Ændring i Lov Nr. 82 af 29. Marts 1893 om Pensionering af Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 3401. — C. Sp. 165 og 237].

*) Bortset fra den af Foreningen ligeledes ønskede Forhøjelse af den nuværende Bevilling paa 1 500 Kr. til Anskaffelse af Undervisningsmidler.

***) Skolernes samlede Elevtal var i Finansaaret 1934—35 2 164.

Fremsat i *Folketinget* $13\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3573). 1. Beh. $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3618). 2. Beh. $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3628). 3. Beh. $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3644). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22\frac{1}{2}$ (L. Sp. 790). 2. Beh. $26\frac{1}{2}$ (L. Sp. 805). 3. Beh. $1\frac{1}{3}$ (L. Sp. 821). *Loven stadfæstet 24. April 1935.* (Lov-Tid. Nr. 152).

Lovændringen gaar ud paa, at *Lønningen til en Regnskabsfører og Kasserer* ved Pensionsfonden til Pensionering af Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne, hvilken Lønning hidtil blev tilvejebragt ved Repartition paa Kommunerne i Forhold til de at dem i Pensionsfonden gjorde Indskud, fremtidig udredes af *Pensionsfondens Midler*. Lønningen skal godkendes af Ministeriet.

Denne sidste Bestemmelse blev foreslaaet af Ministeren, som i øvrigt fremsatte Lovforslaget i Lagtingets Affattelse. Begge Rigsdagens Ting vedtog Lovforslaget uændret og enstemmigt.

86. Lov om Ændring i Lov for Færøerne om Kirkernes Styrelse m. v. (Kirkeminister *Dahl*). [A. Sp. 4659. — C. Sp. 843, 979].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{1}{3}$ (L. Sp. 820). 1. Beh. $8\frac{1}{3}$ (L. Sp. 885). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Godskesen [Sekretær], A. P. Hansen, Hendriksen, Albert Jensen, Jensen-Aale, Kr. Johansen, Josiassen, Laurits Knudsen, N. K. Kristensen, Nedergaard, Stegger Nielsen, Rasmussen Flemløse, Rasmussen [Hvolbæk] og Rytter [Formand]). Betænkning (B. Sp. 1441) afgiven $15\frac{1}{3}$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $22\frac{1}{3}$ (L. Sp. 958). 3. Beh. $27\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1002). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5052). 2. Beh. $2\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5113). 3. Beh. $4\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5185). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935.* (Lov-Tid. Nr. 192).

Ved Lov Nr. 96 af 17. Marts 1922 om Ændring i Skydsvæsenet paa Færøerne blev enhver Skydspligt med Undtagelse af *Pligten til Præsteskyds*, der i Modsætning til anden Skyds har været ydet uden Betaling, ophævet. Med Hensyn til Præsteskyds blev det bestemt, at de hidtil gældende Regler skulde forblive i Kraft, indtil de efter Lagtingets Indstilling ved kgl. Anordning blev ændret eller ophævet.

I 1931 anmodede de færøske Præster Lagtinget om at faa Pligten til vederlagsfri Præsteskyds afløst med et passende kontant Beløb til Bestridelse af Præsternes Udgifter paa Tjenesterejser, og der blev i den følgende Tid forhandlet mellem Lagtinget og Kirkeministeriet om en Ordning, hvorefter en Del af det til Afløsningen nødvendige aarlige Beløb skulde stilles til Raadighed fra *Københavns Stifts Fællesfond*. Ved Skrivelse af 10. Juni 1933 erklærede man fra Kirkeministeriets Side, at man vilde kunne tiltræde, at $\frac{1}{3}$ af Udgifterne til Befordringsgodtgørelse blev afholdt af Fællesfonden.

Sagen blev derefter paa ny behandlet i Lagtinget, og dette vedtog den 2. Oktober 1933 et Forslag, hvorefter Pligten til Præsteskyds ophæves og der tillægges Præsterne en Befordringsgodtgørelse, som bortset fra den Del, der efter Kirkeministeriets Tilsagn kan afholdes af Præsteembedernes Fællesfond, udredes af den særlige færøske Kirkefond.

Paa det sidstnævnte Punkt gives der nu fornøden Lovhjemmel, idet Loven indeholder Bemyndigelse til af den færøske Kirkefonds Midler at yde Tilskud til Præsternes Befordringsgodtgørelse. Det er saa Hensigten at søge Hjemmel for selve Præsteskyds-Pligtens Ophævelse gennem Udfærdigelsen af en kgl. Anordning.

Landstingets Udvalg udtalte i Betænkningen, at det ikke kunde tage Stilling til Spørgsmaalet om at bestride $\frac{1}{3}$ af Udgifterne til Befordringsgodtgørelse ved Hjælp af *Københavns Stifts Fællesfond*, men at dette Spørgsmaal formentlig maatte afgøres af de sædvanlige Myndigheder efter de almindelig her i Landet gældende Regler, saaledes at Lovforslaget ikke ændrede noget i disse Regler. *Ministeren* erklærede i den Anledning ved 2. Behandling, at han ansaa det for en Selvfølge, at der ikke ved dette Lovforslag eller dets Bemærkninger kunde forandres noget i de sædvanlige Regler, som følges ved den Slags Afgørelser.

87. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 250 af 1. Oktober 1932. [A. Sp. 3089. — C. Sp. 1119 og 1235].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{16}{1}$ af *Pürschel, Fibiger, Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Christmas Møller, A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven* (F. Sp. 2792). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 4322).

Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, Bomholt [Sekretær], Knud Hansen [Formand], F. K. Madsen, Sneum, Strøm, Steen, A. M. Hansen, Vagn Bro, Samuelson, Christensen [Høng], Vejen, Pürschel, C. J. F. Sven og Hasle). Betænkning (B. Sp. 2145) afgiven $11/4$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $24/4$ (F. Sp. 5306). 3. Beh. $25/4$ (F. Sp. 5373). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/4$ (L. Sp. 1395). 2. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1402). 3. Beh. $30/4$ (L. Sp. 1508). *Loven stadfæstet 11. Maj 1935*. (Lov-Tid. Nr. 175).

Forslaget til denne Lov var fremkaldt af, at nogle unge Mennesker, der sammen havde overfaldet en ung Pige og øvet Voldtægt mod hende, var blevet sat paa fri Fod indtil Domsafsigelsen (Grenaa-Sagen). I denne Anledning forelagde de foran nævnte konservative Medlemmer med *Pürschel* som Ordfører et Lovforslag, hvorefter næstsidste Stykke i Retsplejelovens § 780 — Paragraffen angiver de Tilfælde, hvor *Varetægtsarrest* kan anvendes — skulde affattes saaledes, at Fængsling kan besluttes,

»naar Sigtelsen angaar en særlig grov Forbrydelse, og mindst 1 Aars Frihedsberøvelse maa antages at være forskyldt.«

Ved Sagens 2. Behandling i Folketinget ændredes efter Forslag af Udvalget i Overensstemmelse med en Indstilling fra det staaende Retsplejeudvalgs Flertal*) den foreslaaede Affattelse saaledes — idet den flyttedes til 1. Stykke af § 780 —, at Fængsling kan besluttes,

naar der »foreligger Forhold, der i væsentlig Grad bestyrker Sigtelsen, og Forbrydelsens Grovhed samt Arten eller Omfanget af de strafferetlige Foranstaltninger, der kan blive Spørgsmaal om at anvende, skønnes at kræve, at Sigtede af Hensyn til Retshaandhævelsen ikke bør være paa fri Fod.«

Under Behandlingen i Tingene erklærede Venstres Ordførere (i Folketinget *Chr. Christensen*, i Landstinget *Rytter*) sig enige i Rigsadvokatens Standpunkt, at Retsplejelovens § 780 allerede, som den var, hjemlede Ret til at holde de i den nævnte Sag sigtede Personer i *Varetægtsarrest* indtil Domsafsigelsen, men at en Tydeliggørelse maaske nok kunde være ønskelig.

Ved den givne Lejlighed indføjedes i Folketinget efter Anmodning af Ministeren *yderligere en Række Ændringer i*

*) 11 af Retsplejeudvalgets 17 Medlemmer.

Retsplejeloven, hvoraf dog kun fire var af mere end overvejende formel og redaktionel Natur.

1. Der kan foretages en *Forening af de to Fogedafdelinger under Københavns Byret* til een Afdeling for derved at frigøre en Byretsdommer til Varetagelse af en 3. Politiretsafdeling, som det inden for en overskuelig Fremtid kan blive nødvendigt at oprette.

2. *Politivadvokaternes Fuldmægtige* kan give Møde i Byretten som *Anklagere* (fremkaldt af Omfanget af Arbejdet i Undersøgelseskamrene).

3. *Forvaltningsmyndighederne* faar *Interventionsret* i Retsager, naar den Afgørelse af et Retsspørgsmaal, som skal træffes i Sagen, tillige har væsentlig Interesse for Forvaltningens Behandling af samme eller ligeartede Anliggender.

4. Bestemmelsen om, at *Dommerfuldmægtige* har Adgang til at erholde *Beskikkelse som Landsretssagfører* uden at aflægge Prøve, naar de den 1. Januar 1933 var og i mindst 15 Åar havde været Dommerfuldmægtige, ændres derhen, at Skæringspunktet bliver ikke 1. Januar 1933, men 1. April 1935, den Dag, da Loven om Dommerfuldmægtiges Statsansættelse traadte i Kraft.*)

Fra flere Sider i Folketingets Udvalg fremførtes Forslag om Ændringer i Retsplejelovens §§ 765 og 807, gaaende ud paa, at Dommerens og Politiets Pligt til at gøre Sigtede direkte opmærksom paa, at han ikke behøver at svare, skulde udgaa. Under Hensyn til det fremrykkede Tidspunkt og Betimeligheden af, at et saadant Ændringsforslag forelægges det staaende Retsplejeudvalg til Erklæring, blev Forslagsstillerne tilfredsstillede med, at Justitsministeren erklærede sig villig til at fremsende de omhandlede Ændringer til Retsplejeudvalgets Udtalelse.

Lovforslaget i den ovennævnte Skikkelse vedtoges i *Folketinget* med 80 Stemmer mod 1 (*Munch-Petersen* [D. K.], som ikke kunde gaa med til en Udvidelse af Retten til at beslutte Varetægtsfængsel). *Landstinget* vedtog Lovforslaget i Folketingets Affattelse enstemmigt og uden Udvalgs Nedsættelse.

*) De nævnte 4 Ændringer vedrører henholdsvis §§ 15, 103, 252 og Tilføjjelsen i Lovbekendtgørelse Nr. 250 af 1. Oktober 1932 om Rettens Pleje.

B.

Ikke endeligt vedtagne Forslag.

1. Forslag til Lov om Rigets Flag. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 2083].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 25). 1. Beh. $\frac{15}{1}$ (F. Sp. 2775). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvigsen, P. Andersen [Formand], E. Friis, Helga Larsen, J. P. Larsen, F. K. Madsen, Steen [Sekretær], Jensen [Gørding], Vanggaard, Samuelson, Chr. Ernst Christensen, Inger Gautier Schmit, Ole Bjørn Kraft, A. Svensson og Westermann).

Hovedformaalet med dette Lovforslag er at faa samlet og ordnet Bestemmelserne vedrørende Flagføring, saaledes at Flaget kan komme til at yde den Beskyttelse, særlig i Skibsfarten, som er tilsigtet.

Forslag til en Flaglov blev første Gang fremsat i Samlingen 1930—31, og Forslaget var væsentlig overensstemmende med et Udkast, som var udarbejdet af en i 1927 nedsat Kommission (se Aarvog 1930—31, Side 285). Forslaget blev paa ny fremsat i den følgende Samling (se Aarvog 1931—32, Side 473), men det fremkom ikke i de efterfølgende Rigsdagssamlinger, da Regeringen ønskede at afvente en Afklaring af forskellige Forhold. Naar Lovforslaget — med forskellige Ændringer — kom frem igen i denne Samling, skete det bl. a. under Hensyn til, at Overtrædelser af en Række Forbud, der tidligere, uanset at Straf ikke var fastsat i vedkommende Bestemmelse, kunde straffes arbitrært efter Lovgivningens Grundsætninger, nu, efter at Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 er traadt i Kraft, ikke længer vil kunne belægges med Straf.

Lovforslaget *afviger* fra de to tidligere fremsatte Forslag paa følgende Punkter:

Til § 4, Stk. 3, er gjort en Tilføjelse, gaaende ud paa, at der ved kongelig Resolution efter Indstilling af Statsministeriet kan meddeles *private danske Institutioner i Udlandet*,

som modtager økonomisk eller anden Støtte af den danske Stat, Tilladelse til at føre Splitflag.

I § 6 d) har man, da den paagældende Bestemmelse ikke synes at imødekomme nogen almindelig Trang, udeladt Stykket om Adgang for Kommuner til at føre et særligt Flag med Kommunens Vaaben og omredigeret de følgende to Stykker, saaledes at § 6 d) kun kommer til at omfatte en Bestemmelse om, at Statsministeriet efter Omstændighederne kan tillade, at der inden for de enkelte *Amt* af andre end Statsinstitutioner vises særlige Flag, nemlig *Stutflaget med et af Statsministeriet for vedkommende Amt godkendt Mærke i øverste Felt ved Stangen*.

I § 9 er tilføjet et nyt Afsnit c), hvorefter det ved kongelig Anordning kan bestemmes, at der af Statsministeriet kan meddeles danske Rederier Tilladelse til paa *Skibe, der gaar i oversøisk Fart*, at føre Splitflag med særligt Mærke.

Endelig er der foreslaaet en Tilføjelse til § 10, ifølge hvilken det i § 6 d) ommeldte Flag eller et Flag, der alene indeholder det for vedkommende Amt godkendte Mærke, naar Dannebrog er vist fra den for Nationalmærket hjemlede Plads paa Skibet, *kan vises fra en anden Plads* paa dette, og paa tilsvarende Maade som de saakaldte »Kontorflag«. Bestemmelsen skal kun være gældende, saa længe den i § 6 d) ommeldte Tilladelse er i Kraft.

Om alle de nævnte Tilladelser gælder det, at de til enhver Tid kan tages tilbage.

Ordførerne for de fire store Partier udtalte ved 1. Behandling deres Villighed til at medvirke til Lovforslagets Gennemførelse; dog ønskede Venstres og de Konservatives Ordførere (Vanggaard og Olø Bjørn Kraft) enkelte Bestemmelser ændret. Endvidere havde *Holstein* Ordet og rettede forskellige Spørgsmaal til Statsministeren om Forstaaelsen af nogle af Lovforslagets Bestemmelser.

Det nedsatte Udvalg afgav hverken Betænkning eller Beretning.

2. Forslag til Lov om Ændring af Lovgivningen om en Statstidende. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 2095. — C. Sp. 1011].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 26). 1. Beh. $\frac{15}{1}$ (F. Sp. 2772). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen,

Fr. Andersen [Holbæk A.], H. P. Hansen [Præstø A.], J. P. Larsen [Formand], F. K. Madsen, A. C. Mortensen, A. M. Hansen, H. C. Hansen [Sekretær], Elgaard, Samuelson, Inger Gautier Schmit, Hans Pinstrup, Hasle, Ole Bjørn Kraft og A. Svensson). Betænkning (B. Sp. 1591) afgiven $\frac{2}{4}$. (Ordfører: P. Andersen). 2. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 5190). 3. Beh. $\frac{9}{4}$ (F. Sp. 5197). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{24}{4}$ (L. Sp. 1354). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Anhøj, Buhl, Hendriksen, Jens Høyer, H. P. Jensen, Johannes Jensen [Formand], Jørgen Møller, Møller Nørgaard, K. Pedersen, Ch. Petersen, Rytter, Simonsen, Stein, Stumph og Veistrup). Beretning (B. Sp. 2701) afgiven $\frac{11}{5}$.

Det i forrige Samling fremsatte Lovforslag om samme Emne gik ud paa, at der i Statstidende — foruden de lovpligtige Bekendtgørelser, væsentlig af retslig Karakter — skal indrykkes *Indkaldelser og Meddelelser* til Offentligheden eller Kredse af Personer, som foretages i Henhold til Statutter eller Love for *Institutioner eller Selskaber*, hvilke der ved Lov er indrømmet *særlige Begunstigelser*, eller om hvis Forhold der ved *Lovgivning* er fastsat *almindelige Bestemmelser*.

I Anledning af de Forhandlinger, der i Fjor førtes i Folketingets Udvalg, begrænsedes i *Regeringens* paa ny fremsatte *Forslag* den anførte Bestemmelse derved, at den for *Aktieselskabers* Vedkommende kun skal finde Anvendelse, for saa vidt det paagældende Selskabs Aktier *noteres paa Børsen*, samt ved, at Bestemmelsen *ikke* skal finde Anvendelse paa *Indkaldelser og Meddelelser*, der udgaar fra stedlige Myndigheder, og som efter deres Formaal udelukkende eller hovedsagelig henvender sig til en *lokalt begrænset Kreds* af Personer.

Under Forhandlingerne i *Folketinget* fremførtes Ønsker om en Klargørelse af, *hvilke Institutioner og Organisationer der herefter ikke skulde være Averteringspligtig undergivet*. Statsministeren foreslog da med Tilslutning af det nedsatte Udvalgs Flertal (Socialdemokrater, Venstre og Radikale) følgende Tilføjelse: »Endvidere er undtaget *Indkaldelser og Meddelelser* fra Sygekasser, Fortsættelsesygekasser, Sparekasser, Andelskasser og de af Lov af 2. Maj 1934 om visse Spare- og Udlaansvirksomheder omfattede Virksomheder, alle Andelsorganisationer og Andels-Produktionsforeninger, de i Henhold til Lov af 15. Maj 1933 oprettede Kartoffelmølsfabrikker og forskellige under Undervisningsministeriet henhørende Institutioner, Privatbaner og gensidige Forsikringsselskaber.« I Overensstemmelse med det fremsatte Lovforslag indeholdt Ændringsforslaget tillige en Bestemmelse, hvorefter Spørgs-

maal om, hvorvidt Bekendtgørelser er af den angivne Karakter, i *Tvivlstilfælde* afgøres af Statsministeren efter forud indhentet Udtalelse fra vedkommende Fagminister.

Dette Ændringsforslag vedtoges enstemmigt, idet ogsaa de *Konservative* ansaa det for en Forbedring af Lovforslaget, som de i øvrigt stemte imod ved 3. Behandling, ud fra den Betragtning, at der ikke forelaa tilstrækkelig Grund til at ændre den bestaaende Lovgivning, som hidtil ikke havde givet Anledning til berettiget Kritik.

Ligesom *Venstre* i Folketinget havde stemt for Lovforslaget i den ændrede Skikkelse, kunde ogsaa Venstres Ordfører i *Landstinget* (Johs. Jensen) tilsige Partiets Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse, maaske med visse Smaaforbedringer. Den *konservative* Ordfører (Stein) nærede derimod adskillige Betænkeligheder ved Lovforslaget, som han fandt uklart, som formentlig ikke imødekom noget Publikumskrav, og som vilde medføre en urimelig Konkurrence med Dagspressen.

Det paa Steins Forslag nedsatte Udvalg afgav en *Beretning*, hvori oplystes, at Udvalget umiddelbart før Rigsdagens Hjemsendelse havde modtaget tvende gennem Statsministeriet indhentede Udtalelser henholdsvis fra Bladudgivere i Provinserne og fra Repræsentantskabet for Fondsbørsens Medlemmer, og at Udvalget ikke var naaet til Ende med Behandlingen af Lovforslaget.

3. Forslag til Bestemmelser om Forandringer i Grundloven. (Statsminister *Stauring*). [A. Sp. 2503. — C. Sp. 251].

Fremsat i *Folketinget* $31/10$ (F. Sp. 655). 1. Beh. $21-22/11$ (F. Sp. 1763, 1818). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alsing Andersen, Fisker [Formand], Hartvig Frisch, Holger Larsen, Lundberg, Hans Nielsen, Jørgen Jørgensen [Sekretær], A. M. Hansen, Krag, Brorsen, Elgaard, Fuglsang, Christmas Møller, Larsen-Badse og Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 835) afgiven $7/3$. (Ordfører: Alsing Andersen). 2. Beh. $13-14/3$ (F. Sp. 4326, 4351). 3. Beh. $19/3$ (F. Sp. 4597). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3-4/4$ (L. Sp. 1140, 1211). 2. Beh. $10/4$ (L. Sp. 1262). 3. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1300). *Forslaget forkastet*.

Grundlovsforslaget gik i Korthed ud paa: 1) *Afskaffelse af Landstinget* og i Forbindelse dermed af »den forenede Rigs-

dag«*) (§ 65); 2) *Oprettelse af et fast Lov-Revisionsudvalg*, rummende juridisk, administrativ og teknisk Sagskundskab, og med den Opgave »at underkaste Lovforslagene Gennemsyn, før de kommer til endelig Afgørelse i Rigsdagen«; 3) *Ophævelse af Rigsretten* — Sager mod Ministre i Anledning af deres Embedsførelse skulde paakendes af de almindelige Domstole; 4) Forandring af det nye Etkammers Navn til »Rigsdagen« og Ophævelse af den i § 32 fastsatte Grænse for Folketingets Medlemstal (152).

Heraf fulgte en lang Række Ændringer i Grundlovens Affattelse: Reglerne om Landstingets Sæmmensætning (§§ 34—39) og Opløsning (§ 22, Stk. 2) samt om Tingets Andel i Lovgivningsmagten (§ 52), dets Ret til at indgive Adresser, nedsætte Kommissioner og stille Forespørgsler m. m. skulde falde bort, og det samme gjaldt Bestemmelserne om Rigsrettens Sæmmensætning og Beføjelser (§ 14, 2det Punktum, og §§ 66 og 67). Yderligere kan nævnes, at Opløsnings-Paragraffen, § 22, foresloges indskrænket til første Punktum: »Kongen kan opløse Rigsdagen«, saa at ogsaa det nuværende Stk. 3 udgik, at ligeledes § 26 indskrænkedes til eet Punktum: »Kongen kan benaade og give Amnesti«, og at § 49, sidste Stykke, foresloges ændret til: »Valget af Statsrevisorer sker ved Forholdstalsvalg.«

Forslaget var i det væsentlige enslydende med et fra socialdemokratisk og radikal Side stillet Ændringsforslag, der i Samlingen 1928—29 blev optaget som Bilag til den af Folketingsudvalget angaaende Forslag til Lov om Valg til Rigsdagen afgivne Beretning.***) Det udtaltes i *Motiverne*, at det ved Grundloven af 5. Juni 1915 indførte Alderskrav for Valgretten til Landstinget i Forbindelse med den indirekte Valgmaade og Udpegningen af de tingvalgte Medlemmer samt Valgperiodens Længde havde medført, at Sæmmensætningen af Landstinget var blevet noget anderledes end Folketingets Sæmmensætning, og at der ved Valg af Landstingsmedlemmer havde vist sig en Tendens til Udvalgelse af Personer med en længere Levetids Erfaring, saa at Tinget med nogen Føje kunde betegnes som »*De ældres Ting*«. Men ved Siden heraf havde Tinget *partimæssigt* set faaet en anden Sæmmensætning end Folketinget; og om

*) Beføjelsen til ved Tronledighed at vælge en Konge (§ 8) skulde overgaa til »Rigsdagen«.

**) Se Till. B. for 1928—29 Sp. 2281 og 2355.

end Forskellen i saa Henseende kun var ringe, var dette dog resulteret i, at Landstingets Flertal i flere Tilfælde havde modsat sig Gennemførelsen af Lovforslag, som i Folketinget i Kontakt med Befolkningens Flertal havde opnaaet en aldeles overvejende Tilslutning. Da dette havde været Tilfældet endog med Hensyn til Forslag, hvis Betydning for det almene Vel Regeringen havde maattet tillægge en overordentlig Vægt,*) havde man anset det for paakrævet at stille Forslag om *Landstingets Afskaffelse*.

Ved Oprettelsen af det ovennævnte *Lov-Revisionsudvalg*, der var tænkt som en Erstatning for den med Tokammer-Systemet følgende gentagne Prøvelse af Lovforslagene, vilde man nærme sig den i forskellige andre Landes Forfatninger fastsatte Ordning med et særlig sagkyndigt Organ (Lovraad), hvis Opgave i sin mest udviklede Skikkelse bestaar i en Prøvelse af Lovforslagene, dels forinden de fremsættes for Rigsdagen, dels, for saa vidt de foreslaas ændrede i Rigsdagen, inden dennes endelige Vedtagelse af Forslagene. Det tilføjedes i »Bemærkningerne«, at de nyere Tiders forcerede Gennemførelse af mangfoldige, hyppigt meget omfattende Love havde givet Anledning til, at man oftere havde følt Ønskeligheden af en paa fremragende og alsidig Sagkundskab bygget Prøvelse af i hvert Fald alle større og vigtigere Lovforslag.

Angaaende *Rigsrettens Bortfald* udtalte Motiverne, at en særlig Rigsret, naar Landstinget bortfaldt, i hvert Fald maatte sammensættes anderledes end hidtil. Forudsætningen for en særlig Domstol til Paakendelse af Spørgsmaal om Ministres politiske Forseelser formentes imidlertid at være, at denne Domstol var sammensat saaledes, at den indeholdt et særligt statspolitisk Element, og naar Rigsdagen kun havde eet Kammer, og dette ved Siden af Kongen havde Paataleret med Hensyn til de omhandlede Forseelser, faldt Muligheden for en saadan Sammensætning bort. Man fandt det derfor naturligt, at Sager mod Ministre i Anledning af deres Embedsførelse fremtidig paakendtes af de almindelige Domstole.

*) Statsministeren pegede i sin Forelæggelsestale særlig paa Landstingets Stilling til Lovforslaget om Landbrugets Gældsforhold, og Ministeren tilføjede, at Landstinget gentagne Gange havde overskredet, »hvad man maatte anse for dets Kompetence i Henhold til de Forudsætninger, der var raadende, da Grundloven blev vedtaget, hvor man bl. a. gik ud fra, at et Landstingsflertal, der maatte være i Mod sætning til Folketingsflertallet, ikke vilde rejse Strid om principielle politiske Spørgsmaal«.

I Slutningen af sin Forelæggelsestale anbefalede *Statsministeren* en lidenskabsløs Forhandling om Sagen, der forekom ham at være et Udtryk for Tidens Krav og for, hvad henved 20 Aars Erfaringer havde vist Nødvendigheden af. Den Opfattelse, der havde bredt sig i visse Kredse af Befolkningen, at Parlamentarismen ikke øvnede noget, bundede i Virkeligheden i, at Landstingets Flertal havde haft Magt til at hindre Forslag, der var vedtaget i Folketinget, ligesom det ogsaa havde Magt til at rejse rent principielle Uoverensstemmelser om økonomiske og politiske Spørgsmaal. Tiden krævede i mange Tilfælde ikke alene Handling, men hurtig Handling, og derfor Handlekraft, men den Handlekraft, som Rigsdag og Regering skulde og burde være i Besiddelse af, lammedes, naar en Afdeling af Rigsdagen, anderledes farvet end Folketinget, kunde hindre Arbejdets Gang. »Der er for mig ingen Tvivl om, at før eller senere gennemføres denne Løsning, uden at megen Forhandling derom er nødvendig; derfor forekommer det mig, at man i den rolige Udviklings Interesse burde foretrække en lidenskabsløs Forhandling nu om denne Sags Ordning, saaledes at megen Bitterhed og Strid maaske derigennem kan undgaas.«

Sagen var til 1. Behandling i *Folketinget* den 21. og 22. November. *Socialdemokraternes* Ordfører, *Alsing Andersen*, gjorde gældende, at Landstingets lange Valgperiode, Institutionen de tingvalgte og den »omtrentlige Uopløselighed« gav Landstinget »et grundlovfæstet Privilegium paa at være bag efter Tiden«. Naar denne Urimelighed forsvandt, vilde man i vide Kredse finde Tinget overflødigt; i begge Tilfælde blev det konsekvente Resultat: Landstingets Afskaffelse. Endvidere pegede Taleren paa, at man var ude over den Tid, da Valgrets alderens Højde virkede som en konservativ Garanti; paa Grundlag af Stemmetallene ved de to sidste Landstingsvalg, hvor de 2 nuværende Regeringspartier fik 502 576 Stemmer, medens Oppositionspartierne i Landstinget kun fik 496 306 Stemmer, burde Regeringen i Virkeligheden have Flertal ogsaa i Landstinget, hvor Oppositionen nu raadede over 41 Mandater. Efter at have kritiseret Landstingets Stilling til en Række Lovforslag: om Husleje, Hjælp til arbejdsløse, Lærlingelov og Tilsyn med Herberger samt dets Behandling af Konventioner om Børns Arbejde i Landbruget og ugentlig Hviledag i Industrien vendte Taleren sig til sidst mod den Opfattelse, der krævede en særlig Beskyttelse af Mindretallene. Et Flertal burde lytte til Mindretallenes Røst, men Grundlaget maatte være det demokratiske Grundlag: Flertalsstyret hvilende paa Folkets frie Ret til at dømme de politiske Anskuelser imellem og med

Adgang til ved fri Afstemning gennem den almindelige Valgret at optrække Retningslinierne for det politiske Arbejde og for Placeringen af det politiske Ansvar.

Venstre, som havde *Krag* til Ordfører, fandt Forslaget ganske upaakrævet. Partiet saa paa Forfatningen af 1915 som et godt Grundlag for den politiske, den økonomiske og den sociale Udvikling; der krævedes blot, at Regeringen eventuelt vilde sætte sine Evner ind paa at forene de to Tings Viljer ad Forhandlingens Vej. Tanken med Forfatningens Bestemmelser om en længere Valgperiode, indirekte Valg og højere Valgrets alder for Landstingets Vedkommende var at sikre en jævn, velovervejet Udvikling i Samfundet, og Landstinget havde løst denne Opgave paa en fuldt ud hensigtssvarende Maade. Der var under vekslende Regeringer løst store og betydningsfulde Opgaver i Samarbejde mellem Regeringen og Tingene, og Landstinget havde — ogsaa under Venstres Styre — gjort en Indsats som selvstændig Faktor og i Overensstemmelse med sin forfatningsmæssige Ret paatrykt Lovgivningen sit Stempel i mange Henseender. Naar Forslaget om Landbrugets Gældsforhold var strandet, skyldtes det, at Regeringen her mødte med et Diktat over for Landstinget, og naar man henviste til, at Tiden ikke tillod langvarige Overvejelser, var Afrustningsproblemets Historie et Vidnesbyrd om Betydningen af at handle med fast Grund under Fødderne, besindigt og velovervejet. Der fandtes ikke i Forslaget som i andre Etkammer-Forfatninger Kauteler til Varetagelse af eventuelle Mindretals Ret; det foreslaaede Revisionsudvalg maatte betragtes som fuldstændig værdiløst som Forfatningsfaktor, og Udtalelser fra Regeringspartierne om, at der vilde blive vist Forhandlingsvilje over for Mindretallene, kunde man ikke tillægge Betydning.

Ogsaa Ordføreren for *Det konservative Folkeparti*, *Christmas Møller*, rettede en skarp Kritik mod Forslaget, som han betegnede som en Skitse og intet andet. Taleren imødegik derefter forskellige Udtalelser af *Alsing Andersen*, hvis Kritik af Landstingets Deltagelse i Lovgivningsarbejdet forekom ham at harmonere daarligt med Lovprisningen af Regeringens Resultater, ikke mindst paa Sociallovgivningens Omraade. Og naar man fra konservativ Side krævede Værn for Mindretallene, var det et Krav, som ogsaa blev imødekommet i Fagforeningernes Love. De Konservative ønskede et effektivt Tokammerssystem, og Forfatningsforhandlinger maatte føres paa Grundlag af Tokammerssystemet, kombineret med Fastholdelse af den lige og almindelige Valgret.

Paa *Det radikale Venstres* Vegne talte *Jørgen Jørgensen*, som saa det sikreste Værn for en rolig Udvikling i et Land ikke i en Begrænsning af Folkestyret, men i dets fulde Gen-

nemførelse, og som særlig understregede Tidens Krav om fornøden Handlekraft. Man burde nu søge at finde frem ad Forhandlingens Vej til et Resultat, der byggede paa, hvad Demokratiet altid havde krævet: at Magten lægges i Folketinget og i Folketinget alene.

Af de smaa Partier vilde *Retsforbundet* (Ordfører: *Gregersen*) arbejde med paa Landstingets Afskaffelse for derved at opnaa større Retfærdighed paa Valgretsomraadet, mere Renhed og Klarhed over Partiernes Stilling, og *Det frie Folkeparti* (Ordfører: *Thomsen*) kunde medvirke til Landstingets Omdannelse til et raadgivende Organ, som dog burde have nogen Medindflydelse paa Finansloven og maaske en vis Myndighed til i særlige Tilfælde at fremkalde Appel til Folketingsafstemning eller til Nyvalg. Derimod mente *Holstein*, at hverken Forslaget eller dets Motiver var Drøftelse værd; det var efter hans Opfattelse en Konsekvens af Kravet om en tilbundsgaaende Prøvelse og Overvejelse af Folketingets Forslag, at Landstinget har det absolutte Veto over for disse Forslag, og hvis man maatte anerkende dette, var Landstinget ogsaa berettiget til i politiske Spørgsmaal af principiel Betydning at gaa imod Folketinget, og netop, fordi det valgretsmæssigt hviler paa ganske tilsvarende Grundlag. *Kommunisternes* Ordfører, *Aksel Larsen*, henviste til den økonomiske Udvikling som afgørende for den politiske; saa længe Kapitalismen og Privatejendomsretten bestod, kunde ingen Styreform give den arbejdende Befolkning Herredømmet i Staten. Man skulde i øvrigt paa Baggrund af Socialdemokratiets tidligere Forfatningsforslag have ventet langt mere gennemgribende Ændringer, f. Eks. om en Nedsættelse af Valgretsalderen. Forslaget om et Revisionsudvalg betragtede man fra kommunistisk Side som en Lillefinger, rakt ud til en Fløj af Det konservative Folkeparti.

Foruden Ordførerne talte blandt andre *Ole Bjørn Kraft* (K. F.), som fandt Forslaget aldeles utilfredsstillende, fordi det ikke søgte at skabe en Forfatning i Overensstemmelse med Tiden, »en Forfatning, der gav en virkelig Repræsentation til de aandelige, økonomiske og erhvervsmæssige Kræfter i Nationen«, og at skabe ved Siden af Folketinget, hvor den politiske Magt naturligt burde høre hjemme, et Sagkundskabens og Indsigtens Ting med Ret til at fremkalde Appel til Vælgerne. Desuden talte *Pürschel* (K. F.), der vendte sig imod den Betragtning, at Utilfredsheden med det parlamentariske System skulde skyldes »Striden mellem et Kammer og et andet Kammer«; Taleren saa Grunden til Utilfredsheden i »Erkendelsen af, at Parlamentarismen i en Række Lande er ført paa Vildspor, saaledes at Demokratiet er forfusket

og forfalsket til et Stemmekøbsdemagogi«. Ingen kunde have noget imod, at Spørgsmaalet om Forfatningen nu blev taget op til Drøftelse, men Tidspunktet syntes just ikke at være inde til »at afskaffe den Garanti for Mindretallet, som Landstinget i Øjeblikket frembyder«.

Under Diskussionen stillede Christmas Møller blandt andet det Spørgsmaal, om Regeringen vilde søge Landstinget afskaffet, hvis den fik Flertal i Tinget ved Valget i 1936. Herpaa svarede *Statsministeren* (F. F. Sp. 1865, jfr. 1861), at selvfølgelig skulde det Flertal, der eventuelt blev dannet ved et Nyvalg, ikke sidde til sene Tider og regere sammen med et Flertal i Folketinget; »det skal benyttes bl. a. til at afskaffe Landstinget og muligt foretage andre Ændringer i Forfatningen, som til den Tid vil være naturlige«.

Folketingets Udvalg havde et Samraad med *Statsministeren* angaaende det paatænkte *Revisionsudvalg*. *Ministeren* oplyste her, at Udvalgets *Opgave* skulde være »at sikre Lovforslagenes Overensstemmelse med anden Lovgivning, inden de forlader Rigsdagen«, og at man havde tænkt sig Udvalget sammensat af »to anerkendte Jurister udefra og en Embedsmand, formentlig fra *Statsministeriet*«. Naar Lovgivningen da drejede sig om særlige Emner, f. Eks. Banker, Byggevirksomhed, sociale Forhold o. s. fr., kunde Udvalget for hvert Tilfælde suppleres med en *Nationaløkonom* eller anden sagkyndig Repræsentant.

Ud over dette Samraad fandt der ikke Forhandling Sted i Udvalget, da Repræsentanterne for Venstre og Det konservative Folkeparti hverken ønskede en almindelig Forhandling eller Drøftelse af Enkeltheder.

Flertallet (Socialdemokrater og Radikale Venstre) anbefalede herefter uforandret Vedtagelse, idet det gav Udtryk for den Opfattelse, at Slutningen af forrige Rigsdagssamling og Forløbet af indeværende Rigsdagssamling skarpt havde belyst »Urimeligheden og Uforsvarligheden i den nuværende forfatningsmæssige Tilstand«. Utilfredsheden med Rigsdagen og med selve det parlamentariske og demokratiske System maatte efter Flertallets Anskuelse tilskrives »*Tokammersystemet*, der medfører, at vigtigt Lovgivningsarbejde paa Grund af politiske Modsætninger mellem de to Ting dels trækkes i Langdrag, dels forfuskes ved Nødvendigheden af at søge frem til politiske Forlig, der ikke tilfredsstiller nogen af Parterne«. Denne alvorlige Skavank ved Tokammersystemet var blevet stærkt fremhævet under de sidste Aars økonomiske Udvikling, der havde krævet Fremme af Lovgivningsarbejdet »uden unødige Forsinkelse og med tilstrækkelig Konsekvens«, og Flertallet saa derfor sin principielle Op-

fattelse af Etkammersystemets Fortrin støttet ved Hensynet til det praktiske Lovgivningsarbejdes Tarv.

Venstre-Mindretallet afviste Forslaget allerede af den Grund, at »Forfatnings-Ændringer som Regel kun bør finde Sted med mange Aars Mellemløb«. Efter mange og lange Forhandlinger var man i 1915 enedes om den nuværende Forfatning, hvorom Statsminister Zahle havde udtalt: »Ved den nye Grundlov er alle politiske Privilegier afskaffet. Den giver lige statsborgerlig Ret til Mand og Kvinde, rig og fattig, høj og lav.« Disse Ord havde stadig Gyldighed, og Mindretallet mente derfor, at man fremdeles kunde være tjent med denne Grundlov. Forslaget indeholdt dernæst intet Værn for Mindretallets Ret, medens Etkammer-Forfatninger dog gav visse Garantier mod overilede Beslutninger; den finske Forfatning gav saaledes en Trediedel af Rigsdagens Medlemmer Ret til at forlange Sagen udsat til næste Rigsdag efter nye Valg, og den krævede kvalificeret Majoritet til nye Skatter, Statslaan og Grundlovsforandringer. Den Omstændighed, at der for Tiden var forskelligt politisk Flertal i Rigsdagens to Ting, ansaa Venstre ikke for tilstrækkelig Begrundelse for nu at rejse en Grundlovskamp; Mindretallet fremhævede derimod Regeringens Pligt til at søge Uoverensstemmelser mellem Tingene udjævnet. Bestemmelsen om Indførelse af et fast Revisions-Udvalg kunde, om man ansaa et saadant Udvalg for formaalstjenligt, gennemføres ved almindelig Lov. Mindretallet mente imidlertid ikke, at et saadant Udvalg var særlig paakrævet.

Det konservative Mindretal betonedede ligeledes, at Forslaget ikke sikrede selv et nok saa stort Mindretal virkelig Indflydelse paa den almindelige Lovgivning. De Konservative hævdede desuden, at det meget vel var muligt at gennemføre vigtige Lovforslag under den bestaaende Forfatning, og at et Etkammersystem ikke gav blot nogenlunde Sikkerhed for et regeringsdygtigt Flertal og altsaa ikke Sikkerhed for, at Lovgivningsarbejdet vilde blive væsentlig lettere end under den bestaaende Forfatning. Hvis Regeringen virkelig vilde have drøftet Spørgsmaalet med Oppositionen, burde det være sket gennem Nedsættelse af et Udvalg eller en Kommission til at gennemgaa den Række Problemer, som unægtelig var fremme med Hensyn til Landets Forfatning. Herunder maatte ogsaa Spørgsmaalet om Beskyttelse af Mindretallene tages op. Mindretallet ønskede en saadan Beskyttelse, men nægtede ikke, at den kunde skabes under andre Former end dem, der indeholdes i den nuværende Forfatning. Skulde Regeringen være villig til at gaa ind i en saadan Overvejelse i et sagkyndigt-politisk Udvalg eller en Kommission, vilde Mindretallet finde det formaalstjenligt;

men hvis den ønskede »alene at anvende Spørgsmaalet i den snævrreste partipolitiske Agitations Tjeneste«, var Mindretallets Svar blank Afvisning.

Uden for Betænkningen stillede *Aksel Larsen* og *Munch-Petersen* en Række Ændringsforslag, der navnlig gik ud paa Indførelse af *Republik* (hvor den lovgivende Magt skulde være hos Rigsdagen og Regeringen i Forening, den udøvende Magt hos Regeringen, o: Ministeriet, hvis Sammensætning skulde bestemmes af Rigsdagen), Udeladelse af Grundlovens §§ 3, 73, 75 og 76 (om Folkekirken og andre Trossamfund), *Nedsættelse af Valgretsaldern* til 21 Aar og Fjernelse af Bestemmelserne om Valgrettens Fortabelse som Følge af vanærende Handling, modtaget Fattighjælp eller Konkurs. Desuden foreslog man bl. a. at slette § 55 (om, at Rigsdagsmændene ene er bundne ved deres Overbevisning), men at indsætte et Forbud mod at have mere end eet lønnet Erhverv ud over Rigsdagsmandatet og mod at modtage lønede Tillidshverv eller Bierhverv.

Angaaende disse Ændringsforslag udtalte den socialdemokratiske Ordfører, at Partiet vilde stemme imod dem, skønt der var gode socialdemokratiske Forslag imellem, da det aktuelle Spørgsmaal var Spørgsmaalet om Landstingets Afskaffelse, og man ikke vilde forplumre Situationen ved at koble andre Forslag til, Forslag, som i øvrigt ikke var Udtryk for, hvilket Grundlag det kommunistiske Parti ønskede det politiske Liv opbygget paa.

Ved Afstemningen forkastedes Kommunisternes Ændringsforslag, der fik 2, i et enkelt Tilfælde 3 Stemmer, medens et vekslende Antal (101—106) stemte imod.

Efter en kort Forhandling ved 3. *Behandling vedtoges* Forslaget med 77 Stemmer (Regeringspartierne, Retsforbund og Kommunist) mod 58 (Venstre og Konservative). Det frie Folkepartis Medlemmer undlod at stemme.

I *Landstinget*, hvor Finansministeren under Statsministerens Sygdomsforfald repræsenterede Regeringen, gjorde Partiernes Ordførere lignende Synspunkter gældende, som var kommet til Orde i Folketinget, og Sagen gik direkte til 2. *Behandling*, da der ikke fra nogen Side blev stillet Forslag om Udvalg.

Ved 2. *Behandling* stillede *Patursson* (U. P.) følgende Ændringsforslag: »Det forbeholdes Befolkningen paa Færøerne at ytre sig angaaende Færøernes Repræsentation paa Rigsdagen.« Forslagsstilleren, som ved 1. *Behandling* klagede over det paa Færøerne bestaaende »Amtmandsdiktatur« og »Lagtingets Mindreværdighed«, gjorde opmærksom paa,

at han havde søgt at forme sit Ændringsforslag i nær Samklang med et Ændringsforslag, der paa den grundlovgivende Rigsforsamling blev stillet af det færøske kongevalgte Medlem, og han ønskede at faa klargjort, »hvordan de danske Lovgivere nu stiller sig til Spørgsmaalet om Færingernes Adgang til at udtale sig om deres Lands Rigsdagsrepræsentation«. *Finansministeren* henstillede til Forslagsstilleren at tage Ændringsforslaget tilbage og vilde, hvis dette ikke skete, anbefale at stemme imod. Det var efter Ministerens Mening ganske urimeligt at træffe særlige Bestemmelser for Færøerne i saa Henseende, da disse er en Del af Danmark. Færøerne var ikke blevet forfordelt ved den gældende Valgordning, og da Færøerne er repræsenteret i Rigsdagen, vilde de »ved de forekommende Sagers Behandling have al mulig Lejlighed til at fremhæve alt, hvad der maatte være at fremføre vedrørende Færøerne«. — Ændringsforslaget forkastedes med 68 Stemmer mod 1.

Afstemningen ved 3. *Behandling*, hvor Patursson undlod at stemme, gav til Resultat, at Forslaget *forkastedes* med 38 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 31 (Socialdemokrater og Radikale).

4. Forslag til Lov om overordentlig Indkomstskat til Staten. (Merindkomstskat eller Tillægsskat). (Finansminister H. P. Hansen). [A. Sp. 5129].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 5534). 1. Beh. $\frac{4}{5}$ (F. Sp. 5683). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. K. Sørensen, Bjerring [Formand], E. Friis, H. P. Hansen [Præstø A.], J. P. Jensen, M. F. Mortensen, Jørgen Jørgensen [Sekretær], A. M. Hansen, Clausager, Jensen [Broby], Vejen, Løje, Korsgaard, Fibiger og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 2643) afgiven $\frac{3}{5}$. (Ordfører: M. K. Sørensen).

Lovforslaget blev fremsat samtidig med Forslagene om en *Smørordning* og om *ekstraordinært Statstilskud til Kommunerne* i 1935—36 (se Nr. 6 og Nr. 10), og Hensigten var dels at skaffe Dækning for en Udgift paa 4 Mill. Kr. til Fordeling blandt mindre bemidlede Forbrugere for gennem en Forøgelse af Hjemmeforbruget at bidrage til Smørnoteringens Opretholdelse i Sommermaanederne, dels at dække Tilskud til Kommunerne paa i alt 6 Mill. Kr., hvoraf de 4 Millioner skulde fordeles mellem Kommunerne uden for Hovedstaden efter nogenlunde samme Principper, som laa til Grund for

Fordelingen af Statstilskuddet efter Loven af 15. Maj 1903, medens 2 Millioner forbeholdtes vanskeligt stillede Kommuner.

Forslaget indeholdt 2 Hovedafsnit, et om Merindkomstskat for 1935—36 og et om Tillæg til den ordinære Indkomstskat for samme Skatteaar, og de to Skatter skulde *udfylde hinanden* saaledes, at en Skatteyder, hvem der var paalignet baade Merindkomstskat og Tillægsskat, kun skulde betale den af disse, der udgjorde *det højeste Beløb*.

Merindkomstskat.

Denne Skat foresloges paalignet Personer, Selskaber og Foreninger efter tilsvarende Regler, som gjaldt for Merindkomstbeskatningen i Krigsaarene, dog at Skattepligten for *Personers* Vedkommende kun omfattede Skatteydere, der for 1935—36 blev ansat til en skattepligtig Indkomst af *mindst 10 000 Kr.* Som *Sammenligningsaar* blev benyttet Skatteaarene 1931—32, 1932—33 og 1933—34, saaledes at Merindtægten udgjorde det Beløb, hvormed den skattepligtige Indkomst for 1935—36 oversteg Gennemsnittet af den skattepligtige Indkomst for de 3 nævnte Sammenligningsaar*).

De foreslaede *Skatteskalaer* svarede i en noget lempeligere Form i det store og hele til de Skalaer, der gjaldt efter Lov Nr. 662 af 21. December 1918 om overordentlig Indkomstskat til Staten. Den *Personer* paahvilende Merindkomstskat skulde udredes med de i nedenstaaende Fortegnelse opførte Procenter i de forskellige Indkomstgrupper: (Se Tabel Side 352).

For *her hjemmehørende Selskaber og Foreninger* med en indbetalt Aktie- eller Andelskapital af *50 000 Kr. eller derover* indtraadte Skattepligten efter Forslaget, naar den skattepligtige Indkomst udgjorde mindst 4 pCt. af den indbetalte Aktie- eller Andelskapital, og denne Indkomst beregnet som Procent af Aktie- eller Andelskapitalen oversteg

*) Hvis vedkommende Person eller Selskab kun havde været medtaget ved Skatteansættelsen for to af de nævnte Skatteaar, skulde Merindtægten beregnes i Forhold til Gennemsnittet af Indkomsten i disse to Aar, og havde Ansættelse alene fundet Stød for et af Aarene, blev Indkomsten for dette Skatteaar lagt til Grund for Beregningen.

Skattepligtig Indkomst

Merindtægt:	10— 15000	15— 20000	20— 30000	30— 40000	40— 50000	50— 60000	60— 70000	70— 80000	80— 90000	90— 100000	100000 Kr. og derover
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
2— 4 000 Kr....	1	1	1	2	2	3	3	4	4	5	6
4— 6 000 — ...	1	1	2	2	3	3	4	4	5	6	7
6— 8 000 — ...	2	2	2	3	3	4	4	5	6	7	8
8— 10 000 — ...	2	2	3	3	4	4	5	6	7	8	9
10— 15 000 — ...	2	3	3	4	4	5	6	7	8	9	10
15— 20 000 — ...	—	3	4	4	5	6	7	8	9	10	11
20— 25 000 — ...	—	—	5	5	6	7	8	9	10	11	12
25— 30 000 — ...	—	—	6	6	7	8	9	10	11	12	13
30— 40 000 — ...	—	—	—	7	8	9	10	11	12	13	14
40— 50 000 — ...	—	—	—	—	9	10	11	12	13	14	15
50— 60 000 — ...	—	—	—	—	—	11	12	13	14	15	16
60— 70 000 — ...	—	—	—	—	—	—	13	14	15	16	17
70— 80 000 — ...	—	—	—	—	—	—	—	15	16	17	18
80— 90 000 — ...	—	—	—	—	—	—	—	—	17	18	19
90—100 000 — ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	20

samt 21 pCt. for Merindtægter paa 100 000—200 000 Kr., stigende med 1 pCt. for hvert

Gennemsnittet af de tilsvarende Procenter for de ovennævnte 3 Sammenligningsaar. Skatten foresloges udredet paa følgende Maade:

Naar den skattepligtige Indkomst udgjorde:

Indtil	10 pCt. af Kapitalen med....	10 pCt. af Merindtægten.
10— 15	— - — — —	12 — - — —
15— 20	— - — — —	15 — - — —
20— 30	— - — — —	20 — - — —
30— 40	— - — — —	22 — - — —
40— 50	— - — — —	24 — - — —
50— 75	— - — — —	26 — - — —
75—100	— - — — —	28 — - — —
mindst 100	— - — — —	30 — - — —

Her hjemmehørende Selskaber og Foreninger med en *mindre Kapital end 50 000 Kr.* og *udenlandske* Selskaber foresloges beskattet efter de for Personer gældende Regler, men, naar Beskatning fandt Sted, dog mindst med 10 pCt. af Merindtægten.

Tillægsskat.

Lovforslagets andet Hovedafsnit indeholdt Bestemmelser om en Tillægsskat paa Personer, Dødsboer og Selskaber.

For *Personers og Dødsboers* Vedkommende skulde kun *Indkomster over 10 000 Kr.* beskattes, og man anvendte ved Beskatningen en lignende *Rateskala* som efter Loven af 10. April 1922. Hvor den skattepligtige Indtægt ikke oversteg 15 000 Kr., skulde svares 0 Kr. af 10 000 Kr., 1 pCt. af Resten. I øvrigt indeholdt Skalaen følgende Satser:

15 000— 20 000 Kr.:	50 Kr. af 15 000 Kr.	2 pCt. af Resten.
20 000— 30 000 —	150 — - 20 000	3 — - —
30 000— 50 000 —	450 — - 30 000	4 — - —
50 000—100 000 —	1 250 — - 50 000	5 — - —
100 000 Kr. og derover	3 750 — - 100 000	6 — - —

Samme Skala foresloges benyttet ved Beskatningen af *udenlandske* Selskaber, Foreninger og Dødsboer og af her hjemmehørende Selskaber m. v. uden indbetalt Kapital, dog med den Ændring, at Skatten, hvor den for Personer vilde blive 0 eller under 1 pCt., skulde svares med 1 pCt.

Ogsaa ved Beskatningen af *her hjemmehørende Selskaber* og Foreninger med indbetalt Aktie- eller Andelskapital fulgte Lovforslaget lignende Regler, som gælder for den ordinære Indkomstskat, saaledes at Skatteprocenten rettede sig efter Indkomstens procentvise Forhold til Aktiekapitalen. Ska-laen var:

Indkomst over	4 pCt.	men ikke over	7 pCt.	1 pCt.
—	7	—	10	2
—	10	—	20	3
—	20	—	50	4

Hvis Indkomsten oversteg 50 pCt., skulde der svares 4 pCt. af den Del, der ikke oversteg 50 pCt., 5 pCt. af Resten.

Skatten foresloges i øvrigt beregnet efter Reglerne i Loven af 10. April 1922; dog var der den Afvigelse, at det dør hjem-lede skattefri Fradrag paa 5 pCt. af den indbetalte Kapital ved den heromhandlede Skats Beregning kun sattes til 4 pCt.

Det samlede *Udbytte* var skønsviis anslaaet til ca. 10 Mill. Kr.

Regeringspartiernes Medlemmer af *Folketingsudvalget* ind-stillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Derimod ønskede hverken *Venstre* eller *Konservative* at tage endelig Stilling, før det var klargjort, om de Love, hvortil Skatterne skulde anvendes, kunde gennemføres, og hvor store Beløb der eventuelt vilde blive Tale om til Smørordning og Kom-munetilskud. *Venstres* Medlemmer tilføjede, at de ikke vilde modsætte sig, at Lovforslaget blev ekspederet ekstraordinært hurtigt til Landstinget for dør at blive behandlet sideløbende med de Forslag, der foraarsagede de Udgifter, som her skulde dækkes.

Yderligere udtalte *Venstre-Mindretallet*, at en *Lettelse af Skattetrykket i Amts- og Sognekommuner* ved Statens Med-virkning, som *Venstre* havde stillet Forslag om i Landstinget, vilde gøre nye Indtægter for Staten nødvendige, og at Mindre-tallet i saa Henseende — lige saavel som Regeringen — havde haft sin Opmærksomhed henvendt paa en *Merindkomstskat*, der særlig ramte de Personer og Selskaber, som havde haft Fordel af de importbegrænsende Statsforanstaltninger. En *Forhøjelse af Statsindkomstskatten* vilde Mindretallet ikke afvise, naar den skete i Sammenhæng med og i et vist Forhold til Merindkomstskatten, og naar Beløbet blev brugt til andre og mere tyngende Skatters Nedsættelse. — Mindretallet

udtalte til sidst, at det, hvis Regeringen havde fremsat Forslaget noget tidligere og levnet Udvalget mere Tid til Undersøgelser og Overvejelser, sikkert vilde have stillet enkelte Ændringsforslag; man fandt det saaledes uholdbart, at Forslaget forhøjede Selskabsskatten paa de meget lave Aktieudbytter, medens der ikke foretoges Forhøjelse af Person-Indkomstskatten, før Indtægten blev meget høj. Paa Grund af sin Stilling til Lovforslaget som Helhed (se ovenfor) undlod Mindretallet dog at stille dette og andre Ændringsforslag.

Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

5. Forslag til Lov om en Smørordning. I. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2763. — C. Sp. 13, 19, 23 og 25].

Fremsat i *Folketinget* $13/_{11}$ (F. Sp. 1449). 1. Beh. $15/_{11}$ (F. Sp. 1580). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Jensen [Lillering], Larsen [Bjerre], M. F. Mortensen, Strøm, Marinus Sørensen [Formand], Fogh (Sekretær), Andreasen [Forsinge], Kyed, Rahbek, Løje, Hans Pinstrup, Victor Larsen, Viggo Hansen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 33) afgiven $23/_{11}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $27/_{11}$ (F. Sp. 1890). 3. Beh. $28/_{11}$ (F. Sp. 1954). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/_{11}$ (L. Sp. 171). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen [Formand], Gisselbæk, A. P. Hansen, Jensen-Aale, Kr. Johansen, Lange [Sekretær], Jørgen Møller, Møller Nørgaard, Nielsen Mann, K. Pedersen, P. C. Petersen, J. R. Poulsen, Simonsen, Veistrup og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 67) afgiven $29/_{11}$. (Ordfører: Johs. Clausen). 2. Beh. $30/_{11}$ (L. Sp. 199). 3. Beh. $30/_{11}$ (L. Sp. 215). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 73) afgiven $30/_{11}$. Eneste Beh. $30/_{11}$ (F. Sp. 2051). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 209) afgiven $30/_{11}$. Eneste Beh. $30/_{11}$ (L. Sp. 217). Lovforslaget *bortfaldet*.

Den ved Kapitel II i Lov om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933 indførte *Smør- og Margarineordning* (se Aarbogen 1933—34, Side 125) skulde efter den oprindelige Bestemmelse være ophørt at gælde med Udgangen af Oktober 1934, men dens Varighed blev for at give Landbrugsraadet fornøden Tid til at overveje en Henvendelse fra Mejeriernes

Fællesorganisation om effektive Foranstaltninger til Støtte af Mælkeproduktionens og Mejeribrugets Rentabilitet ved Lov af 31. Oktober 1934 (se A Nr. 22) forlænget en Maaned.

I en Skrivelse til Landbrugsministeriet af 31. Oktober udtalte *Landbrugsraadet*, at der i dettes Præsidium var Enighed om at fremsætte Ønske om en ny Smørlov, bygget paa følgende 3 Hovedpunkter:

1. Hjemmemarkedet for Smør skal *mindst* dække *Produktionsprisen*.
2. Mælkeproducenterne skal have Ret til at aftage *Smør til eget Forbrug uden Afgift* fra det Mejeri, hvortil de leverer Mælk.
3. Loven skal aabne Mulighed for *Bevægelsesfrihed med Hensyn til Afsætningen* til de forskellige Markeder, Hjemmemarkedet iberegnet.

Andelsselskabernes og Landboforeningernes Repræsentanter i Præsidiets mente, at det i Punkt 3 stillede Forslag bedst kunde praktiseres ved Gennemførelse af de i Skrivelse fra *Mejeriernes Fællesorganisation* af 9. Oktober*) foreslaaede Foranstaltninger (∴ forøget Smørsalg paa Hjemmemarkedet ved en *Indskrænkning af Margarineproduktionen* gennem Begrænsning af indførte Raastoffer til mindst Halvdelen af Indførselen i 1933), medens Husmandsforeningerne holdt paa, at de *Mælkeproducenter*, som ugentlig aftog et Kvantum Smør, der svarede til en vis Procent af den leverede Mælmængde, i fornødent Omfang burde *fritages for at svare Afgift* af dette Kvantum, og at man yderligere burde fritage den *mindrebemidlede* Del af Befolkningen saavel som *Sygehuse, Hospitaller, Børnehjem, Alderdomshjem* og lignende for at svare Afgift af et nærmere fastsat Kvantum Smør.

Landbrugsministeren erkendte Ønskeligheden af, at der blev skabt noget større Bevægelsesfrihed med Hensyn til Afsætningen til de forskellige Markeder, Hjemmemarkedet iberegnet, idet den bestaaende Lov ikke gav fornøden Mulighed for at øge Hjemmeforbruget af Smør, naar dette maatte være formaalstjenligt, særlig i Sommerhalvaaret. En saadan Bevægelsesfrihed burde efter Ministerens Mening tilvejebrin-

*) Der pegedes i denne Skrivelse bl. a. paa, at Mælkeproduktionens Værdi siden 1929 var gaaet ned med 285 Mill. Kr., at Mejeribrugets Stilling derfor var overordentlig kritisk, og at det var saa betydningsfuldt og aktuelt som nogen Sinde at støtte Mælkeproduktionens Rentabilitet, men at den gældende Smørordning kun ydede Mejeribruget meget ringe Hjælp, idet Landbrugets Udbytte deraf kun androg 10 à 11 Mill. Kr.

ges gennem en *Nedsættelse*, henholdsvis Bortfald af Afgiften som den, Husmandsforeningerne havde peget paa. Derimod mente Ministeren, at Tanken om at forøge det hjemlige Smørforbrug ved en *Begrænsning af Margarineproduktionen* beroede paa et Fejlsyn; en saadan Begrænsning vilde for de mindre bemidlede medføre en Omlægning af Margarineforbruget til andre Fedtstoffer og for de mere velstillede føre til en betydelig Indskrænkning af deres Smørforbrug. Hertil kom, at Planen maatte anses for nationaløkonomisk uforvarselig, da Landets Indtægter fra Udlandet reelt vilde formindskes med det Kvantum, der tilbageholdtes til hjemligt Forbrug, og dette Beløb flere Gange vilde overstige det Beløb, som sparede paa indførte Raastoffer til Fremstilling af Margarine. Med Hensyn til den tidligere *Afgift af Olive- og Fedtstoffer til Margarineproduktionen* nærrede Ministeren den Opfattelse, at Afgiften ikke havde spillet nogen væsentlig Rolle for Landbruget, idet den ikke havde forøget Hjemmeforbruget af Smør, medens den havde været til Fordyrelse for store Dele af Befolkningen i By og paa Land. Denne Afgift burde derfor *ikke opretholdes*, saa meget mindre som Smørafgiften, selv naar Margarineafgiften bortfaldt, antagelig ikke i væsentlig Grad vilde nedsætte det Smørforbrug, hvoraf der reelt betales Afgift.

Ud fra disse Betragtninger gik Lovforslagets § 1, Stk. 1, ud paa — ligesom § 1 i den hidtil gældende Smørordning — at bemyndige Ministeren til med Tilslutning af Landbrugsraadet at opkræve en *Afgift af 35 Øre pr. kg Smør*, der solgtes paa Hjemmemarkedet. I de Uger, hvor Smørnoteringen var under 1 Kr. 75 Øre pr. kg, skulde Afgiften forhøjes med det Beløb, hvormed Noteringen var under 1 Kr. 75 Øre, ligesom omvendt Afgiften, naar Noteringen oversteg 2 Kr. 15 Øre, skulde nedsættes med det overskydende Beløb.

Hertil var i Paragraffens Stk. 2—4 føjet Bemyndigelse for Ministeren til med Tilslutning af Landbrugsraadet at *nedsætte* Afgiften, at *fritage Mælkeleverandørerne* for at svare *Afgift* af det Kvantum Smør, som de og deres Husstand maatte forbruge, og — i det Omfang, som skønnedes paa krævet — yderligere at *fritage den mindre bemidlede Del af Befolkningen saavel som Sygehuse, Hospitaler, Børnehjem, Alderdomshjem* o. lign. for at svare Afgift af et nærmere fastsat Kvantum Smør. Det for Afgift fritagne Smør maatte ikke sælges af de paagældende Forbrugere.

. Af Forslagets øvrige Indhold skal blot nævnes § 2, der i

Lighed med Smørordningen af December 1933 gav Ministeren Adgang til at paabyde, at Smørudførselen kun maatte foregaa gennem *autoriserede Eksportører*, og til at *forbyde Indførsel* af Smør, Mælk og Fløde, samt § 3 — svarende til Smørordningens § 3 —, hvorefter Afgifterne skulde indgaa i en *Fond*, der af Landbrugsministeren med Tilslutning af Landbrugsraadet *fordeltes* paa samtlige Landbrugsejendomme paa Grundlag af Grovfoderproduktionens Anvendelse.

Et *Flertal* inden for *Folketingets Udvalg* (Socialdemokratiet og Det radikale Venstre) betragtede Forslaget som formaalstjenligt med Hensyn til dels at skaffe Smørproducenterne Produktionsprisen for det Smør, der normalt er Brug for paa Hjemmemarkedet, dels at aflaste Eksporten i Tider, hvor en for stor Eksport vilde kunne øve en uheldig Indflydelse paa Prisdannelsen for dansk Smør paa det udenlandske Marked. Derimod ansaa man saavel en Margarineafgift som Indskrænkning af Margarineproduktionen for uegnede Midler. Flertallet indstillede da Lovforslaget til Vedtagelse — blot med en i øvrigt af hele Udvalget tiltraadt Ændring om at udstrække Lovens Varighed fra Udgangen af Oktober til Udgangen af December 1935.

Efter *Venstre-Mindretallets* Mening kunde et øget Smørforbrug paa Hjemmemarkedet i visse Perioder ikke finde Sted uden tilsvarende *Begrænsning af Margarineproduktionen*. Dernæst kunde Mindretallet ikke tiltræde Lovforslagets Bestemmelser om Fordeling af billigt Smør til mindre bemidlede og til offentlige Institutioner paa en saadan Maade, at Landbruget kom til at bære Omkostningerne i den Anledning. Udgiften herved burde dækkes ved en *Afgift paa indførte Raastoffer til Margarineproduktionen*, hvorved man ikke alene vilde opnaa at skaffe Midler til Brug for Nedsættelse af Smør- og Margarineprisen til den mindre bemidlede Del af Befolkningen, men ogsaa at sikre Landbruget en rimelig Pris for alt Smør, der afsættes paa Hjemmemarkedet. — Yderligere ønskede Mindretallet en *mere hensigtsmæssig Fordeling af Afgifterne* til Producenterne end den, der hidtil havde været praktiseret, og saaledes, at den enkelte Producentens eget Smørforbrug ikke fik Indflydelse paa det endelige Beløb, der blev ham tildelt.

Mindretallets Synspunkter fik Udtryk i et *Ændringsforslag* om en ny Affattelse af Lovforslaget. Her var *Afgiftsbestemmelsen* i § 1 indskrænket til *det første Stykke* i Regeringsforslagets § 1 (se foran). I § 3, om *Fondens Fordeling*, var der foretaget følgende Tilføjelse: »dog skal Fordelingsordningen indeholde Bestemmelser om, at der *forlods* af Fonden fordeles

et Beløb til de enkelte Mejerier, der inden for nærmere fastsatte Grænser tjener til *Dækning af det Afgiftsbeløb*, der svarer til *Producenternes eget Smørforbrug*.« Endelig indeholdt Ændringsforslaget en saalydende

§ 4.

»I Halvaaret *Marts—August* fastsætter *Landbrugsministeren*, efter *Indstilling* af Ministeriets Smørekseportudvalg, suppleret med 2 Repræsentanter for Margarineindustrien, det *Kvantum Margarine*, der i de enkelte Uger maa udleveres fra Fabrikkerne til *Hjemmemarkedets Forsyning*.

I det Tidsrum, hvor Margarineproduktionen er begrænset, kan Landbrugsministeren i det Omfang, som skønnes paakrævet, *ned sætte Smørprisen for den mindre bemidlede Del af Befolkningen*.

Til Dækning af Udgiften herved kan Finansministeren efter Forhandling med Landbrugsministeren paalægge *Afgift paa indførte Raastoffer*, der anvendes til *Produktion af Margarine* til Hjemmemarkedets Forsyning. Afgiften kan ikke i noget Tilfælde overstige 25 Øre pr. Kilo. Saafremt saadan Afgift paalægges, skal der gives den *mindre bemidlede Del af Befolkningen Adgang til at købe Margarine til nedsat Pris*.

Adgang til Køb til eget Forbrug af saavel Smør som Margarine til nedsat Pris gives ved Udstedelse af *Kort*. Kortene fordeles til Kommunerne i Forhold til Antallet af nydende Medlemmer af statsanerkendte Sygekasser pr. April 1934. Inden for den enkelte Kommune fordeler Kommunalraadene Kortene efter Skøn under Hensyn til Indkomstbeløb og til Antallet af Familienmedlemmer.«

Det *konservative Mindretal* ansaa Lovforslaget for aldeles forfejlet, da det ikke vilde skaffe Smørproducenterne Produktionsprisen for Smør paa Hjemmemarkedet, samtidig med at det ved en Smørafgift paa det indenlandske Forbrug, uden at der blev truffet tilsvarende Forholdsregler angaaende Margarinene, vilde medføre en Formindskelse af det hjemlige Smørforbrug til Fordel for Margarinene og saaledes medvirke til, at de udenlandske Markeder til visse Tidspunkter blev yderligere overfyldt. Mindretallet havde tidligere været inde paa Overvejelser om Iblanding af et vist Kvantum Smør i Margarinene, men havde under Hensyn til den Stilling, Erhvervets Fællesorganisation havde indtaget hertil, fraveget denne Tanke og stillede i Stedet Ændringsforslag om en Forhøjelse af Smørprisen, hvorved Produktionsprisen i nogen Grad kunde tænkes naaet, og om en tilsvarende Forhøjelse af Margarineprisen. Mindretallet erklærede sig villigt til at

drøfte Foranstaltninger, hvorved de Ulemper, der som Følge heraf maatte opstaa for den daarligst stillede Del af Befolkningen, kunde udlignes.

Den af Mindretallet foreslaaede *Smørafgift* var 70 Øre pr. kg; dog skulde *Mindsteprisen* for Smør være 2 Kr. 10 Øre pr. kg. Hvis Noteringen oversteg denne Pris, skulde Afgiften nedsættes med det overskydende Beløb. Mælkeproducenter var *undtaget* fra at svare Afgift af Smør til Forbrug i egen Husholdning. — Som alt berørt foreslog Mindretallet desuden at paalægge al *Margarine*, der fremkom til Forhandling, en *Afgift af samme Størrelse* som Smørafgiften og varierende med denne. — *Afgiftsbeløbene* skulde *fordeles* til Mælkeproducenterne i Forhold til leveret Sødmælk med Hensyntagen til Fedtprocent.

Begge Mindretals Ændringsforslag forkastedes, de Konservatives med 69 Stemmer mod 22, Venstres med 72 Stemmer mod 33, og Lovforslaget gik saaledes til 3. Behandling uden andre Ændringer end den fornævnte vedrørende Lovens Varighed. Afstemningen om selve Lovforslaget foregik ved Navneopraab. For stemte 71 (Socialdemokrater og Radikale), imod stemte 64 (Venstre, Konservative, Retsforbund, Kommuniste og Frie Folkeparti).

I *Landstinget* anbefalede *Regeringspartierne* uforandret Gennemførelse af det af Folketinget vedtagne Forslag. *Venstre* og *Konservative*, som i Betænkningen udtalte den Opfattelse, at en fortsat Krisetilstand for Erhvervets vigtigste Produktionsgren og for Landets største Eksportartikel vilde medføre farlige Konsekvenser ikke alene for Landbrugets, men for hele Nationens Økonomi, gjorde derimod fælles Indstilling om en ny Affattelse af Lovforslaget, der i §§ 1 og 3 indeholdt væsentlige Afvigelser fra Folketingets Formulering:

I den af *Flertallet* foreslaaede § 1 var *Smørafgiften* sat op fra 35 til 40 Øre pr. kg, og under Hensyn hertil skulde Afgiften nedsættes, naar Noteringen oversteg 2 Kr. 10 Øre. Ligesom efter Regeringsforslaget kunde *Mælkeleverandørerne fritages* for Afgift af Smør, der forbrugtes i egen Husholdning. Men Paragraffen indeholdt saa følgende Stk. 2: »Paa al *Margarine*, som forhandles her i Landet, lægges en *Afgift af 20 Øre* pr. kg fra 1. December 1934 til 1. Marts 1935 samt fra 1. September 1935 til 1. Januar 1936 og en Afgift af 40 Øre pr. kg fra 1. Marts 1935 til 1. September 1935.«

Ifølge Ændringsforslagets § 3 skulde *Smør- og Margarineafgifterne fordeles* paa samtlige Landbrugsejendomme paa Grundlag af Grovfoderproduktionens Anvendelse. Dog kunde der anvendes indtil 5 Mill. Kr. til Indkøb af Smør og

Margarine til nedsat Pris for den *mindre bemidlede* Del af Befolkningen. Dette Køb til nedsat Pris foresloges organiseret ved *Kort* efter samme Regler, som Folketingets Venstre havde bragt i Forslag (se ovfr. sidste Stykke af Ændringsforslagets § 4).

Flertallets Ændringsforslag blev vedtaget med 41 Stemmer mod 28, og med 41 Stemmer mod 26 vedtog Landstinget derefter Lovforslaget i den saaledes ændrede Skikkelse.

Under de følgende »eneste«-Behandlinger fastholdt hvert af Tingene sin tidligere Vedtagelse (Folketinget*) med 68 Stemmer mod 56, Landstinget med 39 Stemmer mod 28), og da der ikke fra nogen Side fremkom Forslag om Nedsættelse af Fællesudvalg, faldt Lovforslaget bort.

6. Forslag til Lov om en Smørordning. II. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5117].

FremSAT i Folketinget $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 5527). 1. Beh. $\frac{4}{5}$ (F. Sp. 5629). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Jensen [Lillering], Larsen [Bjerre], M. F. Mortensen, Strøm, Marinus Sørensen [Formand], Fogh [Sekretær], Andreasen [Forsinge], Kyed, Rahbek, Løje, Hans Pinstrup, Victor Larsen, Viggo Hansen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 2625) afgiven $\frac{9}{5}$. (Ordfører: A. C. Mortensen).

Nærværende Lovforslag havde det Formaal at *bidrage til Smørnoteringens Opretholdelse i Sommermaanederne* gennem en Forøgelse af Hjemmeforbruget, og Forslaget gik ud paa i Tidsrummet 17. Maj—5. September 1935 at stille 4 Mill. Kr. til Raadighed for Landbrugsministeren *til Fordeling mellem en nærmere fastsat Kreds af Forbrugere***), saa at disse kunde blive i Stand til at *købe Smør til en lavere Pris* end den paa Grundlag af Københavns Smørnotering fastsatte.

I øvrigt indeholdt Lovforslaget et Forbud mod at handle

*) Medens Retsforbundet gik imod Lovforslaget i begge Skikkelser — Partiet ønskede ingen Smørordning —, vilde Det frie Folkeparti stemme for Forslaget i Landstingets Affattelse.

**) Det var Tanken at fordele Beløbet gennem Kommunalbestyrelserne hovedsagelig til den samme Kreds af Personer, til hvem der ved Socialministeriets Foranstaltning blev fordelt et Beløb til *Indkøb af Oksekød*.

med det heromhandlede Smør og med Fordelings-Mærker, en Bestemmelse om Tilvejebringelse af de fornødne Midler ved en *overordentlig Indkomstskat* (Merindkomstskat eller Tillægsskat, se Nr. 4) og nogle Bødebestemmelser.

Udførselen af dansk Smør til Storbritannien har i de seneste Aar i 1. og 4. Kvartal ligget omkring 2 000 t ugentlig, medens den i 2. og 3. Kvartal gennemsnitlig har været 300—600 t større ugentlig. Dette ekstra Kvantum har ikke kunnet afsættes til den sædvanlige Kundekreds og har derfor fremkaldt et betydeligt Prisfald paa dansk Smør, hvilket fremgaar af, at det større Kvantum, der udførtes i April og Juli Kvartaler, ikke hjembragte væsentligt større Beløb end det Beløb, der fremkom ved Udførselen af Smør i Januar og Oktober Kvartaler. Det var derfor Regeringens Tanke at søge Hjemmeforbruget af Smør i Sommermaanederne forøget med 300—600 t *ugentlig*. En saadan Forøgelse mente man ikke at kunne opnaa uden gennem Nedsættelse af Smørprisen paa et passende Kvantum Smør, og Tilskuddet maatte være saa stort, at man kunde regne med, at dette Kvantum Smør vilde blive aftaget i Stedet for et tilsvarende Kvantum Margarine, hvortil formentlig vilde kræves et *Tilskud af 1 Kr. pr. Kilo*. Hvis Staten ydede i alt 4 Mill. Kr., kunde der paa denne Maade paaregnes et forøget Hjemmeforbrug af 4 Mill. kg Smør eller 250 t pr. Uge. Tillige gjorde man Regning paa, at det *almindelige Smørforbrug* vilde blive noget større end i Fjor, da Smørprisen den Gang laa ca. 50 Øre højere, end Prisen maatte antages at blive i Aar, medens Margarineprisen kun var ca. 20 Øre højere.

Der opnaaedes ikke Enighed i *Folketingets Udvalg*, men et Flertal og to Mindretal gjorde hver for sig Indstilling om en ny Affattelse af Lovforslaget.

I et Samraad med Udvalget fremhævede Landbrugsministeren stærkt, hvilken Skade det medfører for Mejeribrugget, at der i nogle Sommermaaneder sendes et betydeligt større Kvantum Smør til England, end der er naturligt Marked for, og Ministeren understregede Betydningen af, at Hjemmemarkedets Smørforbrug blev øget i disse Maaneder. Et Forslag om eventuelt at gemme en Del af Smørret i Kølehuslagre med Afsætning til Efteraaret for Øje erklærede Ministeren sig villig til at støtte, saaledes at Staten stillede 2 Mill. Kr. til Raadighed til Opkøb af Smør til Hengemning og til Imødegaaelse af den hermed forbundne Risiko.

Med Tilslutning af Udvalgets Flertal, *Socialdemokrater* og *Radikale Venstre*, foreslog Landbrugsministeren at give Lovforslaget en ny Affattelse, der gik ud paa at gennemføre

en Smørordning med Gyldighed indtil 1. April 1936 efter følgende Hovedlinier: Ministeren skulde med Tilslutning af Landbrugsraadet kunne opkræve en *Afgift af indtil 35 Øre pr. Kilo Smør*, der maatte blive solgt paa Hjemmemarkedet eller fremstillet til erhvervsmæssig Anvendelse i egen Virksomhed. I de Uger, hvor Smørnoteringen var under 1 Kr. 75 Øre pr. Kilo, vilde Afgiften være at forhøje med det Beløb, hvormed Noteringen var lavere end 1 Kr. 75 Øre, ligesom omvendt Afgiften, naar Noteringen oversteg 2 Kr. 15 Øre, skulde nedsættes med det overskydende Beløb. Mælkeleverandører *kunde fritages* for at svare Afgift af det Kvantum Smør, som de og deres Husstande forbrugte. — *Afgiftsbeløbet samt et Beløb af 6 Mill. Kr. af Statskassen* skulde indgaa i en *Fond*, der af Landbrugsministeren med Tilslutning af Landbrugsraadet skulde anvendes til *Regulering af Smørudførselen og Fremme af Smørforbruget* her i Landet, eventuelt til Fordeling mellem samtlige Landbrugsejendomme paa Grundlag af Grovfoderproduktionens Anvendelse. Mindst *3 Mill. Kr.* af Fonden skulde anvendes til *Fordeling i Tiden 17. Maj—5. September 1935 mellem en nærmere fastsat Kreds af Forbrugere*, saa at disse kunde blive i Stand til at købe Smør til en lavere Pris end den paa Grundlag af Smørnoteringen fastsatte. — Dækning for de 6 Mill. Kr. foresloges tilvejebragt ved en *overordentlig Indkomstskat* (Merindkomstskat eller Tillægsskat).

Venstre-Mindretallet henviste i sin Betænkning indledningsvis til en Skrivelse fra Mejeriernes Fællesudvalg af 21. November 1934*), hvori man pegede paa Nødvendigheden af at benytte Hjemmemarkedet som Regulator for Udlandets vekslende Køb af dansk Smør og til Udligning af Svingningerne i Produktionen i enkelte Maaneder. Med Henblik paa at afbøde dette uheldige Forhold havde Mindretallet i November 1934 stillet sit Forslag til en Smørordning, hvilket imidlertid var blevet afvist af Landbrugsministeren. Den senere stedfundne Udvikling paa Smørmarkedet havde nu bekræftet, at et saadant Lovforslag burde tage Sigte paa ikke alene at skaffe Producenterne en rimelig Pris paa Hjemmemarkedet, men ogsaa at skaffe Afsætning dér for et større Kvantum Smør; men Mindretallet fandt ikke, at Landbrugsministerens Forslag, selv i den ændrede Skikkelse, hvorved der toges Hensyn til Mejeribrugets Krav om en nogenlunde rimelig Pris for Smør, gav dansk Smør tilstrækkelig Plads paa det hjemlige Marked, særlig i Sommermaanederne. En

*) Denne Skrivelse var optaget som Bilag 6 til den af Folketingsudvalget om foranstaaende Sag under 23. November afgivne Betænkning.

ugentlig Forøgelse af det hjemlige Smørforbrug med indtil 600 t — og i Sommeren 1934 var Eksporten til England i flere Uger endogsaa over 3 000 t — vilde være ensbetydende med Fordobling af Smørforbruget og kræve en Nedgang i Margarineforbruget paa indtil 40—50 pCt. Ministerens Forslag byggede imidlertid paa, at ca. Halvdelen af det øgede Smørforbrug skulde tilvejebringes gennem en kunstig Nedsættelse af Smørprisen ved Hjælp af Statstilskud til mindre bemidlede, saa at man derigennem kunde »konkurrere« en Del af Margarineforbruget ud, medens indtil 300 t tænktes afsat ved frivillig Forøgelse af Smørforbruget hos den øvrige Del af Befolkningen; en virkelig Begrundelse for, at en saa betydelig Forøgelse kunde ventes, var efter Mindretallets Mening ikke fremkommet under Sagens Behandling. — Mindretallet var derfor af den Opfattelse, at kun en efter Smørproduktionens Størrelse og Eksportmulighed tilrettelagt *Begrænsning af Margarineproduktionen* kunde sikre en saa stor Forøgelse af Hjemmeforbruget af Smør, som der periodevis kunde blive Tale om, og at en saadan Tilrettelæggelse af Produktionsbegrænsningen bedst kunde foretages paa et rationelt og ligeligt Grundlag gennem Samvirken mellem de forskellige interesserede Parter. — Efter nogle kritiske Bemærkninger om Flertals-Ændringsforslagets »Sammenblanding af Tilskudsbestemmelser vedrørende Indkøb af Smør til mindre bemidlede og Tilskud til Landbruget« beklagede Mindretallet, at Ministeren havde afvist Forhandling om Mindretallets Ændringsforslag (se nedenfor), og det saavel fra Landbrugets Synspunkt som fra hele Samfundets, da en fortsat manglende Rentabilitet vilde »fremtvinge en yderligere Formindskelse af Landbrugets Eksportvarer samt øge Mangelen af den for hele Samfundet nødvendige Tilførsel af udenlandsk Valuta«, hvoraf Virkningen vilde blive »en fortsat Formindskelse af Importen og dermed følgende Stigning af det indenlandske Prisniveau og Forøgelse af Produktionsomkostninger for Eksporterhvervene og særlig Landbruget«, hvad der igen vilde have en øget Svækkelse af Rentabiliteten til Følge.

Mindretallets Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslaget fastsatte en Afgift af 35 Øre pr. Kilo Smør, der maatte blive solgt paa Hjemmemarkedet, med Forhøjelse (ligesom efter Flertallets Forslag), naar Smørnoteringen gik under 1 Kr. 75 Øre, og Nedsættelse, naar den oversteg 2 Kr. 15 Øre. De i *Smørfonden* indgaaede Afgifter foresloges fordelt paa samtlige Landbrugsejendomme paa Grundlag af Grovfoderproduktionens Anvendelse; dog skulde der forlods til de enkelte Mejerier fordeles et Beløb, der inden for nærmere fastsatte Grænser skulde tjene til *Dækning af det Afgiftsbeløb*, der svarede til *Producenternes eget Smørforbrug*.

Vedrørende *Margarineproduktionens Begrænsning* i Marts — August og en eventuel *Margarineafgift* samt *Nedsættelse af Smør- og Margarineprisen for mindre bemidlede* indeholdt Ændringsforslaget en Paragraf, der var enslydende med den af Folketingsudvalgets Venstremindretal i November 1934 foreslaaede § 4 (se Side 359); dog var der nu i Slutningen af Stk. 3 foran »Margarine« tilføjet Ordene »Smør og«, saa at sidste Punktum lød saaledes: »Saafremt saadan Afgift paalægges, skal der gives den *mindre bemidlede* Del af Befolkningen *Adgang til at købe Smør og Margarine til nedsat Pris.*«

Et andet *Mindretal*, *Det konservative Folkeparti*, kunde ikke tiltræde Lovforslaget i den foreliggende Form, da det ikke løste den stillede Opgave: i tilstrækkelig Grad at aflaste Eksportkvantumet og derfor heller ikke i behørig Grad vilde bidrage til en Stimulering af Smørprisen. Mindretallet betragtede nærmest Forslaget som »en social Foranstaltning uden videre Hensyntagen til Landbrugets Økonomi«, og det opfordrede derfor fortsat Ministeren til »at optage Realitetsforhandlinger om virkelige Foranstaltninger til Ophjælpning af Rentabilitet i Smørproduktionen«, i hvilken Forbindelse Mindretallet gjorde opmærksom paa, at det paa ny havde peget paa Fordelene ved en *Iblanding af Smør i Margarine.*

Ogsaa dette *Mindretal* stillede *Ændringsforslag* om en Smørordning, der ligesom efter Venstres Forslag skulde gælde indtil Udgangen af 1935. Det paalagdes heri Landbrugsministeren at træffe Foranstaltninger til Optrækning af en *Afgift paa 50 Øre pr. Kilo Smør*, der solgtes paa Hjemmemarkedet; dog skulde *Mindsteprisen* for Smør være 2 Kr. 10 Øre pr. Kilo. Hvis Noteringen oversteg denne Pris, skulde Afgiften nedsættes med det overskydende Beløb. Mælkeproducenter var *undtaget* fra at erlægge Afgift af Smør til Forbrug i egen Husholdning. — Forslaget gik dernæst ud paa at paalægge al *Margarine*, som forhandles her i Landet, en *Afgift af samme Størrelse* pr. Kilo som Afgiften paa Smør og varierende med denne. — Endelig bestemtes angaaende Afgiftsbeløbenes *Fordeling*, at denne skulde ske i Forhold til leveret Sødmælk med Hensyntagen til Fedtprocent.

Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

7. Forslag til Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 106 af 31. Marts 1933 om Laan og Tilskud til Grundforbedring. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3451 — C. Sp. 1167, 1649].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3759). 1. Beh. $7\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4220). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marinus Sørensen, Jensen [Lillering] [Formand], Levinson, M. K. Sørensen, Jens Sørensen [Sejlfod], Wittrup, Jørgen Jørgensen, Steen [Sekretær], Johannes Hansen, Nørskov, Thorhauge, Edvard Sørensen, Fibiger, Carlsen-Skiødt og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 2227) afgiven $24\frac{1}{4}$ (Ordfører: Marinus Sørensen). 2. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5426). 3. Beh. $27\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5458). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1420). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch, Jens Høyer [Formand], H. P. Jensen, Jensen-Aale, Kr. Johansen, Rs. Jørgensen, Lehwald [Sekretær], Rs. Nielsen, P. C. Petersen, S. Rasmussen og Rasmussen [Hvolbæk]). Betænkning (B. Sp. 2661) afgiven $9\frac{1}{5}$. (Ordfører: Jens Høyer). 2. Beh. $9\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1712). 3. Beh. $10\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1734). *Tilbagesendt til Folketinget*.

Ved Loven af 31. Marts 1933 bevilgedes indtil 10 Mill. Kr. til Laan og Tilskud til Grundforbedringsarbejder. Ved Tillægslov af 22. December 1934 forøgedes dette Beløb med 15 Mill. Kr. til i alt 25 Mill. Kr. Da denne Sum paa det Tidspunkt, Lovforslaget blev fremsat, snart vilde være taget i Anvendelse, gik Lovforslaget ud paa, at der ud over de 25 Mill. Kr. blev stillet *yderligere 10 Mill. Kr.* til Raadighed. Heraf skulde indtil 4 Mill. Kr. kunne anvendes til Laan og indtil 6 Mill. Kr. til Tilskud.*)

Endvidere indeholdt det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag en Tilføjelse til 1933-Lovens § 1 om, at for saa vidt der af *Banker og Sparekasser* blev ydet *Laan til Grundforbedringsarbejder*, til hvilke der i Henhold til Lovens Regler bevilgedes *Tilskud* af Staten, skulde disse Laan have den i Lovens § 2 ommeldte *Fortrinsret* (Panteret som for kommunale Skatter i de grundforbedrede Ejendomme). Det var en Forudsætning, at Laanene ydedes paa samme Vilkaar som fastsat for Statens Udlaan; den aarlige Rente kunde dog ikke overstige $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente- og Afdragsfrihed kunde bortfalde.

*) En tilsvarende Fordeling af Beløbet var ikke fastsat i 1933-Loven med Tillæg af 22. December 1934.

Endelig indeholdt Lovforslaget Bemyndigelse til at tilvejebringe de Beløb, der i Henhold til Loven blev stillet til Raadighed, ved Udstedelse af rentebærende *Statsobligationer eller Skatkammerbeviser*.

Landbrugsministeren oplyste i sin Fremsættelsestale, at der med et Tilskudsbeløb af 6 Mill. Kr. vilde kunne udføres *Arbejder for rundt regnet 25 Mill. Kr. i alt*, naar man kunde gaa ud fra, at ca. en Fjerdedel af Omkostningerne vilde blive afholdt ved Tilskud.

Venstre Mindretallet i Folketingets Udvalg ønskede at komme bort fra fortsat Tilskudslovgivning paa det her omhandlede Omraade; den førte nemlig efter Mindretallets Opfattelse med sig, at andre Arbejder i Landbrugserhvervet ikke kunde sættes i Gang uden Tilskudsydelse, idet Arbejdskraften blev unddraget de almindelige Landbrugsarbejder. Mindretallet stillede derfor *Forslag om en helt ny og permanent Grundforbedringslov*, mere svarende til de Grundforbedringslove, der gjaldt før Loven af 31. Marts 1933. *De vigtigste Ændringer*, som Mindretallets Forslag indeholdt i *Forhold til den gældende Lov*, var følgende:

1. Bestemmelsen i Lovens § 1, sidste Stykke, om, at Arbejdet vilde »være at vederlægge med den *Betaling*, der i Henhold til Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere maatte være fastsat for tilsvarende Arbejde, eller, hvor saadan Overenskomst ikke foreligger, da efter Overenskomst mellem de paagældende Arbejdsgivere og Arbejdere«, var udeladt.

2. Tilsagnet om *Rentefrihed* i 2 Aar var ikke medtaget.

3. Det hidtidige *Tilskud paa indtil en Trediedel af Arbejdslønnen* skulde *kun* kunne ydes, saafremt Arbejdet anvistes til Familieforsørgere, som ellers vilde være henvist til at søge *Hjælp hos Kommunen*, og der skulde blandt disse fortrinvis antages Familieforsørgere med store Forsørgerbyrder og arbejdsløshedsforsikrede, der ikke havde haft Arbejde i mindst 10 Maaneder i Løbet af de sidste 2 Aar*). — Der ydedes *ikke Tilskud til Indkøb af Drænrør*.

4. I Ændringsforslaget var optaget Bestemmelsen i Regeringsforslaget om at give *Laan, stiftet i Banker og Sparekasser*, samme *fortrinlige Pantestilling* som Statslaan under den for disse gældende Forudsætning, at der af Kommunalbestyrelsen blev afgivet Erklæring om, at Værdiforøgelsen paa Ejendommen oversteg Laanesummen.

*) Denne Regel gjaldt ogsaa med Hensyn til de saakaldte *Fællesarbejder*.

5. *Tilsynet*, der efter gældende Lov udføres af Amdsudvalg, foresloges henlagt til et af Kommunalbestyrelsen af dens Midte valgt Medlem sammen med en ligeledes af Kommunalbestyrelsen udpeget sagkyndig, der skulde være en af det danske Hedeselskabs sagkyndige, de landøkonomiske Foreningers Grundforbedringskonsulenter eller en anden med lignende Uddannelse i Grundforbedring dertil egnet Person.

6. *Statens Udgifter til Laan* maatte ikke overstige 5 Mill. Kr. aarlig. Udgifterne til *Tilskud* til Arbejdslønnen samt Udgifterne ved *Tilsynet* skulde afholdes paa Finansloven.

Ændringsforslaget *forkastedes* ved 2. Behandling i Folketinget med 63 Stemmer mod 41. De Konservative stemte for det, efter at deres eget Ændringsforslag (se ndfr.) var forkastet.

Det konservative Mindretal i Folketingsudvalget kunde heller ikke tiltræde Regeringsforslaget, men maatte mene, at Tiden var inde til at foretage en *Afvikling*, saaledes at Staten fremtidig ikke indgik med saa store Forpligtelser, men at Grundforbedringsarbejder i større Udstrækning end hidtil blev udført efter *privat Initiativ*.

I Overensstemmelse hermed stillede Mindretallet *Forslag om en ny Grundforbedringslov*, hvorefter Laan til Grundforbedringsarbejder i Almindelighed skulde tilvejebringes gennem *Banker og Sparekasser* og Staten kun træde til med smaa Laan til mindre Landejendomsbesiddere, naar Kommunalbestyrelsen anbefalede dette. De private Laan maatte almindeligvis ikke overstige 4 000 Kr., men kunde dog i særlige Tilfælde gaa til 5 000 Kr.; *Grænsen for Statslaanene* blev sat ved 500 Kr. Mindretallet kunde tiltræde Forslaget om *Fortrinsret* for Laan til Grundforbedringsarbejder, naar Kommunalbestyrelsen afgav Erklæring om, at der derigennem tilførtes Ejendommen en Værdi, som oversteg Laanets Størrelse. — Hvad Statens *Tilskud* angaar, foreslog Mindretallet at nedsætte Tilskuddet til *Arbejdsløn* (ogsaa ved Fællesarbejder) fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{4}$; *Tilskud* til Køb af *Drænrør* var ikke medtaget i Forslaget, og dette indeholdt heller ikke Bestemmelsen om *Rentefrihed* i 2 Aar. — Statens Udgifter til *Laan* og *Tilskud* maatte alt i alt ikke overstige henholdsvis 1 Mill. Kr. og 3 Mill. Kr. aarlig; hertil kom 200 000 Kr. til Grundforbedring paa *Færøerne*. — Endelig foreslog Mindretallet at erstatte de hidtidige Amdsgrundforbedringsudvalg, der formentes at have administreret dyrt, med et 3 *Mands Udvalg* i hver *Kommune*, valgt af og inden for Kommunalbestyrelsen i hvert Sogn.

Mindretallets Ændringsforslag *forkastedes* med 63 Stemmer mod 14 (Venstre stemte hverken for eller imod).

Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Regeringens Forslag i uforandret Skikkelse enstemmigt med 63 Stemmer. Venstre og Konservative undlod at stemme i Haab om, at Lovforslaget vilde faa en tilfredsstillende Affattelse i Landstinget.

I *Landstingets Udvalg* samledes et *Flertal* (Venstre og Konservative) om et »Forslag til Lov om Laan og Tilskud til Grundforbedring«, der afveg fra den gældende Lov særlig paa følgende Punkter*):

1. Bestemmelsen om *Arbejdsvederlaget* var udeladt.
2. *Statslaanets* Størrelse var nedsat til 2 000 Kr. (i særlige Tilfælde 3 000 Kr.). Der blev ikke givet Tilsagn om Rente-frihed i 2 Aar.
3. Der skulde ydes *Tilskud* baade til *Arbejdslønnen* og til Køb af *Drænrør*, men Tilskuddene var nedsat fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{4}$ og for Løntilskuddets Vedkommende betinget af, at det var *Familieforsørgere*, der blev beskæftiget ved Arbejdet.
4. Laan til Grundforbedringsarbejder, optaget i *Banker* og *Sparekasser*, kunde faa samme *Fortrinsstilling* som *Statslaanene*, og der kunde til Arbejder, som udførtes ved saadanne Laan, gives de samme *Tilskud* som til Arbejder, der finansieredes ved *Statslaan*.**)
5. Med Hensyn til Lovens *Administration* foresloges *Amtsgrundforbedringsudvalgene* afløst af *kommunale Udvalg* paa 3 Medlemmer, der skulde have Indstillingsret til *Kommunalbestyrelsen* om, hvem der burde have Laan, og sammen med en sagkyndig føre Tilsyn med Arbejdets Udførelse. Der var tilføjet visse *Tidsfrister* for Andragenders Indsendelse og deres Behandling i *Kommunalbestyrelse* og *Ministerium*, saa at Arbejdet vilde kunne paabegyndes midt i September Maaned.
6. *Statens Udgifter* til Laan maatte ikke overstige 5 Mill. Kr. aarlig (deraf 1 Million til Fællesarbejder). Udgifterne til *Tilskud*, der vilde afhænge af Antallet af ydede Laan***), skulde afholdes paa *Finansloven*.

Lovens Gyldighedstid foresloges fastsat til 3 Aar.

*) Jfr. Udtalelser af Ordføreren (Jens Høyer) ved Sagens 2. Behandling (L. F. Sp. 1713).

**) Jfr. Udtalelse af Ordføreren L. F. Sp. 1721 og Ændringsforslag til 3. Behandling Sp. 1734.

***) Jfr. Udtalelser af Ordføreren og Landbrugsministeren L. F. Sp. 1724.

Dette Ændringsforslag, som *Landbrugsministeren* og *Regeringspartierne* gik imod, vedtoges af *Landstinget* med 38 Stemmer mod 26, og Lovforslaget blev derefter (med 35 Stemmer mod 29) *tilbagesendt* til Folketinget, hvor det ikke kom til fornyet Behandling.

8. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 133 af 28. April 1931 angaaende Lejemaal om visse Boliger og Forretningslokaler m. v. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 3427. — C. Sp. 1125].

Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3678). 1. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4099). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, O. Andersen, Leonhard Hansen, J. Chr. Jensen, J. P. Larsen, N. P. Nielsen, S. Munch [Formand], Rager [Sekretær], Elgaard, Jensen [Broby], Raunkjær, Inger Gautier Schmit, Christmas Møller, Bouet og Carlsen-Skiødt). Betænkning (B. Sp. 2127) afgiven $11\frac{1}{4}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $2\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5319). 3. Beh. $2\frac{6}{4}$ (F. Sp. 5402). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1621). 2. Beh. $10\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1773). 3. Beh. $10\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1776). *Lovforslaget forkastet*.

Lovforslagets § 1 gik ud paa, at Lejere af *Lokaler med tilliggende Beboelse* samt, selv om Lokalet ikke har tilliggende Beboelse, af *Butikslokaler* (med tilhørende Lagerrum og Kontorer) og de af *Sagførere, Læger, Tandlæger o. lign.* benyttede Lokaler, der er beliggende i *København, Frederiksberg, Gentofte* og *Taarndby* Kommuner, skulde have Ret til, under Overholdelse af de kontraktlige Forpligtelser, at *fortsætte Lejemaalet uforandret i et Aar* ud over den Termin, der blev fastsat i Loven af 28. April 1931, altsaa *indtil Oktober Flyttedag 1936*.

Dette Forslag var oprindeligt fremkommet fra et *Flertal af det* af Indenrigsministeriet under 21. Juni 1934 nedsatte *Udvalg* til Udarbejdelse af mere almindelige Regler om Retsforholdet mellem Ejer og Lejer ved Udleje af Beboelseslejligheder og Forretningslokaler, da Udvalget ikke havde Mulighed for inden indeværende Rigsdagssamlings Slutning at tilendebringe sit Arbejde med Hensyn til Udarbejdelse af nye Lovregler for Retsforholdet mellem Ejere og Lejere af Forretningslokaler, og da Udvalgets Flertal fandt det højst uheldigt at ophæve den ved Loven af 1931 §§ 5 og 6 givne

Beskyttelse mod Opsigelse og Lejeforhøjelse, uden at der samtidig indførtes andre og mere rationelle Regler til Værn for de forretningsdrivende.

Da det allerede i nogen Tid forinden Lovforslagets Fremsettelse havde været offentligt omtalt, at Regeringen agtede at søge Gyldigheden af de nævnte Regler om Forretningslokaler forlænget, indeholdt Lovforslaget i §§ 2 og 3 endvidere Bestemmelser om, at Aftaler om *Lejeforhøjelse* for de i Lovforslagets § 1 omhandlede Lokaler, der maatte være *indgaaet efter 1. Januar 1935*, saavel som *Opsigelse af Lejemaalet fra Ejers Side* efter nævnte Tidspunkt skulde anses for *uforbindende*, medmindre Aftalen eller Opsigelsen havde Hjemmel i henholdsvis § 6 og § 5 i 1931-Loven (se Aarvog 1930—31, Side 129). En Opsigelse skulde dog bevare sin Gyldighed, saafremt Ejeren over for Lejeren godtgjorde, at han inden den 21. Februar 1935 paa retsgyldig og endelig Maade havde udlejet Lokalerne til en ny Lejer.

Flertallet af Folketingsudvalget (Socialdemokrater og Radikale) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse.

Venstremindretallet erkendte, at visse faste kontraktlige Regler vedrørende Leje af Butik eller Forretningslokale kunde være ønskelige for Forretningsmanden for derigennem at hindre, at en i et Distrikt gennem flere Aar oparbejdet Kundekreds pludselig skulde blive berøvet ham gennem en *ublu* Opskruen af Butikslejen, men hverken Lovforslagets Indhold eller Udvalgsarbejdet havde taget Sigte paa dette. I øvrigt berørte Lovforslaget kun 8 000 Butikker, idet der af de 13 000 Butikker, som af et samlet Antal paa over 40 000 Butikker og Forretningslokaler var »beskyttede«, kun var 8 000, som kunde opsiges til Oktober Flyttedag 1935. Spørgsmaalet var dermed indkredset til en saa »lille Detail«, at Mindretallet indstillede Lovforslaget til *Forkastelse*.

Det konservative Mindretal fremhævede i sin Betænkning, at de anførte Argumenter om Ejers Misbrug over for Lejerne, om Udnyttelse af saakaldt stærk Stilling o. s. v. ikke kunde benyttes med Virkning, da Udviklingen havde formet sig saaledes, at Samfundet paa det her omhandlede Omraade jævnt og roligt var gledet over i normale restriktionsløse Tilstande. Mindretallet havde i Udvalget udtalt, at Partiet vilde kunne gaa med til en Forlængelse af Opsigelsesvarselet for Leje af Butikker, saafremt Lejeren ønskede det, hvorimod Mindretallet under ingen Omstændigheder kunde

medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, da det, »selv om det i sine reelle Virkninger kunde have samme Følge som et længere Opsigelsesvarsel for Butikker, dog let vilde blive taget som indeholdende et Løfte om Medvirkning til en varig Lovgivning baade med Hensyn til Butikker og Boliger«. Mindretallet indstillede Lovforslaget til *Forkastelse*.

Ved 3. Behandling i *Folketinget* vedtoges Lovforslaget *uforandret* med 68 Stemmer mod 55 (Venstre og Konservative).

I *Landstinget* indtog Partierne samme Standpunkt som i Folketinget. Lovforslaget *forkastedes* — uden Udvalgsbehandling — ved 3. Behandling med 36 Stemmer mod 27 (Socialdemokrater og Radikale).

Baade i Folketing og Landsting fremdrog flere Talere Henvendelser fra Den københavnske Handelsstands Fællesrepræsentation og fra Dansk Tekstil-Union.

9. Forslag til Lov vedrørende personlig Skat til Kommunen. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2115].

FremSAT i *Landstinget* $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 6). 1. Beh. $\frac{17}{10}$ (L. Sp. 24). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Bækgaard, P. Christensen, Johs. Hansen, Johannes Jensen, Oluf Jensen [Sekretær], Jensen-Stevns, Rs. Nielsen, K. Pedersen, P. C. Petersen, Rasmussen Flemløse [Formand], Rasmussen [Hvolbæk], Stein, Axel Sørensen og C. F. Sørensen). Beretning (B. Sp. 2703) afgiven $\frac{11}{5}$.

Et Lovforslag om personlig Skat til Kommunen blev i sidste Samling fremsat i Folketinget, hvor det vedtoges med en Del Ændringer (se Aarbogen 1933—34, Side 467 f. og Side 480—81), medens Forslaget ikke kom til Behandling i Landstinget. Ved Begyndelsen af denne Samling blev Lovforslaget fremsat i Landstinget i den af Folketinget vedtagne Skikkelse, dog med nogle tydeliggørende Ændringer.

Forslaget blev ved 1. Behandling anbefalet af Ordførerne for Socialdemokraterne og de Radikale. Venstres Ordfører ønskede en grundig Udvalgsbehandling og fandt det bl. a. paakrævet at faa nogen Klarhed over Virkningerne af Socialreformens Refusionsregler, inden man foretog en saa gennemgribende Reform paa Erhvervsbeskatningens Omraade. Ogsaa Ordføreren for de Konservative nævnte forskellige Punkter, hvor Partiet maatte tage Afstand fra Lovforslagets Bestemmelser; saaledes kunde man ikke gaa med til de højere

Maksimumsprocenter for Indkomstens Forhøjelse efter Lejlighed eller til en Forøgelse af Aktieselskabsskatten.

Det oplystes i den afgivne *Beretning*, at Udvalget havde behandlet Lovforslaget i 13 Møder og modtaget nogle Deputationer, men ikke havde afsluttet Arbejdet, da Rigsdagssamlingen sluttede.

10. Forslag til Lov om ekstraordinært Statstilskud til Kommunerne i Finansaaret 1935—36. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 5121].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 5532). 1. Beh. $\frac{4}{5}$ (F. Sp. 5666). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Hansen [Præstø A.], Hans Hansen [Usserød], Jens Sørensen [Sejlfjord], Smørum, Villumsen [Formand], Wittrup, Jørgen Jørgensen, A. M. Hansen [Sekretær], Edvard Sørensen, J. C. A. Larsen, Arnth Jensen, Koefoed, Carlsen-Skiødt, Lorentzen og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 2621) afgiven $\frac{8}{5}$. (Ordfører: H. P. Hansen [Præstø A.]).

Der har i de senere Aar været bevilget betydelige Beløb som Statstilskud til Kommunerne, i de sidste 4 Finansaar saaledes i alt ca. 57 Mill. Kr., deraf ca. 22 Mill. Kr. til Købstad- og Sognekommuner og ca. 35 Mill. Kr. til Amtskommuner*). Efter Regeringens Opfattelse vilde adskillige Kommuner ogsaa i Finansaaret 1935—36 trænge til væsentlig Støtte, og da den tillige ansaa det for ønskeligt at kunne lette de kommunale Byrder i en betydelig Del af Landets øvrige Kommuner, gik nærværende Lovforslag ud paa at stille 6 Mill. Kr. til Indenrigsministerens Raadighed til *Fordeling mellem Landets Kommuner* i 1935—36. *Undtagne* fra at deltage i Fordelingen var København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner samt de Købstad- og Sognekommuner, hvis Beskatningsbrøk i Finansaaret 1934—35 var under 70**).

Ved en Kommunes *Beskatningsbrøk* forstaaes det procentvise Forhold mellem det Beløb, som Kommunen faktisk har undskrevet i Ejendomsskatter og Opholdskommuneskat, og

*) Bemærkningerne til Lovforslaget indeholdt en nærmere Redegørelse for Fordelingen af disse Beløb i Finansaarene 1931-32—1934-35.

***) Herved vilde 170 Købstad- og Sognekommuner undtages fra Fordelingen.

det Beløb, disse Skatter vilde have udgjort, hvis Kommunens Ejendomsskattepromiller havde svaret til de af Statistisk Departement for det paagældende Skatteaar for vedkommende Kommunegruppe — Købstæder eller Sognekommuner — beregnede Gennemsnitspromiller og Skatteprocenten til den for Gruppen beregnede Gennemsnitsprocent.

Fordelingen af de 4 Mill. Kr. skulde foregaa efter nogenlunde tilsvarende Principper, som blev lagt til Grund ved Fordelingen af Statstilskuddet i Henhold til § 31 i Loven af 15. Maj 1903*). Herom indeholdt Lovforslagets § 2 følgende Bestemmelser: For enhver af de i Betragtning kommende Kommuner udregnes Summen af Kommunens Udgifter for Tidsrummet 1. Oktober 1933—31. Marts 1934 til: a) den Trediedel af Kommunens til mellemkommunal Refusionsanmeldelse berettigede Udgifter i Henhold til Lovene om offentlig Forsorg og om Folkeforsikring, som Kommunen endeligt skal bære, og b) Kommunens Andel af Udgifterne til *Invaliderende*. Det saaledes udfundne Beløb multipliceres med det Procenttal, som Beløbet udgør af *Indkomstskatten til Staten* for vedkommende Kommune. I Forhold til de saaledes for hver Kommune fremkomne Tal fordeler Indenrigsministeren de ovennævnte 4 Mill. Kr.; Tilskud paa under 200 Kr. til en Kommune udbetales dog ikke, men anvendes i Forbindelse med de resterende 2 Mill. Kr. (se nedenfor).

Hertil var knyttet den Forskrift, at hvis et Sogneraad besluttede at anvende Tilskuddet til Nedsættelse af Skatteudskrivningen, maatte det gældende Ligningsforhold mellem Ejendomsskatter og personlige Skatter ikke derved forrykkes.

Om *Fordelingen af de øvrige 2 Mill. Kr.* bestemte § 3, at de (med Fradrag af 25 000 Kr. til Fordeling mellem Kommuner paa Færøerne efter de nedenfor angivne Retningslinier) skulde fordeles af Indenrigsministeren efter indhentet Tilslutning fra Rigsdagens Finansudvalg mellem *vanskeligt stillede Kommuner*, idet der ved Fordelingen toges særligt Hensyn til de *sønderjyske Kommuner* og i øvrigt til de enkelte Kommuners *Skattebyrde, Gældsforpligtelser* og *sociale Udgifter*.

*) Det der omhandlede Tilskud: 1,5 Mill. Kr. blev i 1933—34 nedsat til 750 000 Kr. og bortfaldt derefter.

Midlerne til *Dækning* af de 6 Mill. Kr. foresloges tilvejebragt ved en *overordentlig Indkomstskat* (Merindkomstskat eller Tillægsskat); se herom nærmere under Nr. 4.

Lovforslaget blev fremsat den 3. Maj, og den 8. Maj afgav *Folketingets Udvalg* Betænkning. Her indstillede *Regeringspartierne* Forslaget til Vedtagelse med en Ændring angaaende Lovens Ikrafttræden samtidig med Loven om overordentlig Indkomstskat. — Et Mindretal (*Venstre*) var indforstaaet med, at der under de nuværende Forhold blev givet en Lettelse i den kommunale Skattebyrde, men beklagede Lovforslagets sene Fremkomst, der ikke levnede Tid til at faa indhentet de Oplysninger, som man fandt nødvendige for at kunne tage Stilling til Lovforslagets Fordelingsregler og Virkninger heraf. Mindretallet ønskede imidlertid ikke at lægge Hindringer i Vejen for, at Lovforslaget førtes videre, saaledes at det kunde komme til Behandling i Landstinget sammen med det der af Venstre forelagte Lovforslag med lignende Formaal; Mindretallet stillede derfor ikke noget Ændringsforslag. — Et andet Mindretal (*Det konservative Folkeparti*) var villigt til at underkaste Lovforslaget om at yde vanskeligt stillede Kommuner en større Hjælp fra Staten en velvillig Behandling. Mindretallet udtalte den Opfattelse, at de rent øjeblikkelige Vanskeligheder, som eventuelt maatte opstaa, kunde klares ved, at Staten enten refunderede de Beløb, Kommunerne havde til gode, eller ydede en forskudsvis Betaling. Herved kunde opnaas, at der blev givet god Tid til Behandling af Spørgsmaalet. Mindretallet henviste i øvrigt til, at dets Parti igennem en Aarrække havde krævet en varig Ejendomsskattelettelse, hvad der formentlig vilde være den mest formaalstjenlige Maade at hjælpe de kommunale Skatteydere paa, og henviste endvidere til Partiets Stilling med Hensyn til Socialreformen, til Folkeforsikringsprincippets Indførelse og den Lettelse, dette vilde skabe saavel for Kommunerne som for deres Skatteydere.

Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

11. Forslag til Lov om midlertidig Udvidelse af Retten til Understøttelse fra statsanerkendte Arbejdsløshedskasser. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2177. — C. Sp. 31].

Fremsat i *Folketinget* 16/10 (F. Sp. 46). 1. Beh. 23/10 (F. Sp. 316). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Hinrichsen, Jønson, Lundberg [Formand], Nygaard,

Schrøder, Rager [Sekretær], Jensen [Gørding], Søren P. Larsen, Knud Kristensen, Edvard Sørensen, Ole Frederik Olsen, Christmas Møller, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 75) afgiven $^{30}/_{11}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $^{5}/_{12}$ (F. Sp. 2144). 3. Beh. $^{6}/_{12}$ (F. Sp. 2264). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{14}/_{12}$ (L. Sp. 390). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Bækgaard, Ludvig Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Johs. Hansen, A. Johansen, Laurits Knudsen, Carl F. Madsen, Rs. Nielsen, S. C. Nørgaard, K. Pedersen, Rasmussen [Skovlund], Stensballe [Formand], Fritze Teisen og Unmack [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 631) afgiven $^{25}/_{1}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $^{30}/_{1}$ (L. Sp. 647). 3. Beh. $^{1}/_{2}$ (L. Sp. 656), ved hvilken *Lovforslaget forkastedes*.

Ved Udgangen af September 1934 var Antallet af ledige Arbejdsløshedskassemedlemmer ca. 64 000, hvilket kun var ca. 10 000 mindre end paa samme Tidspunkt det foregaaende Aar og næsten det dobbelte af Tallet i September 1931, det første udprægede Kriseaar. Samtidig med, at det absolutte Antal arbejdsledige saaledes vedblivende laa højt, var det procentvise Antal af ledige Medlemmer, der som Følge af Betingelserne i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4 og 5, (om henholdsvis 10 Maaneders Arbejde i de sidste 2 Aar og 26 [39] Ugers Arbejde i de sidste 3 [4] Aar) var uberettiget til forsikringsmæssig Understøttelse, stigende. Under Hensyn hertil ansaa Regeringen det for nødvendigt i Vinterhalvaaret 1934—35 gennem en midlertidig Udbygning af Arbejdsløshedsforsikringen at tilvejebringe Lovhjemmel for Udbetaling af Understøttelse til visse Grupper af ledige, forsikrede Lønarbejdere, ligesom det ved Kapitel V i Loven om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933 (se Aarbogen 1933—34 Side 129) var sket i Vinteren 1933—34.

Lovforslagets § 1 gav Arbejdsløshedskasserne Adgang til at yde de *Medlemmer*, som havde *opbrugt* det fastsatte *Maksimum* af 70 Dage for *Ydelse af Fortsættelseshjælp, vedtægtsmæssig Understøttelse i højst 90 Dage* i Tiden mellem Fortsættelseshjælpens Ophør og 30. April 1935. Dersom vedkommende Kasse traf Bestemmelse herom, skulde dernæst ifølge § 2 Medlemmer, hvis Ret til Understøttelse var bortfaldet, enten fordi de havde *opbrugt* det i Kassens Vedtægt fastsatte 3 (4)-aarige *Maksimum* for *Understøttelse*, eller fordi de ikke havde haft Arbejde i det i særlig Vedtægts-

bestemmelse foreskrevne Omfang, være berettiget til *en Understøttelse af samme Varighed* i Tiden indtil Udgangen af April 1935.

§ 1 svarede til § 1 i Kriseloven af 13. December 1933, Kapitel V og § 2 til § 2 i samme Kapitel; dog omfattede nævnte Lovs § 2 ogsaa Personer, der havde været Medlemmer af Forsikringen i mindre end 1 Aar, og tillige Medlemmer, der ikke havde haft 10 Maaneders Arbejde i de sidste 2 Aar, medens denne Gruppe i Lovforslaget var undergivet særlige Regler (se § 5).

§ 3. Ifølge Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 5, skal Understøttelsesretten i alle Tilfælde bortfalde, hvis et Medlem *ikke* har haft *Arbejde* i henholdsvis *mindst 26 eller 39 Uger inden for den i Vedtægten fastsatte Grænse af 3 eller 4 Aar*, og Understøttelsesretten genindtræder først, naar vedkommende inden for et Tidsrum af 12 paa hinanden følgende Maaneder efter Udelukkelsen fra Understøttelse har haft Arbejde som Lønarbejder i mindst 26 Uger og derhos opfylder de fornævnte Betingelser med Hensyn til Arbejde inden for de 3 (4) sidste Aar. Paa Grund af Vanskeligheden ved under den ekstraordinære Arbejdsløshed at opnaa det tilstrækkelige Arbejde blev det nu i § 3 foreslaaet at give Kasserne Adgang til, for saa vidt det efter en Undersøgelse af de heromhandlede Personers Arbejdsforhold og øvrige Forhold maatte findes rimeligt, og Samtykke hertil blev givet af et af Arbejdsnævnet nedsat Udvalg, at tilstaa paagældende en *Understøttelse af Kassen i indtil 90 Dage* i Tiden indtil 30. April 1935. Det blev udtrykkeligt tilføjet, at det ved Overvejelserne om, hvorvidt saadan Understøttelse burde ydes, særlig skulde tages i Betragtning, om paagældende inden for de 3 (4) sidste Aar havde haft 26 (39) Ugers Arbejde.

Ministeriet regnede med, at Bestemmelserne i § 3 vilde komme ca. 2 500 (af i alt 5 000) Medlemmer til gode, og for at begrænse Statens Risiko ansaa man det for rigtigst at fastsætte et Maksimum for Statstilskuddet til denne Kategori af Personer (se § 6).

Medens der ved Kriselovens § 3 var givet Socialministeren Bemyndigelse til at forlænge Understøttelsesdagenses Antal med 18, bemyndigede Lovforslagets § 4 Ministeren til

— da denne Lov var tænkt at skulle træde i Kraft tidligere paa Vinteren — at *forlænge* det i §§ 1—3 fastsatte Dagetal (90) *med indtil 30 Dage*. Ved Afgørelsen af, om en Arbejdsløshedskasse skulde kunne yde saaledes forlænget Understøttelse, vilde der være at tage Hensyn til, i hvilken Grad Faget var kriseramt, om vedkommende Fortsættelseskasse var aaben eller lukket for Udbetaling, samt til Fagets Gennemsnitsindkomst.

§ 5. Som ovenfor berørt blev der til arbejdsløse, som var uden Ret til Understøttelse, fordi de *ikke* opfyldte den i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4, fastsatte Betingelse om *10 Maaneders Arbejde i de 2 sidste Aar før Understøttelsens Udbetaling*, ved Kriseloven af December 1933 ydet Understøttelse paa samme Maade som til de andre af Loven omfattede Grupper af arbejdsløse, idet man herved gik ud fra, at Arbejdsløshedskasserne ikke i Almindelighed havde Raad til at bære den af en Dispensation følgende Merudgift. Da imidlertid 34 Kasser (med 36 pCt. af det samlede Medlemstal) pr. 1. Oktober 1934 havde søgt og opnaaet *Dispensation* fra nævnte Bestemmelse og en Del flere Kasser forventedes at kunne bære den af en Dispensation følgende Merudgift, ansaa Ministeriet det for rimeligt i Almindelighed at henvisse Kasserne til at benytte sig af Adgangen til Dispensation. Nogle Kasser vilde dog ikke kunne udrede den heraf flydende Merudgift, og det blev derfor i § 5 foreslaaet at stille indtil 3 Mill. Kr. til Arbejdsdirektørens Raadighed, af hvilket Beløb der kunde ydes Hjælp til Arbejdsløshedskasser, som i Tiden indtil den 30. April 1935 benyttede sig af Adgangen til *Dispensation*, saaledes at dette Beløb kom de Kasser til gode, for hvis Vedkommende Udgiften ved en saadan Dispensation maatte anses som særlig byrdefuld, naar Hensyn toges til Kassens hele Økonomi, herunder dens Udgifter til vedtægtsmæssig Understøttelse, og til Størrelsen af det af Medlemmerne erlagte Kontingent set i Forhold til Aarslønnen inden for Faget. — Direktøren skulde træffe Afgørelsen om Ydelse af Tilskud efter Forhandling med Arbejdsnævnet.

Under Forudsætning af, at samtlige Kasser, der opfyldte Betingelserne herfor, fik Dispensation fra § 15, Stk. 4, kunde de samlede Udgifter herved anslaaes til 9 Mill. Kr.; heraf faldt ca. en Trediedel paa Fortsættelseskasserne, og da Ar-

bejdsløshedsfonden refunderer Halvdelen af denne Udgift, blev Kassernes samlede Nettoudgifter anslaaet til ca. 7½ Mill. Kr.

Udgifterne til udvidet Arbejdsløshedsunderstøttelse i Medfør af Kriseloven af December 1933, der var beregnet til 16—17 Mill. Kr., blev baaret af Staten med Refusion af ⅓ fra Kommunerne. Under Hensyn til Arbejdsløshedskassernes bedre økonomiske Forhold blev det derimod i nærværende Forslags § 6 foreslaaet, at *Kasserne selv* skulde bære en *Fjerdedel* af deres Udgifter i Henhold til §§ 1—4*), medens *Statskassen* skulde *refundere* Kasserne *de tre Fjerdedele* af Udgifterne. Statstilskuddet i Medfør af § 3 (jfr. § 4) var dog begrænset til højst 750 000 Kr., saa at Kassernes Refusionskrav med Hensyn til disse Udgifter vilde være at nedsætte forholdsmæssigt, saafremt dette krævedes for at holde Tilskuddet inden for den fastsatte Grænse. — Af Statskassens nysnævnte Udgifter samt dens Udgifter i Henhold til § 5 skulde *Kommunerne refundere en Trediedel*.

Det offentliges samlede Udgift blev af Ministeriet opgjort til 6,2 Mill. Kr., hvoraf *Statens Del* vilde udgøre 4,15 Mill. Kr.

Folketingets Udvalg indsamlede et stort Materiale til Belysning af Arbejdsløsheden i de forskellige Fag og af Arbejdsløshedskassernes Forhold (deres Formue, Medlemstal, Kontingent m. m.), og disse Oplysninger tryktes som Bilag til Betænkningen.

Der opnaaedes ikke Enighed i Udvalget. Et *Flertal*, bestaaende af *Socialdemokrater* og *Radikale*, indstillede Lovforlaget til Vedtagelse med en Tilføjelse til § 2, der gjorde det muligt, at Malernes og Tjenernes Arbejdsløshedskasser ogsaa efter 1. April 1935 kunde omfattes af Loven, uanset at disse 2 Kasser har lukket for Udbetaling af Understøttelse i Sommerhalvaaret. I øvrigt lagde Flertallet hele Ansvaret for de Følger, som Lovforslagets mulige Stranding vilde faa dels for de mange arbejdsløse, dels for de Kommuner, som i første Række var ramt af den store Arbejdsløshed, paa Venstre og Det konservative Folkeparti.

Venstres Medlemmer kunde ikke medvirke til Forslagets Gennemførelse. De fastholdt principielt, at det var en For-

*) I Konsekvens heraf var det, som anført, overiaadt til Kassernes egen Bestemmelse, om de vilde lade deres Medlemmer nyde godt af den foreslaaede Ordning.

udsætning ved Gennemførelsen af Arbejdsløshedsloven af Juni 1932 og Socialreformen af 1933, at der var skabt et Forsikringssystem, som ogsaa kunde bære under ekstraordinære Forhold, og de henviste til, at Beskæftigelsen inden for Byernes Erhvervsliv efter Oplysninger fra Arbejdsgiverforeningen og Industriraadet var af en saadan Størrelse, at det næppe med Rimelighed kunde forventes, at der normalt vilde blive en højere Beskæftigelsesgrad. I denne Forbindelse beklagede Mindretallet, at Ministeriets Undersøgelse i Sommeren 1934 var iværksat paa en saadan Maade, at den ikke gav fornødne Oplysninger om Arbejdsløshedens Aarsager og Udstrækning, hvorpaa der kunde opbygges en arbejdsskabende Politik i det Omfang og paa de Omraader, hvor dette maatte vise sig nødvendigt. Yderligere henviste Venstre-Mindretallet til, at Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4, gav Bemyndigelse til Dispensation, og at der med Hensyn paa Kasserens Formueforhold slet ikke kunde skønnes at foreligge nogen Tvangssituation. — Sluttelig gjorde Mindretallet opmærksom paa, at en Række Arbejdsløsheds-kassers Vedtægter tillod Kasserne at tage indtil 100 pCt. højere Kontingent af de Medlemmer, der ikke var Medlemmer af Fagforeningen, og man krævede i den Anledning, at Ministeren drog Omsorg for, at Vedtægterne blev ændret i Overensstemmelse med Loven.

Det konservative Mindretal kunde heller ikke tiltræde Lovforslaget, men holdt paa, at *Socialreformen* først maatte prøves, og at Hjælpen derfor maatte ydes som Kommunehjælp, saaledes som *Socialreformen* ogsaa gav Anvisning paa. Efter dette Mindretals Opfattelse angik Lovforslaget ikke Spørgsmaalet om, hvorvidt der skulde ydes Hjælp til værdige trængende arbejdsløse, men det drejede sig om *Socialudgifternes Fordeling*, og inden der blev truffet Afgørelse af, om der fra Statsmagtens Side skulde stilles særlige yderligere Midler til Raadighed, maatte man have Kendskab til Resultatet af *Socialreformens Refusionsordning*. Først da vilde Tiden være inde til at afgøre, om særlig haardtbelastede Kommuner skulde have en yderligere Refusion af Statskassen, og om Fordelingen burde finde Sted paa anden Maade end forudsat i *Socialreformen*.

Med Hensyn til de mindre Partiers Stilling til Lovforslaget skal anføres, at *Retsforbundet* kunde stemme for Forslaget, som efter Gruppens Mening kun angik Spørgsmaalet om, *hvordan* Pengene skulde udbetales, da det var en given Ting, at de skulde udbetales. *Kommunisterne* kritiserede den foreslaaede Fremgangsmaade, hvorved man i stort Omfang vilde aflaste det offentlige for en Del af Byrderne til Understøttelse og vælte den over paa Kasserne. Det rigtige vilde

være at gøre, som Partiet tidligere havde forlangt, nemlig at ophæve Arbejdsløshedslovens Undtagelsesbestemmelser, men paa det offentliges Bekostning.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 73 Stemmer mod 45.

Ogsaa i *Landstingets* Udvalg fremdroges Spørgsmaalet om Berettigelsen af, at henved en Trediedel af Arbejdsløshedskasserne tog 100 pCt. højere Kontingent, en enkelt Kasse endog 500 pCt. højere Kontingent af de Medlemmer, der ikke var Medlemmer af den paagældende faglige Organisation. Udvalget kunde slutte sig til en Udtalelse af Arbejdsnævnet om det Grundlag, hvorpaa Kontingentforhøjelse burde kunne finde Sted (se Bilag til Betænkningen), men fandt samtidig Anledning til at henstille, at der ved kommende Vedtægtsforandringer foretoges en Undersøgelse af, om den for hver enkelt Kasse ansatte Procent var berettiget efter det Kriterium, der var lagt til Grund for Nævnets Udtalelse.

Under Hensyn til det fremrykkede Tidspunkt stillede *Socialministeren* Ændringsforslag om i §§ 1—3 at slette Ordene »i højst 90 Dage«, at udelade § 4, at nedsætte de 3 Millioner i § 5 til 2 Millioner og de 750 000 Kr. i § 6 til 500 000 samt — og det var den eneste Ændring, der indeholdt noget principielt nyt — at slette sidste Stykke i § 6 og dermed overføre den for Kommunerne ansatte, men nu paa Grund af Tidens Fremskriden stærkt reducerede Del af Udgifterne ved Lovforslagets Gennemførelse til Staten. Disse Ændringsforslag var tiltraadt af et *Mindretal* i Udvalget (Socialdemokrater og Radikale), der anbefalede Lovforslaget, medens *Flertallet* (Venstre og Konservative) af de samme Grunde, som var anført af Mindretallene i Folketinget, ikke kunde medvirke til Forslagets Vedtagelse.

Ændringsforslagene vedtoges uden Afstemning, men ved 3. Behandling forkastedes selve Lovforslaget med 39 Stemmer mod 30.

12. Forslag til Lov om Forbud mod Overarbejde. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3725].

FremSAT i *Folketinget* $2\frac{6}{2}$ (F. Sp. 3761). 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 4150). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tilskud ved Merbeskæftigelse (se Side 204). Beretning (B. Sp. 2681) afgiven $11\frac{1}{5}$.

Et Lovforslag om Forbud mod Overarbejde blev første

Gang fremsat i Samlingen 1932—33 (se Aarbogen Side 627, hvor Forslagets Indhold er gengivet), dernæst i uforandret Skikkelse i Samlingen 1933—34 (se Aarbogen Side 498). Lovforslaget havde i Aar omtrent samme Affattelse som tidligere, men var dog ændret paa følgende 4 Punkter:

1. Blandt de Virksomheder og Arbejder, som omfattes af Lovforslagets § 1, er udtrykkeligt nævnt: *Gas- og Elektricitetsværker, Skærveknusning og Arbejde i Grusgrave*. Desuden foreslaas efter et paa Rigsdagen fremsat Ønske *Hotel- og Restaurationsvirksomhed* inddraget under Loven.

2. I Overensstemmelse med, at mere omfattende Undtagelser fra Forbudet mod Overarbejde ifølge § 4, Litra c, skal godkendes af den paagældende Arbejderorganisation, kræves nu i samme Paragrafs Litra d *Godkendelse af Tillidsmanden*, hvor en saadan maatte findes, til de dèr omhandlede Undtagelser for enkelte Arbejdere. Hvis Tillidsmandens Samtykke ikke kan indhentes forud, er det en Forudsætning, at det søges indhentet bagefter.

3. Da Overarbejde skal udlignes med Bortfald af et tilsvarende Antal Arbejdstimer inden for den normale Arbejdstid (»afspadseres«), vil den samlede ugentlige Arbejdstid som Regel ikke komme til at overstige den normale. Dette vilde imidlertid efter en Række Lønoverenskomster føre til, at der i saadanne Tilfælde ikke blev ydet Overarbejdsbetaling, og da en saadan Konsekvens dels vilde stride imod Lovens Tendens, dels berøve Arbejderne den Fortjeneste paa Overarbejde, som de hidtil har haft, er der nu i § 5 optaget en Bestemmelse om, at det i Henhold til § 4 tilladte *Overarbejde uanset »Afspadseringen«* skal *aflønnes* med den for almindeligt Overarbejde fastsatte Betaling.

4. Der er i § 9 givet Socialministeren Bemyndigelse til at *dispensere* fra Lovens Bestemmelser for saadanne Fags Vedkommende, hvor Arbejdsløsheden kun er ringe.

Lovforslaget fremkom ret sent paa Samlingen paa Grund af Forhandlinger og Overvejelser om en almindelig Nedsættelse af Arbejdstiden, som dog ikke havde kunnet tilendebringes. Det nedsatte Folketingsudvalg naaede ikke at afslutte sit Arbejde.

13. Forslag til Lov om Foranstaltninger til Beskæftigelse af langvarigt arbejdsløse. (Socialminister Steincke). [A. Sp. 3667].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3761). 1. Beh. $6\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4166, 4236). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lundberg, Fr. Andersen [Holbæk A.], Einer-Jensen, Leonhard Hansen, Hinrichsen, Levinsen, Schrøder [Formand], Rager [Sekretær], Knud Kristensen, Elgaard, Rahbek, Søren P. Larsen, Hans Thyge Jacobsen, A. C. D. Petersen og Christmas Møller). Betænkning (B. Sp. 2583) afgiven $7\frac{1}{5}$. (Ordfører: Lundberg).

Der blev i Juni 1934 paa Grundlag af Ønsker fremsat fra Arbejdsløshedsraadet og Industriraadet foretaget en meget indgaaende *Undersøgelse af Arbejdsløshedens Omfang* ved Samarbejde mellem Statistisk Departement og Arbejdsløhedskasserne. Det herved tilvejebragte Materiale blev efter at være bearbejdet i Statistisk Departement oversendt til Arbejdsløshedsraadet, som under 22. Februar 1935 tilstillede Socialministeriet en omfangsrig Redegørelse for Arbejdsløshedens Karakter og Omfang. Paa dette Tidspunkt var imidlertid nærværende Lovforslag allerede udarbejdet, og Ministeriet mente, at der, uanset, hvorledes nye Overvejelser paa Grundlag af Arbejdstællingens Resultater maatte falde ud, vilde være Anledning til ved offentlige Foranstaltninger at søge *fremskaffe Arbejde til dem*, der maatte betragtes som »permanente» arbejdsløse, saaledes at en ellers uundgaaelig og uproduktiv Millionudgift til Arbejdsløshedsunderstøttelse kunde anvendes til at skaffe Arbejde. Til Belysning af *Antallet af varigt arbejdsløse* skal anføres, at der pr. ultimo December var ca. 21 400 arbejdsløshedsforsikrede Arbejdere, som var udelukket fra Understøttelse fra deres Kasser, fordi de ikke i Løbet af de sidste 2 Aar havde haft Arbejde i mindst 10 Maaneder (blandt disse havde ca. 5 300 Arbejdere ikke i de sidste 3 (4) Aar haft Arbejde i 26 (39) Uger). Endvidere viste en Opgørelse af tabte Arbejdsdage i de to Aar fra Juli 1932 til Juni 1934, at 63 882 arbejdsløshedsforsikrede Arbejdere havde mellem 151 og 300 tabte Arbejdsdage, 32 663 havde mellem 301 og 450 tabte Arbejdsdage, og for ikke mindre end 18 635 laa Tallet over 450. Hertil kom saa de tabte Arbejdsdage for ikke-forsikrede.

Spørgsmaalet om *særlige Forholdsregler* over for denne koncentrerede Arbejdsløshed, der formentes ikke med Virkning at kunne bekæmpes gennem Nødhjælpsarbejder, Grundforbedringslovgivningen eller andre Lovforanstaltninger til Afhjælpning af Arbejdsløsheden (saasom Støtte af Bolig-

byggeri, Tilskud i Anledning af Ungdomsarbejdsløsheden, mellemkommunal Refusion for visse Arbejdsløshedsudgifter), havde været indgaaende drøftet baade inden for Regeringen og inden for Arbejdsløshedsraadet. Man var herved gaaet ud fra, at det vilde være uforsvarligt vedblivende at yde uproduktive Understøttelser til disse arbejdsløse med Risiko for, at de før eller senere helt *mistede deres Arbejdsduelighed*, at der paa Grund af Befolkningstilvæksten i de produktive Altersklasser, Udvandringens Ophør, Rationaliseringen inden for Industrien m. v. *ikke syntes at være Mulighed for under de nuværende Forhold at bringe denne Gruppe af arbejdsløse ind under normale Arbejdsforhold*, medens det paa den anden Side vilde være *forholdsvis billigt at beskæftige dem med Arbejde**) i Stedet for stadig at yde dem Understøttelse, og at der ved de arbejdsløses Deltagelse i saadanne offentlige Arbejder burde tilskrives dem en *Arbejds løn*, der var større end den Understøttelse, de ellers vilde være henvist til, men fastsat saaledes, at der saa vidt muligt holdtes en klar Afgrænsning over for de arbejdsløse Arbejdere, der havde bevaret Tilknytning til det normale Arbejde, eller som burde finde Beskæftigelse ved de Foranstaltninger, der iværksættes til Afhjælpning af den normale Arbejdsløshed.

Paa Grundlag af Overvejelser af denne Art var Lovforslaget, der hvilede paa en Betænkning fra Arbejdsløshedsraadet af 7. Februar 1935, udarbejdet, og det havde følgende Indhold:

§ 1 gav Socialministeren Bemyndigelse til i Finansaarene 1935—36 og 1936—37 at iværksætte Arbejder til *Beskæftigelse af langvarigt arbejdsløse*, dels *Statsarbejder*, dels *kommunale Arbejder*, som Staten ud fra almene Hensyn havde Interesse i at støtte. *Statens Andel* af Udgifterne herved kunde *ikke overstige 36 Mill. Kr.* — Med Hensyn til disse Arbejders *almindelige Karakter* fastsatte § 2, at de enten maatte være af en saadan Art eller et saadant Omfang,

*) I Bemærkningerne til Lovforslaget opgjordes den egentlige Udgift som »Forskellen mellem Udgifterne til Arbejdets Iværksættelse og de besparede Arbejdsløshedsunderstøttelser«. Eksempelvis anførtes, at hvis 3 000 Mand i et Aar kunde beskæftiges for 3 Mill. Kr., vilde Merudgiften ved Beskæftigelsen være — ikke 3, men 0,6 Mill. Kr., idet man ellers maatte regne med en Understøttelses-Udgift paa gennemsnitlig ca. 800 Kr. aarlig.

at de af økonomiske Grunde ikke kunde forventes iværksat nu, ligesom der burde lægges Vægt paa at finde Arbejder, der i alt væsentligt kunde udføres med Anvendelse af *indenlandske Materialer*, ved hvilke Arbejder der *ikke* skulde beskæftiges *særlig faglig eller teknisk uddannet Arbejdskraft*, og som endelig kunde *fordeles saa vidt muligt over hele Landet eller udføres i Nærheden af et Centrum med stor Arbejdsløshed*.

Som Arbejder, der kunde komme i Betragtning, nævntes i Motiverne: Anlæg af *Veje i Statsskovene og Klitplantagerne* med en samlet Længde af ca. 100 km. (Udgift ca. 6 Mill. Kr.), *Kystsikringsanlæg og Havnearbejder* til et Beløb af 2,1 Mill. Kr. og *kommunale Vejarbejder*, hvortil ikke kan erholdes Tilskud af Vejfonden, til et samlet Beløb af ca. 60 Mill. Kr.*)

De i § 1 nævnte 36 Mill. Kr. angiver Statens Nettoudgift, men ikke det samlede Beløb, for hvilket der kunde sættes Arbejder i Gang, idet Kommunerne skulde afholde 40 pCt. af Udgifterne til Arbejdsløn.

Det betonedes i »Bemærkningerne«, at de i Lovforslaget omhandlede Arbejder ikke medførte, at der ikke blev Plads baade for Nødhjælpsarbejder og Arbejder, iværksat efter Loven af 15. December 1934 om mellemkommunal Refusion for visse Arbejdsløshedsudgifter, idet Forslaget krævede, at *almene Hensyn* talte for Arbejdets Iværksættelse, hvorhos dets Regler om *Arbejdstid* bevirkede, at man i nogen Grad maatte gaa skematisk frem ved Tildelingen af Arbejde til de enkelte Deltagere.

§ 3 bestemte *Kredsen af de Arbejdere*, der kunde faa anvist Arbejde ved Foranstaltninger efter Loven. Hertil kunde kun antages *arbejdsløse*, som paa Grund af langvarig Arbejdsløshed maatte antages at have *ringe Mulighed for* inden for en nærmere Fremtid *at komme i Arbejde* paa normal Maade. For arbejdsløshedsforsikrede skulde det som Regel være en Betingelse, at paagældende ikke havde haft Arbejde i mindst 10 Maaneder i Løbet af de sidste 2 Aar**), og for ikke-forsikrede foresloges anvendt lignende Retningslinier. — Under i øvrigt lige Forhold skulde *arbejdsløshedsforsikrede*, der var uden Ret til vedtægtsmæssig Understøttelse, have *fortrins-*

*) Se Socialministerens Udtalelse ved Forelæggelsen F. F. Sp. 3766—67.

**) Jfr. Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4.

vis Adgang til Beskæftigelse. (Den Omstændighed, at en arbejdsløshedsforsikret i Henhold til *Dispensation* fra Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4, var berettiget til vedtægtsmæssig Understøttelse, skulde dog ikke være til Hinder for, at han deltog i den paagældende Foranstaltning, hvis han fremsatte Ønske derom, men i saa Fald kunde han i de Uger, i hvilke han deltog i Foranstaltningen, ikke betragtes som arbejdsløs med deraf flydende Adgang til vedtægtsmæssig Understøttelse).

Udelukkede fra at faa Del i disse Arbejder var arbejdsløse, hvis *personlige Forhold* vilde udelukke dem fra Optagelse eller Forbliven i en Arbejdsløshedskasse i Medfør af Arbejdsløshedslovens § 10, Stk. 1, og Personer, som ved deres Optræden havde vist sig *uskikkede* til at deltage i Foranstaltningen, kunde *bortvises* fra denne.

I det Omfang, vedkommende Arbejde maatte nødvendigøre Anvendelsen af *faguddannet* eller anden *kvalificeret* Arbejdskraft, kunde de hertil fornødne Arbejdere antages, men paa disse Arbejdere vilde Lovens Bestemmelser om Arbejdsvilkaar og om Kommunerefusion ikke finde Anvendelse.

Medens Arbejdsløshedsraadet havde opstillet som Betingelse for at deltage i Arbejdet, at vedkommende oppebar *Kommunehjælp*, mente Ministeriet ikke at burde tillægge dette Moment afgørende Betydning.

Der pegedes i Motiverne paa, at en arbejdsløs, der havde faaet anvist saadant Arbejde, i Almindelighed *ikke* vilde kunne *undslaa sig ved at overtage det*; dog maatte de i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4, omhandlede arbejdsløshedsforsikrede med vedtægtsmæssig Understøttelse ifølge *Dispensation* (se ovfr.) være frit stillet med Hensyn til deres Deltagelse i Foranstaltningen.

§ 4, om *Arbejdsløn* og *Arbejdstid*, havde følgende Ordlyd:

»For Arbejde ved Foranstaltninger efter denne Lov ydes der Arbejderne den *Løn*, der i Henhold til gældende almindelig Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere er fastsat for tilsvarende Arbejde.

Der skal anvises de arbejdsløse Deltagelse i Arbejdet *i et saadant Omfang*, at der, naar alle Forhold tages i Betragtning, er sikret dem en økonomisk Fordel gennem den indtjente *Løn* set i Forhold til den Understøttelse, de efter

deres Forhold ellers vilde være henvist til. Den *Tid*, hvori de enkelte Arbejdere ugentlig beskæftiges, skal *normalt* ligge mellem 16 og 32 Timer, saaledes at Arbejdstiden for den enkelte Arbejder fastsættes under Hensyntagen til hans Forhold, herunder i første Linie Omfanget af hans Forsørgerbyrder og Levevilkaarene paa det Sted, hvor han er hjemmehørende.

En i Foranstaltningen deltagende Person kan ikke ved *Flytning* opnaa Beskæftigelse i længere Tid, end han hidtil har haft, medmindre ganske særlige Forhold taler for Flytningen. Afgørelsen heraf træffes af Arbejdets Ledelse efter fornøden Forhandling med vedkommende Kommuner.

Efter derom af Socialministeren nærmere fastsatte Regler kan — hvor Forholdene taler derfor — *Udgifterne til Transport* af Arbejdere til og fra Arbejdsstedet og eventuelt til *særligt Arbejdstøj* helt eller delvis afholdes som Arbejdsudgift.«

Med Hensyn til *Principperne for Fastsættelsen af Arbejdsvederlaget* udtalte *Arbejdsløshedsraadet*, at Udgangspunktet maatte være at skaffe de paagældende »et Livsophold, der vel er bedre end den Understøttelse, de hidtil har subsisteret for, men som er ringere end det Arbejdsvederlag, som det fri Arbejde byder sine Arbejdere«. Dette kunde saa efter Raadets Opfattelse opnaas *enten* gennem en Nedsættelse af Arbejdstiden med Ydelse af den fulde (tarifmæssige) Løn *eller* gennem et Arbejdsvederlag, der — paa Basis af en lige lang Arbejdstid for samtlige Arbejdere — sattes i Forhold til den Understøttelse, vedkommende arbejdsløse i Almindelighed efter sine Forhold vilde være henvist til.

Ministeriet, som var enig i Raadets Udgangspunkt, mente, at det retteste vilde være ved disse Arbejder, der direkte eller indirekte blev udført af Staten, at betale *overenskomstmæssig* Løn. Omfanget af den enkeltes Deltagelse i Arbejdet maatte saa fastsættes af Arbejds Ledelse, men man havde dog anset det for rettest at angive de Grænser, inden for hvilke de enkelte arbejdsløse *normalt* skulde deltage i Arbejdet (se ovfr. Stk. 2). — Flytningsbestemmelsen i Stk. 3 sigte paa at hindre Misbrug.

I § 5 blev det paalagt de ved disse Arbejder beskæftigede Personer, som havde haft *Indtægt ved andet Arbejde*, at gøre Anmeldelse herom for vedkommende Arbejdsleder, saaledes at dette Forhold kunde *tages i Betragtning* ved eventuel

Anvisning af Arbejde for kommende Uger. Desuden bestemte § 5, at de Uger, for hvilke der anvistes en arbejdsløshedsforsikret Beskæftigelse af heromhandlede Art, ikke skulde komme i Betragtning ved Beregningen af det Tidsrum, inden for hvilket han i Henhold til Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4 og 5, skal have haft Arbejde af en vis Varighed for at opnaa vedtægtsmæssig Understøttelse.

Ifølge § 6 skulde *Anvisningen af Arbejde* efter Loven foretages direkte af vedkommende Kommunalbestyrelse selv eller ske ved Samarbejde med den offentlige Arbejdsanvisning. Til Bistand ved Lovens Administration foresloges nedsat et mindre Udvalg, bestaaende af Repræsentanter for Landbrugsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder og Socialministeriet.

§ 7 gav Regler om *Fordelingen af Udgifterne* mellem Stat, Kommune og Refusionsforbund og bestemte herom, at *de enkelte Kommuner og Refusionsforbundet* skulde bære hver 20 pCt. af Udgifterne til Arbejds løn, Staten samtlige Restudgifter.

Arbejdsløshedsraadet havde foreslaaet at lægge 55 pCt. af Arbejds lønnen paa Staten, 45 pCt. paa Kommunerne, deraf de 30 pCt. paa Refusionsforbundet, 15 pCt. paa den Kommune, hvorfra vedkommende var anvist.

Endelig indeholdt § 8 Bemyndigelse for Finansministeren til at tilvejebringe de Beløb, der i Henhold til Loven maatte blive stillet til Raadighed, ved Udstedelse af rentebærende *Statsobligationer eller Skatkammerbeviser*.

Idet der med Hensyn til de 4 store *Partiers Stilling* til Lovforslaget henvises til nedenstaaende Referat af Folketingsudvalgets Betænkning, hidsættes fra Sagens 1. *Behandling* nogle Udtalelser til Belysning af de mindre Partiers Standpunkt. Efter *Retsforbundets* Opfattelse var det ikke Regeringens og Rigsdagens Opgave at sætte Arbejde i Gang ud over de egentlige Statsopgaver, men at skabe saadanne Vilkaar for Erhvervs livet, at dette trivedes og Beskæftigelse derigennem opretholdtes og øgedes. Den samlede Beskæftigelse i Danmark vilde ikke forøges ad denne Vej, men Købe evnen vilde blive flyttet fra det private til det offentlige og, hvad værre var, fra nyttig og formaalstjenlig til urentabel, ikke-lønnende Virksomhed. Naar man imidlertid alligevel skulde af med Pengene, vilde Arbejde baade for de arbejds-

løse og for Samfundet være at foretrække for Understøttelse. Det maatte blot befrygtes, at Merudgiften vilde blive saa meget større til uproduktiv Virksomhed, at man forøgede Arbejdsløsheden i Stedet for at formindske den. Partiet ønskede nærmere Oplysninger, inden det tog afgørende Stilling. — *Kommunisterne* kunde ikke give deres Tilslutning til den Maade, hvorpaa man havde tænkt sig at gennemføre Arbejdet, idet Loven formodentlig skulde praktiseres saaledes, at Ikke-Forsørgere fik 2 Dages Arbejde om Ugen, Forsørgere med lille Familie 3 Dage og med stor Familie 4 Dage. Regeringen fastslog ved dette Forslag, at de arbejdsløse skulde holdes nede paa et absolut Eksistensminimum, som ikke maatte overskrides. — Ordføreren for *Det frie Folkeparti* hævdede, at en effektiv Løsning af Problemet kun kunde naas derved, at Erhvervslivet fik Betingelser for at betale en anstændig, ja, helst en høj Arbejds løn, først og fremmest derved, at Hovederhvervet blev sat i Stand til at betale en god Løn til sine Arbejdere. — *Holstein* betegnede Forslaget som en Blankofuldmagt for Socialministeren til at skaffe Beskæftigelse. Han vilde ønske, at der maatte komme noget ud af Forslaget, men vel at mærke et Resultat, hvorved baade de tekniske og trafikpolitiske Hensyn blev honoreret paa en saadan Maade, at der tilvejebragtes trafikale Reforme, som virkelig fik varig Betydning ud i Fremtiden. Tillige udtalte han Ønsket om, at Forslaget lønpolitisk maatte faa en saadan Form, at det ikke kom til at betyde, at Hovederhvervet fik endnu større Vanskeligheder end i Øjeblikket.

Folketingets Udvalg afgav Betænkning den 7. Maj, uden at der var opnaaet Enighed i Udvalget. Et *Flertal*, bestaaende af *Socialdemokraterne* og *Det radikale Venstre*, beklagede meget, at Bestræbelserne for at naa til Enighed var forblevet resultatløse, idet Flertallet ansaa det for afgørende nødvendigt, at der blev skaffet Arbejde i Stedet for Understøttelse, særlig til langvarigt arbejdsløse, for hvem Understøttelsen i det lange Løb i højeste Grad var utilstrækkelig til at opretholde et hæderligt Eksistensminimum. Der var fra Flertallets Side gjort en Række Forsøg paa at komme Mindretallene i Møde, saaledes ved en anden Formulering af Bestemmelserne vedrørende *Lønvilkaarene*, hvor Flertallet havde foreslaaet at anvende den Ordlyd, som man var blevet enig om i Socialministeriets Arbejdsudvalg (nemlig samme Ordlyd som i Lovforslaget om ændrede Regler vedrørende Nødhjælpsarbejder [se Side 394]). Dernæst havde Flertallet ønsket *Arbejdstiden* fastsat saaledes, at der paa den ene Side blev Anvendelse for de flest mulige Arbejdere ved det igangsatte Arbejde, men at den ugentlige Fortjeneste paa den anden Side blev væsentlig højere end den Understøttelse, vedkommende

vilde kunne opnaa, hvis han var Medlem af Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, det vil sige den højeste Understøttelse henholdsvis til Forsørgere og Ikke-Forsørgere, og saaledes, at der ved Fastsættelse af den ugentlige Fortjeneste ogsaa toges Hensyn til Omfanget af hans Forsørgerbyrder. Flertallet var imidlertid stadig stødt paa Venstres Krav om en Underbetaling op til ca. 50 pCt., og Det konservative Folkeparti havde stillet Krav, som laa helt uden for Lovforslagets Rammer, saaledes om Gennemførelse af en Kornlov og Ændring i Beskatningen af Landbrugsejendomme. Under disse Omstændigheder maatte Flertallet fralægge sig ethvert Ansvar for Lovforslagets Skæbne, og det indstillede efter de resultatløse Forhandlinger Lovforslaget til Vedtagelse med en enkelt af Socialministeren foreslaaet Ændring. Denne gik ud paa at give § 4, Stk. 2, 2det Punktum (se foran), følgende Affattelse: »Den Tid, hvori de enkelte Arbejdere ugentlig beskæftiges, skal *normalt* for Ikke-Forsørgere ligge mellem 20 og 28 Timer og for Forsørgere mellem 28 og 36 Timer, saaledes at Arbejdstiden for den enkelte Arbejder fastsættes under Hensyntagen til hans Forhold og Levevilkaarene paa det Sted, hvor han er hjemmehørende, for Forsørgeres Vedkommende derhos under Hensyntagen til Omfanget af hans Forsørgerbyrder.«

Venstre-Mindretallet var af den Opfattelse, at en effektiv Bekæmpelse af Arbejdsløsheden kun kunde ske ved at slaa ind paa en over for Erhvervslivet mere ligelig økonomisk Politik. Saa længe Regeringen imidlertid fortsatte »sin ensidige og uretfærdige Erhvervspolitik«, maatte det være en Opgave at søge »at mildne nogle af dens værste Følger«, og ud fra dette Synspunkt havde Mindretallet været villigt til at gaa ind i en Forhandling med det Formaal at skaffe Mulighed for, at en Del og helst saa mange som muligt af de langvarigt arbejdsløse kunde faa Beskæftigelse med Arbejde af den i Lovforslaget omhandlede Art, naar det kunde ske paa en rimelig og forstandig Maade. Men for at dette skulde kunne ske, maatte visse *Hovedsynspunkter* iagttages. Mindretallet fandt det for det første urimeligt, at Rigsdagen skulde stille til fri Raadighed for Ministeren et meget stort Antal Millioner uden at have nogen som helst Indflydelse paa, til hvilke Arbejder og under hvilke Betingelser disse Penge blev anvendt, og Mindretallet stillede derfor Ændringsforslag om, at de ikke kunde anvendes, uden at *Rigsdagens Finansudvalg* gav sit *Samtykke* dertil. Mindretallet var dog villigt til, hvis man i øvrigt kunde opnaa Enighed om Lovforslaget, at forhandle om en anden Form for Rigsdagens Tilslutning. — Dernæst mente Mindretallet, at Arbejder af den her omhandlede Karakter maatte betragtes ud fra det

Synspunkt, at de skulde være et Middel til at forsørge de arbejdsløse paa en for dem selv og Samfundet bedre Maade, end den rene Understøttelse var i Stand til, og at *Vederlaget* følgelig maatte sættes i Forhold til den Understøttelse, som vedkommende eller andre arbejdsløse kunde opnaa, naar intet Arbejde var at faa. Mindretallet udtrykte dette Synspunkt i et Forslag om en ændret Affattelse af § 4, Stk. 1*), hvorefter der pr. Arbejdsdag à 8 Timer skulde ydes Arbejderne et Vederlag, der laa »20 pCt. over den forsikringsmæssige Understøttelse, vedkommende havde Ret til fra sin Arbejdsløshedskasse i samme Tidsrum« (for ikke-forsikrede: 20 pCt. over den forsikringsmæssige Understøttelse i Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse). Regeringen og dens Partier havde imidlertid ikke villet fravige det Standpunkt, at Arbejdet skulde vederlægges med den tarifmæssige Løn, og Meningsforskellen paa dette Punkt havde været Hovedaarsagen til, at Mindretallet ikke havde kunnet forhandle sig til Rette med Regeringspartierne, idet Mindretallet var af den bestemte Opfattelse, at Fastsættelse af Lønssatser, som laa betydeligt over, hvad der kunde gives for tilsvarende Arbejdsydelser i store Dele af det private Erhvervsliv, ikke vilde føre til en Formindskelse af Arbejdsløsheden, men til en Flytning af Arbejdskraft fra de private Erhverv over til disse meget urentable Arbejder, og derigennem vilde øge Vanskelighederne baade for de private Erhverv og Samfundet. — Endvidere holdt Mindretallet paa, at det klart og bestemt maatte siges, at *Nægtelse af at modtage anvist Arbejde* efter denne Lov vilde medføre, at vedkommende ikke kunde faa anden offentlig Hjælp end den, der kan faas efter de strengeste Regler i den øvrige Lovgivning (Forsorgslovens § 310). — Hvad *Udgiftsfordelingen* angaar, foreslog Mindretallet, at den enkelte Kommune skulde deltage i Udgifterne til Arbejdslønnen med saa vidt muligt det samme Beløb, som den ved Foranstaltningen sparede i Understøttelse (Landkommuner med 12½ pCt., Købstadkommuner med 20 pCt., København, Frederiksberg og Gentofte med 30 pCt.), medens det fælles Refusionsforbund ikke skulde deltage i Udgifterne. Desuden foreslog Mindretallet, at den retslige Opholdskommuneforpligtelse ikke skulde kunne forrykkes paa Grund af, at det offentlige satte Arbejder i Gang i en bestemt Kommune, da denne ikke burde kunne risikere i den efterfølgende Tid at faa langt større Forsorgsforpligtelser, end det ellers vilde være Tilfældet.

*) I Forbindelse hermed foreslog Mindretallet at udelade Paragraffens Stk. 2 og ligeledes Stk. 3. Ogsaa 1ste Stykke af § 5 foreslog Mindretallet slettet.

Alt i alt stillede dette Mindretal 12 Ændringsforslag, af hvilke endnu skal nævnes 4, der gik ud paa at ændre Bestemmelserne om *Adgangen til disse Arbejder* paa flere Punkter, og et, hvorefter Socialministerens Arbejdsudvalg skulde medvirke ved Lovens *Administration*, eventuelt gennem et Forretningsudvalg.

Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer havde i Udvalget erklæret, at Partiet var rede til, naar en rimelig Kornordning og en rimelig Lettelse i Beskatningen af Landbrugsejendomme var blevet gennemført, at medvirke til visse Foranstaltningers Gennemførelse, dog saaledes, at det var en *Betingelse* for Mindretallet, at der i Lovforslaget skete i hvert Fald følgende *Ændringer og Tilføjelser*: Lønnen maatte ydes efter Reglerne i Arbejdsløshedslovens § 31 [Nødhjælpsarbejder] eller efter lignende Regler, og med Hensyn til *Arbejdstiden* (§ 4, Stk. 2) maatte »16 og 32« ændres til: »24 eller [og?] 32«. Hvad *Udgifterne* angaar, skulde Kommunen refundere 30 pCt. af Arbejdslønnen, Reglerne om Refusionsforbundet falde bort og Statens Andel i Udgifterne afholdes paa Finansloven. — Da man ikke fra anden Side havde ønsket at forhandle paa dette Grundlag, og da Foranstaltninger til Højnelse af den indenlandske Kornpris og Sænkning af de faste Ejendomsskatter ej heller ad anden Vej var blevet truffet, afstod Mindretallet fra at stille Ændringsforslag og indstillede for nærværende Lovforslaget til Forkastelse.

Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

14. Forslag til Lov om ændrede Regler vedrørende Nødhjælpsarbejder. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 4663].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4093). 1. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 4519). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Udvidelse af Retten til Arbejdsløshedsunderstøttelse fra statsanerkendte Arbejdsløshedskasser (se Side 375).

Nødhjælpsarbejdssystemet er hidtil blevet benyttet i ringe Omfang, idet der siden Systemets Indførelse ved Arbejdsløshedsloven af 22. December 1921 kun er ydet Tilskud til Nødhjælpsarbejder til et samlet Beløb af ca. 2 Mill. Kr. eller i Gennemsnit knapt 150 000 Kr. aarlig. Nærværende Lovforslag, der hvilede paa en Indstilling fra Socialministeriets Arbejdsudvalg, tog Sigte paa at fremme Interessen for Iværksættelse af Nødhjælpsarbejder og at muliggøre en *Jævn-*

føring af de for Nødhjælpsarbejder fastsatte Betingelser med de Betingelser, der er fastsat for de i Lov af 15. December 1934 om mellemkommunal Refusion af visse Arbejdsløshedsudgifter omhandlede Arbejder, for derigennem at forhindre, at Arbejdsvilkaarene for de i Henhold til sidstnævnte Lov beskæftigede arbejdsløse skulde blive gunstigere end for de arbejdsløse, der beskæftiges ved Nødhjælpsarbejder.

Forslaget indeholder følgende mere væsentlige Ændringer i § 31 i Loven af 20. Maj 1933 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring:

1. Under Hensyn til, at Loven af 15. December 1934 om mellemkommunal Refusion for visse Arbejdsløshedsudgifter ikke indeholder nogen til Bestemmelsen i Arbejdsløshedslovens § 31 svarende Bestemmelse om Fradrag i Arbejdslønnen, er det foreslaaet at *slette Bestemmelsen om Tilbageholdelse af 15 pCt. af Arbejdslønnen* ved Nødhjælpsarbejder, hvilken Bestemmelse i øvrigt erfaringsmæssigt har vanskeliggjort Iværksættelse af saadanne Arbejder.

2. Det foreslaas dernæst, at Nødhjælpsarbejders Afvigelse fra normale Arbejder skal ske gennem en *Nedsættelse af Arbejdstiden* (jfr. § 1, Stk. 3, Nr. 2 i Loven af 15 Decbr. 1934). I Almindelighed bør Arbejdstiden nedsættes med $\frac{1}{4}$, men da Hovedudgangspunktet stadig maa være at fastsætte Arbejdstiden paa en saadan Maade, at paa den ene Side *de flest mulige Arbejdere* kan finde Beskæftigelse, og paa den anden Side, at det bliver *fordelagtigt* for de arbejdsløse *at faa Beskæftigelse* ved disse Arbejder fremfor at oppebære Understøttelse, men at det dog stadig er af Interesse for dem at *søge Beskæftigelse* ved andet Arbejde, stilles Kommunerne nogenlunde frit. De har saaledes Adgang til at nedsætte Arbejdstiden med mindre end $\frac{1}{4}$, hvis dette er paa krævet for at Formaalet: Interessen i at søge Nødhjælpsarbejder frem for at oppebære Understøttelse fuldt ud kan opnaas, og de kan paa den anden Side nedsætte Arbejdstiden med mere end $\frac{1}{4}$, hvor Forholdene maatte gøre dette rimeligt, dog ikke saa meget, at Beskæftigelse kan forenes med Understøttelse.

Ud fra disse Synspunkter er det foreslaaet at affatte Stk. 5 i Arbejdsløshedslovens § 31 saaledes:

»Vilkaarene for Nødhjælpsarbejder skal med Hensyn til Arbejdstid fastsættes saaledes, at de flest mulige arbejdsløse derved kan finde Beskæftigelse, og at det bliver fordelagtigt for de arbejdsløse at faa Beskæftigelse ved disse Arbejder fremfor at oppebære Arbejdsløshedsunderstøttelse, men at det dog stadig er af Interesse for dem at søge Beskæftigelse ved andet Arbejde; saafremt de to sidstnævnte Formaal efter Arbejdsudvalgets Opfattelse fuldt ud kan opnaas ved Nedsættelse af den normale Arbejdstid med en Fjerdedel — enten gennem en Nedsættelse af den daglige Arbejdstid, gennem Nedsættelse af Antallet af Arbejdsdage pr. Uge eller ved Indførelse af et alternerende Arbejdssystem — skal mindst en saadan Nedsættelse af Arbejdstiden finde Sted. Det skal i det hele tilstræbes, at Nedsættelsen i Arbejdstiden fastsættes saaledes, at de ved paagældende Arbejde beskæftigede Arbejdere ikke inden for samme Uge kan have Beskæftigelse og oppebære Arbejdsløshedsunderstøttelse.«

3. Det følgende Stykke, om *Vederlaget* for Nødhjælpsarbejder, svarer i Princippet til § 1, sidste Stk., i Lovbekendtgørelsen af 22. December 1934 om Laan og Tilskud til Grundforbedring, men afviger derfra dels ved at sidestille den for en *Kommune* i Almindelighed gældende Overenskomst med de almindelig gældende Overenskomster mellem Arbejdsgivere og Arbejdere dels ved en Tilføjelse om, at der ikke ved en Særoverenskomst maa fastsættes højere Satser end de, der gælder efter almindelig Overenskomst, idet Fastsættelse af saadan højere Løn vilde stride imod det Formaal med de særlige Nødhjælpsarbejdsregler: at det stadig bliver af Interesse for Arbejderne at søge Beskæftigelse ved andet Arbejde.

Bestemmelsen har følgende Ordlyd:

»For Nødhjælpsarbejder ydes den Betaling, der i Henhold til almindelig gældende Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere eller i Henhold til Overenskomst mellem Kommunen og dennes Arbejdere maatte være fastsat for tilsvarende Arbejde, eller, hvor saadan Overenskomst ikke foreligger, efter Særoverenskomst mellem Arbejdsgiveren og de paagældende Arbejdere; dog kan der ikke ved saadan Særoverenskomst fastsættes højere Satser end de, der er gældende efter de almindelige Overenskomster mellem Arbejdsgivere og Arbejdere.«

4. Der er i Forslaget optaget en udtrykkelig Bestemmelse om, at der ved Nødhjælpsarbejder *fortrinsvis* skal antages *arbejdsløshedsforsikrede Arbejdere*.

5. *Statens Tilskud* til Nødhjælpsarbejder, der oprindeligt udgjorde 20 pCt. af Arbejdslønnen og ved Arbejdsløshedsloven af 20. Maj 1933 blev sat op til 30 pCt., er yderligere forhøjet indtil 40 pCt.*), saaledes at det overlades til Arbejdsudvalget at fastsætte Tilskuddets Størrelse i det enkelte Tilfælde.

Den hidtidige Dobbelt-Angivelse dels af et absolut Beløb pr. Dag dels af en Tilskudsprocent har man anset for overflødig.

Ordførerne for Regeringspartierne gav deres Tilslutning til Lovforslaget, som ogsaa Venstres Ordfører anbefalede til velvillig Behandling, medens de Konservative gav Tilsagn om at føje en saglig Behandling af denne Sag ind i Behandlingen af hele det store og omfattende Arbejdsløsheds-, Arbejdsbetalings- og Arbejdstidsproblem.

Det nedsatte Udvalg afgav hverken Betænkning eller Beretning.

15. Forslag til Lov om Lærlingeforholdet. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2465].

FremSAT i *Landstinget* ¹⁷/₁₀ (L. Sp. 21). 1. Beh. ²⁴/₁₀ (L. Sp. 54). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Andrea Brochmann, Ludvig Christensen, Hendriksen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Rs. Jørgensen, Laurits Knudsen, Lange [Formand], Lausten, Carl F. Madsen, Nede-gaard, Nielsen Mann, Simonsen og Villemoes).

Nærværende Lovforslag blev ligesom de i tidligere Rigsdagssamlinger forelagte Lovforslag om samme Emne fremsat til Opfyldelse af Revisionsbestemmelsen i Lærlingelovens §26. Forslaget havde samme Skikkelse som i Fjor og i Realiteten samme Indhold som Forslagene fra 1932—33 og 1931—32, i hvilken sidste Samling Lovforslaget gik uændret gennem Folketinget.

Medens Ordførerne for Socialdemokratiet og Det radikale Venstre anbefalede Lovforslagets Vedtagelse, kunde Venstre

*) Jfr. hermed, at fornævnte Lov af 15. December 1934 giver Kommunerne Adgang til at faa refunderet Beløb, der gennemsnitlig svarer til 40 pCt. af Arbejdslønnen.

ikke give sin Tilslutning til de foreslaaede Ændringer særlig angaaende Læretidens Længde, fagligt Tilsyn med Lærlinguddannelsen og Lærlingelønnens Beregning. Den konservative Ordfører kritiserede Lovforslaget paa de samme Punkter og mente i det hele, at Forslaget vilde medføre en stærkt forøget Byrde for Erhvervslivet og et daarligt Forhold mellem Principal og Lærling.

Udvalget afgav hverken Betænkning eller Beretning.

16. Forslag til Lov om Tilsyn med Herberger, Arbejdshjem m. v. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2493].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁷/₁₀ (L. Sp. 22). 1. Beh. ²⁶/₁₀ (L. Sp. 80). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Andrea Brochmann, Bækgaard, Ludvig Christensen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Jensen-Stevns, Rs. Jørgensen, Carl F. Madsen, Nedergaard, Stegger Nielsen, Fritze Teisen, Unmack [Formand] og Veistrup). Beretning (B. Sp. 2723) afgiven ¹¹/₅.

Lovforslaget blev første Gang fremsat i Folketinget i Rigsdagssamlingen 1931—32 og gik uændret gennem dette Ting (se Aarbogen Side 546), i de to følgende Samlinger i Landstinget, hvor vedkommende Udvalg ikke afgav Betænkning (se nærmere Aarbogen 1932—33, Side 618 og Aarbogen 1933—34, Side 499). Ved Begyndelsen af denne Rigsdagssamling blev Lovforslaget genfremsat i Landstinget i væsentlig uforandret Skikkelse.

Ordførerne for Socialdemokraterne og de Radikale udtalte Haabet om Lovforslagets Gennemførelse i denne Samling. Fra Venstres Side var man rede til at medvirke til en god Løsning af Sagen, naar der blev bygget paa det forhaanden-værende Grundlag. Derimod ønskede de Konservative at se Socialreformens Virkninger i økonomisk og anden Henseende, inden de tog Stilling til ny social Lovgivning, men hvis der kunde findes en Ordning, som ikke medførte for store Udgifter og ikke generede det hidtidige frivillige Arbejde paa dette Omraade, vilde de gaa med dertil.

Det meddeltes i *Beretningen*, at Udvalget havde afholdt et Møde, men ikke havde afsluttet sit Arbejde ved Samlingens Slutning.

17. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 143 af 29. April 1913 om Arbejde i Fabrikker m. v. samt det offentliges Tilsyn dermed, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 109 af 31. Marts 1933. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2461].

Fremsat i *Landstinget* $17/10$ (L. Sp. 21). 1. Beh. $19/10$ (L. Sp. 52). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Anhøj, Johs. Clausen, A. P. Hansen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, A. Johansen, Laurits Knudsen, Carl F. Madsen, Møller Nørsgaard, K. Pedersen [Formand], S. Rasmussen, Rasmussen [Hvolbæk], Rasmussen [Skovlund], Schaumann og Axel Sørensen). Beretning (B. Sp. 2697) afgiven $11/5$.

Lovforslaget, der i Hovedsagen gaar ud paa, at Tilsynet med det hidtil under kommunalt Tilsyn værende Maskineri overtages af Fabriktilsynets stedlige tilsynsførende, blev fremsat i samme Skikkelse som i sidste Samling (se Aarbogen 1933—34, Side 500).

I en *Beretning* oplystes, at Udvalget havde holdt en Række Møder, men ikke havde afsluttet sit Arbejde.

18. Forslag til Lov om Erhvervelse af Ejendomsretten til og Nedlæggelse af Banen Viborg—Aalestrup samt om Nedlæggelse af Statsbanen Hobro—Løgstør. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 3105].

Fremsat i *Folketinget* $25/1$ (F. Sp. 3151). 1. Beh. $31/1$ (F. Sp. 3337). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Knud Hansen, Bjerring, Jønson, A. C. Mortensen, N. P. Nielsen [Formand], Strøm [Sekretær], A. M. Hansen, H. C. Hansen, Fuglsang, Nørskov, Elgaard, Rahbek, H. F. Ulrichsen, Hans Thyge Jacobsen og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 1645) afgiven $5/4$. (Ordfører: Knud Hansen).

• Ved *Stykgodsudvalgets* Opgørelse af Driftsresultaterne paa Himmerlandsbanerne i Driftsaaret 1930—31 viste det sig, at Driften af de to Banestrækninger Hobro—Løgstør og Viborg—Aalestrup, med en Indtægt paa ca. 740 000 Kr. og en Udgift paa 1 480 000 Kr., havde givet et Underskud paa ca. 740 000 Kr., uden at der var medregnet Udgifter til Afskrivning og Forrentning. I sin Betænkning af Januar 1932 stillede Stykgodsudvalget herefter Forslag til Forenkling af

Banernes Drift med det Maal at nedbringe Driftsunderskuddet til ca. 410 000 Kr. aarlig, idet man regnede med at kunne nedsætte Driftsudgifterne med ca. 375 000 Kr. til ca. 1 100 000 Kr., hvoraf antagelig vilde følge en Nedgang i Driftsindtægterne med 50 000 Kr. til ca. 690 000 Kr. Stykgodsudvalget foreslog tillige, at man i de kommende Aar skulde følge Resultatet af Driften paa de to Sidebaner for eventuelt senere at kunne tage Stilling til Spørgsmaalet om Driftens fortsatte Opretholdelse, bl. a. fordi det i Løbet af faa Aar vilde blive nødvendigt at foretage en bekostelig Omlægning og Forstærkning af Sporet.

Stykgodsudvalgets Forslag blev i det hele og store gennemført. Det viste sig imidlertid ved Opgørelsen af Driftsresultaterne paa Himmerlandsbanerne for Driftsaarene 1932—33 og 1933—34, at Driftsindtægterne kun havde udgjort henholdsvis ca. 420 000 Kr. og ca. 400 000 Kr., medens Driftsudgifterne (ekskl. Udgifter til Afskrivning og Forrentning) havde andraget henholdsvis ca. 975 000 Kr. og ca. 1 065 000 Kr.*), saa at det rene *Driftsunderskud* blev ca. 555 000 og ca. 665 000 Kr. Naar Resultatet blev væsentlig ringere end af Stykgodsudvalget anslaaet, skyldtes dette, som det vil ses, at Driftsindtægterne havde svigtet i overordentlig Grad. Da *Regeringen* mente, at Nedgangen ikke kunde betragtes som forbigaaende og krisebestemt**), men at der fremtidig maatte regnes med et aarligt Driftsunderskud paa ca. ½ Mill. Kr., hvorhos en Fornyelse af Sporet med Forstærkning, der vilde kræve en Anlægsudgift paa ca. 2,1 Mill. Kr., var ubetinget og ufortøvet nødvendig, ansaa den det for uforsvarligt at undlade at stille Forslag om Driftens Nedlæggelse, selv om man maatte regne med, at 100 000 Kr. af den halve Million ikke kunde ventes effektivt sparet, og selv om Banerne har en Del Betydning for den videregaaende Trafik. Nedlæggelsen af Driften paa Strækningen Viborg—Aalestrup kan imidlertid først ske efter Statens Køb af denne Privatbane, idet der bestaar en uopsigelig Overenskomst med Viborg Amsraad, ifølge hvilken Banerne overtages i Forpagtning af Staten (Forpagtningsafgift 19 920 Kr.) og drives i Forbindelse med Statsbanerne, medens Overenskomsten træder ud af Kraft, hvis Regeringen benytter den i Koncessionens § 12 forbeholdte Ret til at indløse Banen

*) Stigningen skyldtes Anvendelsen af 120 000 Kr. til Sporforstærkning.

**) Det udtaltes herom i Motiverne til Lovforslaget: »Det, der sker, er, at Befolkningen i enhver Henseende og for Egnen som Helhed svigter Banerne, saavel med Hensyn til Personbefordring som Godsforsendelser.«

mod Udredelsen af en Indløsningssum svarende til $26\frac{2}{3}$ Gange Forpagtningsafgiften (531 200 Kr., hvoraf dog antagelig ca $\frac{1}{4}$ tilfalder Staten).

Paa dette Grundlag stillede Regeringen Forslag om at bemyndige Ministeren for offentlige Arbejder til for Statskassens Regning fra et af Ministeren fastsat Tidspunkt at *erhverve Privatbanen fra Viborg til Aalestrup* paa de i § 12 i Koncessionen af 28. Maj 1890 fastsatte Vilkaar og derefter at *nedlægge denne Bane* og den Staten tilhørende *Jernbane fra Hobro til Løgstør*.

Det bestemtes desuden i Lovforslaget, at Statsbanernes Anlægskapital efter Erhvervelsen af Viborg—Aalestrup-Banen skulde forhøjes med Overtagelsessummen, men ved Nedlæggelsen af nævnte Bane og Hobro—Løgstør-Banen *nedskrives med 2,5 Mill. Kr.*

Lovforslaget fik principiel Tilslutning af Ordførerne for de 4 store Partier, men fra flere Sider fremhævede man de Vanskeligheder for Befolkningen og de betydelige økonomiske Forskydninger, der maatte befrygtes at følge af Banernes Nedlæggelse, og man ønskede desuden flere Oplysninger til Bedømmelse af hele Stillingen og en samlet Plan for den kommende Tid. En Række andre Talere gjorde gældende, at der ikke burde anlægges en rent forrentningsmæssig Maalestok paa disse Baner, som havde haft overordentlig Betydning for de paagældende Egenes Kultivering, at der burde tages et psykologisk Hensyn til en voksende Følelse hos den jyske Befolkning af at blive forfordelt ved Anvendelsen af Statens Midler, og at det i hvert Fald maatte undersøges nærmere, hvorfor Befolkningen havde svigtet Banerne, og om dette Forhold kunde antages at ville vare ved.

Folketingets Udvalg udbad sig en Del Oplysninger til Belysning af Statsbanernes og de jyske Baners Driftsresultater i Almindelighed, Himmerlandsbanernes i Særdeleshed; endvidere Oplysninger om Rutebiltrafikkens Omfang og økonomiske Resultat og om, hvilke Baner der kan ventes foreslaaet nedlagt, m. m. Alle disse Oplysninger ledsagede Betænkningen som Bilag tilligemed en Resolution fra et Møde i Aalestrup og Meddelelse om Resultatet af det Arbejde, der af et paa Aalestrupsmødet nedsat Udvalg var gjort for at skaffe Banerne øget Godstrafik.

Angaaende *Udfaldet* af Folketingsudvalgets Arbejde oplystes det i Betænkningen, at Udvalget var blevet enig med Ministeren om, at Lovforslaget ikke i indeværende

Rigsdagssamling skulde føres videre end til Afgivelse af Betænkning, men at paa den anden Side *Afgørelse om Banernes Nedlæggelse eller Opretholdelse* — af Hensyn til Banelegemet's Tilstand — maatte træffes *senest i næste Rigsdagssamling*. Ligeledes var man enig om, at hvis der ikke til den Tid *enten* maatte foreligge en ny Lov angaaende Forholdet mellem Jernbaner og Biler, *eller* der ikke i Løbet af Sommeren skaffedes bindende Tilsagn fra Befolkningen i Banernes Opland om betydelig større Tilslutning til Banerne af Godsbefordring, vilde det være *nødvendigt at optage en Realitetsforhandling om Banernes Nedlæggelse*.

19. Forslag til Lov om Danmarks Bank. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 2257].

FremSAT i *Folketinget* ^{16/10} (F. Sp. 34). 1. Beh. ^{1/11} (F. Sp. 748). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen Alsing Andersen, Fisker [Formand], J. Chr. Jensen, Lundberg, S. Munk, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Jørgen Jørgensen, Himmelstrup, Krag, Elgaard, Duborg, Korsgaard, Fibiger og Christmas Møller).

Indholdet af Lovforslaget, der i Aar blev fremsat i samme Skikkelse som i Fjor, er gengivet i Aarbogen for 1933—34, Side 509 f.

Ved 1. Behandling udtalte Regeringspartiernes Ordførere Haabet om Lovforslagets Gennemførelse i denne Samling. Fra Venstres Side ønskede man grundig Drøftelse af flere Enkeltheder — bl. a. af Formaalsbestemmelsen, af Indholdet af det paatænkte Reglement og af Forslaget om Bankens Unddragelse fra den almindelige Banklovgivning —, og man ønskede endvidere Lovens*) formentlig utvetydige Ord om Salget af Landmandsbankens Aktier realiseret; men Ordføreren gav Tilsagn om en saglig Drøftelse af alle Enkeltheder, ogsaa med det Formaal at naa et positivt Resultat. Det konservative Folkeparti var i mange Henseender velvilligt indstillet over for Forslaget, men Partiet ønskede Ændring af Enkeltheder og en Løsning af Landmandsbankspørgsmaalet i Overensstemmelse med det Løfte, hvortil Regeringen efter de Konservatives Opfattelse var bundet i Henhold til Loven. Retsforbundets Ordfører vilde have

*) Lov af 19. April 1928, § 3.

Bankens Opgave klarere angivet og udbad sig Oplysninger om, hvilke Værdier der overtoges for Vederlaget til Aktionærerne.

Det nedsatte Udvalg afgav hverken Betænkning eller Beretning.

20. Forslag til Lov om Arbejdstid i Skibe. (Minister for Søfart og Fiskeri *Hauge*). [A. Sp. 3185].

FremSAT i *Folketinget* 25/1 (F. Sp. 3140). 1. Beh. 30/1 (F. Sp. 3252). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen, Bomholt [Formand], Leonhard Hansen, J. P. Larsen, Ludvigsen, P. Mortensen [Sekretær], Nygaard, Rager, Duborg, J. C. A. Larsen, Rahbek, A. Chr. Christensen, Bouet, Victor Larsen og Westermann).

Medens der i de andre nordiske Lande i en Aarrække har bestaaet Love om Arbejdstiden i Skibe, har der her i Landet kun eksisteret enkelte spredte Lovbestemmelser, der for største Delen endda kun indirekte vedrører dette Forhold.

Naar Regeringen ikke tidligere har ment at burde fremsætte Forslag til en særlig Lov om Arbejdstid i Skibe, skyldes det, dels at Arbejdstidsspørgsmaalet i ret vid Udstrækning har været og fremdeles er ordnet gennem *kollektive Overenskomster*, dels den Omstændighed, at Spørgsmaalet om en international Overenskomst om Arbejdstid i Skibe er optaget til Behandling af *det internationale Arbejdsbureau* i Genève.

Da imidlertid en Løsning paa international Basis af Spørgsmaalet om Arbejdstid i Skibe næppe kan paaregnes i den nærmeste Fremtid, har man ment nu at burde rette sine Bestræbelser imod at tilvejebringe en dansk Lovgivning, der i den her omhandlede Henseende *bringer Danmark paa Højde med de andre nordiske Lande*, og som sikrer og udbygger saadanne i de respektive *kollektive Overenskomster* indeholdte Bestemmelser, der findes egnede til at lovfæstes. Ministeriet har da udarbejdet nærværende Lovforslag, som i alt væsentligt indeholder de samme Arbejdstidsregler, der findes i en svensk Lov af 13. Juli 1926 og i de gældende kollektive Overenskomster, og som i det store og hele tillige er i Overensstemmelse med de af Ministeriet givne Besvarelser til det af det internationale Arbejdsbureau i 1929 udarbejdede Spørgeskema om Betimeligheden af en international Konvention om Arbejdstid i Skibe og en eventuel Konventions Indhold*).

*) Disse Besvarelser var optaget som Bilag til Lovforslaget.

Lovforslagets *Omfang* er angivet i § 1, hvorefter Loven med de nedennævnte Undtagelser skal finde Anvendelse paa enhver med dansk Skib forhyret Person, der udfører Arbejde for Skibet eller Rederiet eller efter en Foresats Ordre. Saadant Arbejde benævnes i Lovforslaget *Skibstjeneste*, og enhver, der forretter saadan Skibstjeneste, benævnes *Sømand*.

Undtagne er: Skibsføreren, 1. Styrmand (eller Enestyrmand), 1. Maskinmester (eller Enemaskinmester), Radio-telegrafister eller -telefonister, Læger og Personer, der fortrinsvis er ansat for Passagerers Betjening og Forplejning med dertil hørende Rengøring og Opvartning. Endvidere er undtagne Personer, der er ansat paa Statens Skibe eller Skoleskibe, paa Isbrydere, Rednings- og Bjærgningsskibe, Kabelskibe og Lodsskibe, paa Skibe under 100 Reg. Tons Brutto eller paa Uddybningsmaskiner og lignende svømmende Materiel.

§ 2 tilsigter bl. a. at fastslaa, at Arbejdstiden skal være *effektiv Arbejdstid*. Spisepauser medtages ikke ved Beregningen; ej heller andet Ophold i Skibstjenesten, for saa vidt dette varer mindst en Time, og Sømanden herunder har Til ladelse til at fjerne sig fra Arbejdsstedet.

§§ 3—6 omhandler Arbejdstiden *i Søen*, og de her foreslaaede Bestemmelser er i alt væsentligt overensstemmende med hævdunden Praksis. Ifølge § 3 skal Skibstjenesten i Søen normalt være *inddelt i Vagter* paa sædvanlig Maade*). Derefter følger i § 4 Bestemmelser, der har til Formaal at gennemføre Princippet om *8 Timers Dagen* til Søs for *Dæks- og Maskinpersonalet* i det Omfang, dette skønnes muligt. Herom fastsætter § 4, at den normale Arbejdstid i Søen for Sømand, hvis Skibstjeneste er inddelt *i Vagter*, maa i 2 paa hinanden følgende Døgn sammenlagt højst udgøre:

- 1) 18 Timer for *Styrmænd*, saafremt det for Skibet foreskrevne Antal Styrmænd udgør mindst 3;
- 2) 16 Timer for det *underordnede Dæksmandskab*;

*) Kravet om Vagtinddeling i Søen forudsættes ikke at være til Hinder for, at en Del af Besætningen udelukkende anvendes til Dagstjeneste, f. Eks. under kortere Ophold i Havn.

- 3) 16 Timer for det for Skibet foreskrevne *Maskinpersonale* med Sønæringsbevis, saafremt dette udgør mindst 3, samt for andet Personale til Maskineriets Pasning (herunder Smørere), saafremt Antallet af saadant Personale udgør mindst 3;
- 4) 16 Timer for *Kullempere eller Fyrbødere**);
- 5) i øvrigt 24 Timer.

Kan i *gamle Skibe***)) Kravet om det *underordnede Dæksmandskabs* normale Arbejdstid ikke opfyldes paa Grund af, at Skibets forhaandenværende Opholdsrum ikke tillader Anbringelse af det hertil fornødne Mandskab, og skønner Ministeriet for Søfart og Fiskeri, at de fornødne Opholdsrum ikke kan tilvejebringes uden uforholdsmæssig Bekostning eller væsentlige Ulemper for Skibets Drift eller Økonomi, maa i saadanne Skibe dette Mandskabs normale Arbejdstid dog udgøre højst 24 Timer i to paa hinanden følgende Døgn. — I Tilfælde af at et gammelt Skib *ombygges*, bestemmer Ministeriet, hvorvidt der skal indrettes Opholdsrum i et saadant Omfang, at der om Bord kan anbringes tilstrækkeligt Mandskab til, at Bestemmelsen om en normal Arbejdstid for det underordnede Dæksmandskab paa 16 Timer i to paa hinanden følgende Døgn kan overholdes.

En Fravigelse af Princippet om 8 Timers Dagen er i §§ 5 og 6 foretaget for almindelige *Dagmænd* og for *Restaurationspersonalet*, bl. a. under Hensyn til, at dette Personale kan faa uafbrudt Nattesøvn. Sømænd, hvis Skibstjeneste *ikke* er inddelt i Vagter, og som ikke hører til Restaurationspersonalet (*Dagmænd*), maa nemlig i Søen forrette Skibstjeneste i indtil 9 Timer i Døgnet, Fyrbødere og Kullempere dog højst i 8 Timer; Arbejdstiden skal, medmindre andet er aftalt, lægges mellem Kl. 6 og Kl. 20. Og Sømænd, hvis Skibstjeneste ikke er inddelt i Vagter, og som er ansat til Tilsyn med Provianten, til Tilberedning eller Servering af Kosten eller til Betjening i øvrigt, eller til den Rengøring eller Opvartning, som staar i Forbindelse med saadant Arbejde (*Restaurationspersonalet*), maa i Søen anvendes

*) For Kullempere og Fyrbødere har 8 Timers Dagen allerede i en Aarrække været praktisk gennemført ved Overenskomst.

**)) ☉: Skibe, der ved Lovens Ikrafttræden er optaget i det almindelige Skibsregister.

til Skibstjeneste i indtil *10 Timer* i Døgnet; Arbejdstiden skal, medmindre andet er aftalt, lægges mellem Kl. 5 og Kl. 20.

Den i § 6 foreslaaede Begrænsning vil betyde en væsentlig Forbedring af de bestaaende Forhold for Koksmather, Kahyts- og Messedrenge.

Ogsaa § 7, der bemyndiger Føreren til under Skibets Ophold *i Havn* at anordne Skibstjeneste i Overensstemmelse med Reglerne i §§ 3—6, saafremt Skibets *Afgang* skal finde Sted *i det efter Ankomsten nærmest følgende Døgn*, stemmer med Praksis.

Hvis der ikke under kortere Ophold anordnes saadan Skibstjeneste, eller *Opholdet i Havn* antages at vare længere end nys anført, maa en Sømænd ikke anvendes til Skibstjeneste i mere end *8 Timer* i Døgnet. Hertil er i § 8 føjet den Begrænsning, at i *Troperne* maa den normale Arbejdstid ikke overstige *6 Timer* i Døgnet for Fyrbødere og Kullempere og *7 Timer* for andre Sømænd, der ikke tilhører Restaurationspersonalet. — Hvis andet ikke er aftalt eller nødvendiggøres ved Skik og Brug i den paagældende Havn, skal Arbejdstiden for Sømænd, der ikke tilhører Restaurationspersonalet, lægges mellem Kl. 6 og Kl. 18 og for Restaurationspersonalet mellem Kl. 5 og Kl. 19.

Da et Skibs Ankomst til eller Afgang fra Havn nødvendiggør en Del særligt Arbejde med Fortøjning, Klargøring m. m., er der i § 9 givet Adgang til paa Dage, da *Skibet ankommer til eller afgaar fra Havn*, at anvende andre Sømænd end Fyrbødere og Kullempere til Skibstjeneste i *større Udstrækning* end foran ommeldt. Dog maa Arbejdstiden i et Døgn højst udgøre: *10 Timer for en Styrmand*, hvis Arbejdstid i Henhold til § 4 ikke maa overstige *18 Timer* i to paa hinanden følgende Døgn, og *9 Timer for anden Sømænd*.

Under Skibets Ophold i Havn skal Sømændene for at have Lejlighed til at *gaa i Land* i det Tidsrum, i hvilket Forretninger holdes aabne, en Gang om Maaneden have *fri fra Kl. 12 paa en Søndag*. Overstiger Skibets uafbrudte Ophold i Havn ikke *48 Timer*, kan saadan Frihed dog kun kræves, for saa vidt Skibets Afgang ikke derved forsinkes. (§ 10).

Paa *Helligdage* maa der ikke paalægges Sømanden Arbejde, som kan opsættes.

Denne Forskrift i Lovforslagets § 11 stemmer med Sømandslovens § 56.

Som Følge af det alt overvejende Hensyn til Sikkerheden for Skib, Liv eller Gods og tillige af praktiske Grunde tillades det i § 12 at anvende en Sømand til Skibstjeneste *ud over den normale Arbejdstid*, naar det drejer sig om:

- 1) Skibstjeneste, der af Hensyn til Sikkerheden for Skib, Liv eller Gods eller Skibets Navigering eller Manøvrering i Søen *nødvendigvis* maa udføres uden for den Tid, hvori Sømanden ellers er pligtig at forrette Skibstjeneste;
- 2) Skibstjeneste, der udkræves for *Ydelse af Hjælp*;
- 3) Deltagelse i saadanne *Øvelser med Bjærgnings- og Ildslukningsredskaber* eller andre Sikkerhedsanordninger, som foranstaltes i Medfør af derom givne særlige Forskrifter;
- 4) Skibstjeneste, der er en Følge af, at *Besætningen formindskes* under Rejsen; samt
- 5) nødvendig *Vagttjeneste i Havn*.

For Skibstjeneste, som Sømanden udfører i Medfør af de under Punkterne 1—4 anførte Bestemmelser, er han ikke berettiget til *Godtgørelse* i større Omfang end ved Sømandslovens § 23 hjemlet. For den under Punkt 5 ommeldte Vagttjeneste, som forrettes uden for normal Arbejdstid, skal enten tilsvarende Frihed have været ydet eller ydes i det samme Døgn eller i det nærmest foregaaende eller efterfølgende Søgnedøgn, eller Godtgørelse som for Overtidsarbejde (se nedenfor) skal ydes.

Der følger saa i §§ 13—15 Bestemmelser om det Omfang, hvori en Sømand er forpligtet til mod Godtgørelse at udføre Skibstjeneste af anden Art end i § 12 omtalt til andre Tider end anført i §§ 4—9 (*Overtidsarbejde*).

Angaaende det særlige Overtidsarbejde, som udkræves til Udførelse af Foranstaltninger, der *paabydes af Myndigheder i Havn*, bestemmes først i § 13, at det ikke er underkastet de i § 14 angivne Begrænsninger, men at Godtgørelse herfor skal ydes i Overensstemmelse med Bestemmelserne i § 15.

Derefter giver § 14 følgende almindelige Regler om *Omfanget af Overtidsarbejde*:

I *Søen* eller i et Døgn, i hvilket Skibet ankommer til eller afgaar fra Havn, maa Overtidsarbejde ikke paalægges en Sømand, hvis Skibstjeneste er *inddelt i Vagter*, saafremt hans Skibstjeneste derved i to paa hinanden følgende Døgn vilde overstige hans normale Arbejdstid med mere end 6 Timer. — En Sømand, hvis Skibstjeneste i Søen er inddelt i Vagter, maa, naar Skibet ligger i *Havn*, ikke anvendes til Overtidsarbejde, saafremt hans Skibstjeneste derved enten vilde overstige hans normale Arbejdstid for samme Døgn med mere end 6 Timer eller i to paa hinanden følgende Døgn vilde overstige i alt 28 Timer. — En Sømand, hvis Skibstjeneste ikke er inddelt i Vagter (*Dagmand*), maa ikke anvendes til Overtidsarbejde, saafremt hans Skibstjeneste, saavel i Havn som i Søen, derved i to paa hinanden følgende Døgn vilde overstige i alt 30 Timer. — Til Overtidsarbejde maa en Sømand ikke anvendes i mere end 18 Timer om Ugen.

Om *Godtgørelsen for Overtidsarbejde* bestemmer § 15, at den, beregnet pr. Time, skal udgøre, naar Arbejdet udføres paa en Søndag, mindst $\frac{1}{150}$, og naar Arbejdet udføres paa en Helligdag, mindst $\frac{1}{75}$ af Sømandens Maanedshyre, heri ikke medregnet Kostpenge eller Godtgørelse herfor. — Hvis en Sømand paa en Dag i mere end 2 Timer har været anvendt til Overtidsarbejde ved *direkte Behandling af Gods ved Losning eller Lastning*, skal der, saafremt han næstfølgende Dag eller Dage anvendes til samme Arbejde, for det paa sidstnævnte Dag eller Dage udførte Overtidsarbejde af denne Art ydes ham Godtgørelse efter den for Overtidsarbejde paa Helligdage fastsatte Beregningsregel, selv om Arbejdet er udført paa en Søndag. — Godtgørelsen skal beregnes særskilt for hver Gang, Overtidsarbejde har været udført, saaledes at en paabegyndt halv Time regnes som en halv Time.

I § 16 er der aabnet Adgang for Søfartsministeren til at *godkende Aftaler*, hvorved der paalægges *længere Skibstjeneste* end fastsat i Loven eller betinges *lavere Godtgørelse* for Overtidsarbejde end foreskrevet i § 15.

Angaaende Overtidsarbejde skal der senest den næste Dag gøres Antegning i en *Overtidsbog*. Enhver, som paaviser en retlig Interesse deri, skal have Adgang til at gøre sig

bekendt med Overtidsbogens Indhold og til at tage Udskrifter deraf. (§ 17).

Af Lovforslagets øvrige Indhold kan nævnes § 19, der henlægger *Tilsynet* med Lovens Overholdelse til Statens Skibstilsyn, og § 20, der fastsætter Bødestraf for Overtrædelse af Lovens Bestemmelser, dog Fængsel i indtil 2 Aar for at føre falsk Overtidsbog samt for med Forsæt at tilintetgøre, understikke eller ulæseliggøre denne.

Socialdemokraternes Ordfører, *P. Andersen*, udtalte sin Glæde over Lovforslagets Fremkomst og haabede, at det skulde lykkes at gennemføre det i Samlingens Løb; dog ønskede han nærmere Overvejelse af flere Enkeltheder. Venstres Ordfører, *Duborg*, understregede, at det paa dette Erhvervsomraade var nødvendigt at tage vidtgaende internationale Hensyn, og at Sagen burde behandles med den yderste Varsomhed, særlig hvis man kunde gaa ud fra — hvad man formentlig kunde —, at de nuværende Forhold for danske Søfolk stod paa Højde med eller over Søfolkernes Forhold i de med Danmark konkurrerende Lande. Taleren ønskede derfor en meget grundig Udvalgsbehandling. Ogsaa Ordføreren for Det konservative Folkeparti, *Bouet*, pegede paa, at Søfarten er et i allerhøjeste Grad internationalt Erhverv, og at man derfor maatte vogte sig for at berøve dansk Skibsfart dens Konkurrenceevne, hvad der baade vilde skade Erhvervet, de søfarende og Samfundet som Helhed. Problemet krævede derfor en nøje Undersøgelse. Derimod advarede *Rager*, som talte paa Det radikale Venstres Vegne, imod at lade sig bremse i sine Reformbestræbelser af de fra Venstres og konservativ Side fremsatte Betæneligheder. Man maatte være opmærksom paa de søfarendes Misfornøjelse med de i Aarenes Løb opnaaede Resultater og paa den store Samfundsinteresse i at forebygge Konfikter til Søs, og Spørgsmaalet var, om Tidspunktet ikke netop var inde til, at Staten gav en Norm for, hvad der i Øjeblikket maatte anses for at være det fornuftmæssigt opnaaelige. Partiet var derfor meget ivrigt efter at gennemføre en Lov i den foreslaaede Aand og Retning, men Taleren kritiserede dog forskellige Enkeltheder og var navnlig ikke tiltalt af Fastsættelsen i § 15 af Minimumsbetaling for Overarbejde og af Dispensationsbestemmelsen i § 16. — Ordføreren for Det kommunistiske Parti, *Munch-Petersen*, fremførte Indvendinger mod en Række af Lovforslagets Paragraffer. Partiet vilde støtte de Bestemmelser i Regeringsforslaget, som virkelig var til Fordel for Søfolkene, men forbeholdt sig at stille Ændringsforslag med Hensyn til de

Punkter, hvor Forslaget formentlig ikke ydede, hvad det burde, men gjorde alt afhængigt af en vilkaarlig Afgørelse af Søfartsministeren. I øvrigt pointerede Taleren, at en Forbedring af Søfolkernes Levevilkaar først og fremmest beroede paa den økonomiske Kamp, som Søfolkene ligesom andre Arbejderlag maatte organisere.

Det nedsatte *Udvalg* afgav hverken Betænkning eller Beretning.

21. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Doms-mænd; offentlig Votering i Højesteret; Nævningernes Deltagelse i Strafudmaalingen m. v.). (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3295].

Fremsat i *Landstinget* $25/1$ (L. Sp. 612). 1. Beh. $8/2$ (L. Sp. 743). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, Godskesen, A. P. Hansen, Jepsen Christensen, Oluf Jensen, Jensen-Stevns, H. P. Johansen, Josiassen, Carl F. Madsen, S. C. Nørgaard, Rasmussen Flemløse, Rytter [Formand] og Stumph). Beretning (B. Sp. 2699) afgiven $11/5$.

Lovforslaget blev fremsat i den samme Skikkelse, hvori det i sidste Samling blev vedtaget (uændret) af Folketinget. Forslagets Indhold er meddelt i Aarbogen 1932—33, Side 657 f., hvortil henvises.

Det paagældende Udvalg oplyste i sin *Beretning*, at Udvalget havde afholdt flere Møder og diskuteret saavel Principperne som de enkelte Paragraffer, men ikke havde naaet at tilendebringe sit Arbejde.

22. Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2563].

Fremsat i *Folketinget* $1/11$ (F. Sp. 735). 1. Beh. $4, 6$ og $7/12$ (F. Sp. 2111, 2225, 2268). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch [Formand], Knud Hansen [Sekretær], Kammergaard, Helga Larsen, Sneum, Strøm, Elna Munch, Jensen [Gørding], Inger Gautier Schmit, Vagn Bro, Christensen [Høng], Vejen, Pürschel, Gerda Mundt og Kristen Amby). Beretning (B. Sp. 2725) afgiven $11/5$.

Ved nærværende Forslag og 3 dermed sammenhørende Forslag om Ændringer i Arveforordningen og i Retsplejeloven (se Nr. 23 og Nr. 24) samt om Inddrivelse og Sikring af Underholdsbidrag (Nr. 25) tilstræbes en *gennemgribende Reform af de uden for Ægteskab fødte Børns Retsstilling*. Den bestaaende Ulighed mellem disse Børn og Ægtebørn er efter Ministeriets Opfattelse en Uretfærdighed mod de førstnævnte, da det egentlige Grundlag for Retsvirkningerne i Forholdet mellem et Barn og dets Forældre er ens for de to Slags Børn, nemlig det naturlige Slægtskabsbaand. Ministeriet mener derfor, at Børn uden for Ægteskab *principielt bør nyde samme Retsstilling* i Forhold til begge deres Forældre som Ægtebørn i Forhold til *deres* Forældre, og at der bør tillægges dem alle de Beføjelser, som de ifølge deres naturlige Afstamning har Krav paa, hvad der formentlig ikke vil medføre nogen Fare for Ægteskabsinstitutionen eller for en Forøgelse af Antallet af Fødsler uden for Ægteskab. Ministeriet finder ogsaa, at *Tidspunktet* er inde til en saadan Reform, bl. a. i Betragtning af de Nydannelser, der i de senere Aar er skabt inden for de andre nordiske Landes, særlig Norges og Islands, Lovgivninger, ligesom en Lovrevision er paa krævet af *praktiske* Hensyn, navnlig efter Gennemførelsen af Loven om offentlig Forsorg.

Ud fra Grundsætningen om principiel Ligestilling mellem Børn uden for Ægteskab og Ægtebørn tillægges der i det nævnte Kompleks af Lovforslag et Barn, som er født uden for Ægteskab, Ret til at bære *Faderens Familienavn* — Faderen skal altsaa ikke længere kunne modsætte sig, at Barnet faar hans Navn —, og det faar samme *Arveret* som et Ægtebarn, naar Faderskabet er fastslaaet. Der gives dernæst Regler om *obligatorisk Fastslaaelse af Faderskabet*, selv om der ikke søges Hjælp til Barnets Underhold, og der paalægges Faderen lige saa vel som Moderen *fuld Forsørgelsespligt* over for Barnet, der indtil det 18. Aar skal forsørges, opdrages og uddannes under Hensyntagen til begge Forældrenes Livsvilkaar; Udgiftsbyrden *fordeles* saaledes, at der saa vidt muligt under Hensyn til Forældrenes økonomiske Kaar falder lige stor Byrde paa hver af dem. I øvrigt er Faderens Pligt til at bidrage til *Moderens* Underhold før og efter Fødselen foreslaaet udvidet, og der er givet en ny Regel om Adgang til at paalægge Bidrag til de ved en Abort forvoldte Udgifter.

I det følgende er givet en Oversigt over Lovforslagets *Hovedbestemmelser*, særlig for saa vidt de paa væsentlige Punkter ændrer den bestaaende Lovgivning.

Kapitel I, §§ 1—3, indeholder Bestemmelser om *Barnets almindelige Retsstilling*.*) § 1 udtrykker Lovforslagets *Hovedgrundsætning* saaledes: »Børn uden for Ægteskab har samme retlige Stilling i Forhold til deres Forældre som Ægtebørn, medmindre Lovgivningen udtrykkelig fastsætter andet.«

Derefter giver § 2, Stk. 1, det uden for Ægteskab fødte Barn Ret til at faa tillagt enten Moderens eller — hvis Faderskabet er fastslaaet — *Faderens Familienavn*. Faderen kan altsaa ikke modsætte sig, at Barnet faar hans Navn. Derimod bortfalder de gældende Bestemmelser om Adgang til at navngive med et efter Moderens Fornavn eller Barnets Fødested dannet Navn. — Paragraffens Stk. 2 giver Ret til *Navneforandring* i to Tilfælde, nemlig hvis Navngivelse er sket inden Faderskabets Konstatering og Faderskabet senere fastslaaes, og hvis Forældremyndigheden overføres fra den ene af Forældrene til den anden. Stk. 3 opretholder den praktisk betydningsfulde Adgang for *Stedfaderen* til med Moderens og eventuelt tillige med Faderens Samtykke at tillægge Barnet sit Familienavn, og Bestemmelsen er udvidet til at omfatte de Tilfælde, hvor Barnet er fyldt 18 Aar; i saa Fald kræves Barnets Samtykke.

Ved § 3 paalægges der *Faderen* lige saa vel som Moderen fuld *Forsørgelsespligt over for Barnet* indtil dets fyldte 18. Aar (for en Datter dog kun, indtil hun gifter sig). Derimod sker der ingen Ændring med Hensyn til Faderens Forsørgelsespligt i Forhold til det offentlige (Forsorgslovens § 6). Paragraffen tilføjer den *Maalestok*, at Barnets Forsørgelse, Opdragelse og Uddannelse skal ske under Hensyntagen til begge Forældrenes Livsvilkaar.

Sidstnævnte Ændring, som ikke betyder en Opgivelse af det nuværende Minimum for Børnenes Forsørgelse, vil kunne faa praktisk Betydning, naar Forældrene staar paa forskellige sociale Trin.

Kapitel II, §§ 4—18, handler om *Faderskabets eller Bidragspligtens Fastsættelse*. Den foreslaaede Udvidelse af Barnets Retsstilling i Forhold til Faderen maa efter Mini-

*) Det bemærkes, at de nye Bestemmelser om Barnets *arveretlige* Stilling er optaget i Lovforslaget om Ændring i Forordningen af 21. Maj 1845 (se Nr. 23).

steriets Opfattelse naturligt føre med sig, at Faderskabet til ethvert Barn uden for Ægteskab søges fastslaaet. En almindelig Regel om pligtmæssig Fastslaaelse af Faderskabet synes paakrævet af Hensyn til Barnets Tarv, ligesom det offentlige er stærkt interesseret deri, og heroverfor har Ministeriet ikke ment at burde tillægge Hensynet til Forældre, som er interesserede i, at Faderskabet forbliver uoplyst, nogen Vægt.

§§ 4 og 5 indeholder de Forskrifter, som er fornødne for, at de Myndigheder, hvem det paalægges at sørge for, at Faderskabet i hvert enkelt Tilfælde fastslaaes, saa snart som muligt kan faa Oplysning om, hvem der af Moderen opgives som Fader, og mod hvem Undersøgelse derfor skal indledes.

Ifølge § 4 har Moderen ligesom nu *Adgang til*, naar den 6te Svangerskabsmaaned er forløbet, ved Henvendelse til Overpræsidenten eller vedkommende Politimester at *begære Faderskabssag rejst* mod den Mand, hun opgiver som Fader til det Barn, hun venter at føde. Det paalægges dernæst i § 5 en *Jordemoder* eller en som Fødselshjælper fungerende *Læge* (eventuelt Righospitalet eller Fødselsanstalten i Jylland), som har gjort Tjeneste ved Fødselen af et Barn uden for Ægteskab, at gøre Anmeldelse om denne til Overpræsident eller Politimester med Oplysning bl. a. om Moderens Navn samt, hvis Moderen har opgivet, hvem der er eller kan være *Barnets Fader*, Moderens Opgivende herom og Oplysning om, hvorvidt hun har begæret Faderskabssag rejst i Henhold til § 4. Hvis ingen Jordemoder eller Læge har bistaaet ved Fødselen, *skal Moderen selv* inden en Maaned efter Fødselen afgive Anmeldelse om denne, og hun skal da meddele Myndighederne, hvem der er Barnets Fader. Undladelse af at afgive de i § 5 paalagte Anmeldelser straffes med Bøder.

Der tølges saa i § 6 Forskrifter om den Fremgangsmaade, som skal iagttages ved den opgivne Faders *udenrettlige Anerkendelse af Faderskabet*. Anerkendelsen skal ske ved den opgivne Faders personlige Fremmøde, og han skal udtrykkeligt gøres opmærksom paa Retsvirkningerne af Anerkendelsen. I Forbindelse hermed kan nævnes § 15, der giver den, som har anerkendt Faderskabet, Ret til at forlange *Retssag indledet*, naar han godtgør, at hans Anerkendelse ikke kan anses som en bindende Viljeserklæring, eller at han først efter Aner.

kendelsen er kommet til Kundskab om Omstændigheder af Betydning, der kan begrunde Fralæggelse af Faderskabet. — Overensstemmende med gældende Ret skal ifølge § 7 Bidragsresolutionen over Faderen, der anerkender Faderskabet, udfærdiges af Overøvrigheden; der er dog aabnet Adgang til paa Moderens Begæring, og naar det maa antages, at der ikke vil blive søgt Hjælp til Barnets Underhold fra det offentlige, at unnlade Udfærdigelse af Bidragsresolution.

§ 8. Naar den opgivne Fader *ikke vil anerkende* Faderskabet, skal Politiet ikke foretage yderligere Undersøgelser i Sagen, men straks afgive den til Undersøgelse *ved Retten*, saa at Tilvejebringelsen af Bevismaterialet fra første Færd kommer til at foregaa under Rettens Kontrol.

Af de øvrige Paragraffer i Kapitel II skal fremhæves § 14. Den foreslaaede meget væsentlige Udvidelse af Retsvirkningerne af Faderskabet, der beror paa Forudsætningen om et virkeligt Slægtskab mellem Faderen og Barnet, maa medføre, at Bestræbelserne i langt videre Omfang end hidtil rettes paa at konstatere *det virkelige Faderskab*. Naar da den udvidede Retsvirkning af Faderskabet kun kan bringes i Anvendelse, saafremt det virkelige Faderskab findes tilstrækkeligt bevist, opstaar to Spørgsmaal, dels hvad der nærmere maa kræves for at anse det virkelige Faderskab for tilstrækkeligt bevist, dels hvilke Retsvirkninger der, hvor Faderskabet *ikke* kan konstateres, skal tillægges den Omstændighed, at en Mandsperson har haft Samleje med Moderen paa Avlingstiden.

I § 14, Stk. 1, har Ministeriet formuleret de Krav, der maa stilles med Hensyn til *Beviset for Faderskabet*, paa følgende Maade: »Den opgivne Fader eller en anden under Faderskabssagen, sagsøgt bliver ved Dommen at anse som Fader til Barnet, saafremt Retten finder det bevist, at han har haft *Samleje* med Moderen inden for Avlingstiden, uden at der foreligger Omstændigheder, som *udelukker*, at Barnet kan være Frugten heraf*), og der derhos *ikke* findes Grund til at *antage*, at Moderen indenfor Avlingstiden *ogsaa har haft*

*) Dette kan f. Eks. være udelukket ved Resultatet af en Blodtypeundersøgelse, eller fordi vedkommende er bevislig impotent.

Samleje med nogen anden, som kan være Barnets Fader, og der heller ikke i øvrigt foreligger Omstændigheder, som gør det *tvivlsomt*, om den sagsøgte er Barnets Fader.«

Paragraffens Stk. 2 omhandler de Tilfælde, hvor det vel maa anses bevist, at en eller flere Personer har haft *Samleje med Moderen paa Avlingstiden*, uden at der foreligger Omstændigheder, som udelukker, at Barnet kan være Frugten heraf, men hvor det dog *ikke* findes godtgjort, at nogen af de paagældende er Barnets *Fader*. I saa Fald bliver den eller de sagsøgte ved Dommen at anse som *bidragspligtig*.

Det udvikles i Motiverne, at de Hensyn, der bevirker, at man kun kan lade de særlige Retsvirkninger indtræde, naar det virkelige Faderskab har kunnet fastslaas, ikke udelukker, at man i Overensstemmelse med gældende Ret gør Pligten til at svare *Underholdsbidrag* afhængig af den blotte *Mulighed* for, at den paagældende kan være Barnets Fader.

Ministeriet har overvejet, om man i de Tilfælde, hvor flere Personer opfylder Betingelserne for at anses som bidragspligtige, burde blive staaende ved den gældende Ordning, hvorefter Bidragspligten paalægges *alle* de paagældende, eller om man burde søge gennemført en Ordning som den svenske, hvorefter Bidragspligt ogsaa i saadanne Tilfælde kun paalægges *en enkelt*. Skønt Ministeriet i og for sig har Sympati for den sidstnævnte Ordning, er man dog blevet staaende ved den gældende Ordning, dels fordi Nyordningen med Faderskabets Fastslaelse medfører Nødvendigheden af, at de flere Muligheder inddrages i Sagen til nærmere Undersøgelse, dels paa Grund af Vanskelighederne ved at udpege en enkelt af de flere Muligheder.

Kapitel III, §§ 19—28, Barnets Underhold m. v. Medens Lovforslagets § 3 angiver Maalestokken for Barnets Forsørgelse, Opdragelse og Uddannelse, træffes der ved § 19 Bestemmelse om, hvorledes *Byrderne* herved skal *fordeles* mellem Barnets Forældre, og det foreslaas her i Overensstemmelse med Hovedgrundsætningen i § 1, at Udgifterne fordeles saaledes, at der, saa vidt muligt, under Hensyn til Forældrenes økonomiske Kaar falder *lige stor Byrde paa hver af Forældrene*, en Regel, der i øvrigt maa anses for stemmende med den nugældende Ret.

§ 20 angiver det nærmere Indhold af Faderens Pligt til at betale *Underholdsbidrag*. Paragraffens Bestemmelser er

i det væsentlige i Overensstemmelse med bestaaende Regler; saaledes fastholdes den nugældende Grænse nedad for Barnets Forsørgelse: at den skal være forsvarlig og ikke ringere end i gode Plejehjem paa den Egn, hvor Barnet opdrages, og ligeledes opretholdes Regelen om, at Faderens Bidrag i Almindelighed bør sættes til mindst $\frac{3}{5}$ af samtlige de Udgifter, Barnets Underhold herefter medfører. Man har derimod *udeladt* Forskriften om Bidragets Nedsættelse eller Bortfald ved Barnets fyldte 14de Aar, naar Faderen har Ægtebørn, som han, om de var i den Alder, ikke evnede at understøtte.

Ud fra Lovforslagets Hovedgrundsætning om, at Barnet bør have samme retlige Stilling i Forhold til begge Forældrene, er det i § 21 foreslaaet, at det paa ganske tilsvarende Maade som for Faderens Vedkommende kan *paalægges Moderen* at betale *Underholdsbidrag* til Barnet, naar dette ikke er undergivet hendes Forældremyndighed og Forsorg. Bestemmelsen faar navnlig praktisk Betydning derigennem, at der ved Forsorgslovens § 185 er givet Adgang til at erholde det Moderen paalagte Underholdsbidrag udbetalt af det offentlige.

§ 22 fastslaar Indholdet af en *bidragspligtig* Persons *Underholdspligt*, idet det herom bestemmes, at Bidraget skal fastsættes efter de samme Regler, som iølges, naar det drejer sig om Bidrag, der paalægges den som *Fader* ansete (§ 20).

Ifølge de gældende Lovregler svarer Faderen til et Barn uden for Ægteskab Bidrag til Udgifterne ved *Moderens Barselfærd* og til hendes *Underhold* i 1 Maaned før og 1 Maaned efter Fødselen. Det foreslaas nu i § 23 at *udvide* den normale Bidragspligt til Tiden fra 2 Maaneder før til 1 Maaned efter Fødselen og at give Adgang til under ekstraordinære Omstændigheder at udstrække Pligten til at gælde Tidsrummet fra 4 Maaneder før til 9 Maaneder efter Fødselen. Derimod foretages ikke en tilsvarende Udvidelse af det offentliges Forpligtelse til Udbetaling af disse Bidrag. -- I Paragraffens Stk. 2 gives en ny Regel om Pligt for den Mand, der har be-
svangret en Kvinde uden for Ægteskab, til, saafremt hun *aborterer* og Aborten har forvoldt hende særlige Udgifter, at svare et efter Overøvrighedens Skøn passende Bidrag i den Anledning.

Det fastholdes i § 25, at *Aftaler om Afgørelse af Underholdspligt* over for Barnet kun er gyldige, naar de er godkendt af Overøvrigheden; men der er tilføjet den vigtige *Ændring*, at saadanne Aftaler ikke skal være til Hinder for, at *Overøvrigheden kan træffe anden Bestemmelse*, naar Forholdene væsentlig har forandret sig, og Aftalerne er ikke bindende for det offentlige, naar Barnet falder dette til Byrde.

Som en Konsekvens af Forslaget om at stille Børn uden for Ægteskab lige med Ægtebørn i *arveretlig* Henseende bliver der, naar *Faderen* til et Barn uden for Ægteskab *dør*, ikke længer Spørgsmaal om Udbetaling af Boet af fremtidig forfaldende Underholdsbidrag. Det anføres derfor ogsaa i § 26, Stk. 1, at Bidragspligten bortfalder, og at Barnet alene tager Arv i Henhold til Arveforordningen. (Kun i det Tilfælde, at afdøde efterlader sig Enke, der hensidder i uskiftet Bo, kan der ligesom nu blive Spørgsmaal om en fortsat Betaling af Underholdsbidrag). — Paragraffens Stk. 2 og 3 omhandler det Tilfælde, at afdøde var anset som blot *bidragspligtig*. I saa Fald opretholdes i Hovedsagen de gældende Bestemmelser; dog har man foreslaaet at *ophæve* den Begrænsning, ifølge hvilken der, saafremt Faderen efterlader sig Enke, kun udbetales Bidrag til Børn uden for Ægteskab, som han har avlet *inden* sit Ægteskab med hende, og hvis han efterlader sig Ægtebørn, kun til Børn uden for Ægteskab, der er *ældre* end det ægte Barn.

I § 27 udtales udtrykkeligt, at Underholdsbidraget er en Rettighed, der tilkommer *Barnet*.

Kapitel IV, §§ 29—33, Forskellige Bestemmelser og Lovens Ikrafttræden. Her skal først fremhæves Forslaget i § 29 om *Ophævelse af* de særlige Regler om *Hemmeligholdelse af Navne paa Modre*, der føder paa *Rigshospitalet*. Ministeriet anser denne Særordning for uheldig og unaturlig og mener, at Privilegiets Ophævelse maa betragtes som en næsten nødvendig Følge af Lovforslagets Regler om en pligt-mæssig Opgivelse af Faderskabet. § 29 skal dog alene komme til Anvendelse med Hensyn til Børn, der fødes efter Lovens Ikrafttræden.

§ 30 indeholder en Række særlige Bestemmelser for de Tilfælde, hvor *flere Personer* er anset som *bidragspligtige*.

Det foreslaas bl. a., at en bidragspligtigs *Regreskrav* over for andre bidragspligtige skal fremsættes gennem Øvrigheden, og at den bidragspligtige, som har betalt Bidraget, *ikke* kan kræve de andre medforpligtede hensat til Afsoning. Endvidere søges det undgaaet, at Moderen eller andre, der optræder paa Barnets Vegne, stadig gennem Indholdet af Bidragsresolutionerne maa erindres om det uheldige Forhold med Hensyn til Barnets Afstamning, og da det ikke findes hensigtsmæssigt, at der i disse Tilfælde bestaar det sædvanlige direkte Retsforhold mellem Moderen og de bidragspligtige, skal enhver *Afkrævning og Inddrivelse ske ved Myndighedernes Mellemkomst.*

De nye Bestemmelser om pligtmæssig Fastslaaelse af Faderskabet, om Fremgangsmaaden ved Faderskabets eller Bidragspligtens Fastsettelse og navnlig om udvidede Retsvirkninger af Faderskabet bør efter Ministeriets Formening ikke have tilbagevirkende Kraft med Hensyn til Børn født før Lovens Ikrafttræden. Det samme gælder den ved § 23 foreslaaede særlig udvidede Svangerskabshjælp. I øvrigt har man i § 32 fulgt det Princip, at Lovens Regler, i det Omfang de findes egnede dertil, gøres anvendelige ogsaa paa bestaaende Forhold.

Lovforslaget fik i *Folketinget* principiel Tilslutning fra Socialdemokrater, Radikale, Retsforbund og Kommuniste. Socialdemokraternes Ordfører (*Hartvig Frisch*) rejste dog det Spørgsmaal, om Befolkningen kan siges at være helt moden til Gennemførelse af Lovforslagets Bestemmelser, og han pegede paa de betænkelige Sidevirkninger for bestaaende Ægteskaber, som især Barnets Ret til Arv og til Faderens Navn vil kunne medføre. Disse Betæneligheder blev endnu stærkere understreget af Venstres Ordfører (*Inger Gautier Schmit*), som vel erkendte, at der burde tages nye Skridt for at forbedre navnlig den økonomiske Stilling for Børn uden for Ægteskab, og udtalte, at Venstre med stor Glæde vilde arbejde med paa det foreliggende Forslag, men dog i Betragtning af Forslagets store Rækkevidde og samfundsmæssige Betydning forbeholdt Partiet Ret til en meget omhyggelig Overvejelse af Sagen. — Fra konservativ Side mødte Lovforslaget skarp Kritik ud fra de Forudsætninger, at Ægteskabet er Samfundets Grundvold, og at den lykkeligste Børnecopdragelse sker i Hjemmene. Problemet burde efter Ordførerens (*Pürschel*) Mening stilles saaledes: hvorledes skal Samfundet indrette sin Lovgivning, naar det

ønsker, at de flest mulige Børn faar den bedst mulige Opdragelse, og han ansaa det for kortsynet at ville legalisere en Forbindelses Frugt uden at ville legalisere Forbindelsen selv. Derimod mente de Radikales Ordfører (*Elna Munch*), at Loven tværtimod vilde styrke Ægteskabsinstitutionen og tilskynde til Ægteskabs Indgaaelse, ved at de to Parter knyttes sammen økonomisk og moralsk gennem de Forpligtelser, der lægges paa dem.

Det oplystes i den af Udvalgets Formand afgivne *Beretning*, som bl. a. indeholdt en Redegørelse for Virkningerne af den norske Lovgivning paa dette Omraade, at der i Udvalget var rettet en Række nærmere angivne Spørgsmaal til Justitsministeriet vedrørende de 5 til Udvalget henviste Forslag, og at der fra forskellige Sider var rejst en Del Tvivlsspørgsmaal, uden at man dog var naaet til Samraad eller Indkaldelse af Ændringsforslag.

23. Forslag til Lov om Ændring i Forordning af 21. Maj 1845 indeholdende nogle Forandringer i Lovgivningen om Arv. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2653].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{11}$ (F. Sp. 735). 1. Beh. 4, 6 og $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 2111, 2225 og 2268). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab (se Side 408). Beretning (B. Sp. 2725) afgiven $\frac{11}{5}$.

Lovforslaget, der blev fremsat sammen med Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab (se Nr. 22), gaar ud paa at give Arveforordningens § 9 følgende Affattelse:

»Børn uden for Ægteskab har samme Arveret og arves paa samme Maade som Ægtebørn.

Børn uden for Ægteskab tager dog kun Arv efter og arves kun af Fader og fædrene Frænder, saafremt *Faderskabet* er *fastslaaet* paa den i Lov af Dags Dato om Børn uden for Ægteskab, Kapitel II, omhandlede Maade.«

Loven skulde alene komme til Anvendelse paa Børn født efter Lovens Ikrafttræden.

Med Hensyn til de almindelige Synspunkter, der har været bestemmende for Ministeriet ved Udarbejdelsen af Lovforslagene om en Ændring i de uægtefødte Børns retlige

Stilling, henvises til det i *Indledningen* til Gengivelsen af Forslaget til Lov om Børn uden for Ægteskab bemærkede. Med Hensyn til Partiernes almindelige Stilling til den foreslaaede Reform og Indholdet af Folketingsudvalgets Beretning henvises til, hvad der er anført i *Slutningen* af samme Sag.

24. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje. (Faderskabssager). (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 2657].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{1}{11}$ (F. Sp. 735). 1. Beh. $4, 6$ og $7/12$ (F. Sp. 2111, 2225 og 2268). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab (se Side 408). Beretning (B. Sp. 2725) afgiven $\frac{11}{5}$.

Medens den væsentligste Del af Bevismaterialet ved Alimentationssagers Behandling under den gældende Ordning vil blive tilvejebragt gennem den forberedende Politiafhøring, inden Sagen gaar til Retten, tager den i Lovforslaget om Børn uden for Ægteskab (se Nr. 22) foreslaaede Nyordning Sigte paa, at Retten, naar den udlagte Fader ikke straks vedgaar Faderskabet, faar Ledelsen af Sagen, saaledes at Tilvejebringelsen af Bevismaterialet fra første Færd foregaar under Rettens Kontrol. Samme Lovforslag indeholder i Kapitel II de nærmere Regler om den Fremgangsmaade, der skal følges for at faa fastslaaet, om den udlagte Fader straks vil anerkende Faderskabet, eller om Sagen maa henvises til retslig Afgørelse, og nærværende Lovforslag giver *Forskrifter angaaende Faderskabssagens Behandling*, efter at Sagen er henvist til retslig Afgørelse. Det vil under denne Behandling være nødvendigt paa en Række Punkter at fravige de almindelige Bestemmelser i Retsplejeloven, og Ministeriet har fundet det hensigtsmæssigt at samle Reglerne om Faderskabssager i et *særligt Kapitel* af nævnte Lov.

I nedenstaaende Fremstilling er nævnt de mere væsentlige Punkter, hvor Lovforslagets Bestemmelser afviger fra den bestaaende Ordning.

1. Retsplejelovens § 307 opretholdt den *udvidede Adgang til* Anvendelse af *Parts Ed* i Alimentationssager, som tidligere havde udviklet sig gennem Praksis, og ifølge Paragraffens Stk. 2 kan det, naar der ikke findes tilvejebragt tilstrækkeligt Bevis for eller mod Sigtelsen, altid forlanges, at en af Parterne aflægger Ed. Da denne Regel vil kunne

virke yderst uheldigt, foreslaas det at ophæve den og at overlade til Retten i hvert enkelt Tilfælde at bestemme, om det skal tillades en Part at aflægge Parts Ed. (Jfr. Retsplejelovens § 306).

2. Der er aabnet Adgang til, naar Sagsøgte har *Bopæl i Udlandet*, altid at anlægge Faderskabssagen her, saafremt Sagsøgte opholdt sig her i Landet paa Avlingstiden.

3. For at undgaa unødigt Tidsspilde ved at indhente Værgebeskikkelse fra Københavns Magistrat i de mangfoldige Tilfælde, hvor Moderen er under 21 Aar, aabnes der Adgang for Retten til at foretage *Værgebeskikkelse* tor Sagens Parter.

4. Paa Grund af den selvstændige Interesse, det offentlige vil faa i, at det rette Faderskab til et Barn uden for Ægteskab i videst muligt Omfang søges konstateret, fastslaas rent principielt *Retten's Ansvar for Sagens* fuldstændige *Oplysning*, og der gives — i delvis Overensstemmelse med gældende Praksis — Regler om en *vidtgaaende Officialvirksomhed* fra Rettens Side. Hvis Parterne udebliver, indtræder ikke de sædvanlige Virkninger af Parternes Udeblivelse, men Retten maa desuagtet ex officio søge det til en rigtig Afgørelse af Sagen fornødne Bevismateriale tilvejebragt. Det er ogsaa en Følge af Dommerens Officialvirksomhed, at han ikke ved Afgørelsen er bundet ved Parternes Paa-stande.

5. Uanset den Pligt, der saaledes paalægges Retten til at drage Omsorg for Sagens Oplysning, aabnes der Mulighed for, naar Retten finder særlig Anledning dertil, at *beskikke en Forsvarer for Sagsøgte*, og saadan Beskikkelse skal ske i en Række særlig nævnte Tilfælde.

6. Der er optaget en Bestemmelse, som muliggør, at man uden at inddrage en Mand som Part i Sagen vil kunne faa hans Forklaring om, hvorvidt han paa Avlingstiden har staaet i Forhold til Moderen, og som endvidere afskærer den paagældende fra at vægre sig ved at afgive Vidnesbyrd under Henvisning til de almindelige Regler for Vidneførsel.

7. *Moderen* er i alle Tilfælde forpligtet til at afgive Forklaring om, hvem der har eller kan have besvangret hende, og enhver *Sagsøgt* er pligtig at afgive Forklaring om, hvorvidt han har hatt Samleje med Moderen inden for Av-

lingstiden. Bestemmelserne i Retsplejelovens §§ 177 og 189 om *Tvangsmidler* mod Vidner, der udebliver eller vægrer sig ved at svare, finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Parternes Pligt til at afgive Forklaring herom.

8. Finder Retten det fornødent, at der til Sagens Oplysning søges fremskaffet *Blodtypebestemmelser* for Moderen, Barnet eller den eller de Sagsøgte, er de paagældende forpligtet til at stille det for Undersøgelsen nødvendige Materiale til Raadighed. Vægrer de sig herved, er der hjemlet de fornødne Tvangsmidler til Gennemførelse af Kravet om Undersøgelsen.

9. Allerede efter nugældende Ret haves der en særlig Adgang til *Genoptagelse af Alimentionssager*, men paa Grund af de videregaaende Retsvirkninger, der foreslaas tillagt Faderskabet, er der i videre Omfang end hidtil aabnet Adgang til Genoptagelse af Faderskabssager, nemlig hvor den som Fader ansete senere kommer i Besiddelse af Oplysninger, som, hvis de havde foreligget tidligere, vilde have givet Sagen et andet Udfald. Der er dog foreskrevet en Frist, inden for hvilken denne Ret til Genoptagelse skal være gjort gældende. — Man har dernæst fundet det rimeligt at aabne Adgang for den *Ret*, der senest har afsagt Dom i Sagen, til at tillade Genoptagelse under Betingelser svarende til de i Retsplejelovens § 423, Stk. 1, ommeldte. Denne Adgang til Genoptagelse er dog begrænset til et Tidsrum af 2 Aar efter Dommen.

10. For at beskytte *Parter og Vidner* mod, at uvedkommende faar Kendskab til de intime Forhold, hvorom disse Sager drejer sig, og for tillige at sikre, at man saa vidt muligt faar Sagerne behørigt oplyst, er det foreslaaet at indsætte følgende Bestemmelser, der er noget videregaaende end de tilsvarende Bestemmelser i Retsplejelovens §§ 455 og 467:

»I de i dette Kapitel omhandlede Sager kan Retten i Embeds Medfør eller efter en af Parternes Begæring bestemme, at Retsmøderne skal foregaa for *lukkede Døre*.

Offentlig Gengivelse af Forhandlingerne, derunder dog ikke indbefattet selve Dommen, kan Retten i Embeds Medfør eller, naar nogen af Parterne eller et Vidne fremsætter Ønske derom, ved Kendelse *forbyde*, hvorhos det i Dommen kan bestemmes, at der ved offentlig Gengivelse af Dommen

ikke maa ske Offentliggørelse af de deri nævnte *Navne*. Har der i Sagen været *inddraget flere Personer som Sagsøgte*, er *offentlig Gengivelse* af Forhandlingerne *forbudt*, ligesom der ikke ved offentlig Gengivelse af Dommen maa ske Offentliggørelse af de deri nævnte Navne. Overtrædelse af de her omhandlede Forbud straffes med Bøder fra 200 Kr.«

11. De i det heromhandlede Kapitel foreslaaede Bestemmelser skal finde tilsvarende Anvendelse ved Sager, der i Henhold til § 3 i Forslag til Lov om Ægtebørn (se Nr. 26) anlægges af et Barns Moder eller af Barnet eller dets Værge for at søge fastslaaet, at en anden end Ægtemanden er Fader til Barnet.

Lovforslaget blev behandlet sammen med Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab og henvistes til det angaaende denne Sag nedsatte Udvalg. Med Hensyn til Partiernes almindelige Stilling til den foreslaaede Reform og Indholdet af Folketingsudvalgets Beretning henvises til, hvad der er anført i Slutningen af Redegørelsen for Lovforslaget om Børn uden for Ægteskab og dets Behandling paa Rigsdagen (Nr. 22).

25. Forslag til Lov om Inddrivelse og Sikring af Underholdsbidrag. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 2625].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{11}$ (F. Sp. 735). 1. Beh. $\frac{4, 6}{11}$ og $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 2111, 2225 og 2268). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab (se Side 408). Beretning (B. Sp. 2725) afgiven $\frac{11}{5}$.

Lovforslaget stemmer i det hele overens med et Udkast, der er udarbejdet af et af Justitsministeriet i 1929 nedsat Udvalg til Overvejelse af Spørgsmaalet om en Revision af de gældende Regler for Underholdsbidrags Inddrivelse og Sikring. Forslaget har til *Formaal* samtidig med Revisionen af de gældende Regler om Børn uden for Ægteskab dels i en enkelt Lov at *samle Bestemmelserne vedrørende Inddrivelse og Sikring af Underholdsbidrag*, der nu findes spredt paa mange forskellige Steder i Love og administrative Afgørelser, dels at *give ensartede Regler for de forskellige Arter af Bidragsforpligtelser*, idet de i Lovforslaget omhandlede Retsmidler skal komme til Anvendelse paa alle Bidrag, der kan paalægges med Hjemmel i Ægteskabslovene, Lov om Børn uden for Ægteskab, Lov om Ægtebørn og Lov om offentlig Forsorg.

De foreslaaede Regler er i det væsentlige i Overensstemmelse med, hvad der allerede er gældende Ret og Praksis, og nedenstaaende Fremstilling angaar derfor alene de Punkter, hvor Lovforslaget indeholder *Afvijselser* fra bestaaende Retsnormer.

1. Det er foreslaaet at begrænse Politiets *Eftersøgning af bidragspligtige*, hvis Opholdssted er ukendt, til Personer, som skylder *forfaldne* Bidrag.

2. Efter gældende Ret kan *Udpantning* for det samlede Bidrag finde Sted i den bidragspligtiges her i Landet værende Gods, naar der er toretaget forgæves Eftersøgning, eller naar Hensættelse i Gældsarrest har fundet Sted. Tilsvarende Regel er nu foreslaaet for det Tilfælde, at den bidragspligtige har *forladt Landet* for længere eller ubestemt Tid *uden at opfylde* den ham paahvilende *Forpligtelse til at betale eller stille Sikkerhed*.

3. §§ 6—11 handler om det saakaldte »*Forbud*«, hvorved man paa Forhaand kan beslaglægge ikke fortjent Løn og lignende Indtægt. Med Hensyn til Benyttelsen af dette Retsinstitut foreslaas navnlig følgende Ændringer:

a. Anvendelsen af Forbud betinges ai, at den bidragspligtige er *i Restance* med Bidrag. (Herved er chikanøs Anvendelse udelukket).

b. Skal der tilbageholdes Bidrag til flere bidragsberettigede, og Lønnen ikke er tilstrækkelig til, at det fulde Beløb kan tilbageholdes, *fordeles* det tilbageholdte Beløb *forholdsmis* mellem de berettigede.

c. Reglerne om Forbud udvides til at omfatte *Tjenestemandslønninger, Pensioner* o. lign., som udredes af Statskassen, kommunale Kasser eller andre offentlige Kasser.

d. Med Hensyn til *Renter* af baandlagte Kapitaler, Udbetalinger fra Stiftelser eller Legater samt Livrenter og andre Forsikringsbeløb begrænses Adgangen til Benyttelse af Forbud til Tilfælde, hvor den bidragspligtige *bor eller opholder sig i Udlandet*.

4. I §§ 12—20 findes Regler om *Afsoning*. Af de nye Bestemmelser inden for dette Afsnit fremhæves:

a. Medens det hidtil har været en Betingelse for Iværksættelse af Afsoning, naar Begæring herom blev fremsat af den *bidragsberettigede* (men ikke, naar Forsørgelseskom-

munen begærede det), at der var foretaget en forgæves Udpantningsforretning, foreslaas det nu, at forgæves Afkrævning i Forbindelse med Politimesterens Skøn om Bidragets Uerholdelighed ved Udpankning *altid* kan danne Grundlag for Afsoning. Hvis der fremættes Indsigelse, afgøres Spørgsmaalet ved Fogedens Kendelse.

b. Efter de gældende Regler kan Afsoning, naar det drejer sig om periodisk forfaldende Bidrag, ikke begæres for mindre end det, der staar tilbage for $\frac{1}{2}$ Aar. Dette medfører den Ulempe, at den bidragspligtige, hvis Bidrag forfalder maanedsvist forud, stadig kan være i Restance med 5 Maaneders Bidrag uden at befrygte Afsoning, og det foreslaas derfor at ændre $\frac{1}{2}$ Aar til 3 *Maaneder*. Med Hensyn til Bidrag til Børn uden for Ægteskab gør der sig særlige Hensyn gældende, og Afsoning af saadanne Bidrag kan efter Forslaget tidligst ske 2 Maaneder efter Fødselen.

c. Bidrag, der paahviler en *Kvinde* til hendes nuværende eller tidligere Mands Underhold, kan ikke kræves afsonet. Det foreslaas nu yderligere at fritage Kvinder for Afsoning af Bidrag til deres *Stedbørn*.

d. For *Militærpersoners* Vedkommende søges trukket en mere rationel Grænse, idet alene tjenestegørende *værnepligtige* fritages for Afsoning, medens *fast ansatte* Militærpersoner undergives de sædvanlige Regler.

e. De hidtil ret uensartede Regler om Adgangen til paa Grund af den bidragspligtiges økonomiske Forhold at *undlade at give Afsoningsordre* eller kun dekrettere Afsoning for en Del af Beløbet erstattes af en fælles Bestemmelse, som i Realiteten stemmer med Indholdet af Forsorgslovens § 14, Stk. 2 og 3.

f. *Udfærdigelsen af Afsoningsordrer* henlægges fra Amterne til *Politimestrene*, medens Afgørelsen i København torbliver hos Overpræsidenten. Hvis den bidragspligtige har været efterlyst i Politiefterretninger, kan Politimesteren bestemme, at Paaanke til Amtet ikke skal medføre Udsettelse af Afsoningen.

5. Bestemmelse om *Sikkerhedsstillelse* og Godkendelse af *Kautionsister* i det Tilfælde, at en bidragspligtig Person vil forlade Landet for længere eller ubestemt Tid, henlægges til *Politimesteren* fra henholdsvis Overøvrighed og kommunale Raad.

6. I § 23, der handler om Hensættelse i *Gældsarrest*, er det udtrykkeligt udtalt, at Arrestens Varighed *aldrig* kan udstrækkes *ud over 9 Maaneder*, selv om der paahviler den forpligtede flere Bidragsforpligtelser. Omkostningerne ved saadan Arrest afholdes, hvis de ikke dækkes af henholdsvis den bidragspligtige og Moderen, som Delinkventomkostninger.

Lovforslaget blev behandlet sammen med Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab og henvistes til det angaaende denne Sag nedsatte Udvalg. Med Hensyn til Partiernes almindelige Stilling til den foreslaaede Reform og Indholdet af Folketingsudvalgets Beretning henvises til, hvad der er anført i Slutningen af Redegørelsen for Lovforslaget om Børn uden for Ægteskab og dettes Behandling paa Rigsdagen (se Nr. 22).

26. Forslag til Lov om Ægtebørn. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 2675].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{11}$ (F. Sp. 735). 1. Beh. $\frac{4, 6}{12}$ og $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 2111, 2225, 2268). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Børn uden for Ægteskab (se Side 408). Beretning (B. Sp. 2725) afgiven $\frac{11}{5}$.

Uanset de ved Forslaget til Lov om Børn uden for Ægteskab (se Nr. 22) foreslaaede Ændringer i disse Børns Retsstilling i Forhold til Ægtebørnenes vil der dog stadig paa en Række Punkter blive en Forskel i Retsstillingen tilbage, navnlig med Hensyn til Raadigheden over Barnet, og dels som Følge heraf, dels af andre — ikke retlige — Grunde vil det stadig være af Betydning, om et Barn fastslaas at være af ægteskabelig Afstamning eller maa anses som Barn uden for Ægteskab. Af særlig Betydning er det derhos, at det, naar et Barns Moder er gift, kan fastslaas, at Ægtemanden er Fader til Barnet, uden at det er nødvendigt at følge den Fremgangsmaade, som anvises med Hensyn til Fastslaelsen af Faderskabet til et Barn uden for Ægteskab.

Med Hensyn til Børn, der avles af en gift Kvinde, gælder i dansk Ret ifølge lang og fast Praksis Regelen *pater est, quem nuptiæ demonstrant*, d: Ægtemanden anses for Barnets Fader, indtil det modsatte bevises. Betydningen af Regelen er den, at den, der paastaar, at Barnet er avlet uden for Ægteskab, maa *bevise*, at det ikke *kan* være ægte, enten fordi

Ægtemanden paa Avlingstiden ikke *kan* have haft Samleje med Hustruen, f. Eks. paa Grund af Fraværelse, eller ogsaa, fordi han faktisk ikke har haft saadant Samleje. Efter Praxis gælder Formodningen for Ægtemandens Faderskab dog ikke, naar Ægtefællerne i Henhold til Bevilling lever separerede; derimod har Praxis ikke i Almindelighed villet fravige Pater-est-Regelen, naar Ægtefællerne blot faktisk lever adskilte.

Nærværende Lovforslag gaar navnlig ud paa at give Forskrifter om, hvorledes den nævnte Regel fremtidig bør komme til Anvendelse.

Forslagets § 1 træder i Stedet for Danske Lovs 5—2—32 ved at give følgende *Definition* af, hvad der skal forstaas ved Ægtebørn:

»Ægtebørn er Børn af Forældre, som paa Avlingstiden levede i eller senere har indgaaet Ægteskab med hinanden, selv om Ægteskabet forinden Barnets Fødsel er ophævet ved Død eller Skilsmisse, og selv om Ægteskabet omstødes.«

Der følger saa i § 2 en nærmere Udformning af den før-omtalte Sætning, *Pater-est-Regelen*:

Fødes et Barn, medens Moderen er gift, eller efter at hendes Ægteskab er ophørt, paa en saadan Tid, at *Barnet kan være avlet under Ægteskabet*, anses Barnet som Barn af Ægtemanden, medmindre det godtgøres, at han ikke kan være Fader til Barnet. — Denne Regel gælder dog *ikke*, hvis Ægtefællerne paa Avlingstiden levede *separerede* eller *faktisk adskilte*, medmindre det godtgøres, at de inden for Avlingstiden har haft Samleje med hinanden.

Betydningen af, at Pater-est-Regelen ikke gælder, er, at Moderen i de paagældende Tilfælde maa gaa frem efter Reglerne i Lov om Børn uden for Ægteskab for at faa fastslaaet Faderskabet til Barnet.

§ 3 angaar alene de Tilfælde, hvor Pater-est-Regelen kan komme til Anvendelse, og Paragraffen anviser den *Fremgangsmaade*, der ved et Sagsanlæg vil være at følge:

Sag til Afgørelse af, om Ægtemanden i Henhold til § 2 skal anses som Fader til et under Ægteskabet avlet Barn, kan anlægges saavel af Ægtemanden som af *Barnets Moder* og af *Barnet* eller dets *Værge*. Er Ægtemanden afgaaet ved

Døden, kan Sag anlægges af enhver, der som *Arving* efter ham eller af anden Grund har retlig Interesse i at faa Spørgsmaalet om Faderskabet afgjort; Sagen maa i dette Tilfælde anlægges inden 6 Maaneder efter, at den paagældende har faaet Kundskab om Barnets Fødsel og Mandens Død.

§ 4. Naar et Barn fødes paa en saadan Tid, at det *maa være avlet forinden Moderens Ægteskab*, kommer Pater-est-Regelen ikke til Anvendelse. Imidlertid vil saadanne Børn i mange Tilfælde være Børn af Ægtemanden, og man har derfor fundet det naturligt at indføre følgende Forskrift:

Fødes et Barn, medens Moderen er gift, eller efter at hendes Ægteskab er ophørt, paa en saadan Tid, at *Barnet maa være avlet forinden Ægteskabet*, anses Barnet som Barn af Ægtemanden, medmindre der i Henhold til Lov om Børn uden for Ægteskab eller ifølge Begæring af Ægtemanden rejses Sag til Fastslaaelse af Faderskabet til Barnet, og Ægtemanden ikke ved denne Sag bliver anset som Fader til Barnet. Bliver Ægtemanden anset som bidragspligtig, gælder Regelen i § 5, sidste Punktum. — Efter Ægtemandens Død kan Sag anlægges af enhver, der som *Arving* efter ham eller af anden Grund har retlig Interesse i at faa Spørgsmaalet om Faderskabet afgjort, under de i § 3 nævnte Betingelser.

Som en direkte Følge af Definitionen i § 1 bestemmer § 5, Pkt. 1, at hvis Moderen til et Barn uden for Ægteskab indgaar Ægteskab med den Mand, der ifølge Anerkendelse eller i Henhold til Dom maa anses som *Fader* til Barnet, bliver Barnet straks ved Ægteskabets Indgaaelse at anse som Ægtebarn. Hertil er føjet i § 5, Pkt. 2: Er Manden anset som *bidragspligtig*, bliver Barnet Ægtebarn, saafremt han ved Ægteskabets Indgaaelse eller senere ved skriftlig Anmeldelse til vedkommende Ministerialbog (Personregister) anerkender Barnet som sit.

Paragraffens sidste Pkt. angaar saavel Tilfælde, hvor kun een Mand er anset som bidragspligtig til Barnet, som Tilfælde, hvor der er flere bidragspligtige.

Lovforslagets § 6 bringer de Bestemmelser om Forældrenes *Underholdspligt* i Loven om Børn uden for Ægteskab, som efter deres Beskaffenhed er anvendelige paa Ægtebørn, til Anvendelse paa disse.

I § 7 foreslaas det bl. a. at *ophæve* den i den gældende Ret hjemlede Adgang til *Legitimation* af Børn uden for Ægteskab ved *Kuldlysning* eller ved *kgl. Bevilling*.

Lovforslaget blev behandlet sammen med Lovforslaget om Børn uden for Ægteskab og henvist til samme Udvalg. Om den af Udvalgets Formand afgivne Beretning se under Nr. 22.

27. Forslag til Lov om Folkeskolen. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 2225].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁶/₁₀ (F. Sp. 34). 1. Beh. ²⁹/₁₁ (F. Sp. 1998). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Vilhelm Rasmussen, Bomholt, Kammersgaard, A. C. Mortensen, P. Mortensen, N. P. Nielsen [Formand], A. M. Hansen [Sekretær], Povlsen, Arnth Jensen, Raunkjær, Julin, Søren P. Larsen, Vesterager, J. Oskar Andersen og Bindslev). Betænkning (B. Sp. 2297) afgiven ²⁷/₄.

Forslag til en Nyordning af Folkeskolen*) blev fremsat i forrige Samling paa Grundlag af den af Skolekommissionen af 1919 i 1923 afgivne Betænkning. Lovforslaget blev efter en udførlig 1. Behandling henvist til et Udvalg, der ikke afgav Betænkning (se Aarvog 1933—34, Side 528). Lovforslaget blev i uforandret Skikkelse paa ny fremsat i Folketinget i denne Samling og henvistes efter en kort 1. Behandling, hvor Ordførerne væsentlig refererede til deres Udtalelser i Fjor, atter til et Udvalg. Dette afgav under 27. April 1935 en omfattende Betænkning. Sagen kom ikke til 2. Behandling.

I den nævnte Udvalgsbetænkning har *Undervisningsministeren*, med Tilslutning af et *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale), stillet et *Ændringsforslag* om en ny Affattelse af Lovforslaget. Det maa her bemærkes, at *Venstres* Medlemmer af Udvalget den 17. Januar 1935 skriftlig meddelte Udvalgets Formand, at de ikke saa sig i Stand til at stille *Ændringsforslag*, før der fra Ministeriet forelaa en udtømmende og fyldestgørende Oversigt over, hvilke Anlægs- og Driftsudgifter Forslagets Ophøjelse til Lov vilde medføre, idet de fandt, at en i December 1934 modtagen Opgørelse over Forslagets økonomiske Rækkevidde var opbygget paa et saa løst og skematisk Grundlag, at den ikke i nogen Maade gav virkelig tilbundsgaaende Oplysninger og derfor ikke

*) En ny Lov om Folkeskolens *Styrelse og Tilsyn* blev stadfæstet den 20. Maj 1933.

opfyldte den Forudsætning for Venstres Medvirken til Forslagets Gennemførelse, som Partiet allerede ved Sagens 1. Behandling i Folketinget i Samlingen 1933—34 havde krævet. Heller ikke fra de *konservative* Medlemmer af Udvalget fremkom Ændringsforslag, men de ansaa Flertallets Ændringsforslag for egnet til en ny Realitetsforhandling, naar den tog sit Udgangspunkt i visse nærmere angivne Retningslinier (se nedenfor).

Den omtalte af Undervisningsministeren og Udvalgets Flertal foreslaaede nye Affattelse af Lovforslaget afviger fra det fremsatte Lovforslag — bortset fra formelle og redaktionelle Ændringer — paa følgende Punkter:

Til § 1. *Begrebet »Folkeskole«*, der omhandles i § 1, bestemmes som »den offentlige Almenskole i alle dens Forgreninger«, og der tilføjes: »I nærværende Lov omhandles kun Folkeskolen for de Børn, der er undervisningspligtige eller efter Lovens Bestemmelser kan blive undervisningspligtige. Denne Del af Folkeskolen — i Loven kaldet Folkeskolen — giver en Undervisning, der kan være det fælles Uddannelsesgrundlag for alle Samfundsmedlemmer.«

Til § 2. For Børn, der ikke kan følge med i den almindelige Undervisning, skal der, hvis »Forholdene« — i Stedet for »Skolevæsenets Omfang« — tillader det, oprettes en særskilt Undervisning. Ændringen er foreslaaet for derved at muliggøre *Samvirken mellem flere Kommuner* i Henhold til § 4. (Centralskoler).

Til § 3. Bestemmelsen i Stk. 1 om, at Undervisningen i den eksamensfri Mellemskole skal være tilrettelagt med Hensyntagen til Erhvervslivet særlig »paa den paagældende Egn«, foreslaas udvidet saaledes, at der ved Undervisningen tages Hensyn til »Børnenes fremtidige Virksomhed i Erhvervslivet«.

Til § 3, Stk. 3, hvorefter Mellemskolens Eksamensafdeling kan ordnes paa en saadan Maade, at den i Forbindelse med de fornødne Eksamensklasser kan forberede til *almindelig Forberedelseseksamen eller Pigeskoleeksamen*, foreslaas *strøget*. I Konsekvens heraf skal ogsaa Stk. 4 (om Opsættelse af Deling af Mellemskolen i 2 Afdelinger til et senere Klasse-trin, naar Børneantallet er ringe) udgaa.

Til § 5. Ved en Ny-Afattelse af Paragraffen opretholder man de gældende Regler om *Undervisningspligtens normale Indtræden og Ophør* (se Aarvog 1933—34, Side 532), hvorefter Undervisningspligten indtræder ved Skoleaarets Begyndelse for de Børn, der paa dette Tidspunkt er fyldt 7 Aar eller fylder 7 Aar i det følgende Halvaar, og ophører med Udgan-

gen af et Skoleaar for de Børn, der paa dette Tidspunkt er fyldt 14 Aar eller fylder 14 Aar i det følgende Halvaar. Det bestemmes dernæst, ligesom efter det oprindelige Forslag, at i *Købstadkommuner* skal Kommunalbestyrelsen, hvis Mellemskolen er 4-aarig, kunne forlænge Undervisningspligten for alle Børn i Kommunens offentlige Skoler med eet Aar. For *Landkommunernes* Vedkommende tillægges der derimod Forældreraadet, eventuelt Skolekommissionen, *Initiativ* med Hensyn til Indførelsen af det 8. Skoleaar (og for B-Skolens Vedkommende en analog Ordning), idet Forslaget herom bestemmer: »I Landkommuner kan Kommunalbestyrelsen, naar Skolen i et Skoledistrikt er 8-aarig, vedtage, at Undervisningspligten for Børnene i den paagældende Skole forlænges med 1 Aar, for saa vidt dette ønskes af Skolens Forældreraad, hvis et saadant findes, eller, hvis et saadant ikke findes, af Skolekommissionen. — Naar Skolen i et Skoledistrikt er af B-Formen, kan Kommunalbestyrelsen beslutte, at Undervisningspligten for Børnene i den paagældende Skole skal vedvare, til Børnene har deltaget i Fortsættelsesundervisningen i 1 eller 2 Halvaar, efter som denne Undervisning er 1- eller 2-aarig, for saa vidt dette ønskes af Skolens Forældreraad, hvis et saadant findes, eller, hvis et saadant ikke findes, af Skolekommissionen. Forældre, der i *Stedet* for at lade deres Børn deltage i Folkeskolens Fortsættelsesundervisning ønsker at lade dem søge en privat *Efterskole*, skal være berettiget dertil.«

Til § 7. Paragraffen foreslaas ændret saaledes, at *Indmeldelse i anerkendt Privatskole* muliggøres. Anerkendte Privatskoler er saadanne, der opfylder de i Loven af 22. December 1919 § 2 fastsatte Betingelser for Statstilskud, samt andre Skoler, der af Skoledirektionen, for Købstæderne af Kommunalbestyrelsen, anerkendes som saadanne. Indmeldes Barnet i en anerkendt Privatskole, kan det kun udskrives af Folkeskolen, naar det paa en efter Skolekommissionens Skøn fyldestgørende Maade godtgøres, at det vil faa en Undervisning, der staaer Maal med, hvad der almindeligt kræves i Folkeskolen.

Til § 9. Kravet om Lægeattest i Tilfælde af et Barns Forsømmelser paa Grund af Sygdom er skærpet.

Til § 13. Bestemmelsen i Stk. 1 om, at to eller flere Købstad- eller Sognekommuner inden for et Amt kan slutte sig sammen til et *Skoleforbund*, er udvidet saaledes, at ogsaa Kommuner, der hører til *forskellige* Amter, kan samvirke.

Til § 19. Reglerne i Stk. 1 og 2 vedrørende *Klassekvotienten (36)* (se nærmere Aarbog 1933—34, Side 539) foreslaas ændret paa følgende Maade:

»Naar Gennemsnitstallet af Børnene i en Skoles Klasser, beregnet efter Gennemsnittet af Børnetallet i Kalenderaaret, i to paa hinanden følgende Aar har overskredet for Skoler i Købstæderne 33 og for Skoler i Landkommunerne 35, skal Gennemsnitsbørnetallet nedbringes.«

Til § 20. Stk. 3 foreskriver, at Skolen mindst 2 Gange om Aaret skal give Hjemmet Meddelelse om Barnets Standpunkt, Flid og Opførsel. Efter Ordene »om Aaret« foreslaas indføjet: »i hvert Fald i Mellemskoleklasserne.«

Ny Paragraf. Som saadan foreslaas indsat: »I alle Klasser skal der lægges mest mulig Vægt paa *Elevernes Selvvirksomhed.*«

(Der knyttes i Betænkningen følgende Kommentar til Forslaget:

Paragraffen indfører i forkortet Form i selve Loven, hvad Ministeren har tilkendegivet saavel i Bemærkningerne til Lovforslaget som i sin Forelæggelsestale, idet man herved tilsigter saa vidt muligt at sikre, at Elevernes Arbejde bliver saa stærkt interessebetonet som muligt og giver Plads for Udviklingen af deres Initiativ, uden at det dog maa gaa ud over den Sikkerhed, der bør opnaas i de nødvendige Færdigheder: Læsning, Skrivning og Regning.

I øvrigt betoner Flertallet med Ministerens Tilslutning, at Lovens Paragraffer vedrørende Skolernes Klassesdeling, Fag og Timetal for Fagene ikke skal være en Hindring for, at nye Skoleformer kan forsøges med Myndighedernes Bifald, naar deres Undervisning er fyldestgørende i Henhold til Lovens Bestemmelser om Folkeskolens Maal«).

Til § 23. Det tillades at optage *Smaaslejd* blandt Fagene i Folkeskolen af A-Formen.

Nyt Afsnit. Der foreslaas indføjet et særligt Afsnit paa 12 Paragraffer vedrørende *Folkeskolen i København*, hvorefter denne skal bestaa af en Grundskole, der som Regel er 5-aarig, og en Mellemskole, delt i 2 Afdelinger: en eksamensfri Mellemskole, der er 3- eller 4-aarig, og en Mellemskole, der forbereder til Mellemskoleeksamen efter Loven af 1903 og er 4-aarig. Til denne Afdeling kan være knyttet en Realklasse. En *kommunal Gymnasieskole* bestaar af en Mellemskole med dertil hørende Gymnasielklasser; den skal danne et samlet Hele med fælles Leder og fælles Lærerkorps. I de følgende Paragraffer gives Regler om Undervisningens Ordning og Omfang, der i det væsentlige er overensstemmende med de Regler, der gælder for det øvrige Land.

Et andet nyt Afsnit muliggør, at *andre Kommuner*, som har købstadskoleordnede Skoler, kan indføre den for København gældende Ordning.

Til § 41. Honoraret for en *Stedfortræder til Religionsundervisning*, for saa vidt en Lærer ønsker sig fritaget herfor,

foreslaas for Københavns Vedkommende udredet saaledes: $\frac{1}{3}$ af Læreren, $\frac{1}{3}$ af Kommunen og $\frac{1}{3}$ af Statskassen. (For det øvrige Land lyder Lovforslaget paa, at Honoraret udredes af Læreren med Refusion fra Skolefonden af $\frac{2}{3}$ af Beløbet; heraf afholder Statskassen Halvdelen).

Til § 50. Ved den foreslaaede nye Affattelse af Paragraffen gives der Kommuner, med Undtagelse af København, Frederiksberg og Gentofte, Tilsagn om — i Lighed med, hvad der blev gennemført ved Skolelovene af 1899 og 1904 —, at der af et aarligt Beløb paa indtil 200 000 Kr. kan ydes dem et *Tilskud* til Forrentning og Afdrag af Laan i *Anledning af Byggearbejder*, forvoldt af Loven, og at der desuden kan ydes et aarligt *Forrentningstilskud*, dog ikke for den enkelte Skole ud over 2 pCt. af 10 000 Kr., til Indretning af Lokaler til Sløjd og Skolekøkken og disses Inventar samt Idrætspladser og Skolehaver. Det er en Betingelse for disse Tilskud, at Arbejdet er fuldført inden 1. April 1943, og de til Dækning af de heromhandlede Udgifter optagne Laan skal være afsluttet paa saadanne Vilkaar, at de er tilbagebetalt i et Tidsrum af højst 28 Aar.

Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

Venstres Udvalgsmedlemmer beklagede, at et saa vigtigt og omfattende Lovforslag skulde føres gennem Folketinget uden en indgaaende Behandling fra alle Partiers Side, der tillige burde være Grundlaget for den videre Behandling i Landstinget. I saa Henseende henviste de navnlig til de foran nævnte økonomiske Oplysninger, som de ansaa for ufyldstgørende. Mindretallet indstillede derfor Lovforslaget til Forkastelse.

De *konservative* Medlemmer af Udvalget maatte kræve for deres Medvirkning til en ny Lov om Folkeskolen, at der samtidig i *Skoletilsynsloven* gennemførtes Ændringer, »der heler det Brud i Forholdet mellem Skole og Kirke, som nævnte Lov medførte«. Vedrørende den foreslaaede nye Affattelse af Lovforslaget, hvis Forbedringer med Hensyn til Københavns Skolevæsen erkendtes, fremsatte Mindretallet en Række Krav, hvis Imødekommen ogsaa maatte være en Forudsætning for dets Medvirkning til Lovforslagets Gennemførelse. Man ønskede navnlig: 1) en Affattelse af Formalsparagraffen, der ikke blot betonedes Undervisningen som Skolens Formaal, men ogsaa paa afgørende Maade fremhævede dens Opdragelsespligt paa den evangelisk-lutherske Troslæres Grund, 2) et klarere Skel mellem Kravene til Købstadskolen og Landsbyskolen, 3) Afstemning blandt Kommunens Skatteydere om, hvorvidt de billiger Indførelse af udvidede Undervisningsforanstaltninger paa Landet,

4) Opretholdelse af Forskolelærerinde-Institutionen og 5) ændrede Regler for Religionsundervisningens Udøvelse og Tilsynet dermed, saaledes at Lovforslagets Bestemmelser omformedes i Overensstemmelse med Ønsker, fremsat af Kirkeligt Forbund af 1933, og med Det kirkelige Udvalgs Forslag herom.

28. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 76 af 21. Marts 1930 om Radiospredning. (Af *Bindslev, Fibiger, Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Christmas Møller, A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 3007].

Forelagt i *Folketinget* ^{12/12} (F. Sp. 2551). 1. Beh. ^{25/1} (F. Sp. 3162). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Bomholt, Hartvig Frisch, H. P. Hansen [Præstø A.], Sneum [Formand], Steen [Sekretær], Elna Munch, Hans Jacob Sørensen, Koefoed, Nørgaard, Hans Pinstrup, Bindslev, Carlsen-Skiødt og Ole Bjørn Kraft). Beretning (B. Sp. 2693) afgiven ^{11/5}.

Det bestemtes i dette Lovforslag,

- 1) at Opførelse af *Bygninger* til Brug for *Statsradiofonien* skulde besluttes *ved Lov*, og
- 2) at der i Rigsdagssamlingen 1936—37 skulde forelægges Forslag til *Revision af Loven om Radiospredning* af 21. Marts 1930.

Anledningen til det under 1 nævnte Forslag var, at der var fremkommet Planer om Opførelse af en ny Radiofonibygning til et Beløb af over 7 Mill. Kr. (med Grunden henved en halv Snes Millioner). En saa betydelig kapitalmæssig Disposition burde efter Forslagsstillernes Mening ikke gennemføres alene af Radoraadet og Ministeren, men forelægges Rigsdagen til Godkendelse, saa at Rigsdagen kunde tage sit Medansvar.

Ønsket om Indsættelse af en Revisionsbestemmelse var begrundet i, at Radiofoniloven formentlig paa forskellige Omraader kunde trænge til en Revision.

Ministeren for offentlige Arbejder udtalte, at Spørgsmaalet om den nye Radiofonibygning til sin Tid vilde blive forelagt for Rigsdagen gennem Finansudvalgene, og at Rigsdagen antagelig i Løbet af faa Aar vilde komme til at staa over for en Revision af Radiofoniloven; men *Ministeren* fandt det ikke heldigt at fastslaa, at Revisionen skulde finde Sted i

1936—37, naar det maaske vilde være mere praktisk at vente til 1937—38.

Venstre gav Tilsagn om velvillig Behandling, *Socialdemokraterne* havde ikke noget principielt at indvende mod Forslaget, og *de Radikale* var villige til at drøfte det i et Udvalg, men Lovforslagets Skæbne kunde ikke aftvinge dem større Interesse.

Det nedsatte Udvalg havde ved Samlingens Slutning ikke tilendebragt sit Arbejde.

29. Forslag til Lov vedrørende Afholdelse af Folkeafstemning om Dødsstraffens Genindførelse. (Af *Kristen Amby, Bindselev, Bouet, Fibiger, Hasle, Hans Thyge Jacobsen, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen og Ulrich*). [A. Sp. 3093].

Forelagt i *Folketinget* $22\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3035). 1. Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 3507). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Alsing Andersen, E. Friis, Hartvig Frisch, F. K. Madsen, Sneum [Formand], Jensen [Gørding] [Sekretær], A. M. Hansen, Vagn Bro, Christensen [Høng], Vejen, Løje, Kristen Amby, Ole Bjørn Kraft og Fibiger). Beretning (B. Sp. 2695) afgiven $11\frac{1}{5}$.

Baggrunden for dette Lovforslag var nogle grove Forbrydelser, der havde skabt en Stemning, som syntes at samle sig i et Krav om skærpede Straffeforanstaltninger, herunder Dødsstraffens Genindførelse. Da et Forslag om hertil sigtende Ændringer i Straffeloven formentlig blot vilde føre til en Debat i Rigsdagen uden yderligere Resultat, havde man foretrukket at foreslaa Afholdelse af en Folkeafstemning, der muliggjorde den ønskede Ordning ved en direkte udtalt Folkets Vilje.

Det bestemtes da i Lovforslaget, at der senest Maanedsdagen efter Lovens Vedtagelse skulde afholdes en *Folkeafstemning i Spørgsmaalet om Dødsstraffens Genindførelse*, i hvilken de paa Valglisterne til Folketinget optagne Personer var berettiget til at deltage. Afstemningen vilde være at foretage i Kommunerne overensstemmende med Reglerne om Folkeafstemning i Lov Nr. 355 af 23. Juni 1920. — Naar Folkeafstemningen havde fundet Sted, skulde Regeringen, saafremt over Halvdelen af de afgivne Stemmer blev afgivet

til Fordel for Dødsstraffens Genindførelse, forelægge et Lovforslag herom for *Rigsdagen til dennes frie Afgørelse*.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Kristen Amby) mente, at Dødsstraffens Afskaffelse ved Straffeloven af 1930 var sket, fordi man paa dette Punkt havde bøjet sig for kriminologiske og juridiske Argumenter, der ikke var enstydige med Retsbevidstheden. I Virkeligheden burde Folket den Gang være spurgt direkte, og Forslaget kunde derfor betragtes som en Slags forsinket Referendum. Spørgsmaalet var baade saa stort og saa enkelt, at det egnede sig til Folkeafstemning. — Dødsstraffen vilde efter Forslagsstillernes Opfattelse virke afskrækkende over for »den mulige Forbryder«, og naar den Anskuelse var almindelig udbredt, at Borgerne var moralsk berettigede til at tage sig selv til Rette, hvis nogen kom dem eller deres for nær, syntes dette at være Argument nok for en Ændring, hvorved Straffeloven bragtes i Overensstemmelse med den i Folket levende Retsbevidsthed. Forslaget tilsigtede derfor i første Række at faa undersøgt, hvorvidt der var Konformitet imellem Folkets Retsbevidsthed og den gældende Strafferet. Naar Folket havde givet sit Svar herpaa, skulde Sagskundskabens systematiserende Arbejde træde til.

Justitsministeren mindede om, at Ændringsforslag om Dødsstraffens Bibeholdelse var blevet forkastet i Folketinget med 90 Stemmer mod 45, i Landstinget med 42 Stemmer mod 26, og at Bevægelsen overalt havde været den samme: Indskrænkning af det Omraade, hvor Dødsstraffen kunde anvendes; den var ganske vist i de sidste Aar genindført flere Steder, men det drejede sig her om Stater, der styredes af Diktatur af en eller anden Slags, som maatte anvende de til dets Raadighed staaende Midler. — Ministeren troede ikke paa, at Dødsstraffens Opgivelse var i Strid med den almindelige Retsbevidsthed — det var ikke blot Teoretikere, men ogsaa Praktikere, som havde anset Dødsstraffen for et uhenigtsmæssigt Straffemiddel —, og at Dødsstraffen skulde have betydelig præventiv Virkning, var i bedste Fald et Postulat. Dødsstraffen maatte nu betragtes som Udtryk for en svunden Tids Opfattelse af Straffen og dens Formaal, og den burde være gaaet over i Retshistorien sammen med de lemlæstende Straffe og Fortidens Torturkamre. Da det imidlertid kunde have Interesse at faa nærmere undersøgt, hvor varme Venner Forslagsstillerne var af Folkeafstemning, vilde Ministeren ikke afvise en Drøftelse i et Udvalg, hvor man kunde faa en Forhandling om almindelige Regler for Folkeafstemning.

Ordførerne for Socialdemokratiet, Det radikale Venstre og Det kommunistiske Parti (*Bomholt, Jensen [Gørding] og Munch-Petersen*) gik imod Lovforslaget, idet de tog Afstand fra selve Tanken om Dødsstraffens Genindførelse. Ogsaa Venstres Ordfører (*Vagn Bro*) vendte sig imod Forslaget, som efter Venstres Mening laa uden for Forfatningens Ræmmer. Der var inden for Venstre Uenighed om Spørgsmaalet Dødsstraf eller ej, men her drejede det sig om et forfatningsmæssigt Spørgsmaal, og det vilde formentlig være stridende baade mod Forfatningens Ord og dens Aand at gaa med til det foreliggende Forslag. — *Axel Dam* (D. R.) vilde personlig stemme nej ved en saadan Folkeafstemning. Han nærede ogsaa Betænkelighed med Hensyn til Flertallets Modenhed til at afgøre Spørgsmaalet, men mente dog, at disse Betænkeligheder maatte strande paa Umuligheden af at appellere Afgørelsen til nogen højere Lovgivningsmagt end Folket selv. Naar Taleren kunde give Forslaget betinget Tilslutning, var det i Haab om, at Afstemningens Resultat vilde »bringe de blodtørstige Ønsker om Blodhævnens Legalisering til at forstumme«. — *Thomsen* (F. F.) fandt, at en Folkeafstemning som den foreslaaede vilde være paa sin Plads, og hans Gruppe vilde støtte Lovforslaget. Ogsaa *Holstein* ansaa det for fuldt beføjet at appellere til Befolkningen ved en Folkeafstemning, men en saadan Henvendelse maatte ikke paa nogen Maade præjudicere Lovgivningsfaktorenes forfatningsmæsige Stilling i Lovgivningsanliggender, og Forslagets sidste Punktum (se foran) syntes ham derfor uheldigt formuleret.

Det meddeltes i *Beretningen*, at Udvalget ikke havde tilendebragt sit Arbejde ved Rigsdagssamlingens Slutning.

30. Forslag til Lov om Ændring i og Tilføjelse til Lov Nr. 103 af 8. Maj 1908 om Sognekirkers Udvidelse. (Af *Fibiger, Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Christmas Møller, A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 5083].

Forelagt i *Folketinget* $28/3$ (F. Sp. 5034). 1. Beh. $10/4$ (F. Sp. 5211). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, A. C. Mortensen, Smørum [Formand], Strøm, Wittrup, Yde, Povlsen, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Inger Gautier Schmit, Thorhauge, A. Chr. Christensen, Vejen, Fibiger, J. Oskar Andersen og Carlsen-Skiødt).

Lovforslaget gik ud paa, at de for Sognekirker i Lov Nr. 103 af 8. Maj 1908 fastsatte Regler fremtidig ogsaa skulde være gældende for *Filialkirker*.

Ordføreren for Forslagsstillerne (*Fibiger*) motiverede Forslaget med, at medens Loven af 8. Maj 1908 gav bestemte Regler om Tilskud til Udvidelse af *Sognekirker*, der var blevet for smaa, havde Kirkeministeriet ved Spørgsmaalet om Udvidelse af Thyborøn Kirke fortolket Loven saaledes, at den ikke fandt Anvendelse paa *Filialkirker*. Det havde imidlertid næppe været Lovens Hensigt at stille disse anderledes end Sognekirker, og Tvivlen burde nu fjernes ved en Lovændring.

Kirkeministeren ansaa det for absolut nødvendigt at faa Begrebet »Filialkirker« nærmere afgrænset. Ministeren ønskede derfor Lovforslaget behandlet i et Udvalg, hvor der maaske ogsaa kunde være Anledning til at overveje, hvorledes eventuelle andre Mangler ved Loven af 8. Maj 1908 kunde afhjælpes, og Ordføreren for *Socialdemokraterne* var enig i, at hele Loven burde tages op til Gennemsyn. *Venstre* var rede til at støtte Lovforslaget, medens Ordføreren for *Det radikale Venstre* (Povlsen) ansaa det for ganske overflødig og Loven af 8. Maj 1908 for tilstrækkelig; Formaalet (Statsstøtte til Udvidelse af Thyborøn Kirke) var naaet gennem et af hele Finansudvalget tiltraadt Ændringsforslag til Tillægsbevillingslovens 2. Behandling, og dermed var i Virkeligheden slaaet fast, at Loven om Kirkers Udvidelse ogsaa gælder Filialkirker.

Udvalget afgav ikke Betænkning.

31. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 76 om Radiospredning af 21. Marts 1930. (Af *Axel Dam* og *Gregersen*). [A. Sp. 3213].

Forelagt i *Folketinget* ²⁵/₁ (F. Sp. 3160).

Et tilsvarende Lovforslag blev forelagt i sidste Samling (se Aarvog 1933—34, Side 565). Det henvistes til et Udvalg, som imidlertid ikke afgav Betænkning.

Lovforslaget, der i Hovedsagen gaar ud paa at give alle Licensbetalere direkte Valgret til Radioledelsen, havde samme Ordlyd som i Fjor.

Sagen kom ikke til Behandling.

32. Forslag til Lov om Forbud imod Udførsel af Vaaben, Ammunition og andet Krigsmateriel. (Af *Oluf Pedersen*). [A. Sp. 5085].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 5193).

I § 7 i Lov Nr. 122 af 28. April 1934 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v. er det forbudt *uden Tilladelse fra Justitsministeren* i hvert enkelt Tilfælde at udføre Vaaben, Ammunition, Krigsmateriel og Sprængstoffer m. m. Dette Forbud skulde efter nærværende Forslag være *absolut*, saa at Justitsministeren ikke kunde dispensere derfra.

Desuden gik Forslaget ud paa at *ophæve* nævnte Lovs § 10, der tillader *bestaaende Vaaben- og Ammunitionsfabrikker at fortsætte* deres hidtidige Virksomhed paa samme Vilkaar.

Forslagsstilleren udtalte i sin Forelæggelsestale, at Danmark efter Retsforbundets Opfattelse baade havde Raad og Pligt til »i en Verden, hvor Rustningskapitalen først plyndrer Folkene til Skjorten for derefter at berøve Folkene Liv og Lemmer i en Kamp om Profit«, at stille sig udenfor, »nægtende at være med i denne Dans om Guldkalven«. Medens de andre Landes Oprustninger forfærdede os, burde vi ikke »samtidig være med til at levere Mordredskaber til det forfærdelige, som kan befrygtes«.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

33. Forslag til Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924, jfr. Lov Nr. 78 af 2. Marts 1933 om kommunale Valg. (Af *Holstein, Siegfredsen* og *Thomsen*). [A. Sp. 3407 — C. Sp. 167].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{15}{2}$ (F. Sp. 3622). 1. Beh. $\frac{20}{2}$ (F. Sp. 3645). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. F. Mortensen, Jensen [Lillering], J. P. Jensen, Smørum [Formand], Jens Sørensen [Sejlfjord], Yde, H. C. Hansen [Sekretær], Mads Larsen, Pinholt, Rahbek, Edvard Sørensen, Løje, Ulrich, Ole Bjørn Kraft og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 695) afgiven $\frac{21}{2}$. (Ordfører: M. F. Mortensen). 2. Beh. $\frac{22}{2}$ (F. Sp. 3681). 3. Beh. $\frac{22}{2}$ (F. Sp. 3715). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{22}{2}$ (L. Sp. 791). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Buhl, P. Christensen,

A. P. Hansen, Johannes Jensen, Oluf Jensen, Jensen-Aale, N. K. Kristensen, Rs. Nielsen, K. Pedersen [Formand], P. C. Petersen, S. Rasmussen, Rasmussen Flemløse, Rasmussen [Hvolbæk] og Stumph). Betænkning (B. Sp. 801) afgiven $2^{6/2}$. (Ordfører: Rasmussen Flemløse). 2. Beh. $2^{6/2}$ (L. Sp. 805). 3. Beh. $2^{6/2}$ (L. Sp. 807). *Lovforslaget forkastet.*

Hensigten med Lovforslaget var — som Ordføreren for Forslagsstillerne (*Holstein*) udtalte — at forebygge, at Udøverne af det Erhverv, som i 4 Aar havde været haardere ramt end noget andet Erhverv, nu stod med Udsigt til stigende Produktionsomkostninger og svækkede Eksportmuligheder og samtidig var ramt af en ekstraordinær Beskatning, blev »straffet politisk med Fortabelse af Valgretten ved de forestaaende Amtsraadsvalg«, fordi de ikke under disse Forhold og Vilkaar havde kunnet erlægge en Skat, som hvilede ekstra tungt paa det paagældende Erhverv.

Forslaget gik derfor ud paa, at Udøvelse af Stemmeret ved Amtsraadsvalgene i Marts 1935 for *Vælgere i Landkommunerne* ikke skulde være betinget af, at den paagældende havde erlagt *Ejendomsskat* til Amt eller Kommune i Aaret forud for Valget. De som Følge heraf nødvendige *Berigtigelser af Valglisterne* skulde paa Indenrigsministeriets Foranstaltning iværksættes snarest.

Et *Flertal* i *Folketingets Udvalg* (Socialdemokrater og Radikale) var enigt i den Grundbetragtning, der laa til Grund for Lovforslaget, men da der fandtes kriseramte Borgere i alle Befolkningslag, vilde det efter Flertallets Opfattelse være uretfærdigt at indskrænke Skatteindbetalingsregelen som Betingelse for Valgrettens Bevarelse til alene at gælde Ejendomsskatter, og Flertallet tiltraadte derfor et af *Indenrigsministeren* stillet *Ændringsforslag* om at give Lovforslaget følgende Affattelse:

»*Forslag til Lov om midlertidige Ændringer i den kommunale Valglovs Bestemmelser vedrørende Amtsraadsvalgene i Marts 1935, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 78 af 7. Marts 1933.*

§ 1. Udøvelse af Stemmeret ved de i Marts Maaned 1935 stedfindende Valg til Amtsraadene skal, for saa vidt *Skattebetingelsen* angaar, alene være betinget af, at de paagældende i alt har betalt *Halvdelen* af de for Tiden fra 1. April 1933

til 30. September 1934 paalignede Skatter til Opholdskommunen (*Person- og Ejendomsskatter*).

§ 2. Uanset, at Valglisterne til det nævnte Amtsraadsvalg maatte være berigtigede, er de paagældende kommunale Raad forpligtede til *paa ny at gennemgaa Valglisterne* af Hensyn til Bestemmelserne i fornævnte § 1 og *optage* paa Listerne de Personer, der, saafremt fornævnte Bestemmelser havde været gældende ved Valglisternes Berigtigelse, vilde have bevaret deres Valgret til Amtsraadsvalgene.

Maatte der allerede være tilgaaet saadanne Personer Meddelelse om, at de er *slettet* af Valglisterne, er de kommunale Raad forpligtede til senest 2 Dage før den for Amtsraadsvalget fastsatte Dag at tilstille de paagældende Meddelelse om, at de er *genoptaget* paa den nævnte Valgliste.

§ 3. Denne Lov træder straks i Kraft.«

Venstres Udvalgsmedlemmer kunde hverken tiltræde det oprindelige Forslag eller Ændringsforslaget. Partiet havde fra første Færd hævdet, at Ejendomsskatterne under de nuværende økonomiske Forhold virkede saaledes, at det kunde siges med fuld Ret, at mange uden egen Skyld blev slettet af Valglisterne. Da dette erkendtes ogsaa af Flertallet, havde der været al mulig Grund for Regeringen til at fremsætte Forslag om Lettelse i de alt for høje Ejendomsskatter, og Venstre krævede paa ny, at den faste Ejendomsbeskatning blev tilpasset efter, hvad Ejendommene økonomisk kunde bære. — Det var Mindretallets principielle Stilling, at *Skattepligt og Stemmeret til kommunale Valg burde følges ad*. Hertil knyttede Mindretallet den Bemærkning, at det vilde have været rimeligt, om der i Amtsraadsvalgloven fandtes en Bestemmelse om, at Vælgere til Amtsraadene skulde være Skatteydere til Amtskommunen. Som Loven nu var affattet, var der teoretisk intet til Hinder for, at Amtsraadet kunde komme til at bestaa udelukkende af Medlemmer, der ikke var Skatteydere til Amtskommunen.

Det konservative Folkeparti indstillede ligeledes saavel det oprindelige Forslag som Ministerens Ændringsforslag til Forkastelse. Ogsaa dette Mindretal henviste til, at det i en Aarrække havde peget paa Nødvendigheden af en Nedsættelse af de faste Ejendomsskatter paa Landet. Var dette sket, vilde den nuværende Situation med Hensyn til Vanskeligheden ved at betale de kommunale Skatter ikke have foreligget for Landbrugets Vedkommende. Nu umiddelbart

foran et Valg at foretage en Ændring i Valglovens Regler med Hensyn til Skattebetalingen vilde foruden at volde *store praktiske Vanskeligheder* ogsaa efter Mindretallets Opfattelse være *principielt forkasteligt*, da det vilde kunne danne et Præcedens for kommende kommunale Valg.

Uden for Betænkningen stillede *Kommunisterne* et Ændringsforslag, ifølge hvilket Bestemmelserne i den kommunale Valglovs § 1, Stk. 1, om *Skatteydelse til Kommunerne ikke skulde komme til Anvendelse* ved Amsraadsvalgene i Marts 1935.

Sidstnævnte Ændringsforslag, der fik Tilslutning af Retsforbundet, *forkastedes* med 110 Stemmer mod 4. Derimod *vedtoges* det af Indenrigsministeren og Udvalgets Flertal stillede Ændringsforslag, som støttedes af Forslagsstillerne til det oprindelige Forslag og subsidiært af Retsforbund og Kommunist, med 76 Stemmer mod 43. I den saaledes ændrede Skikkelse oversendtes Lovforslaget til Landstinget, vedtaget med 73 Stemmer mod 41.

Medens *Regeringspartiernes Medlemmer* af Landstingets *Udvalg* anbefalede Forslaget til Vedtagelse uforandret, indstillede Udvalgets *Flertal*, Venstre og Konservative, Lovforslaget til Forkastelse. Flertallet kunde ikke gaa med til en Ændring af Valgretsreglerne af 1933, for saa vidt angaar de deri indeholdte Skattebestemmelser, idet man principielt vedblivende maatte kræve, at *Skattepligt og Stemmeret* ved kommunale Valg *følges ad* i det Omfang, som de gældende Regler bestemmer. Desuden anførte Flertallet, at Valgsteder nu *var* berigtiget og Kandidatlistor indleveret.

Ved 3. Behandling i *Landstinget* *forkastedes* Forslaget med 36 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 29 (Socialdemokrater og Radikale). *J. R. Poulsen* (K. F.) undlod at stemme.

34. Forslag til Lov om Værdiregulering af Lønninger, Priser og Udgifter m. v. efter Kapitelstakst. (Af *Thomsen, Elbæk-Jessen* og *Sieghfredsen*). [A. Sp. 5157]. Forelagt i *Folketinget* $\frac{8}{5}$ (F. Sp. 5873).

Det foreliggende Lovforslag hvilede paa den Forudsætning, at *Landbrugets Indtjeningsmuligheder* i Hovedsagen maatte være *bestemmende for Løn og Levestandard*, og at det derfor maatte være Lovgivningsmagtens Opgave at tilrettelægge Forholdene saaledes, at den enkelte fik sit Vederlag for den Indsats, han gjorde. Forslagsstillerne regnede med,

at der ved Lovforslagets Gennemførelse vilde skabes *Ren-tabilitet i Landbruget*, uden at man gik nogen for nær, og at der dermed vilde være tilvejebragt et rationelt Grundlag for *øget Beskæftigelse og Fortjeneste*. Man burde gaa direkte til Ondets Rod og forhindre de Prisniveauforskydninger, som var Aarsagen til Krisen, og ved at lade Vekselkurserne svinge kunde man opnaa det, der fremfor alt burde tilstræbes: *faste Varepriser og et konstant Prisniveau*. — Det kunde paa Forhaand ikke siges, hvor meget *Kronen* vilde falde ved Lovforslagets Gennemførelse, men Ordføreren for Forslagsstillerne bemærkede i sin Forelæggelsestale, at den i hvert Fald ikke vilde falde en Øre mere, end Hensynet til Landbruget og Arbejdsløsheden nødvendiggjorde.

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. Nationalbanken forpligtes til at *notere Sterling i et bestemt Forhold til et Indekstal*, der giver *Udtryk for Nationens Indtjeningsmuligheder*.

§ 2. Fornævnte *Indekstal**) fremkommer ved at sammenlægge Priser fra et Udsnit af Eksportvarer, som disse Priser maa være, for at et *Gennemsnitslandbrug* kan *forrente sig med ca. 5 pCt.*

Priserne fastsættes til følgende

100 kg Korn.....	15 Kr.
5 - Smør.....	15 —
10 - Flæsk.....	15 —
12 - Kvie (1ste Kl. levende Vægt).....	9 —
4 - Æg.....	6 —

Indekstallet = 60 Kr.

§ 3. Ved Begyndelsen af hvert Kvartal opgiver Det Landøkonomiske Driftsbureau over for Nationalbanken det forløbne Kvartals Gennemsnitspriser for de i § 2 nævnte Produkter. Saafremt disse Priser sammenlagt afviger fra Indekstallet med mere end 5 Kr. i op- og nedadgaaende Retning, *nedsættes eller forhøjes Sterlingkursen* tilsvarende.

*) Indekstallet er baseret paa 25 pCt. af henholdsvis Korn-Smør- og Baconværdi, 15 pCt. paa Kød og ca. 10 pCt. paa Værdien af Æg.

Skulde det vise sig, at Landbrugets beregnede Forrentningsprocent ved Aarsopgørelsen ligger under 4,5, *forhøjes Indekstallet* i samme Forhold, som Procenttallet ligger under 5. En tilsvarende *Nedsættelse* vil være at foretage, hvis Forrentningsprocenten er over 5,5.

Af *Bemærkningerne til Lovforslaget* gengives nedenfor et Uddrag:

»*Arbejderne* maa overbevises om, at en saadan Lov giver reel Basis for Arbejde og Fortjeneste, og at deres Bidrag til at opnaa økonomisk Ligevægt bliver *mindst* ved at benytte valutariske Midler. Paa Grundlag af nøjagtige Udregninger er det fastslaaet, at en Stigning i Vekselkurserne paa 40 pCt. kun betyder en Merudgift paa ca. 10 pCt. for et Normalbudget paa 3 000 Kr.

Formueejerne vil sikkert indse, at det er bedre at tjene en Kapital i mindre Kroner fremfor at sætte den til i store. Efterhaanden som den almindelige Velstand, som Følge af en Indstilling efter disse Principper, stiger, vil Kronen sikkert igen vandre mod den oprindelige Guldværdi, uden at nogen af den Grund faar ringere Købeevne — tværtimod.

Landbruget er der sikkert ingen, der vil misunde, naar man ved, at en Gennemsnitslandmand, ud over en meget beskedent Driftslederløn, kun vil faa til Forrentning af Værdierne. Det store Flertal af Landmænd vil imidlertid under de forhaandenværende Omstændigheder være tilfreds med at kunne bevare Hjem og Bedrift, og Priserne, der er regnet med, vil absolut være Minimum for, at dette kan blive Tilfældet.

Vor *Stilling over for Udlandet* og da særlig England vil med en saadan Lovgivning være den stærkest mulige, idet Prisniveauet for Landbrugsprodukter ikke vil overstige det, der er nødvendigt, for at Landmændene kan eksistere.«

Der vilde — hed det videre — ikke blive Tale om særlige Konkurrencemuligheder paa det engelske Marked, ej heller Mulighed for Prisopskrining paa Hjemmemarkedet, idet Kronens Værdi automatisk vilde stige i Tilfælde af højere Eksportpriser. Den forøgede Produktionskraft, som vilde blive Følgen, maatte i videst mulig Udstrækning indstilles paa at erstatte Produkter, som nu indføres fra Lande, der ikke køber hos os, hvorved vi vilde blive »i endnu højere Grad i Stand til at paavirke det venskabelige Forhold over for England i heldig Retning«.

Lovforslaget, der blev forelagt den 8. Maj, kom ikke til Behandling.

35. Forslag til Lov om Ændringer i Lov af 20. Maj 1933 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (Af Aksel Larsen og Munch-Petersen). [A. Sp. 2777].

Forelagt i *Folketinget* 28/11 (F. Sp. 1971). 1. Beh. 18/1 (F. Sp. 2893). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Udvidelse af Retten til Understøttelse fra statsanerkendte Arbejdsløshedskasser (se Side 375).■

De foreslaaede Ændringer i Arbejdsløshedsloven gik ud paa at *ophæve* Bestemmelserne i Lovens § 15, *Punkterne 4 og 5*, saa længe den ekstraordinære Arbejdsløshed varer ved.

Ifølge Punkt 4 bortfalder Retten til Understøttelse, naar et Medlem ikke har haft Arbejde i mindst 10 *Maaneder* i Løbet af de sidste 2 Aar, og ifølge Punkt 5 bortfalder Retten til Understøttelse, naar et Medlem ikke har haft Arbejde som Lønarbejder i henholdsvis mindst 26 eller 39 *Uger* inden for den i Vedtægten fastsatte Grænse af 3 eller 4 Aar.

Under Henvisning til, at det vilde være umuligt for de fleste Kasser at bære de ved Lovens Gennemførelse forarsagede Udgifter til Understøttelse, og til, at det vilde være utilladeligt at belaste Arbejdsløshedskassernes Medlemmer med højere Kontingenter, foresloges det dernæst, at *Statskassen* skulde *refundere* Kasserne *Udgifterne* til Understøttelse i Henhold til denne Lov. Det paalagdes Socialministeren at foranledige, at der udbetaltes Kasserne et passende *Forskud* paa de Beløb, der maatte tilkomme dem fra Staten.

Lovforslaget blev behandlet samtidig med Lovforslaget om Vinterhjælp for arbejdsløse, og *Socialministeren* udtalte ved denne Lejlighed, at der ikke var nogen virkelig principiel Forskel paa disse kommunistiske Forslag og den Lovgivning, som Ministeren havde det formelle Ansvar for. Det afgørende var imidlertid, hvad der var praktisk og økonomisk muligt at gennemføre, og naar Ministeren ikke i Øjeblikket var i Stand til at gennemføre et Forslag, der vilde koste det offentlige 6 Millioner (se Nr. 11), vidste han ikke, hvorledes han skulde kunne gennemføre et til 15—16 Millioner.

Ordførerne for de 4 store Partier kunde ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.

36. Forslag til Lov om Vinterhjælp for arbejdsløse.
(Af *Aksel Larsen* og *Munch-Petersen*). [A. Sp. 2779].

Forelagt i *Folketinget* 28/11 (F. Sp. 1976). 1. Beh. 18/1 (F. Sp. 2893). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Udvidelse af Retten til Understøttelse fra statsanerkendte Arbejdsløshedskasser (se Side 375).

Lovforslaget gik ud paa, at der af Statskassen skulde ydes enhver arbejdsløs, som ved Lovens Ikrafttræden havde været arbejdsløs de sidste 3 Maaneder, eller som i Løbet af det sidste Aar havde været arbejdsløs tilsammen i mindst 6 Maaneder, en Vinterhjælp, der udgjorde 75 Kr. for Ikke-Forsørgere og 100 Kr. for Forsørgere samt 25 Kr. for hvert hjemmenværende Barn. — Hjælpen skulde udbetales gennem Arbejdsløshedskasserne, til ikke-forsikrede af Kommunerne.

Ved 1. Behandling, der ogsaa omfattede det af Kommunisterne forelagte Forslag om Ændringer i Arbejdsløshedsloven (se Nr. 35), udtalte *Socialministeren*, at der ikke var nogen virkelig principiel Forskel paa disse kommunistiske Forslag og den Lovgivning, som Ministeren havde det formelle Ansvar for. Det afgørende var imidlertid, hvad der var praktisk og økonomisk muligt at gennemføre. I Sammenligning med Udgifterne ved den i Fjor fra kommunistisk Side foreslaaede Krisehjælp til arbejdsløse (ca. 65 Mill. Kr.) var Udgifterne ved Ydelsen af den foreslaaede Vinterhjælp (ca. 8½ Mill. Kr.) vel Udtryk for et meget væsentligt Afslag, men Ministeren saa dog ikke nogen Mulighed for, naar man kom uden for de Omraader, hvor faste Takster er gældende, at gaa bort fra Skønnet over Trangen i det enkelte Tilfælde. Naar Loven om offentlig Forsorg gav fornøden Hjæmmel til at afhjælpe den forhaandenværende Trang, om end kun inden for snævre grundlovmæssige Rammer, kunde man ikke ved specielle Love bryde de deri nedlagte Principper.

Socialdemokraternes Ordfører sluttede sig til Socialministerens Udtalelser og bemærkede i øvrigt, at adskillige Hundrede arbejdsløse ikke kunde faa Hjælp efter det foreliggende Forslag. Ordførerne for Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre udtalte, at de ikke kunde medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.

37. Forslag til Lov om Rigsdagsmedlemmers, Kommunalbestyrelsesmedlemmers og Embedsmænds Erhverv, Bierhverv og lønnede Tillidshverv. (Af *Aksel Larsen* og *Munch-Petersen*). [A. Sp. 2781].

Forelagt i *Folketinget* 28/11 (F. Sp. 1980). 1. Beh. 18/1 (F. Sp. 2976). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 24).

Dette Forslag, der ogsaa blev forelagt i sidste Samling (se Aarbog 1933—34, Side 563), forbyder Medlemmer af Rigsdagen og Kommunalbestyrelser at have mere end eet lønnet Erhverv og at have lønnede Bierhverv. Endvidere forbydes det Medlemmer af Rigsdagen og af Kommunalbestyrelser samt ministerielle og kommunale Embedsmænd at have noget som helst honorar- eller tantiemelønnet Tillidshverv i Erhvervsvirksomheder eller -selskaber af nogen Art.

Finansministeren gik absolut imod Forslaget, hvis Bestemmelser formentlig vilde betyde, at Arbejderklassen i Almindelighed blev nødsaget til at holde sig borte baade fra Rigsdag og Kommunalbestyrelser, og at kun den mere velhavende Del af Befolkningen kom ind i disse Forsamlinger. Ministeren udtalte, at Tjenestemændene ikke havde Bierhverv i stort Omfang, og mente i øvrigt, at Tjenestemandslovens § 44 havde virket tilfredsstillende; men han havde ikke noget imod, at et Udvalg drøftede Spørgsmaalet om, hvorvidt der burde foretages Ændringer i denne Paragraf.

Den socialdemokratiske Ordfører (*S. Munk*) hævdede ligesom Finansministeren, at Forslaget vilde føre til urimelige Resultater, men for at komme til Bunds i, hvad Lovforslaget efter Forslagsstillernes Mening skulde omfatte, vilde det maaske være rimeligt at behandle det i et Udvalg. Venstres Ordfører (*Søren P. Larsen*) vilde forbeholde sig at se, hvad der kunde komme frem ved denne Udvalgsbehandling. Partiet havde intet som helst Ønske om at dække over noget. »Lad bare det hele komme frem i Offentlighedens stærke Lys.« *Christmas Møller*, som talte paa de Konservatives Vegne, betegnede Forslaget som »daarligt underbygget, daarligt udarbejdet og daarligt motiveret«. Det var urimeligt at paastaa, at den danske Rigsdag var befængt med Bierhverv, og Talen om Korruption i Rigsdagen hørte ingen Steder hjemme.

Efter Forslag af *S. Munk* henvistes Lovforslaget til Lønningsudvalget. Dette afgav ikke Betænkning.

38. Forslag til Lov om Arbejdstiden i Statsvirksomheder og ved Statsarbejder. (Af *Munch-Petersen* og *Aksel Larsen*). [A. Sp. 2783].

Forelagt i *Folketinget* 28/11 (F. Sp. 1984). 1. Beh. 18/1 (F. Sp. 2964). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 24).

Et tilsvarende Lovforslag blev forelagt i de 2 foregaaende Samlinger (se Aarvog 1932—33, Side 685, hvor Forslagets Indhold er meddelt, og Aarvog 1933—34, Side 562).

Lovforslaget har til Formaal at modvirke Arbejdsløsheden ved at skaffe Arbejde til flere. Hovedbestemmelsen er, at Arbejdstiden for Statstjenestemænd og for Arbejdere i Statsvirksomheder og ved Statsarbejder skal nedsættes til *højest 7 Timer daglig* og 40 Timer ugentlig, uden at denne Forkortelse af Arbejdstiden medfører Foringelse af Lønningerne.

Finansministeren udtalte paa Regeringens Vegne, at saafremt der var Mulighed for ved Nedsættelse af Arbejdstiden at skaffe øget Adgang til Beskæftigelse, var Regeringen villig dertil, og den vilde fremdeles overveje dette Spørgsmaal. Hvis man blankt gennemførte en 7 Timers Arbejdsdag overalt, vilde det imidlertid ikke altid betyde øget Beskæftigelse, men i flere Tilfælde føre til Overarbejde og Betaling af Overarbejdspenge, hvad Ministeren var imod. I øvrigt var det i de store private Erhverv, man først og fremmest maatte sætte ind. For Staten vilde Forslagets Gennemførelse medføre en Merudgift paa ca. 36 Mill. Kr., og for denne Udgiftsforøgelse havde Forslagsstillerne ikke anvist Dækning. — I Anledning af Ministerens sidste Udtalelse henviste *Ordføreren for Forslagsstillerne* til de tidligere fra kommunistisk Side stillede Forslag om Skat paa Formuer og store Indtægter samt om Besparelser paa Udgifterne til Kongehus, Statskirke, Hær og Flaade.

Den socialdemokratiske *Ordfører* sluttede sig til *Finansministerens* Udtalelser, *Venstres* *Ordfører* betegnede Forslaget som økonomisk uigennemførligt, og de *Konservative* vilde vende sig imod det.

Lønningsudvalget afgav ikke Betænkning over Lovforslaget.

39. Forslag til Lov om Foranstaltninger til Værn for Søfolkens Arbejdsforhold. (Af *Munch-Petersen* og *Aksel Larsen*). [A. Sp. 2785].

Forelagt i *Folketinget* 28/11 (F. Sp. 1987). 1. Beh. 30/1 (F. Sp. 3252). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Arbejdstid i Skibe (se Side 401).

Et Lovforslag om Foranstaltninger til Værn for Søfolkenes Arbejdsforhold blev første Gang forelagt i Rigsdagssamlingen 1932—33 (se Aarbogen Side 684—85, hvor Forslagets Indhold er gengivet), dernæst — med en enkelt Ændring — i Samlingen 1933—34 (se Aarbogen Side 560). Nærværende Forslag var enslydende med det i Fjor forelagte.

Sagen blev behandlet sammen med Regeringsforslaget om Arbejdstid i Skibe (se Nr. 20). *Ministeren for Søfart og Fiskeri* udtalte, at Forslaget i den foreliggende Skikkelse ikke gav Basis for en egentlig saglig Drøftelse, da det ikke var udarbejdet paa en saadan Maade, at det i Tilfælde af Vedtagelse virkelig kunde anvendes som en Lov, hvorved Søens Folk blev værnet.

Ordførerne for Socialdemokratiet og for Venstre erklærede kort, at de ikke kunde give Forslaget Tilslutning; den radikale Ordfører ansaa det for overflødigt i Øjeblikket at knytte Bemærkninger dertil.

40. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 100 af 29. Marts 1924, som ændret ved Lov Nr. 119 af 4. April 1932, om Forsørgelse af militære Invalider og saadannes efterladte i de sønderjyske Landsdele. (Af *Munch-Petersen* og *Aksel Larsen*). [A. Sp. 2789].

Forelagt i *Folketinget* 28/11 (F. Sp. 1989). 1. Beh. 18/1 (F. Sp. 2893).

Lovforslaget var enslydende med et i sidste Samling forelagt Lovforslag, hvis Indhold er gengivet i Aarbogen for 1933—34, Side 561.

Socialministeren henviste til sine Udtalelser ved Sagens tidligere Behandling og føjede hertil, at der snart vilde fremkomme Forslag om Ændringer i Lovgivningen angaaende sønderjyske Krigsinvalider (se A. Nr. 45). Partiordførerne fandt det herefter rigtigt at opsætte en nærmere Drøftelse af Sagen, til et saadant Forslag maatte fremkomme.

41. Forslag til Lov om Vejledning i seksuel Hygiejne, Svangerskabsforebyggelse, Svangerskabsafbrydelse m. v. (Af Munch-Petersen og Aksel Larsen). [A. Sp. 2795].

Forelagt i Folketinget ²⁸/₁₁ (F. Sp. 1994). 1. Beh. ¹⁸/₁ (F. Sp. 2949).

Indholdet af nærværende Lovforslag, der var enslydende med et i sidste Samling forelagt Forslag, er gengivet i Aarbogen for 1933—34, Side 564—65, hvortil henvises.

Justitsministeren mindede om, at de i Lovforslaget omhandlede Spørgsmaal var Genstand for en Kommissions Undersøgelser, og saa længe disse ikke var afsluttet, fandt Ministeren ikke Tidspunktet inde til at behandle Sagen i Tinget.

Ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre og Det radikale Venstre fandt det ligeledes rigtigt at afvente Resultatet af Kommissionens Arbejde. Den konservative Ordfører (*Pürschel*) erklærede, at han ikke behøvede nogen Kommissionsbetænkning for at gaa imod dette Forslag, der ikke vilde begrænse Smugtrafikken paa det her omhandlede Omraade, men bl. a. vilde gøre Fosterfordrivelse fuldkommen straffri og give fri Adgang til Udstilling af utugtige Billeder og til utugtige Foredrag.

Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

42. Forslag til Lov om kommunal Skattelettelse. (Af Rasmussen Flemløse, Bækgaard, Gisselbæk, N. K. Kristensen, Stegger Nielsen og K. Pedersen). [A. Sp. 5101].

Forelagt i Landstinget ²⁶/₄ (L. Sp. 1372). 1. Beh. ⁴/₅ (L. Sp. 1564 og 1569). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Gisselbæk, A. P. Hansen, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Kr. Johansen, N. K. Kristensen, Lehwald, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, K. Pedersen, P. C. Petersen, S. Rasmussen, Rasmussen Flemløse [Formand] og Rasmussen [Hvolbæk]).

Lovforslaget tog Sigte paa en *Lettelse af Skattebyrderne paa de faste Ejendomme* saavel med Hensyn til *Amts- som Sognekommuner*.

Forslagets § 1 svarede i det væsentlige til et Ændringsforslag,*) som Venstre i Landstinget i Samlingen 1933—34

*) Dette indeholdt dog ogsaa et Stykke om at gøre *Valgretten til Amtsraadet afhængig af Skattesvarelse* til Amtskommunen.

stillede til 2. Behandling af Lovforslaget om Landbrugets Gældsforhold, og Paragraffen indeholdt en Nyaffattelse af § 8 i Lov Nr. 188 af 20. Maj 1933 (se Aarbogen 1932—33, Side 290). Herefter skulde *Statskassens Tilskud til Amtskommunerne for 1935—36* fastsættes til 15 Mill. Kr. (en Forøgelse med ca. 8 Mill. Kr.). I de følgende Aar skulde Tilskuddet *ned sættes med $\frac{3}{4}$ Mill. Kr.* for hver fulde Promille, Landbrugets Forrentningsprocent af Handelsværdien *oversteget 3,5.*)* Desuden bestemte § 1, at indtil *Halvdelen**)* af Amtskommunernes Behov ud over fornævnte Beløb vilde være at *ligne direkte* paa de Personer, Selskaber og Foreninger, hvem der i Medfør af den kommunale Skattelovs Regler maatte paahvile *personlig Skat til en af Amtsrådskredsens Kommuner*, at Skatten skulde paalignes i lige Forhold til den udfundne endelige Skatteindtægt, og at det saaledes paalignede Beløb skulde anvendes til *Nedsættelse af den amtskommunale Grundskyld.*

§ 2 gik ud paa for Finansaaret 1935—36 at stille 10 Mill. Kr. til Raadighed til Lettelse af *Skattebyrden i Sognekommuner.* Dækning foresloges tilvejebragt ved en *Merindkomstskat* til Staten paa Personer, Selskaber og Foreninger. Nærmere Regler baade for Fordelingen af de 10 Mill. Kr. mellem Kommunerne og for Merindkomstskattens Udskrivning skulde fastsættes ved Lov.

Ordføreren for Forslagsstillerne, Rasmussen Flemløse, gjorde i sin Forelæggelsestale opmærksom paa, at Forslagsstillerne betragtede Lovforslagets Bestemmelser som rent *midlertidige* Foranstaltninger, idet de gik ud fra, at en Revision af hele den kommunale Skattelovgivning maatte finde Sted i en meget nær Fremtid. Endvidere udtalte Ordføreren, at man paa Grund af Savnet af de til en detaljeret Udformning fornødne Oplysninger havde maattet indskrænke sig til at give § 2 den foreliggende Udformning.

Indenrigsministeren afviste Forslaget. Det vilde medføre, at Ejendomsskatterne under vanskeligere Forhold for Landbruget vilde blive større end i Henhold til den gældende Lov, medens de vilde blive mindre, hvis Landbruget befandt sig i en Højkonjunktur. Dernæst vilde Overførelsen af en Del

*) Efter Ændringsforslaget fra 1933—34: 3 pCt.

***) Efter Ændringsforslaget fra 1933—34: en Trediedel.

af Skattebyrden fra Amterne til Sognekommunerne bevirke, at Skattebyrden i Amterne forskød sig fra de bedst stillede til de daarligst stillede Kommuner. Endvidere pegede Ministeren paa, at Forslaget vilde resultere i en urimelig Lettelse af Skattebyrden i Københavns Amt. — Hvad § 2 angik, var det formentlig Forslagsstillernes Pligt at angive, efter hvilke Retningslinier man ønskede Midlerne udskrevet og Pengene fordelt. Ministeren henviste for øvrigt paa dette Punkt til det af Regeringen i Folketinget fremsatte Forslag.

Ogsaa Ordførerne for *Socialdemokratiet* og *Det radikale Venstre* gik imod Forslaget, medens Ordføreren for *de Konservervative* anbefalede velvillig Behandling.

43. Forslag til Lov om Nedsættelse af et Udvalg til at redegøre for Danmarks sociale Udgifters Art, Størrelse og Fordeling paa Stat og Kommuner i Finansaarene 1929—30 til 1934—35 og til at stille Ændringsforslag til den sociale Lovgivning. (Af *H. Chr. Petersen, Døcker, Godskesen, Hendriksen, Lange, S. Rasmussen* og *Fritze Teisen*). [A. Sp. 3091].

Forelagt i *Landstinget* ¹⁸/₁ (L. Sp. 597). 1. Beh. ¹/₂ (L. Sp. 696). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, Johs. Hansen, Oluf Jensen, Jensen-Stevns [Sekretær], A. Johansen, H. P. Johansen, Josiasen, S. C. Nørgaard, K. Pedersen, H. Chr. Petersen [Formand], P. C. Petersen, Rasmussen Flemløse, Stensballe og Veistrup). Beretning (B. Sp. 2705) afgiven ¹¹/₅.

Ved Lovforslagets Forelæggelse udtalte Ordrøreren for Forslagsstillerne (*H. Chr. Petersen*), at Baggrunden for Forslaget var »det stærke Røre om den sociale Lovgivning, baade paa Land og i By«, som var fremkaldt dels af de udsendte Refusionsregninger, dels af Væksten i Udgifterne til Kommunehjælp paa en Tid, da Beskæftigelsesgraden var stærkt stigende.;

Ifølge Forslagets § 1, skulde Socialministeren nedsætte et *Udvalg*, som til Ministeren og Rigsdagen skulde afgive en Redegørelse for *Rigets sociale Udgifter i Finansaarene 1929—30 til 1934—35*. Det paalagdes endvidere Udvalget at afgive Betænkning over *de sociale Udgifters Stigning og Aarsagerne hertil* og at foretage en *Sammenligning mellem Udgifternes Størrelse og Fordeling før og efter Socialreformens*

Ikrafttræden samt, saafremt Udvalget maatte finde det paa-krævet, at udarbejde *Ændringer til den sociale Lovgivning*.

§ 2 indeholdt Regler om Udvalgets *Sammensætning*: Formanden og 1 Medlem skulde vælges af Socialministeren, som tillige blandt Kommunernes Kommunaldirektører, Socialinspektører eller tilsvarende Embedsmænd valgte 2 Medlemmer; Rigsdagen skulde vælge 8 Medlemmer, Københavns Kommunalbestyrelse 1 Medlem, Frederiksberg og Gentofte Kommunalbestyrelse 1 Medlem, De samvirkende Sogneraadsforeninger i Danmark 2 Medlemmer, Amtsraadsforeningen 1 Medlem, Købstadforeningen 2 Medlemmer og Foreningen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse 1 Medlem.

Socialministeren saa ikke nogen Grund til at nedsætte et saadant Udvalg. Oplysning om de sociale Udgifter kunde indhentes fra statistisk Departement, Aarsagen til disse Udgifters Stigning var den store Arbejdsløshed, og en Sammenligning mellem Udgifternes Størrelse før og efter Socialreformen, som ogsaa Venstre i Folketinget havde ønsket, blev allerede foretaget. Endelig maatte man kunne kræve, at Forslagsstillerne oplyste, i hvilke Retninger eventuelle *Ændringer* i Sociallovgivningen skulde gaa, men derom var ikke givet Oplysning. Lovforslaget fcrekom derfor ikke Ministeren at fortjene nogen større Interesse. Derimod vilde Ministeren med al mulig Interesse deltage i den i Folketinget paabegyndte Undersøgelse angaaende Refusionsordningen,*) ligesom han muligvis vilde finde det praktisk at nedsætte et mindre Udvalg til i Samarbejde med de store kommunale Institutioner at gennemgaa Spørgsmaal vedrørende *Ændringer* i Refusionsordningen, *Ændringer* i Opholdskommunebestemmelserne og Tilflytterreglerne.

Socialdemokraterne og *de Radikale* kunde ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse. *Venstres Ordfører* (K. Pedersen) mente, at det, der tilsigtedes gennem Lovforslaget, allerede var taget op; man vilde derfor fra Venstres Side i hvert Fald først se Resultatet af det Arbejde, der allerede var paabegyndt af saavel Ministeren som Folketingsudvalget.

I den af Udvalgets Formand afgivne *Beretning* optryktes en Del Oplysninger, som Socialministeriet havde meddelt Folketingsudvalget angaaende Forslag til Beslutning om den mellemkommunale Refusion af de sociale Udgifter.

*) Se Side 467 f.

44. Forslag til Lov om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme. (Af *S. Rasmussen, Døcker, Godskesen, Hendriksen, Lange* og *Fritze Teisen*). [A. Sp. 5153].

Forelagt i *Landstinget* $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1586). 1. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1693). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om kommunal Skattelettelse (se Side 448).

Lovforslaget var i alt væsentligt enslydende med et Forslag, som Venstre og Konservative i Samlingen 1931—32 forelagde i Landstinget, og som dør blev vedtaget med 37 Stemmer mod 31 (se Aar bog for nævnte Samling, Side 625, hvor Lovforslagets Indhold er gengivet i sin Helhed). I Samlingen 1932—33 blev Forslaget forelagt af Det konservative Folkeparti i Folketinget (se Aarbogen Side 669, jfr. Side 296 og 299), og i 1933—34 blev det under Behandlingen af Regeringens Forslag om Landbrugets Gældsforhold stillet som Ændringsforslag af det konservative Mindretal (Aarbogen Side 422). Hovedformaalet var at *nedsætte Ejendoms-skatteerne i Sogn og Amt til Niveaueet før Krigen*, og dette skulde ske ved at bringe en for Femaaret 1909—10 til 1913—14 beregnet Gennemsnitspromille i Anvendelse som *Maksimums-promille* for den samlede Ejendomsbeskatning. Yderligere skulde Ejendomsskatteerne til *Amtet* begrænses til *højest 2,5 pro mille* af den samlede skattepligtige Ejendomsværdi (Grundskyldsværdi plus skattepligtig Ejendomsskyldværdi).

Indenrigsministeren og *Ordførerne for Regeringspartierne* tog nu som tidligere bestemt Afstand fra Lovforslaget. *Venstres Ordfører* (Rasmussen Flemløse) ytrede Tvivl om, hvorvidt de foreslaaede Regler vilde være praktisk gennemførlige. Forslagets Hovedbestemmelser vilde muligvis være anvendelige ved en samlet Revision af Beskatningsreglerne; ved en saadan Revision maatte Forslaget efter Talerens Opfattelse høre hjemme, mere end paa et Tidspunkt, hvor det opnaaelige i hvert Tilfælde var en midlertidig Foranstaltning.

45. Forslag til Lov om Korntælling og en Kornordning. (Af *Lange* og *S. Rasmussen*). [A. Sp. 5097 — C. Sp. 1657].

Forelagt i *Landstinget* $\frac{26}{4}$ (L. Sp. 1369). 1. Beh. $\frac{3}{5}$

(L. Sp. 1526). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, P. Christensen, Johs. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen [Sekretær], Jensen-Aale, Kr. Johansen, Lange [Formand], K. Pedersen, P. C. Petersen, S. Rasmussen, Rasmussen Flemløse, Veistrup og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2669) afgiven $\frac{9}{5}$. (Ordfører: Lange). 2. Beh. $\frac{10}{5}$ (L. Sp. 1736). 3. Beh. $\frac{10}{5}$ (L. Sp. 1770). *Oversendt til Folketinget.*

Ved Forelæggelsen af nærværende Lovforslag udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Lange), at han ansaa det for aldeles nødvendigt, at der inden Rigsdagssamlingens Slutning blev gennemført en Kornordning. Han fandt det uforvarsligt, at Landbruget blev prisgivet og udmarvet ved, at Kornproduktionen, som var Landbrugets Grundlag, blev urentabel som Følge af en udenlandsk Konkurrence til Dumpingpriser. Indirekte vilde en rentabel Kornproduktion faa den allerstørste Betydning for Landets øvrige Erhverv, og endelig var en Ordning, som hindrede Indførsel af Korn, der ikke var nødvendigt til Landets Forbrug, under den tilspidsede Valutasituation et meget vigtigt Valuta-problem.

Lovforslaget faldt i 2 Afsnit, af hvilke det første paalagde Landbrugsministeren pr. 1. Maj 1935 at lade foranstalte en *Optælling af Kornbeholdningerne* hos alle Forhandlere af Korn samt paa Ejendomme over 20 ha Jord.

Forslagets Afsnit II. indeholdt *Kornordningen*. Det gav Bemyndigelse til at opkræve en *Afgift paa indført uformalet og formalet Korn* samt paa andre Produkter, som efter Landbrugsministerens og Kornnævnets Skøn maatte kunne anvendes til Foderbrug. Afgiften fastsattes til *5 Kr. pr. 100 kg*, dog saaledes, at Prisen for Foderkorn ikke oversteg $\frac{1}{9}$ af Flæskeprisen (Landsnoteringen). For Byggryn, Bygmel, Havregryn og Havremel skulde der svares et Tillæg til Afgiften paa 100 pCt., for Hvedemel et Tillæg paa 60 pCt. og for Rugmel et Tillæg paa 70 pCt.

Det paalagdes dernæst *Valutacentralen* at føre Tilsyn med, at der ikke blev indført mere Korn, end der i Forhold til Landets Kornhøst og Produktion maatte være Brug for, og ved Fremstilling af Rug- og Hvedemel krævedes anvendt *mindst 60 pCt. Korn af dansk Oprindelse.*

Afgiftsbeløbene skulde indgaa i en *Kornfond*, hvis Midler (efter Fradrag af Udgifterne ved Kornordningens Etablering og Drift) foresloges *fordelt* til alle Landbrugsejendomme under 10 000 Kr.s Jordværdi.

Af Forslagets øvrige Indhold skal nævnes Bestemmelserne om et *Kornnævn*, bestaaende af en Formand og 5 Medlemmer, til at bistaa ved Ordningens Gennemførelse. Landbrugsministeren skulde vælge Formanden, Landboforeningerne, Husmandsforeningerne, Andelsfoderstofforeningerne, Industriraadet og de private Kornimportører hver et Medlem.

Ved Sagens 1. Behandling udtalte *Landbrugsministeren* angaaende Spørgsmaalet om en *Korntælling*, at en saadan maatte være ledsaget af en Pligt for de Landmænd og Købmænd, som havde Korn liggende, til at *aflevere Korn* til Priser, som saa nogenlunde svarede til de Priser, der hidtil var opnaaet i Vinterens Løb; ellers vilde man begaa alt for stor Æret mod Kornkøberne. Talen om, at danske Landmænd havde indført Korn i lange Baner, var i øvrigt ganske urimelig.

Med Hensyn til en *Kornordning* var Ministeren villig til at skabe et Værn mod Dumpingindførsel og til at forhandle om en Kornlov efter de tidligere fulgte Principper; men *Priserne* burde ikke være højere end efter den sidste Kornlov — de foreslaaede Priser vilde ødelægge Æg- og Fjerkræproduktionen. Dernæst burde der fastsættes Regler om *Efterbeskatning*, saa at de, der havde spekuleret i at indføre Korn eller holde det tilbage, ikke kunde opnaa en Fordel paa andres Bekostning. Endvidere maatte en Kornordning knyttes sammen med en *Forlængelse af Svinereguleringen*, Rug til *Brød* burde være fritaget for Afgift, *Kornfonden* skulde fordeles til de kornkøbende Landmænd alene, og der maatte være ubetinget *fri Indførsel* af Korn.

Der opnaaedes ikke Enighed i *Landstingets Udvalg*. Et Flertal, bestaaende af *Venstre* og *Konservative*, stillede Forslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, et Mindretal, *Socialdemokraterne* og *Det radikale Medlem*, indstillede Forslaget til Forkastelse.

Flemtallets Ændringsforslag, der paa væsentlige Punkter faldt sammen med Ændringsforslag, som under Behandlingen af Lovforslaget om Landbrugets Gældsforhold i sidste Samling blev stillet af Venstre i Folketing og Landsting (se Aarbogen 1933—34, Side 417 og 432), indeholdt i Afsnit I det oprindelige Forslags Paabud om en *Korntælling* (se foran). I Forbindelse hermed stod følgende Bestemmelse i

Forslagets § 9: »Paa Grundlag af Opgørelse over Beholdninger og sandsynligt Forbrug af Kornvarer i Høstaaret fastsættes de *Kvanta af udenlandsk Korn*, som maa indføres, og som sikrer, at dansk Korn i Høstaaret i fuldt Omfang indgaar i Forbruget.«

Importafgiften skulde efter Flertallets Forslag i Tidsrummet fra 1. August til 30. November beregnes som Forskellen mellem 13 Kr.*) og Cif-Prisen pr. 100 kg af den *billigste* Sort af indført Foderkorn; i de følgende Maaneder skulde der — for at skaffe Dækning for Opbevaringsomkostningerne — indtræde en *Stigning af 15 Øre pr. Maaned*, saa at Juli Maaned udviste en Pris paa 14 Kr. 20 Øre. Det foresloges endvidere at benytte *Flæskeprisen som Regulator* for Afgiftens Størrelse, idet Afgiften, saafremt Foderkornets Gennemsnitspris pr. 100 kg cif dansk Havn oversteg Prisen paa 100 kg Flæsk divideret med 9,5, skulde nedsættes tilsvarende.

Grænsen for Adgang til at deltage i *Kornfondens Fordeling* var i Ændringsforslaget sat ved 25 000 Kr.s Jordværdi; for Ejendomme med en Jordværdi mellem 10 000 og 25 000 Kr. skulde dog fradrages 20 pCt. for hver Stigning paa 5 000 Kr. ud over de 10 000 Kr.

Kornnævnet foresloges sammensat af en af Landbrugsministeren valgt Formand og 4 Medlemmer (2 valgt af Landbrugsraadet, 1 af Andelsfoderstofforretningerne og 1 af de private Kornimportører).

Landbrugsministeren syntes, at der ved Ændringsforslagets Udarbejdelse var taget meget ringe Hensyn til de Krav og Ønsker, som han fremsatte ved 1. Behandling. § 9, om *Begrænsning af Indførselen*, var ganske uantagelig for Ministeren i Forbindelse med den foreslaaede Afgift. Ministeren ansaa dernæst *Tidspunktet* for meget uheldigt til Gennemførelse af en Kornordning, da en pludselig Opskruning af Prisen kun vilde være til Fordel for enkelte Landmænd og de Købmænd, som laa inde med Lagre; og hvis det blev nødvendigt paa en anden Tid af Aaret at indføre en Kornafgift, maatte der uvægerlig samtidig foretages en *Efterbeskatning* af de forhaandenværende Lagre. De foreslaaede *Priser* var efter Ministerens Skøn alt for høje, og han kunde ikke være med til at *beskatte Brødkornet*. Yderligere gjorde Ministeren gældende, at Bestemmelsen om *Kornpuljens Fordeling* satte Grænsen for de Ejendomme, der kunde komme i Betragtning, for højt, og Ændringsforslaget imødekom ikke Kravet om *Svinereguleringens* Forlængelse.

*) Efter ovennævnte Ændringsforslag var Bundprisen 12 Kr.

Ordførerne for *Socialdemokratiet* og *Det radikale Venstre* erklærede ud fra lignende Betragtninger, at de ved 3. Behandling vilde stemme imod Lovforslaget; derimod vilde de ikke blande sig i Spørgsmaalet om, hvorvidt den nu foreslaaede Affattelse skulde erstatte det oprindelige Lovforslag, og de vilde derfor undlade at deltage i Afstemningen om Ændringsforslaget. Dette vedtoges da uden Afstemning.

Resultatet af Afstemningen ved 3. Behandling blev, at Lovforslaget *vedtoges* med 37 Stemmer mod 25.

Sagen kom ikke til Behandling i Folketinget.

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1932—33. [C. Sp. 133 og 969].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{2}{10}$ (L. Sp. 4). Behandlingsmaaden $\frac{17}{10}$ (L. Sp. 23). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (H. C. Andersen, Bramsnæs, Johs. Clausen, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen [Sekretær], H. P. Jensen, Johannes Jensen, Stegger Nielsen [Formand] og Ch. Petersen), der afgav Betænkning $\frac{30}{11}$ (B. Sp. 197). (Ordfører: Stegger Nielsen). 1. Beh. $\frac{15}{1}$ (L. Sp. 592). 2. (sidste) Beh. $\frac{18}{1}$ (L. Sp. 600).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{18}{1}$ (F. Sp. 3009). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Sneum [Formand], Bjerring, Hartvig Frisch, Kammersgaard, Rager [Sekretær], Fuglsang, Elgaard, Ole Bjørn Kraft og Kristen Amby), der afgav Betænkning $\frac{22}{2}$ (B. Sp. 699). (Ordfører: Sneum). 1. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 5035). 2. (sidste) Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 5112).

Begge Ting vedtog — efter Forslag af paagældende Udvalg — følgende Beslutning:

Statsregnskabet for Finansaaret 1932—33 godkendes.

2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« § 13. [C. Sp. 141 og 969].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{17}{10}$ (L. Sp. 19). Behandlingsmaaden $\frac{19}{10}$ (L. Sp. 46). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Buhl, Ludvig Christensen, Degnbol,

Gunnar Fog-Petersen, Jens Høyer, Jensen-Stevns, Møller Nørgaard, Johannes Pedersen og Stein [Formand], der afgav Betænkning $23/1$ (B. Sp. 619). (Ordfører: Stein). 1. Beh. $25/1$ (L. Sp. 619). 2. (sidste) Beh. $30/1$ (L. Sp. 626).

Anmeldt i *Folketinget* $30/1$ (F. Sp. 3314). Behandlingsmaaden $31/1$ (F. Sp. 3316). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Bjerring [Formand], J. Chr. Jensen [Sekretær], Gustav Pedersen, Sneum, Rasmussen [Gylling], Himmelstrup, Julin, Ole Bjørn Kraft og Hasle), der afgav Betænkning $27/3$ (B. Sp. 1535). (Ordfører: Bjerring). 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5046). 2. (sidste) Beh. $2/4$ (F. Sp. 5112).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1933 til 31. Marts 1934.

3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1934 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 4711. — C. Sp. 949 og 979].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $20/3$ (L. Sp. 932). Behandlingsmaaden $22/3$ (L. Sp. 958). 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1003). 2. (sidste) Beh. $29/3$ (L. Sp. 1109).

Anmeldt i *Folketinget* $19/3$ (F. Sp. 5095). Behandlingsmaaden $2/4$ (F. Sp. 5112). 1. Beh. $3/4$ (F. Sp. 5147). 2. (sidste) Beh. $5/4$ (F. Sp. 5189).

Det Beløb, Beslutningen angaar, er 624 345 Kr. 28 Øre. (Til 1. Januar 1935 er der i alt anvendt 18 732 633 Kr. 52 Øre til Anlæg i Frihavnen). Beslutningen vedtoges enstemmigt i begge Ting.

4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en den 24. Januar 1935 i Berlin undertegnet dansk-tysk Overenskomst vedrørende den gensidige Vareudveksling med dertil hørende Slutprotokol. (Udenrigsminister *P. Munch*). [A. Sp. 3733. — C. Sp. 839 og 989].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $26/2$ (F. Sp. 3769). Behandlingsmaaden $27/3$ (F. Sp. 3771). 1. Beh. $1/3$

(F. Sp. 3996). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Alsing Andersen, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Lundberg, Hans Nielsen, Smørum, Marinus Sørensen [Formand], Jørgen Jørgensen [Sekretær], Andreasen [Forsinge], Himmelstrup, Vanggaard, Brorsen, Fuglsang, Drachmann, A. C. D. Petersen og Prieme), der afgav Betænkning $20/3$ (B. Sp. 1453). (Ordfører: Alsing Andersen). 2. (sidste) Beh. $26/3$ (F. Sp. 4985).

Anmeldt i *Landstinget* $26/3$ (L. Sp. 1000). Behandlingsmaaden $28/3$ (L. Sp. 1051). 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1091). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Buhl, Ludvig Christensen, P. Christensen, Gisselbæk, Hauch [Formand], Hendriksen, Jepsen Christensen, M. C. Jensen, Jensen-Aale, Lange, Jørgen Møller, Simonsen, Stensballe, Veistrup og Villemoes), der afgav Betænkning $3/4$ (B. Sp. 1605). (Ordfører: Hauch). 2. (sidste) Beh. $5/4$ (L. Sp. 1236).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til Danmarks Ratifikation af den i Berlin den 24. Januar 1935 undertegnede dansk-tyske Overenskomst vedrørende den gensidige Vareudveksling med dertil hørende Slutprotokol.

Varigheden af den dansk-tyske Handelsoverenskomst af 1. Marts 1934 (se Aarbogen 1933—34, Side 582) var i Art. V begrænset til Aaret 1934*), og i December Maaned blev der da indledet Forhandlinger mellem Repræsentanter for den danske og for den tyske Regering om Ordningen af den dansk-tyske Vareudveksling efter Overenskomstens Udløb. Det viste sig under disse Forhandlinger, at der var Enighed mellem de to Regeringer om, at Overenskomsten af 1. Marts 1934 i det store og hele havde fungeret paa tilfredsstillende Maade. De Spørgsmaal, som i Aarets Løb havde givet Anledning til en nærmere Undersøgelse, var blevet gjort til Genstand for Drøftelse mellem de i Henhold til Slutprotokollen af 1. Marts 1934 nedsatte *Regeringsudvalg*, hvis Virksomhed efter begge Regeringers Skøn havde været til Gavn for det gensidige Handelsamkvem. De to Forhandlingsdelegationer kom derfor til det Resultat, at en Fortsættelse af det dansk-tyske Handelsamkvem paa det ved Overens-

*) En midlertidig Forlængelse fandt Sted ved en Noteveksling af 22. Decbr. 1934.

komsten af 1. Marts 1934 givne Grundlag vilde være ønskelig, og i Overensstemmelse med dette Synspunkt afsluttedes Forhandlingerne med Undertegnelse i Berlin den 24. Januar 1935 af en Overenskomst om *Fornyelse af Handelsaftalen* og en dertil knyttet Slutprotokol.

Overenskomsten af 24. Januar 1935 gaar i første Række ud paa en *Forlængelse* af Overenskomsten af 1. Marts 1934 til *Udgangen af Aaret 1935* (dog med Ret for Parterne til ligesom i 1934 at opsigte den til 1. September). Men desuden tages der Sigte paa en *yderligere Forlængelse*, idet det siges, at Overenskomsten ud over den 31. December 1935 forbliver i Kraft et Aar ad Gangen, saafremt de to kontraherende Regeringer er blevet enige derom inden Udløbet af Gyldighedsfristen. Der kræves altsaa til en Forlængelse kun en simpel Konstatering af de kontraherende Regeringers Forstaaelse herom.

Ved *Slutprotokollen* opretholdes de ovennævnte *Regeringsudvalg*, hvis Medlemmer er danske og tyske Tjenestemænd, og som har til Opgave: i stadig umiddelbar Føling med hinanden at behandle de Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Gennemførelsen af Overenskomsten.

Desuden er man blevet enig om at opretholde det saakaldte *blandede dansk-tyske Kvægudvalg*, som har til Opgave at træffe Bestemmelse om Ordningen af Indførselen af Slagtekvæg til Tyskland, og ved Siden deraf at nedsætte et *nyt blandet Udvalg* af sagkyndige, der skal drøfte Spørgsmaalet om *Tilførslerne* til de tyske Markeder af *ikke-røget Svinespæk, slagtet Fjerkræ, Svinefedt, Smør, Ost og Æg* samt Spørgsmaalet om *Prisdannelsen* og øvrige Afsætningsbetingelser for disse Produkter. Det paahviler de *blandede Udvalg* at fastsætte de til enhver Tid gældende bestemte *Maksimums- og Minimumsgrænser for Salgspriserne til de tyske Aftagere* af ikke-røget Svinespæk, Smør og Æg. Det samme kan vedkommende Udvalg ogsaa gøre for haard Ost. Endvidere skal de *blandede Udvalg* træffe Aftale om, med hvilke Mellemrum Fastsættelsen af Maksimums- og Minimumsgrænser for Salgspriserne skal revideres.

Under Forhandlingerne om Overenskomsten gav de to Forhandlingsdelegationer hinanden forskellige *Meddelelser*

angaaende *Vareudvekslingen* mellem Danmark og Tyskland i 1935. Herom oplystes i Bemærkningerne til Forslaget til nærværende Rigsdagsbeslutning, at den danske *Kvægudførsel* kunde paaregnes forøget med 6 000 Stykker, at der med Hensyn til Udførselen af *Smør og Æg* ligeledes vilde indtræde mindre Forøgelser, idet der samtidig opnaaedes en gunstigere Fordeling af Afsætningen Aaret igennem, og at Udførselen af andre danske Varer vilde blive nogenlunde den samme som i 1934. Fra dansk Side blev der for enkelte Varers Vedkommende givet den tyske Regering Meddelelse om de Minimumsmængder, for hvilke der her i Landet vilde blive udstedt *Valutaattester* til Indførsel fra Tyskland.

Endelig indeholdt Bemærkningerne den Oplysning, at den danske og den tyske Regering havde taget til Efterretning nogle Aftaler mellem Nationalbanken i København og den tyske »Verrechnungskasse« om *Betalingsordningen for den dansk-tyske Varehandel* og om Mulighederne for en Udligning af danske og tyske Kapitalfordringer samt Rente- og Udbyttefordringer o. lign.

Forslaget til Rigsdagsbeslutning vedtoges enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 83 Stemmer, i Landstinget med 49 Stemmer. *De Konservative* undlod ligesom i Fjor af principielle Grunde at stemme*). Partiets Ordfører i Folketinget (*Drachmann*) gjorde gældende, at Rigsdagen ikke kunde tage Medansvaret for en Overenskomst, hvis Affattelse den ikke havde mindste Indflydelse paa, men at Ansvaret maatte ligge hos Regeringen, som i Forbindelse med Erhvervsorganisationer og Embedsmænd havde bragt Overenskomsten i Stand.

5. Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3025. — C. Sp. 1117 og 1201].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $15/1$ (L. Sp. 590). Behandlingsmaaden $16/1$ (L. Sp. 596). 1. Beh. $23/1$

*) Se om Motiveringen for Mindretallets Standpunkt Aarbogen for 1933—34, Side 585—86.

(L. Sp. 605). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Bækgaard, A. P. Hansen, Marie Hjelder, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Josiassen, Rs. Jørgensen, Lehwald, Carl F. Madsen, Nedergaard, Rs. Nielsen, Stegger Nielsen (Sekretær), Rytter og Schaumann [Formand]), der afgav Betænkning $10\frac{1}{4}$ (B. Sp. 2123). (Ordfører: Stegger Nielsen). 2. (sidste) Beh. $24\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1349).

Anmeldt i *Folketinget* $24\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5371). Behandlingsmaaden $25\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5373). 1. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5424). 2. (sidste) Beh. $29\frac{1}{4}$ (F. Sp. 5467).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen udtaler sin Tilslutning til, at det af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtagne Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder ratificeres.

Ligelydende Forslag blev fremsat i Rigsdagssamlingerne 1929—30, 1930—31, 1931—32, 1932—33 og 1933—34, og det væsentligste af Konventionens Indhold er gengivet i Aarbogen for 1929—30, Side 499 ff. Her skal derfor kun anføres Indholdet af *Hovedbestemmelserne* i Artiklerne 2—5 (Art. 1 definerer Udtrykket »industriel Virksomhed«):

Art. 2. For hver Periode paa 7 Dage skal der, medmindre andet bestemmes i de følgende Artikler, gives *samlige* de *Personer*, der beskæftiges ved saavel offentlige som private industrielle Virksomheder eller nogen Gren heraf, en *ugentlig Hviletid* bestaaende af mindst 24 paa hinanden følgende Timer. — Denne Hviletid skal saa vidt muligt gives hele Personalet i den enkelte Virksomhed paa samme Tid. — Den skal saa vidt muligt falde sammen med de Dage, der allerede ifølge det enkelte Lands eller Omraades Tradition eller Sædvane er fastsat som Hviledage.

Art. 3. Ethvert Medlem kan bestemme, at de i Art. 2 indeholdte Bestemmelser *ikke* skal finde Anvendelse paa saadanne Foretagender, i hvilke *udelukkende Medlemmer af en og samme Familie* er beskæftigede.

Art. 4. Ethvert Medlem kan efter Samraad med de interesserede Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer og med tilbørlig Hensyntagen til samtlige humane og økonomiske Interesser fastsætte fuldstændige eller delvise *Undtagelser*

(heri indbefattet Udsættelse og Forkortelse af Hviletiden) fra Bestemmelserne i Art. 2. — Saadant Samraad er ikke nødvendigt med Hensyn til de Undtagelser, der allerede har Hjemmel i den eksisterende Lovgivning.

Art. 5. Ethvert Medlem skal saa vidt muligt fastsætte Bestemmelser, der sikrer, at der ydes *en anden Hviletid som Erstatning for* en i Henhold til Art. 4 fastsat Udsættelse eller *Forkortelse af Hviletiden*, bortset fra de Tilfælde, hvor der ved Overenskomst eller Skik og Brug allerede er fastsat en saadan.

Der har under Sagens tidligere Behandling været ytret Betænkelighed ved at ratificere Konventionen under Hensyn til Arbejdsforholdene inden for *Mejeribruget*, idet der er blevet henvist til, at Opretholdelsen af Mejeriprodukternes gode Kvalitet nødvendiggør, at Mejerierne er i Drift hver Dag. Da Socialministeriet, som havde forelagt Spørgsmaalet for Arbejdsbureauet i Genève, imidlertid var af den Formening, at Konventionen uden Betænkelighed kunde ratificeres fra Danmarks Side, idet Mejeribruget i Henhold til Art. 4 kan undtages fra Konventionens Bestemmelser, saaledes at de bestaaende Arbejdsforhold inden for Mejeribruget bevares, og da ingen af Mejeribrugets Organisationer havde udtalt Betænkelighed ved en Ratifikation, idet man forudsatte, at der gøres Undtagelse for Mejeribrugets Vedkommende, indstillede *hele Landstingets Udvalg* Forslaget til Vedtagelse under den udtalte Forudsætning, at Dansk Mejeribrug undtages fra Konventionens Bestemmelser.

Forslaget vedtoges herefter enstemmigt i begge Ting.

6. Beslutning af Folketinget i Henhold til Grundlovens § 56.

Betænkning og Indstilling fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen afgiven ^{15/11} (B. Sp. 27). Eneste Beh. af Indstillingen ^{16/11} (F. Sp. 1651).

I Skrivelse af 9. Novbr. 1934 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om at foranledige, at der i Medfør af Retsplejelovens § 725 blev rejst Tiltale mod Folketingsmand *Valdemar Thomsen* for Overtrædelse af Straffelovens § 267 i Anledning af, at han dels i *Folketingets Møder* den 19. og 30. Oktober 1934, dels i en *til Landbrugsministeriet indsendt*

Klage af 22. Oktober 1934 havde fremsat forskellige for Medlemmerne af Landbrugsministeriets *Kvæg- og Kødeksportudvalg* og for dets Sekretær, *Generalsekretær Høgsbro Holm* ærekrænkende Udtalelser.

Overensstemmende med Ministeriets Forudsætning anmodede derefter Rigsadvokaten om *Folketingets Samtykke* til:

1. at der blev rejst Tiltale mod Folketingsmand Valdemar Thomsen for de i ovennævnte *Klage* til Landbrugsministeriet indeholdte ærekrænkende Udtalelser (jfr. Grundlovens § 56, 1ste Punktum),

2. at Folketingsmanden blev draget til Ansvar for de af ham i *Folketinget* fremsatte ærekrænkende Ytringer (jfr. Grundlovens § 56, 2det Punktum), og

3. at der yderligere rejstes Tiltale mod Folketingsmanden, for *saa vidt* han maatte *gentage* sine ærefornærmende Udtalelser *uden for* Tinget, idet Landbrugsministeriet havde opfordret ham til uden for Folketinget at vedstaa sine i Tinget fremsatte Udtalelser.

Den under 3. nævnte Forudsætning blev opfyldt i en Skrivelse til Landbrugsministeriet af 9. November, hvori Folketingsmand Valdemar Thomsen erklærede, at han vedstod sine i Folketinget den 19. og 30. Oktober ved 1. og 2. Behandling af Forslag til Lov om Foranstaltninger til Fremme af Afsætningen af Kvæg og Oksekød fremførte Udtalelser*) vedrørende Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødeksportudvalg og Udvalgets Sekretær, Generalsekretær Høgsbro Holm.

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen anførte i sin Betænkning, at det maatte forstaa den nys gengivne Skrivelse saaledes, at det derved havde været Folketingsmandens Hensigt uden for Tinget at gentage de af ham i dette fremsatte Udtalelser, for at Bestemmelsen i Grundlovens § 56, 2det Punktum, ikke skulde være til Hinder for, at han blev draget til Ansvar. Idet Udvalget henholdt sig til en Udtalelse af Justitsministeren i Udvalget om, at Folketingsmandens Erklæring var at betragte som en Gentagelse over for Offentligheden, og idet Udvalget i øvrigt henholdt sig til

*) Jfr. Side 149.

Justitsministerens Udtalelser i Tinget den 9. November 1934 Sp. 1263—64 om *Undersøgelsens Karakter**),

indstillede det da, at Folketinget i Henhold til Grundlovens § 56, 1ste Punktum, *samtykkede* i, at der blev rejst Tiltale mod Folketingsmand Valdemar Thomsen for de i den fornævnte Klage til Landbrugsministeriet fremsatte ærekrænkende Udtalelser og for de i Erklæringen af 9. November 1934 uden for Tinget vedstaaede Udtalelser.

Ved Sagens eneste Behandling gjorde Ordføreren (*Lundberg*) opmærksom paa, at det *ikke* havde været Udvalgets Hensigt at sige, at Folketinget — saafremt Folketingsmanden havde undladt at gentage sine Udtalelser uden for Tinget — ikke vilde kunne have givet det i Grundlovens § 56, 2det Punktum, omhandlede Samtykke, og Ordføreren udtalte som sin Overbevisning, at det vilde være umuligt i det lange Løb at opretholde den gennem mange Aar indarbejdede Praxis: at nægte Samtykke til Tiltale mod Folketingets Medlemmer for Udtalelser i Tinget, hvis Befolkningen med Rette fik det Indtryk, at man her kunde »sigte Medlemmer af Rigsdagen eller andre Borgere i Landet for Bedrageri, for Korruption, for Tyveri, uden at der reageres«.

Under den paafølgende Diskussion fremsatte Medlem af Retsforbundet *Oluf Pedersen* ud fra den Opfattelse, at kun en Del af de rejste Spørgsmaal kunde afgøres gennem Injuriesøgnsmaal, offentlig Tiltale eller en Undersøgelsesdomstol, medens en *parlamentarisk Kommission* kunde undersøge det hele til Bunds og uafhængigt af Regeringen, der delvis var Part i Sagen, følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

-
- *) Disse Udtalelser blev fremsat ved Finanslovsforslagets 1. Behandling og lød saaledes: »I Anledning af de Bemærkninger, der fremkom om, at det kunde være vanskeligt at føre fuldt Bevis for, hvad der er sagt, og derfor kunde der dog være meget rigtigt i det o. s. v., maa jeg gentage, at det, her vil blive stillet Forslag om fra Rigsadvokatens Side, er ikke et Injuriesøgnsmaal, hvor det vil blive paalagt den ene Part, altsaa det ærede Medlem Hr. Thomsen, at bevise alt, hvad han har sagt. Nej, det er en offentlig Undersøgelse i Henhold til Retsplejelovens § 725, hvor man med hele Retsapparatet søger at skaffe Klarhed i hele Sagen, saaledes at den, der er skyldfri, gaar fri ud af den, og den, der i denne Søg overhovedet har paadraget sig noget Ansvar, faar dette Ansvar, men det bliver ikke rettet særlig mod nogen enkelt.«

»Idet Folketinget udtaler Ønske om *fuld* Klarhed over Forholdene vedrørende Statens Kød- og Kvægeksport og de imod Udvalget rejste Klager, og om der er berettiget Baggrund herfor, anser det en parlamentarisk Kommission*) for det bedste til fuld Udredning af saavel det juridiske som moralske Ansvar over for Tinget og Offentligheden og gaar derefter over til næste Punkt paa Dagsordenen«.

Holstein fandt det ogsaa naturligt og rimeligt, at en Sag af denne Beskaffenhed blev gjort til Genstand for en parlamentarisk Kommissionsundersøgelse. Naar der var tilvejebragt saa megen Sandsynlighed for, at her var Forhold, som ikke var, som de burde være, burde Folketinget først kræve, at disse Forhold blev undersøgt til Bunds, og, naar den til Bunds gaaende Undersøgelse var afsluttet, tage Beslutning om, hvorvidt man vilde udlevere et Medlem. Man gik imidlertid den modsatte Vej, og Taleren hævdede, at Tinget dermed udleverede sig selv til Administrationen og fraskrev sig sin selvfølgelig parlamentariske Kontrolret.

Aksel Larsen (D. K.) betragtede Sagen paa lignende Maade: man burde begynde med at undersøge Eksportudvalgets Virksomhed og se, om Klagen var berettiget, men i Stedet begyndte man med »at kaste sig over vedkommende for ærekrænkende Beskyldninger«. Kommunerne kunde derfor ikke tiltræde Udvalgets Indstilling. Taleren beklagede, at Partiet heller ikke var i Stand til at stemme for den foreslaaede Dagsorden, da der formentlig maatte kunne findes mere betryggende Former for Undersøgelse af Sagen end gennem en parlamentarisk Undersøgelseskommision.

Justitsministeren vilde anse det for ganske urimeligt, om Paastanden paa Overgang til Dagsordenen blev vedtaget. Der var efter Ministerens Mening slet ingen Tvivl om, at den bedste Maade til at faa Sagen klart belyst var »at anstille en retslig Undersøgelse, hvor Undersøgelsesdommeren ganske uafhængig af alle Partihensyn og andre fremmede Hensyn af enhver som helst Art ved Hjælp af Retsapparatet sørger for at faa Sagen oplyst til Bunds og alt klaret, saa vidt det paa nogen Maade er muligt«.

Fra *konservativ* Side havde flere Medlemmer Ordet. *Pürschel* erklærede, at de Konservative ikke paa nærværende Tidspunkt kunde stemme for Dagsordenen, fordi de var Deltagere i en efter moden Overvejelse foretagen Indstilling om Samtykke til at rejse Tiltale, og den mente de ikke burde bortfalde. Taleren havde forstaaet Ministeren saaledes, at hvis der uden for den ved Folketingsmand Thomsens Signelse angivne Ramme for Undersøgelsen fandtes at ligge

*) Jfr. ndfr. Nr. 8.

noget, der ikke var i Orden, maatte det være Opgaven ogsaa at undersøge dette; det var imidlertid muligt, at der vilde vise sig Hindringer for at komme til Bunds ad juridisk Vej, og at der vilde blive Brug for en sideløbende parlamentarisk Undersøgelse, og Partiet forbeholdt sig derfor sin Stilling til det af Retsforbundet fremsatte Forslag. — *Korsgaard* mente, at Undersøgelsen bedst vilde ske ved en parlamentarisk Kommission, og han vilde derfor støtte Bestræbelserne for, at der ved Siden af de Forhandlinger, der nu blev foretaget ved Retten, blev nedsat en parlamentarisk Kommission til sideløbende hermed at beskæftige sig med Sagen. — *Prieme* syntes, at man maatte være meget varsom med at gaa frem paa den foreslaaede Maade, og han tilraadede, at man ikke stemte imod Retsforbundets »Dagsorden«; personlig vilde han afholde sig fra at stemme. — *Kristen Amby* indvendte over for en Udtalelse af Justitsministeren, at Regeringen ifølge Retsplejelovens § 21 vilde kunne nedsætte en Undersøgelingsdomstol i Lighed med den, man havde i Landmandsbanksagen.

Ved Afstemningen *forkastedes* Oluf Pedersens Paastand paa Overgang til Dagsordenen med 73 Stemmer mod 5. *Udvalgets Indstilling* (se ovfr.) *vedtoges* med 85 Stemmer mod 4.

7. Beslutning af Folketinget [angaaende Opgørelse over de sociale Udgifters Størrelse og Fordeling]. (Af *Knud Kristensen, Krag, Brorsen, Clausager, Kyed, J. C. A. Larsen, Nørskov, Thorhauge* og *Vanggaard*). [A. Sp. 3067. — C. Sp. 971].

Anmeldt i *Folketinget* $15/1$ (F. Sp. 2772). Behandlingsmaaden $16/1$ (F. Sp. 2800). 1. Beh. $23/1$ (F. Sp. 3077). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Andersen [Holbæk A.], E. Friis, Hans Hansen [Usserød], M. K. Sørensen, Vilumsen [Formand], Yde, A. M. Hansen [Sekretær], Jørgen Jørgensen, Knud Kristensen, Arnth Jensen, Inger Gautier Schmit, Edvard Sørensen, Hans Thyge Jacobsen, Viggo Hansen og C. J. F. Sven), der afgav Betænkning $27/3$ (B. Sp. 1537). (Ordfører: Fr. Andersen [Holbæk A.]). 2. (sidste) Beh. $3/4$ (F. Sp. 5147).

Beslutningen har følgende Ordlyd:

Til Belysning af *de sociale Udgifters Størrelse og Fordeling* mellem Staten og Kommunerne og mellem Kommunerne

indbyrdes opfordrer Tinget Socialministeren til at tilvejebringe og forelægge for Rigsdagen en *specificeret Opgørelse*, der muliggør Sammenligning mellem de Beløb, *de enkelte Kommuner* skal udrede *efter Socialreformens Gennemførelse*, og de Beløb, der paahvilede Kommunerne i Henhold til *tidligere* gældende ordinær og ekstraordinær *Sociallovgivning*.

Den 15. Januar anmeldtes i Folketinget et af Bestyrelsen for *Venstre* stillet *Forslag* til Beslutning, hvori Socialministeren — under Henvisning til den Uro, der var opstaaet som Følge af Fordelingen mellem Kommunerne af de sociale Udgifter for Halvaaret fra 1. Oktober 1933 til 31. Marts 1934 i Henhold til de i Sociallovgivningen indeholdte Refusionsregler — opfordredes til at tilvejebringe og forelægge for Rigsdagen en *specificeret Opgørelse*, der muliggjorde en Sammenligning mellem, hvad de enkelte Kommuner efter Nyordningen skulde betale, og hvad de vilde være kommet til at betale, hvis den før Socialreformens Gennemførelse bestaaende Udgiftsfordeling mellem Staten og Kommunerne og mellem Kommunerne indbyrdes endnu bestod.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Knud Kristensen) anførte til Forslagets Motivering, at *Venstre* havde stillet til Betingelser for sin Medvirken til Socialreformens Gennemførelse, nemlig at de samlede Udgifter efter det nye Lovkompleks *ikke* maatte blive *større*, end Udgifterne vilde være blevet efter den gamle Lov, og at Udgifterne skulde *fordeles* paa en mere retfærdig Maade, saa at Staten kom til at betale noget mere, Kommunerne noget mindre, og at Fordelingen Kommunerne imellem tillige skete mere i Overensstemmelse med Kommunernes Bæreevne. Paa Grundlag af de i sin Tid givne Oplysninger maatte *Venstre* gaa ud fra, at disse Betingelser vilde blive opfyldt, men de foreliggende Regnskabsopgørelser havde vakt stærk Tvivl om, at dette vilde blive Tilfældet, og *Venstre* ønskede derfor Sagen undersøgt til Bunds. Viste det sig saa, at de Betingelser, der var stillet ved Socialreformens Gennemførelse, ikke var opfyldt, vilde *Venstre* forbeholde sig at stille *Ændringsforslag*.

Socialministeren hilste Forslaget med Tilfredshed, for saa vidt som det tog Sigte paa en Undersøgelse af de sociale Udgifters Fordeling før og efter Socialreformen, og Ministeren henviste til, at han allerede selv havde behødet en nærmere Undersøgelse i saa Henseende, og at der nu forelaa en Redegørelse for Virkningerne af den mellemkommunale Refusionsordning. Med Hensyn til den tekniske Løsning af Opgaven vilde det formentlig være rigtigt at afvente nærmere Forhandling i Udvalget med de særlig sagkyndige.

Der opnaaedes i *Folketingets Udvalg* Enighed om at give Forslaget ovenstaaende Affattelse, ligesom man var enig om, dels at der hurtigst muligt af Statistisk Departement burde foretages en Bearbejdelse af forhaandenværende Materiale til Sammenligning af de enkelte Kommuners sociale Udgifter før og efter Socialreformen, dels at man — for at opnaa et saa fuldstændigt Sammenligningsgrundlag som muligt — skulde anvende følgende *Fremgangsmaade*:

1. For Finansaarene 1930—31, 1931—32, 1932—33 og 1933—34 foretages inden 15. April 1935 Opgørelse over samtlige Udgifter
 - a) for *Statens* Vedkommende vedrørende Alders- og Invaliderende, Arbejdsløsheds- og Krisekasser, ekstraordinær Arbejdsløshedslovgivning, Anstaltsforsorg, Alimantation, Understøttelse til Børn af Enker (Enkemænd), Tilskud til kommunale Hjælpekasser,
 - b) for *Kommunerne* tillige for Fattighjælp, uegentlig Fattighjælp, offentlig Forsorg, Børneværn, Særhjælp, Kommunehjælp, Medlemskontingent til Syge- og Arbejdsløsheds-kasser, mellemkommunal Refusion,
 - c) *Amtskommunernes* Udgifter til sociale Formaal,
 - d) *Arbejdsgiveres* Udgift til Arbejdsløshedsfond, ekstraordinær Arbejdsløshedslovgivning, Invaliderende og Ulykkesforsikring.

De sociale Udgifter i Vinterhalvaarene 1932—33 og 1933—34 sættes i *Forhold til*

- a) de opgivne Skatteindtægter med lovmæssige Fradrag,
 - b) Ejendoms- og Grundværdi i hver enkelt Kommune før og efter Socialreformens Gennemførelse.
2. For Finansaaret 1934—35 indhentes gennem Socialministeriet hos Kommunerne Oplysning om de sociale Udgifter i dette Aar, og Oversigt herover forelægges Rigsdagen ved dennes ordinære Sammentræden i Oktober 1935.

Et *Mindretal*, bestaaende af Udvalgets *konservative* Medlemmer, vilde ikke undlade at medvirke til Beslutningens Gennemførelse, men udtalte sin Tvivl om, at man alene ved en Oversigt over de faktisk afholdte Udgifter til sociale Formaal kunde naa til en fyldestgørende Redegørelse for de ved Socialreformens Gennemførelse indtraadte Forhold. Mindretallet henledte i saa Henseende Opmærksomheden paa det af de *Konservative* i Landstinget forelagte Forslag om Nedsættelse af et virkeligt Undersøgellesudvalg Socialreformen vedrørende med Ret for Udvalget til ogsaa at foreslaa Ændringer.

Forslaget i den ændrede Skikkelse vedtoges enstemmigt med 105 Stemmer.

8. Forslag til Beslutning af Folketinget om Nedsættelse af en Kommission i Henhold til Grundlovens § 45 til Undersøgelse af Forholdene vedrørende Statens Kød- og Kvægeksport. (Af *Oluf Pedersen*). [A. Sp. 2753].

Anmeldt i *Folketinget* 9/11 (F. Sp. 1194). Behandlingsmaaden 13/11 (F. Sp. 1451).

Forslaget til Beslutning er saalydende:

»Folketinget beslutter:

1. Der nedsættes en Kommission i Henhold til Grundlovens § 45 med det Hverv at undersøge Forholdene vedrørende Statens Kød- og Kvægeksport, herunder de imod Landbrugsministeriets Udvalg rejste Klager og Omfanget af Statens Indgreb og Betimeligheden af en Aivikling.
2. Medlemmernes Antal ansættes til 11.
3. Resultatet af Undersøgelsen meddeles Tinget inden Aarets Udgang.
4. Tingets Formand bemyndiges til at iværksætte det fornødne til denne Beslutnings Gennemførelse.«

Forslaget kom ikke til Behandling.

9. Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3049].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt 15/1 (L. Sp. 590). Behandlingsmaaden 16/1 (L. Sp. 596). 1. Beh. 23/1 (L. Sp. 607). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder (se Side 461).

Forslaget gaar ud paa, at Rigsdagen udtaler sin Tilslutning til, at det af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtagne Udkast til Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde ratificeres.

Ligelydende Forslag blev fremsat i Rigsdagssamlingerne 1929—30, 1930—31, 1931—32 og 1933—34. Indholdet af Konventionen er gengivet i Aarbogen 1929—30, Side 498—99.

Siden Forslaget første Gang blev forelagt, er Antallet af Stater, der har ratificeret Konventionen, steget fra 12 til 17.

Ved første Behandling i *Landstinget* anbefalede Ordførerne for det socialdemokratiske og det radikale Parti (Carl F. Madsen og Marie Hjelder) ligesom tidligere Forslaget til Vedtagelse, medens Venstres Ordfører (Stegger Nielsen) foreslog Sagen henvist til Udvalgsbehandling. Det nedsatte Udvalg afgav ikke Betænkning.

10. Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 15. Forsamling i Genève fra den 10. til den 27. September 1934. [A. Sp. 4785. — F. Sp. 4597, L. Sp. 932].

11. Beretning angaaende den XVIII. internationale Arbejdskonference i Genève 1934. [A. Sp. 5011. — F. Sp. 5196, L. Sp. 1235].

12. Oversigt over de Hverv og Kommissioner (lønnede eller ulønnede), som Rigsdagens Medlemmer er valgt eller udpeget til som Følge af deres Stilling som Medlem af Rigsdagen. Udarbejdet pr. 1. September 1934 paa Foranstaltning af Rigsdagens Præsidium i Henhold til Beslutninger af Folketing og Landsting af henholdsvis 23. April og 3. Maj 1934. (B. Sp. 2791).

II. Forespørgsler.

1. Den 3. Oktober 1934 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 6) følgende Forespørgsel til *Stats- og Forsvarsministeren af Holstein*:

»Hvorvidt finder Regeringen det fornødent, under Hensyn til den senere Tids storpolitiske og militære Udvikling i

Europa, at forøge og forstærke Landets Forsvarsberedskab ud over, hvad Militærforliget af 1932 indeholder Lovhjemmel for?

Fremme af Forespørgselen vedtoges $16/10$ (F. Sp. 56).

Forespørgselen foretoges $31/10$ (F. Sp. 667).

Forespørgeren henviste i Begrundelsen af sin Forespørgsel til, at Forsvarsordningen af 1932 var blevet til under indenrigske og udenrigske Forudsætninger, som ikke mere eksisterede, og at »hele det foruddiskonterede fredelige internationale Grundlag for danske militære og udenrigspolitiske Dispositioner efter Verdenskrigen« var »forvandlet til en af storpolitiske Eksplosioner søndersprængt Valplads«. Under disse Forhold og med en storpolitisk Udvikling for Øje, der nu gik »sin Gang uden Hemninger og Skrupler, var det fuldt berettiget, ja, nødvendigt at rejse Spørgsmaalet om Danmarks udenrigspolitiske Stilling og vort militære Værns Tilstrækkelighed i den kommende Tid.

Statsministeren besvarede Forespørgselen med et Nej. Ministeriet fandt ikke Anledning til i Øjeblikket at foreslaa nogen Ændring i de militære Love. Saafremt Forholdene maatte paakalde Foranstaltninger, vilde saadanne naturligvis blive behandlet, men Ministeren ansaa det for lidet betimeligt at proklamere saadanne paa Forhaand. I øvrigt henviste Statsministeren til det Svar, han under Finanslovdebatten havde givet Folketingsmand Christmas Møller (F. F. Sp. 204).

2. Den 7. December 1934 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2267) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren* af *Kristen Amby*:

»Billiger Justitsministeren den Maade, hvorpaa Indsamlingsloven af 16. Maj 1934 (jfr. Cirkulære af 23. Maj 1934) udføres i Praksis af stedlige Myndigheder?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $10/12$ (F. Sp. 2307).

I en Skrivelse af $13/12$ meddelte *Forespørgeren*, at han tog sin Forespørgsel tilbage under Hensyn til, at Justitsministeriet i en Skrivelse af 8. samme Maaned til Politimestrene havde udtalt, at det Cirkulære (af 28. November 1934), som havde givet Anledning til Forespørgselen, ikke tog Sigte paa at forhindre Juleindsamlinger o. lign. i Anledning af Julen. (F. Sp. 2617).

3. Den 13. December 1934 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2554) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Holstein*:

»Paa hvilket økonomisk-politisk og retligt Grundlag agter Regeringen at slutte Handelsaftaler med Udlandet til Fremme af danske Eksportinteresser?«

Fremme af Forespørgselen, hvorom Afstemning blev begæret af *Alsing-Andersen* (S.), nægtedes den $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 2618) med 64 Stemmer mod 46.

4. Den 20. December 1934 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2705) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren* af *Løje*:

»Finder Justitsministeren under Hensyntagen til de tiltagende Mord og Voldsforbrydelser, at der tiltrænges skærpende Ændringer i Straffeloven eller andre Love, og agter Ministeren i bekræftende Fald at stille Forslag om saadanne Ændringer?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $^{20}/_{12}$ (F. Sp. 2715).

Forespørgselen foretoges $^{20}/_{1}$ (F. Sp. 3181).

Forespørgeren begrundede sin Forespørgsel med, at de talrige grove Voldsforbrydelser, Mordbrande, Masse-mord og Sædelighedsforbrydelser i den senere Tid havde fremkaldt Utryghedsfølelse i store Dele af Befolkningen, som stod uforstaaende over for den Humanitet, man navnlig i den juridiske Verden var optaget af at søge anvendt over for selv de groveste Forbrydere, og krævede en langt mere effektiv Retsbeskyttelse ikke mindst for Kvinder og Børn. For det Tilfælde, at Justitsministeren skulde besvare Forespørgselen benægtende, vilde Taleren yderligere spørge: »Vil Ministeren sætte al sin Indflydelse ind paa, at de Love, vi har, føres ud i Livet paa en saadan Maade, at de grove Voldsforbrydere virkelig straffes, saa det virker afskrækkende over for de paagældende og over for andre Personer med forbryderiske Tilbøjeligheder?«

Justitsministeren vendte sig først imod den Opfattelse, at man for Tiden stod over for en betydelig Stigning i Kriminaliteten; man havde oftere set, at der i Løbet af kort Tid blev begaaet en Række meget grove Forbrydelser, hvorefter der kunde følge et længere Tidsrum uden saadanne Forbrydelser, og Antallet af grove Volds- og Sædelighedsforbrydelser samt Drabsforbrydelser havde i Virkeligheden været nogenlunde konstant i de sidste 5 Aar. — Ministeren gjorde derefter gældende, at Straffeloven af 1930 paa ad-

skillige Punkter gav langt virkningsfuldere Midler til Forbrydelsers Bekæmpelse end Straffeloven af 1866, og pegede i saa Henseende bl. a. paa de nye Retsmidler: Sikkerhedsforvaring og Indespærring af Psykopater, hvortil kom de særlige Lovbestemmelser om Sterilisation og Kastration. Desuden anførte Ministeren, at det vilde være forhastet at dømme om Virkningerne af den nye Straffelov allerede nu, inden de Ændringer, den havde medført i Forbrydelsens Behandling, var trængt fuldt igennem i den almindelige Bevidsthed. — Justitsministeren mente derfor ikke, at der tiltrængtes skærpene Ændringer i Straffeloven. Derimod vilde Loven blive administreret saaledes, at ethvert Middel, som den hjemlede til Undertrykkelse af Forbrydelser, fuldt ud vilde komme til Anvendelse.

Forespørgeren takkede for Besvarelsen, men mente ikke, at Svaret var egnet til at berolige Folkestemningen. En Udvildelse af Nødværgeretten var efter Talerens Opfattelse paa-krævet, ligeledes en Ændring af Vaabenloven, men Hovedsagen var: ved stærkt skærpede Straffe for de omtalte grove Forbrydelser at skabe et Afskrækkelsesmoment, som i mange Tilfælde vilde afholde Personer med forbryderiske Anlæg fra at begaa Forbrydelser, og i Dag krævedes Dødsstraffen genindført af Hundredtusinder.

I den følgende Diskussion deltog blandt andre *Vagn Bro* (V.), som ikke var uenig med Ministeren i, at den nye Straffelov indeholdt skærpende Bestemmelser og i og for sig bød tilstrækkeligt Værn mod Forbrydere. Hvad Venstres Stilling til Dødsstraffen angaar, mindede Taleren om, at en meget betydelig Del af Partiet saa med Beklagelse, at man i sin Tid forlod Dødsstraffen, og han gjorde opmærksom paa, at der inden for Partiet var stærk Stemning for denne Straf-form. — Ogsaa *Pürschel* (K. F.) kunde give Ministeren Ret i, at den nye Straffelov bød større Sikkerhed over for farlige Forbrydere end den gamle, selv om den paa en Række Punkter havde meget lavere Strafferammer. Ligeledes troede Taleren, at Ministeren havde Ret i, at grove Forbrydelser ofte indtraf saa at sige i Serier. Med Hensyn til Dødsstraffen gjorde han den Bemærkning, at den vilde kunne have en præventiv Virkning over for politiske Forbrydelser, men ikke vilde virke afskrækkende paa Personer, som var fuldkommen ude af Ligevægt og forblindede af Lidenskab.

5. Den 15. Januar 1935 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2772) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Holstein*:

»Hvorvidt formener Statsministeren under Hensyn til hans Udtalelser om den danske Presses Forpligtelser over for

Udlandet, at »Berlingske Tidende«s udenrigspolitiske Redaktør, Hr. cand. theol. Nic. Blædel, særlig i Betragtning af hans Korrespondancer fra Saar-Distriktet i Afstemningstiden er velegnet som den danske Statsradiofonis faste udenrigspolitiske Vejleder for Offentligheden?»

Fremme af Forespørgselen, hvorom Afstemning blev begæret af *Christmas Møller* (K. F.) og *Hans Nielsen* (S.), nægtedes ¹⁶/₁ (F. Sp. 2800) med 75 Stemmer imod 6.

6. Den 16. Januar 1935 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2787) følgende Forespørgsel til *Finansministeren* af *Elgaard*, *Edvard Sørensen*, *Hans Pinstrup*, *Inger Gautier Schmit* og *Rahbek*:

»Hvorledes motiverer Finansministeren, naar henses til § 10, Stk. 2, i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme og mangeaarig Praksis, de af ham foretagne Udnævnelser uden om Amtsrådernes Indstillinger af Vurderingsformænd i Hindsted Herreds Skyldkreds i Aalborg Amt og i Kolding Herreds Skyldkreds i Vejle Amt?»

Fremme af Forespørgselen vedtoges ¹⁷/₁ (F. Sp. 2828).

Forespørgselen foretoges ²⁴/₁ (F. Sp. 3107).

Ordføreren for Forslagsstillerne (Elgaard) oplyste, at der for Aalborg Amtsråds Vedkommende forelaa Indstilling om 3 Mand fra 12 af Amtsrådets Medlemmer, for Vejle Amtsråds Vedkommende Indstilling om 3 Mand fra 11 af Amtsrådets Medlemmer, men at Finansministeren i begge Tilfælde havde udnævnt en ikke-indstillet Vurderingsformand, idet Udnævnelsen af Vurderingsformanden i Hindsted Herreds Skyldkreds var sket i Overensstemmelse med en Protokoltilførsel af et enkelt af Amtsrådets Medlemmer, Folketingsmand Th. Bach (S.), og den udnævnte Vurderingsformand i Kolding Herreds Skyldkreds var nævnt af de 2 socialdemokratiske Medlemmer af Vejle Amtsråd. Disse Udnævnelser havde fremkaldt en Protest fra begge Amtsråd, hvortil Ordføreren sluttede sig, da Udnævnelserne formentlig ikke kunde bringes i Overensstemmelse med Lovens Ord: »Udnævnelsen sker paa Grundlag af forud indhentet Indstilling fra vedkommende Amtsråd«.

Finansministeren hævdede, at Udnævnelserne var overensstemmende med Loven, hvis Udtryk »Indstilling« her maatte fortolkes som et Forslag, hvorved Amtsrådet stillede

sin Viden og Kundskab til Ministerens Raadighed, ikke som en Indstilling, Ministeren var pligtig at følge. Udnævnelserne var heller ikke i Strid med Praksis, thi Ministeriet havde ikke altid fulgt Flertalsindstillingerne, men i en Række Tilfælde udnævnt en af et Mindretal udpeget Repræsentant. I det ene af de omhandlede Tilfælde forelaa nu en Protokoltilførsel af eet af Amdtsraadets Medlemmer, i det andet af 2 Medlemmer, og disse Protokoltilførsler havde Ministeriet betragtet som Indstillinger og fulgt, da man maatte være interesseret i en alsidig S sammensætning af Skyldraadene. Efter de stedfundne Udnævnelser bestod Skyldraadene i begge Amter af 4 Landmænd (eller forhenværende Landmænd), 1 Inspektør og 1 Haandværksmester. Finansministeren mente derfor, at Udnævnelserne var baade overensstemmende med Loven og sagligt rigtige.

I nogle replicerende Bemærkninger udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne*, at Finansministerens Argumentation syntes ham at savne fast og sikker Grund. Naar Loven krævede, at Udnævnelserne skulde ske paa Grundlag af forudindhentet Indstilling fra vedkommende Amdtsraad, og denne Indstilling var sket i Overensstemmelse med Henvendelse fra Skattedepartementet til Amdtsrådet, var det meget vanskeligt for ikke at sige umuligt for Finansministeren virkelig at begrunde de to Udnævnelser, thi en Protokoltilførsel var ikke det samme som en Indstilling. Taleren vilde derfor spørge, om Ministeren ikke var villig til at tage Udnævnelserne op til ny Overvejelse. Herpaa svarede *Finansministeren*, at han havde meddelt de to Amdtsraad, at han fastholdt sin Udnævnelse, og Ministeren kunde derfor ikke følge Henstillingen om at tage Sagen op til fornyet Overvejelse.

7. Den 27. Februar 1935 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 3848) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren af Axel Dam*:

»Hvad har Justitsministeren foretaget i Anledning af, at der under 4. Februar d. A. er tilstillet Justitsministeren en Indberetning, hvori det fra en Række navngivne Personer berettes, at Byretsdommer Eide for en Del Aar siden skal have gjort sig skyldig i en alvorlig Sædelighedsforbrydelse, og er det foreneligt med Indholdet af denne Indberetning, at nævnte Byretsdommer, indtil han ved Dom maatte have rensat sig for enhver Mistanke, fungerer i sit Embede?«

Fremme af Forespørgselen, hvorom Afstemning var begæret af flere Grupper, *nægtedes* $2\frac{3}{2}$ med 110 Stemmer imod 3. (F. Sp. 3849).

8. Den 6. Marts 1935 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4208) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Handel og Industri* af *Prieme*:

»Med hvilken Begrundelse har Ministeren for Handel og Industri ikke siden 1. Januar 1935 bevilget de af Grosserer-Societetets Komité, Provinshandelskammeret, Industriraadet og Landbrugsraadet anbefalede Vareudvekslingsforretninger, og med hvilken Begrundelse har Ministeren indstillet yderligere Behandling af det indkomne meget betydelige Antal Ansøgninger om Godkendelse af Vareudvekslingsaftaler?»

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4210).

Forespørgselen foretoges $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 4819).

Grunden til Forespørgselen var, at Handelsministeren efter *Forespørgerens* Opfattelse tilsyneladende havde saboteret Bestemmelsen i Valutalovens § 3 om private Vareudvekslinger. Det forekom ham at være uforeneligt med Rigsdagens Anseelse at vedtage en saadan Bestemmelse, naar Ministeren først efter gentagne Henvendelser havde nedsat et Udvalg til at behandle de fremkomne Ansøgninger om Vareudvekslinger, og Ministeren saa, efter at de 4 Hovedorganisationer enstemmigt havde anbefalet et betydeligt Antal Ansøgninger, havde givet Udvalget Meddelelse om, at dets Funktion blev indstillet, foreløbig paa ubestemt Tid.

Handelsministeren oplyste først, at der paa een Gang var tilstillet Ministeriet ca. 40 Vareudvekslingsandragender, af hvilke man efter en nærmere Undersøgelse havde bevilget en Fjerdedel, medens Resten var afvist, og at Ministeren *ikke* havde indstillet en yderligere Behandling af det indkomne meget betydelige Antal Ansøgninger om Godkendelse af Vareudvekslingsaftaler. — Ministeren gjorde dernæst nogle Bemærkninger om Spørgsmaalet i Almindelighed og fremhævede herunder, at man maatte være meget agtpaagivende over for Ønsker om Vareudvekslinger, fordi de kunde komme paa tværs af Regeringsaftaler og -forpligtelser, og at Betingelserne for private Vareudvekslinger var skærpet i Valutaloven af 22. December 1934. Det var i øvrigt ikke let at føre effektiv Kontrol med saadanne Vareudvekslinger, og uden stærk Kontrol kunde de føre til Forhold, som logisk maatte resultere i, at den frie Eksport efterhaanden helt forsvandt. Naar imidlertid en privat Vareudveksling virkelig aabnede Mulighed for øget Eksport, burde den kunne finde Sted, og der var derfor nu i Ministeriet udarbejdet Retningslinier for den private Vareudveksling.

Forespørgeren mente, at den Omstændighed, at der var sket en betydelig Skærpelse af Betingelserne for private Vareudvekslinger, gjorde hans Forespørgsel saa meget mere berettiget. Han forstod i øvrigt ikke, at man havde kunnet lade de paagældende Ansøgere i Uvidenhed om de skete Afslag, og oplyste, at der nu henlaa ca. 500 Ansøgninger. Det forekom Taleren, at Ministeren ved denne Administration havde paadraget sig et betydeligt Ansvar, og han fremsatte følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget beslutter at nedsætte et Udvalg paa 15 Medlemmer til at modtage yderligere Oplysninger fra Ministeren for Handel og Industri angaaende de begærede Vareudvekslingsforretninger, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Handelsministeren saa ingen Grund til at nedsætte et nyt Udvalg, som skulde have med Valutaspørgsmaalet at gøre, og kunde ikke modtage den foreslaaede Dagsorden. I Slutningen af sin Tale pointerede Ministeren, at man maatte tage Hensyn til Nationalbankens Evne til at skaffe Pengene, og derfor maatte Vareudvekslingsaftaler passere Nationalbankens Ledelse. »Jeg vil til det yderste søge at værne Landet mod yderligere Mistillid til den danske *Kronekurs*, og jeg tror, vi alle staar os ved at hævde, at vi ikke skal gaa ind i nogen Art af Inflationspolitik, hvorved Kronekursen bliver lavere i Forhold til Sterling, end den er nu.«

Hans Nielsen (S.) og *Rager* (R. V.) anbefalede at forkaste den fremsatte Paastand paa Overgang til Dagsordenen, medens *Knud Kristensen* (V.) erklærede, at Venstre vilde afholde sig fra at stemme. Lovens Administration havde ganske vist været haard og Behandlingen af de indsendte Ansøgninger om Vareudveksling sendrægtig, og man havde desuden ved de opstillede Betingelser vanskeliggjort den privat formidlede Forøgelse af Eksporten, men det rette vilde formentlig være at opfordre Ministeren til at fremme Behandlingen af de foreliggende Ansøgninger saa meget som muligt. — *Christmas Møller* (K. F.) syntes, at det var fuldkommen urimeligt at ville afskære Tinget fra gennem et Udvalg at faa den ønskede Besked. I øvrigt understregede han Handelsministerens Udtalelse om Kronekursen, som han opfattede som en Regeringserklæring. — *Hans Hansen* (*Rørby*) [D. R.] fandt det berettiget at protestere mod, at der blev lagt yderligere Hindringer i Vejen for de private Vareudvekslinger, men kunde ikke se noget Formaal med den foreslaaede Dagsorden. — *Holstein* saa i den førte Forhandling og navnlig i Handelsministerens Udtalelser en Bekræftelse paa, at det havde været berettiget, naar han i December

havde stillet Forespørgsel til Regeringen om, paa hvilket økonomisk-politisk og retligt Grundlag den agtede at slutte Handelsaftaler med Udlandet til Fremme af danske Eksportinteresser (se Nr. 3).

Ved Afstemningen *forkastedes* Priemes Paastand paa Overgang til den næste Sag paa Dagsordenen med 70 Stemmer mod 16. (23 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

9. Den 3. Maj 1935 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 5626) følgende Forespørgsel til *Kirkeministeren* af *Aksel Larsen* og *Munch-Petersen*:

»Hvad er Begrundelsen for den foretagne Suspension af Pastor Møgelvang-Nielsen, Aarhus?»

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{4}{5}$ (F. Sp. 5627).

Forespørgselen foretoges $\frac{11}{5}$ (F. Sp. 6276).

Forespørgselen var baseret paa en Meddelelse i »Aarhus Stiftstidende« om, at Pastor Møgelvang-Nielsen ved Frue Sogn i Aarhus havde udsendt en Roman »Udenfor«, hvori Forfatteren tegnede en Række Profiler af aarhusianske Præster m. fl., hvad der havde vanskeliggjort Samarbejdet mellem Præsterne i Frue Sogn; dette havde ført til en Henstilling fra Biskoppen om at søge Syge-Orlov, og da Pastor Møgelvang-Nielsen gjorde Indvendinger mod det foreslaede Rekreationsopholds Form, var han blevet suspenderet af Biskoppen, hvilken Suspension nu var tiltraadt af Kirkeministeren.

Ordføreren for Forespørgerne (Munch-Petersen) ønskede bl. a. oplyst, hvilken Andel dels den omtalte Roman »Udenfor«, dels en omtrent samtidig udgiven Bog, hvori Pastor Møgelvang-Nielsen aflivede »alle de traditionelle Løgnehistorier om Kristenforfølgelse i Rusland«, havde haft paa den foretagne Suspension.

Kirkeministeren udtalte i sit Svar, at ingen af de omtalte Bøger havde haft Indflydelse paa Suspensionen. Denne var derimod fremkaldt af, at Pastor Møgelvang-Nielsen havde søgt Orlov paa Grund af Sygdom, en Orlov, som ogsaa var bevilget under Forudsætning af, at han søgte Behandling paa dertil egnet Sted, men at han derefter ikke vilde have Orlov i denne Form. Den af Biskoppen foretagne Suspension var imidlertid ikke approberet af Kirkeministeriet, som paa Foranledning af en Kreds af Pastor Møgelvang-Nielsens Venner havde taget Sagen op til Undersøgelse, en Undersøgelse, der endnu ikke var afsluttet.

III. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

1. Efter at Husejer J. P. Olufson, der repræsenterede Randers Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 28. September 1934, indtraadte Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Forretningsfører Gustav Pedersen, København, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 1 og 6).

Indstilling om Godkendelse af Forretningsfører Gustav Pedersen som Medlem af Tinget vedtoges $17/10$ (F. Sp. 57).

2. Efter at Gaardbestyrer Hans Jacob Sørensen, der repræsenterede Ribe Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 20. Februar 1935, indtraadte 1. Stedfortræder for Venstre i nævnte Amtskreds, Gaardejer L. Elbæk-Jessen, Sønderager Enggaard pr. Holsted, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 3676 og 3680).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer L. Elbæk-Jessen som Medlem af Tinget vedtoges $27/2$ (F. Sp. 3770).

B. Landstinget.

1. Efter at 3. landstingsvalgte Medlem, Redaktør J. V. Christensen var afgaaet ved Døden den 20. September 1934, indtraadte Fru Gudrun Vang Lauridsen, Vejen, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $15/8$ 1928 af Venstre var valgt som Stedfortræder, som tingvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 2 og 3).

2. Efter at Medlem for 3. Landstingskreds, Provst Levy Blang havde nedlagt sit Mandat den 2. Oktober 1934, meddelte Folketingsmand, Gaardejer Axel Koefoed, der i Valgbogen stod opført som nærmeste Stedfortræder, at han ikke ønskede at modtage Mandatet, hvorefter næste Stedfortræder, Gaardejer H. O. Anhøj, Knudsker, indtraadte som Medlem for 3. Landstingskreds. (L. Sp. 3 og 4).

3. Efter at 12. landstingsvalgte Medlem, fhv. Redaktør E. Wiinblad havde nedlagt sit Mandat fra Udgangen af

September 1934, indtraadte Borgmester, Redaktør Ludvig Hansen, Nyborg, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $15/8$ 1928 af Det socialdemokratiske Parti var valgt som Stedfortræder, som tingvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 3 og 4).

Indstilling om Godkendelse af de tre ovennævnte Valg vedtoges enstemmigt $17/10$ (L. Sp. 22).

IV. Valg til Kommissioner og Hverv.

1. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923).

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg, valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, 2. Stykke, og Landstingets Forretningsordens § 9, 2. Stykke (se Side 24 og 25).

Til Medlemmer valgtes ($26/10$ 1934): 1) Folketingsmand Alsing Andersen med Suppleant Folketingsmand Bomholt, 2) Folketingsmand Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.) med Suppleant Folketingsmand Schrøder, 3) Folketingsmand Hans Nielsen med Suppleant Folketingsmand J. P. Nielsen, 4) Folketingsmand Lundberg med Suppleant Folketingsmand P. Andersen, 5) Folketingsmand Hans Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Hartvig Frisch, 6) Landstingsmand Carl F. Madsen med Suppleant Landstingsmand Jørgen Møller, 7) Landstingsmand M. Simonsen med Suppleant Landstingsmand C. F. Sørensen, 8) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Rytter, 9) Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Folketingsmand Vagn Bro, 10) Landstingsmand Stensballe med Suppleant Landstingsmand Villemoes, 11) Folketingsmand Vanggaard (Formand) med Suppleant Folketingsmand Duborg, 12) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Elgaard, 13) Folketingsmand Christmas Møller med Suppleant Folketingsmand Fibiger, 14) Folketingsmand Ole Bjørn Kraft med Suppleant Folketingsmand Drachmann, 15) Landstingsmand Lange med Suppleant Folketingsmand

Pürschel og 16) Folketingsmand Jørgen Jørgensen med Suppleant Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen. (F. Sp. 32 og 596, L. Sp. 19 og 100).

2. Valg af 1 Medlem til Jernbaneraadet (oprettet i Henhold til § 9 i Lov Nr. 40 af 25. Februar 1925 om Styrelsen af Statsbanerne) **for Tidsrummet indtil 28. Juli 1935.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁶/₁₀ 1934): Folketingsmand J. C. A. Larsen i Stedet for afdøde Statsrevisor P. Pinstrup. (F. Sp. 32 og 597, L. Sp. 20 og 101).

3. Valg af 1 Medlem til Over-Skyldraadet (oprettet i Henhold til § 12 i Lov Nr. 352 af 7. August 1922) **for Tidsrummet indtil 30. Juni 1939.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁶/₁₀ 1934): Folketingsmand J. P. Jensen i Stedet for afdøde Folketingsmand J. P. Olufson. (F. Sp. 32 og 597, L. Sp. 20 og 101).

4. Valg af 1 Medlem til Rigsretten.

Af *Landstinget* valgtes (²⁴/₁₀ 1934): Landstingsmand Gisselbæk i Stedet for afdøde Landstingsmand J. V. Christensen. (L. Sp. 53).

5. Valg af 10 Medlemmer til det i Henhold til § 2 i Lov af 14. Maj 1934 nedsatte Jordlovsudvalg for Tidsrummet fra 11. November 1934 til 10. November 1940.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁶/₁₀ 1934): Husmand Peter Langeland, Store Restrup, Folketingsmændene Larsen (Bjerre) og Smørum, Gaardejer Povl Fr. Jensen, Horsebæk pr. Otterup, Folketingsmændene Brorsen og Chr. Ernst Christensen, Amts-

raadsmedlem Jens Hørlück, Skodborg, Folketingsmændene Ulrich og Fibiger og fhv. Folketingsmand Emil Rasmussen Hannesborg, Ullerslev. (F. Sp. 5 og 596, L. Sp. 5 og 100),

6. Valg af 1 Medlem til Udvalget for de grønlandske Anliggender (nedsat i Henhold til § 7 i Lov Nr. 134 af 18. April 1925 om Grønlands Styrelse).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁶/₁₀ 1934): Folketingsmand Hans Rasmussen i Stedet for afdøde Folketingsmand J. P. Olufson. (F. Sp. 57 og 597, L. Sp. 20 og 101).

7. Valg af 4 Medlemmer til det Dansk-Islandske Nævns danske Afdeling (nedsat i Henhold til § 16 i Dansk-Islandsk Forbundslov af 30. November 1918 samt til Anordning om det raadgivende Dansk-Islandske Nævns Ordning og Virksomhed af 28. Maj 1919) **for Tidsrummet fra 1. December 1934 til 30. November 1942.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁹/₁₁ 1934): Undervisningsminister Borgbjerg med midlertidig Suppleant Folketingsmand Hans Nielsen, Folketingsmand, Dr. Krag, Landstingsmand Halfdan Hendriksen og Professor Erik Arup. (F. Sp. 1763 og 2025, L. Sp. 170 og 198).

8. Valg af 2 Medlemmer til Overbevillingsnævnet (nedsat i Henhold til § 21 i Lov Nr. 99 af 29. Marts 1924 om Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke) **for Tidsrummet fra 1. Januar 1935 til 31. December 1936.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valg blev (²⁰/₁₂ 1934): Landstingsmand C. F. Sørensen og Folketingsmand Thorhauge. (F. Sp. 2554 og 2768, L. Sp. 331 og 564).

9. Valg af 3 Medlemmer til Rigsdagens Valutaudvalg (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 352 af 22. December 1934).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2\frac{2}{2}$ 1935): Folketingsmændene Rager og Knud Kristensen og Landstingsmand Villemoes i Stedet for Landstingsmand Jeppesen-Drusebjerg og Folketingsmændene Brorsen og Dr. Krag, der havde ønsket sig fritaget for Hvervet som Medlemmer af Udvalget. (F. Sp. 3624, 3731 og 3733, L. Sp. 779 og 805).

10. Valg af 1 Medlem til Udenrigsministeriets Udetillægsnævn (nedsat i Henhold til § 117 i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd) **for Tidsrummet indtil 17. November 1935.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{6}{3}$ 1935): Landstingsmand Stensballe i Stedet for afdøde Folketingsmand Hans Jacob Sørensen. (F. Sp. 3733 og 4210, L. Sp. 804 og 884).

11. Valg af 1 Medlem til Lønningsraadet (nedsat i Henhold til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931) **for Tidsrummet indtil 30. September 1935.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{6}{3}$ 1935): Folketingsmand Søren P. Larsen i Stedet for afdøde Hans Jacob Sørensen. (F. Sp. 4093 og 4210, L. Sp. 837 og 884).

12. Valg af 1 Medlem og 1 Stedfortræder for samme til den i Henhold til § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet nedsatte Kommission for Sjællands og Lolland-Falsters Stifter for Tidsrummet indtil 28. November 1935.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^8/3$ 1935): Husmand Søren Hansen, Stolpehusene, til Medlem i Stedet for Parcellist N. P. Jensen, der var udnævnt til Formand for Kommissionen, og til Stedfortræder for samme Husmand Holger Sørensen, Kallerup pr. Kalundborg. (F. Sp. 4981 og 5045, L. Sp. 983 og 1084).

13. Valg af 1 Medlem til Kongeriget Danmarks Hypotekbanks Tilsynsraad (i Henhold til Lov Nr. 298 af 6. December 1924) for Tidsrummet indtil 31. December 1936.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^8/3$ 1935): Folketingsmand J. C. A. Larsen i Stedet for afdøde fhv. Folketingsmand Carl Hansen, Holsteinsminde. (F. Sp. 4982 og 5046, L. Sp. 983 og 1085).

14. Valg af 1 Stedfortræder til den i Henhold til § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet nedsatte Kommission for Sjællands og Lolland-Falsters Stifter for Tidsrummet indtil 28. November 1935.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($3^0/4$ 1935): Husmand Ejnar Hansen, Skafterup pr. Sandved, til Stedfortræder for Medlem Husmand Niels Nielsen, Ramløse pr. Helsingø, i Stedet for Husmand Niels Nielsen, Aavang pr. Lejre, der var afgaaet ved Døden. (F. Sp. 5304 og 5830, L. Sp. 1348 og 1587).

15. Valg af 14 Medlemmer til Jernbaneraadet (oprettet i Henhold til § 9 i Lov Nr. 40 af 25. Februar 1925 om Styrelsen af Statsbanerne) for Tidsrummet fra 29. Juli 1935 til 28. Juli 1940.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($3^0/4$ 1935): Folketingsmændene Bjerring, Andreasen (Næstved) og Knud Hansen, Landstingsmændene Albert Jensen, Charles Petersen og Laurits Knudsen, fhv. Folketingsmand Slebsager, Folketingsmændene J. C. A. Larsen og Elgaard, fhv. Landstingsmand Thomas Larsen, Landstingsmand Stensballe, Folketingsmændene Ulrichsen og Korsgaard og fhv. Landstingsmand Jørgen Hald. (F. Sp. 5460 og 5526, L. Sp. 1394 og 1524).

16. Valg af 8 Medlemmer til det i Henhold til § 2 i Lov Nr. 157 af 11. Maj 1935 om Tilskud ved Merbeskæftigelse nedsatte Udvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($1^0/5$ 1935): Folketingsmand Elgaard, Landstingsmand Stensballe, Folketingsmand Leonhard Hansen, Landstingsmand A. Johansen, Folketingsmand Bouet, Landstingsmand Halldan Hendriksen, Folketingsmand Rager og Landstingsmand Fog-Petersen. (F. Sp. 5984 og 6207, L. Sp. 1727 og 1777).

V. Andragender.

1. Betænkning og Indstilling fra Folketingets Finansudvalg angaaende Andragender henviste til Udvalget. [B. Sp. 1341. — C. Sp. 937].

Eneste Beh. $2^2/3$ (F. Sp. 5036). (Ordfører: O. Andersen).

2. Betænkning fra Folketingets Udvalg for Andragender [B. Sp. 2579].

Udvalget, der havde behandlet 2 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

Overordentlig Rigsdagssamling 1935.

Rigsdagens overordentlige Samling 1935 aabnedes den 31. Juli 1935. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen. Samlingen sluttede den 25. September 1935. Der afholdtes 7 Møder i Folketinget og 5 Møder i Landstinget.

Ministeriet Stauning.

Udnævnelsesdatum: 30. April 1929.

Statsminister og Forsvarsminister: *Th. A. M. Stauning*, f. 73.*)

Udenrigsminister: *P. Munch*, f. 70.

Finansminister: *H. P. Hansen*, f. 72**)

Justitsminister: *C. Th. Zahle*, f. 66.

Kirkeminister: *N. P. L. Dahl*, f. 69.

Undervisningsminister: *F. H. J. Borgbjerg*, f. 66.

Landbrugsminister: *Kr. M. Bording*, f. 76.

Indenrigsminister: *Bertel Dahlgaard*, f. 87.

Socialminister: *K. K. Steincke*, f. 80.

Minister for offentlige Arbejder: *J. F. N. Friis-Skotte*, f. 74.

Minister for Handel og Industri samt Minister ad interim for
Søfart og Fiskeri: *C. N. Hauge*, f. 70.***)

*) Udnævnt til Forsvarsminister fra $31/5$ 1933; Minister for Søfart og Fiskeri fra $30/4$ 1929 til $31/5$ 1933.

**) Udnævnt til Finansminister fra $31/5$ 1933; Forsvarsminister fra $24/11$ 1932 til $31/5$ 1933.

***) Udnævnt til Minister ad interim for Søfart og Fiskeri fra $31/5$ 1933.

Medlemmerne af Rigsdagen.

A. Folketinget.

Medlemmerne af *Folketinget* var i den overordentlige Rigsdagssamling 1935 de samme som ved Slutningen af Rigsdagssamlingen 1934—35 (se Side 3—10) undtagen for Aalborg Amtskreds, hvor Husmand *Christen Andersen* var indtraadt som Medlem i Stedet for Landpostbud Th. M. Bach, der var afgaaet ved Døden. (Se Side X og 510).

B. Landstinget.

Medlemmerne af *Landstinget* var i den overordentlige Rigsdagssamling 1935 de samme som ved Slutningen af Rigsdagssamlingen 1934—35 (se Side 11—14) undtagen for 1. Kreds, hvor Fru *Lisbet Hindsgaul* var indtraadt som Medlem i Stedet for cand. jur., Ekspeditionssekretær Frk. Fritze Teisen, der var afgaaet ved Døden. (Se Side IX og 510).

Ogsaa *Partigrupperingen* var i den overordentlige Samling den samme som ved Slutningen af den ordentlige Samling 1934—35 (se Side 15) med Undtagelse af, at Elbæk-Jessen indmeldte sig som Medlem af Det frie Folkeparti (F. Sp. 13).

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens overordentlige Samling 1935 fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 23. Juli 1935 i Rigsdagens Fællessal den 31. Juli og overværedes af Ministeriets og Rigsdagens Medlemmer. Endvidere var Pressen repræsenteret.

Aabningsakten foretoges af *Statsministeren (Stauning)*, der fremsatte følgende *Udtalelse*:

Under 23. d. M. har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev indkaldt Rigsdagen til en overordentlig Samling og har ved Reskript af 23. s. M. overdraget mig som Statsminister at aabne denne overordentlige Rigsdagssamling i Kongens Navn. Dette sker herved.

Den overordentlige Samlings Begrundelse er den økonomiske Situations Karakter og navnlig de Vanskeligheder for det danske Landbrug, som er en Følge af internationale Forhold.

Ved stedfundne Forhandlinger, som Ministeriet har foranlediget optaget i den af Landbrugsministeriet udnævnte Kommission angaaende Landbrugets Forhold, er der opnaaet Enighed imellem Partiernes Repræsentanter og med Landbrugets faglige Repræsentanter om en Ordning vedrørende Priser og Afgifter paa udenlandsk Korn. Da denne Ordning rettelig bør indtræde, naar den nye Høst bringes i Hus, har det været naturligt at søge Rigsdagen samlet, og jeg anmoder den herved om at fremme Arbejdet med Løsning af den nævnte Opgave, medens andre Planer om Ordning af Landbrugets økonomiske Forhold endnu maa underkastes visse Undersøgelser og optages til Forhandling i den nævnte Kommission og i Ministeriet.

Idet jeg altsaa i Kongens Navn erklærer den overordentlige Rigsdagssamling for aabnet, anmoder jeg Tingene om paa sædvanlig Maade at konstituere sig under Aldersformændenes Ledelse.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

Folketinget sattes den 31. Juli 1935 ved i Henhold til Forretningsordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og 3 Næstformænd, samt 4 Sekretærer.

Valg af *Præsidiet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt følgende Valgrupper: Socialdemokratiet og Det radikale Venstre med 75 Medlemmer, Venstre med 35 Medlemmer og Det konservative Folkeparti med 27 Medlemmer. Til *Formand* valgtes: Redaktør *Hans Rasmussen* (S.); til 1. *Næstformand*: Gaardejer *Vanggaard* (V.); til 2. *Næstformand*: Forpagter *Ulrich* (K. F.) og til 3. *Næstformand*: fhv. Minister *Th. Povlsen* (R. V.). (F. Sp. 1).

Til *Sekretærer* valgtes: Direktør *Lundberg* (S.), Statsrevisor *A. M. Hansen* (R. V.), Førstelærer *Arnth Jensen* (V.) og Orlogskaptajn *Westermann* (K. F.). (F. Sp. 1).

I et senere Møde den samme Dag nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 staaende Udvalg, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium samt følgende valgte Medlemmer: Alsing Andersen (Formand), Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Lundberg (Sekretær), Jørgen Jørgensen, Vagn Bro, Julin og Vesterager. (F. Sp. 11).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Sneum (Formand), E. Friis (Sekretær), Helga Larsen, Villumsen, Mads Larsen, Raunkjær, Christensen (Høng), Grathwohl og Carlsen-Skiødt. (F. Sp. 11).

- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Fr. Andersen (Holbæk A.) (Ordfører), Ludvigsen, S. Munk (Formand), Strøm, Steen (Sekretær), Elgaard, Nørgaard, Ole Bjørn Kraft og Hasle. (F. Sp. 11).
- 4) Et *Finansudvalg*: Hans Nielsen (Sekretær), L. D. Rasmussen (Formand), O. Andersen, Fisker, Holger Larsen, J. P. Nielsen, Povlsen, H. C. Hansen, Pinholt, Jensen (Broby), Kyed, Himmelstrup, Korsgaard, Larsen-Badse og C. J. F. Sven. (F. Sp. 12).
- 5) Et *Lønningsudvalg*: N. P. Nielsen (Formand), Bjerring (Sekretær), Knud Hansen, Einer-Jensen, Kammersgaard, A. C. Mortensen, M. K. Sørensen, A. M. Hansen, Søren P. Larsen, Christensen (Høng), Koefoed, Hans Pinstrup, Bouet, H. F. Ulrichsen og Vesterager. (F. Sp. 12).
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Alsing Andersen, Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Chr. Hansen, J. P. Jensen, Helga Larsen, Schrøder, Povlsen, Mads Larsen, Vagn Bro, Edvard Sørensen, Christiani, Hans Pinstrup, Fibiger, Viggo Hansen og Christmas Møller. (F. Sp. 12).

B. Landstinget.

Landstinget valgte i Mødet den 31. Juli 1935 uden Afstemning til *Formand*: Sparekassedirektør *J. Jensen-Klejs* (V.); til *1. Næstformand*: *Carl F. Madsen* (S.) og til *2. Næstformand*: Borgmester, Overretssagfører *M. Godskesen* (K. F.). (L. Sp. 1 og 2).

Til *Sekretærer* valgtes: Førstelærer *H. C. Andersen* (V.), Proprietær *G. J. Lehwald* (K. F.), Redaktør *H. R. Stumph* (S.) og fhv. Gaardejer *Veistrup* (R. V.). (L. Sp. 2).

I et senere Møde den samme Dag nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende at Tingets 2 Næstformænd *Carl F. Madsen* og *Godskesen* (Formand) samt følgende valgte Medlemmer: *M. C. Jensen*, *Oluf Jensen*, *Rytter*, *Stumph* og *Veistrup*. (L. Sp. 4).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: *H. C. Andersen*, *Degnhol* (Formand), *Godskesen*, *Kr. Johansen*, *Carl F. Madsen*,

Jørgen Møller, Møller Nørgaard, Nedergaard og Rasmus Rasmussen (Hvolbæk). (L. Sp. 4).

- 3) Et *Finansudvalg*: hvortil valgtes: Bramsnæs, Ludvig Christensen, Døcker (Sekretær), Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hauch (Formand), Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Jensen-Aale, Jensen-Stevns, N. K. Kristensen, Ch. Petersen, Schaumann og C. F. Sørensen. (L. Sp. 5).
- 4) Et *Udvalg til Valgs Prøvelse*: Anhøj, Bækgaard, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen (Sekretær), Carl F. Madsen, S. C. Nørgaard (Formand) og Simonsen. (L. Sp. 5).
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): H. C. Andersen, Døcker, Johannes Jensen, Oluf Jensen, J. Jensen-Klejs (Formand), H. P. Johansen, Rs. Jørgensen, Laurits Knudsen, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Møller Nørgaard, Nielsen Mann, P. C. Petersen, Simonsen og Veistrup (Sekretær). (L. Sp. 5).

Til at føre *Tilsyn med Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget *Fisker* (F. Sp. 12) og Landstinget *Stegger Nielsen*. (L. Sp. 5).

I den overordentlige Rigsdagssamling vedtoges nedenævnte to Love om en Kornordning og om Regulering af Svineproduktionen. Endvidere foretoges i Folketinget en Forespørgsel, og i saavel Folketinget som Landstinget vedtoges Indstilling om Godkendelse af et Valg.

Vedtagne Love.

1. Lov om en Kornordning. (Landbrugsminister *Bor-ding*). [A. Sp. 1. —C. Sp. 1 og 11].

Fremsat i *Folketinget* ^{31/7} (F. Sp. 4). 1. Beh. ^{1/8} (F. Sp. 15). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Larsen [Bjerre], Fisker [Formand], Hans Nielsen, Strøm, Jens Sørensen [Sejlfloed], Wittrup, Jørgen Jørgensen [Sekretær], Andreasen [Forsinge], Kyed, Brorsen, Fuglsang, Duborg, Christmas Møller, Fibiger og Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 1) afgiven ^{2/8}. (Ordfører: Larsen [Bjerre]). 2. Beh. ^{2/8} (F. Sp. 158). 3. Beh. ^{2/8} (F. Sp. 182). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{2/8} (L. Sp. 8). 2. Beh. ^{2/8} (L. Sp. 29). 3. Beh. ^{2/8} (L. Sp. 30). *Loven stadfæstet 3. August 1935.* (Lov-Tid. Nr. 222).

Loven hviler paa en enstemmig *Indstilling fra Landbo-kommissionen* af 24. Juli 1935, hvori der efter en almindelig Udtalelse om Gennemførelse af en Kornordning og en Svineordning, om Forberedelse af en Smørordning, om eventuel Opretholdelse ved Lov af det nuværende Renteniveau og om Gennemførelse af Foranstaltninger vedrørende Landbrugsgets Renter og Gæld anførtes de Grundlinier i en Kornordning og en Svineordning, hvorom Kommissionen var enedes, tillige med en kort Motivering for dens Indstilling. Paa dette Grundlag udarbejdede Landbrugsministeriet Lovforslag om en Kornordning og om Regulering af Svineproduktionen,

der gennemførtes i Folketinget for Kornordningens Vedkommende med en enkelt Ændring angaaende Lovens Ikrafttræden, for Svineordningens Vedkommende uden Ændringer, og som derpaa gik uændrede gennem Landstinget. I Folketinget skete Vedtagelsen af Kornordningen med 98 Stemmer mod 8, af Svineordningen enstemmigt med 105 Stemmer; i Landstinget vedtoges begge Lovforslag enstemmigt med 59 Stemmer.

I den følgende Fremstilling er først gengivet Landbokommissionens indledende Udtalelse og et Par dertil knyttede Bemærkninger. Derefter følger et Referat af Kornordningens Bestemmelser, til Dels med Kommissionens Motivering samt med Oplysning om de Hovedpunkter, hvor Loven adskiller sig fra Kornordningen i Loven om Kriseforanstaltninger af 13. December 1933. Til sidst gives et kort Referat af Partiernes Stilling og Sagens Behandling paa Rigsdagen.

Landbokommissionens almindelige Indstilling gik for det første ud paa: Gennemførelse af en *Kornordning* og en i Tid dermed sammenfaldende *Svineordning*, omfattende Tiden til Udgangen af August 1936. Paa Grund af Forholdenes Uoverskuelighed fandt man det mest passende, at Ordningerne fik Gyldighed til Udgangen af Høstaaret 1935—36. »Der vil da være Mulighed for i god Tid at optage Situationen til ny Bedømmelse.«

Det næste Punkt i Indstillingen lød saaledes: »I Kommissionens Kornudvalg forberedes en *Smørordning*.«

Det sidste Punkt i Kommissionens Indstilling vedrørte *Renteniveauet* og Landbrugets *Gældsforhold*:

»For saa vidt det nuværende *Renteniveau* forhøjes, uden at der er Begrundelse herfor i Foranstaltninger truffne af Regering, Rigsdag eller Nationalbank, erklærer Partierne sig rede til ved Lovgivning at opretholde det nuværende Rente-niveau til Udgangen af August Maaned 1936.

I Kommissionen er Enighed om, at der i Fortsættelse af den Landbrugslovgivning, som her er paabegyndt med en Kornordning, bør søges gennemført Foranstaltninger vedrørende *Landbrugets Renter og Gæld*. Arbejdet herpaa vil blive fortsat i Kommissionens Underudvalg vedrørende Renteudligningsfonden.«

Hertil knyttede Kommissionen følgende Bemærkninger: »Det er fra forskellig Side gjort gældende, at Landbrugsordninger, der ikke tager Hensyn til den paa Landbruget hvilende Gæld, er lidet tilfredsstillende; det anføres, at Landbrugsproduktionens Finansiering i stor Udstrækning har fundet Sted i en Tid, da Produktionens Omfang var meget større og Produktpriserne langt højere end nu; man bør derfor for det første stadig have Opmærksomheden henvendt paa, at Renteniveauet ikke stiger, og dernæst maa man i Forbindelse med prishævende Foranstaltninger søge gennemført Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Renter og Gæld. Dette Arbejde er optaget i et af Landbokommissionen nedsat Underudvalg vedrørende Spørgsmaalet om Renteudligningsfonden, efter at Landbrugsministeren har anmodet Kommissionen om at undersøge dette Spørgsmaal.«

Baggrunden for Landbokommissionens Indstilling om Gennemførelse af en *Kornordning* var, at Kornpriserne paa Verdensmarkedet var faldet ret stærkt i den senere Tid, og at stort Kornoverskud i forskellige Lande i Forbindelse med Eksportpræmie havde foraarsaget Dumping. Et saa lavt Prisniveau for Korn, som der herefter var Udsigt til, vilde betyde, at *Produktionsomkostningerne* for dansk Korn, der dyrkes til Salg, *ikke vilde blive dækket*; men da Kommissionen i tidligere Indstillinger havde fremhævet det meget ønskelige i, at den danske Jord udnyttes saa intensivt som muligt under de nugældende Vilkaar for Eksporten, ansaa man det for uheldigt, at Jorddyrkerne ikke kunde regne med en Pris paa Afgrøderne, der nogenlunde dækkede Produktionsomkostningerne. Ud fra denne Betragtning ønskede Kommissionen Kornpriserne bragt op paa et mere rentabelt Niveau.

Det havde ogsaa haft Betydning for Kommissionens Stillingtagen til Spørgsmaalet, at en vis *Begrænsning af Importen af Korn* i den nærmest kommende Tid var ønskelig paa Grund af den knappe Tilgang til Landet af fremmed *Valuta*, der var Resultatet af en stærkt reduceret Eksport. Der var ganske vist ikke tilvejebragt Dokumentation for, at Kornlagrene var større end normalt; men man regnede med, at den forestaaende Høst vilde blive relativt stor, saaledes at Kornimporten under rimelige Prisvilkaar for dansk Korn skulde kunne formindskes mærkbart i den nærmest kommende Tid.

Da imidlertid langt de fleste Landbrugere, og ganske særligt de smaa Landbrugere, er kornkøbende, havde man bestræbt sig for paa forskellig Maade at holde disse nogenlunde skadesløse under en Kornordning, og da det mindre

Landbrugs Repræsentanter i saa Henseende særlig havde lagt Vægt paa Forholdsregler vedrørende *Landbrugets Renter og Gæld*, havde man truffet Aftaler vedrørende disse Forhold (se foran). I øvrigt fremhævede Kommissionen Betydningen af, at *Kornordningen og Svineordningen knyttes sammen*, idet det mindre Landbrug under en forhøjet Kornpris i højere Grad end før vilde være afhængigt af Svineproduktionens Omfang.

Lovens § 1 udtaler Princippet om *fri Indførsel*, idet det bestemmes, at Indførselen af de i § 3 omhandlede Varer skal foregaa uden anden Begrænsning end den, der følger af de i Loven indeholdte Bestemmelser. Ved Indførselen skal dog medfølge *Valutaattester*, af hvilke der forlods skal udstedes et vist Antal, svarende til, hvad man skønner vil være fornødent for den paagældende Periode til Dækning af normalt Forbrug, og enhver Importør, der dernæst over for Valutakontoret godtgør, at han har Brug for fremmed Korn, skal kunne faa Valutaattest til Import af det paagældende Kvantum.

Tildelingen af Valutaattester paa Korn skal administreres saaledes, at der *ikke* bliver nogen *Pris paa Attesterne*. Paa den anden Side er det Hensigten, at Importen af billigt fremmed Korn *ikke maa tvinge Prisen paa dansk Korn ned* under de i § 3 angivne Priser.

§ 2 bemyndiger Landbrugsministeren til efter Forhandling med det nedenfor omhandlede Kornnævn at lade opkræve en *Afgift* paa indført uformalet og formalet Korn samt paa andre Produkter, som efter Ministerens Skøn maatte kunne anvendes til Foderbrug.

I § 3 følger saa Reglerne for *Afgifternes Fastsættelse*:

1. Landbrugsministeren fastsætter Afgifter paa nedenævnte Kornsorter, udregnet af Kornnævnet (§ 7) og godkendt af ham. Afgifterne skal være saa store, at *Prisen cif dansk Havn* med Tillæg af Afgiften bliver:

paa <i>Byg og Hvede</i>	13	Kr. 00	Øre	pr.	100	kg
— <i>Havre og Blandsæd</i>	12	—	00	—	-	-
— <i>Rug og Majs</i>	11	—	50	—	-	-

2. Cif-Prisen skal være *den laveste for hver enkelt af Kornsorterne*, og disse skal være gode og sunde Varer.

3. De i Stk. 1 angivne *Priser forhøjes* med 10 Øre pr. 100 kg pr. 1. Januar, 1. Februar, 1. Marts og 1. April 1936.

4. For saa vidt de nævnte Kornsorter indføres *knust, gruttet, maltet, formalet eller valset til Gryn*, fastsætter Landbrugsministeren paa samme Maade tilsvarende Afgifter.

5. Landbrugsministeren fastsætter efter Forhandling med Kornnævnet tilsvarende Afgifter paa *andre Produkter*, naar disse efter hans Skøn kan anvendes til Foderbrug i Stedet for fornævnte Kornsorter.

6. *Afgifterne forhøjes eller nedsættes* i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Stykkerne 1, 2 og 3, naar Priserne paa de i Stykke 1 omhandlede Kornsorter falder eller stiger, dog saaledes at en Ændring i Afgifterne kun kan finde Sted, saafremt der er forløbet mindst 1 Uge efter Fastsættelsen af vedkommende Afgift, og cif-Prisen paa den paagældende Kornsort er mindst 25 Øre lavere eller højere end den ved Afgiftens seneste Fastsættelse gældende.

7. Saafremt *Forholdstallet mellem Prisen paa Flæsk og Majs* i 4 paa hinanden følgende Uger gennemsnitlig er *under 10*, nedsættes Afgifterne i samme Forhold. Saafremt Forholdstallet derefter i 4 paa hinanden følgende Uger gennemsnitlig er *over 10*, forhøjes Afgifterne i samme Forhold, indtil den skete Nedsættelse igen er udlignet. Ændring i Afgifterne skal dog kun finde Sted, saafremt Forholdstallet ændres med mindst $\frac{1}{2}$.

8. Afgifterne opkræves af Toldvæsenet ved Varenes Indklarering efter de for Opkrævning af Told gældende Regler.

9. Afgifterne opkræves ved Landbrugsministerens Foranstaltning, for saa vidt angaar Foderstoffer, der fremstilles her i Landet.

Der blev i Landbokommissionen fremført forskellige Anskuelser vedrørende den normale Produktionspris for Korn, men ved Fastsættelsen af Priserne tilsigtede man et Niveau, hvorpaa Kornproduktionens *normale Omkostninger* maatte anses for at være nogenlunde dækket; paa den anden Side vilde man nødvendig sætte Priserne saa højt, at den animalske Produktion — særlig til Eksport — kunde skades derved. Kommissionen bestræbte sig endvidere for ved Prisernes Fastsættelse at holde en *Afstand mellem de forskellige Kornsorter*, som i det store og hele maa betragtes som forsvarlig under Hensyn til Sorternes Anvendelighed og normale Pris-

forskelle. Med Hensyn til det i Stk. 3 omhandlede Tillæg (til Dækning af Omkostninger ved Lagring af Kornet m. m.) blev det fra forskellig Side i Kommissionen gjort gældende, at Tillæget burde være noget større og strække sig over et noget længere Tidsrum; men fra anden Side udtalte man Ønsket om ikke at animere til for stærk Oplagring af Korn.

Fra Bestemmelserne i Kornordningen af 1933 adskiller Afgiftsreglerne i § 3 sig bl. a. derved, at Afgifterne nu skal fastsættes paa Grundlag af Priserne paa de *enkelte* Kornsorter (i Stedet for Gennemsnittet af disse), at Rug til *Brød* ikke denne Gang er fritaget for Afgift,*) og at der ifølge Stk. 4 kan fastsættes Afgift paa indført *Malt*. Desuden er indsat Stk. 7 om Nedsættelse af Afgiften, naar Forholdstallet mellem Priserne paa Flæsk og paa Majs ligger under 10.

§ 4. Under Hensyn til, at der i de sidste Maaneder før Lovens Vedtagelse var indført forholdsvis betydelige Mængder af Korn til ret lave Priser, fandt Kommissionen det rimeligt at *efterbeskatte* dette Korn. Herom handler § 4, hvoraf nedenfor gengives Ordlyden af de to første Stykker:

1. Af enhver Beholdning af uformalet *udenlandsk* Korn, saavel som af udenlandsk Malt, Mel (herunder Stivelse, men ikke Fodermel, for saa vidt dette er eller under Toldvæsenets Tilsyn bliver denatureret) og Gryn (herunder ogsaa Mel og Gryn fremstillet her i Landet af udenlandsk Korn), som den Dag, Loven træder i Kraft, ved Døgnets Begyndelse findes her i Landet i toldberigtiget Stand, skal der svares en *Afgift* paa henholdsvis 2 Kr. og 2 Kr. 50 Øre pr. 100 kg.

2. Ved Opkrævningen skal dog iagttages:

- a) I den en Person, et Firma eller Selskab m. v. tilhørende samlede Beholdning fradrages et *afgiftsfrit Kvantum paa 5 000 kg* (uformalet saavel som formalet). Saafremt samme Person, Firma m. v. maatte være Ejer af — eller have anbragt i Konsignation hos andre — flere Beholdninger her i Landet, indrømmes der kun eet afgiftsfrit Kvantum for samtlige Beholdninger.

*) Naar Loven nu omfatter Rug til Menneskeføde, skyldes det navnlig, at det almindelige Indtægts- og Prisniveau ikke i saa høj Grad som ved den foregaaende Kornlovs Vedtagelse har givet Anledning til Undtagelse af saadan Rug, og at det har været forbundet med store administrative Vanskeligheder at undtage denne Rug.

- b) *Afgiftsfri* er endvidere *Beholdninger paa Landejendomme med en ansat Jordværdi af ikke over 20 000 Kr.*, for saa vidt Beholdningen tilhører Ejeren eller Bestyreren af den paagældende Landejendom, samt Beholdninger paa Landejendomme med en ansat Jordværdi paa *over 20 000 Kr.*, for saa vidt vedkommende Ejer eller Bestyrer over for den paagældende Kommunalbestyrelse kan godtgøre, at disse *hidrører fra Indkøb*, der ligger *forud for 1. Juli 1935*.
- c) For andre Beholdninger end de paa Landejendomme henliggende *vil der kunne ydes Afgiftsfritagelse* for det Kvantum, hvormed Beholdningerne ved Lovens Ikrafttræden maatte overstige Virksomhedens samlede Indkøb efter 1. Maj 1935. Den paagældende er pligtig til at dokumentere dette Indkøb over for Toldvæsenet.

Paragraffens Stkr. 3—6 indeholder Bestemmelser om, hvem Afgiftspligten i det enkelte Tilfælde paahviler, om Pligt til at *anmelde* Størrelsen af afgiftspligtige Beholdninger til Toldvæsenet (for Landejendommenes Vedkommende gennem Kommunalbestyrelsen), om Toldvæsenets Adgang til Eftersyn af Lagre og om *Indbetaling* af Afgiften inden 2 Maaneder efter Lovens Ikrafttræden.

Afgifterne blev fastsat ca. 40—50 pCt. under den Afgift, der antoges at ville blive fastsat for Korn, som indførtes umiddelbart efter Lovens Ikrafttræden, idet man regnede med, at en Del Lagre var købt til højere Priser end de nuværende Kornpriser, og at det derfor vilde være ubilligt at opkræve den fulde Afgift af saadanne Lagre.

Afgiftsfriheden for 5 000 kg og for Beholdninger paa Landejendomme med en Jordværdi ikke over 20 000 Kr. er begrundet i praktiske Hensyn.

§ 5 giver Regler om *Kornfondens Fordeling*, og man har her søgt at sikre det mindre Landbrug en større Andel af Kornfonden end under den tidligere Kornordning*):

1. Afgifterne indgaar i en under Landbrugsministeren sorterende *Fond*, der fordeles til samtlige Brugere af Landbrugsejendomme med *15 000 Kr.s ansat Jordværdi og derunder*. Jordværdien maa højst beregnes til 1 200 Kr. pr. ha. Ved

*) Se herom Aarvog 1933—34, Side 123.

Landbrugsejendomme forstaaes landbrugsmæssigt drevne Ejendomme med et Areal af mindst 0,5 ha og en Grundværdi af mindst 500 Kr.

2. *Fordelingen* paa de enkelte Ejendomme foretages efter følgende Skala:

For Ejendomme med

1 000 Kr. Jordværdi og derunder .	5 Andele pr. Ejendom
1 001— 2 000 Kr. Jordværdi.....	6 — - —
2 001— 3 000 — —	7 — - —
3 001— 4 000 — —	8 — - —
4 001— 5 000 — —	9 — - —
5 001— 8 000 — —	10 — - —
8 001— 9 000 — —	8 — - —
9 001—10 000 — —	6 — - —
10 001—12 000 — —	4 — - —
12 001—15 000 — —	2 — - —

3. For saa vidt Kornfonden ikke gennem Afgifterne opnaar en Størrelse af 16 Mill. Kr., *tilskyder Staten det resterende Beløb*. Finansministeren bemyndiges til at tilvejebringe dette Beløb saavel som de til Dækning af Udgifterne medgaaende Beløb ved en dertil svarende *Forhøjelse af den ordinære Indkomstskat* til Staten.

4. Ved Landbrugsministerens Foranstaltning *udbetales* 8 Mill. Kr. henholdsvis den 1. Februar og den 1. September 1936 og snarest muligt derefter det Beløb, der derudover maatte være i Kornfonden, efter at Udgifterne er fradraget.

Fordelingskalaen er opstillet ud fra det Synspunkt, at Indtægterne ved Kornafgiften skal tilfalde det kornkøbende Landbrug, og at Kornbehovet i det store og hele er større, jo mindre Ejendommen er. En Beregning viser, at hvis der er 16 Mill. Kr. til Fordeling, bliver hver Andel = 13 Kr. 30 Øre.

Bestemmelsen i Stk. 3, hvorefter der i hvert Fald skal fremskaffes 16 Mill. Kr., blev indføjet paa Foranledning af det mindre Landbrugs Repræsentanter i Kommissionen.

Lovens § 6 svarer dels til den tidligere Kornordnings § 3, idet den aabner Adgang for *Eksportører* af Korn eller Produkter heraf til at opnaa Tilladelse til Indførsel af et tilsvarende Kvantum Foderkorn uden Erlæggelse af den fulde

Afgift eller en Del af denne, dels indeholder den en ny Bemyndigelse for Ministeren til efter Forhandling med Kornnævnet at yde Virksomheder, der fremstiller *Knækbrød, Makaroni* o. lign., en *Godtgørelse* svarende til Indførselsafgiften paa det til Fremstilling af disse Varer anvendte Kvantum Mel og Gryn.

Reglerne i § 7 om S sammensætningen af det *Kornnævn*, der skal bistaa ved Kornordningens Gennemførelse, stemmer overens med den tidligere Lovs § 5. Nævnet bestaar foruden af en af Ministeren udnævnt Formand af 4 Medlemmer, hvoraf De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Andelsfoderstofforretningerne og de private Kornimportører hver vælger et Medlem.

Af Lovens Indhold skal endnu anføres, at Ministeren kan paabyde, at Importører af de i § 2 omhandlede Produkter skal have en paa nærmere Betingelser meddelt *Autorisation* (§ 8), at Overtrædelser af Lovens Bestemmelser straffes med *Bøder* ikke under 20 Kr., i Gentagelsestilfælde ikke under 40 Kr. (§ 10), og at Loven, der ikke gælder for Færøerne, og som traadte i Kraft den 3. August 1935, har *Gyldighed* indtil Udgangen af *August 1936* (§ 11).

Socialdemokraternes Ordfører (*Larsen [Bjerre]*) anbefalede hurtig Fremme af Forslaget, der tog et rimeligt Hensyn til alle Sider. Han understregede, at Bestemmelserne om Kornpuljens Fordeling var bygget op paa et betydeligt bedre Grundlag end i den tidligere Kornlov, og at de betydningsfulde Forbedringer, der laa i Nedsættelsen af Grænsen for Jordværdien til 15 000 Kr. for at opnaa Andel i Kornpuljen, den fastsatte Sum paa 16 Mill. Kr. til Kornpuljen og Skalaen for Fordelingen af denne, havde muliggjort, at Husmændenes Hovedbestyrelse kunde anbefale den foreslaede Ordning.

Venstres Ordfører (*Kyed*) betonedede, at det havde været nødvendigt gennem *Forhandling* at søge frem til et Resultat, og selv om mange maaske vilde mene, at man var gaaet længere, end rigtigt var, troede han dog, at Forslaget saa nogenlunde traf det rette. Venstre havde bl. a. ønsket Rugprisen hævet til 12 Kr., men Regeringspartierne vilde ikke gaa højere end til 11 Kr., og først ved en Pris af 11½ Kr. for saavel Rug som Majs var man kommet til Enighed. —

En Kornordning betød imidlertid ikke Rentabilitetsmuligheder for det samlede Landbrug; hertil vilde man først finde Vej gennem en rentabel Omsætning af Landbrugets Hovedavl, Grovfoderproduktionen, og Taleren spurgte Statsministeren, om det var Hensigten, at Forhandlingerne om en Smørordning, eventuelt ogsaa andre Ordninger, skulde tilendebringes i den indeværende overordentlige Rigsdagssamling.

Ogsaa Ordføreren for Det konservative Folkeparti, *Christmas Møller*, fremhævede, at det foreliggende Forslag var Resultatet af en Overenskomst. De foreslaaede Kornpriser tilfredsstillede ikke de Konservative; men naar man saa paa Overenskomstens øvrige Indhold, »havde det virkelig været Synd at lade Lejligheden til at faa denne Afgift gennemført gaa fra sig«. — Efter en Kritik af Regeringens Stilling til Bondetoget slog Taleren til Lyd for Afholdelse af en Konference mellem Erhverv og Politikere angaaende Spørgsmaalene om Valutaens Stilling, om Valutacentralen og Landets Eksport- og Importforhold; det var nødvendigt, at disse Spørgsmaal og Spørgsmaalet om hele vor Handelspolitik blev taget op til Drøftelse i god Tid. Det var ogsaa fornødent at gennemføre en Smørordning, som Landbokommissionen havde peget paa, og man maatte »hellere gøre det lidt rask af«. Ligesom Kyed spurgte *Christmas Møller* om Regeringens Stilling paa dette Punkt, og han tilføjede, at de Konservative havde til Hensigt, hvis de ikke fik et tilfredsstillende Svar i saa Henseende, ved 2. eller 3. Behandling af Svineordningen at foreslaa en Dagsorden, hvori Folketinget under Henvisning til Statsministerens Udtalelser paa Socialdemokratiets Kongres i Aalborg den 24. Juni opfordrede Regeringen til i nærværende overordentlige Rigsdagssamling at fremsætte Forslag til en Smørordning tilsigtende at sikre Landbruget Produktionspris for Smørproduktionen.

For de Radikale talte *Jørgen Jørgensen*, som saa Begrundelsen for en Kornordning, der beskyttede mod Dumpingpriser, i den Omstændighed, at det var blevet et Monopol at producere Flæsk, og at det mindre og mellemstore Landbrug ved Reguleringen af Flæskeproduktionen havde faaet en gunstigere Stilling end det store. En Kornpris paa 12—13 Kr. vilde nogenlunde dække Omkostningerne ved at dyrke Korn og vilde paa den anden Side være fuldt forsvarlig over for Kornkøberne, naar disse havde Sikkerhed for gennem Kornpuljen at faa Vederlag for den øgede Udgift til Indkøb af Korn. — Taleren kom derefter ind paa en Omtale af Landbrugets Gældsvanskeligheder. Det vilde efter hans Opfattelse være mere rimeligt at bidrage til en Nedsættelse af Rentebyrden

til et Omfang, som svarede til, hvad Landbruget med de nuværende Priser kunde bære, end stadig at kræve yderligere prishævende Foranstaltninger; thi i første Fald kom de Folk til at deltage i Omkostningerne, som havde bedst Raad til at betale, medens Omkostningerne ved prishævende Foranstaltninger fortrinsvis vilde blive baaret af Folkelag, som havde daarlige Muligheder for at udrede dem. — I nogle Slutningsbemærkninger advarede Taleren mod Forsøg paa »at faa Bondestanden ud i Produktionsstrejke eller Valutastrejke«. Sligt vilde den jævne danske Bonde næppe gaa med til, og hvis han gjorde det, vilde han se sin Indflydelse paa Samfundsforholdene forsvinde.

Foruden af Ordførerne for de 4 store Partier blev Lovforslaget anbefalet af *Schmidt* (Sl. P.), som dog ventede, at der vilde ske mere, og som særlig krævede saadanne Særforanstaltninger for Nordslesvig, at denne Landsdel kom paa lige Fod med det øvrige Land.

Derimod blev Forslaget stærkt angrebet af Retsforbundets Ordfører, *Oluf Pedersen*, hvis Synspunkter fandt Udtryk i følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget *afviser* Korntolden som stridende imod dansk, liberal Landbopolitik, uberettiget begunstigende dem, som har de største Arealer og den fedeste Jord, fordyrende Befolkningens daglige Brød, forringende Udbyttet af Ægproduktionen og øgende Salgsprisen paa Jord, saa Udstykningen modvirkes,

opfordrer Tinget Regeringen til snarest at søge gennemført en Lovgivning, der gennem Afskaffelse af Særrettigheder og Monopoler sikrer Ligeret for alle Erhverv, og Folketinget gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Kommunisterne vilde ogsaa stemme imod et Forslag, hvis Indhold efter Ordføreren (*Munch-Petersen*) Mening var dikteret af fascistiske Gaardejere og vendte sig imod hele den store Befolknings Interesser. Derimod vilde de fastholde de Krav og Forslag, der tidligere var fremsat fra kommunistisk Side »om Nedskæring af Gælden, som hviler tyngende paa de mindre Landmænd, om Halvering af Renten, om en Prisregulering, der giver de mindre Landbrugere en højere Pris for deres Varer samtidig med, at Forbrugerne skal betale mindre, ved at gaa frem mod ublu Mellemandleravance, og alle de øvrige Krav fra de arbejdende Landbrugeres Side, som er vendt mod den Kapitalmagt, som udbytter de arbejdende Landbrugere.«

Thomsen, som talte paa Det frie Folkepartis Vegne, hævdede, at det ikke længere kunde gaa med isolerede Ord-

ninger, der kun var »Lapper paa et gammelt Klædebon«, men at det arbejdende Landbrug vilde gaa i Kamp for Bondetogets Krav. Og for at faa konstateret, om der i Tinget var »nogen som helst Villighed til at imødekomme Landbrugets enstemmige Krav«, saaledes som de var begrundet i Pjecen »Landbruget kræver økonomisk Ligeret«, og som de havde fundet Udtryk gennem de Tusinder, der deltog i Bondetoget, fremsatte han sammen med Elbæk-Jessen og Siegfredsen en *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*, hvori Folketinget ud fra Erkendelsen af, at Landbruget maatte have økonomisk Ligeret med andre Erhverv, opfordrede Regeringen til »aldeles omgaaende« at fremkomme med Lovforslag, der imødekom nedennævnte Krav:

»Punkt 1. *Produktionsprisen sikres* for alle betydende Produktionsgrene.

Under nuværende Pris- og Afsætningsforhold:

- a) Smørrets Produktionspris sikres, enten ved en Valutapolitik, hvorefter den udenlandske Valuta afregnes Landmændene til en Kronekurs, der udligner Tabet paa Produktionen, eller ved en Afgift paa Valutaattester, hvis Udbytte fordeles til Smørproducenterne.
- b) Kødets Produktionspris sikres derigennem, at man giver Landbruget Ret til Kompensationshandel med Udlandet og paa Hjemmemarkedet sikrer ubegrænset Afsætning af de ikke sælgelige Kreaturer til en Mindstepris af 40 Øre pr. kg sl. Vægt.
- c) Landbruget sikres mod Indførsel af Korn fra Udlandet til Priser, der ikke dækker de danske Produktionsomkostninger, og imod Indførsel af animalske Fødevarer.

Punkt 2. Den *Skatteprioritet* paa Landbrugsejendomme, som er indført siden 1914, *fjernes.*«

Holstein kunde ikke være med til at støtte Bondetogets Krav uden paa Betingelser af vidtrækkende Betydning. Kravet om, at Staten skulde sikre Produktionsprisen for alle Produktionsgrene, betød nemlig, at Landbruget forlod Frikonkurrencens og Frihandelens Principper og gik over til et national-socialistisk Landbrugsprogram. Konsekvensen af den økonomiske Tryghed, som Staten skulde sikre, maatte blive, at der sloges Bom for den enkeltes Adgang til ad Pantsætningens Vej at udnytte de Fordele privat, som Staten sikrede ham, og dermed var man inde paa det samme Problem som i Tyskland om Gældssaneringen og Rentespørgsmaalet i Landbruget og om Adgang til Pantsætning. Hvis man ikke vilde indrømme disse Konsekvenser, var Programmet ikke gennemtænkt.

Foruden Ordførerne talte blandt andre *Rahbek* (V.), som i Tilslutning til Udtalelser fra vestjyske Landbo- og Husmandsforeninger og ud fra den Opfattelse, at Lovforslaget ikke tog Hensyn til de talrige Landbrug, som »ligger midt imellem de større Husmandsbrug og de mindre Gaardmandsbrug,« ikke vilde kunne medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.

Statsministeren besvarede *Christmas Møllers* Henvendelse om Afholdelse af en Konference angaaende *Valutalovgivningen* med den Oplysning, at Erhvervenes Hovedorganisation var indbudt til at lade sig repræsentere ved en Konference, som vilde blive afholdt inden Forløbet af ganske faa Dage. — I Anledning af *Kyeds* og *Christmas Møllers* Spørgsmaal om Regeringens Stilling til Gennemførelse af en *Smørordning* udtalte *Statsministeren*, at han gerne ønskede, at Landbokommissionen fremskyndede sit Arbejde med denne Sag. Naar Kommissionen havde endt sit Arbejde, vilde Regeringen forelægge det for Rigsdagen, og *Statsministeren* havde intet som helst imod, at det blev i den nu paabejgndte Rigsdagssamling.

Oluf Pedersens Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen *forkastedes* med 113 Stemmer mod 4, og den af *Thomsen*, *Elbæk-Jessen* og *Sieghfredsen* foreslaaede Dagsorden *forkastedes* med 110 Stemmer mod 4.

Betænkningen fra *Folketingets Udvalg* var ganske kort og indeholdt kun et enkelt Ændringsforslag, som gik ud paa at fastsætte Ikrafttrædelsesdagen til 3. August, og som vedtoges uden Afstemning.

Uden for Betænkningen stillede *Thomsen*, *Elbæk-Jessen* og *Sieghfredsen* 3 Ændringsforslag:

1. I § 3 foresloges de i Stk. 1 nævnte Priser ændret til: 15 Kr. pr. 100 kg for *Byg*, *Hvede* og *Rug*, 14 Kr. pr. 100 kg for *Havre*, *Blandsæd* og *Majs*.

2. § 5 (om Kornfonden og dens Fordeling) skulde affattes saaledes: »Afgifterne indgaar i en under Landbrugsministeren sorterende Fond, der bringes op paa en saadan Størrelse, at *Gennemsnitssmørprisen* ved Tilskud fra Fonden bliver 3 Kr. pr. kg. — Fondens Midler ud over fornævnte Afgifter tilvejebringes ved særlig Lov med Halvdelen gennem en *Tillægsskat paa Indtægter over 6 000 Kr. og Formuer over 30 000 Kr.* og Halvdelen gennem en *Afgift paa Valutaattester*. — Fordelingen til Landmændene sker efter de Regler, der var gældende i Lov Nr. 359 af 13. December 1933 om Kriseforanstaltninger Kapitel II.«

I Forbindelse med dette Ændringsforslag stod et Forslag

om Ændring af Titelen til »Forslag til Lov om en Korn- og Smørordning«.

3. Retten til at vælge 2 Medlemmer af *Kornnævnet* skulde over gaa fra Landboforeningerne og Husmandsforeningerne til »Erhvervsudvalget for Mejerier og Slagterier L. S.«.

Af disse Ændringsforslag, hvis Vedtagelse blev fraraadet af Ordførerne for Venstre og Det konservative Folkeparti under Hensyn til den foreliggende Overenskomst, forkastedes de to første med 111 Stemmer mod 3, det tredie med 107 Stemmer mod 4.

Ved 3. Behandling fremsatte *Munch-Petersen* en *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*, der afviste Kornafgiften, »fordi den giver Godsejerne en uberettiget Ekstraprofit paa hele den øvrige Befolknings Bekostning,« og opfordrede Regeringen til »at søge gennemført en Lovgivning, der ophever alle indirekte Skatter og Afgifter, nedsætter Priserne paa Befolkningens Livsfornödenheder, nedskriver det arbejdende Landbrugs Gælds-Rentebyrder, og som i øvrigt i principiel Modstrid med den hittidige Kriselovgivning tager fra de rige og giver til de fattige.«

Denne Paastand forkastedes med 112 Stemmer mod 1.

Derefter vedtoges Lovforslaget med 98 Stemmer mod 8.

I *Landstinget* gennemførtes Lovforslaget uden Udvalgsbehandling, og Vedtagelsen var enstemmig med 59 Stemmer.

2. Lov om Regulering af Svineproduktionen. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 27. — C. Sp. 9 og 11].

Fremsat i *Folketinget* ^{31/7} (F. Sp. 10). 1. Beh. ^{1/8} (F. Sp. 156, jfr. 15). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om en Kornordning (se Side 494). Betænkning (B. Sp. 3) afgiven ^{2/8}. (Ordfører: Larsen [Bjerre]). 2. Beh. ^{2/8} (F. Sp. 181). 3. Beh. ^{2/8} (F. Sp. 185). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{2/8} (L. Sp. 28, jfr. 8). 2. Beh. ^{2/8} (L. Sp. 29). 3. Beh. ^{2/8} (L. Sp. 31). *Loven stadfæstet 3. August 1935*. (Lov-Tid. Nr. 223).

Loven gaar ud paa at give Lov Nr. 301 af 10. November 1934 (se A. Nr. 21) om Regulering af Svineproduktionen *Gyldighed til Udgangen af August 1936*, det vil sige i samme Tidsrum som Kornordningen.

Hertil er føjet, at for saa vidt det i Lovens Gyldighedsperiode som Følge af Ændringer i de nugældende Eksportforhold eller af andre Grunde maatte blive paakrævet at revidere de gældende Regler for Svineproduktionen, maa dette *ikke* medføre en *ugunstigere Stilling for det mindre Jordbrug*.

Forslaget til Loven hvilede paa en Indstilling fra Landbo-kommissionen af 24. Juli 1935. Om Indholdet af denne henvises til, hvad der i Redegørelsen for Kornordningen er anført Side 495 og 497.

Lovforslaget gennemførtes uden Ændringer og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

Forespørgsel.

Den 31. Juli 1935 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 12) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Holstein*:

»Hvorvidt finder Statsministeren det berettiget, at Landbrugsministeren fastholder sin Afvisning af Kravet om Suspension af Kød- og Kvægekseksportudvalgets Medlemmer og Sekretær, uanset at de første Retsmøder i Kreatureksport-sagen har vist, at nogle af de afhørte Medlemmers retslige Uangribelighed er blevet draget i Tvivl af Retsmyndighederne, og uanset at det bl. a. er oplyst, at Udvalget har benyttet fingerede Udgiftsposter, samt uanset at Udvalgets offentlige Redegørelse af 27. Oktober 1934 af Retsmyndighederne paa visse Punkter er blevet stemplet som i Bund og Grund misvisende i sin Udtryksmaade?«

Forespørgselen foretoges $\frac{2}{8}$ (F. Sp. 186).

Statsministeren ansaa det for ganske ubetimeligt at optage en Forhandling om de i Forespørgselen omhandlede Forhold, da Sagen var henvist til Domstolene, og Statsministeren fandt Landbrugsministerens Holdning fuldt berettiget, da de paagældende Organisationer, som havde udpeget Medlemmer af Udvalget, havde et berettiget Krav paa, at disse Medlemmer ikke paa Forhaand blev sigtet eller stemplet for Handlinger, som der ikke var ført Bevis for. Retten burde have Ro til at foretage sin Undersøgelse og fælde Dom. Naar *det* var sket, var Tiden for Organisationer, for

Ministre og Rigsdag til at bedømme Resultatet og tage deres Standpunkt.

Forespørgeren udtalte i Anledning af Statsministerens Svar, at han ikke i mindste Maade havde tilsigtet at kritisere Retsmyndighederne, men at hans Forespørgsel angik Landbrugsministerens administrative Dispositioner og drejede sig om, hvorvidt det ikke, efter hvad der forelaa oplyst i Sagen, af Hensyn til den almindelige Retsbevidsthed og god Moral i offentligretlige Forhold vilde se bedst ud, om Landbrugsministeren foretog det administrative Skridt at suspendere de paagældende.

I Tilslutning til Forespørgeren udtalte *Oluf Pedersen* (D. R.), at Udvalget burde være suspenderet efter Forhørene, naar det ikke allerede forud var blevet det, og Taleren kunde ikke indrømme, at det at suspendere Udvalget var det samme som at dømme det.

Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

Efter at Landpostbud Th. M. Bach, der repræsenterede Aalborg Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 21. Juni 1935, indtraadte 1. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Husmand Christen Andersen, Kærbybro pr. Mariager, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 1 og 3).

Indstilling om Godkendelse af Husmand Christen Andersen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{1}{8}$ (F. Sp. 14).

B. Landstinget.

Efter at 1. Medlem for 1. Landstingskreds, cand. jur., Ekspeditionssekretær, Frk. Fritze Teisen var afgaaet ved Døden den 18. Juni 1935, meddelte Medlem af Folketinget, Borgerrepræsentant, Frk. Gerda Mundt, der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder, at hun ikke ønskede at modtage Mandatet, hvorefter næste Stedfortræder, Fru Lisbet Hindsgaul, København, indtraadte som 1. Medlem for 1. Landstingskreds. (L. Sp. 2 og 3).

Indstilling om Godkendelse af Fru Lisbet Hindsgaul som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{2}{8}$ (L. Sp. 7).

TILLÆG

De politiske Partiers Programmer og Udtalelser.

Udtalelser af Det konservative Folkeparti.

I. Udtalelse paa *Landsraads mødet i Aalborg* 6. Oktober 1934. *)

Landsraadet fremhæver, at Statsministerens vage og udflydende Udtalelser ved Rigsdagens Aabning kun er en Tilsøring af Regeringens Hensigter, der finder deres *virkelige* Udtryk i det nylig vedtagne Socialiseringsprogram, hvis Maal er gennem Kontrol med Erhvervslivet, gennem Monopolisering af en Række Virksomheder, gennem Jordbeskatning og ad andre Veje at bringe de socialistiske Ideer til praktisk Udfoldelse.

Socialreformen er et slaaende Eksempel paa de moralsk og økonomisk nedbrydende Virkninger af denne Politik. Saavel Staten som en Flerhed af Landets Kommuner tynges allerede nu saa haardt, at Spørgsmaalet om en Revision bør sættes paa Dagsordenen.

Over for Regeringens bebudede Forsøg paa at afskaffe eller i hvert Fald underminere Tokammer-Systemet understreger Landsraadet Nødvendigheden af, at der vedblivende i Forfatningen opretholdes et sikkert Bolværk over for vilkaarlige Overgreb og forbigaaende Stemninger.

Det konservative Folkeparti kalder til Samling imod

*) En indledende Henvisning til Partiets Program m. m. er her udeladt.

den radikal-socialistiske Regerings Program med dets økonomiske og folkelige Følger, med dets Tendens til at gøre Staten til alt og Individet til intet, med dets Samfund af *kontrollerede* Borgere, med dets til hele Folket udstrakte Fagforeningsvæsen, med hele dets aandelige og materielle Frihedsberøvelse.

Landsraadet vender sig med Harme mod den Mødeterror, der øves fra visse Sider, og kræver af Statsmagten, at der holdes en saadan Justits i Landet, at enhver lovlig Anskuelse kan udfolde sig i Frihed under Ansvar.

Paa Odenseprogrammets Grund vil Partiet føre den politiske og parlamentariske Kamp imod Regeringens Socialisering. Det er Landsraadets Haab, at Folkeanden skal rejse sig til ny og stærk Bevidsthed om, at de socialistisk-radikale Vanskud paa vor nordiske Stamme maa kappes af, for at Folkets eget sande Væsen kan komme til sund Udfoldelse. Først og fremmest venter Landsraadet, at denne Erkendelse vil gennemtrænge hele *den danske Ungdom* og modne den til Handling. Landsraadet ser i saa Henseende med Fortrøstning hen til den Ungdom, der allerede er i Arbejde og Kamp for Konservatismens Sag. Af denne Ungdom venter Landsraadet i lige Grad Disciplin og Sejrsvilje, Troskab mod Partiet og Foryngelse af Partiet, Offervilje og Begejstring for Tanken om at være forrest i Arbejdet for at rejse en folkelig Bevægelse med et frit og stærkt, et dansk og et nordisk *Danmark* som Maal.

II. Udtalelse paa *Landsraadsmødet i København* 15. September 1935.

Det konservative Folkepartis Landsraad henviser til Partiets Programudtalelse af 7. Oktober 1933, som — paa alle Samfundslivets Omraader, saavel aandelige som materielle — danner Grundlaget for Partiets Arbejde, og udtaler sin uforbeholdne Tilslutning til den af Rigsdagsgruppen i Beretningsaaret førte Politik.

Landsraadet fastslaar, at den *verdensøkonomiske* Omvæltningens Følger for Produktion og Omsætning stadig er i en for vort Land truende Udvikling, og at den *verdenspolitiske* Situation kaster stedse mørkere Skygger over Fremtiden.

Under disse ansvarstunge Forhold er, i Arbejde som i Forsvar, en fast national Politik livsnødvendig for Folk og Stat. Landsraadet understreger dette i dyb Overbevisning om, at de for Konservatismen bærende Ideer nu mere end nogen Sinde har Bud til det ganske Folk.

Gang paa Gang har Det konservative Folkeparti — helt tilbage til Efteraaret 1922 — paapeget Nødvendigheden af en anden Erhvervs politik her i Landet.

Før nogen anden advarede Det konservative Folkeparti i Efteraaret 1930 mod de kommende alvorlige Afsætnings-Vanskeligheder, og i sit Krisemanifest af 3. Juli 1931 rejste Det konservative Folkeparti Krav om positive Kriseforslag og om en Ændring af Danmarks Handels politik. Ogsaa Kravet om en positiv Landbrugspolitik blev fra første Færd med Styrke ført frem af Det konservative Folkeparti.

Men — Aar efter Aar er gaaet. Lidet eller intet har Regeringen evnet. Den har ikke undset sig for at benytte selve Krisen i sine partipolitiske Formaals Tjeneste, og alle og enhver kan nu — efter 5 Aars Krisetilstand — se, hvad Maalet og Hensigten er: At socialisere Erhvervslivet, at gøre Staten til alt og Individet til intet, at skabe et Samfund af kontrollerede Borgere.

Vi vender os mod den nuværende Regerings socialiserende Politik og kræver paa *Landbrugspolitikken Omraade*:

- 1) en Kornordning med tilfredsstillende Priser gældende ikke for et enkelt Aar, men for en Tidsperiode;
 - 2) en varig Lettelse af den faste Ejendomsbeskatning for Landbrugsejendomme, saaledes at den Skatteprioritet paa omkring 1 Milliard, som det offentlige siden Verdenskrigen har indskudt i de danske Landejendomme, fjernes;
 - 3) de for Genskabelsen af Landbrugets Rentabilitet nødvendige Produktionsordninger.
-

Det konservative Folkeparti erkender, at andre Landes Afspærrings politik kan kræve Modforanstaltninger og regulerende Indgreb ogsaa herhjemme. Vi er villige til at yde

de i saa Henseende nødvendige Ofre, men vi vender os imod det herskende *Valuta-Central-System*, og vi vil af al Magt bekæmpe en Politik, der for at fremme egne snævre Parti-interesser vil gøre de trufne Krise-Foranstaltninger til varigt Maal i Stedet for til forbigaaende Middel.

Det konservative Folkeparti kræver nu som før en Told- og Traktatpolitik, der fremmer Beskæftigelsen og tjener Landbrugets, Industriens og Fiskeriets Eksportinteresser.

Vi modsætter os ethvert Forsøg paa at gøre *Landets Mønt* til Kastebold mellem modstridende Interesser. Samtlige Faktorer — Stat, Erhverv og Nationalbank — maa være forpligtet til at føre en Politik, som holder Landets Pengevæsen i Orden.

Vi stempler *Regeringens Politik* som ødelæggende for Byernes *erhvervsdrivende Mellemand*, hvis Frihed og Initiativ kvæles under et voksende Bureaukrati, og hvis Stilling i stigende Grad vanskeliggøres ved skattemæssig og anden Begunstigelse af Kooperation og ved urimelig Konkurrence fra offentlige Foretagender.

Vi vil støtte *Funktionærerne* i disses berettigede Bestræbelser for at hævde sig som selvstændig Stand.

Vi kræver *Socialreformen* ændret. Vi kræver Forsikringsprincippet videre udvidet, hvorved Tilpasning af Omkostningerne til, hvad Landet er i Stand til at bære, kan opnaas. Der maa indføres strengere Regler for Ydelse af Understøttelse, naar Arbejde kan tilbydes.

Landsraadet peger endelig paa, at ogsaa Danmark og Norden er undergivet Virkningerne af det mægtige historiske Tidehverv, vort Slægtled oplever, hvor gammelt falder og nyt bryder frem.

Det gamle Krav om Bevarelsen af Rigets Uafhængighed, Rigets Selvstændighed og Nationens Frihed — og Viljen til at yde alle nødvendige Ofre herfor — er evigt ungt.

En Genopbygning af *Landets Forsvar* er en bydende Nødvendighed.

Inden et Aar er gaaet til Ende vil der være at afholde Valg baade til Folketing og Landsting.

Over for Regeringens bebudede Forsøg paa at afskaffe eller i hvert Fald undergrave Tokammer-Systemet fremhæver Landsraadet Nødvendigheden af, at der vedblivende i Forfatningen opretholdes et paalideligt Bolværk mod vilkaarlig Flertalsvælde. Alle Kræfter maa sættes ind paa at sikre, at det kommende Landstingsvalg ikke giver Radikal-Socialismen fri Bane.

Til Folketinget vil der senest være at udskrive Valg inden Udgangen af September 1936.

Almindelig politisk Velanstændighed burde have medført, at Ministeriets Kronebedrag i Januar 1933 var blevet indanket for Vælgernes Domstol. Hvad der den Gang skete, var en Haan mod Vælgerne og en Fornægtelse af Folkestyrets Ret. I Kølvanet paa »de brudte Løfters Politik« er siden fulgt »de halve Foranstaltningers Politik«, der har vist Regeringens manglende Evne og Vilje til at gaa ind paa den økonomiske og erhvervspolitiske Nyorientering, som Tiden kræver.

Men nu er Opgørets Dag i Sigte. Den nærmeste Tid vil stille det danske Samfund over for erhvervsøkonomiske Problemer af overordentlig Rækkevidde. Radikal-Socialismen vil fortsætte ad Socialiseringens Vej, hvis Endemaal er Knægtelse af Erhvervenes Frihed og af frugtbart Initiativ. Det konservative Folkeparti vil søge Løsningen af de Spørgsmaal, der melder sig, paa den økonomiske Friheds Grund. Det danske Folk maa da træffe sit Valg, og det er Landsraads-mødets Opfattelse, at den Usikkerhed for ikke at sige den Opløsning, som kendetegner Forholdene, kræver, at dette sker snarest.

Udtalelse af Retsforbundet.

Vedtaget paa Aarsmødet i Vejle den 31. Marts 1935.

Vort politiske Arbejde gaar ud paa at bringe den retskrænkende programsvigtende Politik, som føres af de gamle Partier, til Ophør. Det er denne Politik, der i Stedet for at bringe Befolkningen økonomisk Frigørelse, tværtimod stadig

gør den mere ufri. Vi bekæmper den prisforfalskende Politik, der blot er en maskeret Lønnedskæring, og vi bekæmper den Krisepolitik, der opretholder Ejendomspriser i Landbruget, som ikke kan forrentes. Vi kræver det rentebærende Papirbjerg, som Lovgivningsmagten igennem sin folkefjendtlige Politik har skabt, fjernet, og vi kræver Respekt for Menneskerettighederne som Landets højeste Lov.

Udtalelse af Det radikale Venstre

paa Partiets Landsmøde den 30. Maj 1935.

Landsmødet takker Rigsdagsgruppen for dens Arbejde til Fremme af det paa Landsmødet i Aabenraa i 1934 vedtagne Arbejdsprogram og udtaler:

I det forløbne Aar har den Opposition, der har Flertallet i Landstinget, hindret:

en virkningsfuld Rente- og Gældssaneringspolitik,
 en Landbrugslovgivning, der ved Forbedring af Landbrugets Prisforhold tog rimeligt Hensyn til alle Dele af Landbruget,

en samlet Plan for Tilvejebringelse af Arbejde, der for Titusinder af langvarigt arbejdsløse satte samfundsnyttigt Arbejde i Stedet for Understøttelse,

en Fortsættelse af Grundforbedringsarbejderne,
 en Lovgivning, der værnede Lejere af Boliger og Forretningslokaler mod ubillig Lejeforhøjelse og vilkaarlige Opsigelser,

en Skattelovgivning, der flyttede en Del af Skattebyrden over paa dem, der har haft særlig gunstige Indtjeningsmuligheder,

en samfundsmæssig betryggende Ordning af Nationalbankens fremtidige Virksomhed.

Landsmødet ser i denne Lammelse af Lovgivningsarbejdet en saadan Trusel mod Folkestyret og mod den rolige Udvikling af Landets politiske og økonomiske Forhold, at en *Grundlovsændring*, der sikrer den parlamentariske Regering tilfredsstillende Arbejdsvilkaar, er blevet en bydende Nødvendighed.

Under den Verdensuro, hvis Følger rammer vort Folk som andre Folk, maa Landets Styre sikres den *Handlekraft*, de usikre og vanskelige Verdensforhold kræver.

Stillet over for disse Forhold maa det danske Folk bevare Ligevægt og Koldblodighed, uanfægtet af alle *Fantasterier*, det være sig paa militært, handelspolitisk eller økonomisk Omraade.

En Hovedopgave er gennem Handelsaftaler med vore Markedslande at sikre Grundlaget for vor Eksport af Landbrugsvarer og andre Varer paa saadan Vis, at de bedst mulige Priser naas, og at opretholde vor Skibsfartsfortjeneste, saa der ad disse Veje kan skaffes Midler til den for det samlede Samfunds Produktion og Fornødenheder tilstrækkelige Indførsel.

En uundværlig Forudsætning for saadanne Handelsaftaler er — saa længe de store Landes nuværende Afspæringspolitik opretholdes — en Kontrol af vor Indførsel med Hensyn til dens Omfang og dens Fordeling mellem Markedslandene og til Sikring af Raastoffer til Landbrug og Industri. *Midlet er Valutaordningen*. Denne medfører mange Vanskeligheder, men hidtil har ingen evnet blot at antyde et andet Redskab for vor Handelspolitik, der paa nogen Maade kan erstatte den bestaaende Ordning. Det maa være Opgaven at gøre denne Ordning saa lidet hemmende for Om sætningen som muligt og at hindre dens Misbrug til Prisfordyrelse, ligesom Rammerne for Nyimportørers Deltagelse i Importhandelen maa udvides; men Ordningens Bortfald uden tilfredsstillende Erstatning vilde gennem Ødelæggelse af Landets Betalingsbalance og Mønt, gennem Renteforhøjelse og haardhændet Kreditindskrænkning føre til Lamelse af vor Produktion og Eksport, Forvirring i hele vort Erhvervsliv og overvældende Arbejdsløshed.

De ændrede Afsætningsvilkaar nødvendiggør en *Tilpasning af vore Erhverv* til de nye Forhold. Den bør i størst mulig Omfang ske ved Erhvervenes eget Initiativ, men støttes og underbygges gennem Lovgivningsmyndighedernes Bistand. Dertil kræves:

En Lettelse af Gældsbyrden for de kriseramte Erhverv og *en Tilpasning af Rentens Højde* under Hensyn til Erhvervenes Indtjeningsmuligheder og Beskæftigelsens Fremme;

Opretholdelse af den opnaaede Beskæftigelsesgrad i Haandværk og Industri i Forening med særlige Arbejder paa forkortet Arbejdstid for at bøde paa den langvarige Arbejdsløshed, der trods Beskæftigelsesgradens Højde er blevet en Følge af Tidens Teknik og Befolkningsforhold;

Sikring mod Import-Begrænsningens Udnyttelse til ubillig Prisopskruning;

Udstykning i Brug store nok til i det væsentlige at hvile paa egen Avl;

Fremme af Grundforbedringsarbejder.

De særlige Forhold i Grænseegnene paa det økonomiske og udstykningsmæssige Omraade kræver fremdeles fuld Agtpaagivenhed og Støtte.

Landsmødet tilsiger Rigsdagsgruppen Støtte til Løsning af disse den nærmeste Tids mest paatrængende Opgaver.

Landsmødet erkender Nødvendigheden af at samle Kræfterne om de Dagens Opgaver, som den økonomiske og politiske Verdenskrise gør brændende, men understreger, at Partiet samtidig maa fortsætte Bestræbelserne for i Befolkningen at vinde fornøden Tilslutning til Virkeliggørelse af Det radikale Venstres Ideer:

Sikring af et paa fri Meningsudveksling og fuldt Folkestyre bygget Forfatningsliv.

Hævdelse af aandelig og personlig Frihed, saa den enkeltes Ret kun begrænses af Hensynet til andres lige Ret.

Hævdelse af lige Ret for Kvinder og Mænd.

Økonomisk Frigørelse gennem Demokratisering af Ejendomsretten — i Landbruget ved fortsat Udstykning efter Jordrenteprikkippet, hvortil en mere ensartet Grundskyldsvurdering er nødvendig, hvis ikke Udstykningen skal gaa i Staa — i Haandværk og Industri ved Støtte til Opretholdelse af de mindre Bedrifter og for Storbedriftenes Vedkommende derved, at Arbejdere og Funktionærer bliver Medinteressenter i disse.

Samfundets Opbygning ved Foreningen af personligt Initiativ og samfundsmæssig Plan til Afløsning af det nuværende økonomiske Anarki.

Hævdelse af Folkets fælles Interesser gennem Voldgift over for Arbejdsstridigheder, der truer alvorlige Samfundsinteresser.

Skatternes Tilrettelæggelse under Hensyn til, at de Værdier, der skabes af Samfundet, er Folkets Fælleseje, og at Skatterne paa Arbejde og Forbrug bør lattes.

Overgang til en Vagtordning, der — i usvækket Erkendelse af de Vilkaar, Danmarks geografiske Beliggenhed og Folketal skaber og i Overensstemmelse med de af Partiet hævdede Synspunkter — afpasses efter de foreliggende Bevogtningsopgaver ved Landegrænse, ved Kyster og i Farvande.

Danmarks Medvirken til Skabelse af et internationalt Retssamfund, der sikrer Folkenes Samarbejde og Freden ved økonomisk og militær Afrustning.

Socialdemokratiets Manifest.

Vedtaget den 24. Juni 1935 paa Socialdemokratiets Kongres i Aalborg.

Det socialdemokratiske Partis 22. Kongres har beskæftiget sig med den alvorlige Verdenssituation, som maaske er særlig farefuld for de smaa Nationer. Det socialdemokratiske Parti vil ikke vige tilbage for, saaledes som det nu er sket i over 6 Aar, at paatage sig det Ansvar, som det politiske Førerskab medfører, men Kongressen maa stærkt opfordre Befolkningen til at forøge Partiets Styrke, saaledes at dette med Kraft kan gennemføre de store økonomiske, sociale, politiske og nationale Foranstaltninger, som Tiden kræver for at sikre en fortsat rolig Udvikling i Samfundet paa Lovens og Rettens Grund.

Som det saa ofte er fremhævet, maa den nuværende Verdenstilstand, med sine kriseagtige Symptomer, betragtes som Brydningstiden imellem en gammel og en ny Tid. Og fra denne føres vi over i en ny Epoke i Verdensøkonomien. Vi befinder os ikke, som nogle synes at mene, i en forbi-gaaende Krise, men i en Tilstand, der med visse Forandringer indtil videre bliver den varige, hvilket kræver, at Samfundets Produktion, Handelspolitik, Kapitaldannelse, Økonomi og Lovgivning tilpasses derefter.

Man kan beklage, at den tilsyneladende internationale Indstilling, som fulgte med den liberalistiske Politik, er brudt sammen, men der er aabenbart ikke nogen synlig Vej tilbage.

For de enkelte Folk er ikke anden Udvej aaben end Forsøg paa at gøre sig gældende i national Selvhævdelse, saa langt og saa stærkt som Produktionskraft og Evne berettiger til det. At de Lande, der har bragt Ofre for at blive selvforsynende, vil fortsætte Bestræbelserne herfor, maa anses for selvfølgeligt, og derfor maa andre Lande regne dermed og indrette sig derefter.

Danmark er, maaske endnu mere end forskellige andre mindre Lande, afhængigt af Handelen med andre Nationer og maa derfor under de forhaandenværende Forhold optræde som en Enhed i Forhold til Udlandet. Produktion og Handel maa afpasses efter de fælles nationale Interesser, og det bliver nødvendigt, at de bestaaende Organisationer med faglige og økonomiske Formaal søger at tilpasse deres Virksomhed, saaledes som det passer til Befolkningens Interesser under de Former for international Handel og Samarbejde, som nu er indført.

Erkendelsen af de saaledes antydede Ændringer i Verdensudviklingen berettiger naturligvis til at underkaste Teorier og politiske Programmer en Prøvelse, thi hvad der før syntes fast og uforanderligt, er for længst undergivet Forvandlingens Lov.

Om Forvandlingen imidlertid er helt fuldbyrdet, er endnu usikkert, og det er derfor ogsaa betimeligt, at man venter med Udformningen af Principper og Programmer, indtil Samfundet har antaget Former, som viser mere Fasthed.

Kongressen bifalder derfor, at den i 1931 besluttede Program-Revision foreløbig udskydes, og Kongressen tiltræder Hovedbestyrelsens Program-Udtalelse af 23. Maj 1934, der tager Sigte paa de forhaandenværende praktiske Opgaver, affødt af den nye Tids forandrede Vilkaar.

De Grundbetragtninger, som blev fremsat i denne Udtalelse, ønsker Kongressen at fremhæve. Det var nemlig den gamle socialistiske Anskuelse, *at Produktion, Afsætning og Beskæftigelse afhænger af hinanden og er det afgørende Grundlag for Samfundets Liv.*

Naar dette imidlertid er Tilfældet, maa en national

Samling om Produktionslivet være naturlig, og deraf følger, at man maa bevare en levende Interesse for de bestaaende Produktionsgrene, der alle er afhængige af hverandre.

Program-Udtalelsen af 1934 tager klart og skarpt Standpunkt til de økonomiske Problemer og fremhæver med Rette Landbrugets betydningsfulde Stilling.

Kongressen ønsker hertil at føje, at Landbrugets Stilling i Samfundet er meget nær af samme Karakter som Arbejderne Stilling, hvorfor et Samarbejde af intimere Karakter end hidtil vilde være naturligt imellem de to Parters store Flertal, imellem Arbejderne, Husmændene og Titusinder af danske Bønder, der nu er Kapitalismens Gidsler.

Den store Masse af Landbrugets Udøvere er Deltagere i Produktionen. De leverer ligesom Arbejderne deres Andel til den Eksport, som er en vigtig Betingelse for hele Nationens Liv, og de er underkastede kapitalistiske Vilkaar, ligesom Arbejderne er det. Det Modsætningsforhold, der har udviklet sig mellem Jordbrugere og Arbejdere, er ikke naturligt; det maa overvindes, thi det medfører en Forfalskning af de politiske Linier.

Den nye Tid vil utvivlsomt kræve betydelige Ændringer i Landbrugserhvervets Forhold, og det vil være det sundeste, om Erhvervets Udøvere — ikke mindst de smaa, der er stærkest trykkede af Kapitalmagten — vil deltage i det nødvendige Arbejde med Omlægningen, saaledes at dette ogsaa kan blive et Arbejde, der fører Produktionen videre frem paa Andelsbevægelsens og Kooperationens Vej.

Ud fra disse Betragtninger er det en Selvfølge, at Socialdemokratiet fremdeles vil bidrage til Gennemførelse af saadanne Foranstaltninger, som kan bidrage til Lettelse for Landbrugserhvervet uden at være en Byrde, der ensidigt lægges paa de mindst bemidlede i Samfundet.

Det maa stærkt beklages og fordømmes, at Landbrugets Udøvere blev svigtet af dem, som de ansaa for deres politiske Repræsentanter, da de store Gældssanerings-, Konverterings- og Rentelettelsesplaner forelaa. Socialdemokratiets Repræsentanter i Regering og Rigsdag har vist Vilje til at gennemføre Opgøret med Kapitalmagten i Landmændenes Interesse, men Kapitalmagtens Indflydelse paa Venstre og Konserva-

tive var stærk nok til at hindre, at Kapitalen skulde tage Part i Byrden for at lette den af Gæld og Krise tyngede Del af Landbruget.

Venstre og Konservative hindrede, at det rette Tidspunkt udnyttedes til Rentensænkning, og derefter benyttede de samme Partier Flertalsmagten i Landstinget til Aabning af Vejen, der fører til Rentens Forhøjelse. En forkastelig Adfærd, der for stedse maa berøve disse Partier Tillid i Landbokredse.

Socialdemokratiet vil som hidtil medvirke til Gennemførelse af saadanne Foranstaltninger, der kan hjælpe Landbruget, uden at Byrden lægges paa Smaafolk i Landet, men der kan ikke næres meget Haab om Resultater, hvis de nuværende Oppositionspartier skal føre Ordet paa Landbrugets Vegne.

Kongressen fremhæver den førnævnte Program-Udtalelses rigtige Anvisninger med Hensyn til Industrialiseringens Fortsættelse, Finansiering af nye Foretagender, Socialisering af visse Virksomheder og skærpet Kontrol med Bankerne, med Udbytteudbetaling fra økonomiske Selskaber, samt med de Prisdannelser, der under den forhaandenværende Beskyttelse i visse Tilfælde synes nærgaaende over for Forbrugerne.

Det afgørende Formaal for Samfundets Støtte til Udvikling og Stabilisering af al Produktion maa være Arbejdsløshedens Ophævelse. En betydelig, permanent Arbejdsløshed er en stor Fare for de arbejdsløse selv, for Arbejderklassen som for hele Samfundet, og dens Bekæmpelse bør kunne paakalde alle Kræfter.

En fortsat Afvisning fra Arbejdsgivernes Side og fra politiske Partier af de Hjælpeforanstaltninger, som er anvendelige, kan Samfundet ikke finde sig i, og Kongressen opfordrer derfor Regeringen til fremdeles at undersøge, hvad der kan iværksættes for at komme videre frem til forøget Beskæftigelse.

Under de forhaandenværende Forhold er Valutacentralen med Adgang til Importregulering og med Nødvendigheden for en videregaaende Selvforsyning med danske Produkter en afgørende Faktor i Kampen mod Arbejdsløshed. Der kræves aabenbart en bedre udviklet Forstaaelse af den Tilpasning, som Nutidens økonomiske Forhold kræver, end den,

der er udvist af de politiske Partier uden for Regeringen. Det er saare betegnende, at Kommuniste, Børsrepræsentanter og de saakaldte Landborepræsentanter — Venstre — ved sidste Afstemning gik imod Valutacentralen.

Denne Lovgivnings Fortsættelse er imidlertid en absolut Betingelse for Sikring af Produktionen, Beskæftigelsen og Samfundets Økonomi, og derfor maa denne Lovgivning have en anderledes fast Karakter, end Tilfældet hidtil har været.

Program-Udtalelsens Krav til Uddannelse og Oplysning var særdeles betimelige, navnlig da Danmark paa dette Omraade er trængt noget tilbage. Kongressen anerkender det Initiativ, der er udfoldet med Hensyn til en Skolelovgivning, der aabner Vejen for Skolevæsenets Udbygning, og godkender fuldt ud det forelagte Skoleforslags Fortolkning af Partiprogrammets Bestemmelser angaaende Skoleundervisningen.

Som Socialdemokratiets Bedømmelse af den økonomiske Udvikling har været rigtig, har Hovedbestyrelsens Udtalelse af Maj 1934 ligeledes givet en sørgeligt rigtig Forudsigelse angaaende andre Sider af den verdenspolitiske Udvikling. En Række Stater synes nu at styre imod den næste Krig, foreløbig ved en Kaprustning af lignende Karakter som den, der fandt Sted indtil 1914, men endnu mere omfattende.

Det maa i høj Grad beklages, at de ved Versailles-Freden og Folkeforbundspagten givne Tilsagn om Afrustning og Fred ikke er blevet til Virkelighed, og det maa desværre svække Tilliden, naar en Række Stater nu indleder en Oprustning, der i sig selv er en Trusel om ny Krig.

Det danske Socialdemokrati vil fremdeles yde sin Indsats i det internationale Arbejde for Afrustning og Fred og afviser alle Planer om at deltage i Oprustningen.

Dansk Politik maa i Forhold til Udlandet ligesom hidtil følge Neutralitetspolitikken Linie. Man maa afvise Talen om Danmarks Evne til at paatage sig store militære Opgaver og Deltagelse i krigsmæssige Opgør. Landets geografiske og befolkningsmæssige Forhold anviser os Pladsen *uden for* de krigsførendes Rækker og uden Indblanding i andre Nationers Forhold, i Forventning om at denne korrekte Holdning ogsaa berettiger til at vente en korrekt og hensynsfuld Holdning over for Danmark.

Socialdemokratiet anerkender Nationens Pligt til effektiv Bevogtning af Grænser og Farvande og dermed til Ydelse af den Beskyttelse, der derved er mulig. Den Bevogtning, der er paakrævet, maa under de nuværende Forhold udføres af den bestaaende Hær og Flaade, af Politi og Grænsegendarmer, alt paa den Maade, som det bliver bestemt af den ansvarlige Regering.

Da Tiden formentlig paa disse som paa andre Omraader kræver visse Ændringer, vil det være naturligt, om Regeringen lader foretage visse Undersøgelser af den bestaaende Hær- og Flaadeorganisation, særlig med Henblik paa Tilpasning til saadanne Opgaver, som ligger nærmest i Henhold til de foran angivne Retningslinier.

Socialdemokratiets Kongres, der føler det som sin naturlige Opgave at pege paa den stedfindende Udvikling og at anvise Vejen frem igennem positivt Arbejde til Fremme af Produktion og Beskæftigelse, beklager, at der i det nøgterne, danske Folk dog findes Fantaster og reaktionære Elementer, som er rede til at svigte Landets Fællesinteresser for at kopiere Personer og Metoder, der er trængt frem i Udlandet. Socialdemokratiet vil en Politik *med* Loven, paa Rettens Grund og derfor *imod* Lovløshed og Diktatur.

Vi bekæmper lige kraftigt de forskellige Diktatur-Tendenser, thi fælles for alle uden Hensyn til Navnene er, at de berøver Dele af Folket en Medbestemmelsesret, som hele Folket har Krav paa.

At den samme Tendens viser sig hos de Mindretal her i Landet, der raader over det tilfældige Flertal i Landstinget, gør det blot naturligt, at denne overflødige Del af Rigsdagen snarest fjernes.

Vi ønsker en arbejdsdygtig Rigsdag og dermed en handlekraftig Regering.

Vi ønsker at bygge paa det lovlige, parlamentariske Grundlag og at bevare Demokrati og Folkestyre til Sikring af Arbejdets og Arbejderklassens Ret og til Sikring af den danske Nations, det danske Folks frie Udvikling og Bestaaen.

Danmarks kommunistiske Partis Manifest.*)

Vedtaget af Centralkomiteen den 30. Juni 1935.

Hele Samfundsudviklingen siden Verdenskrigen og i Særdeleshed gennem Kriseaarene viser, at der under Kapitalismen ikke kan skabes ordentlige Leveforhold for Folkets overvældende Flertal, for den arbejdende Befolkning i By og paa Land.

Hvis Produktion og Fordeling var ordentlig organiseret, saa Natur, Teknik og Menneskekraft gik op i en højere Enhed, vilde der ikke være Grænser for den Mængde Produkter, de Rigdomme, der kunde frembringes, og der vilde oprinde en Samfundstilstand, hvor alle kunde have Overflod.

I Dag undertrykkes den arbejdende Befolkning i alle kapitalistiske Lande under Overklassens Herredømme. Produktion og Fordeling er organiseret som en faatallig Kapitalistklasses Udbytning og Udsugning af Folkets store arbejdende Flertal. Kapitalisterne tager ikke Hensyn til Behovet, Nøden eller Arbejdsløsheden, men kun til eget Profitbegær, og derfor ser vi voksende Fattigdom, Nød og Elendighed for Befolkningens Flertal følge i Kølvandet paa den tekniske Udvikling. Derfor er saakaldt Overproduktion parret med Mangel. Derfor destrueres Levnedsmidler, mens Tusinder af Munde ikke kan mættes. Derfor tvinges Landbrugere økonomisk i Knæ, mens Byernes Arbejderbefolkning ikke har Raad til at købe Landbrugets Produkter. Derfor har den tekniske Udvikling ikke bragt Velsignelse, men forøget Arbejdsløshed. Det kapitalistiske System er kommet dertil, hvorom Karl Marx siger, at det kan ikke længere ernære sine egne Slaver — det har derfor intet bedre fortjent end at gaa til Grunde!

Kapitalismens Modsætning er den socialistiske Sovjet-Union, som omfatter en Sjettedel af Jordens Overflade, med 175 Millioner Indbyggere. Der tilhører al Jord og alle Produktionsmidler det arbejdende Folks Samfund, der er Kapitalisterne jaget bort og deres Udbytning afskaffet. Derfor er Sovjet-Unionen et Land uden arbejdsløse, uden Landbrugs-

*) Manifestets Indlednings- og Slutningsafsnit er i Gengivelsen her noget forkortet.

krise, uden Politiregimente og med stadig stigende Velstand for den brede Befolkning.

I Kampen for, trods Arbejderbefolkningens Utilfredshed og Systemets egne indre Modsætninger, dog at holde Magten endnu en Tid, griber den faatallige, men herskende Overklasse til mere og mere aabenlyse og diktatoriske Undertrykkelsesmidler, og i mange Lande er Kapitalens aabne, brutale fascistiske Diktatur en Kendsgerning.

I Danmark er Udviklingen gaaet samme Vej som i den øvrige kapitalistiske Verden. De rige er blevet rigere, de fattige er blevet fattigere.

Hele den arbejdende og forbrugende Befolkning er ramt af Skatterne og Prisstigningerne, som er en Følge af Regeringens og Rigsdagens »Krisepolitik«, og som har forringet Værdien af alle Lønninger, faste Indtægter, Aldersrente, Understøttelse o. s. v. — uden derfor at have været den Hjælp for Landbrugerne, som det blev paastaaet. Medens samtlige Statens direkte Skatter udgør 105 Millioner, andrager de indirekte Skatter i alt ca. 329 Millioner, deraf 104 Millioner Told og 225 Millioner Forbrugsskatter.

Arbejderklassen har paa denne Maade faaet sin Levefod kolossalt sænket, samtidig med at den er meget haardt ramt af Arbejdsløsheden, som under Krisen har været oppe paa over 190 000 og stadig om Sommeren er højere end tidligere i den værste Vintertid!

Det arbejdende Landbrug knuges i Knæ af uretfærdige Rentebyrder og tyngende Skatter samt af en forkert Prispolitik, som gavner det store Landbrug paa Husmandsbrugets, det mindre Gaardmandsbrugs og paa Forbrugernes Bekostning.

Fiskerne — Havets Husmænd — rammes af lignende Forhold som Landbrugerne og plyndres skaanselsløst af Kapitalen. Noget lignende gælder de mindre Næringsdrivende, der i Kraft af den indirekte Beskatning er Skatteopkrævere for Regeringen i stor Stil, hvorved deres Omsætning hemmes, samtidig med at de presses af Storhandelen og udnyttes af Bankerne.

Kendsgerningerne om Industriens og Skibsfartens Udbytte, Bankernes Overskud og Formuernes Vækst viser,

at Krisepolitikken væsentligt har bestaaet i, at man tog fra de fattige og gav til de rige. Efter Børsens Noteringer er Aktiekurserne siden 1932 steget med gennemsnitlig 37 pCt. og Obligationerne gennemsnitlig med 15 pCt. Dette vil, udtrykt paa anden Maade, sige, at de Værdier, Aktierne repræsenterer, er blevet 700 Millioner mere værd, medens Obligationerne for deres Ejere er blevet 825 Millioner mere værd. En Formuestigning for Ejerne af Værdipapirer alene paa $1\frac{1}{2}$ Milliard Kr.!

Denne Værdistigning er betinget af Virksomhedernes større aarlige Udbytte, som igen er foraarsaget af de stigende Priser, Kronesænkningen har muliggjort, og som ubeskaaret er gaaet i Kapitalisternes Lommer, da Lønningerne jo tværtimod at være steget i Virkeligheden er faldet i samme Tidsrum.

Parallelt med denne Udvikling er fulgt en politisk Udvikling, som betyder Ufrihed, Retsløshed eller Rets-Usikkerhed og Tvang for den arbejdende Befolkning.

Staaende over for alt dette erklærer vi Kommuniste: Kun Afskaffelsen af hele det kapitalistiske System med dets Udbytning og Uretfærdighed, Lønslaveri og Renteslaveri kan gøre en Ende paa saadanne Tilstande! Det nuværende System maa falde og afløses af den socialistiske Samfundsordning, hvor alle Produktionsmidler, al Jord, alle Fabrikker, Banker og Samfærdelsesmidler, kort sagt alle Rigdomme tilhører den arbejdende Befolkning, hvor alle faar Arbejdsmuligheder, hvor alle Produktionsmidler udnyttes, hvor Arbejdets Maal ikke er Profit for den enkelte paa de manges Bekostning, men Arbejde til alle, Fattigdom til ingen og Produktion med det Formaal at tilfredsstille hvert eneste Menneskes fulde Behov.

Vi vil tage Fabrikkerne fra Industribaronerne, Jorden fra Godsejerne og overgive den til den arbejdende Befolkning. Vi vil ekspropriere Bankerne og Monopolerne og gøre dem til Samfundseje. Vi vil indføre Orden, hvor der nu er Kaos, Renhed, hvor der nu er Korruption, Frihed, hvor der nu er Tvang. Det korrupte kapitalistiske Statsapparat, som tjener Overklassen som Redskab til at holde Underklassen nede, skal sønderlaas. I dets Sted skal opbygges den ar-

bejdende Befolknings Regering og styrende Organer, som under Ansvar for Vælgerne, efter Forskrifter fra dem, med Pligt til Tilbagetræden, naar disse ønsker det, skal styre og administrere i det arbejdende Samfunds Aand. Vi vil rydde op i Reaktionens Huler og Fæstninger, sætte Arbejdet i Højsædet og tvinge Dagtyvene og Snylterne til nyttigt, værdiskabende Arbejde. Vi vil afskaffe den politiske og sociale Ulighed, give Ungdommen Valgret og indføre hele den arbejdende By- og Landbefolknings politiske Diktatur over det lille Faatal af Befolkningen, som i Dag er Overklasse, indtil de indstiller sig paa at ophøre med Udbytningen af deres Medmennesker og paa at udføre samfundsnyttigt Arbejde.

I det socialistiske Samfund vil der ikke være en Overklasse og en Underklasse, ikke være Arbejdsløshed og Mangel, ikke være »Overproduktion« og Nød. Der vil ikke være Modsætninger mellem Land og By, mellem Arbejder og Landbruger. I det socialistiske Samfund vil Udbytning og Klassekamp forsvinde, og der vil kun findes een Klasse: det arbejdende Folk!

Indtil den Stund, hvor det endelige Opgør med det raadne og udlevede kapitalistiske Samfundssystem kommer, er det nødvendigt med alle til Raadighed staaende Midler at søge Udbytningen bremset, at standse Reaktionens Frem-march, hindre Kriselovgivningens Angreb paa det arbejdende Folk og gennem Kamp for bedre Forhold at aftvinge Overklassen og dens Stat Indrømmelser og demokratiske Fremskridt.

Det er vor Opfattelse, at følgende aktuelle økonomiske, politiske og kulturelle Krav er i hele den arbejdende og frisindede Befolknings Interesse og velegnet til at forene dens forskellige Klasser og Grupper til en fælles Kamp:

Arbejde til alle!

Arbejdsløsheden — denne det kapitalistiske Samfunds største Skamplet — kan bekæmpes effektivt, naar Landbruget hjælpes paa Fode, hvorved det bliver i Stand til at optage

Arbejdskraft, naar der igangsættes omfattende offentlige Arbejder (Boligbyggeri, Skole- og Hospitalsbygning, Vejbygning, Grundforbedring o. lign.), og naar Arbejdstiden over alt nedsættes i Overensstemmelse med den fremskredne Tekniks Muligheder. Arbejdstidsforkortelsen maa ikke medføre Sænkning af Lønningerne og dermed Leveniveauet (Købekraften), og alt offentligt Arbejde skal udføres med fuld Uge og til tarifmæssig Betaling.

Indtil Arbejde fremskaffes, har de arbejdsløse Ret til og Krav paa tilstrækkelig Understøttelse. Omkostningerne herved maa bæres af det offentlige samt af Arbejdsgiverne, der gennem Rationaliseringen har skaffet sig selv øget Profit, men gjort Tusinder arbejdsløse. Statens Tilskud til Arbejdsløshedskasserne forhøjes, saa de høje Kontingenter kan nedsættes og 10-Maaneders og 26-Ugers Bestemmelserne afskaffes. Maalet er en Arbejdsløshedsforsikring, hvor alle Udgifter bæres af Staten og Arbejdsgiverne, og ikke af de forsikrede, der bliver uforskyldt arbejdsløse. Arbejdsløshedslovens reaktionære og fagforeningsfjendske Bestemmelser, som er en Hindring for faglige Aktioner, fjernes.

Kun en slagkraftig, demokratisk opbygget Fagbevægelse kan sikre Gennemførelsen af ovenstaaende Fordringer. Derfor kræver vi Medlemmernes Rettigheder og Bestemmelserret i Fagforeningerne og Forbundene respekteret og deres Afgørelser lagt til Grund for enhver Overenskomst-opsigelse og -afslutning. Den danske Arbejderklasse er organisatorisk stærk nok til i Kamp at gennemtvinge Arbejdstidsforkortelse og effektive Lønforhøjelser, som er dobbelt nødvendige og rimelige paa Baggrund af Kronens Sænkning, Prisernes Stigning og Industriens fantastiske Fortjenester. Fagforeningerne skal varetage saavel de arbejdendes som de arbejdsløses Interesser og organisere Kampen for Forligsmandslovens Afskaffelse, Strejkerettens Sikring og mod Diktaturet fra oven.

Jorden og Landbruget.

Vanskelighederne for det arbejdende Landbrug hidrører dels fra de stadig mere tyngende Gældsbyrder, dels fra Prisforhold, som ikke sikrer Landmanden det nødvendige Udbytte af sit Arbejde.

Vi er overhovedet Tilhængere af den fulde Afskaffelse af Landbrugets Gæld. Naar vi tager Magten, vil vi annullere samtlige Panteobligationer i Danmarks Jord! Vi anser det i den givne Situation i Dag for et Mindstemaal — men et opnaaeligt Maal —, at Renten halveres, og at Gælden nedskrives i hvert Fald til det Beløb, Laantageren faktisk har faaet udbetalt, saa ingen kommer til at svare Rente og Afdrag af Kurstabet ved Laanets Optagelse. Et langvarigt Moratorium, der ikke maa medføre øgede Renteforpligtelser, vil ogsaa være en god Hjælp for mange Landbrugere.

Priserne paa Landbrugsprodukter kan i mangfoldige Tilfælde sættes i Vejret, hvad angaar Betalingen til Producenten, uden at derfor de Priser, Forbrugeren skal betale, forhøjes. Ofte vil det (Mælk, Sukker) endda være muligt ved en rigtig Prisregulering at nedsætte disse Priser samtidig med, at Prisen »ved Stalddøren« forhøjes. Betingelsen er, at Monopolerne ved Prisdannelsen brydes, uretmæssig Mellemhandleravance beskæres, og den indirekte Beskatning af Landbrugsprodukter bortfalder.

For at skaffe de jordfattige Husmandsbrug Tillægsjord og for at skaffe Landboudommen Mulighed for Oprettelse af egne Hjem stilles Jord til Raadighed fra Statsdomænerne, Kirkejorden og ved Ekspropriation af Godejerjorden. Jorden stilles afgiftsfri til Raadighed, og der ydes rentefri Laan til Indretning af Bruget og til Driftsmidler.

For *Fiskere* vil lignende Foranstaltninger paa Gælds- og Prisomraadet som for Landbruget være af overordentlig stor Betydning. Afsætningen forbedres, og Opkøbernes Monopol brydes. Havneafgifter bortfalder, og Havneforholdene forbedres, hvor det er nødvendigt.

For *mindre næringsdrivende i Handel og Haandværk* er Rentenedsættelse og Gældsnedskrivning ogsaa af meget stor Betydning, ligeledes Ophævelsen af alle indirekte Skatter. Monopoler og Truster bekæmpes, og deres Konkurrencevirksomhed begrænses.

Sociallovgivningen maa forbedres.

Arbejdsløsheds-, Syge-, Invalide-, Ulykkes- og Aldersforsikringen skal være gratis for den arbejdende og ubemid-

lede Befolkning. Bedre Sygeforsorg og flere Sygekasselæger og -Tandlæger. Forhøjelse af Ret til fuld Aldersrente fra det fyldte 60. Aar. Bekæmpelse af Bureaukratismen i Socialforsikringens Apparat. Afskaffelse af alle sociale Undtagelseslove som Medhjælperloven, Lærlingeloven og Søloven.

Jævnside med at Bygningen af gode Boliger, hvis Leje den arbejdende Befolkning kan betale, fremskyndes, maa Lejerne at saavel Boliger som Forretningslokaler beskyttes mod Vilkaarlighed og Ager gennem en tidssvarende og effektiv Huslejelovgivning. Lejerne bør organisere sig i Lejerforeninger til Varetagelse af deres Interesser og Rettigheder.

Enhver Form for indirekte Skatter, Afgifter og Told, der skaber Varefordyrelse for den forbrugende Befolkning, afskaffes.

Dækning af Omkostningerne

ved en saadan Kriselovgivning kan opnaas ved Besparelser paa de offentlige Budgetter, ved en stærkt stigende progressiv Beskatning af de store Indtægter og Formuer, parret med Konfiskation af Industriens og Bankernes kæmpemæssige Krisefortjenester, ved Indførelse af en indtil Konfiskation stigende Arveafgift og en Grundværdistigningsafgift, som gør Grundspekulation umulig.

Til uproduktive Udgifter (Militær, Kongehus, Kirke og Præstelønninger o. lign.) anvendes alene 72 Mill. Kr. aarligt, som kan spares og anvendes til noget nyttigt.

Som det er nu, hvor Staten lægger Hovedvægten paa de indirekte Skatter, betaler den ubemidlede Befolkning forholdsmæssigt langt større Skat end Velhaverne, der til Gengæld har en Skatteevne, hvis Udnyttelse kan skaffe Dækning for en effektiv Kriselovgivning.

Kommunerne bør have ens Skatteprocent, og til Dækning af Udgifterne maa der finde en Udligning Sted mellem Kommunerne (mellekommunal Skatteligning). Ungdommen maa være skattefri, saaledes at der ikke betales Skat før Valgretsalderens Indtræden.

Folkets politiske Rettigheder skal værnes og udvides.

Vi kræver fuld og ubetinget Organisations-, Møde- og Pressefrihed. Forligsmandsloven med Sammenkædningspara-

grafferne er en alvorlig Begrænsning af Organisationsfriheden og kræves afskaffet.

Republik, Etkammersystem, Nedsættelse af Valgrets- alderen til 21 Aar og Ophævelse af alle Skatte-, Opholds- og Fattighjælpsbestemmelser, som nu indskrænker Valgretten for Arbejderbefolkningen. Forbud mod Rigsdagsmænds, Politikeres og Embedsmænds »Bengnaveri«, som bringer dem i Afhængighed til Storkapitalen. Større kommunalt Selv- styre.

Kvindens fulde Ligestilling med Manden

paa det økonomiske saavel som paa det politiske Omraade anerkendes og sikres. Ingen Indskrænkninger i Kvindens Ret til eller Mulighed for Selverhverv og Gennemførelse af Ligelønsprincippet for Mand og Kvinde ved lige Arbejde, saavel i det offentliges Tjeneste som i de private Erhverv.

Forbedret Ægteskabs- og Børnelovgivning. Udvidet Børneforsorg (Mødrehjælp, Barsel- og Spædbørnspleje, Vugge- stuer, Asyler, Børnehaver etc.). Afskaffelse af Tvangs- fødselsparagraffen, saa Kvindens Ret til selv at bestemme, naar hun vil være Moder, anerkendes.

Ungdommens Rets- og Frihedskrav

omfatter Valgret, Ret til Arbejde, Understøttelse under tvungen Arbejdsløshed og økonomisk Ligeberettigelse. Af- skaffelse af Lærlingeloven. Arbejderungdommen optages i Fagforeningerne som ligeberettigede Medlemmer, det in- dividuelle Kontraktsystem afskaffes og erstattes med faglige Overenskomster. Dagundervisning (i Arbejdstiden) for Lær- linge. Bekæmpelse af Forsøgene paa almindelig Militarise- ring af Ungdommen.

Tvungen Værnepligt maa ikke medføre nogen som helst Indskrænkninger i politiske Rettigheder, men det menige Mandskab skal have Ret til at organisere sig og vælge Til- lidsmænd. Højere Dagpenge til Soldater og forsvarlig For- sørgelse af de indkaldtes Familier.

Som Led i Ungdomsopdragelsen: Anlæg af og større Bevillinger til Idrætspladser og Redskaber, som stilles gratis til Raadighed for den idrætsdyrkende Ungdom. Tilskud til Arbejderidrætten.

Kampen mod Kultur-Reaktionen og for Kultur-Fremskridt.

Kirken adskilles fra Staten. Menighederne bestemmer selv deres Gudstjeneste, ordner selv deres Anliggender og lønner selv deres Præster. Religionsundervisningen i Skolerne ophæves.

Folkeskolen forbedres. Flere Lærere, flere og mindre Klasser. Rensning af Historieundervisningen for Nationalisme og Chauvinisme. Den arbejdende Befolknings Mulighed for Deltagelse i den højeste Undervisning og Uddannelse sikres, ogsaa økonomisk, og Forholdene og Undervisningen ved de højere Skoler og ved Universiteterne forbedres.

Forældreraadenes Myndighed udvides. Pryglestraffe afskaffes. Der leveres i alle Skoler gratis Undervisningsmateriel, indføres Skolelæger, Skoletandpleje og Skolebespisning.

Retsplejeloven og Straffeloven revideres og forbedres. Straffen skal ikke være Hævn, men have opdragende Formaal. Begrebet »Tab af borgerlige Rettigheder« afskaffes. Lovovertrædelser, som er en Følge af de politiske og sociale Klassekampe, maa ikke behandles som Forbrydelser. Endommersystemet afskaffes. Nævningernes Virkeomraade udvides, og Udtagelsen af dem maa ikke som nu være undergivet Myndighedernes Vilkaarlighed. Skarp Kamp mod de uheldige Forhold i Politiet og Justitsvæsenet.

Kampen mod Militarismen og Rustnings-Politikken.

Bekæmpelse af alle Udgifter og Foranstaltninger til Militærvæsenet og til Krigsformaal. Skyttekorpserne og de fascistiske Formationer opløses og forbydes. Internationalt støttes alle Bestræbelser, der er i Fredens Interesse, herunder Sovjet-Unionens Fredsbestræbelser.

Bekæmpelse af Fascismen.

De forskellige fascistiske og »national-socialistiske« Bevægelser og Grupper, der især støttet paa Magthaverne i Tyskland søger at forgifte Befolkningens Mening og arbejder for Indførelse af det aabne og mest reaktionære Diktatur, maa modarbejdes og bekæmpes overalt, hvor de viser sig og driver deres Agitation.

Vor Kamp kender ingen Landegrænser. I det socialistiske Verdenssamfund vil der ingen saadanne findes, men alle Folkeslag vil i frit broderligt Samarbejde udfolde deres Produktivkræfter og i Fællesskab bringe Menneskeheden og Kulturen fremad, idet enhver Undertrykkelse, økonomisk eller kulturelt, af Nationer og Nationaliteter vil være banlyst.

Muligheden for en Organisering af den arbejdende og frisindede Befolknings fælles Front i Kampen for fælles Sag er til Stede: Vi Kommuniste ønsker af al Magt at bidrage til Dannelsen af den. Idet vi offentliggør vor Plan, erklærer vi, at vi i Kampen for Arbejderklassens Sag og Frisindets Krav er beredt til Samarbejde med alle Partier, Grupper og Organisationer, som arbejder og kæmper for det samme.

Vi appellerer derfor til hele den arbejdende Befolkning, til alt Frisindet i dette Land, om sammen med os at skabe den brede demokratiske Front, som kan faa Reaktionens Angreb til at bryde sammen, bremse Udbygningen og fremtvinge nye Fremskridt og Sejre for Frisindet!

Venstres Manifest*).

Vedtaget paa Partiets Landsmøde i København
den 1. September 1935.

Idet Landsmødet udtaler sin Tilslutning til den af Venstres Rigsdagsgruppe førte Politik i den forløbne Rigsdags-samling, udtaler man med Henblik paa den kommende Tids politiske Opgaver følgende:

Under stigende Uro og Utryghed i alle Dele af Befolkningen fortsættes nu paa sjette Aar under socialistisk Førerskab et politisk Regimente, der ved sin ensidige klassepolitiske Indstilling, sin Mangel paa Handlekraft og sin svigtende Evne og Vilje til at løse Tidens Spørgsmaal ud fra Hensynet til Helhedens Vel i sig selv frembyder en sørgelig Hindring for, at Forudsætningerne for et sundt og gavnligt virkende parlamentarisk Styre kan ske Fyldest. Ministeriet Staunings Mangel paa mæglende Evne mellem de forskellige

*) Manifestets Slutningsafsnit er i Gengivelsen her noget forkortet.

Samfundsopfattelser indeholder en alvorlig Fare for selve Folkestyrets Idé og truer med at fremkalde en folkelig og social Opløsningstilstand, der undergraver Nationens Fællesskabsfølelse.

Midt i en Krisetid, der netop kalder paa Samarbejdets Aand og kræver en agtpaagivende og retfærdig Afvejning af de forskellige Interesser over for hinanden, staar Landets Regering som et Splittelsens Tegn for Folket og for Landets produktive Erhverv.

Den først fornødne politiske Kriseforanstaltning er derfor Fjernelsen af det nuværende socialistisk-radikale Styre!

Men et politisk Skifte maa efterfølges af et økonomisk Systemskifte.

I Ly af en Krise, der vel i nogen Grad er fremkaldt af Kræfter uden for vort Land, men som er forstærket for dansk Erhvervsliv i By og paa Land ved aarelange Forsømmelser og i bedste Fald halvgjort Arbejde fra Ministeriet Staunings Side, søger de socialistiske og radikale Magthavere at tilrettelægge en økonomisk Politik, der har to Hovedformaal, nemlig dels at fremme Understøttelsesmentaliteten i dansk Erhvervsliv til ubodelig Skade for Folkets Selvhjælpstilje, dels at faa gjort den størst mulige Del af Næringslivet afhængig af Statsindgreb og Statsformynderskab med det aabent udtalte Maal for Øje at skabe et socialiseret Erhvervssamfund, hvis uomgængelige Konsekvens er gennemført Statskontrol i alle økonomiske Anliggender og et saakaldt planøkonomisk Kontorstyre over for al Produktion og Omsætning.

Valutaordningen med Valutacentralen, som i dens nuværende Skikkelse rækker langt ud over de oprindelige rent handelspolitiske Formaal, er det vigtigste Redskab for Ministeriet Staunings statssocialistiske Politik.

Venstres første Krav til et økonomisk Systemskifte er derfor at faa denne Lovgivning omformet og afviklet, saaledes at fortsat Misbrug udelukkes.

Venstre advarer indtrængende imod yderligere og fortsat at udbygge en økonomisk Politik, der er betinget af Tvangsforanstaltninger, planøkonomisk Diktatur og statssocialistisk Terror over for Landets Næringsliv. Levefoden i Danmark

vil i Fremtiden som i Fortiden være direkte afhængig af den størst og friest mulige Samhandel mellem Danmark og fremmede Lande:

Erfaringerne har allerede vist, at det nuværende økonomiske System automatisk fører Erhvervslivet i By og paa Land dybere og dybere ned i Ufrihed og overlader Behandlingen af Samfundets økonomiske Livsinteresser til tilfældige Statskontorers uansvarlige Vilkaarlighed. En Udbygning af dette System vil, selv om det sker i Midlertidighedens Navn, faa vidtrækkende og langvarige skadelige Følger.

Derfor er Venstres Krav til den kommende Tids økonomiske Politik disse:

- 1) En virkningsfuld Afvikling af den nuværende Valutaordning med skarp Front mod den misforstaaede Planøkonomi under Statens Ledelse og mod alle Socialiserings-tendenser.

Importreguleringen indskrænkes til udelukkende at varetage de handelspolitiske Interesser. Formaalet maa være at udvide Samhandelen med Udlandet, at frigøre Handel og Omsætning indadtil for overflødige og skadelige Baand samt at sikre en rimelig Prisdannelse gennem sund og naturlig Konkurrence paa Varemarkedet.

- 2) Genoprettelse af indre erhvervsøkonomisk Balance mellem Eksporterhervene og de Virksomheder, der under en tredobbelt Beskyttelse væsentligst arbejder for Hjemmemarkedet, med en Ujævning af de to Pristal som Maal.
- 3) Da den ved Eksporten indtjente Valuta er Eksportørens Ejendom, er det Maalet for Venstres Politik paa dette afgørende Omraade at sikre Eksportøren Valutaens fulde Værdi i Handel og Vandel, saaledes at der derved skabes et Ligevægtsforhold mellem Valutaens indre og ydre Købekraft.

Det er Venstres Opfattelse, at en økonomisk Politik efter disse Linier med Styrkelse af Eksporterhervene og friere Bane for det personlige Initiativ i Produktion og Omsætning vil være det kraftigst virkende Middel, der kan bringes i Anvendelse ved Løsningen af det dybt alvorlige Beskæftigelsesproblem paa sundt og bæredygtigt Grundlag.

Understøttelsessystemets Udvikling gennem de senere Aar har ikke bidraget til Styrkelse af Selvhjælpstiljen, heller ikke blandt Ungdommen. Gennem offentlige Arbejder kan Arbejdsløsheden mildnes, men ikke effektivt bekæmpes. Dette sker kun ved Genskabelse af Erhvervslivets Rentabilitet som Helhed.

Det er en Nødvendighed for et Land som Danmark stærkest muligt at underbygge vore Eksporterhverv. De er Hjemmeerhvervenes største Kunder, og af deres Trivsel er det indenlandske Næringsliv afhængigt paa Liv og Død. Derfor er det af afgørende Betydning at faa tilvejebragt Forhold, der tillader de kriseramte Eksporterhverv at fortsætte deres for hele vort Samfund nødvendige valutaskabende Virksomhed.

Indtil frie Forhold er gennemført, maa Kræfterne sættes ind paa at opretholde Landbrugets vigtigste Produktionsgren, Smør- og Mælkeproduktionen, paa en forsvarlig og betryggende Maade.

Der maa derfor tilsikres Landbruget en Afsætningspris for Smørproduktionen, der staar i rimeligt Forhold til det Prisniveau, som Landbruget er underkastet, naar det optræder som Køber paa Hjemmemarkedet.

Venstre maa kræve, at den umaadelige Skatteprioritet, der som en Følge af en stærkt anspændt offentlig, kommunal og statslig Finansforvaltning er skudt ind i danske Landbrugs-ejendomme i den sidste Snese Aar, i afgørende Grad formindskes og bringes i Overensstemmelse med de ændrede Afsætnings- og Indtjeningsmuligheder for Landbruget.

En varig og rationel Løsning af dette Problem forudsætter imidlertid en almindelig Revision af hele den kommunale Skattelovgivning paa Land og i By. Saa omfattende og sammensat, som den offentlige Forvaltning efterhaanden er blevet, er den nuværende Deling af statslige og kommunale Opgaver behæftet med aabenbare Urimeligheder og indre Selvmodsigelse. En dybtgaaende Reform paa dette Omraade er derfor tvingende nødvendig, saaledes at den vilkaarlige Overvæltning paa Kommunerne af almene Stats-

og Samfundsopgaver bringes til Ophør og rationelle Delingslinier mellem Statsopgaver og kommunale Opgaver i Stedet bringes til Veje. Ikke mindst er i denne Sammenhæng en Revision af Socialreformen fornøden.

Venstres Krav angaaende den nuværende Ejendomsbeskatning i Amts- og Sognekommuner og vedrørende det samlede kommunale Skatte- og Udgiftsproblem er derfor:

Midlertidige Foranstaltninger:

1) En øjeblikkelig og væsentlig Nedsættelse af de Byrder, der for Tiden skattemæssigt hviler paa de faste Ejendomme i Amtskommunerne.

2) Overførelse af en væsentlig Del af den midlertidige Tillægsafgift paa Benzin til Sognekommunerne til yderligere Nedbringelse af Vejudgifterne og derigennem til Lettelse af Skattebyrden.

Varige Foranstaltninger:

3) En ændret Fordeling af Udgiftsbudgetterne mellem Stat og Kommuner og en hertil knyttet almindelig Revision af den kommunale Skattelovgivning med det Formaal at tilvejebringe en væsentlig og varig Nedsættelse af den siden 1913—14 indtraadte Stigning i den kommunale Beskatning, i Særdeleshed i Ejendomsbeskatningen.

En Skatteomlægning med dette Formaal for Øje maa imidlertid efterfølges af en Finanspolitik, der bringer de offentlige Udgifter og de deraf flydende Skattebyrder for Erhverv og Borgere i Overensstemmelse med den formindskede Bæreevne i Befolkningen. Under Ministeriet Staunings finansielle Ledelse har Skatteudskrivningen efterhaanden naaet en Højde, som staar i et skrigende Misforhold til de Vilkaar, under hvilke dansk Erhvervsliv virker. Haand i Haand hermed er der gaaet en voldsom Stigning i Statskassens løbende Gældsforpligtelser, der er en Fare for Statens Likviditet.

Arbejdsløshedsspørgsmaalet har Regeringen vist sig ganske ude af Stand til at løse. Mens Titusinder af unge i Byerne oppebærer offentlig Understøttelse og gaar uvirk-

somme, savner Landbrugshjemmene i stedse føleligere Grad Arbejdskraft. Vi kræver en ligelig økonomisk Politik, der standser Flugten fra Land til By, og som skaber Betingelser for at udnytte vort Lands naturlige Hjælpkilder og giver øget Mulighed for, at den flittige, duelige og sparsommelige Landmand kan fortsætte sin Gerning og faa en rimelig Løn for sit Arbejde.

Paa Initiativ fra Venstres Side er der for de sønderjyske Landsdele gennemført en væsentlig Lettelse af Ejendomsbesidderes Rentebyrde til Staten. Men under Hensyn til de særlige Forhold, under hvilke det sønderjyske Erhvervsliv fortsat maa arbejde, kræver Venstre en fornyet Overvejelse af Gældsforholdene i Sønderjylland og en afsluttende Skatte-lovgivning gennemført.

Venstre maa dybt beklage, at Regeringen har vist sig fuldkommen magtesløs over for Gennemførelsen af den Konverterings- og Rentelettelsespolitik, som hele Rigsdagen stod samlet om. Konverteringen var en vanskelig Opgave i sig selv, men denne Opgaves Løsning blev yderligere vanskeliggjort allerede i Starten, fordi Regeringen i 1933 forpassede det gunstigste Tidspunkt til Konverteringens Gennemførelse, og fordi den offentlige Økonomi i de siden da forløbne Aar gennem en udstrakt Beslaglæggelse af de ledige Midler paa Kapitalmarkedet til Rentesatser, der laa betydeligt over den Normalrente, man tilstræbte at fastlægge ved Konverteringen, faktisk har modarbejdet en maalbevidst Konverteringspolitik. Konverteringsopgaven forkludredes endelig totalt ved Regeringens efterfølgende partitaktiske Manøvrer, der havde til Hensigt at tage sig politisk betalt for Gennemførelsen af en stor Samfundsopgave ved Krav om nye store Skatter, nye Understøttelser og en vilkaarlig Særbeskatning af Sparekapitalen her i Landet. Til sidst lod Regeringen uden virkelig mæglende Indsats Sagen falde paa Uenigheden mellem Banker og Sparekasser. Den senere tilvejebragte midlertidige Nedsættelse i tre Aar af Landbrugets Rente- og Afdragsbyrde paa 0,8 pCt. aarligt skyldes udelukkende Venstres Initiativ.

Ansvar for Regeringens famlende, vaklende og selv-

modsigende Politik paa dette Omraade og for Konverteringens endelige Stranding er saa meget tungere, som den af Nationalbanken nu indledede Kredit- og Rentepolitik sætter Bom for Forventningerne om et lavere Renteniveau i Danmark i den kommende Tid.

Betingelsen for, at et frugtbart Lovgivningsarbejde efter de anførte Principper kan sættes i Værk, er en Fjernelse af det nuværende Styre gennem sluttet Opmarch af alle ikke-socialistiske Kredse i vort Folk.

Under Dække af en midlertidig og situationsbestemt Kriselovgivning forsøger Magthaverne at lægge Grunden til en økonomisk Politik paa langt Sigt med det Formaal at underbinde det borgerlige Samfunds skabende og fremskridtsbefordrende Kræfter. Situationen er nu saa tilspidset, at det danske Folk maa træffe sit Valg mellem de statssocialistiske Principper og det borgerlige Samfunds liberale Grundsætninger for et økonomisk Fremskridtsarbejde til Højnelse af den materielle, sociale og kulturelle Standard for hele det arbejdende Folk.

Valget staar mellem Statsformynderi og Erhvervslivets frie Udfoldelse. Vi kræver de Baand løsnet, der nu tvinger Byernes Handelsstand ind i Ufrihed, udbytter Forbrugerne og indeholder den alvorligste Fare for hele vor Eksport.

Vi vender os imod en Socialisering af Ejendomsretten, vi kræver Ligelighed i Udnyttelsen af Kræfter og Chancer med det Formaal at opretholde en selvhjulpent Nation.

Sagregister.

	Side
Afdrags- og Rentelempelser, Lov	80
Afgifts- og Toldbestemmelser, Lov	124
Aftenskoler, Tilskud til, Lov	323
Akkord og Moratorium, Forlængelse af Lov om, Love	154
	155, 156
Aktieudbytte, Afgift af, i Forslag om Konvertering m. m.	95,
	104, jfr. 110
Aktieudbytte, Afgift af, se under Told- og Afgiftsbe-	
stemmelser	127
Amtsraadsvalgene i 1935, Valgret ved, Forslag	437
Amtsskatterne, se Ejendomsskatter.	
Andragender	486
Arbejdsforhold, Søfolks, privat Forslag	446
Arbejdshjem, se Herberger og Arbejdshjem.	
Arbejdsløse, langvarigt, Beskæftigelse af dem, Forslag	383
— , Vinterhjælp til, privat Forslag	444
Arbejdsløshedens Bekæmpelse ved offentlige Arbejder,	
Lov	210
Arbejdsløshedsloven, Ændringer i, privat Forslag	443
Arbejdsløshedsudgifter, mellemkommunal Refusion for	
visse, se Mellemkommunal Refusion.	
Arbejdsløshedsunderstøttelse, Udvidelse af Retten til,	
Forslag	375
Arbejdstid i Skibe, Forslag	401
— - Statsvirksomheder og ved Statsarbejder,	
privat Forslag	446

Side

Arbejdsuge, 40 Timers, se Arbejdsløshedens Bekæmpelse.	
Arveforordningen, Ændringer i, Forslag.....	417
Arv og Dødsboskifte, Konvention om, Lov.....	287
Auktion, Afgift af offentlig, Lov.....	131
Auktionsledere, offentlig Auktion ved, Lov.....	280
Avispapir, Tolden paa.....	126

Bankrenten, se Rentenedsættelse.

Benzinafgiften paa 1 Øre, forlænget Gyldighed af, Lov	229
Benzin, Tillægsafgift paa.....	125, 127, 128
Betalingshenstand for Landmænd, Fiskere m. fl., Æn- dringer i Lov om, Lov.....	276
Betalingshenstand, se endvidere Henstandsnydelser.	
Bierhverv for Rigsdagsmedlemmer, Kommunalbestyrel- sesmedlemmer og Embedsmænd, privat Forslag ..	445
Blædel, Forespørgsel angaaende Redaktør.....	474
Boligbyggeri, Ændringer i Lov om, Lov.....	185
Butikker, Lejemaal om, Forslag.....	370
Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde, Forslag til Beslutning.....	470
Børn uden for Ægteskab, Forslag.....	408
Børsskatten, Forhøjelse af.....	125

Chokolade- og Sukkervarer, Forhøjelse af Omsætnings- afgiften	125
Cigaretafgiften, Forhøjelse af.....	125

Dagsordener:

Af Hasle (Konvertering).....	105
- Aksel Larsen (Konvertering).....	105
- Munch-Petersen (Ændringer i Arbejdsløshedsloven og Vinterhjælp).....	321

	Side
Af Munch-Petersen (Afvisning af Kornafgift m. m.)	507
- Thomsen og Siegfredsen (Konvertering)	105
- Thomsen, Elbæk-Jessen og Siegfredsen (Sikring af Produktionsprisen i Landbruget og Fjernelse af »Skatteprioritet«)	505
- Oluf Pedersen (parlamentarisk Kommission ang. Statens Kød- og Kvægekspport)	465
- Oluf Pedersen (Afvisning af Korntold m. m.) . . .	504
- Prieme (private Vareudvekslinger)	478
Danmarks Bank, Forslag	400
Dobbeltmøntede Obligationer, Forbud mod Udførsel af, Lov	177
Dobbeltmøntede Obligationer, Imødegaelse af Kurs- tab paa	181
Dommerfuldmægtige, se Retsplejeloven.	
Domsmænd, se Retsplejeloven.	
Domæneforvaltningen i Sønderjylland, Ophævelse af, se Sønderjylland.	
Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere, Begunsti- gelser for, Lov	170
Dødsboskifte, se Arv og Dødsboskifte.	
Dødsstraffens Genindførelse, Folkeafstemning om, pri- vat Forslag	433
Dødsstraffens Genindførelse, se endvidere Straffeloven.	
Efterskoler, private, Statstilskud til, Lov	331
Eide, Forespørgsel ang. Byretsdommer	476
Ejendomsskatter til Amts- og Sognekommuner, Lettelse af, privat Forslag (Venstre)	448
Ejendomsskatter til Amts- og Sognekommuner, Æn- dringer, privat Forslag (Konservative)	452

	Side
Ekspropriationer i Forb. med Sporforstærkning, Lov	230
Elektriske Stærkstrømsanlæg, Lov	220
Erhvervstælling, Lov	129
Fabrikloven, Ændringer i, Forslag	397
Faderskabssager, se Retsplejeloven.	
Films af opdragende Karakter, deres Fritagelse for Told	125
Finanslov	38
Fiskeri ved Grønland, Lov	78
Fisk, Ind- og Udførsel af, Lov	264
— , se endvidere Færøerne og Saltvandsfiskeriloven.	
Fjerkræ, Udførsel af, se Æg.	
Flag, Rigets, Forslag	338
Folkeskolen, Forslag	427
Forespørgsler	471 og 508
Formueskatten, Tillæg til, i Forslag om Konvertering m. m.	95, jfr. 110
Forretningslokaler, Lejemaal om, Forslag	370
Forsvarsberedskab, Danmarks, Forespørgsel om For- øgelse af	471
Frederikskirken paa Alheden, Lov	135
Frihavnsregnskabet for 1934, Beslutning	458
Frugtavlskolonier og Frugtplantager, Oprettelse af, Lov	142
Færøerne:	
Fiskerilov, Ændring, Lov	265
Jordehval af Grind, Afløsning af Rettigheder, knytte- de til, Lov	265
Rettens Pleje, Lov	297
Pantsætning af Fangst, Lov	300
Ændring i Motorloven, Lov	301
Tilsyn med fremmede, Lov	303
Ændringer i Lagtingsloven, Lov	304

	Side	
Forandring i Skatter og Afgifter, Lov.....	309	
Inddrivelse af Skatter og Afgifter, Lov.....	300	
Gebyr for Eftersyn af Skibspapirer, Lov.....	306	
Personlig Skat til Amtskommunen, Lov.....	307	
Pensionering af Lærere og Lærerinder, Lov.....	333	
Ændring i Lov om Kirkernes Styrelse, Lov.....	334	
 G asangreb, se Luftangreb.		
Grundforbedring, Ændringer, Lov.....	136	
—, —, Forslag.....	365	
Grundlovsforandringer, Forslag.....	341	
Grønlandsfiskeri, Lov.....	78	
Gummistøvler, Nedsættelse af Tolden paa.....	125	
 H andelsaftaler, Forespørgsel om det økonomisk-politiske og retlige Grundlag for fremtidige.....		473
Handelsoverenskomst med Tyskland, se Tyskland.		
Havelodskolonier, Oprettelse af, Lov.....	142	
Henstandsrydelser i Kreditforeninger, Dækning af, Lov	80	
—, —, Udsættelse af Af- viklingen, Lov.....	178	
Herberger og Arbejdshjem, Tilsyn med, Forslag.....	396	
Hobro—Løgstør-Banen, Nedlæggelse af, Forslag.....	397	
Husdyr, Udførsel af, Lov.....	139	
Huse paa Landet, Forlængelse af Lejetiden for, Lov..	158	
Husholdningsraad, Oprettelse af et, Lov.....	187	
Husmandshypotekforeningen og Østifternes Landhypo- tekteforening, Forhøjelse af Reservefondsbidraget, Lov.....	184	
Husmandskreditforeningerne, Imødegaelse af Kurstab i, Lov.....	181	
Husmandskreditforeningerne, Vurderingsgrænserne i, Lov	181	

	Side
Hviledag i Industrien, Beslutning.....	461
Hypotekbankens Regnskab for 1933—34, Beslutning..	457
Hypotekforeningslaan, Konvertering af, i Forslag om Konvertering m. m.....	93, 102
Hypotekforeningslaan, se Husmandshypotekforeningen.	
Højtforrentede Laan, Adgang til Opsigelse af, i Lov om Dækning af Henstandsnydelser m. m.....	90
Høsten 1935, Fortrinsret i, Lov.....	157
I ndfødsrets Meddelelse, Lov.....	190
Indkomstskatten, Forhøjelse af, i Forslag om Konver- tering m. m.....	96
Indkomstskatten, Forhøjelse af, se under Told- og Af- giftsbestemmelser.....	127
Indkomstskat, overordentlig (Merindkomstskat eller Til- lægsskat), Forslag.....	350
Indsamlingslovens Administration, Forespørgsel om ...	472
Invalidere, se Sønderjylland.	
J ernbaner, Nedlæggelse af, Forslag.....	397
— , se Ekspropriationer og Statsbanetakster.	
Jyllands Vestkyst, Fredning af, se Sandflugtens Dæmp- ning.	
K affesurrogater, Forhøjelse af Afgiften paa.....	125
Kaffetold, Nedsættelse af.....	127
Kapitelstakst, Værdiregulering efter, privat Forslag..	440
Kastration og Sterilisation, Lov.....	290
Kommunalbestyrelsesmedlemmers Bierhverv m. m., pri- vat Forslag.....	445
Kommunale Valg, Ændring i Lov om, se Amtsraadsval- gene.	

	Side
Kommunal Skattelettelse, privat Forslag	448
Kommunerne, ekstraordinært Statstilskud til, Forslag .	373
Kommuneskat, personlig, Forslag	372
Kongelige Teater og kulturel Fond, Lov	313
Konvertering og Foranstaltninger vedr. Landbrugets Gæld, Forslag	80
Konverteringsafgift, i Forslag om Konvertering m. m.	92
— , ændrede Afgiftssatser, Lov	179
Konverteringsfond, i Forslag om Konvertering m. m.	92
Kornordning, Lov	494
Korntælling og Kornordning, privat Forslag	452
Krigsinvalider, sønderjyske, se Sønderjylland.	
Krisefondsloven, Forlængelse af, i Lov om Dækning af Henstandsydelser m. m.	91
Krisefondsloven, Forlængelse af, Love	248, 249
Kriseforanstaltninger, Forlængelse af, se Smør- og Mar- garineordning.	
Kronprinsen, Aarpenge til, Lov	111
— , hans Forlovelse med Prinsesse Ingrid	112
Kronprinsessen, Ydelse til, Lov	112
Kulturel Fond, se Kongelige Teater og kulturel Fond . .	313
Kvæg og Oksekød, Fremme af Afsætningen af, Lov . .	144
Kød- og Kvægekспорт, Statens, parlamentarisk Kom- mission til Undersøgelse af, Forslag til Beslutning	470
jfr. Paastand paa Overgang til Dagsordenen	465
Kød- og Kvægekспортudvalget, Forespørgsel ang. Af- visning af Kravet om dets Suspension	508
Kødordning, se Kvæg og Oksekød.	

Landbrugets Gæld, Foranstaltninger vedrørende, se
Afdrags- og Rentelepseleer.

	Side
Landbrugets Gæld og Renter, Indstilling af Landbokommissionen om	495
Landbrugsprodukter, Udførsel af, Lov	140
Landstingets Afskaffelse, se Grundlovsforandringer.	
Langvarigt arbejdsløse, Beskæftigelse af, Forslag	383
Lejehuse, se Huse paa Landet.	
Lejemaal om visse Boliger og Forretningslokaler, se Forretningslokaler.	
Lillebæltsbroen, Afgiftsfrihed for Færdsel over, Lov	228
Limfjordsbroen, Afløsning af Broafgiften, Lov	228
Lov-Revisionsudvalg, se Grundlovsforandringer.	
Luftangreb, Beskyttelse mod Følgerne af, Lov	193
Lærlingeforholdet, Forslag	395
M aksimalrente, se Rentenedsættelse.	
Margarineafgift, Ændringsforslag om	359, 360, 365
Margarineordning, Forlængelse af, Lov	154
Margarineproduktionen, Begrænsning af, Ændringsforslag	359, 365
Mellemkommunal Refusion for visse Arbejdsløshedsudgifter, Lov	197
Merbeskæftigelse, Tilskud ved, Lov	203
Merindkomstskat, i privat Forslag om kommunal Skattelettelse	449
Merindkomstskat, se endvidere Indkomstskat, overordentlig.	
Merudbytte, Afgift af, i Forslag om Afdrags- og Rentelempelser, Renteudligningsfond m. m.	105, jfr. 110
Militærinvalidere, se Sønderjylland.	
Moratoriebestemmelser, i Forslag om Konvertering m. m.	95, 104, 108, 109, 110

	Side
Moratorium og Akkord, Forlængelse af Lov om, Love	154, 155, 156
Motorafgiftsloven, Ændring af, Lov	231
Møgelvang-Nielsen, Forespørgsel ang. Suspension af Pastor	479
N ationalbanksedlers Indløselighed m. v., Lov	233
Normeringslov	118
Nævningernes Deltagelse i Strafudmålingen, se Rets- plejeloven.	
Nødhjælpsarbejder, ændrede Regler for, Forslag	392
O ffentlige Arbejder, se Arbejdsløshedens Bekæmpelse.	
Offentlig Votering i Højesteret, se Retsplejeloven.	
Oksekød, Fordeling til trængende, Lov	206
Oksekød og Kvæg, Fremme af Afsætningen af, Lov..	144
Overarbejde, Forbud mod, Forslag	381
P ap i Skotøj, Lov	263
Partiprogrammer	511
Pensionskasser, Lov	250
Personlig Kommuneskat, Forslag	372
Postlov, Tillæg til, Lov	227
Prinsesse Ingrid, Ydelser til, Lov	112
R adioloven, Ændring i [Radiobygningen], privat For- slag	432
Radioloven, Ændring i [Valgret til Radioledelsen], privat Forslag	436
Rentelempelser, se Afdrags- og Rentelempelser.	
Rentenedsættelse for Bank- og Sparekasseindskud, i Lov om Dækning af Henstandsudgifter m. m. 91, 93, 103, 107,	110

	Side
Rentenedsættelse for Bank- og Sparekasseindskud, Forlængelseslove.....	247, 248, 249
Renteniveau, Opretholdelse af det nuværende, Indstilling af Landbokommissionen om	495
Renteudligningsfond, i Forslag om Konvertering m. m.	93, 103
Retslægeraadet, Lov.....	268
Retsplejeloven, Ændringer i:	
Tvistigheder under Skifte og Konkurs, Lov.....	286
Dommerfuldmægtige, Lov.....	288
Varetægtsarrest m. m., Lov.....	335
Domsmænd, offentlig Votering i Højesteret, Nævnin- gernes Deltagelse i Strafadmaalingen, Forslag....	408
Faderskabssager, Forslag.....	418
Rigsdagsmedlemmers Hverv og Kommissioner, Over- sigt over.....	471
Rigsdagsmænds Bierhverv m. v., privat Forslag.....	445
 S aaesæd, se Høsten 1935.	
Saltvandsfiskeriloven, Ændring i, Lov.....	264
Sandflugtens Dæmpning, Tillæg til Lov om, Lov.....	172
Seksuel Hygiejne, Vejledning i, privat Forslag.....	448
Silkevarer, Tillægsafgift paa.....	125
Skibe, Arbejdstid i, Forslag.....	401
Skotøj, se Pap.	
Skove, Lov.....	161
Smør- og Margarineordning, Forlængelse af, Lov.....	154
Smørordning, Forslag.....	355
— , —	361
Socialudgifternes Art, Størrelse og Fordeling, Udvalg herom, privat Forslag.....	450

	Side
Socialudgifternes Størrelse og Fordeling, Opgørelse over, Beslutning af Folketinget	467
Sognekirkers Udvidelse, Ændring i Lov om, privat For- slag	435
Sparekasserenten, se Rentenedsættelse.	
Spillekortafgiften, Forhøjelse af	125
Statsbanetakster, Ændring i Loven om, Lov	230
Statsboligfundsiaan, Rentenedsættelse for, i Lov om Dækning af Henstandsydelser m. m.	91
Statsregnskabet for 1932—33, Beslutning	457
Statstidende, Ændring af Lov om, Forslag	339
Sterilisation og Kastration, Lov	290
Straffeloven, Forespørgsel om skærpende Ændringer i	473
Stærke Drikke, Tillæg til Omsætningsafgiften af, Æn- dringsforslag	128
Stærkstrømsanlæg, Lov	220
Sukkerordning, Lov	258
Sukker, Tillægsafgift af	125, jfr. 127
Svangerskabsforebyggelse og Svangerskabsafbrydelse, privat Forslag	448
Svineproduktionen, Regulering af, Lov	150
— , — , —	507
Særforsorgsanstalter under Socialministeriet, Tilsyn med, Lov	200
Søfolks Arbejdsforhold, privat Forslag	446
Sønderjylland:	
Ophævelse af Domæneforvaltningen, Lov	138
Krigsinvalider, Lov	215
— , privat Forslag	447

Teater, se Kongelige Teater.

Thomsen, Valdemar, Samtykke til Tiltale imod 463

	Side
Tillægsbevillingslov	63
Tillægsskat, se Indkomstskat, overordentlig.	
Tjenestemænds Bierhverv m. v., privat Forslag	445
Told- og Afgiftsbestemmelser, Lov	124
Totalisatorafgiften, Tillæg til	125
Turistpropaganda, se Motorafgiftsloven.	
Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme, Udsættelse af, Forlængelseslove	275
Tyskland, Vareudveksling med, Beslutning	458
U denrigstjenesten, Ændringer i Lov om, Lov	113
Udførsel af dobbeltmøntede Obligationer, Forbud mod, Lov	177
Udførsel af Fisk, Lov	264
— - Husdyr, Lov	139
— - Landbrugsprodukter, Lov	140
— - Fjerkræ, Lov	141
— - Vaaben, Forbud mod, privat Forslag	437
Underholdsbidrag, Inddrivelse og Sikring af, Forslag	421
Ungdomsarbejdsløsheden, Forlængelse af Lov om	207
Ungdomsskoler, Tilskud til, Lov	323
Uniformsforbud, Lov	273
V aaben og Ammunition, Forbud mod Udførsel af, privat Forslag	437
Valgs Prøvelse	480 og 510
Valg til Kommissioner og Hverv	481
Valutalov m. v.	233
Varetægtsarrest, se Retsplejeloven.	
Vareudvekslinger, private, Forespørgsel angaaende	477
Viborg—Aalestrup-Banen, Nedlæggelse af, Forslag	397
Vinterhjælp til arbejdsløse, privat Forslag	444

	Side
Vurderingsformænd, Forespørgsel ang. Udnævnelser af to.....	475
Værdiregulering efter Kapitelstakst, privat Forslag.....	440
Æ g, Udførsel, Indførsel og Forhandling af, Lov.....	141
Ægtebørn, Forslag.....	424
Ø lskatten, Forhøjelse af.....	125, jfr. 128
Østgrønland, Værneting for, Lov.....	77
Østifternes Landhypotekforening, se Husmandshypotek- foreningen.	

